

Mocą Ducha Świętego przemieniamy świat

**PORADNIK METODYCZNY
DO NAUCZANIA RELIGII
DLA KL. VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ**

**pod redakcją
ks. Stanisława Łabendowicza**

RADOM 2023

Przewodniczący redakcji: Ks. Stanisław Łabendowicz

Zespół redakcji: Katarzyna Kosmala, Lidia Murawska, Jolanta Nowak, Aneta Wrzesień

Autorzy katechez: ks. Damian Czubak, Renata Kazirodek, Izabela Kiepas, Małgorzata Kopera,
Katarzyna Kosmala, ks. Szczepan Kowalik, Grzegorz Księżak, Alina Lenarcik-Jurek,
Iwona Łyczek, ks. Tomasz Orłowski, Elżbieta Partyga, Renata Strzelec, Zofia Szary

Redakcja techniczna: Damian Chrzanowski, Anna Grzywacz

Skład i łamanie tekstu: Damian Chrzanowski

DECYZJA O ZATWIERDZENIU PODRĘCZNIKA DO NAUCZANIA RELIGII DLA CAŁEJ POLSKI

**Poradnik metodyczny dla klasy VIII szkoły podstawowej
do nauczania religii rzymskokatolickiej
według podręcznika nr AZ-24-01/18-RA-24/23,
zgodnego z programem nauczania nr AZ-2-01/18.**

Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski
Bp Wojciech Osiał

Warszawa, 18 sierpnia 2023 r.

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Tadeusz Panuś, ks. dr Jarosław Kowalczyk

Imprimatur: Kuria Diecezji Radomskiej w Radomiu
Bp Marek Solarczyk, Biskup Radomski
Ks. dr Jarosław Wojtkun, Cenzor
Ks. dr Damian Fołtyn, Notariusz Kurii
L.dz. 1070/23, Radom, 23 czerwca 2023 r.

Wydawca:

Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia Sandomierz Sp. z o.o.

27-600 Sandomierz, ul. Żeromskiego 6a, tel. 15 64 99 700

zamowienia@wds.com.pl, katechizmy.com.pl, www.wds.pl

ISBN 978-83-8345-019-3

© Copyright by ks. Stanisław Łabendowicz, Radom 2023

Wydanie I

Informacja: Wydział Katechetyczny Kurii Diecezji Radomskiej
26-600 Radom, ul. Malczewskiego 1; tel./fax 48 340 62 38

Dystrybucja: Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia Sandomierz Sp. z o.o.
27-600 Sandomierz, ul. Portowa 14, tel. 15 64 99 753
zamowienia@wds.com.pl, www.wds.pl

Druk i oprawa: Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia Sandomierz Sp. z o.o.
27-600 Sandomierz, ul. Żeromskiego 6a, tel. 15 64 99 700
zamowienia@wds.com.pl, katechizmy.com.pl, www.wds.pl

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	7
--------------------	---

I. Po co żyjemy – powołanie do miłości..... 11

1. Bóg jest miłością	11
2. Miłość, jej istota i wymagania	17
3. Sposoby wypełniania powołania do miłości	22
4. Będziesz miłował – przykazanie miłości Boga i bliźniego.....	29
5. Miłość, ale jedna – prawdziwe powołanie do miłości.....	35
6. Świętość w różnych formach życia.....	40
7. Droga świętości św. Teresy od Dzieciątka Jezus	47

II. Sens życia – perspektywa eschatologiczna57

8. Prawda o naszym zmartwychwstaniu.....	57
9. Rzeczy ostateczne człowieka.....	65
10. Powtórne przyjście Chrystusa. Paruzja.....	72
11. Życie wieczne, piekło i niebo	80
12. Sens życia w świetle rzeczy ostatecznych człowieka	86
13. Wiara w czyściec i Boże miłosierdzie.....	93

III. Modlitwa chrześcijanina wyrazem miłości 101

14. Ludzie modlitwy w Starym Testamencie.....	101
15. Ludzie modlitwy w Nowym Testamencie	108
16. Modlitwa arcykapłańska Jezusa	117
17. Modlitwa fundamentem życia chrześcijańskiego	125
18. <i>Modlitwa Pańska</i> programem życia chrześcijanina.....	133
19. Przewycięzanie trudności w modlitwie.....	139
20. Liturgia i jej znaczenie w życiu Kościoła.....	146
21. Sztuka sakralna w Kościele.....	152

IV. Świątynia Ducha Świętego – bierzmowanie 161

22. Jesteśmy świątynią Ducha Świętego.....	161
23. Bierzmowanie – początek drogi do dojrzałości.....	168
24. Dary i charyzmaty Ducha Świętego w moim życiu.....	175
25. Liturgia sakramentu bierzmowania	183
26. Odpowiedzialność i troska o życie wiarą.....	192
27. Owocne życie – bł. Hanna Chrzanowska.....	200

V. Sakramenty na drodze Ośmiu Błogosławieństw 209

28. Sakramenty drogowskazami na drodze do nieba.....	209
29. Ośiem Błogosławieństw drogą do szczęścia człowieka	218
30. „Być ubogim w duchu” – chrzest święty	227
31. Pragnąc sprawiedliwości – bierzmowanie.....	234
32. Umieć płakać nad własną słabością – pokuta.....	240
33. Cierpieć prześladowanie dla sprawiedliwości – Eucharystia.....	247
34. Być wrażliwym na cierpienie innych – namaszczenie chorych.....	260
35. Mieć serce czyste – małżeństwo	265
36. Wprowadzać pokój – kapłaństwo.....	270
37. Ziemia obiecana – szczęście cichych i pokornych.....	275
38. Wartość i zagrożenia ludzkiego życia.....	279

VI. Bóg nieustannie posyła 285

39. Misyjna działalność Kościoła	285
40. Biblijni świadkowie wiary.....	294
41. Świadkowie wiary w Kościele	306
42. Formy apostołstwa świeckich	320
43. Odpowiedzialność świeckich za Kościół.....	328
44. Współcześni polscy misjonarze męczennicy	335

VII. Świadkowie Ewangelii w naszej historii 347

45. Kościół w czasie II wojny światowej.....	347
46. Św. Maksymilian Kolbe i inni męczennicy II wojny światowej	357
47. Świadkowie wiary czasów stalinowskich	367
48. „Ubogich zawsze u siebie mieć będziecie” – św. Matka Teresa z Kalkuty.....	374
49. Rola Maryi w historii Polski XX wieku	382
50. Ks. Franciszek Blachnicki – duszpasterz młodzieży	389
51. Współcześni świeccy świadkowie Ewangelii.....	397

VIII. Umocnieni duchem miłości – rok liturgiczny 405

52. Chrystus uobecnia swoje dzieło zbawienia w ciągu roku liturgicznego.....	405
53. Październik – miesiąc różańcowy	412
54. Św. Jan Paweł II – świadek Ewangelii	423
55. Uroczystość Wszystkich Świętych i Dzień Zaduszny	431
56. Adwent – czas czuwania.....	443
57. Boże Narodzenie – tradycje i zwyczaje świąteczne.....	449
58. Uroczystość Objawienia Pańskiego	460
59. Niedziela Chrztu Pańskiego	467
60. Wielki Post – czas pokuty i oczyszczenia serca.....	472
61. Uczestniczymy w liturgii Triduum Paschalnego	481
62. Uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego	494
63. Niedziela Miłosierdzia Bożego	503
64. Uroczystość Zesłania Ducha Świętego.....	514

WPROWADZENIE

Drodzy Katecheci!

Przekazujemy Wam z radością poradnik metodyczny do ósmej klasy szkoły podstawowej pod tytułem: *Mocą Ducha Świętego przemieniamy świat*. Poradnik metodyczny uwzględnia aktualną *Podstawę programową katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* z 2018 r. oraz wymogi edukacyjne. Został zaplanowany i pomyślany – łącznie z katechizmem dla ucznia – jako pomoc w przygotowaniu do przyjęcia sakramentu bierzmowania. Całość treści jest zaplanowana w ośmiu blokach tematycznych. Kluczem, według którego zostały ułożone treści w ósmej klasie szkoły podstawowej, jest chrześcijańska miłość. Ma ona wyrażać się w modlitwie do Boga, świadectwie wiary w codziennym życiu i przemianie świata według zamysłu Bożego. Miłość ukazana jest także w perspektywie eschatologicznej jako główny warunek osiągnięcia szczęśliwej wieczności. Uczeń poznaje Boże wskazania do osiągnięcia tego celu, zawarte w Kazaniu na Górze, szczególnie w błogosławieństwach ewangelicznych. Program zakłada także rozwinięcie – adekwatnie do wieku uczniów – zagadnień moralnych związanych z nauczaniem Kościoła na temat świętości i nienaruszalności ludzkiego życia od poczęcia aż po naturalną śmierć. Program przewiduje również szczegółowe omówienie sakramentu bierzmowania, jego istoty, obrzędów i skutków. Sakrament ten ukazywany jest jako dar Boży i zobowiązanie do apostołstwa oraz przemiany świata. Uczeń poznaje także zagadnienia związane ze współczesną historią Kościoła, która staje się mu bliska poprzez świadectwo świętych. W ósmej klasie szkoły podstawowej zasadniczym tekstem źródłowym z Nowego Testamentu jest *Ewangelia wg św. Jana*.

Poszczególne tematy zostały opracowane według następujących punktów: cele ogólne, cele szczegółowe, środki dydaktyczne, metody i formy pracy, modlitwa, wprowadzenie, rozwinięcie, zakończenie, praca domowa, modlitwa. Treść zawarta w poszczególnych punktach stanowi opracowaną wedle tego schematu propozycję do wykorzystania przez katechetę na lekcjach religii. Zawartość merytoryczna punktów powinna być odpowiednio profilowana oraz może być uzupełniana i poszerzana o inne treści, stosownie do potrzeb uczniów i możliwości katechety. Autorzy pomocy katechetycznych uwypuklili integrację treści katechez z innymi przedmiotami oraz ścieżkami edukacyjnymi. W programie uwzględniony został integralny rozwój psycho-fizyczny dorastającej młodzieży, który ma znaczenie dla jej rozwoju religijnego. W ósmej klasie szkoły podstawowej – tak jak w młodszych klasach na tym etapie nauczania – należy zwrócić uwagę na współczesne technologie informacyjno-komunikacyjne, do których uczniowie mają swobodny dostęp. Stanowią one szansę na wzbogacenie tradycyjnych sposobów nauczania religii i wychowania chrześcijańskiego. Katecheta powinien posługiwać się nowoczesnymi środkami dydaktycznymi. Jednocześnie współczesne technologie informacyjno-komunikacyjne rodzą nowe wyzwania związane z wychowaniem uczniów do odpowiedzialnego korzystania z nich.

Autorzy mają nadzieję, że przygotowane materiały zainspirują katechetów do przygotowywania ciekawych katechez, co z kolei zaowocuje ich satysfakcją z dobrego wypełniania misji nauczycielskiej Kościoła i zadowoleniem uczniów.

Szczęść Boże

ks. Stanisław Łabendowicz

Radom, 24 czerwca 2023 r.

I. PO CO ŻYJEMY – POWOŁANIE DO MIŁOŚCI

1. BÓG JEST MIŁOŚCIĄ

Cele ogólne

Ukazanie miłości jako najważniejszej wartości w życiu człowieka.
Kształtowanie postawy miłości na wzór miłości Boga.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje słowo: „wartość”,
- przytacza przypowieść o krzewie winnym (C.10),
- streszcza przypowieść o dobrym pasterzu (C.10).

Umiejętności

- wskazuje na Boga jako źródło miłości,
- dowodzi, na czym polega wartość Bożej miłości (C.10.2),
- wyjaśnia, co to znaczy: „trwać w Chrystusie”,
- przedstawia Jezusa jako Dobrego Pasterza,
- wskazuje na sposoby odkrywania powołania w świetle Bożego wezwania (C.10.5).

Postawy

- stara się żyć według wartości chrześcijańskich (A.1.d),
- dziękuje Bogu za dar Jego miłości.

Metody i formy

Rozmowa kierowana, ekspozycja, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, niedokończone zdanie, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, Benedykt XVI, *Deus caritas est*, plansza (slajd) z tekstem – 1 J 4,8, ilustracje (slajdy) przedstawiające Jezusa – winnego krzewu i Jezusa – Dobrego Pasterza, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Pewnego dnia św. Augustyn zapisał dość intrygujące przemyślenie. Gdyby zaginęły wszystkie karty Pisma Świętego, a zostałoby tylko jedno zdanie, to nic więcej nie potrzeba człowiekowi do szczęścia. Owym zdaniem jest „perła” św. Jana zawarta w słowach: „Bóg jest miłością” (1 J 4,8).

To zdanie jest często powtarzane, znane chyba wszystkim. Dzisiaj jest ono tematem naszej katechezy.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Bóg jest miłością”. (1 J 4,8)

Działanie Boga wypływa z miłości. On sam jest Miłością i dlatego obdarza nią wszystkich ludzi. Życie oparte na niej jest podstawowym powołaniem człowieka.

Miłość jest najważniejszą wartością w życiu człowieka.

– Czym jest wartość?

Wartość – dobro, które stanowi cel ludzkich dążeń; wszystko to, co cenne i godne pożądania.

– Jakimi wartościami kierujemy się w życiu?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Każdy człowiek ma możliwość poznania Boga. Głęboka więź między Bogiem a człowiekiem jest możliwa tylko przez miłość. Miłość Boga jest fundamentem i źródłem miłości bliźniego.

Pan Jezus poucza o miłości w przypowieściach.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Ja jestem prawdziwym krzewem winnym, a Ojciec mój jest tym, który [go] uprawia. Każdą latorośl, która we Mnie nie przynosi owocu, odcina, a każdą, która przynosi owoc, oczyszcza, aby przynosiła owoc obfitszy. Wy już jesteście czyści dzięki słowu, które wypowiedziałem do was. Wytrwajcie we Mnie, a Ja [będę trwał] w was. Podobnie jak latorośl nie może przynosić owocu sama z siebie – jeśli nie trwa w winnym krzewie – tak samo i wy, jeżeli we Mnie trwać nie będziecie. Ja jestem krzewem winnym, wy – latoroślami. Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity, ponieważ beze Mnie nic nie możecie uczynić. Ten, kto we Mnie nie trwa, zostanie wyrzucony jak winna latorośl i uschnie. I zbiera się ją, i wrzuca do ognia, i płonie. Jeżeli we Mnie trwać będziecie, a słowa moje w was, poproście, o cokolwiek chcecie, a to wam się spełni. Ojciec mój przez to dozna chwały, że owoc obfity przyniesiecie i staniecie się moimi uczniami. Jak Mnie umiłował Ojciec, tak i Ja was umiłowalem. Wytrwajcie w miłości mojej! Jeśli będziecie zachowywać moje przykazania, będziecie trwać w miłości mojej, tak jak Ja zachowałem przykazania Ojca mego i trwam w Jego miłości. To wam powiedziałem, aby radość moja w was była i aby radość wasza była pełna. To jest moje przykazanie, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowalem. Nikt nie ma większej miłości od tej, gdy ktoś życie swoje oddaje za przyjaciół swoich” (J 15,1-13).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej Jezusa – winnego krzewu.

Analiza tekstu biblijnego.

- Jak nazywa siebie Pan Jezus?
- Kogo oznacza każda latorośl?
- Do czego wzywa nas Pan Jezus?

- Co to znaczy „trwać w Chrystusie”?
- Kiedy osiągamy pełną radość?

Bóg Ojciec chce, abyśmy byli zjednoczeni z Jego Synem jak lato-
rośle z winnym krzewem. Pragnie, abyśmy przynosili owoce dobra
i miłości. Źródłem naszego działania jest trwanie w Jezusie. Z niego
wynika głęboka zażyłość i wzajemna relacja oparta na cierpliwości
i wierności przykazaniom. Warunkiem jest umiejętność wytrwania.
Najważniejszą drogą, jaką powinniśmy kroczyć jest droga miłości.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Kto nie wchodzi do owczar-
ni przez bramę, ale wdziera się inną drogą, ten jest złodziejem i rozbój-
nikiem. Kto jednak wchodzi przez bramę, jest pasterzem owiec. Temu
otwiera odzwierny, a owce słuchają jego głosu; woła on swoje owce
po imieniu i wyprowadza je. A kiedy wszystkie wyprowadzi, staje
na ich czele, a owce postępują za nim, ponieważ głos jego znają. Na-
tomiasz za obcym nie pójdą, lecz będą uciekać od niego, bo nie znają
głosu obcych». Tę przypowieść opowiedział im Jezus, lecz oni nie po-
jęli znaczenia tego, co im mówił. Powtórnie więc powiedział do nich
Jezus: «Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Ja jestem bramą owiec.
Wszyscy, którzy przyszli przede Mną, są złodziejami i rozbójnikami,
a nie posłuchały ich owce. Ja jestem bramą. Jeżeli ktoś wejdzie przeze
Mnie, będzie zbawiony – wejdzie i wyjdzie, i znajdzie paszę. Złodziej
przychodzi tylko po to, aby kraść, zabijać i niszczyć. Ja przyszedłem
po to, aby [owce] miały życie i miały je w obfitości. Ja jestem dobrym
pasterzem. Dobry pasterz daje życie swoje za owce. Najemnik zaś i ten,
kto nie jest pasterzem, którego owce nie są własnością, widząc nad-
chodzącego wilka, opuszcza owce i ucieka, a wilk je porywa i rozpra-
sza; dlatego, że jest najemnikiem i nie zależy mu na owcach. Ja jestem
dobrym pasterzem i znam owce moje, a moje Mnie znają, podobnie
jak Mnie zna Ojciec, a Ja znam Ojca. Życie moje oddaję za owce. Mam
także inne owce, które nie są z tej owczarni. I te muszę przyprowadzić
i będą słuchać głosu mego, i nastanie jedna owczarnia, jeden pasterz.
Dlatego miłuje Mnie Ojciec, bo Ja życie moje oddaję, aby je [potem]
znowu odzyskać” (J 10,1-17).

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej Jezusa – Dobrego Pasterza.

Analiza tekstu biblijnego.

- Jako kto przedstawia się Jezus w przypowieści?
- Jakim Pasterzem jest Jezus?
- Kto jest bramą w przypowieści?
- Jak zachowuje się dobry pasterz?
- Jak zachowuje się najemnik?
- Co oznacza relacja między dobrym pasterzem a owcami?

Chrystus – brama – otwiera nam dostęp do Bożych łask, do miejsca schronienia – miejsca bezpiecznego.

Jezus przedstawia nam się jako Dobry Pasterz, który nas kocha miłością bezwarunkową i zaprasza do budowania wspólnoty opartej na miłości. Troszczy się o owce Ojca, aż do oddania życia za nie. Owce słuchają głosu pasterza, podążają za Nim, bo Go miłują.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Papież Benedykt XVI naucza:

„Bóg jest miłością: kto trwa w miłości, trwa w Bogu, a Bóg trwa w nim» (1 J 4,16). (...) św. Jan daje nam jakby zwięzłą zasadę chrześcijańskiego życia: «Myśmy poznali i uwierzyli miłości, jaką Bóg ma ku nam». Uwierzyliśmy miłości Boga – tak chrześcijanin może wyrazić podstawową opcję swego życia» (*Deus caritas est*, 1).

- Co papież Benedykt XVI mówi o Bogu?

ZAKOŃCZENIE

Bóg jest Miłością, która obejmuje wszystko – cały świat. Zostaliśmy stworzeni z miłości i jesteśmy miłością Boga, który jest obecny w naszym życiu. Miłować Boga to być z Nim.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak dziękuję Bogu za Jego miłość?
- Jaką wartość ma miłość w moim życiu?
- Co robię, aby trwać w Chrystusie?

„Akt miłości”.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę dziękczynną za dar Bożej miłości.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Bóg jest miłością”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

2. MIŁOŚĆ, JEJ ISTOTA I WYMAGANIA

Cele ogólne

Ukazanie miłości jako najważniejszej wartości w życiu człowieka.
Kształtowanie postawy miłości wobec Boga i człowieka.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, czym jest sens życia (A.1),
- wymienia wartości nadające sens ludzkiemu życiu (A.1.3).

Umiejętności

- wyjaśnia, czym jest miłość (C.10.2),
- określa istotę miłości,
- określa wymagania prawdziwej miłości,
- wyjaśnia i podaje, jak pracować nad własnym rozwojem emocjonalnym i społecznym (E.1.4).

Postawy

- przejawia postawę miłości wobec Boga i drugiego człowieka,
- dąży do szczęścia własnego i bliźniego (A.1.e).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, gwiazda skojarzeń, pogadanka, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, techniki multimedialne.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, Jan Paweł II, *List do rodzin*, tekst przemówienia papieża Franciszka, plansza z hasłem: miłość, slajd z tekstem.

MODLITWA

Modlitwa do Ducha Świętego przed nauką.

WPROWADZENIE

Umieszczenie na tablicy planszy z hasłem:

MIŁOŚĆ

Wokół planszy uczniowie zapisują swoje skojarzenia.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Miłość to silna więź, która łączy ze sobą ludzi sobie bliskich, stanowi ogromną wartość.

Pojęcie miłości chrześcijańskiej odwołuje się przede wszystkim do miłości, której źródłem i wzorem jest Bóg. Definiowane jest jako dążenie do dobra. Rozciąga się na wszystkie relacje człowieka: z sobą samym, z innymi ludźmi, z Bogiem. Uznaje się ją za najważniejszą i najwyższą cnotę, a jednocześnie sens życia człowieka.

Pogadanka.

– Czym jest sens życia?

Sens życia – to istota (podstawa) i cel ludzkiej egzystencji, powołanie człowieka.

ROZWINIĘCIE

Miłość nadaje sens ludzkiemu życiu, to ona czyni go wartościowym.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Jeden z faryzeuszów zaprosił Go do siebie na posiłek. Wszedł więc do domu faryzeusza i zajął miejsce za stołem. A oto kobieta, która prowadziła w mieście życie grzeszne, dowiedziawszy się, że jest gościem w domu faryzeusza, przyniosła flakonik alabastrowy olejku, i stanawszy z tyłu u nóg Jego, płacząc, zaczęła łzami oblewać Jego nogi i włosami swej głowy je wycierać. Potem całowała Jego stopy i namaszczała je olejkiem. Widząc to faryzeusz, który Go zaprosił, mówił sam do siebie: «Gdyby On był prorokiem, wiedziałby, co za jedna i jaka jest

ta kobieta, która się Go dotyka, że jest grzesznicą». Na to Jezus rzekł do niego: «Szymonie, mam ci coś powiedzieć». On rzekł: «Powiedz, Nauczycielu!» «Pewien wierzyciel miał dwóch dłużników. Jeden winien mu był pięćset denarów, a drugi pięćdziesiąt. Gdy nie mieli z czego oddać, darował obydwom. Który więc z nich będzie go bardziej miłował?» Szymon odpowiedział: «Sądzę, że ten, któremu więcej darował». On mu rzekł: «Słusznie osądziłeś». Potem zwrócił się do kobiety i rzekł Szymonowi: «Widzisz tę kobietę? Wszedłem do twego domu, a nie podałeś Mi wody do nóg; ona zaś łzami oblała Mi stopy i swymi włosami je otarła. Nie dałeś Mi pocałunku; a ona, odkąd wszedłem, nie przestaje całować nóg moich. Głowy nie namaściłeś Mi oliwą; ona zaś olejkiem namaściła moje nogi. Dlatego powiadam ci: Odpuszczone są jej liczne grzechy, ponieważ bardzo umiłowała. A ten, komu mało się odpuszcza, mało miłuje». Do niej zaś rzekł: «Twoje grzechy są odpuszczone». Na to współbiesiadnicy zaczęli mówić sami do siebie: «Któż On jest, że nawet grzechy odpuszcza?» On zaś rzekł do kobiety: «Twoja wiara cię ocaliła, idź w pokoju!» (Łk 7,36-50).

Analiza tekstu biblijnego.

- Do kogo został zaproszony Jezus na posiłek?
- Co zrobiła grzeszna kobieta?
- Co mówił sam do siebie faryzeusz?
- Co Jezus opowiedział Szymonowi?
- Co odpowiedział Szymon na pytanie zadane przez Jezusa?
- Na co Jezus zwrócił uwagę w rozmowie z Szymonem?
- Co Jezus rzekł do kobiety?
- Co na temat miłości mówi fragment biblijny?

Każdy gest kobiety mówi o miłości i wyraża pragnienie, aby grzechy zostały jej wybaczone.

Jezus ukazuje jej miłość Boga. Miłość i przebaczenie działają jednocześnie. Bóg przebacza jej, bo „bardzo umiłowała”. Zaczyna się dla niej nowy etap. Miłość zrodziła ją do nowego, lepszego życia.

Bóg jest miłosierny. Jego miłość do nas jest wielka i autentyczna. Dar przebaczenia powinien owocować miłością.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Jan Paweł II mówi o wymaganiach, jakie stawia prawdziwa miłość:

„Miłość jest prawdziwa wówczas, gdy tworzy dobro osób i wspólnot, gdy tym dobrem obdarowuje drugich. Tylko zaś człowiek, który umie wymagać od siebie samego w imię miłości, może także wymagać miłości od drugich. Bo miłość jest wymagająca przede wszystkim dla tych, którzy są otwarci na naukę Ewangelii” (*Gratissimam sane*, 14).

– Co na temat miłości mówi Jan Paweł II?

Miłość do drugiego człowieka, tak jak i miłość do Boga oraz do samego siebie stawia wymagania.

Odczytanie tekstu przemówienia papieża Franciszka.

„Chrześcijańska miłość jest konkretna. (...) Pierwsze kryterium: kochać czynami, a nie słowami. Słowa porywa wiatr! Dziś są, jutro ich nie ma. Drugim kryterium konkretności jest to, że w miłości ważniejsze jest dawanie aniżeli branie. Kochający daje... daje rzeczy, życie, daje samego siebie Bogu i innym. Ale ten kto nie miłuje, egoista, zawsze stara się zyskać, mieć rzeczy, przywileje” (Franciszek, *Homilia wygłoszona w czasie porannej Mszy Świętej w kaplicy Domu św. Marty*, Watykan, 9 stycznia 2014 r.).

– Jakie są wymagania prawdziwej miłości?

Prawdziwa miłość wymaga konkretnych czynów. Jest troską o drugiego człowieka, potrafi przebaczyć, opiera się na prawdzie i jest bezinteresowna.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Miłość jest podstawową potrzebą człowieka. Człowiek im bardziej doświadcza miłości Boga, tym głębiej potrafi kochać.

– Co należy robić, aby miłość była najważniejszą wartością w życiu?

Każdy z nas powinien uczyć się miłości, która nadaje sens życiu.
Żyjąc miłością, stajemy się podobni do Boga.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co czynię, aby wzrastała we mnie miłość do Boga?
- Co czynię, aby wzrastała we mnie miłość do bliźniego?

PRACA DOMOWA

Napisz, jak postępować, aby w naszym życiu wzrastała miłość.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Akt miłości”.

3. SPOSOBY WYPEŁNIANIA POWOŁANIA DO MIŁOŚCI

Cele ogólne

Ukazanie sposobów przeżywania miłości.

Kształtowanie postawy wzrastania w miłości do Boga i bliźniego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia różne rodzaje miłości,
- wyjaśnia termin: „agape” (C.10).

Umiejętności

- omawia sposoby wypełniania powołania do miłości (C.10.4),
- wymienia sposoby przeżywania miłości (C.10.3),
- wyjaśnia, na czym polega wypełnianie czynów miłości.

Postawy

- podejmuje refleksję nad sensem swojego życia (A.1.b),
- przyjmuje postawę wypełniania powołania do miłości.

Metody i formy

Techniki multimedialne, rozmowa kierowana, praca w grupach, metoda skojarzeń, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, niedokończone zdanie, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Benedykt XVI, *Deus caritas est*, tekst przemówienia papieża Franciszka, St. Wyszyński, *ABC Społecznej Krucjaty Miłości*, slajdy z tekstami biblijnymi i nauce Kościoła, karty pracy, kolorowe kartki, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Prezentacja multimedialna.

Pokaz slajdów – zdjęcia, ilustracje przedstawiające ludzi na modlitwie (adoracji), rodziców z dziećmi spędzających razem czas, pomoc bliźniemu, uczniowie w szkole itp.

Ludzie szukają miłości. Wszyscy czują wrodzony impuls, by kochać w sposób autentyczny. Miłość powinna być podstawą relacji między ludźmi.

Umieszczenie na tablicy planszy z hasłem:

RODZAJE MIŁOŚCI

Wokół planszy uczniowie zapisują rodzaje miłości.

Różne są rodzaje miłości i sposoby jej przeżywania. Miłość Boga, miłość braterska, miłość w rodzinie, miłość ojcowska, miłość matczyna zawsze wymaga wysiłku. Jest podstawą każdej drogi życiowej człowieka. Z niej powinniśmy uczynić styl naszego życia, ucząc się jej każdego dnia, dzieląc się radościami i wspierając w trudnościach.

Wyjaśnienie znaczenia słowa: „agape”.

Agape – (termin grecki oznacza: miłość, szczególne upodobanie) pojęcie centralne dla chrześcijańskiego rozumienia Boga i wzajemnych stosunków między ludźmi; oznacza Bożą miłość i miłość żywną przez ludzi, a znajdującą natchnienie w miłości Bożej.

ROZWINIĘCIE

Pismo Święte zawiera wskazania, jak powinniśmy przeżywać miłość chrześcijańską.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Słyszeliście, że powiedziano: Będiesz miłował swego bliźniego, a nieprzyjaciela swego będziesz nienawidził. A Ja wam powiadam:

Miłujcie waszych nieprzyjaciół i módlcie się za tych, którzy was prześladują, abyście się stali tak synami Ojca waszego, który jest w niebie; ponieważ On sprawia, że słońce Jego wschodzi nad złymi i nad dobrymi, i On zsyła deszcz na sprawiedliwych i niesprawiedliwych. Jeśli bowiem miłujecie tych, którzy was miłują, cóż za nagrodę mieć będziecie? Czyż i celnicy tego nie czynią? I jeśli pozdrawiacie tylko swych braci, cóż szczególnego czynicie? Czyż i poganie tego nie czynią? Bądźcie więc wy doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski” (Mt 5,43-48).

Analiza tekstu biblijnego.

- Do jakiej miłości zachęca Chrystus?
- Kiedy stajemy się synami Bożymi?

Jezus rozszerza pojęcie miłości bliźniego, wzywając do miłości i modlitwy za nieprzyjaciół. Jest to znak rozpoznawczy obecności w nas autentycznej miłości chrześcijańskiej. Powinniśmy objąć swoją miłością wszystkich, nawet wrogów i prześladowców. Motywem takiego postępowania jest naśladowanie Boga w Jego miłości do wszystkich ludzi. Miłość, o której mówi Jezus, objawia się w konkretnym działaniu – modlitwie za tych, którzy nas prześladują.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1, 2)

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na cztery grupy. Każda otrzymuje tekst, z którego wyłania kluczowe słowa wskazujące na najistotniejsze sprawy. Następnie zapisuje je na kolorowych kartkach. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Zaprawdę, powiadam wam: Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili” (Mt 25,40).

Grupa II

„Wy zatem, bracia, powołani zostaliście do wolności. Tylko nie bierzcie tej wolności jako zachęty do hołdowania ciału, wręcz przeciwnie, miłością ożywieni służcie sobie wzajemnie! Bo całe Prawo wypełnia się w tym jednym nakazie: Będziesz miłował bliźniego

swego jak siebie samego. A jeśli u was jeden drugiego kąsa i pożera, baczcie, byście się wzajemnie nie zjedli” (Ga 5,13-15).

Grupa III

„Chrystus umarł z miłości do nas, gdy byliśmy jeszcze «nieprzyjaciółmi» (Rz 5,10). Pan prosi nas, byśmy jak On miłowali nawet naszych nieprzyjaciół, stali się bliźniami dla najbardziej oddalonych, miłowali dzieci i ubogich jak On sam” (KKK 1825).

Grupa IV

„Praktykowanie życia moralnego ożywianego przez miłość daje chrześcijaninowi duchową wolność dzieci Bożych. Nie stoi on już przed Bogiem z lękiem jak niewolnik, ani jak najemnik oczekujący zapłaty, lecz jak syn, który odpowiada na miłość Tego, który «sam pierwszy nas umiłował» (1 J 4,19)” (KKK 1828).

Umieszczenie na tablicy planszy ze słowami:

SPOSOBY PRZEŻYWANIA MIŁOŚCI

Prezentacja pracy w grupach – umieszczenie kartek na tablicy pod planszą.

Podsumowanie pracy uczniów.

Istotą życia chrześcijańskiego jest pełna miłości służba bliźniemu.

Odczytanie tekstu nauczania papieża Franciszka.

Miłość jest „uznaniem Boga za jedynego Pana życia i jednocześnie akceptacją drugiego człowieka jako prawdziwego brata, poprzez przezwyciężenie podziałów, rywalizacji, nieporozumień, egoizmów, te dwie rzeczy idą w parze” (Franciszek, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej*, Watykan, 12 czerwca 2013 r.).

– Co o wypełnianiu powołania do miłości mówi papież?

Człowiek realizuje powołanie do miłości, gdy uznaje Boga za jedynego Pana życia i akceptuje drugiego człowieka jako prawdziwego brata.

ZAKOŃCZENIE

Odczytanie tekstu nauczania papieża Benedykta XVI.

„(...) agape, stał się wyrażeniem charakterystycznym dla biblijnego pojęcia miłości. (...) Teraz miłość staje się troską człowieka i posługą dla drugiego. Nie szuka już samej siebie (...) poszukuje dobra osoby ukochanej: staje się wyrzeczeniem, jest gotowa do poświęceń, co więcej, poszukuje ich” (Benedykt XVI, *Deus caritas est*, 6).

– Jak papież tłumaczy termin „agape”?

Kard. Stefan Wyszyński w *ABC Społecznej Krucjaty Miłości* przypomina, czym jest wypełnianie czynów miłości.

Pokaz slajdu z tekstem:

- „1. Szanuj każdego człowieka, bo Chrystus w nim żyje. Bądź wrażliwy na drugiego człowieka, twojego brata.
2. Myśl dobrze o wszystkich – nie myśl źle o nikim. Staraj się nawet w najgorszym znaleźć coś dobrego.
3. Mów zawsze życzliwie o drugich – nie mów źle o bliźnich. Napraw krzywdę wyrządzoną słowem. Nie czyn rozdzwiewu między ludźmi.
4. Rozmawiaj z każdym językiem miłości. Nie podnoś głosu. Nie przeklinaj. Nie rób przykrości. Nie wyciskaj łez. Uspokajaj i okazuj dobroć.
5. Przebacжай wszystko, wszystkim. Nie chowaj w sercu urazy. Zawsze pierwszy wyciągnij rękę do zgody.
6. Działaj zawsze na korzyść bliźniego. Czyn dobrze każdemu, jakbyś pragnął, aby tobie tak czyniono. Nie myśl o tym, co tobie jest kto winien, ale co Ty jesteś winien innym.
7. Czynnie współczuj w cierpieniu. Chętnie spiesz z pociechą, radą, pomocą, sercem.
8. Pracuj rzetelnie, bo z owoców twojej pracy korzystają inni, jak Ty korzystasz z pracy drugich.

9. Włącz się w społeczną pomoc bliźnim. Otwórz się ku ubogim i chorym. Użyczaj ze swego. Staraj się dostrzec potrzebujących wokół siebie.

10. Módl się za wszystkich, nawet za nieprzyjaciół”.

(St. Wyszyński, *ABC Społecznej Krucjaty Miłości*)

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Każdy dzień jest okazją, by okazać miłość bliźniemu. Zwykły uśmiech, życzliwość w najdrobniejszych sprawach, pamięć w modlitwie, w chwilach trudnych to sposoby jej okazywania.

Autorefleksja.

Człowiek otwarty na potrzeby innych i umiejący świadczyć czyny miłości jest uczniem Chrystusa.

Pomyślmy:

- W jaki sposób okazuję miłość Bogu?
- Jak realizuję miłość bliźniego w swoim życiu?
- Jak traktuję tych, którzy sprawili mi przykrość?

PRACA DOMOWA

Zilustruj jeden ze sposobów wypełniania powołania do miłości.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew lub recytacja: „Miłujcie waszych nieprzyjaciół”.

(pokaż slajdu z tekstem)

Miłujcie waszych nieprzyjaciół i módlcie się za tych, którzy was prześladują.

Tak będziecie synami Ojca waszego, który jest w niebie.

Ponieważ On sprawia, że słońce Jego wschodzi nad złymi i nad dobrymi.

I On zsyła deszcz na sprawiedliwych i niesprawiedliwych.

Jeśli bowiem miłujecie tych, którzy was miłują, cóż za nagrodę mieć będziecie.

Czyż i celnicy tak nie czynią?

I jeśli pozdrawiacie tylko swych braci, cóż szczególnego czynicie.

Czyż i poganie tego nie czynią?

Bądźcie więc święci jak Bóg jest święty!

4. BĘDZIESZ MIŁOWAŁ – PRZYKAZANIE MIŁOŚCI BOGA I BLIŻNIEGO

Cele ogólne

Zachęta do odkrywania własnego powołania w oparciu o Nowe przykazanie miłości.

Kształtowanie postawy wzrastania w miłości Boga i bliźniego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje przykazanie miłości Boga i bliźniego (C.10),
- przytacza Nowe przykazanie miłości na podstawie – J 13,34-35 (C.10),
- podaje znaczenie słowa: „przykazanie”.

Umiejętności

- interpretuje przykazanie miłości Boga i bliźniego w świetle Ewangelii (C.10.1)
- wskazuje kryteria miłości,
- wyjaśnia nowe przykazanie miłości.

Postawy

- okazuje szacunek wobec siebie i innych (A.1.c),
- stara się żyć według wartości chrześcijańskich (A.1.d),
- wspiera akcje pomocy potrzebującym (E.1.f).

Metody i formy

Techniki multimedialne, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, slajdy z tekstami, D. Němcová, *Przewodnik po duchowości Matki Teresy*, prezentacja multimedialna – akcje pomocy potrzebującym, nagranie z piosenką.

MODLITWA

Pokaz slajdu z tekstem modlitwy:

„Panie mój i Boże mój,
weź ode mnie wszystko,
co mi przeszkadza w relacji z Tobą.
Panie mój i Boże mój,
daj mi wszystko,
co mnie wspomaga w drodze ku Tobie.
Panie mój i Boże mój,
weź mnie ode mnie
i daj całego Tobie”.

(św. Mikołaj z Flue)

WPROWADZENIE

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Słowo: „przykazanie” posiada wiele synonimów.

Pokaz slajdu z tekstem:

Przykazanie – zarządzenie, zalecenie, wskazanie, rozkaz, norma, dyspozycja, nakaz, zasada, żądanie, polecenie, pouczenie, dyrektywa, wzór, instrukcja, zadanie, wskazówka, zlecenie, przepis, reguła, kanon, rozporządzenie.

– Czym jest przykazanie?

Przykazanie – zasada postępowania sformułowana przez najwyższy autorytet; w sensie ogólnym jest to nakaz lub zakaz, który dla wierzącego ma wartość na płaszczyźnie religijnej i moralnej. W języku Biblii oznacza to, co Bóg zalecił człowiekowi, aby miał życie wieczne.

– Jakie znaczenie przykazania?

ROZWINIĘCIE

W Piśmie Świętym miłość została określona jako: największe i pierwsze przykazanie, fundament, na którym oparte jest całe Objawienie Boże, streszczenie wszystkich przykazań.

Na pytanie uczonego w Prawie, które jest pierwsze ze wszystkich przykazań, Chrystus odpowiedział:

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Będziesz miłował Pana Boga swego całym swoim sercem, całą swoją duszą i całym swoim umysłem. To jest największe przykazanie i pierwsze przykazanie. Drugie podobne jest do niego: Będziesz miłował swego bliźniego jak siebie samego” (Mt 22,37-39).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jakie kryteria miłości wymienia Jezus?
- Co to znaczy kochać Boga całym sercem, całą duszą, całym umysłem?
- Jak powinniśmy kochać bliźniego?

Jezus ujął miłość w przykazanie. Pierwsza jego część mówi o miłości człowieka do Boga. Jej kryteria to: serce, dusza i rozum. Na intensywność tej miłości wskazują słowa poprzedzające każde z kryteriów: całym, całą, całym. Wynika z tego, że ta miłość powinna być obecna w całej przestrzeni życia człowieka, przenikać wszystko, stać się najwyższym kryterium jego działania i podejmowanych decyzji. Kochać całym sobą, to znaczy angażować wszystkie swoje zdolności, myśli i siły, kochać zawsze i wszędzie, bez względu na okoliczności, powierzyć Bogu całe życie.

Druga część mówi o miłości bliźniego. Jego kryterium jest miłość do nas samych, która polega na przyjęciu siebie z naszymi zdolnościami i ograniczeniami. Jeżeli akceptujemy siebie, to i drugą osobę, która jest stworzona przez Boga podobnie jak my.

Wypełnianie jednej miłości bez drugiej jest niemożliwe.

Podczas Ostatniej Wieczerzy Jezus przekazał uczniom nowe przykazanie.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Przykazanie nowe daję wam, abyście się wzajemnie miłowali tak, jak Ja was umiłowałem; żebyście i wy tak się miłowali wzajemnie. Po tym wszyscy poznają, żeście uczniami moimi, jeśli będziecie się wzajemnie miłowali” (J 13,34-35).

- Co nakazuje Jezus?
- Jakie powinno być kryterium naszej miłości do drugiego człowieka?

Jezus jest wzorem i źródłem miłości. Jego miłość jest miłością bez granic. Ten sposób miłości jest znakiem rozpoznawczym jego uczniów.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

W Katechizmie Kościoła Katolickiego czytamy:

„Jezus czyni miłość przedmiotem nowego przykazania. Umiłowawszy swoich «do końca» (J 13,1), objawia miłość Ojca, którą od Niego otrzymuje. Uczniowie miłując się wzajemnie, naśladują miłość Jezusa, którą także sami otrzymują. Dlatego Jezus mówi: «Jak Mnie umiłował Ojciec, tak i Ja was umiłowałem. Wytrwajcie w miłości mojej» (J 15,9). I jeszcze: «To jest moje przykazanie, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak ja was umiłowałem» (J 15,12)” (KKK 1823).

- Co na temat miłości mówi Katechizm Kościoła Katolickiego?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Odczytanie i omówienie wypowiedzi Matki Teresy z Kalkuty.

„Czasem przez mnogość prawd nie widzimy tej najważniejszej. Matka Teresa podkreśla szczególnie dwa słowa: Jezus przyszedł tylko po to, aby nas nauczyć miłować Boga, będącego Miłością i twórcą życia. Najłatwiej znajdziemy Go tam, gdzie przebywa Jego miłość.

Chrześcijanin powinien uczyć się z Jezusem miłować Jego samego w tych, którym poświęcił swoje życie, aby oni też poznali miłość – i w niej Boga.

Miłość jest jak przemiana materii, niezbędna do życia. Przepływa przez ciało ludzkości jak krew i ułatwia odkrywanie czynów, które podobają się Panu. Kiedy będziemy umieli miłować tak, jak miłował Jezus, wejdziemy do Królestwa Bożego. Przybliżyło się ono do nas z każdym krokiem Chrystusa na Ziemi i przybliża się z każdym naszym czynem z miłości. Wystarczy otworzyć swoje serce i uczyć się jak miłować!” (D. Němcová, *Przewodnik po duchowości Matki Teresy*, Kraków 2003).

– Co na temat wypełniania przykazania miłości mówi Matka Teresa z Kalkuty?

Jedną z form realizacji przykazania miłości może być udział w akcjach charytatywnych.

*Prezentacja multimedialna – akcje pomocy potrzebującym.
(omówienie)*

Autorefleksja.

Św. Augustyn wytłumaczył przykazanie o wzajemnej miłości w prosty, bardzo krótki sposób: „Kochaj i rób, co chcesz”. Człowiek, który kocha wie, że tylko z miłości pochodzi to, co naprawdę dobre, dlatego stara się pielęgnować w sobie miłość.

Pomyślmy:

- Co czynię, aby wzrastała we mnie miłość do Boga?
- Jak realizuję w swoim życiu przykazanie miłości bliźniego?

PRACA DOMOWA

Wypisz, jakie znasz akcje pomocy potrzebującym w Twojej miejscowości, w Polsce i na świecie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Przykazanie nowe”.

(odtworzenie nagrania z piosenką)

5. MIŁOŚĆ, ALE JEDNA – PRAWDZIWE POWOŁANIE DO MIŁOŚCI

Cele ogólne

Zachęta do odkrywania własnego powołania w oparciu o Nowe przykazanie miłości.

Kształtowanie postawy wzrastania w miłości do Boga i bliźniego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia owoce prawdziwej miłości,
- podaje, co jest warunkiem trwania w miłości,
- podaje, że Bóg powołuje człowieka do świętości (C.10).

Umiejętności

- definiuje słowo: „powołanie”,
- wyjaśnia, że powołanie do świętości realizuje się przez miłość (C.10),
- wskazuje na Jezusa jako na Tego, który w pełni realizował prawdziwą miłość,
- wskazuje na sposoby odkrywania powołania w świetle Bożego wezwania (C.10.5).

Postawy

- pogłębia postawę służby (C.10.b),
- modli się o rozeznanie swojego powołania (C.10.c).

Metody i formy

Techniki multimedialne, pogadanka, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, kolaż, praca w grupach, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, materiały do wykonania prac techniką kolażu, nagranie z piosenką, teksty na slajdach.

MODLITWA

Śpiew: „Warto dla jednej miłości żyć”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

WPROWADZENIE

Pogadanka.

- Z czym kojarzy się słowo: „powołanie”?
- Czym jest powołanie?

Powołanie – posiadanie określonego daru do wykonywania danej czynności, to pojęcie właściwego kierunku rozwoju poprzez zaangażowanie się całym życiem w służbę pewnych wartości.

Zadaniem człowieka jest go trafnie odczytać. Dokonuje się to poprzez odkrywanie siebie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Życie oparte na miłości jest podstawowym powołaniem człowieka. Uzdolnienie każdego z nas do miłości wynika z faktu, że Bóg jest miłością i stworzył nas na swój obraz i podobieństwo.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Jak Mnie umiłował Ojciec, Tak i Ja was umiłowalem. Trwajcie w miłości mojej! Jeśli będziecie zachowywać moje przykazania, będziecie trwać w miłości mojej, tak jak Ja zachowałem przykazania Ojca mego i trwam w Jego miłości” (J 15,9-10).

Analiza tekstu biblijnego.

- Do czego powołuje nas Jezus?
- Co jest warunkiem trwania w miłości Chrystusa?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Miłość Jezusa jest wymagająca. Ma ona korzenie w miłości Jego Ojca. Jej droga wiedzie przez cierpliwe wypełnianie przykazań. Życie Jezusa jest dla nas wzorem, jak realizować jej wymagania.

Katechizm Kościoła Katolickiego określa wymagania miłości.

„Owocami miłości są radość, pokój i miłosierdzie. Miłość wymaga dobroci i upomnienia braterskiego; jest życzliwością; rodzi wzajemność; trwa bezinteresowna i hojna. Miłość jest przyjaźnią i komunią: Wypełnieniem wszystkich naszych czynów jest miłość. Oto cel, do którego zdążamy. Ze względu na niego biegniemy i do niego biegniemy. Gdy go osiągniemy, znajdziemy w nim pokój” (KKK 1829).

- Jakie są owoce miłości?
- Czego wymaga miłość?
- Czym jest miłość?
- Co powinno być celem naszych czynów?

Miłość poznajemy po owocach. Wszystkie nasze działania powinny z niej wypływać. Ma być bezinteresowna, bo tak uczy nas Chrystus.

O powołaniu do miłości mówi św. Jan Paweł II:

„Człowiek nie może żyć bez miłości. Człowiek pozostaje dla siebie istotą niezrozumiałą, jego życie jest pozbawione sensu, jeśli nie objawi mu się Miłość, jeśli nie spotka się z Miłością, jeśli jej nie dotknie i nie uczyni w jakiś sposób swoją, jeśli nie znajdzie w niej żywego uczestnictwa” (*Redemptor hominis*, 10).

- Dlaczego człowiek nie może żyć bez miłości?

Poprzez przybliżenie się do Chrystusa człowiek odkrywa sens swego życia.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3, 4)

ZAKOŃCZENIE

Praca w grupach – kolaż.

Podział uczniów na grupy. Uczniowie otrzymują materiały do pracy. Zadanie polega na wykonaniu technik kolażu pracy na temat: „Jesteśmy powołani do miłości”. Czas pracy: 10 minut.

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

Wzajemna miłość powinna się ujawniać w realizacji tych zadań, do których zostaliśmy powołani w życiu rodzinnym, społecznym, zawodowym.

– W jaki sposób możemy odkrywać własne powołanie?

Ważnym aspektem życia jest wybór zawodu.

Praca jest obowiązkiem, ale też częścią Bożego planu. W zamyśle Boga ludzkość stanowi całość, w której każdy powinien realizować nadrzędne powołanie – powołanie do życia wiecznego, świętości.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

– Jak staram się odkrywać własne powołanie?

– Jak często modlę się o to, aby moje działanie oparte było na miłości?

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę o właściwe rozeznanie swojego powołania.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

„Panie, Boże Miłości, naucz mnie kochać.
Nawet jeśli moje oczy są zamknięte,
naucz mnie kochać.
Nawet jeśli moje uszy stały się głuche,
naucz mnie kochać.

Nawet jeśli moje usta stały się nieme,
naucz mnie kochać.
Nawet jeśli moje ramiona i nogi są zmęczone,
naucz mnie kochać.
Nawet jeśli świat pokazuje mi inne wartości,
naucz mnie kochać.
Nawet jeśli moi bliźni mnie zdradzają,
naucz mnie kochać.
Nawet jeśli nadzieja przepadła,
naucz mnie kochać.
Nawet w chwilach bez wiary,
naucz mnie kochać.
Chcę kochać, Panie.
Najpierw Ciebie, a potem moich bliźnich.
Chcę kochać siebie, bez egoizmu, jako świątynię
Ducha Świętego.
Amen”.
(o. Marcelo Rossi)

6. ŚWIĘTOŚĆ W RÓŻNYCH FORMACH ŻYCIA

Cele ogólne

Ukazanie dążenia do świętości w różnych formach życia.
Kształtowanie postawy wzrastania w miłości do Boga i bliźniego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje znaczenie terminu „świętość”,
- wymienia różne formy życia.

Umiejętności

- omawia różne formy powołania w świetle Ewangelii (C.10.4),
- charakteryzuje najważniejsze wspólnoty w życiu człowieka (E.1.1),
- przedstawia, na czym polega uczestnictwo w życiu różnych wspólnot Kościoła, narodu, rodziny, grupy szkolnej i koleżeńskiej (E.1.2).

Postawy

- dąży do szczęścia własnego i bliźniego (A.1.e),
- rozwija własne talenty i zdolności (C.10.a),
- modli się o nowe powołania kapłańskie i zakonne, a także dobre powołania do małżeństwa (C.10.d),
- troszczy się o dobro Ojczyzny (E.1.h).

Metody i formy

Techniki multimedialne, rozmowa kierowana, pogadanka, metoda skojarzeń, niedokończone zdanie, ekspozycja, praca w grupach, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Sobór Watykański II, *Perfectae caritatis*, Jan Paweł II, *Pastores dabo vobis*, Franciszek, *Gaudete et exultate*, plansza z hasłem: ŚWIĘTOŚĆ TO..., slajd z tekstem modlitwy, slajdy przedstawiające osoby konsekrowane zakonne i świeckie wykonujące różne prace, nagranie z piosenką.

MODLITWA

Pokaz slajdu z tekstem modlitwy:

„Duchu Święty – źródło niewyczerpanych darów pozwól nam poprzez codzienne troski i obowiązki doskonalić naszą wiarę i miłość, daj łaskę odkrywania życiowych celów i powołania, dzięki któremu będziemy mogli służyć Bogu i ludziom i w ten sposób wypełniać swoje powołanie do świętości i doskonałości. Amen”.

WPROWADZENIE

Zapisanie na tablicy (lub umieszczenie planszy) niedokończonego zdania: ŚWIĘTOŚĆ TO...

Uczniowie kończą zdanie.

Ten, kto dąży do świętości pragnie naśladować Boga. Być świętym to upodobnić się we wszystkim do Chrystusa: w myślach, słowach i czynach. Najbardziej charakterystyczną cechą świętości jest miłość (kochać Boga ponad wszystko i bliźniego jak siebie samego), która ożywia wszystkie cnoty: pokorę, sprawiedliwość, pracowitość, czystość, posłuszeństwo, radość... Jest to cel, do którego powołani są wszyscy, a który osiąga się dopiero w niebie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Pokaz slajdów przedstawiających różne sceny z życia rodziny, a także osób konsekrowanych świeckich i zakonnych.

Umieszczenie na tablicy planszy z hasłem:

RÓŻNE FORMY ŻYCIA

– Jakie formy życia ludzkiego istnieją?

Są trzy drogi ziemskiego pielgrzymowania: droga świecka, droga święceń i droga życia konsekrowanego. Przybierają one różne formy, w których realizują świętość poprzez życie małżeńskie, zakonne, kapłańskie, w rodzinie, samotne. Każda posiada jednakową godność

i każda jest drogą, z którą wiązą się inne zadania. Związana jest z osobistym powołaniem każdego człowieka, ze służeniem innym, z sumiennym wykonywaniem codziennych obowiązków.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstów Pisma Świętego.

„Wiemy też, że Bóg z tymi, którzy Go miłują, współdziała we wszystkim dla ich dobra, z tymi, którzy są powołani według [Jego] zamiaru. Albowiem tych, których od wieków poznał, tych też przeznaczył na to, by się stali na wzór obrazu Jego Syna, aby On był pierworodnym między wielu braćmi” (Rz 8,28).

Analiza tekstu biblijnego.

- Z kim współdziała Pan Bóg?
- Kto ma stawiać się na wzór Chrystusa?
- Jakie zadania wyznaczył Bóg tym, których powołał?

Bóg z ludźmi, którzy Go miłują, współdziała we wszystkim dla ich dobra. Motywowani wyłącznie głęboką miłością do Boga, zmierzają do świętości. Wzorem dla nich ma być Chrystus.

Wszyscy powołani przeznaczeni są do różnych zadań, dlatego Duch Święty każdemu z nich udziela swoich darów.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Różne są dary łaski, lecz ten sam Duch; różne też są rodzaje posługiwania, ale jeden Pan; różne są wreszcie działania, lecz ten sam Bóg, sprawca wszystkiego we wszystkich. Wszystkim zaś objawia się Duch dla wspólnego dobra. Jednemu dany jest przez Ducha dar mądrości słowa, drugiemu umiejętność poznawania według tego samego Ducha, innemu jeszcze dar wiary w tymże Duchu, innemu łaska uzdrawiania w jednym Duchu, innemu dar czynienia cudów, innemu

proroctwo, innemu rozpoznawanie duchów, innemu dar języków i wreszcie innemu łaska tłumaczenia języków. Wszystko zaś sprawia jeden i ten sam Duch udzielając każdemu tak, jak chce" (1 Kor 12,4-11).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jakimi darami Duch Święty obdarza powołanych?
- Dlaczego Duch Święty udziela swoich darów?

Duch Święty, udzielając swoich darów, wzywa do doskonałości. Dary Ducha Świętego mają służyć wspólnemu dobru.

Katechizm Kościoła Katolickiego naucza:

„«Wszyscy chrześcijanie jakiegokolwiek stanu i zawodu powołani są do pełni życia chrześcijańskiego i do doskonałości miłości». Wszyscy są powołani do świętości: «Bądźcie... doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski» (Mt 5,48)" (KKK 2013).

- Do czego powołani są wszyscy chrześcijanie?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Uczniowie zapoznają się z tekstami i przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Miłość niech będzie bez obłudy! Miejcie wstręt do złego, podążajcie za dobrem! W miłości braterskiej nawzajem bądźcie życzliwi! W okazywaniu czci jedni drugim wyprzedzajcie! Nie opuszczajcie się w gorliwości! Bądźcie płomiennego ducha! Pełnijcie służbę Panu! Weselcie się nadzieją! W ucisku bądźcie cierpliwi, w modlitwie – wytrwali! Zarządzajcie potrzebom świętych! Przestrzegajcie gościnności!" (Rz 12,9-13).

„Stwórca od początku stworzył ich jako mężczyznę i kobietę. I rzekł: dlatego opuści człowiek ojca i matkę i złączy się ze swoją żoną,

i będą oboje jednym ciałem. A tak już nie są dwoje, lecz jedno ciało. Co więc Bóg złączył człowiek niech nie rozdziela” (Mt 19,4b-6).

– Na czym polega dążenie do świętości w małżeństwie?

Grupa II

„Powołanie kapłańskie jest zasadniczo wezwaniem do świętości w tej formie, która wypływa z sakramentu kapłaństwa. Świętość jest zażyłością z Bogiem, jest naśladowaniem Chrystusa ubogiego, czystego i pokornego, jest bezgranicznym umiłowanie ludzi i oddaniem się ich prawdziwemu dobru; jest miłością Kościoła, który jest święty (...). Każdy z was musi być święty, by pomagać także braciom w realizowaniu ich powołania do świętości. (...) W sakramencie święceń kapłańskich, drodzy bracia, otrzymaliście Ducha Chrystusowego, który upodabnia was do Niego, tak byście mogli działać w Jego imieniu i żywić te same uczucia. Głębokie zjednoczenie z Duchem Chrystusa z jednej strony zapewnia skuteczność naszemu działaniu sakramentalnemu in persona Christi, z drugiej zaś domaga się także wyrażenia w żarliwej modlitwie, w konsekwentnym życiu, w miłości pasterskiej zatroskanej o zbawienie braci. Domaga się, jednym słowem, naszego osobistego uświęcenia” (Jan Paweł II, *Pastores dabo vobis*, 21).

– Na czym polega dążenie do świętości w kapłaństwie?

Grupa III

„Stan zakonny ukazuje się zatem jako jeden ze sposobów przeżywania «bardziej wewnętrznej» konsekracji, która opiera się na chrzcie i polega na całkowitym oddaniu się Bogu. W życiu konsekrowanym wierni, za natchnieniem Ducha Świętego, decydują się w sposób doskonalszy iść za Chrystusem, poświęcić się umiłowanemu nade wszystko Bogu oraz, dążąc do doskonałej miłości w służbie Królestwa, głosić w Kościele chwałę świata, który ma przyjąć, oraz być jego znakiem” (KKK 916).

– Czym charakteryzuje się świętość zakonna?

Grupa IV

„Już od początku byli w Kościele zarówno mężczyźni jak i niewiasty, którzy chcieli przez praktykę rad ewangelicznych z większą swobodą iść za Chrystusem i wierniej Go naśladować, prowadząc

na swój sposób życie Bogu poświęcone” (Sobór Watykański II, *Perfectae caritatis*, 1).

„Instytut świecki jest instytutem życia konsekrowanego, w którym wierni żyjący w świecie dążą do doskonałej miłości i starają się przyczynić do uświęcenia świata, zwłaszcza od wewnątrz” (KKK 928).

„Przez «życie całkowicie i doskonale poświęcone (temu) uświęceniu» członkowie instytutów uczestniczą w misji ewangelizacyjnej Kościoła «w świecie i jakby od strony świata», gdzie ich obecność jest «zaczynem do wzmocnienia i wzrostu Ciała Chrystusa». Ich «świadectwo życia chrześcijańskiego» zmierza do układania spraw doczesnych po Bożemu i przepajania świata mocą Ewangelii. Przez święte więzy przyjmują oni rady ewangeliczne i strzegą między sobą wspólnoty i braterstwa «zgodnie z własnym świeckim sposobem życia»” (KKK 929).

- W jaki sposób realizują powołanie do świętości świeccy w życiu konsekrowanym?
- Na czym polega dążenie do świętości w instytutach życia konsekrowanego?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

Do świętości uzdolniony jest każdy człowiek.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Papież Franciszek naucza:

„Aby być świętymi, nie trzeba być biskupami, kapłanami, zakonnikami ani zakonnice. Często mamy pokusę, aby sądzić, że świętość jest zarezerwowana tylko dla tych, którzy mają możliwość oddalenia się od zwykłych zajęć, aby poświęcać wiele czasu modlitwie. Ale tak nie jest. Wszyscy jesteśmy powołani, by być świętymi, żyjąc z miłością i dając swe świadectwo w codziennych zajęciach, tam, gdzie każdy się znajduje. Jesteś osobą konsekrowaną? Bądź świętym, żyjąc radośnie swoim darem. Jesteś żoną albo jesteś mężatką? Bądź świętym, kochając i troszcząc się o męża lub żonę, jak Chrystus o Kościół. Jesteś pracownikiem? Bądź świętym wypełniając uczciwie i kompetentnie

twoją pracę w służbie braciom. Jesteś rodzicem, babcią lub dziadkiem? Bądź świętym, cierpliwie ucząc dzieci naśladowania Jezusa. Sprawujesz władzę? Bądź świętym, walcząc o dobro wspólne i wyrzekając się swoich interesów osobistych" (*Gaudete et exsultate*, 14).

- O czym przypomina papież?
- Jak stawać się świętymi?

ZAKOŃCZENIE

Każdy z nas jest powołany przez Chrystusa do doskonałości, do dawania świadectwa o Jego miłości. Jedni czynią to w rodzinie, troszcząc się o swoich bliskich, pracując dla ich dobra, ale i dla dobra społeczności i Ojczyzny. Inni w stanie kapłańskim lub w życiu konsekrowanym służą Bogu i ludziom.

Autorefleksja.

Zawsze powinniśmy wsłuchiwać się w słowa i zaproszenie Chrystusa do świętości w naszym życiu.

Pomyślmy:

- W jaki sposób realizuję wezwanie do świętości?
- Jak często modlę się o rozeznanie swojego powołania?
- Jak troszczę się o rozwój swoich zdolności i zainteresowań?

PRACA DOMOWA

Zilustruj powołanie do świętości w dowolnej formie życia ludzkiego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

Pomódl się o powołanie do służby Bogu.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 6)

MODLITWA

Śpiew: „Jesteś radością mojego życia”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

7. DROGA ŚWIĘTOŚCI ŚW. TERESY OD DZIECIĄTKA JEZUS

Cele ogólne

Zachęta do odkrywania własnego powołania w oparciu o życie św. Teresy od Dzieciątka Jezus.

Kształtowanie postawy wzrastania w miłości do Boga i bliźniego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje różne formy powołania – droga do świętości św. Teresy od Dzieciątka Jezus (E.4).

Umiejętności

- omawia różne formy powołania w świetle życia Ewangelią (C.10.4),
- przedstawia drogę świętości św. Teresy od Dzieciątka Jezus (E.4.1),
- podaje przykłady świadków wiary – św. Teresy od Dzieciątka Jezus w konkretnych sytuacjach życiowych (E.1.8),
- uzasadnia wartość świadectwa wiary w różnych sytuacjach życiowych (E.1.7).

Postawy

- przejawia postawę wdzięczności za świadków wiary (E.1.g),
- wzoruje się na przykładach życia świętych (E.4.a).

Metody i formy

Krzyżówka, pogadanka, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, ekspozycja, techniki multimedialne, praca w grupach, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, św. Teresa od Dzieciątka Jezus, *Dzieje duszy*, slajd przedstawiający św. Teresę od Dzieciątka Jezus, życiorys św. Teresy od Dzieciątka Jezus, kartki papieru, karty pracy, plansza z hasłem: MAŁA DROGA DO ŚWIĘTOŚCI, slajd z tekstem z *Dziejów duszy*, slajd z tekstem *Aktu oddania dnia św. Teresy*.

MODLITWA

Modlitwa do Ducha Świętego przed nauką.

WPROWADZENIE

Krzyżówka.

							1.	D	O	B	R	Y	M		
							2.	W	A	R	T	O	Ś	Ć	
							3.	M	I	Ł	O	Ś	C	I	Ą
4.	B	L	I	Ż	N	I	E	G	O						
							5.	A	G	A	P	E			

1. Jezus jest naszym ... Pasterzem.
2. Miłość to największa ...
3. Jak św. Jan nazywa Boga?
4. Przykazanie miłości wzywa do miłowania Boga i ...
5. Termin grecki oznaczający miłość.

Hasło: DROGA.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

- Dokąd może prowadzić droga?
- Dokąd prowadzi droga, na którą zaprasza nas Pan Jezus?

Pan Jezus zaprasza nas na drogę prowadzącą do doskonałości – świętości.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Dlatego bardziej jeszcze, bracia, starajcie się umocnić wasze powołanie i wybór! To bowiem czyniąc nie upadniecie nigdy. W ten sposób szeroko będzie wam otworzone wejście do wiecznego królestwa Pana naszego i Zbawcy, Jezusa Chrystusa” (2 P 1,10-11).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co mają umacniać wyznawcy Chrystusa?
- Dokąd zaprowadzi człowieka umacnianie powołania do świętości?

Poprzez własny wysiłek realizujemy powołanie do Chrystusowego królestwa. Powołanie to jest darem i zadaniem dla każdego człowieka.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Dzisiaj poznamy „Małą drogę dzieciństwa duchowego” – drogę świętości Teresy od Dzieciątka Jezus.

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub pokaz slajdu) przedstawiającej św. Teresę od Dzieciątka Jezus.

Odczytanie życiorysu św. Teresy od Dzieciątka Jezus.

Święta Teresa od Dzieciątka Jezus nazywała się Maria Franciszka Teresa Martin. Przyszła na świat w miejscowości Alençon (Francja) 2 stycznia 1873 roku. Była dziewiątym dzieckiem Ludwika i Zelii Martinów.

W wieku 4 lat straciła matkę. Jej wychowanie rodzinne przebiegało w duchu zasad chrześcijaństwa. Mając 8 lat rozpoczęła naukę w szkole klasztornej sióstr benedyktynek znajdującym się w Lisieux. Gdy Teresa miała lat 15 wstąpiła do Karmelu.

W zakonie przybrała imię Teresy od Dzieciątka Jezus. Podczas swego życia zakonnego dała się poznać jako niezwykle dojrzała duchowo. Jej postępowanie odznaczało się dbałością o jak najlepsze wykonywanie wszystkich obowiązków, nawet tych najdrobniejszych. To swoje dążenie do doskonałości nazwała „małą drogą dzieciństwa Bożego”.

W 1890 roku Święta Teresa złożyła śluby zakonne, a w roku 1893 została mistrzynią nowicjuszek. Ponieważ dostrzegała, że miłość Boga jest czymś zaniedbanym przez ludzi, postanowiła oddać się Panu jako ofiara dla zbawienia świata. Przeżycia i cierpienia jakich doznała w związku z tym, uwieczniła w Dziejach duszy. Chorowała na gruźlicę.

Teresa od Dzieciątka odeszła do Boga 30 września 1897 roku, miała wtedy zaledwie 24 lata. Beatyfikacji dokonał papież Pius XI, a miało to miejsce w roku 1923. Dwa lata później Pius kanonizował Teresę. W 1997 roku Jan Paweł II ogłosił św. Teresę Doktorem Kościoła.

Św. Teresa od Dzieciątka Jezus rozpoznała, że droga wielkich umartwień, nie jest dla niej. Czuła się zbyt mała i słaba, by równać się z wielkimi świętymi, dlatego postanowiła odkryć małą i pewną drogę, która zaprowadzi ją prosto w ramiona Boga. Teresa pisze o tym w Dziejach duszy:

Pokaz slajdu z tekstem:

„Niepodobna mi stać się wielką, powinnam więc znosić się taką, jaka jestem, ze wszystkimi swymi niedoskonałościami. Chcę jednak znaleźć sposób dostania się do nieba, jakąś małą drogę, prostą i bardzo krótką”.

(św. Teresa od Dzieciątka Jezus, *Dzieje duszy*)

– Czego pragnęła św. Teresa?

Mała droga to całkowite i dziecięce zaufanie Bogu, okazywanie Mu miłości poprzez wierność w małych rzeczach.

Praca w grupach.

Podział uczniów na sześć grup. Każda grupa otrzymuje kartkę formatu A4, na której wypisuje cechę małej drogi, a odpowiedź na pytanie na karcie pracy. Czas pracy: 10 minut.

Umieszczenie na tablicy napisu: CECHY DROGI ŚWIĘTOŚCI TERE-SY OD DZIECIĄTKA JEZUS:

Grupa I

Święta Teresa w małej drodze ustawiła pokorę na pierwszym miejscu. Dla zobrazowania tej cnoty posłużyła się wizerunkiem małego dziecka, które stoi u podnóża wysokich schodów i próbuje na nie wejść. Nie osiąga zamierzonego celu ze względu na swą małość, jednak w pokorze liczy na Ojca, który stoi na szczycie i weźmie je w ramiona. Święta Teresa w *Dziejach duszy* napisała: „Żyjemy w epoce wynalazków i nie ma już potrzeby wchodzić na górę po stopniach. Otóż i ja chciałabym znaleźć taką windę, która by mnie wyniosła aż do Jezusa, bo jestem zbyt mała, by wstępować po stromych stopniach doskonałości. Windą, która mnie uniesie do nieba są twoje ramiona, o Jezu”.

Za pomocą tego obrazu Święta ukazała siebie jako istotę niedoskonałą, niezdolną by wznieść się do Boga o własnych siłach.

Pokora według św. Teresy zakłada z jednej strony poznanie własnej słabości i nędzy, z drugiej zaś, świadomość wielkiego obdarowania i umiłowania przez Boga. Św. Teresa zauważając własne niedoskonałości i popełnione błędy, starała się zachować spokój, a nawet dziękować za ten stan rzeczy, by tym sposobem utwierdzać się w pokorze. Mówiła: „Kiedy ze słodyczą przyjmuje się upokorzenie wynikające z naszej niedoskonałości, łaska Boża zaraz powraca (...) Nasze błędy utrzymują nas w pokorze, skłaniają do szukania oparcia w Jezusie i umacniają naszą miłość”.

Pokora jest kluczem do królestwa dziecięstwa duchowego. Bądźmy przed Bogiem jak dzieci, które mają prawo do błędów i upadków, ale wciąż powstają nie ulegając pokusie zniechęcenia.

- Jaką cechę charakteryzuje fragment?
- Kogo wizerunkiem posłużyła się św. Teresa i dlaczego?
- Jak tłumaczy pokorę?

Grupa II

Święta Teresa doświadczała wielu przeciwności i pokus przeciwko wierze. Jednak te trudne doświadczenia wykorzystywała, aby bezgranicznie zaufać Bogu i powierzyć się Jego Ojcowskiej miłości.

Próbując wyjaśnić cnotę zaufania posłużyła się obrazem małego dziecka, które jest całkowicie zdane na rodzica. Św. Teresa była głęboko przekonana, że Bóg udziela nam łask na miarę pokładanej w Nim

ufności. W Dziejach duszy napisała: „Nie ustawaj w ufności. Jest niemożliwe, by Bóg na nią nie odpowiedział, zawsze bowiem obdarza nas w takiej mierze, w jakiej Mu ufamy”.

Ufność pokładana w Bogu, to przede wszystkim powierzenie się Jego Miłosiernej Miłości. Nawet grzech śmiertelny nie jest tamą dla tej ufności, jeśli z sercem pełnym żalu wracamy w Ojcowskie ramiona Boga.

Ufność wyraża się w zawierzeniu Bożej Opatrzności. Bóg – najczulszy Ojciec wie, jakimi drogami prowadzić swoje dzieci.

– Jaką cechę charakteryzuje fragment?

– W czym się wyraża ufność?

Grupa III

Miłość, bez wątpienia, jest największym pragnieniem ludzkiego serca. Jednak często pytamy, jak ją odnaleźć, gdzie leży jej źródło? Jak kochać, by nie zostać oszukanym i skrzywdzonym...? Chrześcijanin znajduje odpowiedź w Ewangelii. To właśnie tam jest źródło i sens miłości. Bóg na każdej stronie Pisma Świętego zapewnia o wiernej i gorącej miłości ku nam, a mimo to tak trudno nam uwierzyć w tę nieodwołalną Bożą miłość.

Św. Teresa z Lisieux, przeżywając miłość na drodze dzieciństwa duchowego odwołuje się do obrazu dziecka, które trzyma Ojca za rękę. Dziecko jest radosne i szczęśliwe ponieważ wie, że jest przez Ojca kochane. Trzymając Ojca za rękę powierza mu siebie bez obawy i lęku. W Dziejach duszy Teresa napisała: „Kochać, to po prostu pozwolić działać Panu Bogu, trzymając Go nadal za rękę”.

Miłość do Boga jest „duszą” drogi dzieciństwa duchowego oraz siłą napędową rozwoju życia duchowego. Bez miłości nie jesteśmy zdolni do wierności, poświęceń, wyzbycia się własnej wygody i egoizmu, do przyjęcia trudu i cierpienia. Miłość stała się sensem życia Teresy i motorem wszystkich jej czynów. W klauzurowym życiu zakonnym św. Teresa, nie miała sposobności do wykonywania wielkich dzieł apostoelskich, uczyła jednak: „Podniesienie szpilki z powodu miłości może kogoś nawrócić! Cóż za tajemnica! Ach, tylko Jezus może nadać taką wartość temu, co czynimy, kochajmy Go więc ze wszystkich sił”.

Zwyczajna codzienność, prozaiczne czynności, jeśli są wypełnione miłością, cieszą serce Boga i nabierają mocy zbawczej.

- Jaką cechę charakteryzuje fragment?
- Czym była miłość do Boga w życiu św. Teresy?

Grupa IV

Święta Teresa wiedziała, że jest zbyt słaba, by kochać bliźniego tak, jak Jezus tego pragnie, dlatego błagała Boga, aby On sam kochał w niej i przez nią. Mocą miłości Bożej potrafiła na przykład uśmiechem odpowiedzieć na uszczypliwe słowo, znieść cierpliwie wady innych i nie dziwić się ich słabościom, wyszukiwać dobre cechy u tych, którzy mieli niemiłe usposobienie, spełniać różne drobne przysługi w ukryciu. Św. Teresa mówiła, że prawdziwa miłość chętnie służy bliżnim, dlatego na wzór Jezusa lubiła uważać się za sługę innych: „Teraz pojmuję, że doskonała miłość bliźniego polega na tym, by znosić błędy innych, nie dziwić się wcale ich słabościom, budować się nawet najdrobniejszymi aktami cnót, które u nich spostrzegamy. Przede wszystkim jednak zrozumiałam, że miłość bliźniego nie powinna pozostawać zamknięta w głębi serca. Nikt, powiedział Jezus, nie zapala pochodni, by ją wsadzić pod korzec, ale stawia ją na świeczniku, aby oświecała wszystkich, którzy są w domu. Zdaje mi się, że ta pochodnia wyobraża miłość bliźniego, która winna oświecać, rozweselać, nie tylko moich najdroższych, ale wszystkich, którzy są w domu, nie wyłączając nikogo”.

- Jaką cechę charakteryzuje ten fragment?
- Jak św. Teresa realizowała miłość bliźniego w swoim życiu?

Grupa V

Święta Teresa ukochała proste myślenie dziecka. W *Dziejach duszy* napisała: „Kocham tylko prostotę. Do «udawania» czuję wstręt (...) czynię jak dzieci, które nie umieją czytać, mówię całkiem prosto do Dobrego Boga to, co chcę mu powiedzieć, bez tworzenia pięknych zdań, i zawsze On mnie rozumie”.

Święta Teresa praktykowała doskonałą prostotę. Jej droga obejmuje tylko zwyczajne czynności. „Dusze proste – mówiła – nie potrzebują skomplikowanych środków. (...) Najmniejsza nawet czynność wykonana z miłością należy do tych, które najbardziej zachwycają Serce Jezusa”.

Człowieka żyjącego cnotą prostoty poznajemy po jego sposobie bycia i odnoszenia się do siebie i innych. Możemy powiedzieć, że jest to ktoś „przejrzysty” – budzący zaufanie i sympatię.

Prostota, to zgodny z Ewangelią prostolinijny styl życia, myślenia, działania. Prostota koresponduje z prawdą, szczerością, skromnością i pokorą. Prostoty nie możemy nauczyć się przez zewnętrzne praktyki, czy treningi psychologiczne, lecz przez stałą formację duchową. Wymaga ona takiego usposobienia serca, które czyni człowieka pokornym i małym przed Bogiem.

- Jaką cechę charakteryzuje ten fragment?
- W czym wyraża się cnota prostoty?

Grupa VI

Święta Teresa, praktykując wyrzeczenie i ofiarę, odkrywa przed nami kolejny rys małej drogi oparty na Ofierze Chrystusa. Gdyby na małej drodze nie było krzyża, byłaby to droga zwodnicza. Miłość własna tak głęboko zakorzeniła się w każdym człowieku, że odzieranie się z niej staje się procesem trudnym i bolesnym. Jest to cierpienie obumierania, by przynieść plon świętości.

Święta Teresa dla zobrazowania ducha wyrzeczenia i ofiary na małej drodze, posługuje się obrazem dziecka, które zbiera róże między cierniami, kalecząc przy tym swoje małe ręce. „Aby dowieść Ci miłości, nie mam innego sposobu, jak rzucać kwiaty, czyli nie przepuścić żadnego małego wyrzeczenia, żadnego spojrzenia, żadnego słowa, skorzystać ze wszystkich najmniejszych rzeczy i czynić je z miłości. (...) Właśnie tak, będę rzucać kwiaty przed Twój tron. (...) Rzucając je potem, będę śpiewać, nawet wówczas, kiedy przyjdzie mi je zbierać pośród cierni”.

Święta Teresa nigdy nie czyniła ustępstw swojej naturze, lecz radykalnie zmierzała do wyznaczonego celu – świętości.

- Jaką cechę charakteryzuje ten fragment?
- Jak obrazuje ducha wyrzeczenia i ofiary św. Teresa?

Umieszczenie na tablicy planszy z hasłem:

MAŁA DROGA DO ŚWIĘTOŚCI

*Prezentacja pracy uczniów – umieszczenie haseł z cechami pod plan-
szą.*

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Droga dziecięctwa duchowego bierze początek w sakramencie chrztu świętego, przez który stajemy się dziećmi Boga.

Jan Paweł II w Lisieux powiedział:

„O Teresie z Lisieux można powiedzieć z przekonaniem, że Duch Boży pozwolił, by jej serce objawiło bezpośrednio ludziom naszych czasów podstawową tajemnicę, podstawową rzeczywistość Ewangelii: fakt, że w rzeczywistości otrzymaliśmy ducha przybranych dzieci, który sprawia, że wołamy: Abba, Ojcie! Mała droga jest drogą świętego dziecięctwa. W tej drodze zawiera się zarazem potwierdzenie i odnowienie najbardziej podstawowej i najbardziej powszechnej prawdy. (...) Bóg jest naszym Ojcem, a my jesteśmy Jego dziećmi?”.

– Jaką prawdę ewangeliczną przypomniała św. Teresa?

ZAKOŃCZENIE

– Dlaczego droga świętości św. Teresy nie traci na swej aktualności?

Droga świętości św. Teresy jest mocno zakorzeniona w Ewangelii, dlatego mimo upływu czasu nie traci na swej aktualności. Jest dostępna dla każdego, ponieważ zakłada prostotę i zwyczajność przeżywaną z ufnością i miłością dziecka, które jest bezgranicznie kochane przez Ojca Niebieskiego. Święta Teresa odkrywa przed nami Miłosierzną Miłość Boga, który jest naszym Stworzycielem i Ojcem. Stąd też mała droga może stanowić antidotum na zagubienie współczesnego człowieka, który w głębi serca pragnie odkryć swą niepowtarzalną godność, poczucie akceptacji i pewność miłości.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często wzoruję się na życiu świętych?
- Które z cech „małej drogi” stosuję w swoim życiu?

PRACA DOMOWA

Napisz, dlaczego „mała droga” dzieciństwa Bożego nie traci na swej aktualności.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Pokaz slajdu.

„Boże mój, ofiaruję Ci wszystkie czynności dnia dzisiejszego w intencjach, na chwałę Najświętszego Serca Jezusa: pragnę uświęcić uderzenia mego serca, moje myśli i uczynki najzwyczajniejsze, łącząc je z nieskończonymi Jego zasługami, winy zaś moje chcę naprawić wrzucając je w ognisko Jego Miłości miłosiernej.

O mój Boże! proszę Cię dla siebie i dla wszystkich mi drogich o łaskę doskonałego spełniania Twojej świętej woli i przyjmowania dla Twojej miłości wszystkich radości i cierpień życia doczesnego, abyśmy mogli złączyć się kiedyś w Niebie na całą wieczność. Amen”.

(Akt ofiarowania dnia św. Teresy)

II. SENS ŻYCIA – PERSPEKTYWA ESCHATOLOGICZNA

8. PRAWDA O NASZYM ZMARTWYCHWSTANIU

Cele ogólne

Zapoznanie z nauczaniem Kościoła na temat życia wiecznego.

Ukazanie sensu życia i śmierci człowieka wierzącego.

Kształtowanie postawy otwartości i gotowości na spotkanie z Chrystusem Zmartwychwstałym.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, czym jest powszechne zmartwychwstanie i paruzja (A.8),
- wskazuje, co dokona się w czasie powtórnego przyjścia Chrystusa (A.8).

Umiejętności

- omawia prawdę o zmartwychwstaniu umarłych (A.8.1),
- wyjaśnia, czym jest zmartwychwstanie Chrystusa (A.8.1),
- objaśnia, dlaczego wierzymy w zmartwychwstanie ciała,
- wskazuje, że Chrystus przyjdzie sądzić żywych i umarłych (A.8.7).

Postawy

- podejmuje refleksję nad słowem Bożym,
- wierzy w prawdy zawarte w Objawieniu Bożym (A.10.a).

Metody i formy

Analiza pieśni, techniki multimedialne, niedokończone zdanie, odczytanie tekstu biblijnego z podziałem na role, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, tekst luk, rozmowa kierowana, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, *YOUCAT*, *Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, tekst przemówienia papieża Franciszka, nagranie z pieśnią, nagranie z teledyskiem, prezentacja multimedialna.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

Odsłuchanie i analiza pieśni: „Chrystus zmartwychwstan jest”.

Chrystus zmartwychwstan jest,
nam na przykład dan jest;
iż mamy z martwych powstać,
z Panem Bogiem królować. Alleluja!

Leżał trzy dni w grobie,
dał bok przebić sobie;
bok, ręce, nogi obie,
na zbawienie człowiecze tobie. Alleluja!

- O jakim wydarzeniu zbawczym mówią słowa pieśni?
- Co zapowiada zmartwychwstanie Chrystusa?

Pieśń, którą przed chwilą wysłuchaliśmy kryje prawdę o naszym zmartwychwstaniu. Chrystus zmartwychwstał jako pierwszy, dając

nam przykład, że my również powstanjemy z martwych. Wszyscy ludzie powstaną z martwych: zbawieni i potępieni. Po zmartwychwstaniu wszyscy będą żyć jako istoty cielesno-duchowe. Po śmierci istnieją tylko nieśmiertelne, świadome i wolne dusze zbawionych lub potępionych ludzi. Prawdę o naszym zmartwychwstaniu wyznajemy, odmawiając *Skład Apostolski*, a także pacierz.

Pokaz slajdu z tekstem:

„Wierzę w (...) ciała zmartwychwstanie, żywot wieczny”.

(Skład Apostolski)

Wyznawana przez nas prawda o zmartwychwstaniu ciał uświadamia nam, że biologiczna śmierć człowieka jest stanem przejściowym. Zmartwychwstanie będzie polegać na tym, że człowiek dzięki Chrystusowi otrzyma nowe ciało, całkowicie przemienione. Drugie przyjście Jezusa w chwale, nazywane też paruzją, będzie dniem naszego zmartwychwstania.

Wyjaśnienie pojęć: „paruzja”, „zmartwychwstanie”.

Paruzja – drugie przyjście; według Nowego Testamentu oznacza, zapowiadany przez proroków, powrót Chrystusa na świat w chwale pod koniec dziejów, jako triumfatora nad złem, wskrzesiciela umarłych i sędziego świata.

Zmartwychwstanie – pojęcie to odnosi się do dwóch podstawowych tematów, ściśle ze sobą powiązanych: zmartwychwstania Jezusa i zmartwychwstania powszechnego, gdy do życia w ciele powrócą wszyscy zmarli.

Powszechne zmartwychwstanie ciał będzie poprzedzać sąd ostateczny i odnowienie wszystkiego przez Chrystusa, który objawi się w chwale.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Pokaz slajdu z tekstem:

„Gdy się ukaże Chrystus, nasze Życie, wtedy i wy razem z Nim ukażecie się w chwale”.

(Kol 3,4)

– Co dokona się po ukazaniu Chrystusa?

Razem z Chrystusem, który jest naszym Życiem powstaniami z martwych.

Pan Jezus chodząc po Palestyńskiej ziemi niejednokrotnie dawał przykład, że jest Panem życia, zapewniając jednocześnie o powtórny przyjsciu, sądzie oraz powszechnym zmartwychwstaniu. Przykładem jest wskrzeszenie Łazarza.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego z podziałem na role.

„Kiedy Jezus tam przybył, zastał Łazarza już od czterech dni spoczywającego w grobie. A Betania była oddalona od Jerozolimy około piętnastu stadiów. I wielu Żydów przybyło przedtem do Marty i Marii, aby je pocieszyć po utracie brata. Kiedy więc Marta dowiedziała się, że Jezus nadchodzi, wyszła Mu na spotkanie. Maria zaś siedziała w domu. Marta więc rzekła do Jezusa: «Panie, gdybyś tu był, mój brat by nie umarł. Lecz i teraz wiem, że Bóg da Ci wszystko, o cokolwiek byś prosił Boga». Rzekł do niej Jezus: «Brat twój zmartwychwstanie». Marta Mu odrzekła: «Wiem, że powstanie z martwych w czasie zmartwychwstania w dniu ostatecznym». Powiedział do niej Jezus: «Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem. Kto we Mnie wierzy, to choćby umarł, żyć będzie. Każdy, kto żyje i wierzy we Mnie, nie umrze na wieki. Wierzysz w to?» Odpowiedziała Mu: «Tak, Panie! Ja mocno wierzę, że Ty jesteś Mesjasz, Syn Boży, który miał przyjść na świat»” (J 11,17-27).

Odtworzenie nagrania z teledyskiem: „Nie bój się wierzyć w cud” zespołu Mocni w Duchu.

(<https://youtu.be/WM4KwJRsUfU>)

Analiza tekstu biblijnego.

- Dokąd udał się Jezus?
- Co wydarzyło się w Betanii?
- Jak zareagowała Marta na widok Jezusa?
- Jakie słowa skierowała do Jezusa?
- Co odpowiedział Jezus?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem. Kto we Mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie. Każdy, kto żyje i wierzy we Mnie, nie umrze na wieki”.

(J 11,25b-26a)

- Jaką prawdę przekazuje Pan Jezus?

Zmartwychwstanie Chrystusa jest uwierzytelnieniem przez Boga tego wszystkiego, co Chrystus czynił i czego nauczał. Wskrzeszając Łazarza z martwych, Bóg potwierdził, że Jezus jest Mesjaszem – Bogiem i że Jego śmierć otworzyła nam drogę do zbawienia.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Z *Pierwszego Listu do Koryntian* dowiadujemy się, jak będzie wyglądało powstanie z martwych i kiedy się dokona.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Tymczasem jednak Chrystus zmartwychwstał jako pierwszy spośród tych, co pomarli. Ponieważ bowiem przez człowieka [przyszła] śmierć, przez człowieka też [dokona się] zmartwychwstanie. I jak w Adamie wszyscy umierają, tak też w Chrystusie wszyscy będą ożywieni, lecz każdy według własnej kolejności. Chrystus jako pierwszy, potem ci, co należą do Chrystusa, w czasie Jego przyjścia. Wreszcie nastąpi koniec, gdy przekaze królowanie Bogu i Ojcu i gdy pokona wszelką Zwierzchność, Władzę i Moc. Trzeba bowiem, ażeby królował, aż położy wszystkich nieprzyjaciół pod swoje stopy. Jako ostatni wróg, zostanie pokonana śmierć. Wszystko bowiem rzucił pod stopy Jego. Kiedy się mówi, że wszystko jest poddane, znaczy to, że z wyjątkiem Tego, który mu wszystko poddał. A gdy już wszystko zostanie Mu poddane, wtedy i sam Syn zostanie poddany Temu, który Synowi poddał wszystko, aby Bóg był wszystkim we wszystkich” (1 Kor 15,20-28).

Analiza tekstu biblijnego.

- Kto zmartwychwstał jako pierwszy?
- Jaka będzie zachowana kolejność przy zmartwychwstaniu?

Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych poucza o zmartwychwstaniu.

„Wierzimy w zmartwychwstanie umarłych, ponieważ Chrystus powstał z martwych, żyje na wieki i pozwala nam uczestniczyć w tym wiecznym życiu. Kiedy człowiek umiera, jego ciało zostaje pochowane w grobie lub skremowane. Pomimo to wierzymy, że istnieje dla tego człowieka życie po śmierci. Jezus w swoim Zmartwychwstaniu okazał się Panem nad śmiercią” (YOUCAT 152).

- Dlaczego wierzymy w zmartwychwstanie umarłych?

Punktem kulminacyjnym wyznania naszej wiary jest głoszenie zmartwychwstania umarłych na końcu czasów oraz życia wiecznego. Poucza o tym *Katechizm Kościoła Katolickiego*:

Pokaz slajdu z tekstem:

„Wiara w zmartwychwstanie zmarłych była od początku istotnym elementem wiary chrześcijańskiej”.

(KKK 991)

– Czym jest wiara w zmartwychwstanie?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ZAKOŃCZENIE

Pokaz slajdu z tekstem:

„W dniu zmartwychwstania Bóg obdarzy nasze przemienione ciało niezniszczalnym życiem. Już tu na ziemi mamy udział w tajemnicy wieczności. Przez chrzest jesteśmy włączeni w śmierć Chrystusa i w Jego zmartwychwstanie, spotykamy się z Nim w sakramentach, zwłaszcza w Eucharystii. (...) Jeśli jest prawdą, że Jezus wskrzesi nas na końcu czasów, to prawdą jest również, że pod pewnym względem już z Nim zmartwychwstaliśmy. Życie wieczne zaczyna się już obecnie! Rozpoczyna się podczas całego życia, w zdążaniu ku chwili ostatecznego zmartwychwstania! Już zmartwychwstaliśmy, bowiem przez Chrzest zostaliśmy włączeni w śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa i uczestniczymy w nowym życiu, które jest Jego Życiem. Zatem oczekując ostatniego dnia mamy w sobie nasienie zmartwychwstania jako zadatek zmartwychwstania pełnego, które otrzymamy w dziedzictwie. (...) A ta myśl daje nam nadzieję! Jesteśmy w drodze ku zmartwychwstaniu i to jest nasza radość, że znajdziemy kiedyś Jezusa, spotkamy Go wszyscy razem – nie tu na placu, gdzie indziej – i będziemy radośni z Jezusem. To jest nasze przeznaczenie!”

(Franciszek, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej, Watykan, 4 grudnia 2013 r.*)

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Przykład:

NASZE ZMARTWYCHWSTANIE

- wszyscy umarli zmartwychwstaną;
- tajemnicę zmartwychwstania objawił Chrystus;
- w chwili zmartwychwstania otrzymamy niezniszczalne życie;
- ...

Autorefleksja

Pomyślmy:

- Jak przyjmuję prawdę o powszechnym zmartwychwstaniu?
- Jak przygotowuję się na dzień sądu ostatecznego?

Śpiew: „Bóg nie umarł”

(odtworzenie nagrania z piosenką)

PRACA DOMOWA

Ułóż sentencję dotyczącą naszego zmartwychwstania.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Pomódlmy się za wszystkich, którzy odeszli z tej ziemi z nadzieją zmartwychwstania.

„Ojcze nasz”.

9. RZECZY OSTATECZNE CZŁOWIEKA

Cele ogólne

- Zapoznanie z nauczaniem Kościoła na temat życia wiecznego.
- Zachęta do przyjęcia prawdy o rzeczach ostatecznych człowieka.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia rzeczy ostateczne człowieka (A.8),
- podaje katolickie spojrzenie na śmierć człowieka i sens wiary w życie wieczne (A.8).

Umiejętności

- krótko opisuje rzeczy ostateczne człowieka (A.7.6; A.8.2),
- analizuje własne życie w kontekście życia wiecznego,
- wskazuje co czynić, aby osiągnąć niebo.

Postawy

- akceptuje nauczanie Kościoła o rzeczach ostatecznych (A.8.b),
- podejmuje modlitwę za zmarłych (A.8.d).

Metody i formy

Techniki multimedialne, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, techniki plastyczne, niedokończone zdanie, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, slajd z tekstem – rzeczy ostateczne człowieka, slajd z tekstem – 1 J 3,2, arkusz papieru z hasłem: DROGA DO NIEBA PROWADZI PRZEZ..., nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Człowiek często zastanawia się nad sensem swojego życia. Zada-je pytania dotyczące swojej egzystencji. Próbuje szukać odpowiedzi na to, co dzieje się z człowiekiem w momencie śmierci? Czy śmierć jest ostatecznym kresem istnienia człowieka? Na te pytania daje wierzące-mu odpowiedź dziedzina nauk teologicznych zwana eschatologią.

Wyjaśnienie pojęcia: „eschatologia”.

Eschatologia – (z greckiego: *eschatos* – ostatni) dziedzina teologii, której przedmiotem badań są tzw. rzeczy ostateczne, czyli prawdy wia-ry dotyczące ostatecznego losu człowieka oraz ostatecznego kształtu, jaki Pan Bóg nada ludzkości i całej stworzonej rzeczywistości.

Pokaz slajdu – rzeczy ostateczne człowieka.

RZECZY OSTATECZNE CZŁOWIEKA

– śmierć,– sąd Boży,– zbawienie (niebo) albo potępienie (piekło).

- Czym różni się człowiek od innych istot żywych?
- Co to znaczy, że dusza ludzka jest nieśmiertelna?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1, 2)

W głównych prawdach wiary wyznajemy, że dusza ludzka jest nie-śmiertelna, wobec tego wierzymy, że śmierć nie jest kresem ludzkiego życia, jest przejściem do innego wymiaru życia duchowego. Kiedy mó-wimy o rzeczach ostatecznych – sądzie Bożym, niebie, piekle i czyśćcu, mówimy o istocie życia człowieka.

ROZWINIĘCIE

Żaden człowiek nie może uniknąć spotkania z rzeczami ostatecz-nymi u kresu swojego ziemskiego życia.

Pismo Święte daje nam odpowiedź, co dzieje się z człowiekiem po śmierci.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„A dusze sprawiedliwych są w ręku Boga
i nie dosięgnie ich męka.
Zdało się oczom głupich, że pomarli,
zgon ich poczytano za nieszczęście
i odejście od nas za unicestwienie,
a oni trwają w pokoju” (Mdr 3,1-2).

Analiza tekstu biblijnego.

- W czyich rękach są dusze sprawiedliwych?
- Kim jest człowiek sprawiedliwy?
- Jak śmierć została przyjęta w oczach głupich?

Ci, którzy umarli trwają w pokoju, natomiast tych, którzy wątpią w życie wieczne, autor natchniony nazywa głupimi. Śmierć nie jest nieszczęściem i nie jest unicestwieniem człowieka.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Umiłowani, obecnie jesteśmy dziećmi Bożymi, ale jeszcze się nie ujawniło, czym będziemy. Wiemy, że gdy się objawi, będziemy do Niego podobni, bo ujrzymy Go takim, jakim jest”.

(1 J 3,2)

- Kim jesteśmy obecnie?
- Co zobaczymy po śmierci?

Będąc dziećmi Bożymi, żyjemy nadzieją, że śmierć ujawni nam w pełni prawdę, kim będziemy.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Chrześcijanin, który łączy własną śmierć ze śmiercią Jezusa, widzi śmierć jako przejście do Niego i jako wejście do życia wiecznego”.

(KKK 1020)

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Uczniowie otrzymują teksty Katechizmu Kościoła Katolickiego i przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 4 minuty.

Grupa I

„Śmierć jest końcem ziemskiej pielgrzymki człowieka, czasu łaski i miłosierdzia, jaki Bóg ofiaruje człowiekowi, by realizować swoje ziemskie życie według zamysłu Bożego i by decydował o swoim ostatecznym przeznaczeniu” (KKK 1013).

- Czym jest śmierć?
- Jak człowiek wierzący powinien żyć na ziemi?
- Jak człowiek może decydować o swoim przeznaczeniu?

Grupa II

„Każdy człowiek w swojej nieśmiertelnej duszy otrzymuje zaraz po śmierci wieczną zapłatę na sądzie szczegółowym, który polega na odniesieniu jego życia do Chrystusa i albo dokonuje się przez oczyszczenie, albo otwiera bezpośrednio wejście do szczęścia nieba, albo stanowi bezpośrednio potępienie na wieki” (KKK 1022).

- Co człowiek otrzymuje zaraz po śmierci?
- Co otwiera niebo człowiekowi?

Grupa III

„Ci, którzy umierają w łasce i przyjaźni z Bogiem oraz są doskonale oczyszczeni, żyją na zawsze z Chrystusem. Są na zawsze podobni do Boga. Ponieważ widzą Go «takim, jakim jest» (1 J 3,2), «twarzą w twarz» (1 Kor 13,12)” (KKK 1023).

- Gdzie przebywają ci, którzy umierają w łasce i przyjaźni z Bogiem?

Grupa IV

„Nauczanie Kościoła stwierdza istnienie piekła i jego wieczność. Dusze tych, którzy umierają w stanie grzechu śmiertelnego, bezpośrednio po śmierci idą do piekła, gdzie cierpią męki, ogień piekielny” (KKK 1035).

- Co dzieje się z tymi, którzy umierają w stanie grzechu śmiertelnego?

„Bóg nie przeznacza nikogo do piekła, dokonuje się to przez dobrowolne odwrócenie się od Boga (grzech śmiertelny) (...)” (KKK 1037).

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

Katechizm Kościoła Katolickiego naucza o rzeczach ostatecznych człowieka. Podaje, że śmierć kończy życie człowieka jako czas otwarty na przyjęcie lub odrzucenie łaski Bożej ukazanej w Chrystusie.

Każdy człowiek indywidualnie decyduje o tym, jaki będzie jego pozaziemski los, czy osiągnie zbawienie czy potępienie.

Nauczanie Kościoła na temat nieba i piekła są wezwaniem do odpowiedzialności, z jaką człowiek powinien wykorzystywać swoją wolność w życiu ziemskim ze względu na swoje przeznaczenie do świętości.

Umieszczenie na tablicy planszy z hasłem:

DROGA DO NIEBA WIEDZIE PRZEZ...

Na planszy uczniowie projektują drogę, która prowadzi wierzącego do nieba.

(możemy zapisywać hasłami lub wykonać projekt graficzny)

Chrzest oraz sakramenty – życie przykazaniami Bożymi – miłość bliźniego – obecność na niedzielnej Mszy Świętej – rozmowa z Bogiem w modlitwie itp.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3, 4)

Umieszczenie pod plakatem planszy z tekstem:

„Żyć w niebie oznacza być z Chrystusem” (KKK 1025).

ZAKOŃCZENIE

– Jak chrześcijanin powinien patrzeć na śmierć?

Przez chrzest chrześcijanin już w sposób sakramentalny umarł z Chrystusem, by żyć nowym życiem. Poprzez śmierć Bóg powołuje człowieka do siebie. Śmierć nie jest ostatecznym etapem dla człowieka, jest tylko przejściem do nowego życia. Po śmierci człowiek, nad którym zostanie dokonany sąd Boży może być zbawiony lub potępiony. Jednak Chrystus cierpiał i umarł, abyśmy mieli życie w obfitości.

Papież Benedykt XVI poucza:

„Już Paweł Apostoł, pisząc do pierwszych wspólnot, wzywał wiernych, by «się nie smucili jak wszyscy ci, którzy nie mają nadziei». «Jeśli bowiem wierzymy – pisał – że Jezus istotnie umarł i zmartwychwstał, to również tych, którzy umarli w Jezusie, Bóg wyprowadzi wraz z Nim» (1 Tes 4,13-14). Również dziś potrzebna jest ewangelizacja rzeczywistości śmierci i życia wiecznego, w odniesieniu do których szczególnie łatwo o przesady i formy synkretyzmu, aby prawdzie chrześcijańskiej nie zagrażało pomieszanie z mitologiami różnego typu” (*Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, Watykan, 2 listopada 2008 r.*).

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak przyjmuję prawdę o rzeczach ostatecznych człowieka?
- Co czynię, aby być zbawionym?

*Nauka pieśni: „Nabierzcie ducha”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)*

Ref: Nabierzcie ducha i podnieście głowy,
bo zbliża się wasze odkupienie.

1. Bóg dał nam życie wieczne,
a to życie jest w Jego Synu.
Wiemy, że gdy się objawi będziemy do Niego podobni,
bo ujrzymy Go takim jakim jest.

2. Teraz widzimy jakby w zwierciadle niejasno,
wtedy zaś ujrzymy twarzą w twarz.
Teraz poznaję po części,
wtedy zaś będę poznawał tak jak sam zostałem poznany.

3. Oto przybytek Boga z ludźmi
i zamieszka wraz z nimi.
I będę Jego ludem,
a On będzie Bogiem z nimi.

4. I otrze z ich oczu wszelką łzę,
a śmierci już odtąd nie będzie.
Ani żałoby, ni krzyku, ni trudu,
bo pierwsze rzeczy przeminęły.

PRACA DOMOWA

Wyjaśnij znaczenie słów z liturgii Kościoła: „Życie Twoich wiernych, Panie, zmienia się, ale się nie kończy”.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

ZAKOŃCZENIE

Na zakończenie wspólnie pomódlmy się w intencji wszystkich zmarłych, a w sposób szczególnych za naszych bliskich zmarłych.

Pokaz slajdu.

„W Nim [Chrystusie] zabłysła dla nas nadzieja chwalebnego zmartwychwstania i choć nas zasmuca nieunikniona konieczność śmierci, znajdujemy pociechę w obietnicy przyszłej nieśmiertelności. Albowiem życie Twoich wiernych, o Panie, zmienia się, ale się nie kończy, i gdy rozpadnie się dom doczesnej pielgrzymki, znajdą przygotowane w niebie wieczne mieszkanie”.

(Prefacja o zmarłych)

„Wieczny odpoczynek racz im dać, Panie, a światłość wiekuista niechaj im świeci. Niech odpoczywają w pokoju. Amen”.

10. POWTÓRNE PRZYJŚCIE CHRYSZTUSA. PARUZJA

Cele ogólne

- Zapoznanie z biblijnym opisem powtórnego przyjścia Chrystusa.
- Zapoznanie z nauczaniem Kościoła na temat sądu ostatecznego.
- Kształtowanie postawy otwartości i gotowości na spotkanie z Chrystusem Zmartwychwstałym.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, czym jest sąd ostateczny (A.8),
- definiuje pojęcia: „paruzja”, „sąd ostateczny” (A.8),
- wskazuje, co dokona się w czasie sądu ostatecznego (A.8).

Umiejętności

- omawia prawdę o sądzie ostatecznym (A.8.2),
- omawia biblijne obrazy końca świata oraz sądu ostatecznego i przedstawia ich interpretację w świetle wiary (A.8.6),
- charakteryzuje postawę gotowości na przyjście Chrystusa (A.8.7),
- wymienia uczynki miłosierdzia,
- wskazuje, że Chrystus przyjdzie sądzić żywych i umarłych.

Postawy

- ufa Bogu i stara się żyć w gotowości na przyjście Chrystusa (A.8.e),
- podejmuje refleksję nad wypełnianiem uczynków miłosierdzia.

Metody i formy

Rozmowa kierowana, odczytanie tekstu biblijnego z podziałem na role, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, praca w grupach, ekspozycja, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, teksty wyznania wiary – *Credo nicejsko-konstantynopolitańskie*, prezentacja multimedialna, ilustracja (slajd) przedstawiająca Sąd Ostateczny, nagranie z pieśnią, karty pracy.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

Uczniowie otrzymują tekst wyznania wiary – „Credo nicejsko-konstantynopolitańskie”. Polecamy, aby w ciszy odczytali tekst oraz zaznaczyli słowa, które mówią o powtórным przyjściu Pana Jezusa na ziemię.

Wierzę w jednego Boga,
Ojca Wszechmogącego,
Stworzyciela nieba i ziemi,
wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych.
I w Jednego Pana Jezusa Chrystusa,
Syna Bożego Jednorodzonego,
który z Ojca jest zrodzony przed wszystkimi wiekami.
Bóg z Boga, Światłość ze Światłości,
Bóg prawdziwy z Boga prawdziwego.
Zrodzony a nie stworzony,
współistotny Ojcu,
a przez Niego wszystko się stało.

On to dla nas ludzi i dla naszego zbawienia zstąpił z nieba.

I za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się Ciałowiekim.

Ukrzyżowany również za nas, pod Poncjuszem Piłatem został umęczony i pogrzebany.

I zmartwychwstał trzeciego dnia, jak oznajmia Pismo.

I wstąpił do nieba,

siedzi po prawicy Ojca.

I powtórnie przyjdzie w chwale,
sądzić żywych i umarłych,
a królestwu Jego nie będzie końca.
Wierzę w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela,
który od Ojca i Syna pochodzi,
który z Ojcem i Synem wspólnie odbiera uwielbienie i chwałę,
który mówił przez proroków.
Wierzę w jeden, święty, powszechny i apostołski Kościół.
Wyznam jeden chrzest na odpuszczenie grzechów.
I oczekuję wskreszenia umarłych.
I życia wiecznego w przyszłym świecie.
Amen.

Pokaz slajdu z tekstem:

„I powtórnie przyjdzie w chwale, sądzić żywych i umarłych, a królestwu Jego nie będzie końca”. (<i>Credo nicejsko-konstantynopolitańskie</i>)
--

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

W każdą niedzielę w czasie Mszy Świętej wyznajemy prawdę, o powtórным przyjsciu Pana Jezusa. Wierzimy, że Chrystus powróci na ziemię w mocy i w chwale. Teologowie nazywają tę chwilę „dniem ostatecznym”, „dniem powtórного przyjscia Chrystusa” albo „paruzją”. Pojęcie: „**paruzja**” pochodzi z języka greckiego i oznacza: „przyjście”, „obecność”. Powtórne przyjście Chrystusa na ziemię wiąże się z wydarzeniem, które nazywamy: „**Sądem Ostatecznym**”. Sąd Ostateczny ma dotyczyć wszystkich oraz wszystkiego i być zakończeniem doczesnych dziejów ludzkości.

ROZWINIĘCIE

W Piśmie Świętym czytamy o potrzebie czujności i przygotowaniu się na powtórne przyjście Pana Jezusa.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Czuwajcie więc, bo nie wiecie, w którym dniu Pan wasz przyjdzie. A to rozumiejcie: Gdyby gospodarz wiedział, o której porze nocy złodziej ma przyjść, na pewno by czuwał i nie pozwoliłby włamać się do swego domu. Dlatego i wy bądźcie gotowi, bo w chwili, której się nie domyślacie, Syn Człowieczy przyjdzie” (Mt 24,42-44).

- Do czego zachęca nas Pan Jezus?
- W jaki sposób należy czuwać na przyjście Pana?

Pan Jezus przed swoją męką i zmartwychwstaniem zapewniał, że przyjdzie powtórnie i zabierze nas do nieba.

„Niech się nie trwoży serce wasze. Wierzycie w Boga? I we Mnie wierzcie! W domu Ojca mego jest mieszkań wiele. Gdyby tak nie było, to bym wam powiedział. Idę przecież przygotować wam miejsce. A gdy odejdę i przygotuję wam miejsce, przyjdę powtórnie i zabiorę was do siebie, abyście i wy byli tam, gdzie Ja jestem” (J 14,1-3).

- Co obiecuje nam Jezus?

Odczytanie tekstu Pisma Świętego z podziałem na role.

„Gdy Syn Człowieczy przyjdzie w swej chwale i wszyscy aniołowie z Nim, wtedy zasiądzie na swoim tronie pełnym chwały. I zgromadzą się przed Nim wszystkie narody, a On oddzieli jednych [ludzi] od drugich, jak pasterz oddziela owce od kozłów. Owce postawi po prawej, a kozły po swojej lewej stronie. Wtedy odezwie się Król do tych po prawej stronie: «Pójdźcie, błogosławieni Ojca mego, weźcie w posiadanie królestwo, przygotowane wam od założenia świata!

Bo byłem głodny, a daliście Mi jeść;
byłem spragniony, a daliście Mi pić;
byłem przybyszem, a przyjęliście Mnie;
byłem nagi, a przyodzialiście Mnie;
byłem chory, a odwiedziliście Mnie;
byłem w więzieniu, a przyszliście do Mnie».

Wówczas zapytają sprawiedliwi: «Panie, kiedy widzieliśmy Cię głodnym i nakarmiliśmy Ciebie? Spragnionym i daliśmy Ci pić? Kiedy widzieliśmy Cię przybyszem i przyjęliśmy Cię? lub nagim i przyodzialiśmy Cię? Kiedy widzieliśmy Cię chorym lub w więzieniu i przyszliśmy do Ciebie?» A Król im odpowie: «Zaprawdę, powiadam wam: Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili».

Wtedy odezwie się i do tych po lewej stronie: «Idźcie precz ode Mnie, przekłęci, w ogień wieczny, przygotowany diabłu i jego aniołom!

Bo byłem głodny, a nie daliście Mi jeść;

byłem spragniony, a nie daliście Mi pić;

byłem przybyszem, a nie przyjęliście Mnie;

byłem nagi, a nie przyodzialiście Mnie;

byłem chory i w więzieniu, a nie odwiedziliście Mnie».

Wówczas zapytają i ci: «Panie, kiedy widzieliśmy Cię głodnym albo spragnionym, albo przybyszem, albo nagim, kiedy chorym albo w więzieniu, a nie usłużyliśmy Tobie?» Wtedy odpowie im: «Zaprawdę, powiadam wam: Wszystko, czego nie uczyniliście jednemu z tych najmniejszych, tegoście i Mnie nie uczynili». I pójdą ci na mękę wieczną, sprawiedliwi zaś do życia wiecznego» (Mt 25,31-46).

Ekspozycja ilustracji (lub pokaz slajdu – np. obraz „Sąd Ostateczny” Hansa Memlinga) przedstawiającej Sąd Ostateczny.

Analiza tekstu biblijnego.

– Co dokona się podczas powtórnego przyjścia Chrystusa w chwale?

– Kto wejdzie do królestwa Bożego?

Pokaz slajdu z tekstem:

„Zaprawdę, powiadam wam: Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili”.

(Mt 25,40)

– Dlaczego ważne jest wypełnianie przez chrześcijanina uczynków miłosierdzia?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Wypełnienie uczynków miłosierdzia jest drogą do królestwa Bożego.

Pokaz slajdu – uczynki miłosierdzia.

UCZYNNKI MIŁOSIERDZIA	
względem duszy	względem ciała
1. Grzeszących upominać.	1. Głodnych nakarmić.
2. Nieumiejętnych pouczać.	2. Spragnionych napoić.
3. Wątpiącym dobrze radzić.	3. Nagich przyodziać.
4. Strapionych pocieszać.	4. Podróżnych w dom przyjąć.
5. Krzywdy cierpliwie znosić.	5. Więźniów pocieszać.
6. Urazy chętnie darować.	6. Chorych nawiedzać.
7. Modlić się za żywych i umarłych.	7. Umarłych pogrzebać.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Uczniowie otrzymują teksty Katechizmu Kościoła Katolickiego i przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 4 minuty.

Grupa I

„Jezus zapowiedział w swoim przepowiadaniu sąd, który nastąpi w dniu ostatecznym. Zostanie wtedy ujawnione postępowanie każdego człowieka i tajemnice serc” (KKK 678).

- Co zapowiedział Pan Jezus?
- Co zostanie ujawnione podczas sądu ostatecznego?

Grupa II

„Sąd Ostateczny nastąpi podczas chwalebnego powrotu Chrystusa. Jedynie Ojciec zna dzień i godzinę sądu. Tylko On decyduje o jego nadejściu. Przez swego Syna Jezusa Chrystusa wypowie On wówczas swoje ostateczne słowo o całej historii” (KKK 1040).

- Kto zna dzień i godzinę sądu ostatecznego?
- Kto decyduje o nadejściu sądu?

Grupa III

„W dniu sądu na końcu świata Chrystus przyjdzie w chwale, aby doprowadzić do ostatecznego triumfu dobra nad złem, które w historii, jak pszenica i kąkol rosły razem” (KKK 681).

- Jak przyjdzie Chrystus na końcu świata?
- Do czego doprowadzi triumfalne przyjście Chrystusa w chwale?

Grupa IV

„Przychodząc na końcu czasów sędzić żywych i umarłych, chwalebny Chrystus objawi ukryte zamiary serc i odda każdemu człowiekowi w zależności od jego uczynków oraz przyjęcia lub odrzucenia łaski” (KKK 682).

- Co objawi Chrystus w dniu sądu ostatecznego?
- Co dokona z każdym człowiekiem?

Prezentacja i podsumowanie pracy w grupach.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

ZAKOŃCZENIE

Dla chrześcijan sąd ostateczny będzie czasem chwały i tryumfu, dlatego wszyscy wierzący powinni z przekonaniem powtarzać słowa ze Mszy Świętej: „Głosimy śmierć Twoją, Panie Jezu, wyznajemy Twoje zmartwychwstanie i oczekujemy Twego przyjścia w chwale”.

Autorefleksja

Pomyślmy:

- Jak wypełniam uczynki miłosierdzia?
- Jak pomagam innym w osiągnięciu zbawienia?

*Śpiew: „Oto Pan Bóg przyjdzie”
(odtworzenie nagrania z pieśnią)*

Oto Pan Bóg przyjdzie,
z rzeszą świętych k'nam przybędzie.
Wielka światłość w dzień ów będzie,
Alleluja, Alleluja!

PRACA DOMOWA

Napisz, jak chrześcijanin powinien przygotowywać się na dzień sądu ostatecznego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

„Chwała Ojcu...” lub „Akt wiary”.

11. ŻYCIE WIECZNE, PIEKŁO I NIEBO

Cele ogólne

- Zapoznanie z nauczaniem Kościoła na temat życia wiecznego.
- Uświadomienie prawdy o życiu wiecznym oraz istnieniu nieba i piekła.
- Wzbudzanie pragnienia osiągnięcia życia wiecznego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, czym jest życie wieczne (A.7),
- opisuje stan nieba i piekła (A.8).

Umiejętności

- definiuje znaczenie pojęć: „życie wieczne”, „niebo”, „piekło” (A.7.6),
- wskazuje na przyczyny zła (A.7.2),
- przedstawia skutki zła (grzechu) (A.7.4),
- określa zasady postępowania na ziemi, aby osiągnąć życie wieczne.

Postawy

- wierzy w istnienie piekła i szatana (A.7.d),
- projektuje własną ścieżkę w wędrówce do nieba.

Metody i formy

Rozmowa kierowana, techniki multimedialne, tekst luk, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, praca w grupach, techniki plastyczne, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, *YOUCAT*, *Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, prezentacja multimedialna, karty pracy, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Akt nadziei”.

WPROWADZENIE

Ludzie zastanawiają się, jak będzie wyglądał moment przejścia do wieczności. Wielu próbowało odpowiedzieć na pytanie: Jak to będzie? Papież Benedykt XVI, zapytany o to, czego spodziewa się po śmierci, odpowiedział: „Cieszę się, że znowu zobaczę moich rodziców, rodzeństwo, przyjaciół, i wyobrażam sobie, że będzie tak samo wspaniale, jak było u nas w domu”. Jednak, aby spotkać swoich bliskich, należy osiągnąć życie wieczne. Do życia wiecznego zostaliśmy powołani od momentu włączenia nas do wspólnoty Kościoła. Życie ziemskie jest zadatkiem przyszłego życia, to tu na ziemi zdobywamy „punkty”, które zdecydują o naszym losie w wieczności.

Pokaz slajdu ze słowami św. Jana Bosko:

„W chwili śmierci zbieramy to, co zasialiśmy w ciągu życia”. (św. Jan Bosko)

- O czym przypomina nam św. Jan Bosko?
- Co stanie się z nami w chwili śmierci?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

- Czym jest śmierć?
- Kiedy odbywa się sąd szczegółowy?
- Czym będzie sąd ostateczny?
- Jak należy przyjąć prawdę o rzeczach ostatecznych człowieka?

Wyjaśnienie, na podstawie „Encyklopedii Chrześcijaństwa”, pojęć: „życie wieczne”, „niebo”, „piekło”.

Życie wieczne – Kościół pod tym pojęciem rozumie zbawienie, polegające na doskonałym zjednoczeniu się z Bogiem. Życie wieczne może istnieć tylko w powiązaniu ze zmartwychwstałym Chrystusem.

Niebo – określenie to oznacza „stan wysoki, wzniosły, wyższy”, właściwy Bogu, do którego docierają ostatecznie zbawieni.

Piekło – potępienie, najwyższa kara, jaką człowiek ściąga sam na siebie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ROZWINIĘCIE

Tajemnica życia wiecznego przekracza nasze możliwości wyobrażenia.

Pokaz slajdu z tekstem:

„Ani oko nie widziało, ani ucho nie słyszało,
ani serce człowieka nie zdołało pojąć,
jak wielkie rzeczy przygotował Bóg tym, którzy go miłują”.
(1 Kor 2,9)

– Jaką prawdę przekazuje nam św. Paweł?

Niebo jest łaską, miłością darowaną człowiekowi przez Boga. Z drugiej strony jest nagrodą za życie ziemskie, za to, co człowiek w życiu zdziałał i przecierpiał. Stąd nasze działanie i dawanie, nasze bycie dla innych, nasza miłość na ziemi jest dojrzewaniem do nieba. Niebo jest ostatecznym dopełnieniem egzystencji człowieka poprzez spełnioną miłość. Właściwie można powiedzieć, że niebo zaczyna się już w życiu teraźniejszym tu na ziemi. Niebo jest oglądaniem Boga twarzą w twarz, jest pełnią życia w Chrystusie, jest samą miłością.

Odczytanie tekstów Pisma Świętego.

„Syn Człowieczy pośle aniołów swoich: ci zbiorą z Jego królestwa wszystkie zgorszenia i tych, którzy dopuszczają się nieprawości, i wrzucą ich w piec rozpalony; tam będzie płacz i zgrzytanie zębów” (Mt 13,41-42).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co stanie się z tymi, którzy grzeszą?
- Kto inspiruje człowieka do grzechu?

„Wtedy odezwie się i do tych po lewej stronie: «Idźcie precz ode Mnie, przekłęci, w ogień wieczny, przygotowany diabłu i jego aniołom! (...)»” (Mt 25,41).

- Dokąd pójda ci, którzy nie zasłużyli na życie wieczne?

Ci, którzy odwrócili się świadomie od miłości Boga, nie zasługują na niebo. Piekło nie jest dziełem Boga. Jest dziełem człowieka, ponieważ to on je kształtuje poprzez swój grzech. Bóg dąży wyłącznie do zbawienia, nie może go jednak ludziom narzucać, lecz tylko ofiarować i proponować, gdyż człowiek jest obdarzony wolną wolą, może wybierać pomiędzy dobrem a złem. Tym jednak, którzy wybierają drogę zła, pozostaje potępienie.

Katechizm Kościoła Katolickiego poucza o stanie piekła.

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Zadaniem uczniów jest zapoznanie się z tekstami źródłowymi i udzielenie odpowiedzi na pytanie. Czas pracy: 4 minuty.

Grupa I

„Umrzeć w grzechu śmiertelnym, nie żałując za niego i nie przyjmując miłosiernej miłości Boga, oznacza pozostać z wolnego wyboru na zawsze oddzielonym od Niego. Ten stan ostatecznego samowykluczenia z jedności z Bogiem i świętymi określa się słowem piekło” (KKK 1033).

– Czym jest piekło według *Katechizmu Kościoła Katolickiego*?

Grupa II

„Wierzmy, że dusze tych wszystkich, którzy umierają w łasce Chrystusa... są Ludem Bożym po śmierci, która zostanie całkowicie zniszczona w dniu zmartwychwstania, kiedy te dusze zostaną złączone ze swymi ciałami” (KKK 1052).

– Kim są ci, którzy umierają w łasce z Chrystusem?

Grupa III

„Wierzmy, że wiele dusz, które są zgromadzone w raju z Jezusem i Maryją, tworzy Kościół niebieski, gdzie w wiecznym szczęściu widzą Boga takim, jakim jest, a także w różnym stopniu i na różny sposób uczestniczą wraz z aniołami w sprawowaniu Boskiej władzy przez Chrystusa uwielbionego, gdzie wstawiają się za nami oraz wspierają naszą słabość swoją braterską troską” (KKK 1053).

– Kogo oglądają dusze w Kościele niebieskim?

Grupa IV

„Niebo to patrzenie na miłość bez końca. Nic już nas nie oddziela od Boga, który kocha naszą duszę i całe życie nas szukał. Razem z aniołami i świętymi możemy się już na zawsze cieszyć Bogiem i z Bogiem. Kto obserwuje parę, która patrzy na siebie z miłością, kto widzi malucha, który szuka oczu swojej mamy, jakby chciał każdy jej uśmiech zachować na zawsze, ten pośrednio wie, co to jest niebo. Patrząc na Boga twarzą w twarz to jest jak jedyne w swoim rodzaju, niekończące się spojrzenie miłości” (YOUCAT 158).

– Czym jest niebo?

Prezentacja i podsumowanie pracy w grupach.

Piekło jest naturalną konsekwencją odrzucenia Boga, polega na dobrowolnym odrzuceniu miłosierdzia i Bożego przebaczenia. To człowiek sam swoją wolną wolą wybiera wieczne potępienie.

– Kto przeszkadza nam w wędrówce do nieba?

– Co pomaga przeciwstawiać się pokusom złego ducha?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Papież Franciszek w swym nauczaniu podkreśla, że nasze życie ziemskie, jest wędrówką nie ku śmierci, lecz ku życiu wiecznemu.

„Jeśli patrzymy jedynie ludzkim okiem, to musimy powiedzieć, że ludzka droga zmierza od życia do śmierci. Tak to widać! Jednak tylko wtedy, gdy patrzymy ludzkim okiem. Jezus obala tę perspektywę i sprawia, że nasze pielgrzymowanie zmierza od śmierci do życia: pełni życia! Znajdujemy się na drodze, pielgrzymujemy do pełni życia i to pełne życie oświeca nas na naszej drodze! A zatem śmierć znajduje się za nami, z tyłu, nie przed nami” (*Przemówienie w czasie modlitwy „Anioł Pański”, Watykan, 10 listopada 2013 r.*).

Mówiąc o pielgrzymowaniu od śmierci do pełni życia i radości, papież Franciszek przedstawia nowy kierunek, który nadał ludzkości Chrystus przez swoją śmierć na krzyżu, zmartwychwstanie i powrót do Ojca.

– Jak należy postępować, aby osiągnąć życie wieczne?

Autorefleksja.

Z chwilą chrztu i otrzymania daru Ducha Świętego wkroczyliśmy na ścieżkę, która prowadzi do życia wiecznego.

Pomyślmy:

- Co czynię, aby osiągnąć życie wieczne?
- W jaki sposób przeciwstawiam się złu?

*Śpiew: „Królestwo Boże jest wśród nas”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)*

1. Królestwo Boże jest wśród nas,
niebo jest w sercu mym.
I Jego wiecznej chwały blask,
niebo jest w sercu mym.

Ref. Ooooooooo, niebo jest w sercu mym. /x2

2. Rozlewa na nas miłość swą,
niebo jest w sercu mym.
Pokojem i radością swą,
niebo jest w sercu mym.

PRACA DOMOWA

Na podstawie życiorysu wybranego przez siebie błogosławionego lub świętego wypisz etapy jego drogi świętości.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Modlitwa Pańska”.

12. SENS ŻYCIA W ŚWIECIE RZECZY OSTATECZNYCH CZŁOWIEKA

Cele ogólne

Ukazanie sensu życia w świetle rzeczy ostatecznych człowieka.

Kształtowanie postawy otwartości i gotowości na spotkanie z Chrystusem.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia rzeczy ostateczne człowieka (A.8),
- określa sens życia w świetle rzeczy ostatecznych człowieka (A.8).

Umiejętności

- wymienia i krótko omawia rzeczy ostateczne człowieka (A.7.6; A.8.2),
- omawia biblijne obrazy końca świata oraz Sądu Ostatecznego i przedstawia ich interpretację w świetle wiary (A.8.6),
- charakteryzuje postawę gotowości na przyjście Chrystusa (A.8.7).

Postawy

- unika zła (A.7.c),
- wierzy w istnienie piekła i szatana (A.7.d),
- podejmuje walkę z pokusami w swoim życiu (A.7.e),
- ufa Bogu i stara się żyć w gotowości na przyjście Chrystusa (A.8.e).

Metody i formy

Medytacja, techniki multimedialne, rozmowa kierowana, platanina, analiza tekstów biblijnych, niedokończone zdania, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblij Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Jan Paweł II, *Evangelium vitae*, Jan Paweł II, *Veritatis splendor*, filmik: *3MC – Co dzieje się na końcu naszego życia?*, plansza (slajd) z tekstem: CO NAJBARDZIEJ PODOBAŁO CI SIĘ W TWOIM ŻYCIU?, muzyka refleksyjna, slajd z tekstem modlitwy.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

CO NAJBARDZIEJ PODOBAŁO CI SIĘ W TWOIM ŻYCIU?

na tle bramy do nieba.

– Co najbardziej podobało Ci się w Twoim życiu?

Uczniowie, w czasie odtwarzania muzyki relaksacyjnej, w ciszy odpowiadają na pytanie.

Pytanie na które, spróbowaliśmy odpowiedzieć pozwala zobrazować nasze dotychczasowe życie. Warto stawiać sobie pytania, dzięki którym możemy scharakteryzować swoje dotychczasowe istnienie. Określić swój życiowy cel oraz sens tych działań, które podejmujemy. Nasze życie to wydarzenia, przeżycia, sukcesy, porażki oraz trudności. Doskonale wiemy, że naszym ostatecznym celem, jako ludzi wierzących, jest niebo, czyli przebywanie z Bogiem. Na dzisiejszej katechezie dowiemy się, jaki jest sens naszego życia w świetle rzeczy ostatecznych człowieka.

– Jakie są rzeczy ostateczne człowieka?

Śmierć, sąd Boży, niebo albo piekła to rzeczy ostateczne człowieka.

Odtworzenie filmiku: „3MC – Trzyminutowy Katechizm – 61. Co dzieje się na końcu naszego życia?”

(https://youtu.be/bF87k_iVXCs)

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Nikt zaś z nas nie żyje dla siebie i nikt nie umiera dla siebie: jeżeli bowiem żyjemy, żyjemy dla Pana; jeżeli zaś umieramy, umieramy dla Pana. I w życiu więc i w śmierci należymy do Pana. Po to bowiem Chrystus umarł i powrócił do życia, by zapanować tak nad umarłymi, jak nad żywymi. Dlaczego więc ty potępiasz swego brata? Albo dlaczego gardzisz swoim bratem? Wszyscy przecież staniemy przed trybunałem Boga. Napisane jest bowiem: Na moje życie – mówi Pan – przede Mną klęknij wszelkie kolano. a każdy język wielbić będzie Boga. Tak więc każdy z nas o sobie samym zda sprawę Bogu” (Rz 14,7-12).

Analiza tekstu biblijnego.

- Kim jest Jezus dla każdego człowieka?
- Co stanie się z człowiekiem po śmierci?

Jezus Chrystus uwalniając nas od grzechu i śmierci, uzdolnił nas do życia dla Boga. Żyjemy dla Tego, który dał nam życie. Zarówno nasze życie, jak i śmierć jest dla Pana i do Pana należy. Otrzymujemy dar życia, a następnie dar śmierci. Nie możemy Bogu dać tego, czego wcześniej nie otrzymaliśmy od Niego. Przez nasze życie i śmierć wielbimy Boga.

Odczytanie i analiza tekstów biblijnych.

„Wszyscy bowiem musimy stanąć przed trybunałem Chrystusa, aby każdy otrzymał zapłatę za uczynki dokonane w ciele, złe lub dobre” (2 Kor 5,10).

- Co otrzymamy od Chrystusa?

„Dalej, podobne jest królestwo niebieskie do sieci, zarzuconej w morze i zagarniającej ryby wszelkiego rodzaju. Gdy się napełniła, wyciągnęli ją na brzeg i usiadłszy, dobre zebrali w naczynia, a złe

odrzuć. Tak będzie przy końcu świata: wyjdą aniołowie, wyłączą złych spośród sprawiedliwych i wrzucą w piec rozpalony; tam będzie płacz i zgrzytanie zębów. Zrozumieliście to wszystko?» Odpowiedzieli Mu: «Tak jest». A On rzekł do nich: «Dlatego każdy uczoney w Piśmie, który stał się uczniem królestwa niebieskiego, podobny jest do ojca rodziny, który ze swego skarbcza wydobywa rzeczy nowe i stare» (Mt 13,47-52).

- Do czego podobne jest królestwo niebieskie?
- Co dokona się przy końcu świata?

Przypowieść o sieci jest ilustracją Sądu Ostatecznego. Wizja Sądu Ostatecznego w tej przypowieści odwołuje się do podziału na złych i sprawiedliwych. W dniu ostatecznym dobro zostanie nagrodzone, a zło ukarane.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Katechizm Kościoła Katolickiego poucza o powołaniu człowieka, wskazując jednocześnie cel jego życia.

„Powołaniem rodzaju ludzkiego jest ukazywanie obrazu Boga i przekształcanie się na obraz Jedyne Syna Ojca. Powołanie to przyjmuje formę osobistą, ponieważ każdy jest wezwany do Boskiego szczęścia, dotyczy ono także całej wspólnoty ludzkiej” (KKK 1877).

- Co jest powołaniem rodzaju ludzkiego?
- Do czego jest wezwany człowiek?

Jan Paweł II zauważył, że osoba ludzka angażuje się całą w poszukiwania, docieka w każdej dziedzinie, w każdej epoce, szczególnie, jeżeli poszukuje sensu życia. W nasze życie wpisuje się obecność Boga.

„Życie, które Bóg daje człowiekowi, jest inne i odrębne od życia wszelkich innych stworzeń żyjących, jako że człowiek, choć jest spokrewniony z prochem ziemi, jest w świecie objawieniem Boga, znakiem Jego obecności, śladem Jego chwały” (*Evangelium vitae*, 34).

Kościół daje nam odpowiedź, co jest celem i sensem życia człowieka.

Odczytanie i analiza tekstu nauczania Kościoła.

„Kościół, pouczony słowami Nauczyciela, wierzy, że najwyższym celem życia człowieka, uczynionego na obraz Stworzyciela, odkupionego krwią Chrystusa i uświęconego obecnością Ducha Świętego, jest istnieć «ku chwale majestatu» Boga (por. Ef 1,12), postępując tak, by każdy czyn odzwierciedlał Jego blask. «Poznaj zatem samą siebie, o piękna duszo: jesteś obrazem Boga – pisze św. Ambroży. Poznaj samego siebie, człowiecze: jesteś chwałą Boga (1 Kor 11,7). (...) Poznaj zatem, człowiecze, jak jesteś wielki i czuwaj nad sobą» (Jan Paweł II, *Veritatis splendor*, 10).

– Co jest najwyższym celem człowieka?

Pokaz slajdu z tekstem:

„Poznaj zatem, człowiecze, jak jesteś wielki i czuwaj nad sobą”.
(Jan Paweł II, *Veritatis splendor*, 10)

– Dlaczego człowiek powinien poznawać samego siebie?

– Co to znaczy czuwać nad sobą?

Czuwać nad sobą, to także pamiętać o rzeczach ostatecznych. Należy stawiać sobie również pytania: Jaki będzie dla mnie dzień sądu ostatecznego? Czy jestem gotowy, aby osiągnąć niebo? Aby dać odpowiedź na te pytania, warto codziennie robić sobie rachunek sumienia, który pozwoli zweryfikować nasze postępowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Odczytanie i analiza tekstu.

„Papież Franciszek podczas jednego z kazań w domu świętej Marty mówił o tym, że kluczowym pytaniem rachunku sumienia nie jest pytanie o to czy w sercu jest brudno, czy czysto. Istotą rachunku sumienia według Papieża jest pytanie: «Co się stało w moim sercu?». Jakie rzeczy się w nim wydarzyły, czy jest ono podobne do placu,

po którym każdy może chodzić, czy też może do domu, w którym panuje atmosfera intymności? Panuje w nim ciągły gwar, czy też jest w nim miejsce na ciszę i na słuchanie Boga? Kto był w tym sercu i co w nim pozostawił? To spojrzenie w siebie, strzeże w nas życia Bożego” (T. Cieślak, *Rachunek sumienia. Co jest najważniejsze?*, <https://info.dominikanie.pl/2016/11/rachunek-sumienia-co-jest-najwazniejsze/>).

– Co stanowi istotę rachunku sumienia?

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często rozmyślam o rzeczach ostatecznych człowieka?
- Jak oceniam swoje dotychczasowe życie?

Modlitwa zawierzenia.

(pokaż slajdu)

„Wszechmogący, wieczny Boże, który spoglądasz na nas oczyma pełnymi ojcowskiej troski. Udziel nam, jeśli taka jest wola Twoja, świętej swej łaski, abyśmy poddawali się zawsze i bez zastrzeżeń wszystkim rozporządzeniom Twoim w ciągu naszej ziemskiej wędrówki ku Tobie.

Boże, którego opatrność nigdy się nie myli w swoich zrzędzeniach, pokornie Cię prosimy, abyś wszystko to, co szkodliwe od nas oddalić raczył; a to, co pożyteczne dla zbawienia naszego nam udzielił.

Boże, który dobrocią swoją zasługuje i prośby modlących się do Ciebie przewyższasz, okaż nam miłosierdzie swoje. Opuść wszystko, co nam sumienie wyrzuca; a daj to, czego prośba nasza wymówić nie może.

Przez Chrystusa Pana naszego. Amen”.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę o dobre życie chrześcijańskie dla siebie i swoich bliskich.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Chwała Ojcu” lub śpiew pieśni: „Bliskie jest Królestwo Boże”.

13. WIARA

W CZYŚCIEC I BOŻE MIŁOSIERDZIE

Cele ogólne

Zapoznanie z nauczaniem Kościoła na temat czyścca i Bożego miłosierdzia względem zmarłych.

Kształtowanie postawy otwartości i gotowości na spotkanie z Chrystusem Zmartwychwstałym.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, czym jest czyściec (A.8),
- określa sens życia w świetle rzeczy ostatecznych człowieka (A.8).

Umiejętności

- wyjaśnia katolickie spojrzenie na śmierć człowieka i sens wiary w czyściec (A.8.3),
- wykazuje związek między wiarą w czyściec i miłosierdziem Bożym (A.8.5),
- wyjaśnia nauczanie Kościoła o odpustach (A.8.4).

Postawy

- modli się za zmarłych (A.8.d),
- korzysta z możliwości przyjmowania odpustów (A.8.c).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, czytanie tekstu Pisma Świętego z podziałem na role, praca w grupach, analiza tekstów źródłowych, niedokończone zdanie, ekspozycja, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, *YOUCAT*, *Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, F. Kowalska, *Dzienniczek*, plansze (slajdy) z tekstami, karty pracy.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

Kiedy dowiadujemy się o śmierci kogoś znajomego lub bliskiego, zastanawiamy się nad jego życiem, wspominamy wydarzenia, jakie miały miejsce z jego udziałem. Niejednokrotnie stawiamy sobie pytania: Co dzieje się z człowiekiem po śmierci? Gdzie wędruje dusza tej osoby? Pytania o rzeczy ostateczne człowieka, a więc o jego śmierć, sąd, piekło lub niebo podejmowane były przez chrześcijan wszystkich epok i czasów. Nie są to pytania obce również nam – ludziom XXI wieku. I pomimo, iż postęp myśli ludzkiej, nauki, techniki i medycyny zdaje się dziś osiągać swoje apogeum, to świadomość naszej przemijalności jest wspólna wszystkim. Nie ma na świecie nikogo, kto by nie zetknął się z tajemnicą śmierci; nikogo, kto by patrząc na śmierć drugiego człowieka, zwłaszcza bliskiego mu, nie zadałby sobie pytania o ostateczny sens ludzkiego istnienia, o to, co dalej.

Wyjaśnienie pojęć: „czyścić”, „miłosierdzie Boże”.

Czyścić – uwalnianie się po śmierci od wszystkich następstw grzechów uniemożliwiających doznanie pełnego szczęścia w niebie.

Miłosierdzie Boże – największy z przymiotów Boga, polegający na przebaczeniu grzesznikom.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Pismo Święte uczy o istnieniu czyścica, dopuszczając możliwość oczyszczenia się z grzechów lekkich i kar doczesnych w życiu przyszłym.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Wszyscy zaś wychwalali Pana, sprawiedliwego Sędziego, który rzeczy ukryte czyni jawnymi, a potem oddali się modlitwie i błagali, aby popełniony grzech został całkowicie wymazany. Mężny Juda upomniął wszystkich, aby strzegli samych siebie i byli wolni od grzechów, mając przed oczyma to, co się stało na skutek grzechu tych, którzy zginęli. Uczyniwszy zaś zbiórkę pomiędzy ludźmi, posłał do Jerozolimy około dwóch tysięcy srebrnych drachm, aby złożono ofiarę za grzech. Bardzo pięknie i szlachetnie uczynił, myślał bowiem o zmartwychwstaniu. Gdyby bowiem nie był przekonany, że ci zabici zmartwychwstaną, to modlitwa za zmarłych byłaby czymś zbędnym i niedorzecznym, lecz jeśli uważał, że dla tych, którzy pobożnie zasnęli, jest przygotowana najwspanialsza nagroda – była to myśl święta i pobożna. Dlatego właśnie sprawił, że złożono ofiarę przebłagalną za zabitych, aby zostali uwolnieni od grzechu” (2 Mch 12,41-46).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co uczynili Żydzi za poległych żołnierzy, przy których znaleziono przedmioty poświęcone bożkom?
- Dlaczego modlili się za poległych?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Dlatego właśnie sprawił, że złożono ofiarę przebłagalną za zabitych, aby zostali uwolnieni od grzechu”.

(2 Mch 12,46)

Żydzi modlili się za poległych żołnierzy, przy których znaleziono przedmioty poświęcone bożkom, aby uzyskać dla nich odpuszczenie grzechów, ponieważ posiadanie tego rodzaju przedmiotów było naruszeniem prawa żydowskiego; wysłali więc 2000 srebrnych drachm do Jerozolimy, aby tam złożono za nich ofiary. Byli zatem przekonani, że zmarli mogą dostąpić odpuszczenia grzechów poprzez modlitwę i ofiarę żyjących.

W Piśmie Świętym znajdujemy również tekst wskazujący na obowiązek okazywania miłosierdzia względem zmarłych.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Miej dar łaskawy dla każdego, kto żyje, nawet umarłym nie odma-
wiaj oznak przywiązania!”

(Syr 7,33)

Odczytanie tekstu Pisma Świętego z podziałem na role.

„Żył pewien człowiek bogaty, który ubierał się w purpurę i bisior i dzień w dzień uczładował wystawnie. U bramy jego pałacu leżał żebrak pokryty wrzodami, imieniem Łazarz. Pragnął on nasycić się odpadkami ze stołu bogacza. A także psy przychodziły i lizały jego wrzody. Umarł żebrak, i aniołowie zanieśli go na łono Abrahama. Umarł także bogacz i został pogrzebany. Gdy cierpiąc męki w Otchłani, podniósł oczy, ujrzał z daleka Abrahama i Łazarza na jego łonie. I zawołał: «Ojcze Abrahamie, ulituj się nade mną i przyślij Łazarza, aby koniec swego palca umoczył w wodzie i ochłodził mój język, bo strasznie cierpię w tym płomieniu». Lecz Abraham odrzekł: «Wspomnij, synu, że za życia otrzymałeś swoje dobra, a Łazarz w podobny sposób – niedolę; teraz on tu doznaje pociechy, a ty męki cierpisz. A ponadto między nami a wami zionie ogromna przepaść, tak że nikt, choćby chciał, stąd do was przejść nie może ani stamtąd nie przedostają się do nas». Tamten rzekł: «Proszę cię więc, ojcze, poślij go do domu mojego ojca. Mam bowiem pięciu braci: niech ich ostrzeże, żeby i oni nie przyszli na to miejsce męki». Lecz Abraham odparł: «Mają Mojżesza i Proroków, niechże ich słuchają!». «Nie, ojcze Abrahamie – odrzekł tamten – lecz gdyby ktoś z umarłych poszedł do nich, to się nawrócą». Odpowiedział mu: «Jeśli Mojżesza i Proroków nie słuchają, to choćby ktoś z umarłych powstał, nie uwierzą»” (Łk 16,19-31).

Analiza tekstu biblijnego.

- Dokąd trafił żebrak po śmierci?
- Dokąd trafił bogacz po śmierci?
- Czego uczy nas Pan Jezus w przypowieści o bogaczu i Łazarzu?

Przypowieść o bogaczu i żebraku jest pewnego rodzaju ostrzeżeniem dla nas. Możemy mówić o Bożej sprawiedliwości, która poprzez śmierć kładzie kres ziemskiej egzystencji, jakakolwiek by ona nie była.

Jezus mówi, że śmierć jednych i drugich nie jest kresem ich życia. Uczy o trwaniu po śmierci. Ukazuje też, że los jednych i drugich nie jest jednakowy. Aniołowie „zanieśli Łazarza na łono Abrahama”; bogacz natomiast trafił do otchłani, gdzie został „pogrążony w mękach”. Jednak nawet tutaj los obydwu przedziwnie się splata. Tyle, że bogacz cierpi, a Łazarz jest szczęśliwy. Bóg zaś stanął pomiędzy jednym i drugim jako ten, do którego należy sąd.

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Uczniowie otrzymują teksty nauczania Kościoła i przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 4 minuty.

Grupa I

„Ci, którzy umierają w łasce i przyjaźni z Bogiem, ale nie są całkowicie oczyszczeni, chociaż są już pewni swego wiecznego zbawienia, przechodzą po śmierci oczyszczenie, by uzyskać świętość konieczną do wejścia do radości nieba” (KKK 1030).

– Dlaczego niektóre dusze przechodzą oczyszczenie?

Grupa II

„Czyściec, często przedstawiany jako miejsce, jest raczej stanem. Kto umiera w stanie łaski Bożej (czyli pojednany z Bogiem i ludźmi), ale potrzebuje jeszcze oczyszczenia, zanim będzie mógł oglądać Boga twarzą w twarz, ten jest w czyścicu” (YOUCAT 159).

– Co to jest czyściec?

Grupa III

„Nauczanie to opiera się także na praktyce modlitwy za zmarłych, o której mówi Pismo Święte: «Dlatego właśnie (Juda Machabeusz) sprawił, że złożono ofiarę przebłagalną za zabitych, aby zostali uwolnieni od grzechu» (2 Mch 12,45). Kościół od początku czczył pamięć zmarłych i ofiarował im pomoc, a w szczególności Ofiarę eucharystyczną, by po oczyszczeniu mogli dojść do uszczęśliwiającej wizji Boga. Kościół zaleca także jałmużnę, odpusty i dzieła pokutne za zmarłych” (KKK 1032).

- Na czym ponadto opiera się nauczanie o czyśćcu?
- W jaki sposób Kościół może pomagać душom oczyszczającym się?

Grupa IV

„Kiedy człowiek umarł, nie może już nic więcej dla siebie uczynić. Okres wykazywania się minął. Jednakże my możemy coś uczynić dla zmarłych w czyśćcu. Nasza miłość sięga aż tam. Przez nasz post, modlitwę, dobre uczynki, ale przede wszystkim sprawowanie świętej Eucharystii możemy wypraszać łaskę dla zmarłych” (YOUCAT 160).

- W jaki sposób możemy wypraszać łaskę dla zmarłych?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

Czyściec jest tylko stanem przejściowym, w którym dusza znajduje się wtedy, gdy stan łaski umożliwia jej zbawienie, lecz spowodowane skutki grzechu: wina i kara, są przeszkodą do pełnego jej zjednoczenia z Bogiem. Ostatecznie człowiek poprzez czyściec staje się zdolny do jedności z Chrystusem, z Bogiem, a przez to i z całą wspólnotą świętych, a to z kolei jest największym przejawem Bożego miłosierdzia, jakiego człowiek może dostąpić.

(Zeszyt ćwiczeń ćw. 2)

Informacji dotyczących czyśćca udzielają nam widzenia mistyków, świętych, mieszczące się w Tradycji oraz objawienia prywatne aprobowane przez Kościół. Święta siostra Faustyna Kowalska, apostołka Bożego miłosierdzia przekazała w swoim widzeniu obraz czyśćca.

„Ujrzałam Anioła Stróża, który mi kazał pójść za sobą. W jednej chwili znalazłam się w miejscu mglistym, napełnionym ogniem, a w nim całe mnóstwo dusz cierpiących. Te dusze modlą się bardzo gorąco, ale bez skutku dla siebie, my tylko możemy im przyjść z pomocą. Płomienie, które paliły je, nie dotykały się mnie. Mój Anioł Stróż nie odstępował mnie ani na chwilę. I zapytałam się tych dusz, jakie ich jest największe cierpienie? I odpowiedziały mi jednoznacznie, że największe dla nich cierpienie to jest tęsknota za Bogiem. Widziałam Matkę Bożą odwiedzającą dusze w czyśćcu. Dusze nazywają Maryję «Gwiazdą Morza». Ona im przynosi ochłodę. Chciałam więcej z nimi

porozmawiać, ale mój Anioł Stróż dał mi znak do wyjścia. Wyszliśmy za drzwi tego więzienia cierpiącego. [Usłyszałam głos wewnętrzny], który powiedział: Miłosierdzie moje nie chce tego, ale sprawiedliwość każe” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 20).

– Czego dowiadujemy się o czyśćcu z *Dzienniczka* s. Faustyny?

ZAKOŃCZENIE

W dniach od 1 do 8 listopada, modląc się na cmentarzu za zmarłych, można w ich intencji zyskać odpust zupełny.

Odpust zupełny – jest darowaniem wobec Boga kary doczesnej za grzechy odpuszczone już, co do winy (w sakramencie pokuty). W tych dniach można go ofiarować w intencji zmarłych (po spełnieniu wymaganych warunków). Warunki uzyskania odpustu za zmarłych:

1. Przystąpić do sakramentu pokuty.
2. Przyjąć Komunię Świętą.
3. Nawiedzić cmentarz i pomodlić się za zmarłych.
4. Odmówić *Ojcze nasz* i *Skład Apostolski* w intencjach wyznaczonych przez Ojca Świętego.
5. Wymaga się też wykluczenia wszelkiego przywiązania do grzechu nawet powszedniego (lekkiego).

Jeśli brakuje pełnej tego rodzaju dyspozycji albo nie zostaną spełnione wyliczone warunki, wtedy będzie odpust częściowy (uwolnienie od kary za grzechy będzie tylko w części). Wielkość odpustu częściowego zależy od gorliwości osoby zyskującej go.

(Zeszyt ćwiczeń ćw. 3)

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Nie zwlekajmy z niesieniem pomocy zmarłym i ofiarowywaniem za nich naszych modlitw”.

(św. Jan Chryzostom)

– Dlaczego należy modlić się za zmarłych?

Święty Jan Paweł II daje nam także odpowiedź.

„Modlitwa za zmarłych jest ważną powinnością, bowiem nawet jeśli odeszli w łasce i w przyjaźni z Bogiem, być może potrzebują jeszcze ostatniego oczyszczeni, by dostać radości nieba” (*Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, Watykan, 2 listopada 2003 r.*).

Autorefleksja

Pomyślmy:

- Jak wyznaję wiarę w Boże miłosierdzie?
- Jak często modlę się do Boga za swoich bliskich zmarłych?

PRACA DOMOWA

Na podstawie słów Jana Pawła II (Watykan, 2 listopada 2003 r.) napisz, dlaczego powinniśmy modlić się za zmarłych.
(Zeszyt ćwiczeń ćw. 4)

MODLITWA

„Modlitwa za dusze w czyśćcu cierpiące” św. Gertrudy.
(pokaż slajdu z tekstem modlitwy)

„Ojcze przedwieczny, ofiaruję Ci Najdroższą Krew Boskiego Syna Twego, Pana naszego, Jezusa Chrystusa, w połączeniu ze wszystkimi Mszami Świętymi dzisiaj odprawianymi na całym świecie, za dusze w czyśćcu cierpiące, za umierających, za grzeszników na świecie, za grzeszników w Kościele powszechnym, za grzeszników w mojej rodzinie, a także w moim domu. Amen”.

III. MODLITWA CHRZEŚCIJANINA WYRAZEM MIŁOŚCI

14. LUDZIE MODLITWY W STARYM TESTAMENCIE

Cele ogólne

Ukazanie modlitwy jako potrzeby i powinności w życiu człowieka wierzącego.

Zachęta do pogłębienia relacji z Bogiem poprzez modlitwę.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia biblijne wzory modlitwy (D.2),
- podaje rodzaje, formy i postawy modlitwy (D.1).

Umiejętności

- wyjaśnia znaczenie modlitwy (B.1.2),
- wyjaśnia, że modlitwa do Boga jest podstawowym zadaniem chrześcijanina (B.1.2),
- przedstawia rodzaje, formy i postawy modlitwy (D.1.3).

Postawy

- jest przekonany o potrzebie modlitwy (D.1.a),
- otwiera się na Pana Boga w codziennej modlitwie (D.4.a).
- przyjmuje odpowiednie postawy podczas modlitwy (D.1.c).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, praca w grupach, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, niedokończone zdania, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, tekst przemówienia papieża Benedykta XVI, karty pracy, tekst świadectwa.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Wprowadzeniem w temat dzisiejszej katechezy będzie świadectwo z modlitwy wstawienniczej, którą przeżył młody człowiek i odkrył ją jako jeden z etapów drogi do nawrócenia.

Odczytanie świadectwa.

„Modlitwę wstawienniczą, o którą poprosiłem Wspólnotę, widzę i rozumiem jako kontynuację drogi nawrócenia, którą rozpocząłem pięć lat temu. I jako bardzo ważny jej etap, ale – właśnie – duchowo ważny. Sama modlitwa miała miejsce ponad miesiąc temu, ale piszę dopiero dziś – uświadamiając sobie, że to początek ważnej przemiany. Należę do tych ludzi, którzy chcieliby konkretnego i namacalnego dowodu, że coś się stało (jak św. Tomasz – czyż nie?), którzy chcieliby te przemiany zobaczyć – a modlitwa była wydarzeniem duchowym i takie są jej owoce. Bożą obecność odczuwałem niezwykle mocno, ale nie zdarzyło się nic podobnego do hollywoodzkich filmów. Modlitwa pięciu kluczy wymaga nazwania po imieniu tego, co nas krępuje i boli, i dla mnie nie było to chyba odkrywanie nowych spraw, to były wypowiedziane grzechy i znane mi zmagania. Ale inaczej jest wypowiedzieć je na głos i we wspólnej modlitwie prosić. Jest wielka mądrość w modlitwie Wspólnoty i bardzo jestem wdzięczny tym, którzy za mnie się modlili (wstawiali za mną), że zgodzili się być narzędziami

spotkania z Chrystusem. Bo nie mam wątpliwości, że to z Nim się spotkałem, choć Przyszedł z niewypowiedzianą delikatnością” (*Świadek two Michała, Gdynia 30.05.2017, www.uwielbieniewspolnotajezuici.pl*).

- Czym dla Michała jest modlitwa?
- Za co Michał jest wdzięczny Wspólnocie?
- Czym jeszcze jest modlitwa?
- Co jest ważne podczas modlitwy?

W modlitwie, oprócz rozmowy, ważne jest słuchanie, bycie przy Bogu, czyli bliskie spotkanie z Nim. Podobnie jak w relacji chłopaka z dziewczyną: najpierw poznajemy osobę, wchodzimy w relację, spotykamy się po to, aby lepiej się poznać, wiedzieć o sobie jak najwięcej.

Modlitwa jest spotkaniem i rozmową z kochającym Bogiem. Jest relacją do Boga i trwaniem przy Nim.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Modlitwa o charakterze wspólnotowym należała początkowo do funkcji wodza, kapłana lub proroka. W starożytnym Izraelu modlitwa prywatna nie pojawia się często. W najstarszych tradycjach modlą się przede wszystkim patriarchowie. Wstawiają się za innych jako potężni pośrednicy. Zgodnie z tą samą zasadą późniejsza historia przekazuje modlitwy przywódców, np. Mojżesza. Wstawiającymi się za ludem są kapłani, prorocy. Ich modlitwę można nazwać reprezentacyjną.

Jednocześnie z modlitwą oficjalną rozwija się modlitwa jednostki, kiedy to wierzący modli się sam za siebie, bo odkrywa, że każdy może wzywać pomocy Boga.

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Uczniowie otrzymują teksty Pisma Świętego. Zadaniem jest scharakteryzowanie postawy modlitwy postaci biblijnej. Czas pracy: 8 minut.

Grupa I

„Zbliżywszy się do Niego, Abraham rzekł: «Czy zamierzasz wygubić sprawiedliwych współ z bezbożnymi? Może w tym mieście jest pięćdziesięciu sprawiedliwych; czy także zniszczysz to miasto i nie przebaczysz mu przez wzgląd na owych pięćdziesięciu sprawiedliwych, którzy w nim mieszkają? O, nie dopuść do tego, aby zginęli sprawiedliwi z bezbożnymi, aby stało się sprawiedliwemu to samo, co bezbożnemu! O, nie dopuść do tego! Czyż Ten, który jest sędzią nad całą ziemią, mógłby postąpić niesprawiedliwie?» Pan odpowiedział: «Jeżeli znajdę w Sodomie pięćdziesięciu sprawiedliwych, przebaczę całemu miastu przez wzgląd na nich». Rzekł znowu Abraham: «Pozwól, o Panie, że jeszcze ośmielę się mówić do Ciebie, choć jestem pyłem i prochem. Gdyby wśród tych pięćdziesięciu sprawiedliwych zabrakło pięciu, czy z braku tych pięciu zniszczysz całe miasto?» Pan rzekł: «Nie zniszczę, jeśli znajdę tam czterdziestu pięciu». Abraham znów odezwał się tymi słowami: «A może znalazłoby się tam czterdziestu?» Pan rzekł: «Nie dokonam zniszczenia przez wzgląd na tych czterdziestu». Wtedy Abraham powiedział: «Niech się nie gniewa Pan, jeśli rzeknę: może znalazłoby się tam trzydziestu?» A na to Pan: «Nie dokonam zniszczenia, jeśli znajdę tam trzydziestu». Rzekł Abraham: «Pozwól, o Panie, że ośmielę się zapytać: gdyby znalazło się tam dwudziestu?» Pan odpowiedział: «Nie zniszczę przez wzgląd na tych dwudziestu». Na to Abraham: «O, racz się nie gniewać, Panie, jeśli raz jeszcze zapytam: gdyby znalazło się tam dziesięciu?» Odpowiedział Pan: «Nie zniszczę przez wzgląd na tych dziesięciu»” (Rdz 18,23-32).

Grupa II

„Amalekici przybyli, aby walczyć z Izraelitami w Refidim. Mojżesz powiedział wtedy do Jozuego: «Wybierz sobie mężów i wyruszysz z nimi na walkę z Amalekitami. Ja jutro stanę na szczycie góry z laską Boga w ręku». Jozue spełnił polecenie Mojżesza i wyruszył do walki z Amalekitami. Mojżesz, Aaron i Chur wyszli na szczyt góry. Jak długo Mojżesz trzymał ręce podniesione do góry, Izrael miał przewagę. Gdy zaś ręce opuszczał, miał przewagę Amalekita. Gdy ręce Mojżesza zdrętwiały, wzięli kamień i położyli pod niego, i usiadł na nim. Aaron zaś i Chur podparli jego ręce, jeden z tej, a drugi z tamtej strony. W ten

sposób aż do zachodu słońca były ręce jego stale wzniesione wysoko. I tak zdołał Jozue pokonać Amalekitów i ich lud ostrzem miecza” (Wj 17,8-13).

Grupa III

„Teraz mój Świadek jest w niebie,
mój Poręczyciel jest na wysokości.
[Gdy] gardzą mną przyjaciele,
zwracam się z płaczem do Boga,
by rozsądził spór człowieka z Bogiem,
jakby człowieka z człowiekiem.
Upłyną obliczone lata,
nim pójdę drogą, skąd nie ma powrotu” (Hi 16,19-22).

Grupa IV

„«(...) Już zbudowałem Ci dom na mieszkanie, miejsce przebywania Twego na wiek». (...)»

«O Panie, Boże Izraela! Nie ma takiego Boga jak Ty, ani w górze na niebie, ani w dole na ziemi, tak zachowującego przymierze i łaskę względem Twoich sług, którzy czczą Cię z całego swego serca (...)».

Kiedy Salomon ukończył budowę świątyni Pańskiej i pałacu królewskiego oraz wszystkiego, co chciał i pragnął wykonać, Pan ukazał się Salomonowi po raz drugi, odkąd dał się mu widzieć w Gibeonie. Pan tak przemówił do niego: «Wysłuchałem twoją modlitwę i twoje błaganie, które zanosieś przede Mną. Uświęciłem tę świątynię, którą zbudowałeś dla umieszczenia w niej na wieki mego Imienia. Po wszystkie dni będą na nią skierowane moje oczy i moje serce. Ty zaś, jeżeli będziesz postępował wobec Mnie, jak postępował twój ojciec, Dawid, w szczerości serca i uczciwości wypełniając wszystko, do czego cię zobowiązałem, jeżeli będziesz strzegł moich praw i nakazów, to na wieki utrwale trón twego królowania nad Izraelem, jak przyrzekłem niegdyś twemu ojcu, Dawidowi, mówiąc: „Nie będzie ci odjęty potomek na tronie Izraela”. Ale jeżeli zupełnie odwrócicie się ode Mnie wy i wasi synowie i nie będziecie przestrzegali moich poleceń i praw, które wam dałem, oraz zechcecie pójść i służyć obcym bogom i będziecie im oddawać pokłon, to wytępię Izraela z powierzchni ziemi, którą im dałem, a świątynię, którą poświęciłem memu Imieniu,

odtrączę od mego oblicza. Izrael zaś będzie przedmiotem przypowieści i pośmiewiska u wszystkich narodów, a świątynia ta będzie zrujnowana” (1 Krl 8,13.23; 9,1-8a).

Prezentacja i podsumowanie pracy w grupach.

– Jakie formy modlitwy występują w tych tekstach biblijnych?

Bohaterowie biblijni swoją postawą pokazują, że są od Boga zależni. Ich życie jest w rękach Jahwe. W Nim jest błogosławieństwo i niepowodzenie. Ich modlitwa ma formę: dziękczynienia, prośby, wstawiennictwa i prześlągania za grzechy.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ZAKOŃCZENIE

Odczytanie i analiza tekstów Katechizmu Kościoła Katolickiego.

„Modlitwa prośby ma za przedmiot prośbę o przebaczenie, poszukiwanie Królestwa, a także każdą prawdziwą potrzebę” (KKK 2646).

– O co możemy prosić Boga?

„Każda radość i każdy trud, każde wydarzenie i każda potrzeba mogą być przedmiotem dziękczynienia, które – uczestnicząc w dziękczynieniu Chrystusa – powinno wypełniać całe życie: «W każdym położeniu dziękujcie» (1 Tes 5,18)” (KKK 2648).

– Za co możemy Bogu dziękować?

„Modlitwa uwielbienia, całkowicie bezinteresowna, wznosi się do Boga; wysławia Go dla Niego samego, oddaje Mu chwałę nie ze względu na to, co On czyni, tylko dlatego, że ON JEST” (KKK 2649).

– Co okazujemy Bogu modlitwą uwielbienia?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

W relacji do Boga ważna jest wdzięczność – dostrzeżenie tego wszystkiego, co Bóg daje, aby człowiek umiał cieszyć się z małych rzeczy. Ważna jest prośba, aby błogosławieństwo Boga pomagało w codziennym życiu.

Należy także przepraszać za zło, aby stawać się lepszym człowiekiem. Bardzo ważny i pomocny jest rachunek sumienia.

Odczytanie tekstu nauczania papieża Benedykta XVI.

„Człowiek chociaż łudził się, że jest samowystarczalny, doświadczenie mówi mu, że sam sobie nie wystarcza. Potrzebuje otworzyć się na inną istotę, na coś lub na kogoś, kto mógłby mu dać to, czego mu brakuje; musi wyjść poza siebie w kierunku Tego, kto potrafi zaspokoić jego wielkie i głębokie pragnienie” (Benedykt XVI, *Przemówienie wygłoszone w czasie audjencji generalnej*, Watykan, 11 maja 2011 r.).

Modlitwa jest naszą odpowiedzią na miłość Boga.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jaką rolę w moim życiu odgrywa modlitwa?
- Jaką postawę przyjmuję w czasie modlitwy?

PRACA DOMOWA:

Pomyśl, kto najbardziej potrzebuje modlitwy wstawienniczej z Twojego otoczenia i pomódl się za niego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Akt wiary”.

15. LUDZIE MODLITWY W NOWYM TESTAMENCIE

Cele ogólne

Ukazanie modlitwy jako dialogu Boga z człowiekiem na przykładach postaci biblijnych i świętych.

Zachęta do pogłębienia relacji z Bogiem poprzez osobistą modlitwę.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wskazuje formy modlitwy (D.1),
- przytacza postaci i teksty Nowego Testamentu obrazujące modlitwę (D.2).

Umiejętności

- wskazuje osoby żyjące modlitwą na podstawie tekstów Nowego Testamentu (D.2.1),
- wskazuje na formy modlitwy (D.2.1).

Postawy

- w modlitwie inspirowane przykładami biblijnymi (D.2.a),
- chętnie się modli (D.1.b).

Metody i formy

Opowiadanie, analiza opowiadania, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstów źródłowych, praca w grupach, niedokończone zdanie, techniki multimedialne, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, nagranie wywiadu z abp. Grzegorzem Rysiem, karty pracy, tekst opowiadania, teksty świadectw.

MODLITWA

„Akt wiary”.

WPROWADZENIE

Odczytanie opowiadania.

„Samotny wędrowiec zabłądził na pustyni. Czuł, że umrze z pragnienia, jeśli wkrótce nie nadejdzie pomoc. Nagle, jak za dotknięciem czarodziejskiej różdżki zobaczył przed sobą palmy, słyszał nawet szum wody. W tej samej chwili pomyślał: „To tylko fata morgana, wytwór mojej wyobraźni.

W rzeczywistości nie ma oazy”. Bez nadziei na ocalenie, wpół oszalały upadł na piasek. Wkrótce potem znaleźli go dwaj Beduini – mar twego.

– Czy możesz coś takiego zrozumieć? – powiedział jeden do drugiego – tak blisko wody. Jak to możliwe? – Cóż chcesz? – odparł drugi nomada. – On był nowoczesnym człowiekiem” (*Nowoczesny człowiek*, <https://deon.pl/wiara/na-dobranoc-i-dzien-dobry-mt-18-12-14,223932>).

Analiza opowiadania.

- Kogo symbolizuje postać samotnego wędrowca?
- Czego uczy nas opowiadanie *Nowoczesny człowiek*?

Przytoczone opowiadanie ukazuje problem człowieka, który coraz częściej traci kontakt z Bogiem – przestaje się modlić, traci poczucie zależności od Stwórcy. Jego duchowość jest bardzo płytka, czasami wręcz znikoma.

Na kartach Nowego Testamentu spotykamy wiele ciekawych postaci, ludzi wiary i prawdziwego kontaktu z Bogiem.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Zawsze się radujcie, nieustannie się módlcie! W każdym położeniu dziękujcie, taka jest bowiem wola Boża w Jezusie Chrystusie względem was” (1 Tes 15,16).

Analiza tekstu biblijnego.

- Do czego zachęca św. Paweł wyznawców Chrystusa?
- Jaka jest wola Boża?

Św. Paweł naucza o potrzebie modlitwy i przypomina, że życie chrześcijanina powinno być uświęcone modlitwą.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Właściwej postawy wobec Boga uczy Maryja.

Jednym z najbardziej znanych tekstów modlitewnych Maryi jest hymn uwielbiający Boga – *Magnificat*.

„Wtedy Maryja rzekła:
«Wielbi dusza moja Pana,
i raduje się duch mój w Bogu, moim Zbawcy.
Bo wejrzał na uniżenie Służebnicy swojej.
Oto bowiem błogosławić mnie będą odtąd wszystkie pokolenia,
gdyż wielkie rzeczy uczynił mi Wszechmocny.
Święte jest Jego imię –
a swoje miłosierdzie na pokolenia i pokolenia [zachowuje] dla tych,
co się Go boją.
On przejawia moc ramienia swego,
rozprasza [ludzi] pyszniących się zamysłami serc swoich.
Strąca władców z tronu, a wywyższa pokornych.
Głodnych nasyca dobrami, a bogatych z niczym odprawia.
Ujął się za sługą swoim, Izraelem,
pomny na miłosierdzie swoje –
jak przyobiegał naszym ojcom –
na rzecz Abrahama i jego potomstwa na wieki»” (Łk 1,46-55).

- Za co Maryja okazuje wdzięczność Bogu?

Wiara i całkowite otwarcie się na Boga jest najlepszą drogą do prawdziwego spotkania z Nim. Hymn *Magnificat* jest przykładem modlitwy ustnej i przykładem kontemplowania zbawczej woli Boga.

Zachwyt nad obecnością Boga w życiu przeradza się w pełne radości uwielbienie, na które wskazuje także św. Paweł w *Liście do Efezjan*.

„Niech będzie błogosławiony Bóg i Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa,

On napełnił nas wszelkim błogosławieństwem duchowym
na wyżynach niebieskich – w Chrystusie.

W Nim bowiem wybrał nas przed założeniem świata,
abyśmy byli święci i nieskalani przed Jego obliczem.

Z miłości przeznaczył nas dla siebie jako przybranych synów
przez Jezusa Chrystusa,

według postanowienia swej woli,
ku chwale majestatu swej łaski,
którą obdarzył nas w Umiłowanym.

W Nim mamy odkupienie przez Jego krew –
odpuszczenie występków,
według bogactwa Jego łaski.

Szczodrze ją na nas wylał
w postaci wszelkiej mądrości i zrozumienia,
przez to, że nam oznajmił tajemnicę swej woli
według swego postanowienia, które przedtem w Nim powziął
dla dokonania pełni czasów,
aby wszystko na nowo zjednoczyć w Chrystusie jako Głowie:
to, co w niebiosach, i to, co na ziemi.

W Nim dostąpiliśmy udziału my również,
z góry przeznaczeni zamiarem Tego,
który dokonuje wszystkiego zgodnie z zamysłem swej woli,
po to, byśmy istnieli ku chwale Jego majestatu –
my, którzyśmy już przedtem nadzieję złożyli w Chrystusie.

W Nim także i wy usłyszawszy słowo prawdy,

Dobrą Nowinę waszego zbawienia,

w Nim również uwierzyliście i zostaliście naznaczeni pieczęcią
Ducha Świętego, który był obiecany.

On jest zadatkiem naszego dziedzictwa w oczekiwaniu na odkupienie, które nas uczyni własnością [Boga], ku chwale Jego majestatu”
(Ef 1,3-14).

- Za co św. Paweł wychwala Boga?
- Do czego powołany jest chrześcijanin?

Pragnienie szukania Boga zakorzenione jest w sercu każdego człowieka. Chrześcijanin nie może odcinać się od źródła, które jest życiem dla jego duszy.

ZAKOŃCZENIE

*Odtworzenie nagrania wywiadu z abp. Grzegorzem Rysiem.
(<https://youtu.be/wRR0FMpmZwQ>)*

- Co według abp. Rysia jest najważniejsze w modlitwie?
- Jakimi porównaniami abp Ryś opisuje modlitwę?

Odczytanie tekstu Katechizmu Kościoła Katolickiego.

„Tradycja chrześcijańska obejmuje trzy główne formy życia modlitwy: modlitwę ustną, rozmyślanie i kontemplację. Skupienie serca jest ich wspólną cechą” (KKK 2721).

- Jakie formy modlitwy podaje Katechizm Kościoła Katolickiego?

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Uczniowie otrzymują teksty Katechizmu Kościoła Katolickiego i na ich podstawie odpowiadają na pytanie:

- Czym charakteryzuje się dana forma modlitwy?

Czas pracy: 4 minuty.

Grupa I

„Modlitwa ustna, oparta na zjednoczeniu ciała i ducha w naturze ludzkiej, włącza ciało w modlitwę wewnętrzną serca, za przykładem Chrystusa modlącego się do swojego Ojca i uczącego swoich uczniów modlitwy Ojcze nasz” (KKK 2722).

Grupa II

„Rozmyślanie jest modlitewnym poszukiwaniem, które pobudza myśl, wyobraźnię, uczucie, pragnienie. Jego celem jest przyswojenie sobie w wierze rozważanego przedmiotu, odniesionego do rzeczywistości naszego życia” (KKK 2723).

Grupa III

„Kontemplacja myślna jest prostą formą wyrażenia tajemnicy modlitwy. Jest spojrzeniem wiary utkwionym w Jezusa, słuchaniem słowa Bożego, milczącą miłością. Urzeczywistnia ona zjednoczenie z modlitwą Chrystusa w takim stopniu, w jakim pozwala nam uczestniczyć w Jego misterium” (KKK 2724).

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

Formy modlitwy:

- modlitwa ustna (mówię),
- rozmyślanie (zagłębiam się),
- kontemplacja (jestem).

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Modlitwa nazywana bywa „oddechem duszy” – kształtujcie sumienie i życie, pobudza nadzieję, uczy miłości, jest dla duszy niczym oaza, która przynosi ukojenie na pustyni.

Odczytanie tekstu nauczania papieża Jana Pawła II.

„Modlić się znaczy dać trochę swojego czasu Chrystusowi, zawieźć Mu, pozostawać w milczącym słuchaniu Jego Słowa, pozwalać mu odbić się echem w sercu” (Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej*, Watykan, 15 sierpnia 2000 r.).

- Co to znaczy modlić się?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co czynię, aby pogłębiać swój kontakt z Bogiem?
- Ile czasu poświęcam na rozmowę z Bogiem?

Propozycja.

Odczytanie świadectwa znanych osób o doświadczeniu modlitwy.

„Niemiecka gwiazda muzyki pop, Nina Hagen, opowiedziała kiedyś o tym, jak przeżyła swój powrót do wiary – w samym środku dramatycznego okresu swojego życia. Była wtedy wychudzona i uzależniona od narkotyków. Mieszkała w Amsterdamie i nie wiedziała, co z sobą zrobić. «Wołałam do Jezusa całą noc. Rano wiedziałam, że On jest»” (*Jakie są główne zasady katolickiej modlitwy?*, <https://www.youcat.org/pl/credopedia/katolickie-modlitwy/>).

„Marcin Mroczek – Aktor, który popularność zyskał dzięki serialowi *M jak Miłość*. Choć wychował się w katolickiej rodzinie, kiedy wkroczył w świat show biznesu, ten odciągnął go od Kościoła. «Z czasem zaczęło mi jednak brakować czegoś więcej. Przestało mnie cieszyć to, że jestem popularny, że osiągnąłem pewien sukces. Zresztą, to był tylko taki zewnętrzny sukces. W swoim wnętrzu cały czas czułem ogromną pustkę i niechęć do wszystkiego». Od momentu nawrócenia jego życie znowu wróciło na dobre tory.

«Podstawą jest codzienna modlitwa i codzienne życie z Panem Bogiem. Każdego dnia, zaraz po tym, jak się budzę, mówię: <Panie Boże, fajnie, że jesteś> i odmawiam modlitwę poranną. Potem zaś przez cały dzień staram się pamiętać o Bogu»” (Z. Kaliszuk, *Yes, we can! Powołani, by świadczyć*, Warszawa 2016).

„Nie jest chyba dla nikogo zaskoczeniem stwierdzenie, że pochodzimy od Boga i codziennie jesteśmy utrzymywani w życiu przez Boga. Jesteśmy od Niego zależni w każdej sekundzie naszego życia. Modlitwa jest zatem podstawowym sposobem, relacji, wdzięczności i szacunku, aby być blisko Boga” (*Jakie są główne zasady katolickiej modlitwy?*, <https://www.youcat.org/pl/credopedia/katolickie-modlitwy/>).

„Carlo Acutis – Był jednym z nas. Na pierwszy rzut oka niczym się nie wyróżniał. Jest to jednak nastolatek, który zachwyca, i zawstydzają. Wypełniał swoje obowiązki, chodził do szkoły, dobrze się uczył. Potrafił zagospodarować wolny czas grając w piłkę czy ucząc się gry na saksofonie. Znajdował czas, by pomagać rówieśnikom, którzy mieli trudności w opanowaniu przedmiotów ścisłych, szczególnie informatyki, w której był naprawdę dobry. Znajdował czas, by pomagać w kuchni dla ubogich, którą prowadzili ojcowie kapucyni, a przede wszystkim znajdował czas na modlitwę. To była siła, która doprowadziła go do ołtarza. Fenomen tego młodego człowieka polegał właściwie tylko na jednym słowie: +chcieć+. Jeśli chodził codziennie na Eucharystię, odmawiał różaniec, wstępował na adorację Najświętszego Sakramentu, potrafił poświęcić swój czas ubogim, to tylko z tego jednego powodu – bo chciał. Na kilka dni przed śmiercią powiedział, że nie żałuje żadnej chwili, ponieważ żadnej z nich nie zmarnował ani nie zrobił niczego, co nie spodobałoby się Panu Bogu. Zmarł 12 października 2006 r. Został ogłoszony błogosławionym 10 października 2020 r.” (*Nigdy nie zapominał o modlitwie. Ta siła doprowadziła go do ołtarza. Fenomen świętości Carla Acutisa*, <https://stacja7.pl/ze-swiate/nigdy-nie-zapominal-o-modlitwie-ta-sila-doprowadzila-go-do-oltarza-fenomen-swietosci-carla-acutisa/>)

„«W życiu każdego człowieka pojawiają się chwile zwątpienia czy wypalenia. Ma to przełożenie również na naszą relację do Boga. Odczuwamy wtedy bezsens modlitwy, czujemy, że Bóg nas opuścił, jest nieobecny w naszym życiu. Przychodzi etap modlitwy suchej, pozbawionej uczuć. Bez wątpienia, wtedy trudno nam się jest modlić. Tymczasem właśnie wtedy, modlitwa w takim stanie, może mieć szczególną wartość.

Nie umiesz się modlić? Stań przed Bogiem i skoro tylko powiesz: Panie, nie potrafisz się modlić, bądź pewien, że właśnie zacząłeś się modlić» (J. Escriva)” (<https://adonai.pl/aforyzmy/?id=129>).

„JAK SIĘ MODLIĆ?

Ks. Tadeusz Dajczer w znanej książce *Rozważanie o wierze* wymienia KILKA FORM MODLITWY:

Pierwsza to najbardziej znana forma modlitwy słowem, która może przyjąć zabarwienie błagalne, dziękczynne, ekspiacyjne lub uwielbienia.

Jest jeszcze jeden prostszy sposób modlitwy. Ten drugi sposób to modlitwa, którą można nazwać: pamięć na obecność Boga. Wystarczy uświadomić sobie w ciągu dnia, że Jezus jest przy mnie, co przyniesie mi pokój serca.

Innym sposobem modlitwy jest modlitwa milczeniem. Podobnie jak między kochającymi się ludźmi nie potrzeba słów... oni rozumieją się bez słów” (D. Pietras, *Modlitwa*, <http://pietrasdawid.pl/kazania-konferencje/pisane/modlitwa/modlitwa>).

PRACA DOMOWA

Wybierz jedną z postaci Nowego Testamentu i napisz, czego możemy uczyć się od niej na temat modlitwy.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Chwałę Ciebie, Panie”.

(odtworzenie nagrania z pieśnią)

16. MODLITWA ARCYKAPŁAŃSKA JEZUSA

Cele główne

Ukazanie Jezusa Chrystusa jako wzoru i Nauczyciela modlitwy.
Kształtowanie postawy odpowiedzialności za własną modlitwę.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje znaczenie pojęcia: „modlitwa arcykapłańska” (D.2).

Umiejętności

- przytacza przykłady okoliczności modlitwy Jezusa (D.2.3),
- omawia modlitwę arcykapłańską Jezusa (D.2.2),
- uzasadnia potrzebę rozmowy z Bogiem na modlitwie.

Postawy

- analizuje własne zaangażowanie w modlitwę,
- przyjmuje postawę odpowiedzialności za modlitwę w swoim życiu (D.1.a).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, diagram, analiza tekstów źródłowych, praca w grupach, autorefleksja, techniki multimedialne, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, *YOUCAT*, *Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, tekst świadectwa, karty pracy, prezentacja multimedialna, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Odczytanie tekstu świadectwa.

„Modlitwę właściwie zbywałem. Niby się modliłem, ale gdyby mnie ktoś zapytał, co robię, byłbym w kłopotcie, co mu odpowiedzieć. Aż pewnego dnia... Tego dnia nie zapomnę nigdy. Wraz z grupą kolegów znalazłem się na «oazie». Wyszliśmy w góry. Po drodze mówiliśmy o wielu rzeczach, a w pewnym momencie rozpoczęto modlitwy i śpiew... Niby – co nowego? Ale ja wtedy pierwszy raz zacząłem modlić się inaczej. Przychodziły mi myśli, których nigdy przedtem nie miałem. Tyle razy byłem w górach, a tym razem zobaczyłem je jako piękno, którym nas Bóg obdarzył. Poczułem też, że z całą grupą wiąże mnie jakby nowy łańcuch, który jest dla mnie tak radosny. Nie umiałem tego jasno wytłumaczyć, ale zrozumiałem, że modlić się razem, to nie to samo co modlić się samemu. Gdy na drugi dzień rano spotkaliśmy się znowu na naszej Mszy Świętej w kaplicy, odżyło we mnie to dziwne przeżycie gór. Przestałem być widzem na Mszy Świętej i to mnie najbardziej cieszy” (Wypowiedź uczestnika „oazy” w 1981 r.).

– Czego doświadczył uczestnik oazy?

Rozmowa polega na wymianie zdań, na mówieniu i słuchaniu. Rozmawiając dzielimy się swoimi poglądami i wysłuchujemy zdania innych. W wyjątkowej rozmowie, jaką jest modlitwa zwracamy się do Boga. Nie wystarczy wypowiedzieć słowa, nauczyć się na pamięć i wyrecytować modlitwy. O modlitwie mówimy wtedy, kiedy mamy potrzebę i doświadczenie spotkania z Bogiem. Modlitwa – to dialog z Bogiem, żywy i osobowy kontakt z Nim.

ROZWINIĘCIE

Pełny zaufania dialog z Ojcem przenikał całe życie Jezusa, promieniując na Jego relacje, gesty i słowa. Ewangelisci podają, gdzie i w jakich okolicznościach Jezus się modlił. Apostołowie niejednokrotnie widzieli swojego Mistrza, który w miejscu odosobnionym, w wielkim skupieniu rozmawiał z Bogiem.

Pokaz slajdów z tekstami biblijnymi – odczytanie i analiza.

„Nad ranem gdy jeszcze było ciemno, wstał, wyszedł i udał się na miejsce pustynne, i tam się modlił”.

(Mk 1,35)

„Gdy rozstał się z nimi, odszedł na górę, aby się modlić”.

(Mk 6,46)

„W tym czasie Jezus wyszedł na górę, aby się modlić, i całą noc spędził na modlitwie do Boga. Z nastaniem dnia przywołał swoich uczniów i wybrał spośród nich dwunastu, których też nazwał apostołami”.

(Łk 6,12-13)

„A Jezus wszedł do świątyni i wyrzucił wszystkich sprzedających i kupujących w świątyni (...). I rzekł do nich: «Napisane jest: Mój dom ma być domem modlitwy»”.

(Mt 21,12)

„A kiedy przyszli do ogrodu zwanego Getsemani, rzekł Jezus do swoich uczniów: «Usiądźcie tutaj, Ja tymczasem będę się modlił»”.

(Mk 14,32)

- W jakich miejscach modlił się Jezus?
- W jakich okolicznościach Jezus rozmawiał z Ojcem?

Chrystus modlił się w różnych miejscach i okolicznościach. Modlitwa, która przenikała całe Jego życie, prowadziła Go do całkowitego daru z siebie. Przed swoją męką i śmiercią także rozmawiał z Ojcem.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„To powiedział Jezus, a podniósłszy oczy ku niebu, rzekł: «Ojcie, nadeszła godzina. Otocz swego Syna chwałą, aby Syn Ciebie nią otoczył i aby mocą władzy udzielonej Mu przez Ciebie nad każdym człowiekiem dał życie wieczne wszystkim tym, których Mu dałeś. A to jest życie wieczne: aby znali Ciebie, jedynego prawdziwego Boga,

oraz Tego, którego posłałeś, Jezusa Chrystusa. Ja Ciebie otoczyłem chwałą na ziemi przez to, że wypełniłem dzieło, które Mi dałeś do wykonania. A teraz Ty, Ojcze, otocz Mnie u siebie tą chwałą, którą miałem u Ciebie pierwiej, zanim świat powstał. Objawiłem imię Twoje ludziom, których Mi dałeś ze świata. Twoimi byli i Ty Mi ich dałeś, a oni zachowali słowo Twoje. Teraz poznali, że wszystko, cokolwiek Mi dałeś, pochodzi od Ciebie. Słowa bowiem, które Mi powierzyłeś, im przekazałem, a oni je przyjęli i prawdziwie poznali, że od Ciebie wyszedłem, oraz uwierzyli, żeś Ty Mnie posłał. Ja za nimi proszę, nie proszę za światem, ale za tymi, których Mi dałeś, ponieważ są Twoimi. Wszystko bowiem moje jest Twoje, a Twoje jest moje, i w nich zostałem otoczony chwałą. Już nie jestem na świecie, ale oni są jeszcze na świecie, a Ja idę do Ciebie. Ojcze Świący, zachowaj ich w Twoim imieniu, które Mi dałeś, aby tak jak My stanowili jedno. Dopóki z nimi byłem, zachowywałem ich w Twoim imieniu, które Mi dałeś, i ustrzegłem ich, a nikt z nich nie zginął z wyjątkiem syna zatracenia, aby się spełniło Pismo. Ale teraz idę do Ciebie i tak mówię, będąc jeszcze na świecie, aby moją radość mieli w sobie w całej pełni. Ja im przekazałem Twoje słowo, a świat ich znienawidził za to, że nie są ze świata, jak i Ja nie jestem ze świata. Nie proszę, abys ich zabrał ze świata, ale byś ich ustrzegł od złego. Oni nie są ze świata, jak i Ja nie jestem ze świata. Uświęć ich w prawdzie. Słowo Twoje jest prawdą. Jak Ty Mnie posłałeś na świat, tak i Ja ich na świat posłałem. A za nich Ja poświęcam w ofierze samego siebie, aby i oni byli uświęceni w prawdzie. Nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy dzięki ich słowu będą wierzyć we Mnie; aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojcze, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno, aby świat uwierzył, żeś Ty Mnie posłał. I także chwałę, którą Mi dałeś, przekazałem im, aby stanowili jedno, tak jak My jedno stanowimy. Ja w nich, a Ty we Mnie! Oby się tak zespolili w jedno, aby świat poznał, żeś Ty Mnie posłał i żeś Ty ich umiłował tak, jak Mnie umiłowałaś. Ojcze, chcę, aby także ci, których Mi dałeś, byli ze Mną tam, gdzie Ja jestem, aby widzieli chwałę moją, którą Mi dałeś, bo umiłowałaś Mnie przed założeniem świata. Ojcze sprawiedliwy! Świat Ciebie nie poznał, lecz Ja Ciebie poznałem i oni poznali, żeś Ty Mnie posłał. Objawiłem im Twoje imię i nadal będę objawiał, aby miłość, którą Ty Mnie umiłowałaś, w nich była i Ja w nich” (J 17,1-26).

Analiza tekstu biblijnego.

- Do kogo modli się Jezus Chrystus?
- W jaki sposób Jezus zwraca się do Boga?
- O co Jezus prosi Ojca dla swoich uczniów?

Modlitwa Jezusa ukazuje Jego jedność i więź z Ojcem. Jest ufna i pełna pokoju. Jezus prosi Ojca o uwielbienie, co jest jednoznaczne z dopełnieniem Jego posłannictwa, a zarazem objawieniem miłości Ojca do Syna i do każdego z nas. Dlatego modlitwa ta nie jest modlitwą prywatną, lecz mesjańską. W chwale Jezusa mają udział wszyscy wierzący. Jezus prosi również za uczniów o jedność dla nich, aby zostali zachowani od wszelkiego zła i zachowali wierność pomimo nienawiści i prześladowań. Prosi o uświęcenie w prawdzie dla Apostołów, co nie oznacza, iż nie będą bez grzechu, lecz uświęcenie dokonuje się w sercu człowieka przez wewnętrzne nawrócenie. Uczniowie otwierając się na prawdę, poznają Boga i Jego miłość.

Jezus modli się również za wszystkich wierzących, obejmuje wszystkie pokolenia, aż do końca świata. Każdego z nas.

Jest dla nas wzorem modlitwy.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Tradycja chrześcijańska słusznie nazywa ją «modlitwą arcykapłańską» Jezusa. Jest to modlitwa naszego Arcykapłana; jest ona nieodłączna od Jego Ofiary, od Jego «przejścia» (Pascha) do Ojca, przez które został całkowicie «poświęcony» Ojcu” (KKK 2747).

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1, 2)

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Uczniowie otrzymują teksty nauczania Kościoła i udzielają odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Dobrze jednak wiemy, że także modlitwy nie należy uważać za coś dokonanego. Modlitwy trzeba się uczyć, wciąż na nowo niejako przyswajając sobie tę sztukę od samego boskiego Mistrza, jak pierwsi uczniowie: «Panie, naucz nas się modlić» (Łk 11,1). W modlitwie

toczy się ów dialog z Chrystusem, dzięki któremu stajemy się Jego przyjaciółmi: «Wytrwajcie we Mnie, a Ja [będę trwał] w was» (J 15,4). Ta wzajemność jest samą istotą, jest duszą życia chrześcijańskiego i warunkiem wszelkiego autentycznego życia duszpasterskiego” (Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte*, 32).

– Dlaczego wciąż na nowo mamy uczyć się modlitwy?

Grupa II

„Uczyć się modlić od Jezusa oznacza przyjąć Jego postawę bezgranicznego zaufania, złączyć się z Jego modlitwą i być przez Niego prowadzonym krok po kroku do Ojca. Uczniowie, którzy żyli razem z Jezusem, nauczyli się modlić, dzięki przysłuchiwaniu się i naśladowaniu Jezusa, którego całe życie było modlitwą. Podobnie jak On musieli być czujni, walczyć o czyste serce, wszystko oddać, aby nadeszło królestwo Boże, przebaczać wrogom, mężnie zawierzyć się Bogu i miłość do Niego przedkładać ponad wszystko. Przez taki przykład poświęcenia Jezus przekonał swoich uczniów do tego, by do wszechmogącego Boga zwracali się «Abba, kochany Ojcie»». Gdy modlimy się w duchu Jezusa, zwłaszcza *Modlitwą Pańską*, idziemy Jego śladami i możemy być pewni, że bezbłędnie dotrzemy do serca Ojca” (YOUCAT 477).

– Co to znaczy uczyć się modlić od Jezusa?

Grupa III

„Drodzy bracia i siostry, prześledziliśmy pewne elementy wielkiego bogactwa modlitwy arcykapłańskiej Jezusa. Zachęcam, abyście ją przeczytali i przemyśleli, aby nas prowadziła w dialogu z Panem, aby nas nauczyła modlitwy, abyśmy mogli się modlić. Tak więc także i my, w naszej modlitwie prosimy Boga, aby nam pomógł wejść w pełniejszy sposób w plan, jaki ma względem każdego z nas. Prośmy, abyśmy byli przez Niego „konsekrowanymi”, coraz bardziej do Niego należeli i żebyśmy mogli coraz bardziej kochać innych, bliskich i dalekich. Prośmy Go, abyśmy mogli zawsze być zdolni do otwarcia naszej modlitwy na wymiary świata, nie zamykając jej jedynie w prośbie o pomoc w naszych problemach, ale pamiętając przed Panem o naszym bliźnim, ucząc się piękna wstawiennictwa za innych. Prośmy

Go o dar widzialnej jedności wszystkich wierzących w Chrystusa (...)” (Benedykt XVI, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej w Tygodniu Modlitw o Jedność Chrześcijan*, Watykan, 25 stycznia 2012 r.).

– W jakim celu mamy zgłębiać modlitwę arcykapłańską Jezusa?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3, 4)

ZAKOŃCZENIE

Modlitwa jest darem, który wymaga przyjęcia.

Każdy chrześcijanin powołany jest do bycia świadkiem modlitwy. Modlitwa wprowadza nas w żywą relację z Bogiem, dlatego nie może być sporadyczna, lecz stała, zdolna zmieniać nasze życie, tak jak uczy nas Jezus.

Autorefleksja.

Chrystus jest wzorem modlitwy.

Pomyślmy:

- Jak często rozmawiam z Bogiem?
- Jak wygląda moja relacja z Bogiem?
- Jak wyrażam wdzięczność Jezusowi, że wstawia się za mną do Boga?

Modlitwa.

(pokaż slajdu z tekstem modlitwy)

„O Panie, uczyni z nas narzędzia Twojego pokoju, Abyśmy siali miłość tam, gdzie panuje nienawiść; Wybaczenie tam, gdzie panuje krzywda; Jedność tam, gdzie panuje zwątpienie; Nadzieję tam, gdzie panuje rozpacz; Światło tam, gdzie panuje mrok; Radość tam, gdzie panuje smutek.
--

Spraw abyśmy mogli,
Nie tyle szukać pociechy, co pociechę dawać;
Nie tyle szukać zrozumienia, co rozumieć;
Nie tyle szukać miłości, co kochać;
Albowiem dając, otrzymujemy;
Wybaczając, zyskujemy przebaczenie,
A umierając, rodzimy się do wiecznego życia”.
(Św. Franciszek z Asyżu)

PRACA DOMOWA

Napisz, czym jest dla Ciebie modlitwa.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Stoję dziś”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

17. MODLITWA FUNDAMENTEM ŻYCIA CHRZEŚCIJAŃSKIEGO

Cele główne

Ukazanie wartości modlitwy w życiu chrześcijanina na przykładzie Jezusa Chrystusa – rozmodlonego Syna Bożego.

Zachęta do pogłębienia relacji z Bogiem poprzez osobistą modlitwę.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że modlitwa jest fundamentem życia chrześcijańskiego (D.1),
- wymienia formy modlitwy (D.1).

Umiejętności

- formułuje modlitwę dziękczynienia, uwielbienia, przeproszenia i prośby (D.2.4),
- przedstawia rodzaje i formy modlitwy (D.3.3),
- analizuje własne zaangażowanie w modlitwę (B.1.d).

Postawy

- przyjmuje postawę odpowiedzialności za modlitwę w swoim życiu (D.1.c).

Metody i formy

Pogadanka, niedokończone zdanie, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, praca w grupach, rozmowa kierowana, metoda skojarzeń, techniki multimedialne, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, *YOUCAT*, *Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, teksty nauczania Kościoła, tekst świadectwa, karty pracy, plansze z tekstami, prezentacja multimedialna.

MODLITWA

„Modlitwa Pańska”.

WPROWADZENIE

Pogadanka na temat wartości rozmowy.

- Dlaczego ludzie rozmawiają ze sobą?
- Czym jest szczerza rozmowa?

W Piśmie Świętym znajdujemy przykłady rozmowy Jezusa z napotkanymi ludźmi, Apostołami, Matką – Maryją. Uczy nas również szczególnej rozmowy – modlitwy z Bogiem.

Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych podaje:

„Modlitwa to zwrócenie się sercem ku Bogu. Kiedy człowiek się modli, wchodzi w żywą relację z Bogiem. Modlitwa to wielka brama do wiary. Kto się modli, nie żyje już więcej dzięki sobie, dla siebie i swoją własną siłą. Wie, że istnieje Bóg, do którego należy się zwracać. Człowiek modlący się coraz bardziej zawiera się Bogu. Już teraz szuka więzi z Tym, z którym pewnego dnia spotka się twarzą w twarz. Dlatego do życia chrześcijańskiego przynależy wysiłek codziennej modlitwy. Jednak nie można nauczyć się modlić, tak jak uczy się techniki. Choć dziwnie to zabrzmiał: modlenie się jest darem, który otrzymujemy przez modlenie się” (YOUCAT 469).

- Czym jest modlitwa?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Odczytanie świadectwa.

„Karol Wojtyła miał szczęście wzrastania w rodzinie, dla której potrzeba modlitwy była tak oczywista jak smak codziennego chleba. Papież obserwował swego ojca, Karola, urzędnika wojskowego, który codziennie klękał do modlitwy. Ojciec prowadził też małego Karola do kościoła parafialnego i zachęcał do modlitwy. Pewnego razu wręczył mu tekst modlitwy do Ducha Świętego, z którą Papież nigdy się nie rozstawał” (Konferencja Episkopatu Polski, *List pasterski na XI Dzień Papieski*, Licheń – Włocławek, 2 października 2011 r.).

- Dlaczego Karol Wojtyła miał szczęście?

Zanim zaczniemy się modlić, powinniśmy zastanowić się nad tym, co kryje się w naszym sercu, popatrzeć na problemy, których nie potrafimy rozwiązać, na przykrości, które trudno nam wybaczyć, na radości, o których chcielibyśmy wszystkim opowiadać, na winy, za które chcielibyśmy innych przepraszać, na plany, które chcielibyśmy realizować. Te wszystkie troski i radości powinny stać się treścią naszej modlitwy.

ROZWINIĘCIE

Pan Jezus zachęca, aby w modlitwie nie ustawać i wskazuje, jaka powinna być modlitwa.

Odczytanie tekstów Pisma Świętego.

„Proście, a będzie wam dane; szukajcie, a znajdziecie; kołaczcie, a otworzą wam. Albowiem każdy, kto prosi, otrzymuje; kto szuka, znajduje; a kołaczącemu otworzą” (Mt 7,7-8).

„Dlatego powiadam wam: Wszystko, o co w modlitwie prosicie, stanie się wam, tylko wierzcie, że otrzymacie” (Mk 11,24).

„Gdy się modlicie, nie bądźcie jak obłudnicy. Oni lubią w synagogach i na rogach ulic wystawać i modlić się, żeby się ludziom pokazać” (Mt 6,5).

„A kiedy stajecie do modlitwy, przebaczcie, jeśli macie co przeciw komu, aby także Ojciec wasz, który jest w niebie, przebaczył wam wykroczenia wasze” (Mk 11,25).

Analiza tekstów biblijnych.

- Jakie cechy modlitwy odnajdujemy w przedstawionych tekstach biblijnych?
- Czego należy unikać w czasie modlitwy?

Jezus ukazuje nam moc modlitwy i zachęca, aby otworzyć serce przed Bogiem. Zaprasza nas do relacji pełnej miłości, zawierzenia i otwartości na Boga.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Uczniowie, widząc wielokrotnie Jezusa rozmawiającego z Ojcem, prosili: „Panie, naucz nas się modlić” (Łk 11,1).

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Uczniowie otrzymują teksty Katechizmu Kościoła Katolickiego dla młodych i udzielają odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Jezus nauczył się modlić w swojej Rodzinie i w synagodze: jednak przekroczył granice tradycyjnej modlitwy. Jego modlitwa wskazuje na taki rodzaj związku z Ojcem w niebie, jaki może mieć tylko Ten, kto jest Synem Bożym.

Jezus, jednocześnie Bóg i człowiek, podobnie jak inne Jemu współczesne żydowskie dzieci wzrastał w świecie określonych ob-
rządów i form modlitwy praktykowanych przez Jego lud. Jednak, co widać na przykładzie opowiadania o 12-letnim Jezusie w świątyni (Łk 2,41nn.), było w Nim coś, czego nie mógł się nauczyć: pierwotna, głęboka i wyjątkowa relacja z Bogiem, Jego Ojcem w niebie. Jezus, podobnie jak wszyscy ludzie, miał nadzieję na istnienie innego świata i modlił się do Boga. Jednocześnie sam był częścią tego innego świata. Już tutaj zostało objawione, że pewnego dnia ludzie zaczną modlić się do Jezusa, Jego uznawać za Boga i prosić o Jego łaskę” (YOUCAT 474).

– Jak Jezus nauczył się modlić?

Grupa II

„Samo życie Jezusa było jedyną w swoim rodzaju modlitwą. W decydujących momentach (kuszenie na pustyni, wybór uczniów, śmierć na krzyżu) Jego modlitwa była szczególnie intensywna. Często, aby się modlić, udawał się na miejsce osobne, zwłaszcza w nocy. Nicią przewodnią Jego ziemskiego życia było zjednoczenie z Ojcem w Duchu Świętym” (YOUCAT 475).

– Jak Jezus się modlił?

Grupa III

„W obliczu śmierci Jezusa przeszywał do żywego ludzki strach. Znalazł jednak siłę, aby także w tej godzinie powierzyć się Ojcu niebieskiemu: «Abba, Ojcie. Dla Ciebie wszystko jest możliwe, oddał ten kielich ode Mnie! Jednak nie to, co Ja chcę, lecz co Ty» (Mk 14,36).

«Jak trwoga to do Boga». Niemal każdy człowiek doświadcza tego w swoim życiu. Jak modlił się Jezus w obliczu śmiertelnego zagrożenia? Jego przewodniczką przez te godziny była absolutna gotowość do zawierzenia się miłości i opiece swego Ojca. Mimo to wypowiedział modlitwę z dna otchłani, najbardziej rozpaczliwą z modlitw żydowskich, w chwili śmierci: «Boże mój, Boże mój, czemuś Mnie opuścił» (Mk 15,34; zaczerpnięte z Ps 22,2). Wszelka ludzka rozpacz, lament, krzyk wszystkich czasów i tęsknota za pomocną ręką Boga zawierają się w tym wołaniu Ukrzyżowanego. Mówiąc: «Ojcie, w Twoje ręce oddaję mego ducha» (Łk 23,46), wyzionał ducha. Pobrzmiewa tu bezgraniczne zaufanie do Ojca, którego moc zna drogę do przezwyciężenia śmierci. W ten sposób modlitwą podczas umierania Jezus antycypuje wielkanocne zwycięstwo przez swoje Zmartwychwstanie” (YOUCAT 476).

– Jak Jezus modlił się w obliczu swojej śmierci?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

Papież Benedykt XVI poucza:

„(...) abyśmy pamiętali, o tym, że pierwszym warunkiem mówienia o Bogu jest rozmawianie z Bogiem, stawanie się coraz bardziej ludźmi Bożymi, karmionymi życiem modlitwy i kształtowanymi przez Jego łaskę” (*„Wskazania duszpasterskie na nasze czasy”. Przemówienie wygłoszone do uczestników zgromadzenia ogólnego Konferencji Episkopatu Włoch, Watykan, 24 maja 2012 r.*).

– Czym każdy wierzący powinien się karmić?

Papież Franciszek wskazał, że modlitwa zanoszona z wiarą i odwagą czyni cuda.

„Cuda istnieją również dziś. Ale aby umożliwić Panu ich dokonywanie, potrzeba odważnej modlitwy (...). Cuda się zdarzają. Ale potrzebna jest modlitwa! Modlitwa odważna” („*Modlitwa czyni cuda*”. *Homilia wygłoszone w czasie Mszy Świętej w Domu św. Marty, Watykan, 20 maja 2013 r.*).

– Do jakiej modlitwy zachęca nas papież Franciszek?

ZAKOŃCZENIE

Apostołowie uczyli się modlitwy od Pana Jezusa. Wiele czasu spędzali na rozmowie z Bogiem. Dzieje Apostolskie podają nam, że modlili się w świątyni. „Piotr i Jan wchodzili do świątyni na modlitwę” (Dz 3,1). Również w innych miejscach oddawali się modlitwie. „Następnego dnia, gdy oni byli w drodze i zbliżali się do miasta, wszedł Piotr na dach, aby się pomodlić” (Dz 10,9).

- Gdzie możemy się modlić?
- Co skłania nas do modlitwy?
- Jakie postawy przyjmujemy na modlitwie?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z rodzajami modlitwy i postawami modlitewnymi.

Omówienie form modlitwy i postaw modlitewnych.

RODZAJE MODLITWY

- adoracja,
- modlitwa prośby,
- modlitwa wstawiennicza,
- modlitwa dziękczynienia,
- modlitwa uwielbienia.

POSTAWY MODLITEWNE

- **postawa stojąca** – wyraża głęboki szacunek wobec Boga, wstaje się, kiedy wchodzi ktoś wyższy rangą, równocześnie jednak czujność i gotowość by natychmiast wyruszyć w drogę. Jeśli przy tym są rozłożone ręce, modlący się trwa w pierwotnym geście uwielbienia;

- **postawa siedząca** – chrześcijanin wsłuchuje się w swoje wnętrze, zachowuje słowo w swoim sercu i rozważa je;
- **postawa klęcząca** – człowiek umniejsza się przed wielkością Boga. Uznaje swoją zależność od łaski Bożej;
- **leżenie krzyżem** – jest znakiem najgłębszej adoracji oraz pokuty.

Propozycja 1

Praca w grupach.

Podział uczniów na pięć grup. Uczniowie otrzymują teksty Pisma Świętego (lub parametry do odszukania w Piśmie Świętym), które przyporządkują do poznanych form modlitwy.

Grupa I: Mt 7,7-11 – prośba

Grupa II: Łk 1,46-47.68 – uwielbienie

Grupa III: 1 Tes 5,18 – dziękczynienie

Grupa IV: 1 Tm 2,1-2 – wstawiennictwo

Grupa V: Ap 15,3b-4 – adoracja

Propozycja 2

Praca w grupach.

Podział uczniów na pięć grup. Uczniowie otrzymują teksty Katechizmu Kościoła Katolickiego i udzielają odpowiedzi na pytania:

- Co Katechizm Kościoła Katolickiego mówi na temat modlitwy?
- O jakiej formie modlitwy mówi Katechizm Kościoła Katolickiego?

Grupa I: KKK 2628 – adoracja

Grupa II: KKK 2631 – prośba

Grupa III: KKK 2647 – wstawiennicza

Grupa IV: KKK 2648 – dziękczynienie

Grupa V: KKK 2649 – uwielbienie

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Odczytanie tekstu nauczania papieża Jana Pawła II.

„Nasze chrześcijańskie wspólnoty winny stawać się prawdziwymi «szkołami» modlitwy, w której spotkanie z Jezusem nie polega jedynie na błaganiu Go o pomoc, ale wyraża się też przez dziękczynienie, uwielbienie, adorację, kontemplację, słuchanie, żarliwość uczuć

aż po prawdziwe «urzeczenie» serca. Ma to zatem być modlitwa głęboka, która jednak nie przeszkadza uczestniczyć w sprawach doczesnych, jako że otwierając serce na miłość Bożą, otwiera je także na miłość do braci i daje nam zdolność kształtowania historii wedle zamysłu Bożego” (Jan Paweł II, *Nuovo millenio ineunte*, 33).

- Kiedy chrześcijańskie wspólnoty stają się prawdziwymi „szkołami” modlitwy?

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często rozmawiam z Bogiem na modlitwie?
- Jaka jest moja modlitwa?

Modlitwa.

„Módlmy się do Ojca wszystkich ludzi:
za wszystkie dzieci Boże,
za rodziców i rodzeństwo, krewnych, przyjaciół
o powszechne braterstwo i miłość wśród ludzi,
o zbliżenie narodów i ludów,
o pokój sprawiedliwy wśród klas i warstw społecznych,
o miłość społeczną wśród biednych i bogatych, robotników i pracodawców”.

(St. Wyszyński, *Ojciec nasz...*)

PRACA DOMOWA

Do każdej z form modlitwy ułóż wezwanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Akt wiary”.

18. MODLITWA PAŃSKA

PROGRAMEM ŻYCIA CHRZEŚCIJANINA

Cele ogólne

Zapoznanie z poszczególnymi prośbami *Modlitwy Pańskiej*.
Zachęcenie do odmawiania modlitwy *Ojcze nasz*.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- zna *Modlitwę Pańską* (D.1),
- podaje, że *Modlitwa Pańska* jest programem życia chrześcijanina (D.3).

Umiejętności

- wyjaśnia przesłanie wypływające z wezwań *Modlitwy Pańskiej* (D.3.1),
- omawia *Modlitwę Pańską* jako program życia chrześcijanina (D.3.2),
- ilustruje jedną z prośb modlitwy *Ojcze nasz*,
- wskazuje na wartość codziennej modlitwy uwielbienia Boga.

Postawy

- chętnie odmawia modlitwę *Ojcze nasz* (D.3.c).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, analiza tekstu źródłowego, praca w grupach, techniki plastyczne, autorefleksja, śpiew, ekspozycja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, *YOUCAT*, *Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, filmik: *3MC – O co modlimy się w modlitwie „Ojcze nasz”?*, tekst ze słowami Matki Teresy z Kalkuty, świeca, nagranie z piosenką, nagranie z refleksyjną muzyką, arkusze papieru i inne pomoce do wykonania prac plastycznych.

MODLITWA

Śpiew: „Chwałę Ciebie, Panie”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

WPROWADZENIE

Odczytanie słów Świętej Matki Teresy z Kalkuty.

„Pokochaj modlitwę – w ciągu dnia często odczuwaj jej potrzebę i zdobądź się na wysiłek modlenia się. Jeśli chcesz lepiej się modlić, musisz się modlić więcej” (Matka Teresa, *Wszystko zaczyna się od modlitwy*, Warszawa 1999).

- Do czego zachęca nas Święta Matka Teresa z Kalkuty?
- Jakie znacie modlitwy?
- Jakie są formy modlitwy?

Jedną z form modlitwy słownej jest modlitwa uwielbienia Boga. Wzór takiej modlitwy pozostawił nam Jezus Chrystus. To znana nam od dziecka modlitwa *Ojcze nasz*. Jest ona najdoskonalszą formą modlitwy. Jezus ukazał nam, że powinniśmy często zwracać się do Boga jako do najlepszego Ojca. Ta modlitwa jest programem życia chrześcijanina.

ROZWINIĘCIE

Uroczyste odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Wy zatem tak się módlcie:
Ojcze nasz, który jesteś w niebie,
niech się święci imię Twoje!

Niech przyjdzie królestwo Twoje; niech Twoja wola spełnia się na ziemi, tak jak i w niebie.

Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj;
i przebacz nam nasze winy, jak i my przebaczymy tym, którzy przeciw nam zawinili;
i nie dopuść, abyśmy ulegli pokusie, ale nas zachowaj od złego”
(Mt 6,8-13).

Odtworzenie filmiku: „3MC – Trzyminutowy Katechizm – 70. O co modlimy się w modlitwie «Ojcze nasz»?».

(<https://youtu.be/xQaHZ8gMSLw>)

Analiza tekstu biblijnego.

- O co prosimy Boga w modlitwie *Ojcze nasz*?
- Które prośby odnoszą się do Boga?
- Które prośby dotyczą potrzeb ludzkich?

Modlitwa Pańska składa się z siedmiu prośb. W trzech pierwszych prośbach oddajemy chwałę Ojcu. Cztery pozostałe przedstawiają Ojcu nasze pragnienia i są to prośby dotyczące naszego życia. Jezus uczy nas modlitwy wytrwałej, płynącej z głębi naszego serca. Nasza modlitwa powinna być ufna oraz przepełniona głęboką wiarą. Jezus nie tylko wypowiedział te słowa, lecz także żył zgodnie z nimi i to jest także naszym celem i zadaniem.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Praca w grupach.

Podział uczniów na grupy. Każda grupa otrzymuje arkusz papieru i wylosowaną jedną z prośb modlitwy „Ojcze nasz”, którą ma za zadanie zilustrować, a także odpowiedzieć na pytanie pod tekstem. Czas pracy: 10 minut.

Grupa I

„BĄDŹ WOLA TWOJA”.

„Dzięki modlitwie jesteśmy w stanie «rozpoznać, jaka jest wola Boża» (Rz 12,2; Ef 5,17), i osiągnąć «wytrwałość» do jej wypełniania (Hbr 10,36). Jezus poucza nas, że do Królestwa niebieskiego nie wchodzi się przez wielomówstwo, lecz «spełniając wolę... Ojca, który jest w niebie» (Mt 7,21)” (KKK 2826).

– Do czego zachęca nas ta prośba?

Grupa II

„CHLEBA NASZEGO POWSZEDNIEGO DAJ NAM DZISIAJ”.

„W czwartej prośbie, mówiąc «Daj nam», w jedności z naszymi braćmi wyrażamy synowskie zaufanie do naszego Ojca niebieskiego. «Nasz chleb» oznacza pokarm ziemski niezbędny wszystkim do istnienia, a jednocześnie także Chleb Życia: słowo Boże i Ciało Chrystusa. Przyjmujemy go w Bożym «dzisiaj» jako niezbędny i (nad-)zwyczajny pokarm Uczty Królestwa niebieskiego, które zapowiada Eucharystia” (KKK 2861).

– O co prosimy w tej prośbie?

Grupa III

„ODPUŚĆ NAM NASZE WINY, JAKO I MY ODPUSZCZAMY NASZYM WINOWAJCOM”.

„Piąta prośba jest błaganie o Boże miłosierdzie nad naszymi grzechami. Nie może ono przeniknąć do naszych serc, jeśli nie potrafimy przebaczyć naszym nieprzyjaciołom, na wzór i z pomocą Chrystusa” (KKK 2862).

– Co jest warunkiem przebaczenia Bożego?

Grupa IV

„NIE WÓDŹ NAS NA POKUSZENIE”.

„Mówiąc «nie wódź nas na pokuszenie», prosimy Boga, by nie pozwolił nam wejść na drogę prowadzącą do grzechu. Jest to błaganie o Ducha rozeznania i mocy, a także o łaskę czujności i wytrwania aż do końca” (KKK 2863).

– Co oznacza ta prośba?

Grupa V

„ALE NAS ZBAW ODE ZŁEGO”.

„W ostatniej prośbie: «Ale nas zbaw ode Złego» chrześcijanin razem z Kościołem modli się do Boga, by ukazał zwycięstwo, już odniesione przez Chrystusa, nad «władcą tego świata», nad Szatanem, aniołem, który osobiście sprzeciwia się Bogu i Jego zamysłowi zbawienia” (KKK 2864).

– Co to znaczy „zbaw od złego”?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Każdy chrześcijanin powinien zwracać się do Boga, prosząc o wysłuchanie. Powinniśmy także modlić się za innych, aby w ten sposób im pomagać.

Święta Matka Teresa z Kalkuty daje nam cenną wskazówkę odnośnie naszej modlitwy.

„Spróbuj się zwracać bezpośrednio do Boga. Po prostu mów. Opowiedz Mu o wszystkim, mów do Niego. Jest naszym Ojcem, jest Ojcem nas wszystkich, niezależnie od wyznania. Musimy pokładać w Nim ufność, kochać Go, wierzyć w Niego, pracować dla Niego. A jeśli będziemy się modlić, otrzymamy wszystkie potrzebne odpowiedzi” (Matka Teresa z Kalkuty, *Wszystko zaczyna się od modlitwy*, Warszawa 1999).

– Jaką wskazówkę daje św. Matka Teresa z Kalkuty?

Bóg jest Ojcem, który troszczy się o nas. Zna nasze sprawy, ale pragnie, byśmy Mu o nich opowiedzieli i całkowicie zawierzyli.

Św. Jan Paweł II poucza:

„Modlitwa nie oznacza posługiwania się Bogiem dla naszych potrzeb, lecz włączenie się do Jego planu, tego, który Jezus wskazał nam w *Ojciec nasz*. Nieustanne powracanie do tej modlitwy jest rzeczą podstawową, jeśli chcemy zmieniać świat według Bożego planu.

Mówiąc «Ojcze nasz... święć się imię Twoje, przyjdź Królestwo Twoje, bądź wola Twoja jako w niebie, tak i na ziemi», otwieramy się na wolę Boga, oddajemy Mu wszystkie nasze siły, aby nastąpiła ludzkość wolna od fałszywych bogów i pojednana ze Źródłem prawdziwego życia w miłości. Patrzymy na wszystkich ludzi jak na dzieci tego samego Ojca, jak na naszych braci" (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej, Namur [Belgia], 18 maja 1985 r.*).

– Czego uczy nas św. Jan Paweł II?

Modlitwa *Ojcze nasz* jest nieodłącznym elementem Eucharystii.

Zazwyczaj modlimy się śpiewem *Ojcze nasz* w czasie liturgii eucharystycznej, podkreślając w ten sposób doniosłość słów tej modlitwy, choć niczemu nie ujmuje recytacja modlitwy. Wszystkie wyznania chrześcijańskie odmawiają modlitwę *Ojcze nasz*.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

– Jak często odmawiam modlitwę *Ojcze nasz*?

– Co mogę zrobić, aby słowa *Ojcze nasz* przeniknęły moją codzienność?

PRACA DOMOWA

Wyjaśnij, dlaczego chrześcijanin powinien odmawiać modlitwę *Ojcze nasz*.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

19. PRZEWYCIĘŻANIE TRUDNOŚCI W MODLITWIE

Cele ogólne

Ukazanie sposobów na przewyżczanie trudności w modlitwie.

Wychowanie do otwierania się na Pana Boga i prowadzenia z Nim szczerego dialogu w modlitwie.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje trudności, jakie człowiek może napotkać w modlitwie (D.4).

Umiejętności

- wymienia najważniejsze trudności w modlitwie (D.4.1),
- przedstawia sposoby walki z trudnościami w modlitwie (D.4.2),
- uzasadnia potrzebę przewyżczania trudności.

Postawy

- świadomie podchodzi do modlitwy (D.2.b),
- w codziennej modlitwie otwiera się na Pana Boga (D.4.e).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstu źródłowego, praca w grupach, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, *YOUCAT*, *Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, tekst świadectwa, karty pracy – tabela do uzupełnienia.

MODLITWA

„Modlitwa Pańska”.

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa.

„Nam, ludziom wiary, modlitwa towarzyszy od dziecka. Bardzo często pierwszych modlitw uczą nas rodzice lub dziadkowie. Modlitwa pojawia się w naszym życiu w różnych sytuacjach egzystencjalnych, najczęściej wówczas, kiedy przeżywamy jakiś problem. Można powiedzieć, że sytuacja życiowa rzutuje w jakiejś mierze na kształt naszej modlitwy. Kiedy jesteśmy dotknięci chorobą lub cierpieniem najbliższych, a Bóg – jak się często wydaje – milczy, wówczas w modlitwę może się wkraść zniechęcenie. Modlitwa może nam wtedy przychodzić z trudnością, nie odczuwamy jej pragnienia, a w sercu rodzi się pustka. Może nam się wydawać, że Bóg nas opuścił, oddalił się i nie słyszy naszego błagania. Warto wtedy pamiętać, że Bóg nas nie opuścił, a Duch Święty nas umacnia. To On na różne sposoby zachęca nas do wytrwałej modlitwy, która podtrzymuje naszą nadzieję” (M. Frukacz, *Jak pokonać trudności w modlitwie?*, <https://www.niedziela.pl/artukul/147315/nd/Jak-pokonac-trudnosci-w-modlitwie>).

– Kiedy mogą pojawić się trudności w modlitwie?

Uczniowie Jezusa prosili Go:

„Panie, naucz nas się modlić” (Łk 11,1).

W odpowiedzi Jezus podaje treść modlitwy, którą wszyscy doskonale znamy, jest nią *Modlitwa Pańska*. Choć potrafimy ją wypowiadać, to niejednokrotnie w naszym życiu pojawiają się chwile, kiedy wydaje się nieskuteczna.

ROZWINIĘCIE

Pan Jezus poucza o postawie na modlitwie.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„I Ja wam powiadam: Proście, a będzie wam dane; szukajcie, a znajdziecie; kołaczcie, a otworzą wam. Każdy bowiem, kto prosi,

otrzymuje; kto szuka, znajduje; a kołaczącemu otworzą. Jeżeli którego z was, ojców, syn poprosi o chleb, czy poda mu kamień? Albo o rybę, czy zamiast ryby poda mu węża? Lub też gdy prosi o jajko, czy poda mu skorpiona? Jeśli więc wy, choć źli jesteście, umiecie dawać dobre dary swoim dzieciom, o ileż bardziej Ojciec z nieba da Ducha Świętego tym, którzy Go proszą» (Łk 11,9-13).

Analiza tekstu biblijnego.

– Jaką postawę należy przyjąć na modlitwie?

Pan Jezus uczy nas, że wytrwałość i konsekwencja na modlitwie jest jednym z podstawowych sposobów na radzenie sobie z trudnościami.

Św. Paweł poucza w *Liście do Kolosan*:

„Bądźcie wytrwali w modlitwie, czuwając na niej w dziękczynieniu” (Kol 4,2).

– Czego uczy nas św. Paweł?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Katechizm Kościoła Katolickiego poucza:

„(...) Jeśli nasza modlitwa jest zdecydowanie zjednoczona z modlitwą Jezusa, w zaufaniu i synowskiej śmiałości, otrzymujemy wszystko, o co prosimy w Jego imię, a nawet o wiele więcej niż to: otrzymujemy samego Ducha Świętego, który posiada wszystkie dary” (KKK 2741).

– Co i kogo otrzymujemy w ufnej modlitwie?

– W czym Duch Święty może nam pomóc podczas modlitwy?

Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych podaje, kiedy należy się modlić.

„Czy wystarczy modlić się tylko wtedy, gdy mamy na to ochotę?

Nie. Kto modli się tylko wtedy, gdy ma ochotę, nie traktuje Boga poważnie i wychodzi z sprawy w modleniu się. Modlitwa żyje dzięki wierności” (YOUCAT 490).

– Dzięki czemu modlitwa jest żywa?

Bóg działa w nas i poprzez nas, kiedy na regularnej, szczerzej i ufnej modlitwie otwieramy się na Niego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Praca w grupach.

Podział uczniów na kilka grup. Na podstawie tekstu nauczania papieża Franciszka o trudnościach na modlitwie i sposobach ich rozwiązywania, uczniowie uzupełniają tabelę (karta pracy). Czas pracy: 5 minut.

„Pierwszym problemem, jaki pojawia się u osób modlących się jest roztargnienie (por. KKK 2729). Zaczynasz się modlić... i wtedy umysł krąży w kółko a twoje serce jest gdzie indziej, umysł jest gdzie indziej i to jest roztargnienie w modlitwie. (...)

Na odrębne omówienie zasługuje okres oschłości. Katechizm opisuje go w następujący sposób: «serce jest wyjałowione – kiedy przeżywamy oschłość – nie znajdując upodobania w myślach, wspomnieniach i uczuciach, nawet duchowych. Jest to chwila czystej wiary, która wiernie trwa przy Jezusie w agonii i w grobie» (KKK 2731). Oschłość każe nam myśleć o Wielkim Piątku, o nocy i o całym dniu Wielkiej Soboty: Jezusa nie ma, jest w grobie, Jezus umarł, jesteśmy sami. A to jest myśl z której rodzi się oschłość. Często nie wiemy, jakie są przyczyny oschłości: może to zależeć od nas samych, ale także od Boga, który dopuszcza pewne sytuacje życia zewnętrznego lub wewnętrznego. A czasem może to być ból głowy, ból wątroby, który nie pozwala ci wejść w modlitwę. (...)

Inną sprawą jest znużenie (acedia), które jest prawdziwą pokusą przeciwko modlitwie, a bardziej ogólnie, przeciwko życiu chrześcijańskiemu. Acedia jest «rodzajem depresji na skutek porzucenia ascezy, zmniejszenia czujności, zaniedbania serca» (KKK 2733). Jest to jedna z siedmiu «wad głównych», ponieważ umacniana poczuciem wyższości, może prowadzić do śmierci duszy.

Co zatem robić w tym ciągłym następowaniu po sobie entuzjizmów i zniechęceń? Trzeba nauczyć się, by iść zawsze naprzód. (...) Idź, idź, idź, a jeśli jesteś zmęczony, zatrzymaj się na chwilę i idź ponownie, ale z wytrwałością. (...) Musimy nauczyć się mówić: «Mimo że Ty, mój Boże, zdajesz się czynić wszystko, abym przestał w Ciebie

wierzyć, ja nadal modłę się do Ciebie». Ludzie wierzący nigdy nie przestają się modlić! (...) Czasami także buntowanie się wobec Boga jest sposobem modlitwy, jak powiedziała owa staruszka, «gniewanie się na Boga jest też sposobem modlitwy», ponieważ często syn gniewa się na ojca, ale jest to styl relacji z ojcem, ponieważ uznaje, że jest ojcem – buntuje się. (...) Niekiedy warto, abyśmy się pogniewali się nieco na Boga, ponieważ rozbudza w nas relację syna do Ojca, córki do Ojca, którą musimy mieć z Bogiem. A On nawet nasze najostrzejsze i najbardziej gorzkie wypowiedzi przyjmie z ojcowską miłością i uzna je za akt wiary, za modlitwę” (Franciszek, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji ogólnej*, Watykan, 19 maja 2021 r.).

Karta pracy.

MODLITWA	
Trudności	Sposoby rozwiązania
.....	
.....	
.....	
.....	

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Odczytanie tekstów.

„Katechizm Kościoła Katolickiego uczy nas za św. Teresą od Dzieciątka Jezus, że modlitwa powinna być wzniesieniem serca, prostym spojrzeniem ku Niebu, okrzykiem wdzięczności i miłości zarówno w cierpieniu, jak i w radości. Czasem jednak trudno jest się nam zmobilizować do rozmowy z Bogiem, zwłaszcza gdy naszym najbliższym i nam samym nic nie dolega, nie mamy problemów, nie czeka nas widmo kłopotów i biedy. Ale bywa i tak, że ogrom cierpień i trudności

może nas tak przytłoczyć, że mimo czynionych wysiłków nie potrafimy swego serca otworzyć na dialog z Najwyższym. Jak wtedy usłyszeć Jego głos w swojej duszy? Czy modlitwy można się nauczyć? Czym powinna się odznaczać? Jak przezwycięzać trudności, które mogą towarzyszyć na modlitwie?” (M. Rosik, B. Rojek, *Jak przezwyciężyć trudności na modlitwie?*, http://www.nowezycie.archidiecezja.wroc.pl/stara_strona/numery/012011/10.html).

„W Centrum Medycznym California Pacific przeprowadzono swego czasu ciekawy eksperyment. Spośród chorych na AIDS wyłoniono dwadzieścia osób i na drodze losowej podzielono ich na dwie grupy. Za jedną z tych grup modliło się kilkanaście osób wierzących, za drugą nie odprawiano modłów. Sami pacjenci nie wiedzieli, do której z grup ich zaliczono. Grupa, za którą się nie modlono, potrzebowała pięć razy więcej antybiotyków niż pozostali, a i tak trzy razy częściej pojawiały się w niej komplikacje” (M. Rosik, B. Rojek, *Jak przezwyciężyć trudności na modlitwie?*, http://www.nowezycie.archidiecezja.wroc.pl/stara_strona/numery/012011/10.html).

– Jakie owoce może przynieść człowiekowi modlitwa?

Przykładem na to, że modlitwa nie jest tak łatwa jakby się mogło wydawać, jest opis modlitwy Pana Jezusa w Ogrójcu.

„Czuwajcie i módlcie się, abyście nie ulegli pokusie; duch wprawdzie ochoczy, ale ciało słabe” (Mt 26,36-40).

Nawet zwyczajne trwanie przy Bogu, może być ponad siły człowieka, ale z Bożą łaską, może i tę trudność przezwyciężyć.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak pokonuję trudności w modlitwie?
- Jak otwieram się na Boga i Jego łaski?

PRACA DOMOWA

Napisz, dlaczego warto pokonywać trudności w modlitwie.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Spraw, Panie, by wszystko, co będę dziś czynił, stało się modlitwą – moje działanie i mój odpoczynek, moje spotkania i rozmowy z ludźmi, moja praca i moje myśli. Niech wszystko to przybliży mnie do Ciebie i przynosi Ci chwałę”.

(M. Rosik)

20. LITURGIA

I JEJ ZNACZENIE W ŻYCIU KOŚCIOŁA

Cele ogólne

Ukazanie prawdy, że poprzez gesty i postawy liturgiczne uwielbiamy Boga.

Wychowanie do świadomego i czynnego udziału w liturgii.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia podział zadań w sprawowaniu liturgii (B.1),
- definiuje pojęcia: „liturgia”, „znak”, „gest”, „postawa”,
- podaje cel sprawowania liturgii (B.1),
- podaje, że Jezus jest w centrum liturgii,
- wymienia postawy i gesty liturgiczne (B.1).

Umiejętności

- charakteryzuje liturgię jako dialog człowieka z Bogiem (B.1.1),
- omawia rolę świeckich w liturgii (B.1.3),
- wyjaśnia znaczenie udziału w liturgii dla życia chrześcijanina (B.1.2),
- wyjaśnia, w jakim celu Jezus posługiwał się znakami,
- uzasadnia potrzebę świadomego i czynnego udziału w liturgii.

Postawy

- angażuje się w liturgię Kościoła (B.1.a),
- z szacunkiem wykonuje gesty liturgiczne (B.1.c).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, niedokończone zdanie, analiza tekstów źródłowych, techniki multimedialne, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, plansza (slajd) z tekstem – Mt 18,20, plansza (slajd) z elementami liturgii, prezentacja multimedialna – gesty i postawy liturgiczne.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

– Z czym kojarzy się słowo: „liturgia”?

Uczestnicząc w religijnym życiu Kościoła, często słyszymy słowo: „liturgia”. Używamy tego słowa w odniesieniu do Mszy Świętej lub do poszczególnych jej części np. „liturgia Mszy Świętej”, „liturgia eucharystyczna”, „liturgia słowa Bożego”. Mówimy o liturgii Wielkiego Tygodnia. Osoby konsekrowane odmawiają modlitwę brewiarzową zwaną *Liturgią godzin*. Uczestniczymy również w liturgii poszczególnych sakramentów.

Liturgia jest słowem greckim oznaczającym dzieło lub służbę o charakterze publicznym. Liturgia to całość czynności składających się na kult Kościoła, zwłaszcza o charakterze publicznym i wspólnotowym.

ROZWINIĘCIE

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Bo gdzie są dwaj albo trzej zebrani w imię moje, tam jestem pośród nich”.
--

(Mt 18,20)

– Kto jest obecny pośród zgromadzonych ludzi?

Jezus Chrystus jest obecny pośród tych, którzy zbierają się w Jego imię. Każde zgromadzenie liturgiczne jest przepełnione Jego obecnością.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Liturgia jest czynnością Kościoła, w której uobecnia się Chrystus. Działanie to wyrażone jest w obrzędach i rytach, które mają doprowadzić człowieka do symbolicznego, ale i realnego kontaktu z Jezusem Chrystusem. Liturgia ujmuje to w specjalny rodzaj działania, którym są czynności o charakterze celebracyjnym i symbolicznym. Ten typ działań umożliwia autentyczne doświadczenie religijne.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

DO LITURGII ZALICZAMY:

- Eucharystię – Mszę Świętą,
- sakramenty święte,
- sakramentalia (egzorcyzmy, poświęcenia, błogosławieństwa),
- liturgię godzin,
- celebrację roku liturgicznego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

W Piśmie Świętym znajdujemy teksty, w których możemy doszukać się wielu gestów, znaków i postaw, wyrażających szacunek do Boga i drugiego człowieka.

Odczytanie i analiza tekstów biblijnych.

„Gdy Abram wracał po zwycięstwie (...) Melchizedek, król Szalemu, wyniósł chleb i wino; a ponieważ był on kapłanem Boga Najwyższego, błogosławił Abrama” (Rdz 14,17-19a).

- Jakich znaków użył Melchizedek?
- Jaki gest uczynił Melchizedek względem Abrama?

Ofiara Melchizedeka była zapowiedzą ofiary Chrystusa, która uobecnia się podczas Eucharystii.

„A gdy jedli, wziął chleb, odmówił błogosławieństwo, połamał i dał im mówiąc: «Bierzcie, to jest Ciało moje». Potem wziął kielich i odmówiwszy dziękczynienie dał im, i pili z niego wszyscy” (Mk 14,22-23).

- Jakich znaków użył Pan Jezus?
- Jakich gestów dokonał Pan Jezus?

„Potem wyszedł i udał się, według zwyczaju, na Górę Oliwną. (...) A sam oddalił się od nich na odległość jakby rzutu kamieniem, upadł na kolana i modlił się” (Łk 22,39-41).

– Jaką postawę ciała przyjął Pan Jezus?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

Postawy liturgiczne	Gesty liturgiczne
– postawa stojąca, – postawa siedząca, – postawa klęcząca, – leżenie krzyżem, – procesja.	– znak krzyża, – znak pokoju, – złożenie rąk, – pokłon, – bicie się w piersi.

Prezentacja multimedialna – postawy i gesty liturgiczne ze zdjęciami (ilustracjami).

Postawa stojąca – jest wyrazem uszanowania. Podczas liturgii jest zewnętrznym znakiem głębokiego uszanowania dla Boga jako Najwyższego Pana. Stanowi zasadniczą postawę oznaczającą aktywność człowieka w czynnościach liturgicznych i gotowość do czynu. Jest wyrazem dziękczynienia i oczekiwania na zmartwychwstanie. Postawa ta przypomina o gotowości do działania i odpowiadania na Boże wezwanie.

Postawa siedząca – jest postawą słuchającego ucznia, ułatwia skupienie do przyjmowania i rozważania słowa Bożego

Postawa klęcząca – jest znakiem pokory, wielbieniem Boga postawa pokutna i błagalna, postawa modlitwy. Należy odróżnić klęczenie od przyklęknienia.

Leżenie krzyżem – jest znakiem najgłębszej adoracji i pokuty. Symbolizuje najgłębsze uniżenie siebie i najskuteczniejszą modlitwę. Lepiej niż słowa wyraża ono całkowite oddanie się Bogu i poczucie własnej słabości. W Wielki Piątek najczęściej spotyka się praktykowanie tego znaku. Również w czasie święceń diakonatu i prezbiteratu.

Procesja – to szczególna forma postawy – cały czas w ruchu. Wyraża symbol nowego Ludu Bożego pielgrzymującego za Chrystusem.

Znak krzyża – wyraża odkupienie, jest znakiem wiary. Jest to znak naszego zbawienia. Symbolizuje krzyż, na którym umarł Zbawiciel.

Znak pokoju – oznacza miłość nadprzyrodzoną, braterstwo, pokój i pojednanie. Jedność z braćmi jest równocześnie jednością z Chrystusem.

Złożenie rąk – symbolizuje wzniesienie duszy do Boga i oddanie się Bogu z wiarą. Jest znakiem poddania się Jego woli jako Najwyższemu Panu.

Pokłon – jest znakiem głębokiego szacunku i uwielbienia, jest również znakiem usposobienia pokutnego. Symbolizuje cześć i błaganie. Pokłon często zastępowany jest przyklęgnięciem.

Bicie się w piersi – widzialny znak poczucia grzeszności, żalu, skruchy i szczerego wyznania grzechów.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Konstytucja o liturgii świętej podaje:

„Liturgia (...) jest szczytem, do którego zmierza działalność Kościoła, i zarazem jest źródłem, z którego wypływa cała jego moc” (Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, 10).

– Czym jest liturgia?

ZAKOŃCZENIE

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„W liturgii nie ma miejsca na bierność. Wszyscy powinni brać w niej czynny udział”.

(Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, 30)

- W jaki sposób powinniśmy uczestniczyć w liturgii?
- Dlaczego nie jest rzeczą obojętną, w jaki sposób wykonujemy gesty i znaki naszej wiary?

W liturgii Kościoła spotykamy się z Chrystusem, który nas uświęca.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często uczestniczę w liturgii Kościoła?
- Jak wykonuję znaki i gesty liturgiczne?
- W jaki sposób dziękuję za obecność Chrystusa w liturgii Kościoła?

PRACA DOMOWA

Napisz, w jaki sposób należy uczestniczyć w liturgii Kościoła.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Akt miłości”.

21. SZTUKA SAKRALNA W KOŚCIELE

Cele ogólne

Ukazanie roli sztuki w życiu chrześcijanina.

Kształtowanie postawy szacunku do przedmiotów kultu religijnego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia przykłady twórców religijnych oraz ich dzieła,
- podaje, co jest celem sztuki (B.2).

Umiejętności

- wyjaśnia rolę sztuki sakralnej w życiu religijnym (B.1.3),
- przedstawia rolę sztuki sakralnej w liturgii Kościoła (B.2.7),
- wyjaśnia znaczenie udziału w liturgii dla życia chrześcijanina (B.1.2),
- opisuje wybrane zabytki sakralne.
- wskazuje na najważniejsze wartości w kulturze,
- określa zadania, jakie stoją przed chrześcijaninem w zakresie tworzenia kultury (B.2.7).

Postawy

- kształtuje w sobie postawę wrażliwości na piękno świata i natury, w których dostrzega obraz Bożego piękna,
- z szacunkiem odnosi się do przedmiotów kultu religijnego (B.2.f).

Metody i formy

Śpiew, rozmowa kierowana, analiza tekstów źródłowych, analiza tekstów biblijnych, praca w grupach, techniki multimedialne, wycieczka wirtualna, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, slajdy – postać Fra Angelico i jego dzieła, S. Carr-Gomm, *Arcydzieła światowego malarstwa. Mity. Postacie. Symbole*, Warszawa 2003 lub slajdy o sztuce albo wirtualne zwiedzanie muzeum watykańskiego, M. Gryczyński, *Wiara i Kościół*, „Przewodnik katolicki” 2011, nr 15, karty pracy, nagranie z pieśnią, slajd z tekstem modlitwy.

MODLITWA

Śpiew: „Chwalę Ciebie, Panie”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

WPROWADZENIE

Największe i najpiękniejsze dzieła sztuki są poświęcone i dedykowane Bogu jako najwspanialszemu Mistrzowi. Szczególną rolę w sztuce zajmuje Maryja – Matka Jezusa, który jest Panem czasu i historii. Sztuka jest pomostem między kulturą a Kościołem, to twórczość, której celem jest ukazanie piękna, prawdy i dobra oraz wywołanie przeżyć estetycznych. Jeżeli wyobraźnia artysty otwiera się na tajemnicę Boga, sztuka może prowadzić do doświadczenia religijnego.

Sztuka sakralna – obejmuje architekturę, malarstwo, rzeźbę i rzemiosło artystyczne wykorzystywane dla celów kultu religijnego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Najpiękniejsze dzieła sztuki w przestrzeni publicznej to dzieła sztuki sakralnej, tworzone przez artystów wnikających w tajemnicę Boga. Sztuka jest niewyczerpanym skarbem katechezy. Kościół docenia artystów, którzy przez swoją pracę oddają chwałę Bogu. Przykładem jest Guido di Pietro, którego papież Jan Paweł II, 3 listopada 1982 r. ogłosił patronem artystów, malarzy, twórców kultury i historyków sztuki.

Pokaz slajdu – postać Fra Angelico.

Odczytanie tekstu.

„Mistrz Fra Angelico. Ten wybitny artysta wczesnego renesansu naprawdę nazywał się Guido di Pietro. Przydomek Fra Angelico, tzn. Brat Anielski, nadano mu po śmierci, bo łącząc harmonijnie talent z głęboką duchowością, przepowiadał Dobrą Nowinę przez piękno swych dzieł. Jego malarstwo zachwyca czystymi i radosnymi barwami, kompozycją oraz nastrojem uduchowienia i spokoju. Uznawany za malarza lirycznego i konserwatywnego, pozostawał otwarty

na nowe tendencje w sztuce. Jego poetyckie wizje biblijnych zdarzeń urzekają mistyczną prostotą. Nie sięgał nigdy po pędzel bez odmówienia modlitwy, bo uważał, że malować Chrystusa może ten, kto żyje Chrystusem. A przy tym był człowiekiem wielkiej skromności, łagodności i pobożności oraz przyjacielem ludzi ubogich.

Urodził się ok. 1375 r. w Vicchio w rejonie Mugello (Toskania). Kiedy skończył dwadzieścia lat, wstąpił do dominikanów w Fiesole i przybrał imię zakonne Giovanni. Tajniki malarstwa poznawał we Florencji, być może pod okiem Masolina. Z czasem zyskał taką sławę, że sprowadzono go do Rzymu, gdzie – na zlecenie Eugeniusza IV, a potem Mikołaja V – podjął pracę nad freskami w kaplicy watykańskiej. Papież zamierzał powierzyć mu biskupstwo florenckie, ale on – świadomy własnej niekompetencji do rządzenia – błagał, aby otrzymał je ktoś bardziej godny. Wkrótce wyruszył ze swoimi pomocnikami do Orvieto, by przyozdobić freskami tamtejszą katedrę. W tym czasie na cztery lata powrócił do Fiesole, ponieważ bracia wybrali go na przeora. Zmarł 18 lutego 1455 r., a spoczął w rzymskiej bazylice Santa Maria sopra Minerva.

Pozostało po nim wiele zachwycających dzieł. We wnętrzach florenckiego klasztoru San Marco podziwiać można «Noli me tangere (Nie dotykaj)», scenę ukazania się Chrystusa po zmartwychwstaniu św. Marii Magdalenie. «Pokłon Trzech Króli» wykonany na zlecenie Medyceuszy, umieszczony na drzwiach do skarbcza Capella dell'Annunziata we Florencji, a słynny obraz «Zwiastowania» wraz z innymi scenami z życia Maryi Panny, w ołtarzu kościoła Santo Domenico w Fiesole. Oprócz obrazów temperowych malował również freski i miniatury – znakomite ilustracje do Pisma Świętego. A we wspomnianym florenckim klasztorze w ciągu 12 lat przyozdobił 40 cel zakonnych freskami przedstawiającymi narodziny, śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa.

3 października 1982 r. Święty Jan Paweł II ogłosił list apostolski wyrażający aprobatę dla kultu liturgicznego błogosławionego Fra Angelico. Jest patronem artystów, malarzy, twórców kultury i historyków sztuki” (M. Gryczyński, *Wiara i Kościół*, „Przewodnik katolicki” 2011, nr 15).

– Jakim artystą był Fra Angelico?

– Jakie dzieła sztuki sakralnej pozostawił po sobie Fra Angelico?

Pokaz slajdów – dzieła Fra Angelico.

Fra Angelico swoje powołanie realizował przez służbę pięknu i dobru wspólnemu. Piękno zawarte w dziełach Fra Angelico prowadzi do Boga, ukazuje prawdę Objawioną, jest opisem wewnętrznych przeżyć oraz wiary artysty.

ROZWINIĘCIE

Pismo Święte mówi nam o wielkości Boga.

Odczytanie tekstów Pisma Świętego.

„A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre” (Rdz 1,31).

„Bo z wielkości i piękna stworzeń poznaje się przez podobieństwo ich Stwórcę” (Mdr 13,5).

Analiza tekstów Pisma Świętego.

- Co jest dziełem samego Boga?
- Jaki jest świat stworzony przez Boga?
- Po czym poznajemy, jaki jest Bóg?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na cztery grupy. Uczniowie otrzymują teksty nauczania Kościoła. Zadaniem jest udzielenie odpowiedzi na pytanie:

- Jakie wartości religijne ukazuje sztuka?

Czas pracy: 12 minut.

Grupa I

„«Piękno i kolor obrazów pobudzają moją modlitwę. Jest to święto dla moich oczu, podobnie jak widok natury pobudza me serce do oddawania chwały Bogu» (św. Jan Damasceński). Kontemplacja świętych obrazów, połączona z medytacją słowa Bożego i śpiewem hymnów

liturgicznych, należy do harmonii znaków celebracji, aby celebrowane misterium wycisnęło się w pamięci serca, a następnie znalazło swój wyraz w nowym życiu wiernych” (KKK 1162).

Grupa II

„A cóż powiedzieć o Nowym Testamencie? Od narodzenia po Golgotę, od przemienienia po zmartwychwstanie, od cudów i nauczania Chrystusa po wydarzenia opisane w Dziejach Apostolskich lub zapowiedane w Apokalipsie w ujęciu eschatologicznym – niezliczoną ilość razy biblijne słowo stawało się obrazem, muzyką, poezją, wyrażając językiem sztuki tajemnicę «Słowa, które stało się ciałem». W dziejach kultury wszystko to przyczyniło się do powstania rozległego dziedzictwa wiary i piękna. Wzbogaciło ono przede wszystkim modlitwę i życie ludzi wierzących. W czasach, gdy znajomość pisma była mało rozpowszechniona, dla wielu z nich graficzne przedstawienia Biblii stanowiły nawet konkretne narzędzie katechezy. Dla wszystkich jednak, wierzących i niewierzących, dzieła sztuki inspirowane przez Pismo Święte pozostają jakby odbłaskiem niezgłębionej tajemnicy, która ogarnia świat i jest w nim obecna” (Jan Paweł II, *List do artystów*, 5).

Grupa III

„Sztuka bowiem, jeżeli jest autentyczna, choć niekoniecznie wyraża się w formach typowo religijnych, zachowuje więź wewnętrznego pokrewieństwa ze światem wiary, tak że nawet w sytuacji głębokiego rozłamu między kulturą a Kościołem właśnie sztuka pozostaje swego rodzaju pomostem prowadzącym do doświadczenia religijnego. Jako poszukiwanie prawdy, owoc wyobraźni wykraczającej poza codzienność, sztuka jest ze swej natury swoistym wezwaniem do otwarcia się na Tajemnicę. Nawet wówczas, gdy artysta zanurza się w najmroczniejszych otchłaniach duszy lub opisuje najbardziej wstrząsające przejawy zła, staje się w pewien sposób wyrazicielem powszechnego oczekiwania na odkupienie” (Jan Paweł II, *List do artystów*, 10).

Grupa IV

„W rzeczywistości temat religijny należy do najczęściej podejmowanych przez artystów każdej epoki. Kościół zawsze odwoływał się do ich twórczych zdolności, aby wyjaśniać ewangeliczne orędzie i ukazywać jego konkretne zastosowania w życiu chrześcijańskiej

wspólnoty. Ta współpraca stała się źródłem wzajemnego ubogacenia duchowego. Ostatecznie przyczyniło się to do lepszego zrozumienia człowieka, jego autentycznego oblicza, jego prawdy. Ujawniła się także szczególna więź między sztuką a chrześcijańskim objawieniem. (...) Pozostaje jednak prawdą, że chrześcijaństwo dzięki centralnej prawdzie o Wcieleniu Słowa Bożego otwiera przed artystą szczególnie bogaty skarb motywow inspiracji. O ileż uboższa byłaby sztuka, gdyby oddaliła się od niewyczerpanego źródła Ewangelii” (Jan Paweł II, *List do artystów*, 13).

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

WARTOŚCI RELIGIJNE SZTUKI:

- treści Objawienia Bożego źródłem natchnienia dla artysty,
- narzędzie katechezy,
- wzbogaca modlitwę i życie ludzi wierzących,
- staje się formą wyrażania wiary,
- ukazuje głębię duchowości artysty,
- przekazuje prawdę ewangeliczną.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Sztuka dostarcza przeżyć estetycznych, jest źródłem nawrócenia, środkiem w przekazywaniu prawd religijnych. Sztuka rozszerza horyzonty, odrywa od codzienności, uduchowia, nadaje życiu ludzkiemu nowe perspektywy, kształtuje postawę bezinteresownej kontemplacji piękna. Sztuka może być rozpatrywana jako źródło odrodzenia człowieka. Artysta poszukuje dialogu z innymi, gdyż sztuka jest bardziej pytaniem niż odpowiedzią. Sztuka jest jedną z możliwości dochodzenia do wiary.

Tematy biblijne są natchnieniem dla artystów, np. Michała Anioła, Caravaggio, Rembrandta. Sztuka może być rozpatrywana jako źródło odrodzenia człowieka. Szczególnie sztuka sakralna powinna być ukierunkowana na wartości ukazujące sacrum, kształtując postawę kontemplacji piękna.

ZAKOŃCZENIE

Prezentacja multimedialna – wybrane obrazy, np. Rembrandta („Powrót syna marnotrawnego”, „Ofiara Abrahama”), Michała Anioła („Stworzenie świata”, „Pieta”), Michelangelo Caravaggio („Zaparcie się Piotra”, „Ecce homo”, „Wskrzeszenie Łazarza”), Fra Angelico („Zwiastowanie”, „Przemienienie Pańskie”, „Zdjęcie z krzyża”), przykładowe zabytki polskiej sztuki sakralnej: Kalwarię Zebrzydowską [link/kod QR poniżej], kościoły Pokoju w Jaworze i Świdnicy, Zespół Drewnianych Kościołów Binarowa, Blizne, Dębno, Haczów, Sękowa, Lipnica Murowana, zabytkową Kopalnię Soli w Wieliczce. Przy projekcji materiałów warto wykorzystać zbiory online, m.in. Muzeum Watykańskiego [link/kod QR poniżej].

Kalwaria Zebrzydowska

(<https://kalwaria.wkraj.pl/html5/index.php?id=56421#/56421/>)

Muzeum Watykańskie

(<http://www.museivaticani.va/content/museivaticani/en/collezioni/musei/tour-virtuali-elenco.1.html>)

Sztuka sakralna przybliży prawdę o Bogu, skłania do modlitwy, ułatwia skupienie, wprowadza nastrój ciszy, otwiera pole do dialogu i poszukiwania prawdy.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób sztuka sakralna pomaga w przeżywaniu mojej bliskości z Bogiem?
- Jak szanuję dzieła sztuki sakralnej?

PRACA DOMOWA

Opisz wybrany zabytek polskiej sztuki sakralnej, który znajduje się w okolicy Twojego miejsca zamieszkania.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Pokaz slajdu z tekstem modlitwy.

„O błogosławiony Fra Angelico, który z nieba strzeżesz artystów z całego świata, prosimy wstawiaj się za nimi do Boga, aby wzrastali w świętości życia, otwarci na znaki czasów i własny talent twórczy; aby potrafili wzrastać w Kościele razem z Chrystusem i kroczyli ku Niemu z wiarą, nadzieją i miłością; aby ukazywali w sztuce Boskie miłosierdzie, oczekując pełni jego smaku w niebie. (...) Wspieraj artystów w dążeniu do prawdy, piękna i dobra. Dopomóż nam wszystkim kontemplować łaskę przynależności do Ojca, Syna i Ducha Świętego. Amen”.

(A.S. Czyż, *Fra Angelico – artysta i mistyk*)

IV. ŚWIĄTYNIA DUCHA ŚWIĘTEGO – BIERZMOWANIE

22. JESTEŚMY ŚWIĄTYNIĄ DUCHA ŚWIĘTEGO

Cele główne

Ukazanie bierzmowania jako sakramentu pogłębienia łaski chrztu.
Kształtowanie postawy wdzięczności za dar uświęcenia ciała.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia łaski otrzymane w czasie bierzmowania,
- nazywa bierzmowanie sakramentem Ducha Świętego i początkiem drogi na całe życie (B.5).

Umiejętności

- objaśnia znaczenie sakramentu bierzmowania dla chrześcijańskiego życia (B.5.4),
- uświadamia sobie, że jest wezwany do szerzenia wiary,
- planuje być świadkiem Chrystusa w swoim życiu.

Postawy

- wyraża swoje zaangażowanie w rozwój duchowy (B.5.c),
- przyjmuje postawę wdzięczności za dar uświęcenia swojego ciała przez Tróję Świętą.

Metody i formy

Analiza świadectwa, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, techniki multimedialne, praca w grupach, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, tekst świadectwa, plansze z napisami, slajd z tekstem – KKK 1303, karty pracy, slajd z tekstem modlitwy, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

Odczytanie i analiza świadectwa.

„Duch Święty jest największym darem, jaki chrześcijanin może otrzymać od Boga. Jest On tym, który przemienia życie człowieka, oświeca rzeczywistość, zmienia relacje z ludźmi i z Bogiem. Kiedyś było dla mnie ważnym modlić się o różne rzeczy do Boga, które by były bardziej lub mniej przydatne w moim życiu. Teraz widzę, że o wiele ważniejsze jest zmienić swoje patrzenie, swoje podejście do rzeczy i osób. O ile dawniej modliłem się o to, żeby moja żona się zmieniła, to teraz modlę się o moje nawrócenie i zmianę patrzenia na żonę, a akceptację jej taką, jaką jest. Zmienia się moje podejście do rzeczy, które są dla mnie darem od Boga do używania i dzielenia się z innymi. Dzieci już nie są moją własnością, ale osobami danymi mi przez Boga, abym nauczył je miłości i otworzył dłoń tak, aby uleciały w świat i były szczęśliwe. Potrzebom mojego serca staje się coraz bardziej umieranie swoim potrzebom i dawanie się innym ludziom. Wiem, że to, co zyskuję i to, co się w moim życiu zmienia nie jest moją zasługą – bo sam z siebie jestem zdolny tylko do wchodzenia w rzeczywistość oddalenia od Boga – ale łaską Ducha Świętego, który mnie wciąż na nowo dźwiga i pociesza (Kazimierz)” (W. Kubik, *Duch Święty. Jak odkrywam Jego działanie?*, Kraków 1998, s. 33).

- Jakie zmiany w swoim życiu zauważył Kazimierz?
- Kto sprawił, że zaczął inaczej patrzeć na swoje życie?

Duch Święty działa w życiu człowieka.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Czyż nie wiecie, żeście świątynią Boga i że Duch Boży mieszka w was? Jeżeli ktoś zniszczy świątynię Boga, tego zniszczy Bóg. Świątynia Boga jest świętą, a wy nią jesteście. Niechaj się nikt nie łudzi! Jeśli ktoś spośród was mniema, że jest mądry na tym świecie, niech się stanie głupim, by posiadał mądrość. Mądrość bowiem tego świata jest głupstwem u Boga. Zresztą jest napisane: On udaremnia zamysły przebiegłych lub także: Wie Pan, że próżne są zamysły mędrców. Niech się przeto nie chełpi nikt z powodu ludzi! Wszystko bowiem jest wasze: czy to Paweł, czy Apollos, czy Kefas; czy to świat, czy życie, czy śmierć, czy to rzeczy teraźniejsze, czy przyszłe; wszystko jest wasze, wy zaś Chrystusa, a Chrystus – Boga” (1 Kor 3,16-23).

Analiza tekstu biblijnego.

- Czyją świątynią jest człowiek?
- Jaka jest świątynia Boga?
- Do kogo wszyscy należymy?

Każdy chrześcijanin powinien być świadomy prawdy, że jego ciałem jest świątynią Ducha Świętego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Katechizm Kościoła Katolickiego poucza:

„Duch Święty przez swoją łaskę pierwszy wzbudza naszą wiarę i udziela nowego życia, które polega na tym, abyśmy znali «jedyne-go prawdziwego Boga oraz Tego, którego posłał, Jezusa Chrystusa»” (KKK 684).

- Co czyni Duch Święty swoją łaską?
- Na czym polega nasze nowe życie?

W *Katechizmie Kościoła Katolickiego* czytamy o łaskach, jakie otrzymujemy w sakramencie bierzmowania:

Pokaz slajdu z tekstem:

„Bierzmowanie przynosi zatem wzrost i pogłębienie łaski chrzcielnej:

- zakorzenia nas głębiej w Bożym synostwie, tak że możemy mówić «Abba, Ojcze!» (Rz 8,15);
- ściślej jednoczy nas z Chrystusem;
- pomnaża w nas dary Ducha Świętego;
- udoskonala naszą więź z Kościołem;
- udziela nam jako prawdziwym świadkom Chrystusa, specjalnej mocy Ducha Świętego do szerzenia i obrony wiary słowem i czynem, do mężnego wyznawania imienia Chrystusa oraz do tego, by nigdy nie wstydić się Krzyża”.

(KKK 1303)

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Uczniowie otrzymują teksty nauczania Kościoła i przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 4 minuty.

Grupa I

„Sakrament bierzmowania w życiu każdego chrześcijanina, zazwyczaj młodego, bo młodzież przyjmuje ten sakrament – ma przyczynić się do tego, aby był on na miarę swojego życia i powołania również «świadkiem Chrystusa». Jest to sakrament szczególnego przyrównania do apostołów: sakrament, który każdego ochrzczonego wprowadza w apostołstwo Kościoła (szczególnie w tak zwane apostołstwo świeckich). Jest to sakrament, który powinien rodzić w nas szczególne poczucie odpowiedzialności za Kościół, za Ewangelię, za sprawę Chrystusa w duszach ludzkich, za zbawienie świata.

Sakrament bierzmowania przyjmujemy jeden jedyny raz w życiu (podobnie jak chrzest) – a całe życie, które otwiera się w perspektywie tego sakramentu, nabiera charakteru wielkiej i zasadniczej próby. Jest to próba wiary i próba charakteru” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej na Błoniach*, Kraków, 9 czerwca 1979 r.).

– Do czego przyczynia się sakrament bierzmowania?

Grupa II

Papież Jan Paweł II w encyklice *O Duchu Świętym w życiu Kościoła i świata* pisze, że Duch Święty „mocą Ewangelii utrzymuje Kościół w ciągłej młodości, ustawicznie go odnawia i do doskonałego zjednoczenia z oblubieńcem prowadzi”. Dalej w encyklice czytamy, że Bóg, który „udzielając się w Duchu Świętym jako Dar człowiekowi, przetwarza świat ludzki od wewnątrz, od wnętrza serc i sumień” (*Domini et vivificantem*, 25, 59).

– Co czyni Duch Święty w Kościele?

Grupa III

„Duch Święty przemienia nas naprawdę i chce przemieniać świat, w którym żyjemy, także poprzez nas. Otwórzmy Duchowi drzwi, dajmy się Mu prowadzić, pozwólmy, aby nieustanne działanie Boga, uczyniło nas nowymi ludźmi, ożywionymi Bożą miłością, którą daje nam Duch Święty! Jakże byłoby to piękne, gdyby każdy z was, mógł wieczorem powiedzieć: dzisiaj w szkole, w domu, w pracy, prowadzony przez Boga, uczyniłem gest miłości wobec kolegi, rodziców, osoby starszej! Jakże piękne!” (Franciszek, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej połączonej z udzieleniem sakramentu bierzmowania*, Watykan, 28 kwietnia 2013 r.).

– Do czego papież Franciszek wzywa młodzież?

Prezentacja i podsumowanie pracy w grupach.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Bóg przez chrzest czyni człowieka swoim dzieckiem. W sakramencie bierzmowania daje nam łaskę Ducha Świętego, abyśmy mogli stać się Bożymi apostołami. Człowiek całym swoim życiem powinien okazywać Bogu wdzięczność za wszystko, co od Niego otrzymuje.

Autorefleksja.

Duch Święty mieszka w każdym z nas. Nasze ciało jest świątynią Ducha Świętego.

Pomyśl:

- Jak często modłę się do Ducha Świętego?
- W jaki sposób dziękuję Bogu za dar Ducha Świętego?
- Jak współpracuję z Duchem Świętym?

Pokaz slajdu z tekstem modlitwy.

„Duchu Święty,
który napełniasz
okrąg ziemi
i przenikasz
tajniki naszych serc,
odnów nas swą ożywczą łaską i spraw,
abyśmy byli wiernymi świadkami Twojej prawdy.
Ty, który mieszkasz
w nas, aby wspierać
naszą słabość,
ześlij ogień Twej Bożej mocy, aby oczyścił nas,
umocnił i obudził tęsknotę za nową ziemią
i nowym niebem.
Przez Chrystusa Pana naszego. Amen”.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę do Ducha Świętego z prośbą o umocnienie w wierze.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Przyjdź, Duchu Święty, ja pragnę”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)

23. BIERZMOWANIE – POCZĄTEK DROGI DO DOJRZAŁOŚCI

Cele główne

Ukazanie istoty sakramentu bierzmowania oraz jego roli w życiu człowieka wierzącego.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za rozwój wiary.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- nazywa bierzmowanie sakramentem umocnienia w wierze,
- wymienia skutki sakramentu bierzmowania (A.14).

Umiejętności

- wskazuje, w jaki sposób działa Duch Święty,
- objaśnia znaczenie sakramentu bierzmowania dla chrześcijańskiego życia (B.5.1),
- wskazuje, że w sakramencie bierzmowania zostaje powołany do troski o innych (F.2.3).

Postawy

- przyjmuje odpowiedzialność za rozwój wiary i przyjęcie łaski Ducha Świętego (A.14.a),
- ocenia swoje przygotowanie do sakramentu bierzmowania.

Metody i formy

Śpiew, techniki multimedialne, metoda „słoneczko”, rozmowa kierowana, praca w grupach, analiza tekstu biblijnego, niedokończone zdania, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, plansza ze słowem: MOC, karty pracy, teksty przemówień papieży: Jana Pawła II i Franciszka, slajd z tekstem modlitwy, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

Śpiew: „Duchu Święty, przyjdź”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)

WPROWADZENIE

Z każdym rokiem stajemy się starsi, bardziej odpowiedzialni za siebie oraz innych. Potrzebna jest siła i moc, aby sprostać codziennym zadaniom.

Metoda „słoneczko”.

Umieszczenie na tablicy planszy ze słowem:

MOC

– Z czym kojarzy się pojęcie: „moc”?

Uczniowie na kartkach samoprzylepnych zapisują jedno skojarzenie i umieszczają promieniście wokół planszy.

Prezentacja pracy uczniów i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

W Kościele przygotowujemy się do sakramentu bierzmowania. Sakrament ten, daje szczególną moc, aby we współczesnym świecie, mężnie wyznawać wiarę, którą przyjęliśmy na chrzcie świętym.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) ze słowami Ojca Świętego Benedykta XVI.

„Proszę was, trwajcie mocni w wierze!”
(Benedykt XVI)

– Do czego wzywa papież Benedykt XVI?

Papież Benedykt XVI, będąc w naszej Ojczyźnie, zachęcał, aby mocno trwać w wierze.

Sakrament bierzmowania uzdalnia do wytrwałości w wierze. Jednocześnie zobowiązuje do dawania świadectwa wiary swoim życiem.

ROZWINIĘCIE

Przed zesłaniem Ducha Świętego Apostołowie nie byli jeszcze w pełni przygotowani do pełnienia zadań, które powierzył im Pan Jezus. Nie rozumieli tajemnic Chrystusowych, nie mieli odwagi ich głosić. Dopiero dzięki Duchowi Świętemu otrzymali nadprzyrodzoną moc i siłę. Stali się dojrzałymi w wierze.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Kiedy nadszedł wreszcie Dzień Pięćdziesiątnicy, znajdowali się wszyscy razem na tym samym miejscu. Nagle dał się słyszeć z nieba szum, jakby uderzenie gwałtownego wiatru i napełnił cały dom, w którym przebywali. Ukazały się im też języki jakby z ognia, które się rozdzieliły, i na każdym z nich spoczął jeden. I wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym, i zaczęli mówić obcymi językami, tak jak im Duch pozwalał mówić. (...) Kiedy Apostołowie w Jerozolimie dowiedzieli się, że Samaria przyjęła słowo Boże, wysłali do nich Piotra i Jana, którzy przyszli i modlili się za nich, aby mogli otrzymać Ducha Świętego. Bo na żadnego z nich jeszcze nie zstąpił. Byli jedynie ochrzczeni w imię Pana Jezusa. Wtedy więc wkładali [Apostołowie] na nich ręce, a oni otrzymywali Ducha Świętego. (...) A kiedy Paweł włożył na nich ręce, Duch Święty zstąpił na nich. Mówili też językami i prorokowali” (Dz 2,1-4; 8,14-17; 19,6).

Analiza tekstu biblijnego.

- Gdzie przebywali Apostołowie w dniu Pięćdziesiątnicy?
- Co wydarzyło się w Wieczerniku?
- Jakimi darami Duch Święty obdarzył Apostołów?
- Co czynili Apostołowie mocą Ducha Świętego?

Dary Ducha Świętego otrzymali Apostołowie nie tylko dla siebie, ale także po to, aby przekazać je innym. Czynili to – jak świadczą *Dzieje Apostolskie* – przez modlitwę i wkładanie rąk.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Obecnie tego samego dzieła dokonują następcy Apostołów – biskupi, udzielając sakramentu bierzmowania. Znakiem widzialnym udzielania Ducha Świętego w sakramencie bierzmowania jest włożenie rąk, namaszczenie krzyżem świętym i modlitwa. Włożenie rąk oznacza przekazanie mocy Ducha Świętego i powierzenie określonego zadania do spełnienia. Namaszczenie krzyżem – napełnienie Duchem Świętym, umocnienie wiary i życie w łasce.

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Uczniowie otrzymują teksty biblijne. Zadaniem jest udzielenie odpowiedzi na pytania:

- Jak Chrystus nazywa Ducha Świętego?
- Jak działa Duch Święty?

Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„A Poczieszyciel, Duch Święty, którego Ojciec pośle w moim imieniu, On was wszystkiego nauczy i przypomni wam wszystko, co Ja wam powiedziałem” (J 14,26).

Grupa II

„Gdy zaś przyjdzie On, Duch Prawdy, doprowadzi was do całej prawdy. Bo nie będzie mówił od siebie, ale powie wszystko cokolwiek usłyszysz i oznajmi wam rzeczy przyszłe. On Mnie otoczy chwałą, ponieważ z mojego weźmie i wam objawi” (J 16,13-15).

Grupa III

„(...) ale gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami w Jerozolimie i w całej Judei, i w Samarii, i aż po krańce ziemi” (Dz 1,8).

Grupa IV

„A nadzieja zawieść nie może, ponieważ miłość Boża rozlana jest w sercach naszych przez Ducha Świętego, który został nam dany” (Rz 5,5).

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

W sakramencie bierzmowania Duch Święty udziela ochrzczonym siły do mężnego wyznawania wiary. Pozwala zgłębiać prawdę objawioną przez Jezusa Chrystusa. Jest Duchem Prawdy – oświeca umysł człowieka i pomaga lepiej poznać obowiązki wynikające z przynależności do Kościoła. Jest Duchem mocy – napełnia wierzących męstwem, pomaga przewycięzać im trudności w wierze. Jest Duchem nadziei i jedności.

Odczytanie tekstu Katechizmu Kościoła Katolickiego.

„Bierzmowanie udoskonala łaskę chrztu; jest ono sakramentem, który daje Ducha Świętego, aby głębiej zakorzenić nas w synostwie Bożym, ściślej wszczepić w Chrystusa, umocnić naszą więź z Kościołem, włączyć nas bardziej do jego posłania i pomóc w świadczeniu o wierze chrześcijańskiej słowem, któremu towarzyszą czyny” (KKK 1316).

- Co udoskonala sakrament bierzmowania?
- Co daje sakrament bierzmowania?

Ojciec Święty Jan Paweł II powiedział:

„Istotnym celem sakramentu bierzmowania jest udoskonalenie daru Ducha Świętego otrzymanego na chrzcie, tak aby przyjmujący go stał się zdolny do świadczenia o Chrystusie słowem i całym życiem” (*Katecheza pt. „Bierzmowanie w Kościele – wspólnotie kapłańskiej i sakramentalnej” wygłoszona w czasie audiencji generalnej, Watykan, 1 kwietnia 1992 r.*).

- Co jest celem sakramentu bierzmowania ?

Bóg przez chrzest czyni człowieka swoim dzieckiem. W sakramencie bierzmowania powołuje ochrzczonego na apostoła i obdarza kolejnymi łaskami. Człowiek całym swoim życiem powinien okazywać Bogu wdzięczność za wszystko, co od Niego otrzymuje.

Papież Franciszek powiedział do bierzmowanej młodzieży:

„Drodzy przyjaciele, otwórzmy na oścież drzwi naszego życia, na nowość Boga, którą daje nam Duch Święty, aby nas przekształciła, uczyniła nas silnymi w uciskach, umocniła naszą więź z Panem, nasze mocne trwanie w Nim; to będzie prawdziwa radość! Niech się tak stanie” (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej połączonej z udzieleniem sakramentu bierzmowania*, Watykan, 28 kwietnia 2013 r.).

Natomiast 29 kwietnia 2013 r. papież Franciszek dokonał następującego wpisu na Twitterze:

„Duch Święty przemienia nas naprawdę i chce, także poprzez nas, przemieniać świat, w którym żyjemy” (https://twitter.com/Pontifex_pl/status/328456056797802496).

– O czym przypomina papież Franciszek?

ZAKOŃCZENIE

Bierzmowanie to obdarowanie człowieka szczególną mocą Ducha Świętego. Jest to sakrament umocnienia w wierze.

Autorefleksja.

Korzystając z mocy Ducha Świętego, możemy stać się apostołami Chrystusa przez: czynienie dobra, modlitwę, przykład własnego życia, dobre uczynki, niezachwianą wiarę.

Pomyślmy:

- W jaki sposób przygotowuję się do sakramentu bierzmowania?
- Jak korzystam z darów Ducha Świętego?
- Jak dziękuję Bogu za otrzymywane dary?

PRACA DOMOWA

Napisz, do czego zobowiązuje chrześcijanina sakrament bierzmowania.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Modlitwa do Ducha Świętego”.
(pokaż slajdu z tekstem modlitwy)

„Oddychaj we mnie, Duchu Święty,
abym o tym, co święte myślał!
Pociągnij mnie, Duchu Święty,
abym to, co święte czynił!
Rozpal mnie, Duchu Święty,
abym to, co święte miłował!
Broń mnie, Duchu Święty,
abym świętości
nigdy nie utracił! Amen”.

24. DARY I CHARYZMATY DUCHA ŚWIĘTEGO W MOIM ŻYCIU

Cele ogólne

Ukazanie znaczenia darów Ducha Świętego otrzymanych w sakramencie bierzmowania.

Wychowanie do przyjęcia i rozwijania darów Ducha Świętego we własnym życiu i dla dobra Kościoła.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje dary Ducha Świętego (A.14),
- definiuje, czym jest charyzmat (A.14).

Umiejętności

- wymienia dary Ducha Świętego (B.5.5),
- wyjaśnia, czym są charyzmaty Ducha Świętego w Kościele (A.14.1),
- objaśnia, kim jest Duch Święty dla Kościoła,
- uzasadnia potrzebę rozwijania darów Ducha Świętego (B.5.5).
- charakteryzuje poszczególne dary Ducha Świętego.

Postawy

- przyjmuje odpowiedzialność za rozwój otrzymanych darów (A.14.b).

Metody i formy

Gwiazda skojarzeń, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, analiza tekstów źródłowych, praca w grupach, ekspozycja, techniki plastyczne, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, *YOUCAT*, *Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, plansze (slajdy) z tekstami – 1 Kor 12,11, Iz 11,1-2, plansza (slajd) z tekstem hymnu: *O Stworzycielu, Duchu, przyjdź*, losy z darami Ducha Świętego, nagranie z *Hymnem do Ducha Świętego „O Stworzycielu, Duchu, przyjdź”*.

MODLITWA

Modlitwa do Ducha Świętego przed nauką.

WPROWADZENIE

Zapisanie na tablicy słowa: DAR. Uczniowie zapisują swoje skojarzenia.

Omówienie skojarzeń i podjęcie próby definicji pojęcia: „dar”.

Dar – podarunek, coś wartościowego, ofiarowanego komuś w prezencie.

W świecie współczesnym wciąż dostrzegamy wiele braków. Za mało jest dobra, miłości, sprawiedliwości. Chrystus powołał Kościół do głoszenia Dobrej Nowiny i budowania dobra w świecie.

To my w szczególnie sposób odpowiedzialni jesteśmy za dobro w naszym najbliższym otoczeniu.

W czasie sakramentu bierzmowania otrzymujemy szczególny prezent – siedem darów Ducha Świętego. Duch Święty pragnie, abyśmy z Nim współpracowali i świadomie korzystali z Jego darów.

ROZWINIĘCIE

O działaniu Ducha Świętego i Jego darach mówi św. Paweł.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Wszystkim zaś objawia się Duch dla [wspólnego] dobra. Jednemu dany jest przez Ducha dar mądrości słowa, drugiemu umiejętność poznawania według tego samego Ducha, innemu jeszcze dar wiary w tymże Duchu, innemu łaska uzdrawiania w jednym Duchu, innemu dar czynienia cudów, innemu proroctwo, innemu rozpoznawanie duchów, innemu dar języków i wreszcie innemu łaska tłumaczenia języków. Wszystko zaś sprawia jeden i ten sam Duch, udzielając każdemu tak, jak chce” (1 Kor 12,7-11).

Analiza tekstu biblijnego.

- W jakim celu objawia się wszystkim Duch Święty?
- Jakimi darami obdarza Duch Święty?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Wszystko zaś sprawia jeden i ten sam Duch, udzielając każdemu tak, jak chce”.

(1 Kor 12,11)

- Co czyni Duch Święty?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„I wyrośnie różdżka z pnia Jessego,
wypuści się odrośl z jego korzeni.
I spocznie na niej Duch Pański,
duch mądrości i rozumu,
duch rady i męstwa,
duch wiedzy i bojaźni Pańskiej”.

(Iz 11,1-2)

- Jakich darów udziela Duch Święty?

Duch Święty mieszka w sercach ludzi. Jego obecność udziela się przez dary.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Siedmioma darami Ducha Świętego są: mądrość, rozum, rada, męstwo, umiejętność, pobożność i bojaźń Boża. Chrystus, Syn Dawida, posiada je w całej pełni. Dopełniają one i udoskonalają cnoty tych, którzy je otrzymują. Czynią wiernych uległymi do ohotnego posłuszeństwa wobec natchnień Bożych” (KKK 1831).

- Jakie są dary Ducha Świętego?

Uczniowie zapisują na tablicy dary Ducha Świętego.

DARY DUCHA ŚWIĘTEGO:

- dar mądrości,
- dar rozumu,
- dar rady,
- dar męstwa,
- dar umiejętności,
- dar pobożności,
- dar bojaźni Bożej.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Dary Ducha Świętego człowiek powinien rozwijać w sobie, aby coraz bardziej upodabniać się do Chrystusa. Duch Święty umacnia nas w rozwijaniu tych dyspozycji.

Dary te nazywamy również charyzmatami.

Katechizm Kościoła Katolickiego wyjaśnia, czym są charyzmaty:

„Charyzmaty, zarówno nadzwyczajne, jak również proste i zwykłe, są łaskami Ducha Świętego, bezpośrednio lub pośrednio służącymi Kościołowi; zostają udzielone w celu budowania Kościoła; dla dobra ludzi oraz ze względu na potrzeby świata” (KKK 799).

- Co to są charyzmaty?
- W jakim celu zostają udzielone charyzmaty?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Duch Święty wyposaża człowieka w różnorakie dary, duchowe uzdolnienia zwane charyzmatami. *Katechizm Kościoła Katolickiego* podaje, że charyzmat to specjalny dar Ducha Świętego dla danej osoby ze względu na dobro Kościoła, dlatego powinien służyć jego wzrostowi i budowaniu. Poza wyjątkowymi darami, jakimi są charyzmaty, każdy z nas w sakramencie bierzmowania otrzymuje od Ducha Świętego dary: mądrości, męstwa, umiejętności, rozumu, rady, pobożności i bojaźni Bożej. Dary te to obfite wyposażenie do realizacji zadań wynikających z naszego udziału w kapłańskiej, prorockiej i królewskiej funkcji Chrystusa i Kościoła, poprzez które dokonuje się dzieło zbawienia.

Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych podaje:

„Duch Święty otwiera mnie na Boga, uczy mnie modlić się i pomaga mi być dla innych.

«Cichy Gość naszej duszy» – tak nazywa Ducha Świętego św. Augustyn. Kto chce Go poczuć, musi się wyciszyć. Często Duch mówi w nas i rozmawia z nami bardzo cicho, choćby głosem naszego sumienia lub też poprzez inne wewnętrzne i zewnętrzne impulsy. Być «świątynią Ducha Świętego» oznacza: być całym sercem i duszą dla tego Gościa, dla Boga w nas. Nasze ciało jest więc w pewnej mierze mieszkaniem Bożym. Im bardziej otwieramy się na Ducha Świętego w nas, tym bardziej staje się On nauczycielem naszego życia, tym bardziej obdarza nas również dzisiaj swoimi charyzmatami ku zbudowaniu Kościoła. W ten sposób zamiast uczynków ciała rodzą się w nas owoce Ducha» (YOUCAT 120).

– Co czyni Duch Święty w życiu człowieka?

Duch Święty jest miłującą nas Osobą: stale jest w nas obecny, działa w nas, jednoczy i prowadzi. Obdarza różnymi darami, umiejętnościami, zdolnościami, sprawnościami, które konieczne są do osiągnięcia zbawienia. Powinniśmy je w sobie odkrywać, poznawać i rozwijać. Duch Święty zachęca nas, byśmy wykorzystywali Jego dary dla dobra całego Kościoła. Św. Jan Paweł II, w czasie spotkania z młodzieżą na Jasnej Górze w 1991 r., wezwał do otwierania się na działanie Ducha Świętego i do współpracy z Nim.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„«Postępujcie według ducha» (Ga 5,16). Pozwólcie, aby «duch mądrości i rozumu, duch rady i męstwa, duch wiedzy, pobożności i bojaźni Pańskiej» (Iz 11,2) przeniknął Wasze serca i Wasze życie, i by za Waszym pośrednictwem przekształcał oblicze ziemi».

(Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Częstochowa, 15 sierpnia 1991 r.)

– Do czego zachęca św. Jan Paweł II?

Papież Franciszek w sposób obrazowy przedstawił działanie Ducha Świętego w życiu człowieka.

„Starożytni teologowie powiadali: dusza jest rodzajem żagłówki, Duch Święty jest wiatrem, który dmie w żagiel, aby łódka mogła płynąć, a pchnięcia i tchnienia wiatru to dary Ducha Świętego” (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej z udziałem członków ruchów kościelnych w uroczystość Zesłania Ducha Świętego, Watykan, 19 maja 2013 r.*).

– Jakich porównań użył papież Franciszek w odniesieniu do duszy ludzkiej i Ducha Świętego?

Dusza – żaglowiec,
Duch Święty – wiatr,
Pchnięcia i tchnienia wiatru – dary Ducha Świętego.

ZAKOŃCZENIE

Kiedy mówimy o darach Ducha Świętego, to rozumiemy je jako szczególne dary dla naszego życia religijnego.

Praca w grupach.

Podział uczniów na siedem grup. Zadaniem jest przedstawienie graficznie jednego z wylosowanych darów Ducha Świętego. Czas pracy: 10 minut.

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

Pokaz slajdu z tekstem „Hymnu do Ducha Świętego «O Stworzycielu, Duchu, przyjdź»”.

O Stworzycielu, Duchu, przyjdź, nawiedź dusz wiernych Tobie krąg. Niebieską łaskę zesłać racz sercom, co dziełem są Twych rąk.

Pocieszycielem jesteś zwan
i najwyższego Boga dar.
Tyś namaszczeniem naszych dusz,
zdrój żywy, miłość, ognia żar.

Ty darzysz łaską siedemkroć,
bo moc z prawicy Ojca masz,
Przez Boga obiecany nam,
mową wzbogacasz język nasz.

Światłem rozjaśnij naszą myśl,
w serca nam miłość świętą wlej
I wątłą słabość naszych ciał
pokrzep stałością mocy Twej.

Nieprzyjaciela odpędź w dal
i Twym pokojem obdarz wraz.
Niech w drodze za przewodem Twym
miniemy zło, co kusi nas.

Daj nam przez Ciebie Ojca znać,
daj, by i Syn poznany był.
I Ciebie, jedno tchnienie Dwóch,
niech wyznajemy z wszystkich sił.

Niech Bogu Ojcu chwała brzmi,
Synowi, który zmartwychwstał.
I Temu, co pociesza nas,
niech hołd wieczystych płynie chwał.
Amen.

Hymn do Ducha Świętego jest prośbą o to, byśmy dzięki darom Ducha Świętego umieli walczyć ze złem, ale także w walce tej pomagali innym.

Autorefleksja.

W sakramencie bierzmowania Duch Święty obdarza pełnią swych darów, umacnia naszą wiarę oraz uzdalnia nas do prowadzenia odpowiedzialnego życia chrześcijańskiego.

Pomyślmy:

- Jak rozwijam swoje umiejętności, zdolności?
- Na ile pozwalam, aby Duch Święty kierował moją wiarą, budował ją i umacniał?
- Jak przygotowuję się do przyjęcia darów Ducha Świętego?

PRACA DOMOWA

Naucz się hymnu: *O Stworzycielu, Duchu, przyjdź*.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew hymnu: „O Stworzycielu, Duchu, przyjdź”.
(odtworzenie nagrania z hymnem)

25. LITURGIA

SAKRAMENTU BIERZMOWANIA

Cele ogólne

Ukazanie obrzędów liturgii sakramentu bierzmowania.

Wychowanie do odpowiedzialnego uczestnictwa w liturgii sakramentu bierzmowania.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje słowa dialogu z biskupem podczas bierzmowania,
- wymienia obrzędy sakramentu bierzmowania,
- podaje, kto jest szafarzem bierzmowania.

Umiejętność

- wyjaśnia znaczenie obrzędów bierzmowania (B.5.1),
- wyjaśnia, czym jest krzyżmo święte,
- objaśnia, do czego zobowiązuje przyjęcie sakramentu bierzmowania (B.5.5),
- charakteryzuje poszczególne znaki obrzędów liturgii sakramentu bierzmowania (B.5.2),
- wskazuje na moment namaszczenia krzyżmem jako istotny obrzęd bierzmowania (B.5.2).

Postawy

- przyjmuje postawę odpowiedzialnego uczestnictwa w liturgii sakramentu bierzmowania (B.5.d),
- przyjmuje odpowiedzialność za bycie świadkiem Chrystusa (F.2.e).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, analiza tekstów źródłowych, łamigłówka, praca w grupach, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, *Obrzędy bierzmowania według Pontyfikału Rzymskiego*, Jan Paweł II, *Dominum et Vivificantem*, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, plansza z tekstem – 1 Kor 2,12, tekst świadectwa, schemat obrzędów liturgii bierzmowania, tabela obrzędów i znaków bierzmowania, prezentacja multimedialna lub film.

MODLITWA

Pokaz slajdu z tekstem modlitwy.

„O Duchu Święty Pocieszycielu,
Racz udoskonalić w nas dzieło rozpoczęte przez Jezusa,
Rozpal w nas zapał apostołski, który by dosięgał
Wszystkich ludzi i wszystkie narody.
Niech żadne więzy ziemskie nie przeszkadzają nam
W wypełnianiu naszego powołania.
Niech żadne obliczenia nie sprowadzą szerokiego
Zasięgu miłości do ciasnych, małych egoizmów.
Niech wszystko w nas będzie wielkie:
Poszukiwanie i umiłowanie prawdy,
Gotowość do ofiary;
Niech wszystko w nas będzie wielkie i zgodne z modlitwą
Syna do Ojca i z tym źródłem,
Twojej o Duchu Święty miłości,
Która z woli Ojca i Syna spłynęła na Kościół
Amen. Alleluja”.

(św. Jan XXIII)

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa.

„Do dzisiaj pamiętam zdenerwowanie, jakie odczuwałam przed egzaminem poprzedzającym przyjęcie sakramentu bierzmowania. Nie zastanawiałam się wtedy, jak wiele zmieni on w moim życiu. Wtedy najważniejsza była sama uroczystość a także goście i rodzina. Po pewnym czasie

ukończyłam szkołę. Na zakończenie roku otrzymałam po raz pierwszy świadectwo z wyróżnieniem. Dopiero wtedy zaczęłam się zastanawiać, dlaczego dopiero teraz udało mi się zdobyć wystarczająco wysoką średnią. Początkowo nie kojarzyłam tego z przyjęciem wcześniej sakramentu bierzmowania. Później musiałam wybrać szkołę, poleciłam Bogu swój los, a Ducha Świętego prosiłam o pomoc. Okazało się, że wybór szkoły był trafny. Od tamtych dni upłynęło wiele czasu jednak do dzisiaj przed każdym egzaminem proszę o pomoc Ducha Świętego. Dzięki Jego pomocy udało mi się zdać maturę, a także mam nadzieję, że pomyślnie zdam egzaminy na studia (Karolina)” (W. Kubik, *Duch Święty. Jak odkrywam Jego działanie?*, Kraków 1998, s. 52).

– Co zawdzięcza Karolina Duchowi Świętemu?

Szczególnym znakiem, w którym doświadczamy bliskości i łaski Ducha Świętego jest sakrament bierzmowania.

W czasie dzisiejszej katechezy poznamy znaki i ich znaczenie, które są obecne w czasie liturgii udzielania sakramentu bierzmowania.

ROZWINIĘCIE

Bierzmowanie jest sakramentem umocnienia w wierze, w którym człowiek otrzymuje dary Ducha Świętego. Jezus, nauczając, wielokrotnie obiecywał „wylanie” Ducha Świętego, tłumacząc, jakie będzie Jego działanie. Apostołowie, kiedy otrzymali Ducha Świętego, stali się świadkami Chrystusa.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Nam zaś objawił to Bóg przez Ducha. Duch przenika wszystko, nawet głębokości Boga samego. Kto zaś z ludzi zna to, co ludzkie, jeżeli nie duch, który jest w człowieku? Podobnie i tego, co Boskie, nie zna nikt, tylko Duch Boży. Otóż myśmy nie otrzymali ducha świata, lecz Ducha, który jest z Boga, dla poznania darów Bożych. A głosimy to nie uczonymi słowami ludzkiej mądrości, lecz pouczeni przez Ducha, przedstawiając duchowe sprawy tym, którzy są z Ducha” (1 Kor 2,10-13).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co czyni Duch Święty?
- Od Kogo pochodzi Duch Święty?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Otóż myśmy nie otrzymali ducha świata, lecz Ducha, który jest z Boga, dla poznania darów Bożych”.

(1 Kor 2,12)

- Co Duch Święty pomaga poznać człowiekowi?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

- W jaki sposób biskup udziela sakramentu bierzmowania?

„Istotnym obrzędem bierzmowania jest namaszczenie krzyżmem świętym czoła ochrzczonego [...] wraz z włożeniem ręki przez szafarza i słowami: «Przyjmij znamię daru Ducha Świętego»” (KKK 1320).

Umieszczenie na tablicy schematu obrzędów liturgii bierzmowania udzielanego w czasie Mszy Świętej.

Elementy liturgii Mszy Świętej podczas udzielania sakramentu bierzmowania:

- wyznanie wiary (odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych),
- włożenie rąk,
- namaszczenie krzyżmem.

Wyjaśnienie pojęć: „krzyżmo święte”, „nałożenie rąk przez biskupa”, „namaszczenie świętym olejem”.

Krzyżmo święte – jest to mieszanina oliwy z oliwek i balsamu poświęcona przez biskupa w Wielki Czwartek w katedrze podczas tzw. Mszy Krzyżma.

Nałożenie rąk przez biskupa – oznacza i sprawia udzielenie się Ducha Świętego bierzmowanemu, jest jego umocnieniem na drodze zdobywania świętości i w służbie Bożej.

Namaszczenie świętym olejem – symbolizuje upodobnienie bierzmowanego do Chrystusa. Stąd bierzmowany przez święte namaszczenie ma pełne prawo do nazwy chrześcijanin, czyli należący do Chrystusa i Jego Kościoła.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje kto jest szafarzem sakramentu bierzmowania.

„W obrządku łacińskim zwyczajnym szafarzem bierzmowania jest biskup. Chociaż biskup może z ważnych powodów udzielić kapłanowi pozwolenia na udzielenie tego sakramentu, ze względu na znaczenie bierzmowania powinien udzielać go raczej sam, ponieważ właśnie z tego powodu celebrowanie bierzmowania została oddzielona w czasie od chrztu. Biskupi są następcami Apostołów; otrzymali pełnię sakramentu święceń. Udzielanie przez nich sakramentu bierzmowania wyraźnie oznacza, że jednym z jego skutków jest ściślejsze zjednoczenie bierzmowanych z Kościołem, z jego apostołskimi początkami i jego posłaniem świadczenia o Chrystusie” (KKK 1313).

– Kto powinien być szafarzem bierzmowania?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Właściwym szafarzem bierzmowania jest biskup. Udzielenie sakramentu bierzmowania przez biskupa wskazuje na ścisłą więź łączącą bierzmowanych z Kościołem, a także zwraca uwagę na obowiązek dawania świadectwa o Chrystusie wśród ludzi.

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Uczniowie otrzymują teksty z liturgii sakramentu bierzmowania. Zadaniem jest wyjaśnienie poszczególnych znaków. Czas pracy: 8 minut.

Grupa I

WYZNANIE WIARY, Z OBRZĘDÓW LITURGII SAKRAMENTU BIERZMOWANIA:

Biskup: Pytam każdego z was: Czy wyrzekasz się szatana, wszystkich jego spraw i pokus?

Kandydaci: Wyrzekam się.

Biskup: Czy wierzysz w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi?

Kandydaci: Wierzę.

Biskup: Czy wierzysz w Jezusa Chrystusa, Jego Syna jedyne-
go, a naszego Pana, narodzonego z Maryi Dziewicy, umęczonego
i pogrzebanego, który powstał z martwych i zasiada po prawicy
Ojca?

Kandydaci: Wierzę.

Biskup: Czy wierzysz w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela, które-
go masz dzisiaj otrzymać w sakramencie bierzmowania, tak jak
Apostołowie otrzymali Go w dzień Pięćdziesiątnicy?

Kandydaci: Wierzę.

Biskup: Czy wierzysz w święty Kościół powszechny, obcowanie
Świętych, odpuszczenie grzechów, zmartwychwstanie ciała
i życie wieczne?

Kandydaci: Wierzę.

Biskup: Taka jest nasza wiara. Taka jest wiara Kościoła, której wy-
znawanie jest naszą chlubą w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

Wszyscy: Amen.

Grupa II

WŁOŻENIE RĄK, Z LITURGII SAKRAMENTU BIERZMOWANIA:

Biskup stoi zwrócony do ludu i złożywszy ręce mówi: Najmilsi,
prośmy Boga Ojca wszechmogącego, aby łaskawie zesłał Du-
cha Świętego na te przybrane dzieci swoje, odrodzone już na
chrzcie do życia wiecznego. Niech Duch Święty umocni je swo-
imi darami i przez swoje namaszczenie upodobni do Chrystusa,
Syna Bożego.

Biskup wyciąga ręce nad kandydatami i mówi: Boże wszechmogący,
Ojcze naszego Pana, Jezusa Chrystusa, który odrodziłeś te służki
swoje przez wodę i Ducha Świętego i uwolniłeś ich od grzechu,
ześlij na nich Ducha Świętego Pocieszyciela, daj im ducha mą-
drości i rozumu, ducha rady i męstwa, ducha umiejętności i po-
bożności, napełnij ich duchem Twojej bojaźni. Przez Chrystusa,
Pana naszego. Amen.

Grupa III
NAMASZCZENIE KRZYŻMEM, Z LITURGII SAKRAMENTU BIERZ-
MOWANIA:

Diakon podaje biskupowi święte krzyżmo. Kandydaci do bierzmowania pojedynczo podchodzą do biskupa. Świadek bierzmowania kładzie prawą rękę na ramieniu kandydata i podaje jego imię biskupowi albo kandydat sam podaje swoje imię.

Biskup zwilża palec prawej ręki krzyżmem i kreśli nim znak krzyża na czole kandydata mówiąc: (imię bierzmowanego/-ej), przyjmij znamię daru Ducha Świętego.

Bierzmowany: Amen.

Biskup: Pokój z tobą.

Bierzmowany: I z duchem twoim.

Prezentacja multimedialna lub fragment filmu z udzielania sakramentu bierzmowania.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Prezentacja pracy w grupach (może zostać zapisana w formie tabeli na tablicy).

ELEMENTY LITURGII SAKRAMENTU BIERZMOWANIA	ZNACZENIE ZNAKU OBRZĘDU
1. Wyznanie wiary – odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych	Bierzmowanie jest dopełnieniem chrztu, dlatego też świadomie, wyznając wiarę, wyrażamy gotowość do przyjęcia tego sakramentu.
2. Włożenie rąk	Wyraża biblijny gest oznaczający wezwanie Ducha Świętego i prośbę o umocnienie w wierze, nadziei i miłości.
3. Namaszczenie krzyżmem	Naznaczenie znakiem krzyża oraz słowa: „Przyjmij znamię daru Ducha Świętego”, uświadamiają otrzymane dary: moc Ducha Świętego, wybranie, przyłączenie do Chrystusa i współdziałanie z nim w Kościele.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

ZAKOŃCZENIE

Z przyjętego sakramentu bierzmowania wypływa nowe życie, które daje Duch Święty.

Św. Jan Paweł II nauczał:

„Tam właśnie zostaje zaszczepiony przez Ducha ów «korzeń nieśmiertelności» (por. Mdr 15,3), z którego wyrasta nowe życie: życie człowieka w Bogu. To życie jako owoc zbawczego udzielania się Boga w Duchu Świętym, tylko pod Jego działaniem może rozwijać się i umacniać” (*Dominum et Vivificantem*, 58).

„Będziecie dawać świadectwo prawdzie Ewangelii w imię Jezusa Chrystusa. Będziecie żyli tak, aby uczynić świętym każde ludzkie życie. Razem ze wszystkimi bierzmowanymi staniecie się żywymi kamieniami katedry pokoju. Jesteście rzeczywiście wezwani przez Boga, aby być narzędziami jego pokoju” (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej, Coventry, 30 maja 1982 r.*)

- O czym poucza św. Jan Paweł II?
- Do czego zobowiązuje przyjęcie sakramentu bierzmowania?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

Autorefleksja.

Przyjęcie sakramentu bierzmowania zobowiązuje nas do tego, abyśmy swoją wiarę mężnie wyznawali, bronili jej i żyli według jej zasad.

Pomyślmy:

- Jak przygotowuję się do przyjęcia sakramentu bierzmowania?
- Jak często modłę się o dary Ducha Świętego?

Sakrament bierzmowania sprawia, że stajemy się jednością z Chrystusem i wspólnotą wierzących.

PRACA DOMOWA

Pomódl się za szafarzy bierzmowania.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 6)

MODLITWA

„Boże, odmień nasze serca!
Boże, ześlij swojego Ducha Świętego
do naszych serc
i odnow w nas łaskę Chrztu.
Odmień nasze serca,
Umocnij je,
Abyśmy z radością dawali świadectwo
orędziu Ewangelii.
Pomóż nam
pogłębić naszą wiarę,
abyśmy w jedności i miłości
mogli służyć Tobie i sobie nawzajem”.
(*Modlimy się z Janem Pawłem II*, Warszawa 1997, s. 19)

26. ODPOWIEDZIALNOŚĆ I TROSKA O ŻYCIE WIARĄ

Cele ogólne

Ukazanie prawdy, że sakrament bierzmowania czyni nas w pełni odpowiedzialnymi za swoje życie oraz innych.

Wychowanie do zaangażowania się w kształtowanie swojej wiary i mężnego jej wyznawania.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje, czym jest wiara i odpowiedzialność za nią.

Umiejętność

- wyjaśnia, dlaczego chrześcijanin powinien rozwijać własną wiarę (B.5.3),
- objaśnia, na czym polega mężne wyznawanie wiary i postępowanie według jej zasad (B.5.4),
- uzasadnia, że Duch Święty uzdalnia nas do wyznawania wiary (B.5.3),
- wskazuje, jaką drogę życiową powinni wybrać młodzi ludzie, aby żyć wiarą,
- uzasadnia potrzebę współpracy z Duchem Świętym w codziennym życiu (B.5.7).

Postawy

- ocenia swoją postawę świadectwa wiary w codziennym życiu (B.5.c),
- przyjmuje odpowiedzialność za dawanie świadectwa wiary w swoim otoczeniu (A.14.b).

Metody i formy

Pogadanka, rozmowa kierowana, praca w grupach, metoda skojarzeń, tekst luk, gra myśli, „każdy początek jest taki sam”, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, techniki multimedialne, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *YOUCAT. Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, teksty przemówień papieży: Benedykta XVI i Franciszka, M. Zientara-Malewska, *Hymn do Ducha Świętego*, plansze z napisami, arkusze papieru.

MODLITWA

„Główne prawdy wiary”.

WPROWADZENIE

Sakrament bierzmowania uzdalnia nas do odpowiedzialności za swoją wiarę i nazywany jest sakramentem umocnienia w wierze. Od momentu przyjęcia tego sakramentu powinniśmy być w pełni świadomymi i odpowiedzialnymi chrześcijanami.

Na dzisiejszej katechezie zastanowimy się, czym jest dla nas wiara i w jaki sposób możemy ją wyznawać oraz dawać świadectwo dojrzałego chrześcijanina.

Inspirujemy uczniów do poszukiwań odpowiedzi, czym jest wiara. Swoje przemyślenia uczniowie zapisują na tablicy.

Propozycja 1

„Gra myśli”

Katecheta rozpoczyna: „Myślę o wierze”. Następnie uczeń kontynuuje: „Kiedy słyszę o wierze, myślę o Jezusie”. Kolejny uczeń mówi: „Myśląc o wierze, zastanawiam się nad życiem wiecznym”. Gra jest kontynuowana, dopóki grupie nie wyczerpią się pomysły.

Podkreślamy, iż należy wymienić rzeczywiście pierwsze skojarzenie, jakie przyjdzie na myśl odnośnie omawianego pojęcia.

Propozycja 2

„Każdy początek jest taki sam”

Katecheta słowo: „wiara” wielokrotnie zapisuje na tablicy bądź przygotowanym arkuszu papieru jedno pod drugim, aby każdy chętny uczeń mógł uzupełnić jeden wiersz.

Przykład:

Wiara w Boga.

Wiara w Słowo Boże.

Wiara zobowiązuje do dawania świadectwa.

Wiara powinna być rozwijana.

Wiara i modlitwa.

Wiara pomaga żyć *itp.*

Wyjaśnienie pojęcia: „wiara”.

Wiara jest przyłgnięciem człowieka do Boga i uznaniem całej prawdy, którą Bóg objawił

Odczytanie tekstu Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych.

„Wiara to wiedza i zaufanie. Ma siedem cech charakterystycznych:

Wiara jest czystym darem Boga, który otrzymujemy, kiedy prosimy o to w swoim wnętrzu.

Wiara jest ponadnaturalną siłą, która jest nam niezbędna, by osiągnąć zbawienie.

Wiara wymaga od człowieka wolnej woli i jasnego umysłu, gdy odpowiada na Boże zaproszenie.

Wiara jest absolutnie pewna, gdyż gwarantuje to Jezus.

Wiara jest niedoskonała tak długo, jak długo nie dokonuje się w miłości.

Wiara wzrasta, gdy coraz lepiej wsłuchujemy się w słowo Boga i przez modlitwę pozostajemy z Nim w żywej relacji.

Wiara już teraz daje nam przedsmak radości nieba.

Wielu mówi, że wiara to dla nich za mało, chcieliby wiedzieć. Wyraz «wierzyć» ma jednak dwa zupełnie odmienne znaczenia: gdy spadochroniarz zapytałby kogoś z obsługi naziemnej lotniska: «Czy spadochron na pewno jest spakowany?», a ten odpowiedziałby zdawkowo: «Wierzę, że tak», to skoczkowi nie wystarcza, chciałby wiedzieć. Kiedy jednak poprosiłby przyjaciela, aby mu spakował spadochron i potem ten na takie samo pytanie odpowiedziałby mu: «Tak, sam go spakowałem, możesz mi wierzyć!», wówczas spadochroniarz odpowiedziałby: «Tak, wierzę ci». Taka wiara to coś więcej niż wiedza, to pewność. Taka jest właśnie wiara, która kazała Abrahamowi udać się do Ziemi Obiecanej, taka jest właśnie wiara, która kazała

męczennikom wytrwać aż do śmierci, taka jest właśnie wiara, która podtrzymuje chrześcijan w czasie prześladowań. To wiara, która obejmuje całego człowieka” (YOUCAT 21).

– Czym jest wiara?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Praca w grupach.

Podział uczniów na dwie grupy. Uczniowie otrzymują teksty Pisma Świętego. Zadaniem jest przygotowanie odpowiedzi na pytania.

Grupa I

„Zaprawdę powiadam wam: Jeśli będziecie mieć wiarę jak ziarnko gorczycy, powiecie tej górze: «Przesuń się stąd tam!», a przesunie się” (Mt 17,20b).

– Co mówi Jezus na temat naszej wiary?

„Jaki z tego pożytek, bracia moi, skoro ktoś będzie utrzymywał, że wierzy, a nie będzie spełniał uczynków? Czy [sama] wiara zdoła go zbawić? Jeśli na przykład brat lub siostra nie mają odzienia lub brak im codziennego chleba, a ktoś z was powie im: «Idźcie w pokój, ogrzejcie się i najedzcie do syta!» – a nie dacie im tego, czego koniecznie potrzebują dla ciała – to na co się to przyda? Tak też i wiara, jeśli nie byłaby połączona z uczynkami, martwa jest sama w sobie” (Jk 2,14-17).

– Co mówi Apostoł Jakub o wierze?

Grupa II

„Niech się nie trwoży serce wasze. Wierzycie w Boga? I we Mnie wierzcie” (J 14,1).

– Do czego zachęca nas Jezus?

„I my zatem mając dokoła siebie takie mnóstwo świadków, odłóżwszy wszelki ciężar, [a przede wszystkim] grzech, który nas łatwo

zwodzi, winniśmy wytrwale biec w wyznaczonych nam zawodach. Patrzymy na Jezusa, który nam w wierze przewodzi i ją wydoskonala. On to zamiast radości, którą Mu obiecywano, przecierpiał krzyż, nie bacząc na [jego] hańbę, i zasiadł po prawicy tronu Boga. Zastanawiajcie się więc nad Tym, który ze strony grzeszników taką wielką wycierpiał wrogość przeciw sobie, abyście nie ustawali, złamani na duchu” (Hbr 12,1-3).

– Kto jest naszym przewodnikiem w wierze i dlaczego?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Tak też i wiara, jeśli nie byłaby połączona z uczynkami, martwa jest sama w sobie”.

(Jk 2,17)

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Jezus zachęcał ludzi do wiary, wskazując również na siebie jako Syna Bożego, który od Boga przychodzi.

Każdy człowiek powinien swoją wiarę umacniać i doskonalić.

ZAKOŃCZENIE

Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych podaje:

„Przekazujemy wiarę dlatego, że Jezus polecił nam: «Idźcie więc i pozyskujcie uczniów we wszystkich narodach!» (Mt 28,19).

Żaden prawdziwy chrześcijanin nie pozostawia zadania przekazywania wiary jedynie specjalistom (nauczycielom, księżom, misjonarzom). Chrześcijaninem jest się dla innych. Oznacza to, że każdy prawdziwy chrześcijanin chciałby, żeby Bóg przybył także do innych. Mówi sobie: «Pan mnie potrzebuje! Zostałem ochrzczony, bierzmowany i odpowiedzialny za to, żeby ludzie w moim otoczeniu doświadczali Boga i poznali prawdę» (por. 1 Tm 2,4). Matka Teresa posłużyła się dobrym porównaniem: «Często możesz zobaczyć druty, które biegną wzdłuż

drogi. Zanim nie puścisz przez nie prądu, nie będzie światła. Drut to ty i ja! Prądem jest Bóg! Mamy moc pozwolić płynąć przez nas prądowi i w ten sposób przynieść światło światu: Jezusa. Albo odmówimy bycia użytecznymi i tym samym pozwolimy, aby świat opanowała ciemność» (YOUCAT 11).

– Jakie są zadania chrześcijanina?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Papież Benedykt XVI, kierując swoje słowa do ludzi młodych, wskazuje, w jaki sposób powinniśmy potwierdzać przed Bogiem odpowiedzialność za swoje życie.

Analiza tekstów nauczania papieskiego.

„Przez chrzest, który rodzi nas do nowego życia, zamieszkuje w nas Duch Święty i rozpala nasz umysł i nasze serca: to On prowadzi nas do poznania Boga i do ciągłego pogłębiania przyjaźni z Chrystusem. To Duch Święty pobudza nas do czynienia dobra, do służenia innym, do dawania siebie. Następnie przez bierzmowanie jesteśmy umocnieni Jego darami, aby coraz dojrzalej świadczyć o Ewangelii (...). Drodzy młodzi, pozwólcie, aby kierowała wami moc miłości Boga, niech ta miłość zwycięży skłonność do zamykania się we własnym świecie, we własnych problemach, własnych przyzwyczajeniach, miejcie odwagę «wyjść» poza siebie, by «iść» ku innym i prowadzić ich na spotkanie z Bogiem” (*Orędzie wygłoszone do młodych całego świata z okazji XXVIII Światowych Dni Młodzieży, Watykan, 18 października 2012 r.*).

- Jaką prawdę o Duchu Świętym wyraża papież Benedykt XVI?
- Do czego zachęca papież młodych ludzi?
- W jaki sposób możemy potwierdzać przed Bogiem odpowiedzialność za swoje życie?

Duch Święty czyni nas mocnymi, abyśmy mężnie wyznawali naszą wiarę i żyli według Prawa Bożego.

Papież Franciszek do młodzieży skierował słowa, aby trwali na drodze wiary.

„Jest to wezwanie, które kieruję do was, mających otrzymać bierzmowanie i do wszystkich: trwajcie na drodze wiary z mocną nadzieją w Panu. Na tym polega tajemnica naszej drogi! On daje nam odwagę, by iść pod prąd” (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej z udziałem członków ruchów kościelnych w uroczystość Zesłania Ducha Świętego*, Watykan, 19 maja 2013 r.).

– Co to znaczy trwać na drodze wiary?

Trwać na drodze wiary to przede wszystkim mężnie ją wyznawać i postępować według jej zasad.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„(...) trwajcie na drodze wiary z mocną nadzieją w Panu”.
(papież Franciszek)

Autorefleksja.

Sakrament bierzmowania uzdalnia nas do świadomego wyznawania wiary i troski o jej rozwój.

Pomyślmy:

- W jaki sposób daję świadectwo wiary w codziennym życiu?
- Jak współpracuję z Duchem Świętym, aby rozwijać swoją wiarę?

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę do Ducha Świętego o rozwój swojej wiary.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„O Boże Duchu Święty zstąp
Na tych, co Cię czekają,
Przeniknij serca nasze w głąb,
Niech Łaski Twej doznają.

Tyś z Ojcem, Synem jeden Bóg,
Tyś źródłem tej światłości,
Co płonie w duszach Bożych Sług,
Prowadzi do świętości.
Przyjdź Duchu Święty, przyjdź, o przyjdź,
Pokornie Cię błagamy,
Wskaż drogę, którą mamy iść.
Byś zawsze został z nami”.
(M. Zientara-Malewska, *Hymn do Ducha Świętego*)

27. OWOCNE ŻYCIE – BŁ. HANNA CHRZANOWSKA

Cele ogólne

- Zapoznanie z życiem i działalnością bł. Hanny Chrzanowskiej.
- Kształtowanie postawy odpowiedzialności za własny rozwój w wierze.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia najważniejsze fakty z życia bł. Hanny Chrzanowskiej (F.2),
- definiuje pojęcie: „owocne życie”.

Umiejętności

- opowiada o życiu bł. Hanny Chrzanowskiej (F.2.4),
- uzasadnia, dlaczego bł. Hannę Chrzanowską nazywamy „Matką Teresą z Krakowa” (F.2.3).

Postawy

- inspiruje się postawą bł. Hanny Chrzanowskiej w rozwijaniu i podążaniu drogą dobra (F.2.e),
- przyjmuje postawę modlitwy w intencji chorych, poniżonych.

Metody i formy

Śpiew, techniki multimedialne, rozmowa kierowana, metoda skojarzeń, tekst luk, analiza tekstów biblijnych, ekspozycja, autorefleksja.

Środki dydaktyczne:

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, nagranie z hymnem XXXI Światowych Dni Młodzieży: *Błogosławieni miłosierni*, prezentacja multimedialna – życiorys, karty pracy, tekst Matki Teresy z Kalkuty, słowa kard. Karola Wojtyły o bł. Hannie Chrzanowskiej.

MODLITWA

Śpiew: „Hymn XXXI Światowych Dni Młodzieży: «Błogosławieni miłosierni»”.

(odtworzenie nagrania z hymnem)

WPROWADZENIE

W każdym z nas jest dobro, o które trzeba dbać i które warto rozwijać. Pierwsze i najważniejsze powołanie każdego człowieka to świętość, którą można realizować na różnych drogach naszego życia. Bóg udziela swojej łaski każdemu. Pragnie nas prowadzić na szczyty świętości.

– Z czym kojarzy się określenie: „owocne życie”?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Odczytanie cytatów.

„Jeżeli Bóg w życiu jest na pierwszym miejscu, wszystko znajdzie się na właściwym miejscu” (św. Augustyn).

„Idź przez życie tak, aby ślady twoich stóp przetrwały cię” (bp Jan Chrapek).

Najważniejsze powołanie człowieka to świętość.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Wszystko więc, co byście chcieli, żeby wam ludzie czynili, i wy im czyńcie! Albowiem na tym polega Prawo i Prorocy” (Mt 7,12).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co należy czynić wobec ludzi?
- Dlaczego należy czynić dobro wobec innych?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Pan Jezus wskazuje nam, że powinniśmy wypańnić prawo Boże, żyć dla innych i zauważać ich potrzeby. Wskazał nam drogę do prawdziwego szczęścia. W ten sposób swoje powołanie realizowała bł. Hanna Chrzanowska.

Prezentacja życiorysu bł. Hanny Chrzanowskiej.

Hanna Chrzanowska urodziła się 7 października 1902 r. w Warszawie.

W 1920 r. ukończyła Gimnazjum Sióstr Urszulanek w Krakowie. Po maturze przeszła kurs pielęgniarstwa, aby nieść pomoc ofiarom wojny polsko-bolszewickiej. W grudniu 1920 r. Hanna rozpoczęła studia polonistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Na wieść o powstaniu Warszawskiej Szkoły Pielęgniarstwa przebrała studia i wstąpiła do nowo otwartej szkoły, aby całkowicie poświęcić się opiece nad chorymi. Była to dla Hanny kluczowa decyzja, mająca określić dalszą drogę jej życia. Po ukończeniu szkoły w 1924 r. wyjechała na stypendia do Francji i Belgii, gdzie pogłębiała swą wiedzę, zwłaszcza w zakresie pielęgniarstwa.

W latach 1926-1929 pracowała jako instruktorka w Uniwersyteckiej Szkole Pielęgniarek i Higienistek w Krakowie. Od roku 1929 do 1939 Hanna Chrzanowska redagowała miesięcznik „Pielęgniarka Polska” – pierwsze w Polsce czasopismo zawodowe dla pielęgniarek.

Wybuch II wojny światowej przyniósł Hannie wiele bolesnych przeżyć – śmierć: ojca, brata, ciotki Zofii. Na początku wojny wróciła do Krakowa i zgłosiła się na ochotnika do pracy w Polskim Komitecie Opiekuńczym, poświęcając wszystkie swe siły opiece nad uchodźcami, więźniami i przesiedlonymi. Szczególną troską otaczała sierotki, w tym dzieci żydowskie, poszukując dla nich rodzin zastępczych.

Doświadczenie okrucieństwa wojny ma istotny wpływ na rozwój jej życia wewnętrznego. Był to czas szukania oparcia w Bogu, czas odkrywania siły modlitwy i znaczenia Eucharystii. Ten czas duchowego dojrzewania szedł w parze z formacją ewangelicznej postawy miłości bliźniego.

Po wojnie wykładała metodykę pielęgniarstwa w Szkole Instruktorów Pielęgniarstwa w Warszawie. Jako instruktorka i wychowawczyni kładła nacisk na wychowanie młodych pielęgniarek w duchu służby człowiekowi choremu oraz poszanowaniu jego godności.

Hanna Chrzanowska nie ukrywała swoich przekonań religijnych oraz przywiązania do wartości chrześcijańskich. W czasach komunistycznych swoim życiem dawała czytelne i przejrzyste świadectwo wiary.

Przy moralnym i materialnym wsparciu ze strony władz kościelnych, organizowała placówki pielęgniarstwa parafialnego w Krakowie i całej archidiecezji.

Dzięki jej staraniom upowszechnił się zwyczaj odprawiania Mszy Świętych w domu chorego oraz odwiedzin chorych w ramach wizyt duszpasterskich. Wiele uwagi Hanna Chrzanowska poświęciła środowisku pielęgniarskiemu, troszcząc się o duchowy i etyczny poziom pielęgniarek i położnych. Organizowała dla nich okresowe konferencje i doroczne rekolekcje. Rozpowszechniała ułożony przez siebie „Rachunek sumienia pielęgniarki”.

Życie wewnętrzne Hanny uformowane było według duchowości św. Benedykta – służąc chorym i cierpiącym wiedziała, że służy w nich samemu Chrystusowi.

Hanna Chrzanowska zmarła w Krakowie w dniu 29 kwietnia 1973 r. Uroczystościom pogrzebowym przewodniczył ks. kard. Karol Wojtyła.

W 1995 r., pielęgniarki skupione w Katolickim Stowarzyszeniu Pielęgniarek i Położnych, zwróciły się z prośbą do ks. kard. F. Macharskiego o wszczęcie procesu beatyfikacyjnego.

28 kwietnia 2018 r. w Bazylice Miłosierdzia Bożego w Krakowie-Łagiewnikach, sł. Boża Hanna Chrzanowska została ogłoszona błogosławioną. Dzisiaj nazywana jest „Matką Teresą z Krakowa”.

Podajcie najważniejsze wydarzenia z życia bł. Hanny Chrzanowskiej.

Na tablicy zapisujemy plan najważniejszych wydarzeń z życia bł. Hanny Chrzanowskiej.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

W homilii wygłoszonej w czasie Mszy Świętej pogrzebowej Hanny Chrzanowskiej kard. Karol Wojtyła powiedział:

„Dziękujemy Ci, Pani Hanno, że byłaś wśród nas (...) jakimś wcieleniem Chrystusowych błogosławieństw z Kazania na Górze, zwłaszcza tego, które mówi: błogosławieni miłosierni”.

Autorefleksja.

Staraj się naśladować w swoim życiu, pracy i codziennych obowiązkach bł. Hannę Chrzanowską, która żyła pełnią życia.

Pomyśl:

- Jak dbasz o zdrowie własne i innych?
- Jak odnosisz się do człowieka chorego, poniżonego, skrzywdzonego?
- Jak wypełniasz powierzone ci zadania i obowiązki?

Twoja nauka i praca to również powołanie. Dobro, które pełnisz jest odbłaskiem dobroci Boga. Staraj się szanować swoje życie i innych ludzi, aby uwielbiać swojego Stwórcę.

„Panie, czy chcesz moich rąk, by spędzić ten dzień pomagając biednym i chorym, którzy ich potrzebują? Panie, daję Ci dzisiaj moje ręce. Panie, czy potrzebujesz moich nóg, aby spędzić ten dzień odwiedzając tych, którzy potrzebują przyjaciela? Panie, dzisiaj oddaję Ci moje nogi. Panie, czy chcesz mego głosu, aby spędzić ten dzień na rozmowie z tymi, którzy potrzebują słów miłości? Panie, dzisiaj daję Ci mój głos. Panie, czy potrzebujesz mojego serca, aby spędzić ten dzień kochając każdego człowieka tylko dlatego, że jest człowiekiem? Panie, dzisiaj daję Ci moje serce. Amen” (Matka Teresa z Kalkuty, *Chcesz moich rąk?*).

- Jak realizowała swoje powołanie Matka Teresa z Kalkuty?
- Jakie podobieństwa zauważamy w posłudze Matki Teresy i bł. Hanny Chrzanowskiej?

PRACA DOMOWA

Uzasadnij, dlaczego bł. H. Chrzanowską nazywa się „Matką Teresą z Krakowa”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Litania do bł. Hanny Chrzanowskiej” – *wybrane wezwania.*

„(...) Błogosławiona Hanno Chrzanowska – *módl się za nami*.
Jezusa Chrystusa w tajemnicy Krzyża odnajdująca,
Słowo Boże gorliwie zgłębiająca,
Z duchowości benedyktyńskiej obficie czerpiąca,
Z Maryją na pomoc będącym w potrzebie śpiesząca,
Z pasterzami Kościoła w opiece nad chorymi współpracująca,
Sumienia pielęgniarek formująca,
Do samarytańskiej służby chorym wielu zapalająca,
Pogodą ducha smutki rozpraszaająca, (...)

Boże, Ty powołałeś błogosławioną Hannę do służby chorym, biednym, opuszczonym, daj, aby ta, która całym sercem odpowiedziała Twemu wezwaniu, swoim przykładem stale zachęcała nas do niesienia pomocy bliźnim. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen”.

„Litania do bł. Hanny Chrzanowskiej” (*całość*)

Kyrie eleison, Chryste eleison, Kyrie eleison.
Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas.

Ojcze z nieba, Boże – *zmiłuj się nad nami*.
Synu, Odkupicielu świata, Boże – *zmiłuj się nad nami*.
Duchu Święty, Boże – *zmiłuj się nad nami*.
Święta Trójco, jedyny Boże – *zmiłuj się nad nami*.

Święta Maryjo – *módl się za nami*.
Święty Józefie – *módl się za nami*.
Święty Benedykcie – *módl się za nami*.
Wszyscy Święci i Święte Boże – *módl się za nami*.

Błogosławiona Hanno Chrzanowska – *módl się za nami*.
Boga za Jego wielkie dzieła wysławiająca,
Jezusa Chrystusa w tajemnicy Krzyża odnajdująca,
Słowo Boże gorliwie zgłębiająca,
W Eucharystii z Chrystusem się jednocząca,
Z duchowości benedyktyńskiej obficie czerpiąca,
W modlitwie siłę wiary, nadziei i miłości umacniająca,
Z Maryją na pomoc będącym w potrzebie śpiesząca,
Z Matką Bolesną udręczonym współczująca,

W chorych samemu Chrystusowi służąca,
W Kościele świętym oparcia szukająca,
Z pasterzami Kościoła w opiece nad chorymi współpracująca,
Żarem miłości Bożej promieniująca,
Ośmiu błogosławieństw wcieleniem będąca,
Uczynki miłosierdzia ofiarnie spełniająca,
Świętości życia od poczęcia do śmierci broniąca,
Sztuki pielęgniarstwa mądrze nauczająca,
Sumienia pielęgniarek formująca,
Najprostsze posługi względem chorych podejmująca,
O godność stanu pielęgniarstwa zabiegająca,
Chorych i opuszczonych wytrwale szukająca,
Wygnańców i sieroty przygarniająca,
Niepełnosprawnym nadzieję i radość życia przywracająca,
O ciała i dusze podopiecznych dbająca,
W jednaniu chorych z Bogiem pośrednicząca,
Zwyczaj Mszy Świętej w domu chorego wprowadzająca,
Godności chorego z wielkim taktem strzegąca,
Wobec ludzkiej niedoli współczucie budząca,
Do samarytańskiej służby chorym wielu zapalająca,
Do spotkania z chorym i cierpiącym wychowująca,
Boga w pięknie świata dla siebie i innych odkrywająca,
Pogodą ducha smutki rozpraszająca,
Przeciwności mężnie i z ufnością znośząca,
Wszystko, co własne, dla chorych poświęcająca,
Powołanie pielęgniarstwa chwalebnie wypełniającą,
Bogu i człowiekowi całym sercem się oddającą,

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata – *przepuść nam, Pa-
nie.*

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata – *wysłuchaj nas, Pa-
nie.*

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata – *zmiłuj się nad nami.*

Katecheta: Módl się za nami błogosławiona Hanno.

Uczniowie: Abyśmy całym życiem dawali świadectwo miłosierdzia.

Módlmy się: Boże, Ty powołałeś błogosławioną Hannę do służby chorym, biednym, opuszczonym, daj, aby ta, która całym sercem odpowiedziała Twemu wezwaniu, swoim przykładem stale zachęcała nas do niesienia pomocy bliźnim. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

V. SAKRAMENTY NA DRODZE OŚMIU BŁOGOSŁAWIEŃSTW

28. SAKRAMENTY DROGOWSKAZAMI NA DRODZE DO NIEBA

Cele ogólne

Pogłębienie wiedzy na temat sakramentów świętych jako drogowskazów na drodze do nieba.

Kształtowanie postawy wdzięczności za dar sakramentów.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje pojęcie: „sakrament” (C.9),
- porównuje dar „wody żywej” z Bogiem udzielającym się człowiekowi w sakramentach,
- podaje podział sakramentów (C.9).

Umiejętności

- wymienia sakramenty święte (C.9.1),
- omawia znaczenie i skutki sakramentów (B.4.2),
- projektuje propozycje graficzne sakramentów,
- uzasadnia koncepcję szczęścia zawartą w sakramentach (C.9.5),
- redaguje modlitwę dziękczynną za jeden z przyjętych sakramentów.

Postawy

- wyraża wdzięczność Bogu za dar sakramentów,
 - planuje częste spotkania z Chrystusem w sakramentach.
-

Metody i formy

Rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, tekst luk, praca w grupach, ekspozycja, analiza tekstów źródłowych, modlitwa spontaniczna, autorefleksja, metody plastyczne, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, T. Loska, A. Zuberbier [red.], „*Bóg, człowiek, świat*”. *Ilustrowana encyklopedia dla młodzieży*, Katowice 1991, film: *Rozmowa Jezusa z Samarytanką*, karty pracy, ilustracje (slajdy) przedstawiające podział sakramentów, prezentacja multimedialna, plansza z wypisanymi nazwami sakramentów, arkusze papieru, nagranie z piosenką.

MODLITWA

Modlitwa do Ducha Świętego przed nauką.

WPROWADZENIE

- Jakimi znakami posługują się ludzie?

W życiu codziennym posługujemy się różnymi znakami. Dym jest naturalnym znakiem ognia, ślady stóp ludzkich na śniegu są naturalnym znakiem przechodzącego tam człowieka. Są znaki umowne – drogowe, sygnalizacyjne, znaki alfabetu, piktogramy. Są w końcu znaki mieszane. Na przykład wznoszenie się w górę dymu kadzielnego kojarzyło się ludziom z modlitwą zanoszoną do Boga. Znakami są sakramenty.

Wyjaśnienie pojęć: „sakrament”, „widzialny znak”, „łaska”.

Znaczenie słowa: „sakrament” wyjaśnia greckie słowo: „mysterion”, czyli „święty znak”.

Sakrament to widzialny znak niewidzialnej łaski udzielanej przez Chrystusa za pośrednictwem Kościoła.

Widzialny znak – wybór znaków sakramentalnych oparty jest na zawartej w nich symbolice. Na przykład: woda stosowana do zmywania brudu, w obrzędzie chrztu oznacza i sprawia obmycie, oczyszczenie duchowe. Chleb i wino z natury przeznaczone do spożywania, przez przeistoczenie stają się Ciałem i Krwią Chrystusa, przyjmowane w Komunii Świętej jako pokarm duchowy.

Łaska – (łac. *gratia* = wdzięk, piękno) to pomoc Boga – szanująca wolność człowieka – w czynieniu dobra. Łaska działa jak piękno, czyli nie przez przymus zewnętrzny, ale od wewnątrz.

Na mocy Bożego działania wraz ze znakami dokonuje się ich skutek, a więc realna zmiana w człowieku.

W encyklopedii dla młodzieży znajdujemy następującą definicję „sakramentu”:

„**Sakrament** – ustanowiony przez Chrystusa widzialny znak symboliczny, w którym Bóg przez Chrystusa w Duchu Świętym ofiaruje wierzącemu człowiekowi zbawienie i łaskę, a człowiek – przyjmując ten dar we wspólnocie Kościoła – w najlepszy sposób wielbi Boga w Trójcy Świętej” (T. Loska, A. Zuberbier [red.], „*Bóg, człowiek, świat*”. *Ilustrowana encyklopedia dla młodzieży*, Katowice 1991, s. 250).

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

- Czym jest sakrament?
- Jakie znacie sakramenty?
- Które z nich przyjęliście?
- Jakie sakramenty możecie jeszcze przyjąć?

ROZWINIĘCIE

W sakramentach Chrystus obdarowuje nas swoją łaską. Łaska jest osobowym spotkaniem Boga z człowiekiem, które pozostawia w przyjmującym realną przemianę wewnętrzną. Takiej przemiany doświadczyła Samarytanka po spotkaniu z Jezusem przy studni.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Nadeszła (tam) kobieta z Samarii, aby zaczerpnąć wody. Jezus rzekł do niej: «Daj Mi pić». Jego uczniowie bowiem udali się przedtem do miasta dla zakupienia żywności. Na to rzekła do Niego Samarytanka: «Jakżeż Ty będąc Żydem prosisz mnie, Samarytankę, bym Ci dała się napić?» Żydzi bowiem nie utrzymują stosunków z Samarytanami. Jezus odpowiedział jej na to: «O, gdybyś znała dar Boży i [wiedziała], kim jest Ten, kto Ci mówi: <Daj Mi się napić> – prosiłabyś Go wówczas, a dałby ci wody żywej». Powiedziała do Niego kobieta: «Panie, nie masz czerpaka, a studnia jest głęboka. Skądże więc weźmiesz wody żywej? Czy Ty jesteś większy od ojca naszego Jakuba, który dał nam tę studnię, z której pił i on sam, i jego synowie, i jego bydło?» W odpowiedzi na to rzekł do niej Jezus: «Każdy, kto pije tę wodę, znów będzie pragnął. Kto zaś będzie pił wodę, którą Ja mu dam, nie będzie pragnął na wieki, lecz woda, którą Ja mu dam, stanie się w nim źródłem wody wytryskającej ku życiu wiecznemu». Rzekła do Niego kobieta: «Daj mi tej wody, abym już nie pragnęła i nie przychodziła tu czerpać» (J 4,7-15).

Odtworzenie filmu: „Rozmowa Jezusa z Samarytanką – The Chosen: sezon 1, odcinek 8 (fragment)”

(<https://youtu.be/USmPVA1LvUw>)

Analiza tekstu biblijnego.

- Co Pan Jezus mówi o wodzie, którą nam daje?
- W jaki sposób Jezus daje nam dzisiaj siebie?

Jezus nie mówił o zwykłej wodzie, która jest konieczna do podtrzymywania życia. „Żywą wodą” jest On sam, który przychodzi

ze swoimi darami w sakramentach. Dary Jezusa mają jak woda związek z życiem, jednak nie naturalnym, lecz nadprzyrodzonym i wiecznym.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„Sakramenty Nowego Prawa zostały ustanowione przez Chrystusa. Jest ich siedem: chrzest, bierzmowanie, Eucharystia, pokuta, namaszczenie chorych, sakrament święceń i małżeństwo. Sakramenty te obejmują wszystkie etapy i wszystkie ważne momenty życia chrześcijanina: sprawiają narodzenie i rozwój chrześcijańskiego życia wiary, uzdrowienie i dar posłania” (KKK 1210).

- Kto ustanowił sakramenty święte?
- Co obejmują sakramenty święte?

Sakramenty święte ustanowione przez Chrystusa, towarzyszą nam przez całe życie. Jezus w sakramentach obdarza nas swoją łaską. Od chwili, kiedy zostaliśmy włączeni przez chrzest do wspólnoty Kościoła, aż do momentu śmierci, doświadczamy szczególnego działania Jezusa w sakramentach. Każdy z siedmiu sakramentalnych obrzędów kryje w sobie tajemnicę kontaktu człowieka z Bogiem i Jego zbawcze działanie. Jednocześnie ma charakter społeczny. Sakramenty są aktami życia całej społeczności wierzących – Kościoła.

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Uczniowie otrzymują teksty Katechizmu Kościoła Katolickiego i przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego: chrzest, bierzmowanie i Eucharystia są fundamentami całego życia chrześcijańskiego. «Uczestnictwo w Boskiej naturze, które ludzie otrzymują w darze przez łaskę Chrystusa, objawia pewną analogię do powstania, rozwoju i wzrostu życia naturalnego. Wierni odrodzeni przez chrzest, zostają umocnieni przez sakrament bierzmowania, a w Eucharystii otrzymują

pokarm życia wiecznego. W ten sposób przez sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego w coraz większym stopniu osiągają skarby życia Bożego i postępują w kierunku doskonałej miłości» (KKK 1212).

- Czym są sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego?
- Co wierni osiągają dzięki sakramentom wtajemniczenia?

Grupa II

„Nasz Pan Jezus Chrystus, lekarz naszych dusz i ciał, który paralytykowi odpuścił grzechy i przywrócił zdrowie ciała, chciał, by Kościół mocą Ducha Świętego kontynuował Jego dzieło uzdrowienia i zbawienia, które obejmuje także jego własne członki. Jest to celem dwóch sakramentów uzdrowienia: sakramentu pokuty i namaszczenia chorych” (KKK 1421).

- Czyją mocą Kościół kontynuuje dzieło uzdrowienia i zbawienia?
- Co jest celem sakramentów uzdrowienia?

Grupa III

„Dwa inne sakramenty: święcenia i małżeństwo są nastawione na zbawienie innych ludzi. Przez służbę innym przyczyniają się także do zbawienia osobistego. Udzielają one szczególnego posłania w Kościele i służą budowaniu Ludu Bożego” (KKK 1534).

- Czemu służą sakramenty w służbie komunii – wspólnoty?
- Czego udzielają sakramenty w służbie komunii?

Grupa IV

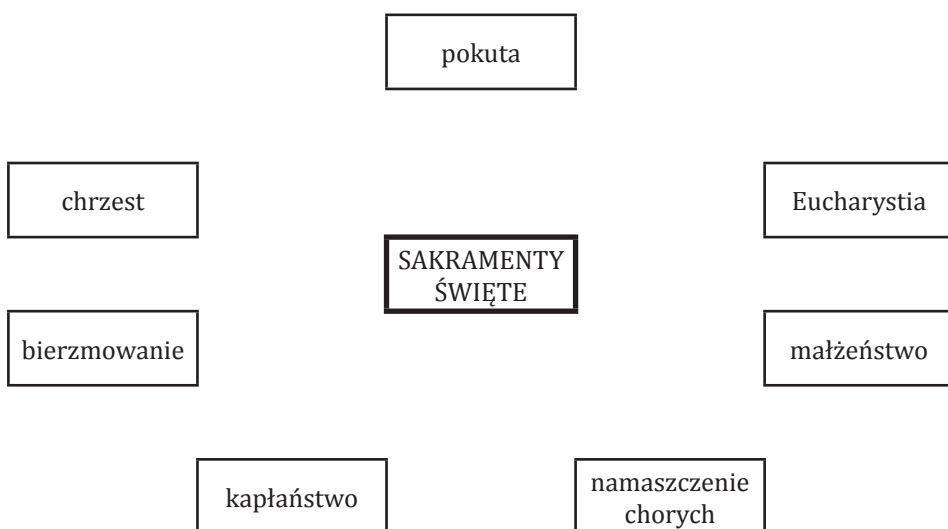
„Trzy sakramenty: chrzest, bierzmowanie i sakrament święceń kapłańskich, oprócz tego, że udzielają łaski, wyciskają charakter sakramentalny (czyli «pieczęć»), przez który chrześcijanin uczestniczy w kapłaństwie Chrystusa i należy do Kościoła, odpowiednio do swego stanu i pełnionych funkcji. To upodobnienie do Chrystusa i Kościoła, urzeczywistniane przez Ducha Świętego, jest nieusuwalne; pozostaje ono w chrześcijaństwie na zawsze jako pozytywna dyspozycja do przyjęcia łaski, jako obietnica i zapewnienie opieki Bożej oraz powołanie do kultu Bożego i służby Kościołowi. Sakramenty te nie mogą więc nigdy być powtórzone” (KKK 1121).

- Które sakramenty przyjmujemy tylko raz w życiu?
- Co to jest „charakter sakramentalny”?

Prezentacja i podsumowanie pracy w grupach.

Wybrany uczeń podkreśla na planszy te sakramenty, które przyjmujemy raz w życiu.

Umieszczenie na tablicy plansz z nazwami sakramentów: na kartkach niebieskich – sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego, na czerwonych – sakramenty uzdrowienia, na zielonych – sakramenty w służbie komunii – wspólnoty.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3 i 4)

Nauczanie Kościoła podaje skutki przyjmowania sakramentów świętych:

„Celem sakramentów jest uświęcenie człowieka, budowanie Mistycznego Ciała Chrystusa, a wreszcie oddawanie czci Bogu. Jako znaki, mają także one pouczać. Sakramenty wiarę nie tylko zakładają, lecz za pomocą słów i rzeczy dają jej wzrost, umacniają ją i wyrażają. Słusznie więc nazywają się sakramentami wiary. Udzielają one łaski, ale ich sprawowanie również jak najlepiej usposabia wiernych do owocnego przyjęcia tej łaski, do oddawania Bogu należnej czci i pełnienia miłości. Stąd ważną jest rzeczą, aby wierni łatwo mogli rozumieć znaki

sakramentalne i gorliwie przyjmować te sakramenty, które są ustanowione dla podtrzymywania życia chrześcijańskiego” (Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, 59).

- Dlaczego przyjmujemy sakramenty?
- Jakie są skutki przyjmowania sakramentów?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

Sakramenty są ustanowionymi przez Chrystusa widzialnymi znakami Jego obecności i działania na ziemi. Chrzest, poprzez wodę, daje dar powtórnych narodzin. Bierzmowanie, poprzez włożenie rąk i namaszczenie świętym olejem, daje moc Ducha Świętego. Eucharystia, najważniejszy i najcenniejszy sakrament: w nim pod postacią chleba i wina Jezus ofiarowuje się za nas i karmi nas. W sakramencie pokuty Jezus oczyszcza nasze serca, w sakramencie namaszczenia daje chorym dar obecności i mocy Boga, aby razem z Chrystusem znosili cierpienia. Sakrament kapłaństwa udziela daru służby – w Kościele. Sakrament małżeństwa udziela daru stworzenia nierozzerwalnej wspólnoty życia i miłości opartej na Bogu.

ZAKOŃCZENIE

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na siedem grup i rozdajemy arkusze papieru. Zadaniem każdej grupy jest graficzne przedstawienie wylosowanego sakramentu.

Prezentacja i omówienie prac.

Sakrament wymaga osobistego zaangażowania człowieka. Celem działania Boga w sakramentach jest doskonalenie człowieka. Sakramenty są drogowskazami i częścią drogi do życia wiecznego.

Modlitwa spontaniczna.

W ciszy podziękujmy Bogu za dar sakramentów.

Autorefleksja.

Kiedy przyjmujemy sakramenty, wyrażamy szczerą i zdecydowaną wolę życia w przyjaźni z Chrystusem.

Pomyślmy:

- Jak często spotykam się z Chrystusem w sakramentach?
- Jak przygotowuję się do przyjęcia sakramentów?
- Jak korzystam z darów Bożej łaski otrzymanych w sakramentach?

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę dziękczynną za jeden z przyjętych sakramentów.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 6)

MODLITWA

Śpiew: „Jesteś radością mojego życia”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

29. OSIEM BŁOGOSŁAWIEŃSTW DROGĄ DO SZCZĘŚCIA CZŁOWIEKA

Cele ogólne

Ukazanie Ośmiu Błogosławieństw jako drogi do szczęścia człowieka.

Zachęcenie do budowania własnego życia w oparciu o wartości płynące z nauczania Chrystusa.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, jakie jest znaczenie prawa w życiu człowieka,
- przedstawia nauczanie Jezusa zawarte w Kazaniu na Górze (C.9).

Umiejętności

- wymienia Osiem Błogosławieństw (C.9.1),
- objaśnia treść Ośmiu Błogosławieństw (C.9.2),
- uzasadnia znaczenie Ośmiu Błogosławieństw w życiu chrześcijanina (C.9.3),
- uzasadnia znaczenie Ośmiu Błogosławieństw w drodze do zbawienia (C.9.4).

Postawy

- jest przekonany, że kroczenie drogą błogosławieństw prowadzi do szczęścia i zbawienia (C.9.b),
- świadomie konfrontuje swoje życie z Jezusowymi błogosławieństwami (C.9.c).

Metody i formy

Pogadanka, praca w grupach, rozmowa kierowana, dyskusja, uroczyste odczytanie tekstu biblijnego, analiza tekstu biblijnego, niedokończone zdania, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, tekst luk, techniki plastyczne, techniki multimedialne.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, karty pracy, świeca, nagranie z utworem: *Osiem Błogosławieństw*, tekst świadectwa.

MODLITWA

Poprośmy Boga, abyśmy umieli dostrzegać w swoim życiu drogowskazy prowadzące nas do Niego.

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

- Co to jest prawo?
- Jakie są rodzaje prawa?
- Do czego jest potrzebne prawo?

Każdy kraj, organizacja ma prawo, które ustala porządek danej społeczności. Jest jednak prawo, które obowiązuje wszystkich ludzi, niezależnie od tego, kim są, gdzie mieszkają i co robią. Dawcą tego prawa jest Bóg, który ogłosił je na górze Synaj przez Mojżesza.

Przypomnienie treści Dekalogu. Uczniowie wymieniają przykazania.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

W życiu Narodu Wybranego Dekalog odgrywał wielką rolę. Jezus Chrystus wypełnia je, ale przynosi też Nowe Prawo.

Uroczyste odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie.

Błogosławieni, którzy się smucą, albowiem oni będą pocieszeni.

Błogosławieni cisi, albowiem oni na własność posiadą ziemię.

Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni.

Błogosławieni miłośnierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią.

Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą.

Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazywani synami Bożymi.

Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem do nich należy królestwo niebieskie.

Błogosławieni jesteście, gdy [ludzie] wam urągają i prześladowają was, i gdy z mego powodu mówią kłamliwie wszystko złe na was. Cieszcie się i radujcie, albowiem wasza nagroda wielka jest w niebie” (Mt 5,3-12a).

Odtworzenie utworu: „Osiem Błogosławieństw”.

(<https://youtu.be/vztEeDK0Its>)

Analiza tekstu biblijnego.

- Jakich ludzi Pan Jezus nazywa błogosławionymi?
- Jaka czeka ich nagroda?

Oto nowy Dekalog. Nie mówi czego nie wolno. Daje receptę na szczęście. Pokazuje do czego prowadzi nauka w szkole Jezusa – człowiek staje się błogosławiony, czyli szczęśliwy wbrew wszystkiemu. Osiem Błogosławieństw stanowi podstawę zasad moralnych i wytycza normy postępowania.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Praca w grupach.

Uczniowie otrzymują karty pracy z tekstami Pisma Świętego i Katechizmu Kościoła Katolickiego, na podstawie których przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 10 minut.

Grupa I

„Bóg, nasz Stwórca i Odkupiciel, wybrał Izrael na swój lud i objawił mu swoje Prawo, przygotowując w ten sposób przyjście Chrystusa. Prawo Mojżeszowe jest wyrazem wielu prawd w sposób naturalny dostępnych rozumowi. Są one ogłoszone i autentycznie poświadczone w ramach przymierza zbawienia” (KKK 1961).

„Stare Prawo stanowi pierwszy etap prawa objawionego. Jego przepisy moralne streszczają się w dziesięciu przykazaniach. Przykazania Dekalogu ustalają podstawy powołania człowieka, stworzonego na obraz Boży; zakazują tego, co sprzeciwia się miłości Boga i bliźniego, a nakazują to, co jest dla niej istotne. Dekalog jest światłem danym sumieniu każdego człowieka, by objawić mu powołanie i drogi Boże oraz chronić go przed złem:

Bóg zapisał na tablicach Prawa to, czego ludzie w swych sercach nie odczytali” (KKK 1962).

– W jakim celu Bóg objawił Izraelowi prawo Dekalogu?

Grupa II

„Nie sądźcie, że przyszedłem znieść Prawo albo Proroków. Nie przyszedłem znieść, ale wypełnić. Zaprawdę bowiem powiadam wam: Dopóki niebo i ziemia nie przeminą, ani jedna jota, ani jedna kreska nie zmieni się w Prawie, aż się wszystko spełni. Ktokolwiek więc zniósłby jedno z tych przykazań, choćby najmniejszych, i uczyłby tak ludzi, ten będzie najmniejszy w królestwie niebieskim. A kto je wypełnia i uczy wypełniać, ten będzie wielki w królestwie niebieskim” (Mt 5,17-19).

– W jaki sposób Jezus odnosił się do prawa Starego Przymierza?

Grupa III

„Błogosławieństwa znajdują się w centrum przepowiadania Jezusa. Ich ogłoszenie podejmuje obietnice dane narodowi wybranemu od czasów Abrahama. Wypełnia je, wskazując za ich pośrednictwem nie tylko na korzystanie z dóbr ziemskich, ale na królestwo niebieskie” (KKK 1716).

„Błogosławieństwa odzwierciedlają oblicze Jezusa Chrystusa i opisują Jego miłość; wyrażają powołanie wiernych włączonych w chwałę Jego Męki i Zmartwychwstanie; wyjaśniają charakterystyczne działania i postawy życia chrześcijańskiego; są paradoksalnymi obietnicami, które podtrzymują nadzieję w trudnościach; zapowiadają dobrodziejstwa i nagrodę, które w sposób ukryty są już udzielane uczniom; zostały zapoczątkowane w życiu Najświętszej Maryi Dziewicy i wszystkich świętych” (KKK 1717).

– Jaką rolę w nauczaniu Jezusa spełniają błogosławieństwa?

Grupa IV

„Nowe Prawo, czyli prawo ewangeliczne, jest na ziemi doskonałą formą prawa Bożego, naturalnego i objawionego. Jest ono dziełem Chrystusa i zostało wyrażone w sposób szczególny w Kazaniu na Górze. Jest ono także dziełem Ducha Świętego i przez Niego staje się wewnętrznym prawem miłości” (KKK 1965).

– Jakim prawem jest Prawo ewangeliczne?

Grupa V

„Prawo ewangeliczne «wypełnia», oczyszcza, przekracza i udoskonala Stare Prawo. W błogosławieństwach wypełnia ono obietnice Boże, podnosząc je i kierując do «Królestwa niebieskiego». Zwraca się do tych, którzy są gotowi przyjąć z wiarą tę nową nadzieję: do ubogich, pokornych, zasmuconych, czystego serca, prześladowanych z powodu Chrystusa, wytyczając w ten sposób zdumiewające drogi Królestwa Bożego” (KKK 1967).

– Jaki związek zachodzi pomiędzy Prawem ewangelicznym a Starym Prawem?

Prezentacja i podsumowanie pracy w grupach.

Ojciec Święty Jan Paweł II zwracając się do młodzieży, mówił:

„Drodzy przyjaciele, na to wasze pragnienie szczęścia, typowe dla ludzi młodych, stary Papież odpowiada słowem, które nie pochodzi od niego. Jest to słowo, które zostało wypowiedziane przed dwoma tysiącami lat. Tego wieczoru usłyszeliśmy je na nowo: «Błogosławieni...»

Kluczowym słowem nauczania Jezusa jest zapowiedź radości: «Błogosławieni...» (...). Kazanie na Górze wytycza mapę tej drogi. Osiem Błogosławieństw to drogowskazy ukazujące kierunek, w jakim należy iść. Jest to droga pod górę, a Jezus przeszedł ją pierwszy. I jest On gotowy przejść ją z wami jeszcze raz. (...) Idąc z Chrystusem, można osiągnąć radość, prawdziwą radość! Właśnie dlatego dziś ponownie wzywa On was do radości: «Błogosławieni...»” (*„Błogosławieństwa Chrystusa drogą do szczęścia”. Przemówienie wygłoszone na powitanie uczestników XVII Światowego Dnia Młodzieży, Toronto, 25 lipca 2002 r.*).

– Do czego wzywa Ojciec Święty Jan Paweł II?

Błogosławieństwo to szczęście. Błogosławieni ludzie to ludzie szczęśliwi, którzy nie potrzebują wiele. Warto zaufać Synowi Bożemu i pójść za Nim. Jak mówił Jan Paweł II, zaufać Jezusowi znaczy uwierzyć wszystkiemu, co On mówi. Kto zaufa nauce o błogosławieństwach, nie będzie musiał szukać szczęścia. Szczęście będzie w nim.

ZAKOŃCZENIE

Słowa Jezusa mogą przeniknąć człowieka w najmniej oczekiwanym momencie i sprawić, że Bóg znajdzie się na pierwszym miejscu.

Odczytanie tekstu świadectwa.

„W Moskiewskim Teatrze Narodowym odbywała się premiera od dawna przygotowywanej sztuki «Chrystus we fraku». Główną rolę grał znany artysta moskiewski Aleksander Rostowcew. (...) Na początku drugiego aktu wszedł na scenę Rostowcew. W ręku trzymał księgę Pisma Świętego. Miał przeczytać dwa pierwsze wiersze z «Kazania na Górze». Zgodnie z reżyserią powinien równocześnie pobudzić widownię do śmiechu różnego rodzaju wygłupami, jak robią to w cyrku klauni. Po przeczytaniu dwóch pierwszych błogosławieństw powinien krzyknąć: «A mnie wystarcza frak i cylinder!». Rostowcew zaczął czytać słowa Ewangelii św. Mateusza (5,3): «Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie... Błogosławieni cisi, albowiem oni na własność posiadą ziemię...». Reżyser za kulisami, uśmiechając się szelmowsko, czekał na salwy śmiechu. (...) Ale nic z tych rzeczy się nie stało. Rostowcew czytał dalej... (...)

Publiczność zamarła w ciszy oczekiwania. Zdano sobie sprawę, że Rostowcew coś przeżywa, coś się z nim dzieje. Wszyscy w napięciu słuchali jakby sam Jezus do nich przemawiał... «Bądźcie więc doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski» – przeczytał półgłosem Rostowcew. Schylił głowę, zamknął książkę. Wszyscy zrozumieli, że stało się coś decydującego w jego życiu” (<http://www.zywawiara.pl/swiadeictwa/art-33.html>).

– Jaka prawda zawarta jest w tym świadectwie?

Pragnienie szczęścia jest wpisane w naturę człowieka. Jezus daje obietnicę szczęścia tam, gdzie my po ludzku najmniej się tego spodziewamy – w sytuacjach, z których najchętniej byśmy uciekli i nie wracali do nich nawet wspomnieniami. A On właśnie wtedy mówi: „błogosławieni”!

Propozycja.

Przedstawienie bł. Piera Giorgia Frassatiego – „człowieka błogosławieństw”.

Nowe prawo objawione przez Chrystusa w niezwykle sposób wypełniał w swoim życiu bł. Pier Giorgio Frassati, nazywany „człowiekiem błogosławieństw”. Ojciec Święty Jan Paweł II będąc jeszcze kardynałem, powiedział o nim: „Popatrzcie jak wyglądał człowiek Ośmiu Błogosławieństw, który nosił w sobie na co dzień tę radość Ewangelii, Dobrej Nowiny, radość zbawienia ofiarowanego nam przez Chrystusa” (Kraków 1977 r.).

Urodził się w Turynie w Wielką Sobotę 6 kwietnia 1901 roku. Ojciec Alfredo Frassati był założycielem i właścicielem dziennika „La Stampa”, później natomiast mianowany został senatorem Królestwa Włoch i ambasadorem Italii w Berlinie. Matka Piera – Adelaide, była malarką. Nie była ona osobą głęboko wierzącą. Pobożność pani Frassati wynikała bardziej z rodzinnej tradycji niż z autentycznej wiary. Pier Giorgio miał młodszą o półtora roku siostrę, Lucianę, która zawsze była jego najlepszą przyjaciółką. W 1925 roku Luciana poślubiła polskiego dyplomatę Jana Gawrońskiego. Istnieje pewien stereotyp, że święty powinien być ideałem w każdej dziedzinie. W przypadku Piera Giorgia tak jednak nie było. Miał on również swoje słabe strony. Nauka przychodziła mu z trudem. Nie był najlepszym uczniem. Dwa razy

nie zdał do następnej klasy, matka, więc chcąc zaoszczędzić chłopcu przykrości postanowiła przenieść go do Instytutu Społecznego prowadzonego przez ojców Jezuitów. Tam miał możliwość zaliczenia dwóch klas w jednym roku. Za namową wychowawcy rozpoczął wówczas praktykę codziennej Eucharystii. Od młodzieńczych lat Giorgio należał do różnych stowarzyszeń. Był członkiem Apostolstwa Modlitwy, mając siedemnaście lat zapisał się do Konferencji św. Wincentego a Paulo. Praca w niej polegała na systematycznej pomocy najuboższym. Trzeba podkreślić, że ten młody człowiek od dziecka wykazywał wrażliwość na ludzką nędzę. Oddawał biedakom swoje oszczędności, zatrzymywał ich, by dać im coś do jedzenia. Mały chłopiec potrafił kobiecie z bosym dzieckiem na rękę dać swoje buty i pończochy. Przykład życia bł. Pier Giorgia Frassatiego pokazuje, że może być świętość roześmiana, żyjąca pełnią sił, które ofiarowuje potrzebującym. Ten młody człowiek był dokładnie taki sam, jak jego rówieśnicy. Niczym się od nich nie różnił. Jednakże jego życie przepełnione było obecnością Boga. Frassati zdawał sobie sprawę ze swoich wad i niedociągnięć, których nikt przecież nie jest pozbawiony. Wydał im jednak walkę, którą wygrał – w końcu był sportowcem. Nieustannie wspinał się w górę, dążył do osiągnięcia szczytu i ten szczyt został mu dany. Pokazał, jak przeżyć młodość z całym jej bogactwem i pięknem. „Jezus nawiedza mnie w Komunii Świętej każdego dnia, a ja Mu się odwdzięczam za to w dostępny mi, skromny sposób odwiedzając Jego biedaków”. Beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II Pier Giorgio Frassati – zmarły w wieku zaledwie 24 lat Włoch ukazany jest jako wzór dla współczesnej młodzieży. Jego życie, pobożność i wiara wymykają się spod konwencjonalnych określeń. Nie był on ani zakonnikiem, ani księdzem. Młodzi ludzie mogą odnaleźć w tej postaci przykład życia świeckiego chrześcijanina oddanego do końca Bogu i własnemu powołaniu. Przecież był młodym człowiekiem, podobnym do wielu dzisiejszych młodych ludzi: chodził na wycieczki w mieszanym towarzystwie, na co w ówczesnych czasach niezbyt dobrze patrzono; kochał się w dziewczynie, jak wielu innych chłopców kiedyś i dziś; palił cygara. Czym więc się różnił? Odpowiedź brzmi: sercem. Było to serce pałające miłością do ludzi. Zmarł 4 lipca 1925 r. mając 24 lata. W przeddzień swojej śmierci pamiętał o podopiecznych. Na wpół sparaliżowaną ręką, z ogromnym wysiłkiem kreślił do kolegi prośbę o odebranie zastrzyków dla chorego.

– Czego uczy nas postawa Pier Giorgia Frassatiego?

Pier Giorgio Frassati pozostanie jako wzór młodego człowieka, który swoje zjednoczenie z Bogiem realizował w pełnym zaangażowaniu na rzecz bliźniego, z młodzieńczym entuzjazmem dając siebie bez reszty.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Autorefleksja.

Jezus każdego z nas zaprasza do świętości życia.

Pomyślmy:

- Jak znoszę trudności?
- Jak dbam o czystość serca?
- Jak okazuję miłosierdzie innym?

PRACA DOMOWA

Napisz, które z Ośmiu Błogosławieństw najbardziej do Ciebie przemawia i w jaki sposób możesz je realizować.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Podziękujmy Jezusowi za błogosławieństwa, które nam zostawił w swoim Kazaniu na Górze.

„Chwała Ojcu...”.

30. „BYĆ UBOGIM W DUCHU” – CHRZEST ŚWIĘTY

Cele ogólne

Pogłębienie wiedzy na temat sakramentu chrztu jako drogowskazu na drodze do nieba.

Zachęcenie do budowania własnego życia w oparciu o wartości płynące z nauczania Chrystusa.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wyjaśnia pojęcie: „ubogi w duchu”,
- podaje, czym jest chrzest święty w świetle błogosławieństwa: „być ubogim w duchu” (C.9; B.4).

Umiejętności

- objaśnia zadania, jakie wynikają z przyjęcia sakramentu chrztu,
- omawia znaczenie i skutki chrztu świętego – w świetle Ośmiu Błogosławieństw (B.4.2; C.9.2; C.9.3),
- potrafi podać przykłady dóbr duchowych, które nie przemijają.

Postawy

- wyraża wdzięczność za dar chrztu świętego,
- jest przekonany, że kroczenie drogą błogosławieństw prowadzi do szczęścia i zbawienia (C.9.b).

Metody i formy

Techniki multimedialne, ekspozycja, praca w grupach, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, niedokończone zdania.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, zdjęcia przedstawiające udzielanie sakramentu chrztu.

MODLITWA

„Akt wiary”.

WPROWADZENIE

Ekspozycja i omówienie zdjęć (slajdów) przedstawiających udzielanie sakramentu chrztu.

- Kiedy ostatnio oglądaliście zdjęcia, film ze swojego chrztu?
- Dlaczego sakrament chrztu świętego jest dla nas tak ważny?

Sakrament chrztu przyjmujemy zazwyczaj w wieku niemowlęcym, wtedy zobowiązania składają nasi rodzice. W dorosłym życiu powinniśmy przypominać sobie o tym, czym jest chrzest i czym skutkuje w naszym życiu. *Katechizm Kościoła Katolickiego* wskazuje skutki sakramentu chrztu. Są nimi: uwolnienie od grzechu pierwotnego, synostwo Boże, wszczępienie w Jezusa Chrystusa, wszczępienie w Kościół święty oraz udział w posłannictwie Chrystusa i Kościoła.

Od momentu chrztu świętego jesteśmy powołani, aby prowadzić życie wiary i miłości chrześcijańskiej.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Wypełnieniem zobowiązań chrzcielnych jest pójście drogą Ośmiu Błogosławieństw, które są podstawowymi zasadami życia wszystkich chrześcijan.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie” (Mt 5,3).

Analiza tekstu biblijnego.

- Kogo Jezus nazywa błogosławionym?
- Do kogo należy królestwo niebieskie?

Papież Franciszek w *Orędziu na XXIX Światowy Dzień Młodzieży* w 2014 r. przypomina, że:

„Głosząc Błogosławieństwa, Jezus zachęca nas, byśmy Go naśladowali, byśmy wraz z Nim szli drogą miłości, jedyną, która prowadzi do życia wiecznego. Nie jest to droga łatwa, ale Pan nam zapewnia swoją łaskę i nigdy nie pozostawia nas samych. W naszym życiu obecne są ubóstwo, ucisk, upokorzenia, walka o sprawiedliwość, trudy codziennego nawrócenia, walka, by żyć powołaniem do świętości, prześladowania i wiele innych wyzwań. Ale jeśli otworzymy drzwi Jezusowi, jeśli pozwolimy, aby był On obecny w naszej historii, jeśli będziemy z Nim dzielić radości i smutki, to doświadczymy pokoju i radości, które może dać tylko Bóg, nieskończona miłość”.

– Do czego zachęca papież Franciszek?

Co to znaczy: „być ubogim w duchu”? Odpowiedzi na pytanie poszukamy, pracując w grupach nad tekstem nauczania papieża Jana Pawła II.

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Uczniowie otrzymują teksty przemówienia papieża Jana Pawła II i przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 4 minuty.

Grupa I

„Już u początku swojej działalności mesjańskiej, przemawiając w synagodze w Nazarecie, Jezus powiedział: «Duch Pański spoczywa na Mnie, ponieważ Mnie namaścił i posłał Mnie, abym ubogim niósł dobrą nowinę» (Łk 4,18). Ubogich też uznał za uprzywilejowanych dziedziców królestwa. Oznacza to, że tylko «ubodzy duchem» są w stanie przyjąć królestwo Boże całym sercem. Spotkanie Zacheusza z Jezusem ukazuje, że również człowiek bogaty może stać się uczestnikiem Chrystusowego błogosławieństwa dla ubogich duchem” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej, Łk, 8 czerwca 1999 r.*).

- Na kogo Jezus zwrócił uwagę przemawiając w synagodze w Nazarecie?
- Jak „ubodzy duchem” przyjmują królestwo Boże?

Grupa II

„Ten jest ubogi duchem, kto gotów ze swego bogactwa szczerze świadczyć potrzebującym. Widać wówczas, że nie jest przywiązany do tych bogactw. Widać, że dobrze rozumie ich zasadniczą celowość. Dobra materialne są bowiem po to, ażeby służyć drugim, zwłaszcza będącym w potrzebie. Kościół godzi się na osobiste posiadanie tych dóbr, o ile są używane dla takiego celu” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Ełk, 8 czerwca 1999 r.).

– Jak ubogi duchem odnosi się do dóbr materialnych?

Grupa III

„«Błogosławieni ubodzy w duchu». Jest to wołanie Chrystusa, które dzisiaj winien usłyszeć każdy chrześcijanin, każdy człowiek wierzący. Bardzo potrzeba ludzi ubogich duchem, czyli otwartych na przyjęcie prawdy i łaski, na wielkie sprawy Boże; ludzi o wielkim sercu, którzy nie zachwycili się blaskami bogactw tego świata i nie pozwalają, aby one zawładnęły ich sercami. Oni są prawdziwie mocni, bo napełnieni bogactwem łaski Bożej. Żyją w świadomości, że są obdarowywani przez Boga nieustannie i bez końca” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Ełk, 8 czerwca 1999 r.).

– Czym charakteryzują się ubodzy w duchu?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

Człowiek ubogi w duchu – to człowiek pokorny, człowiek głębokiej wiary i wierny Bogu. Taki człowiek nie liczy na własne siły, gdyż wie, że wszystko, co posiada jest darem. Oparciem i pewnością ludzi ubogich w duchu jest Bóg, Jego dobroć i miłosierdzie. Człowiek ubogi w duchu całą swoją nadzieję, swoją przyszłość i swój los składa w ręce Boga.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

W sakramencie chrztu świętego otrzymaliśmy nowe życie. Nawiązaliśmy relację z Bogiem, którą mamy rozwijać we wspólnocie Kościoła. Dlatego potrzeba, byśmy byli otwarci na drugiego człowieka, szczególnie potrzebującego.

O tym zadaniu chrześcijan przypomina *Katechizm Kościoła Katolickiego*:

„«Miłość Kościoła do ubogich... należy do jego stałej tradycji». Czerpie ona natchnienie z Ewangelii błogosławieństw, z ubóstwa Jezusa i Jego uwagi poświęconej ubogim. Miłość do ubogich jest nawet jednym z motywów obowiązku pracy, by było «z czego udzielać potrzebującemu» (Ef 4,28). Obejmuje ona nie tylko ubóstwo materialne, lecz również liczne formy ubóstwa kulturowego i religijnego” (KKK 2444).

– Z czego wynika miłość Kościoła do ubogich?

ZAKOŃCZENIE

Wskazania do realizacji w naszym życiu duchowego ubóstwa możemy odczytać w *Orędziu na XXIX Światowy Dzień Młodzieży* papieża Franciszka.

Uczniowie zapoznają się z tekstem (podręcznik ucznia), na podstawie którego mają dokończyć zdania.

„Przede wszystkim starajcie się być wolni wobec rzeczy. Pan nas wzywa do życia ewangelicznego, naznaczonego umiarkowaniem, nieuleganiem kulturze konsumpcji. Chodzi o poszukiwanie tego, co najistotniejsze, nauczenie się ogołocenia z wielu tłumiących nas rzeczy powierzchownych i zbędnych. Zdystansujmy się od żądzy posiadania, od pieniądza najpierw traktowanego bałwochwalczo, a następnie marnowanego. Postawmy Jezusa na pierwszym miejscu. On nas może uwolnić od zniewalającego bałwochwalstwa. Pokładajcie ufność w Bogu, drodzy młodzi! On nas zna, kocha nas i nigdy o nas nie zapomina.(...)»

Po drugie, aby żyć tym błogosławieństwem wszyscy potrzebujemy nawrócenia w stosunku do ubogich. Musimy zatroszczyć się o nich, być wrażliwi na ich potrzeby duchowe i materialne. (...) Musimy nauczyć się przebywania z ubogimi. Nie wypełniamy naszych ust pięknymi słowami o ubogich! Spotkajmy ich, spójrzmy im w oczy, wysłuchajmy ich. Ubodzy są dla nas konkretną okazją spotkania samego Chrystusa, dotknięcia Jego cierpiącego ciała.

Ale – i to jest trzeci punkt – ubodzy są nie tylko osobami, którym możemy coś dać. Również oni mają nam wiele do zaoferowania, aby nas nauczyć. Wiele może nas nauczyć mądrość ubogich! Pomyślcie, że jeden z świętych XVIII w., Benedykt Józef Labre, który spał w Rzymie na ulicy i żył z ofiar ludzi, stał się doradcą duchowym wielu osób, w tym szlachty i hierarchów. W pewnym sensie ubodzy są dla nas jakby nauczycielami. Uczą nas, że wartość osoby nie zależy od tego, ile posiada, ile ma na koncie w banku. Ubogi, osoba pozbawiona dóbr materialnych zawsze zachowuje swoją godność. Ubodzy mogą nas wiele nauczyć także o pokorze i ufności w Bogu. W przypowieści o faryzeuszu i celniku (Łk 18,9-14) Jezus przedstawia celnika jako wzór, bo jest on pokorny i uznaje siebie za grzesznika. Także wdowa, która wrzuciła dwie drobne monety do skarbca świątyni jest przykładem ofiarności tych, którzy, chociaż mają niewiele lub nic, dają wszystko (Łk 21,1-4)” (Franciszek, *„Błogosławieni ubodzy w duchu, albowiem do nich należy królestwo niebieskie» [Mt 5,3]”. Orędzie na XXIX Światowy Dzień Młodzieży*, Watykan, 21 stycznia 2014 r.).

1. Być wolnym wobec rzeczy to...
2. Nawrócenie w stosunku do ubogich wymaga...
3. Ubodzy uczą, że...

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Autorefleksja.

Pomyśl:

- Jak odnoszę się do dóbr materialnych?
- Jak okazuję miłość bliźnim?
- Jak dziękuję Bogu za dar chrztu świętego?

PRACA DOMOWA

Zilustruj graficznie hasło: „Być ubogim w duchu – chrzest święty”.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Pomódlmy się, byśmy żyli Ewangelią i realizowali błogosławieństwa w naszym życiu.

„Chwała Ojcu...”.

31. PRAGNĄĆ SPRAWIEDLIWOŚCI – BIERZMOWANIE

Cele ogólne

Ukazanie Ośmiu Błogosławieństw jako drogi do szczęścia człowieka.
Kształtowanie postawy radości i wdzięczności za dar bierzmowania.
Wychowanie do odpowiedzialnego bycia chrześcijaninem.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, czym jest sprawiedliwość (C.9),
- wymienia rodzaje sprawiedliwości.

Umiejętności

- omawia skutki bierzmowania w świetle błogosławieństwa: Mt 5,6 (C.9; B.5),
- wyjaśnia na czym polega obowiązek naprawienia krzywd,
- wyjaśnia treść błogosławieństwa: Mt 5,6 (A.13; C.9).

Postawy

- świadomie konfrontuje swoje życie z Jezusowymi błogosławieństwami (C.9.c),
- podejmuje czyny sprawiedliwości w swoim życiu (C.9.b).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, praca w grupach, metoda „słoneczko”, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, tekst luk, techniki multimedialne.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, tekst przemówienia papieża Franciszka, C.M. Martini, *Błogosławieństwa*, Kraków 2000, karty pracy, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz serca...”

WPROWADZENIE

Odczytanie tekstu.

„Słowo sprawiedliwość zawiera w sobie przynajmniej trzy różne znaczenia. Przede wszystkim chodzi tu o sprawiedliwość Boga, ostateczne zbawienie przez Boga ofiarowane wszystkim ludziom. Na drugim miejscu jest sprawiedliwość człowieka, jego dobre, pobożne uczynki – przestrzeganie praw, jałmużna, świętość moralna. I wreszcie jest sprawiedliwość społeczna, stosunki międzyludzkie oparte na sprawiedliwości. Trzy rzeczywistości połączone ze sobą jak korzeń, kwiat i owoc.

Korzeniem jest sprawiedliwość Boga; to On czyni nas sprawiedliwymi, to Jego łaska sprawia, że jesteśmy sprawiedliwi. Kwiatem są dobre uczynki, czyli uczynki spełniane według woli Boga. Owocem jest sprawiedliwość społeczna, solidarność, miłość, czyli ta postawa, która sprawia, że człowiek nie szuka tylko własnego zadowolenia czy własnego pożytku, ale te rzeczy podporządkowuje zaangażowaniu w obronę życia i godności słabszego brata” (C.M. Martini, *Błogosławieństwa*, Kraków 2000, s. 59-60).

Metoda „słoneczko”.

Umieszczenie na tablicy planszy z hasłem:

SPRAWIEDLIWOŚĆ

Uczniowie zapisują na kartce samoprzylepnej skojarzenie ze słowem: „sprawiedliwość”, a następnie umieszczają promieniście wokół planszy.

Prezentacja pracy uczniów i podsumowanie.

Sprawiedliwość w świetle Biblii stanowi jeden z podstawowych przymiotów Boga i staje się podstawowym zadaniem człowieka.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1, 2)

Wyrazem dojrzałego życia chrześcijańskiego i zarazem idealną jego realizacją jest droga Ośmiu Błogosławieństw.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego:

„Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni” (Mt 5,6).

– Kogo Jezus nazywa błogosławionymi, czyli szczęśliwymi?

„Błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości”, to ci dla których pragnienie wypełniania woli Bożej i przywrócenia wszystkim rzeczom właściwego miejsca są ważne.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Najczęściej rozumiemy „sprawiedliwość” jako przyznanie człowiekowi tego, co słusznie mu się należy. Ale czym jest sprawiedliwość, o której mówi Jezus? Odpowiedzi poszukamy w Piśmie Świętym.

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Każda grupa otrzymuje teksty Pisma Świętego i przygotowuje odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„(...) Do Pana się uciekam; dlaczego mi mówicie:

«Niby ptak uleć na górę!»

Bo oto grzesznicy łuk napinają,

kładą strzałę na cięciwę,

by w mroku razić prawych sercem.

Gdy walą się fundamenty,

cóż może zdziałać sprawiedliwy?

Pan w świętym swoim przybytku,

Pan ma tron swój na niebiosach.

Oczy Jego patrzą,

powieki Jego badają synów ludzkich.

Pan bada sprawiedliwego i występnego,

nie cierpi Jego dusza tego, kto kocha nieprawość.

On sprawi, że węgle ogniste i siarka będą padać na grzeszników;

wiatr palący będzie udziałem ich kielicha.

Bo Pan jest sprawiedliwy, kocha sprawiedliwość;
ludzie prawi zobaczą Jego oblicze” (Ps 11,1-7).

- W kim odnajdujemy sprawiedliwość?
- Kto zobaczy oblicze Boga?

Grupa II

„I owszem, nawet wszystko uznaję za stratę ze względu na najwyższą wartość poznania Chrystusa Jezusa, Pana mojego. Dla Niego wyzułem się ze wszystkiego i uznaję to za śmieci, bylebym pozyskał Chrystusa i znalazł się w Nim – nie mając mojej sprawiedliwości, pochodzącej z Prawa, lecz Bożą sprawiedliwość, otrzymaną przez wiarę w Chrystusa, sprawiedliwość pochodzącą od Boga, opartą na wierze – przez poznanie Jego: zarówno mocy Jego zmartwychwstania, jak i udziału w Jego cierpieniach – w nadziei, że upodabniając się do Jego śmierci, dojdę jakoś do pełnego powstania z martwych” (Flp 3,8-11).

- Kiedy sprawiedliwość Boża staje się naszym udziałem?

Grupa III

„Niegdyś bowiem byliście ciemnością, lecz teraz jesteście światłością w Panu: postępujcie jak dzieci światłości! Owocem bowiem światłości jest wszelka prawość i sprawiedliwość, i prawda” (Ef 5,8-9).

- Jak postępują dzieci światłości?

Grupa IV

„Jest to sprawiedliwość Boża przez wiarę w Jezusa Chrystusa dla wszystkich, którzy wierzą. Bo nie ma tu różnicy: wszyscy bowiem zgrzeszyli i pozbawieni są chwały Bożej, a dostępują usprawiedliwienia darmo, z Jego łaski, przez odkupienie które jest w Chrystusie Jezusie. Jego to ustanowił Bóg narzędziem prześlągnięcia przez wiarę mocą Jego krwi. Chciał przez to okazać, że sprawiedliwość Jego względem grzechów popełnionych dawniej – za dni cierpliwości Bożej – wyrażała się w odpuszczaniu ich po to, by ujawnić w obecnym czasie Jego sprawiedliwość, i aby pokazać, że On sam jest sprawiedliwy i usprawiedliwia każdego, który wierzy w Jezusa” (Rz 3,22-26).

- Czym jest sprawiedliwość Boża?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

Wskazówkę, jak mamy żyć błogosławieństwem: „błogosławieni, którzy łakną i pragną sprawiedliwości, albowiem oni będą nasyceni”, daje papież Franciszek:

„Jezus głosi w tym Błogosławieństwie – łaknienie i pragnienie sprawiedliwości – że istnieje pragnienie, które nie będzie zawiedzione; pragnienie, które jeżeli będzie wspierane, zostanie zaspokojone, i zawsze wyjdzie na dobre, bo zgodne jest z sercem samego Boga, Jego Duchem Świętym, który jest miłością, a także z nasieniem, które Duch Święty zasiał w naszych sercach. Oby Pan dał nam tę łaskę – by było w nas to pragnienie sprawiedliwości, które jest właśnie wolą znalezienia Go, zobaczenia Boga i czynienia dobra innym” (*Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej, Watykan, 11 marca 2020 r.*).

– Na czym polega pragnienie sprawiedliwości?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Abyśmy wzrastali w sprawiedliwości i prawdziwej świętości, powinniśmy poznać Zbawiciela i pragnąć wewnętrznej odnowy.

ZAKOŃCZENIE

Pragnienie sprawiedliwości to nieustanna troska o swoją świętość, o coraz większą miłość względem Boga i człowieka.

Katechizm Kościoła Katolickiego naucza:

„Wszelkie wykroczenie przeciw sprawiedliwości i prawdzie nakłada obowiązek naprawienia krzywd, nawet jeśli jego sprawca otrzymał przebaczenie. Jeśli jest rzeczą niemożliwą naprawienie szkody publicznie, należy to zrobić w sposób ukryty; jeśli ten, kto doznał krzywdy, nie może zostać wynagrodzony bezpośrednio, powinien otrzymać zadośćuczynienie moralne w imię miłości. Obowiązek naprawienia krzywd dotyczy również przewinień popełnionych wobec dobrego

imienia drugiego człowieka. Naprawienie krzywd – moralne, a niekiedy materialne – powinno być ocenione na miarę wyrządzonej szkody. Jest ono obowiązkiem sumienia” (KKK 2487).

- Jaki obowiązek ma ten, kto dokonał wykroczenia przeciwko sprawiedliwości?

Sprawiedliwość to przestrzeganie zasad równości praw, poszanowanie prawdy, uczciwość w ocenianiu i prawość postępowania. Bierzmowanie jest sakramentem, w którym Duch Święty daje nam siłę, abyśmy realizowali w naszym życiu zasady sprawiedliwości.

Autorefleksja.

Pomyśl:

- Jak realizuję wezwanie do życia w zgodzie z zasadą sprawiedliwości?
- W jaki sposób naprawiam wyrządzone krzywdy?
- Jak przygotowuję się do przyjęcia sakramentu bierzmowania?

Modlitwa.

Sprawiedliwy Boże, w Twoje ręce powierzam mój los, a Twojej sprawiedliwości zawierzam myśli, słowa i uczynki.

PRACA DOMOWA

Pomódl się słowami Psalmu 11.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Duchu Święty, Stworzycielu”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)

32. UMIEĆ PŁAKAĆ NAD WŁASNĄ SŁABOŚCIĄ – POKUTA

Cel ogólny

Pogłębienie wiary w obecność i działanie Jezusa Chrystusa w sakramencie pokuty i pojednania.

Wychowywanie do postawy przebaczenia i umiejętności prośby o przebaczenie.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że smutek jest spowodowany różnymi trudnymi sytuacjami w życiu,
- podaje, że dla chrześcijanina prawdziwym powodem do smutku może być zło i życie bez Boga (C.9),
- określa rolę sakramentu pokuty i pojednania w życiu (B.6).

Umiejętności

- omawia rolę sakramentu pokuty i pojednania w życiu moralnym chrześcijanina w świetle Ośmiu Błogosławieństw (B.7.5; C.9.2; C.9.3),
- omawia skutki sakramentu pokuty w życiu indywidualnym i wspólnym.

Postawy

- ufa Jezusowi (C.9.a),
- pragnie otrzymać przebaczenie grzechów, które popełnił i nie chce czynić zła innym,
- jest przekonany, że kroczenie drogą błogosławieństw prowadzi do szczęścia i zbawienia (C.9.b).

Metody i formy

Techniki multimedialne, metoda skojarzeń, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Jan Paweł II, *Reconciliatio et paenitentia*, prezentacja multimedialna – ludzie smutni, przygnębieni, chorzy itp., nagranie z piosenką, slajdy z warunkami i skutkami sakramentu pokuty i pojednania.

MODLITWA

„Akt żalu”.

WPROWADZENIE

Prezentacja multimedialna – pokaz slajdów: ludzie smutni, przygnębieni, chorzy itp.

– Jakie sytuacje wzbudzają smutek?

W życiu spotykają nas różne problemy i przeszkody, nie zawsze nam się wszystko udaje. Często dotyka nas smutek. Cierpimy, kiedy krzywda spotyka naszych bliskich, bądź kiedy sami odczuwamy ból. Najboleśniej odczuwamy go z chwilą śmierci najbliższych.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Smutek to doświadczenie znane każdemu człowiekowi. Stary Testament wskazuje na różne jego przyczyny – od utraty ukochanej osoby, przez klęskę narodową, aż po współcierpienie. Nowy Testament, jako jeszcze jedną z przyczyn smutku podaje grzech, który niszczy naszą więź z Bogiem.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Błogosławieni, którzy się smucą, albowiem oni będą pocieszeni” (Mt 5,4).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jakich ludzi nazywa Jezus błogosławionymi?
- Co Jezus obiecuje tym, którzy się smucą?

Smutek, na który wskazuje Jezus, to smutek wynikający ze świadomości grzechu, z powodu wyrządzonego zła. Jest początkowym etapem wewnętrznej przemiany, która sprawia, że człowiek z innej perspektywy patrzy na grzech i zło. Jest początkiem nawrócenia, początkiem nowego życia, nowej drogi z Bogiem i w kierunku Boga. Człowiek, który podejmuje pokutę, nie tylko szczerze żałuje popełnionego zła, ale zrywa ze wszystkimi jego przejawami i gotów jest ponieść konsekwencje. Zdaje sobie sprawę z tego, że każdy grzech powoduje smutek nie tylko u niego, ale zasmuca i rani innych.

Święty Paweł w *Drugim Liście do Koryntian* wskazuje, jak rozumieć chrześcijański smutek.

„A chociaż może i zasmuciłem was moim listem, to nie żałuję tego; nawet zresztą gdybym i żałował, widząc, że list ów napełnił was na pewien czas smutkiem, to teraz raduję się – nie dlatego, żeście się zasmucili, ale żeście się zasmucili ku nawróceniu. Zasmuciliście się bowiem po Bożemu, tak iż nie ponieśliście przez nas żadnej szkody. Bo smutek, który jest z Boga, dokonuje nawrócenia ku zbawieniu, którego się /potem/ nie żałuje, smutek zaś tego świata sprawia śmierć” (2 Kor 7,8-10).

- Do czego powinien prowadzić chrześcijański smutek?

Celem listu św. Pawła nie było wywołanie strachu przed karą i wymuszenie posłuszeństwa, ale poruszenie sumieniami ku nawróceniu. Prawdziwy smutek, który jest z Boga powinien prowadzić do nawrócenia, do przemiany życia, a w ostateczności do zbawienia, powinien prowadzić do spostrzeżenia swojego zła, żalu, chęci poprawy i w końcu wyznania Bogu swojej winy.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Człowiek z natury jest słaby i często popełnia grzechy, czym głęboko rani Boga. On jednak kocha każdego mimo grzechu, który popełnił. Jego miłość charakteryzuje się otwartością i łagodnością wobec nawracającego się grzesznika. Tylko Bóg może i chce wybaczyć człowiekowi wszystko po to, aby ten mógł być znowu szczęśliwy. Bóg jednak nie robi nic wbrew człowiekowi, to on powinien zrobić krok ku Bogu. Ten krok dokonuje się w sakramencie pokuty i pojednania.

*Prezentacja multimedialna – sakrament pokuty i pojednania.
(do wyboru)*

*„3MC – Trzyminutowy Katechizm – 44. Co to jest spowiedź?”
(<https://youtu.be/JsL63tn7WSw>)*

*„Sakrament pokuty”
(<https://view.genial.ly/603f4a9f2031bb0d473f1286/presentation-sakrament-pokuty-i-pojednania-klasa-7>)*

*„Droga powrotu do Boga – pokuta i pojednanie”
(<https://view.genial.ly/6079266ce9b5e00db703ec02/presentation-droga-powrotu-do-boga-pokuta-i-pojednanie>)*

Pokaz slajdów – warunki i skutki sakramentu pokuty i pojednania.

WARUNKI SAKRAMENTU POKUTY I POJEDNANIA

- **Rachunek sumienia**, czyli przyznanie się przed Bogiem i samym sobą do winy, a następnie przypomnienie sobie grzechów.
- **Żal za grzechy**, czyli odczuwany ból z powodu grzechu, znienawidzenie i odrzucenie go. Żal doskonały wypływa z miłości do Boga, którego obraziliśmy, a który tak bardzo nas kocha. Żal niedoskonały, wystarczający jednak do ważności spowiedzi, wypływa ze strachu przed karą Bożą.
- **Mocne postanowienie poprawy**, czyli podjęcie decyzji o unikaniu grzechu i okazji do niego.
- **Szczera spowiedź**, czyli szczere wyznanie kapłanowi, a przez niego samemu Bogu, wszystkich grzechów.
- **Zadośćuczynienie**, czyli odpowiedź człowieka na dar przebaczenia. Dokonuje się ono przez pokutę zadaną przez spowiednika, czyli jest to naprawienie wyrządzonej szkody, dokonywane przez modlitwę, post i pomoc ubogim.

SKUTKI SAKRAMENTU POKUTY I POJEDNANIA

- pojednanie z Bogiem – przywrócenie łaski Bożej i ponowne zjednoczenie w przyjaźni z Bogiem;
- pojednanie z Kościołem (ludźmi);
- darowanie kary wiecznej spowodowanej przez grzechy śmiertelne;
- darowanie, przynajmniej częściowe, kar doczesnych, będących skutkiem grzechu;
- spokój sumienia i wewnętrzna radość;
- wzrost sił duchowych do walki z pokusami.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Na rolę sakramentu pokuty i pojednania wskazuje *Katechizm Kościoła Katolickiego*:

„Cała skuteczność pokuty polega na przywróceniu nam łaski Bożej i zjednoczeniu nas w przyjaźni z Bogiem» (*Katechizm Rzymski*, 2, 5, 18). Celem i skutkiem tego sakramentu jest więc pojednanie

z Bogiem. U tych, którzy przyjmują sakrament pokuty z sercem skruszonym i z religijnym nastawieniem, «zwykle nastają po nim pokój i pogoda sumienia wraz z wielką pociechą duchową» (Sobór Trydentyński: DS 1674). Istotnie, sakrament pojednania z Bogiem daje prawdziwe «zmartwychwstanie duchowe», przywrócenie godności i dóbr życia dzieci Bożych. Najcenniejszym z tych dóbr jest przyjaźń z Bogiem” (KKK 1468).

– Jaką rolę odgrywa sakrament pokuty i pojednania?

Jan Paweł II naucza o owocach sakramentu pokuty i pojednania.

„Najcenniejszym owocem przebaczenia uzyskanego w sakramencie pokuty jest pojednanie z Bogiem, dokonujące się w głębi serca syna marnotrawnego i odnalezionego, którym jest każdy penitent. Należy też dodać, że owo pojednanie z Bogiem rodzi – można powiedzieć – dalsze pojednania, które naprawiają inne rozdarcia spowodowane przez grzech: penitent, który uzyskał przebaczenie, jedna się z samym sobą w głębi własnego ja, odzyskując wewnętrzną prawdę; jedna się z braćmi, w jakiś sposób przezeń skrzywdzonymi i znieważonymi; jedna się z Kościołem; jedna się z całym stworzeniem. Z tej świadomości rodzi się w penitencji, po zakończeniu obrzędu pojednania, poczucie wdzięczności – do której zachęca go Kościół – wobec Boga za dar otrzymanego miłosierdzia. Każdy konfesor to uprzywilejowane i błogosławione miejsce, w którym, po zniesieniu podziałów, rodzi się nowy, nieskażony i pojednany człowiek – pojednany świat!” (*Reconciliatio et paenitentia*, 31).

– Jakie owoce przynosi przebaczenie uzyskane w sakramencie pokuty?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

ZAKOŃCZENIE

Smutek chrześcijański zawsze powinien być tęsknotą za łaską Bożą. Możemy ją uzyskać w sakramencie pokuty. W nim następuje pojednanie z Bogiem i ze wspólnotą Kościoła, w nim odnajdziemy

pocieszenie. Po dobrze odbytej spowiedzi w naszych sercach gości pokój, radość oraz nadzieja na nową relację z miłującym Ojcem i bliźniemi. Miłosierny Bóg udziela nam sił do walki ze złem.

Autorefleksja.

Pomyśl:

- Jak często robię rachunek sumienia?
- Jak żałuję za grzechy i proszę o przebaczenie?

*Śpiew: „Może daleko jesteś od Niego”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)*

PRACA DOMOWA

Napisz, jaką rolę w Twoim życiu odgrywa sakrament pokuty i pojednania.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Pokaz slajdu z modlitwą.

„Panie Jezu,
patrzysz na moje zmagania ze sobą samym.
Na moje wzloty i upadki.
Jesteś w tym wszystkim, co moje życie wypełnia.
Widzisz moją słabość, lecz nie zrażasz się nią,
kiedy wpadam w zwątpienie, obojętność.
Podajesz mi dłoń, znasz mój grzech
i przebaczasz, wiesz o moich odejściach
a mimo to szukasz mnie, przywołujesz i kochasz.
Weź mnie jaki jestem
i prowadź swoimi ścieżkami”.

(W.A. Niewęglowski)

33. CIERPIEĆ PRZEŚLADOWANIE DLA SPRAWIEDLIWOŚCI – EUCHARYSTIA

Cele ogólne

Zachęcenie do budowania własnego życia w oparciu o wartości płynące z nauczania Chrystusa i pogłębienie wiadomości o sakramencie Eucharystii.

Kształtowanie postawy odważnego wyznawania wiary oraz cierpliwości i wytrwałości w cierpieniu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wyjaśnia, co to jest prześladowanie (C.9),
- podaje przykłady prześladowań chrześcijan,
- wymienia świadków Chrystusa, których prześladowano za wiarę.

Umiejętności

- odkrywa wartość ósmego błogosławieństwa i rolę Eucharystii w życiu moralnym chrześcijanina (B.6.4; C.9.3; C.9.3),
- wskazuje różne formy współczesnych prześladowań na tle religijnym i sposoby przeciwstawiania się im,
- jest świadomy, że Eucharystia daje siłę w trudnościach.

Postawy

- planuje w pokoju pokonywać trudne doświadczenia,
- planuje bronić tych, którzy są wyśmiewani z powodu wiary w Chrystusa,
- ufa Jezusowi (C.9.a).

Metody i formy

Śpiew, metoda skojarzeń, rozmowa kierowana, techniki multimedialne, praca w grupach, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, teksty przemówienia papieży: Jana Pawła II i Benedykta XVI, fragment filmu: *Quo vadis*, karty pracy, nagranie z pieśnią

MODLITWA

Śpiew: „W kruszynie chleba Panie jesteś”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)

WPROWADZENIE

Cierpienie towarzyszy człowiekowi od początku istnienia. Jest obecne w większym lub mniejszym natężeniu. W zależności od sytuacji i kondycji psychicznej cierpimy mniej lub bardziej.

- Co może być przyczyną cierpienia człowieka?
- O kim powiemy, że jest prześladowany?

Wyjaśnienie pojęcia: „prześladowanie”.

Prześladowanie – to stałe przykrości, szykany wymierzone przeciwko osobom o innych poglądach, innej wierze.

Prześladowanie było najbardziej dotkliwe dla pierwotnego Kościoła, który przez ponad trzy wieki doznawał wielu cierpień z powodu wiary w Chrystusa. Wobec chrześcijan stosowano najbardziej okrutne formy męczeństwa. Prześladowanie było skutkiem postawienia na sprawiedliwość, na wartości.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Odtworzenie fragmentu filmu: „Quo vadis” – scena w Koloseum – prześladowanie chrześcijan.

- Jak zachowywali się chrześcijanie w obliczu śmierci za wyznawaną wiarę?
- Co dodawało im siły?

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

Prześladowanych za wiarę Jezus wzywa do radości.

„Błogosławieni, którzy cierpią prześladowanie dla sprawiedliwości, albowiem do nich należy królestwo niebieskie. Błogosławieni jesteście, gdy [ludzie] wam urągają i prześladują was, i gdy z mego powodu mówią kłamliwie wszystko złe na was. Cieszcie się i radujcie, albowiem wasza nagroda wielka jest w niebie. Tak bowiem prześladowali proroków, którzy byli przed wami” (Mt 5,10).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jakich ludzi Jezus nazywa błogosławionymi?
- Co czeka na prześladowanych za wiarę w Boga?

W Pierwszym Liście św. Piotra czytamy:

„(...) cieszcie się, im bardziej jesteście uczestnikami cierpień Chrystusowych, abyście się cieszyli i radowali przy objawieniu się Jego chwały. Błogosławieni [jesteście], jeżeli złorzeczą wam z powodu imienia Chrystusa, albowiem Duch chwały, Boży Duch na was spoczywa. Nikt jednak z was niech nie cierpi jako zabójca albo złodziej, albo złoczyńca, albo jako [niepowołany] nadzorca obcych dóbr! Jeżeli zaś [cierpi] jako chrześcijanin, niech się nie wstydzi, ale niech wychwala Boga w tym imieniu!” (1 P 4,13-16).

- Jak powinien zachowywać się chrześcijanin w obliczu cierpień za wiarę?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Cierpienie, które znosimy za wiarę jest naśladowaniem samego Chrystusa, przybliża człowieka do Boga.

Krwawe prześladowanie uczniów Jezusa, głoszących miłość, pojednanie i pokój, trwa nadal. Dwa systemy totalitarne w naszych czasach – nazizm i komunizm – uśmierciły miliony ludzi, którzy oddawali życie za wiarę w Boga i w obronie godności i wolności swoich

braci. W ponad 50 krajach dochodzi do dyskryminacji chrześcijan. Są to przede wszystkim ofiary islamu, reżimów komunistycznych, ale też ze świata buddyzmu i hinduizmu. Na prześladowania narażeni są także misjonarze pracujący wśród najuboższej ludności Afryki, Ameryki Południowej i w wielu częściach Azji.

Kościół doznawał i nadal doznaje wielu prześladowań. Choć w naszym kraju jest wolność wyznania to istnieje wiele przejawów dyskryminacji katolików i Kościoła. Młodzi ludzie często muszą znosić wyśmiewanie, niestosowne komentarze związane z wiarą, Chrystusem i Kościołem.

Na przestrzeni lat wielu ludzi poniosło śmierć, tylko dlatego, że nie chcieli się wyprzeć wiary w Chrystusa, że pragnęli uczestniczyć w Eucharystii i jednoczyć się z Chrystusem w Komunii Świętej.

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Każda grupa otrzymuje życiorys osoby prześladowanej za wiarę i przygotowuje odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 10 minut.

Grupa I

ŚWIĘTY TARSYJCJUSZ

Był młodym Rzymianinem, akolitą, należącym do otoczenia papieża Stefana I, późniejszego męczennika. Posługa akolity była wtedy jednym ze święceń niższych, które dawało prawo klerykom usługiwania do Mszy św., a więc pełnienia tej zaszczytnej funkcji, którą obecnie sprawują ministranci. Za cesarza Decjusza (249-251) nastąpiły jedno z najkrwawszych prześladowań chrześcijan. Więzienia wypełniły się chrześcijanami. Ograniczono też możliwości widywania się z uwięzionymi. Wskutek tego umacnianie uwięzionych chrześcijan Komunią Świętą przed ich męczeńską śmiercią stało się prawie niemożliwe. Każdy odważny kapłan, diakon czy dorosły chrześcijanin, gdy szedł do więzienia z Komunią św., narażał się na rozpoznanie i areszt, nie osiągnąwszy nawet celu. W tej sytuacji Tarsycjusz, chłopiec prawdopodobnie około dziesięcioletni, okazał gotowość chodzenia do więzienia z Chrystusem Eucharystycznym, sądząc, że z powodu młodego wieku uda mu się niepostrzeżenie dotrzeć do braci i sióstr skazanych na śmierć męczeńską. Czynił tak zapewne wiele razy.

Pewnego dnia, gdy szedł z Najświętszym Sakramentem ukrytym na piersiach, pogańscy rówieśnicy zaczęli zachęcać go, aby przyłączył się do wspólnej zabawy. On jednak zaczął uciekać przed nimi. Kiedy spostrzegli, że coś przyciska do piersi, zaczęli go gonić, aby sprawdzić co to takiego. Broniącego się powalili na ziemię, kopali i obrzucali kamieniami. Wyrwał go z ich rąk przechodzący obok żołnierz rzymski Kwadratus, chrześcijanin, ale po zanieśieniu do domu chłopiec zmarł na skutek zadanych mu ran. Został męczennikiem Eucharystii. Wydarzenie to miało miejsce prawdopodobnie w 250 roku. Ciało Świętego zostało pogrzebane na cmentarzu św. Kaliksta obok szczątków papieża św. Stefana I, który w kilka lat po nim poniósł śmierć męczeńską (+257).

Pius X ogłosił go patronem młodzieży skupionej we włoskiej Akcji Katolickiej. Później Tarsycjusz zaczął również odbierać cześć jako orędownik ministrantów i członków kół eucharystycznych, a także dzieci przystępujących do Pierwszej Komunii Świętej.

- W czym przejawiały się prześladowania w pierwszych wiekach chrześcijaństwa?
- W jaki sposób Tarsycjusz okazywał wierność Chrystusowi?

Grupa II

MĘCZENNICZY Z ABITENY

Nieliczna grupa chrześcijan, żyjąca w Abitenie, w dzisiejszej Tunezji, na przełomie III i IV wieku, spotykała się potajemnie każdej niedzieli, w domu jednego z wiernych – Oktawiusza Feliksa, by celebrować Eucharystię. Były to czasy panowania cesarza Dioklecjana i prześladowań wyznawców Jezusa Chrystusa, podczas których niszczone kościoły, palono święte księgi, torturowano i zabijano wiernych.

Saturnin wraz z czwórką dzieci i towarzyszami – 49 osób, zostali aresztowani podczas sprawowania Mszy i doprowadzeni do więzienia w Kartaginie.

Tam też zmarli z powodu ran odniesionych w czasie przesłuchań i z głodu. Zmarli, ale zwyciężyli: wspominamy ich teraz w chwale zmartwychwstałego Chrystusa.

Na zadane pytanie, dlaczego złamali prawo i chcieli ryzykować z tego powodu własnym życiem, odpowiedzieli: „Sine dominico

non possumus” – „Nie możemy żyć, nie gromadząc się w niedzielę dla sprawowania Eucharystii. Brakowałoby nam sił do podejmowania codziennych trudów i musielibyśmy ugiąć się pod nimi”.

- W jaki sposób chrześcijanie z Abiteny okazywali wierność Chrystusowi?
- Czym była dla nich Eucharystia?

Grupa III

LI – MĘCZENNICA EUCHARYSTII Z CHIN

W 1949 roku po krwawej wojnie domowej komuniści ogłosili powstanie Chińskiej Republiki Ludowej. Komunistyczna partia ze swoim przywódcą Mao Tse-tungiem, w ogłoszonym przez siebie programie zagwarantowała wolność wyznania i praktykowanie go. Takie były deklaracje, a w praktyce zaczęły się okrutne prześladowania religii chrześcijańskiej, zwłaszcza katolicyzmu, który określono jako religię zachodnią, czyli obcą chińskiej kulturze.

Niedługo potem wygnano z Chin 1136 misjonarzy oraz 14 biskupów, a 26 biskupów pozbawiono wolności, zarzucając im, że chrześcijaństwo jest instrumentem zagranicznego imperializmu. W szkole katolickiej w małej wiosce na razie panował spokój. Siostra Eufrazja przygotowywała dzieci do Pierwszej Komunii Świętej. Wśród nich była dziewczynka o imieniu Li. Z gorliwością modliła się codziennie: Ojcze nasz..., Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj...

- Dlaczego prosimy o chleb, a nie o ryż? – spytała siostrę.

Zakonnica nie była wielkim teologiem, więc odpowiedziała prosto:

- Do życia ciała potrzebny jest ryż, ale od ciała ważniejsza jest dusza. Ona też potrzebuje pokarmu, żeby żyć. Tym pokarmem jest Chleb Eucharystyczny.

Po tym wytłumaczeniu Li jeszcze gorliwiej zaczęła prosić o codzienny Chleb dla duszy. W maju pragnienie dziewczynki zostało spełnione – Jezus Eucharystyczny po raz pierwszy nasycił ją Chlebem, który daje życie wieczne. Tak głęboko przeżyła tę szczęśliwą chwilę! Prosiła Jezusa, aby mogła przyjmować Go codziennie, aby nie dopuścił, żeby źli ludzie przeszkodzili jej w tym.

- Cóż bym zrobiła bez Ciebie, Jezu?! – mówiła.

Minęło 47 dni. Każdego ranka Li cieszyła się zjednoczeniem z Jezusem Eucharystycznym. Jednak i do tej małej wioski dotarli pewnego dnia przedstawiciele czerwonej władzy. W drzwiach klasy stanął komisarz z czterema milicjantami. Wyciągnął długi papier, przeczytał oskarżenia pod adresem Kościoła katolickiego, zakazy, nakazy itp., po czym milicjanci rzucili się z wściekłością na krzyż wiszący na ścianie. Zerwali go i podeptali. Rozkazał dzieciom oddać wszystkie symbole religijne. Pozabierał medaliki, krzyżyki i obrazki pierwszokomunijne, aby wyrzucić te przedmioty. Prerażone dzieci nie ruszały się z miejsc. Wtem spostrzegł płaczącą dziewczynkę, która chowała pod ubranie obrazek Dobrego Pasterza – pamiątkę Pierwszej Komunii Świętej. Komisarz wpadł w szal. Groził rewolwerem, ale ona nieugięcie milczała i nie chciała oddać obrazka, tylko z jej oczu płynęły łzy. Jeden z milicjantów strzelił w okno. Dzieci zaczęły krzyczeć. Pod szkołę zbiegli się zaniepokojeni hałasem rodzice. Wtedy rewolucjonista rozkazał wezwać ojca dziecka i spędzić wszystkich mieszkańców wioski do kościoła. Potem na oczach sterroryzowanej ludności milicjant rozbił tabernakulum, a komisarz własnoręcznie wysypał Hostie na posadzkę, oświadczając, że rzeczywista obecność Boga w Chlebie jest bajką i przesądem. Blisko prezbiterium stał ze związanymi z tyłu rękami ojciec Li.

– Wierzycie nadal w to, co opowiadają wam księża? – zwrócił się do niego komisarz.

– Odpowiadaj!

– Tak, nadal wierzę!

– Dawajcie mi go! – wrzasnął rozpalony wściekłością rewolucjonista, lecz w tym momencie zbliżył się do niego podoficer i powiedział coś na ucho. Nagle komisarz zmienił zamiar. Krzyknął tylko:

– To wszystko jest bzdura! A teraz precz i biada temu, kto tu wróci! Po czym wszyscy opuścili świątynię. Całą tę profanację Najświętszego Sakramentu widział misjonarz Luc. Rewolucjoniści zamknęli go w komórcie na węgiel, która przylegała do kościoła. Znalazł tam szparę w deskach, przez którą obserwował prezbiterium. Nazajutrz rano usłyszał ciche otwieranie drzwi i ostrożne kroki. Przez szczelinę zobaczył małą Li, która podeszła do rozsypanych Hostii, uklękła, chwilę się modliła, a potem nachyliła się i językiem przyjęła jedną. Jeszcze parę minut adorowała Jezusa, klęcząc z przymkniętymi oczami i złożonymi rękoma. Potem wyszła na zewnątrz. Powtarzało się

to przez kolejne dni. Dziewczynka codziennie przyjmowała jedną Hostię. Siostra Eufrazja uczyła ją, że tylko raz dziennie można przyjąć Komunię Świętą, więc nie przyszło jej do głowy, aby zebrać wszystkie Hostie od razu. Dzięki temu mogła przedłużyć swoje szczęście. Wtem pewnego dnia, gdy klęczała, rozległ się dziki wrzask i strzał. Ranna Li przewróciła się na posadzkę. Jednak zdołała doczołgać się do Najświętszego Sakramentu i przyjąć Jezusa. Była to ostatnia Hostia! Próbowwała jeszcze podnieść się i złożyć ręce do modlitwy, lecz bezwładnie upadła. Dusza małej męczennicy odeszła do nieba, aby na zawsze posiąść Boga. Żołnierz patrzył na jej martwe ciało, a potem opuścił świątynię. Gdy misjonarz modlił się, wielbiąc Boga za małą męczennicę, ten sam żołnierz otworzył drzwi komórki i oznajmił mu, że jest wolny. Zdziwiony kapłan natychmiast poszedł do prezbiterium i uklęknął przy ciele Li. Rewolucjonista stanął obok i rzekł: – Gdyby w każdej miejscowości była taka dziewczynka, to nie byłoby nawet jednego żołnierza walczącego po stronie komunizmu (oprac. na podst.: M. Winowska, *Les voleurs de Dieu*, Paris 1951, w: *Mali przyjaciele Jezusa Eucharystycznego*, E. Hanter, Warszawa 2007, s. 312-316).

- Na czym polegało prześladowanie chrześcijan w Chinach?
- W jaki sposób Li okazała wierność Chrystusowi?

Grupa IV

KS. JANOS BRENNER – WĘGIERSKI MĘCZENNIK

Janos Brenner urodził się 27 grudnia 1931 r. Na drugie imię dostał „Maria”, tak samo jak jego dwaj bracia. Prawie całą edukację odbył w szkołach katolickich – począwszy od biskupiej szkoły podstawowej, na cysterskim liceum skończywszy. Kiedy poznał historię świętego Tarsycjusza, zawsze chciał go naśladować.

Wybrał służbę Bogu. Lecz Jego droga do kapłaństwa była trudna.

Zaczął się od tego, że władze przejmowały kontrolę nad kolejnymi szkołami, do których uczęszczał Janos. Najpierw była to szkoła norbertanów, potem liceum cystersów. Kiedy zaś młody Brenner został nowicjuszem cysterskim, po 2 miesiącach zostały zlikwidowane prawie wszystkie zakony (1950 r.), w tym cystersów.

Nie rezygnując z powołania, Janos zdecydował się wtedy zostać księdzem diecezjalnym. Stało się to 19 czerwca 1955 r., a 17 sierpnia tegoż roku znalazł się w swojej pierwszej (i jedynej) parafii. Zdynamizował jej życie, zwracając swoją aktywność kapłańską zwłaszcza ku najślabszym: dzieciom, młodzieży, chorym, starszym, biednym i Cyganom. W taki sposób przyciągnął do Kościoła wielu już od niego oddalonych.

Działalność ks. Brennera zwróciła na niego uwagę władz. Szczególnie nie podobał im się jego wpływ na nieletnią część parafian. Komuniści chcieli mieć tu monopol. W takiej sytuacji biskup zaproponował, aby młody wikary wyjechał. Ten jednak się nie zgodził, a zwierzchnik nie chciał go do niczego zmuszać. Po odmowie opuszczenia parafii, ks. Brennera zaczęto śledzić. Aby to utrudnić, jeździł wprawdzie na rowerze, później zaś na motocyklu. I właśnie podczas jazdy na motorze (jesienią 1957 r.), zdarzył się dziwny wypadek: na drogę, po której sunął ks. Janos stoczyły się pnie drzew. Nasz bohater zdołał im uciec, a po powrocie na plebanie żartował, mówiąc: „Cóż, udało mi się uciec. Nie mieli szczęścia!”.

Próbę zabójstwa ponowiono. Nocą 15 grudnia 1957 r. 17-letni Tibor Koczán – były ministrant ks. Brennera – prosi go o udanie się z sakramentami do swojego ciężko chorego wujka. Młody kapłan zabrał woreczek z olejem chorych wraz z konsekrowanymi komunikantami, a także krucyfiks i przenośną drogę krzyżową. Po wyjściu został szybko zaatakowany (już 100 m od kościoła), lecz udało mu się wymknąć. Po kolejnych 200 m ponowiono atak. Wysportowany ks. Brenner i tym razem ucieka przeciwnikom. Dobiegł do domu wuja Tibora, tam jednak czekali na niego kolejni napastnicy. Zadali mu 32 ciosy nożem. Ksiądz zmarł. Przed śmiercią woła jeszcze: „Panie, pomóż mi!”. Zwłoki odkryli miejscowi chłopcy. W zeszywniałej ręce wciąż tkwił woreczek z Najświętszym Sakramentem, chronionym przed profanacją. Spełniło się zatem dziecięce marzenie Janosa o naśladowaniu św. Tarsycjusza. A chociaż komuniści starali się, aby pamięć o ks. Brennerze umarła, jednak to się nie udało: pogrzeb stał się manifestacją wiary, a skrzwawioną i brudną komżę, w której go zabito, uznano za relikwię męczennika. 1 maja 2018 r. Kościół Węgier ogłosił Go błogosławionym.

- W czym przejawiało się prześladowanie ks. Janosa Brennera?
- Kogo pragnął naśladować ks. Janos Brenner?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Bohaterowie, których poznaliśmy, uczą nas, że największą wartością jest wierność Chrystusowi, który daje wybawienie i wolność, niesie radość i uśmiech. Postawa prześladowanych jest zaproszeniem do obrony wiary i dawania o niej mężnego świadectwa. Starajmy się w codziennym życiu podejmować wezwania, także te trudne, wymagające wyrzeczenia i ofiarności, stawiając sobie za wzór męczenników, ich postawę zawierzenia i miłości do Chrystusa.

Katechizm Kościoła Katolickiego poucza:

„Uczeń Chrystusa powinien nie tylko zachowywać wiarę i żyć nią, ale także wyznawać ją, odważnie świadczyć o niej i szerzyć ją: «Wszyscy... winni być gotowi wyznawać Chrystusa wobec ludzi i iść za Nim drogą krzyża wśród prześladowań, których Kościołowi nigdy nie brakuje». Służba i świadectwo wiary są nieodzowne do zbawienia” (KKK 1816).

– Jakimi cechami powinien odznaczać się uczeń Chrystusa?

Papież Benedykt XVI zachęca:

„I my, chrześcijanie XXI wieku, powinniśmy zastanowić się nad doświadczeniem tych męczenników. Nam także nie jest łatwo żyć po chrześcijańsku. Z duchowego punktu widzenia świat, w którym żyjemy, naznaczony częstokroć niepohamowanym konsumpcjonizmem, obojętnością religijną, zamkniętym na transcendencję sekularyzmem, może się wydać pustynią. Potrzebujemy tego Chleba, by podejmować trudy i zmęczenie podróży... Udział w niedzielnej Mszy św. i spożywanie Chleba Eucharystycznego jest potrzebą chrześcijanina, który może w ten sposób odnaleźć energie, niezbędne do podjęcia drogi, którą ma przed sobą. Drogi, która nie jest zresztą dowolna: droga, którą Bóg wskazuje przez swoje Prawo, zmierza w kierunku wpisanym w samą istotę człowieka. Iść nią oznacza dla człowieka realizację samego siebie, zejść z niej oznacza zagubić samego siebie” (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej na zakończenie Kongresu Eucharystycznego, Bari, 29 maja 2005 r.*).

– Co daje nam udział w niedzielnej Mszy Świętej?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Znoszenie prześladowań nabiera właściwego sensu, gdy związane zostanie z Męką Jezusa, bo On oddał życie za każdego z nas.

„Człowiek wierzący «cierpi dla sprawiedliwości», gdy w zamian za swoją wierność Bogu doświadcza upokorzeń, obrzucany jest obelgami, wyśmiewany w swoim środowisku, doznaje niezrozumienia nieraz nawet od najbliższych. Gdy naraża się na sprzeciw, niepopularność i inne przykre konsekwencje. Zawsze jednak gotowy do złożenia każdej ofiary, bo «trzeba bardziej słuchać Boga niż ludzi» (Dz 5,29). (...) Obok męczeństwa publicznego, które dokonuje się zewnątrz, na oczach wielu, jakże często ma miejsce męczeństwo ukryte w tajnikach ludzkiego wnętrza; męczeństwo ciała i męczeństwo ducha. Męczeństwo naszego powołania i posłannictwa. Męczeństwo walki z sobą i przewycięzania samego siebie” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Bydgoszcz, 7 czerwca 2002 r.).

– Kiedy człowiek wierzący „cierpi dla sprawiedliwości”?

ZAKOŃCZENIE

Nawet jeżeli na ziemi doświadczymy różnego rodzaju prześladowań za wiarę, Chrystus wzywa nas do mężnego jej wyznawania, gdyż tylko z Nim osiągniemy szczęście bez końca w niebie. Człowiek jest zdolny ryzykować wiele, o ile cel jego dążeń jest właściwy. Ósme błogosławieństwo wlewa nadzieję i siły, podnosi na duchu cierpiących, chorych, prześladowanych i wszystkich pozbawionych praw. To błogosławieństwo, w którym każdy z nas może siebie odnaleźć.

– Skąd chrześcijanin czerpie siłę do wierności Jezusowi Chrystusowi?

W Eucharystii Chrystus dotyka nas swoją miłością, swoją mocą, by godnie przeżyć cierpienia w słusznej sprawie. W Eucharystii uczy pokory i służby drugiemu człowiekowi. On sam doświadczył cierpienia, został skazany i ukrzyżowany, zaliczony do złoczyńców, znosił

nienawiść i odpowiedział na to wszystko miłością i przebaczeniem. Korzystajmy jak najczęściej z tego daru.

Propozycja.

Prezentacja: „Prześladowani dla sprawiedliwości”.

(<https://view.genial.ly/608d51f1b7fc940d03c98a67/presentation-przesladowani-dla-sprawiedliwosci-kl-7>)

Autorefleksja.

Mamy wielkie szczęście, że mieszkamy w takim, a nie innym miejscu w świecie. Swobodnie możemy wierzyć, nikt nas za to nie będzie karał czy więził. Każdy z nas może mieć swoje poglądy i przekonania. Bez lęku i narażania życia może uczestniczyć w Eucharystii.

Pomyśl:

- Jak często dziękuję Bogu za wolność wyznania i możliwość jednoczenia się z Chrystusem w Eucharystii?
- Jak często proszę Boga o łaskę wiary i męstwa w trudach codziennego życia?
- Jak mogę bronić tych, którzy są wyśmiewani z powodu wiary w Chrystusa?

PRACA DOMOWA

Odszukaj w Internecie i napisz, jakie organizacje pomagają prześladowanym chrześcijanom.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Modlitwa za prześladowanych chrześcijan.
(pokaż slajdu z tekstem modlitwy)

„Boże, poprzez tajemnicze zrządzenie Twojej Miłości, pozwoliłeś swemu Kościołowi uczestniczyć w cierpieniu Twego Syna, wzmocnij nasze Siostry i Braci, którzy z powodu swej wiary są prześladowani. Obdarz ich swoją mocą i wytrwałością, aby w każdym ucisku pokładali w Tobie całą swą ufność, a w cierpieniu wiernie świadczyli o Tobie. Podaruj im radość z uczestnictwa w ofierze Chrystusa i obdarz pewnością, że ich imiona są zapisane w Księdze Życia. Daj im siłę do naśladowania Chrystusa, która wesprze ich w dźwiganiu Krzyża, a w utrapieniu ustrzeże ich chrześcijańską wiarę. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen”.

34. BYĆ WRAŻLIWYM NA CIERPIENIE INNYCH – NAMASZCZENIE CHORYCH

Cele ogólne

Ukazanie Ośmiu Błogosławieństw jako drogi życia chrześcijanina.
Wychowanie do życia według błogosławieństw.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że cierpienie uwrażliwia człowieka (C.9),
- podaje przykład wrażliwości na cierpienie innych w osobie Heleny Kmiec (C.9),
- przytacza treść omawianych błogosławieństw.

Umiejętności

- wyjaśnia, jakich ludzi Jezus nazywa cichymi i miłosiernymi,
- omawia tajemnicę cierpienia i chrześcijańskie podejście do choroby (A.13.15),
- wskazuje na błogosławieństwa jako drogę przyjaźni z Jezusem,
- wymienia skutki przystąpienia do sakramentu namaszczenia chorych (C.9.2).

Postawy

- wyraża pragnienie życia według błogosławieństw (C.9.b).

Metody i formy

Śpiew, techniki multimedialne, metoda „słoneczko”, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, pokaz, tekst luk.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nagranie z teledyskiem: *Uzdrowienie niewidomego*, zdjęcie Heleny Kmiec, plansza ze słowem: CIERPIENIE, kartki samoprzylepne, pisaki.

MODLITWA

Śpiew: „Dotknij, Panie, moich oczu”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

WPROWADZENIE

Metoda „słoneczko”.

Umieszczenie na tablicy planszy ze słowem:

CIERPIENIE

Uczniowie otrzymują kartki samoprzylepne i zapisują na nich swoje skojarzenia ze słowem: „cierpienie”. Następnie umieszczają kartki promieniście wokół planszy.

Prezentacja pracy uczniów i podsumowanie.

Chrześcijanin w czasie choroby i cierpienia uczestniczy w cierpieniu Chrystusa, który daje nam pomoc w sakramencie namaszczenia chorych.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Jezus nie tylko towarzyszył osobom cierpiącym ale sam również cierpiał i wziął na swoje ramiona cierpienia innych ludzi. Odrzuconym przez ludzi i świat często ze względu na swoją chorobę okazywał szczególną miłość i troskę. Jezus pokazuje, jaki sens ma cierpienie i jak można sobie z nim poradzić.

Odczytanie tekstów Pisma Świętego.

„Błogosławieni cisi, albowiem oni na własność posiadą ziemię”
(Mt 5,5).

„Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią”
(Mt 5,7).

Analiza tekstów biblijnych.

– Kogo Jezus nazywa: „błogosławionymi”?

Osoby ciche, czyli pokorne mają pokój ducha, nie rozpaczają z powodu krzywd. Potrafią przebaczać i z ufnością znoszą wszystkie niedogodności.

Miłosiernym jest ten, kto swoje działania opiera na bezinteresownej pomocy. Jest to aktywna forma współczucia wyrażająca się w konkretnym działaniu.

Jesteśmy powołani do tego, by naśladować miłosierdzie Boga i przekazywać je dalej. Mamy być tymi, przez których udziela swojego miłosierdzia.

Opieka i pomoc ludziom cierpiącym jest dla wspólnoty Kościoła niezwykle istotna.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Miłosierdzie wobec chorych i cierpiących jest naszym obowiązkiem.

„Wzruszony tylu cierpieniami, Chrystus nie tylko pozwala dotykać się chorym, lecz także bierze na siebie ich nędzę: «On wziął na siebie nasze słabości i nosił nasze choroby» (Mt 8,17). Nie uleczył wszystkich chorych. Jego uzdrowienia były znakami przyjscia Królestwa Bożego, zapowiadały uzdrowienie bardziej radykalne: zwycięstwo nad grzechem i śmiercią przez Jego Paschę. Na krzyżu Chrystus wziął na siebie cały ciężar zła i zgładził «grzech świata» (J 1,29), którego skutkiem jest właśnie choroba. Przez swoją mękę i śmierć na krzyżu Chrystus nadał cierpieniu nowe znaczenie; teraz może ono upodabniać nas do Niego i jednoczyć nas z Jego zbawczą męką” (KKK 1505).

– Jaki sens nadał cierpieniu Jezus przez swoją mękę i śmierć?

Każdy cierpiący człowiek uczestniczy w cierpieniu Jezusa, który daje duchowe wsparcie.

Odczytanie tekstu Katechizmu Kościoła Katolickiego:

„Skutki specjalnej łaski sakramentu namaszczenia chorych są następujące:

- zjednoczenie chorego z męką Chrystusa dla jego własnego dobra oraz dla dobra całego Kościoła;
 - umocnienie, pokój i odwaga, by przyjmować po chrześcijańsku cierpienia choroby lub starości;
 - przebaczenie grzechów, jeśli chory nie mógł go otrzymać przez sakrament pokuty;
 - powrót do zdrowia, jeśli to służy dobru duchowemu;
 - przygotowanie na przejście do życia wiecznego” (KKK 1532).
- Jakie są skutki sakramentu namaszczenia chorych?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Sakrament namaszczenia chorych został ustanowiony jako pomoc dla chorych. Umacnia on chorego, budząc w nim ufność w miłosierdzie Boże.

Przykładem wrażliwości na cierpienie innych jest Helena Kmieć – polska wolontariuszka misyjna zamordowana w 2017 r. w Boliwii, gdzie pracowała w sierocińcu dla dzieci.

Pokaz zdjęcia Heleny Kmieć.

Tajemnica cierpienia i śmierci 25-letniej Heleny jest w pełni znana tylko Bogu. Chrzęścijanie, patrząc oczami wiary, mają pewność, że warto pięknie żyć, aby w chwili nawet niespodziewanej śmierci mieć przekonanie, że „dusze sprawiedliwych są w ręku Boga” i będą na wieki przy Nim trwali.

ZAKOŃCZENIE

Kościół w sposób szczególny troszczy się o ludzi chorych i cierpiących, prowadzi liczne instytucje, które opiekują się ludźmi w potrzebie (szpitale, noclegownie, domy samotnych matek, hospicja), pamięta o chorych w modlitwie. Papież Jan Paweł II ustanowił dzień 11 lutego Światowym Dniem Chorych.

Autorefleksja.

Na swojej drodze życiowej spotykamy się z cierpieniem i chorobą.

Pomyślmy:

- W jaki sposób troszczę się o osoby cierpiące?
- Jak znoszę niepowodzenia i cierpienie w swoim życiu?

Modlitwa.

Maryjo, Uzdrawienie chorych, – *módl się za nami.*

Maryjo, Pocieszycielko strapionych, – *módl się za nami.*

Maryjo, Wspomożenie wiernych, – *módl się za nami.*

PRACA DOMOWA

Napisz, co chrześcijaninowi pozwala dostrzec sens cierpienia.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Na zakończenie dzisiejszej katechezy pomódlmy się modlitwą *Oj-
cze nasz* i ofiarujmy ją w intencji osób chorych i cierpiących.

„Ojcze nasz”.

35. MIEĆ SERCE CZYSTE – MAŁŻEŃSTWO

Cele ogólne

Ukazanie Ośmiu Błogosławieństw jako drogi życia chrześcijanina.
Wychowanie do życia według błogosławieństw.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Postawy

- przytacza teksty Pisma Świętego – Mt 5,8; Wj 20,14 (C.9; B.9),
- definiuje, czym jest sakrament małżeństwa,
- wymienia grzechy przeciwko czystości.

Umiejętności

- wyjaśnia, czym jest czystość serca,
- uzasadnia potrzebę stosowania Ośmiu Błogosławieństw w swoim życiu (C.9.3),
- przedstawia sakrament małżeństwa jako dar i pomoc w realizacji powołania do miłości i służby w świetle Ośmiu Błogosławieństw (B.9.3; C.9.2; C.9.3).

Postawy

- przyjmuje postawę życia drogą błogosławieństw (C.9.b),
- konfrontuje swoje życie z błogosławieństwami (C.9.c).

Metody i formy

Niedokończone zdanie, rozmowa kierowana, techniki multimedialne, tekst luk, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, pokaz.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, slajd z tekstem – Wj 20,14, prezentacja multimedialna, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, nagranie z piosenką, kartki samoprzylepne, pisaki.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Na dzisiejszej katechezie będziemy rozmawiać o czystości serc.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Patronką czystych serc jest bł. Karolina Kózkówna.

Odtworzenie filmiku: „Historia błogosławionej Karoliny Kózkówny”.
(<https://youtu.be/tvUFArHZNtw>)

- Jaka była Karolina Kózkówna?
- W czym możemy ją dzisiaj naśladować?

ROZWINIĘCIE

Pan Jezus w Kazaniu na Górze mówi o osobach, które mają czyste serca. Składa im obietnicę.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Błogosławieni czystego serca, albowiem oni Boga oglądać będą”
(Mt 5,8).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co Pan Jezus obiecał ludziom o czystym sercu?
- Co znaczy oglądać Boga?

Czystość serca jest przede wszystkim zadaniem, które przed każdym z nas stawia Pan Bóg. Pan Jezus mówi, że ludzie czystego serca to szczęśliwi, czyli błogosławieni, którym daje obietnicę, że osiągną szczęście wieczne.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Na straży czystości stoi również przykazanie Boże.

Pokaz slajdu z tekstem:

„Nie będziesz cudzołożył”. (Wj 20,14)
--

– Do czego wzywa nas Bóg w tym przykazaniu?

Cudzołóstwo oznacza niewierność małżeńską. Jest więc zerwaniem przysięgi złożonej przez małżonków przed Bogiem i ludźmi.

Chrystus ustanowił małżeństwo sakramentem, dlatego jest ono miejscem szczególnej obecności Boga i źródłem łask. Łaska sakramentalna jednoczy małżonków, udoskonala ich miłość i uświęca życie.

Odczytanie i analiza tekstu Katechizmu Kościoła Katolickiego.

„Sakrament małżeństwa jest znakiem związku Chrystusa i Kościoła. Udziela on małżonkom łaski miłowania się wzajemnie tą miłością, jaką Chrystus umiłował Kościół. Łaska sakramentu udoskonala zatem ludzką miłość małżonków, umacnia ich nierozzerwalną jedność i uświęca ich na drodze do życia wiecznego” (KKK 1661).

– Czym jest sakrament małżeństwa?

– Jakich łask udziela sakrament małżeństwa?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Małżonkowie zobowiązani są do wierności, uczciwości małżeńskiej, czyli do zachowania czystości.

„Czystość jest cnotą moralną. Jest ona również darem Bożym, łaską, owocem działania Ducha. Duch Święty uzdalnia odnowionego wodą chrztu do naśladowania czystości Chrystusa” (KKK 2345).

– Czym jest czystość?

Czystość jest nie tylko darem Bożym, ale również owocem działania Ducha Świętego, a więc aby mieć czyste serce, należy współpracować z Duchem Świętym.

Brak czystości w życiu wprowadza nieporządek i chaos, prowadząc do tego, że człowiek może się pogubić lub nawet całkowicie zatracić.

Prezentacja multimedialna.

DO GRZECHÓW POZOSTAJĄCYCH W GŁĘBOKIEJ SPRZECZNOŚCI Z CZYSTOŚCIĄ NALEŻĄ:

- cudzołóstwa,
- masturbacja,
- nierząd,
- pornografia,
- prostytutka,
- gwałt,
- czyny homoseksualne.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

ZAKOŃCZENIE

Zachowanie czystości jest sposobem budowania więzi z drugim człowiekiem oraz współdziałaniem z Bogiem.

Jan Paweł II na Westerplatte powiedział do młodzieży:

„Każdy z was, młodzi przyjaciele, znajduje też w życiu jakieś swoje «Westerplatte». Jakieś zadanie, które musi podjąć i wypełnić. Jakąś

słuszną sprawę, o którą trzeba walczyć. Jakiś obowiązek od którego nie można się uchylić. I tym obowiązkiem i powinnością jest właśnie czystość” (*Homilia wygłoszona do młodzieży w czasie liturgii słowa, Gdańsk – Westerplatte, 12 czerwca 1987 r.*).

– Co o czystości mówi Jan Paweł II?

Pomocą w walce o czystość serca jest codzienna modlitwa, częsta i dobra spowiedź, lektura Pisma Świętego, uczestnictwo w Eucharystii, częsty rachunek sumienia.

Autorefleksja.

W Kazaniu na Górze Jezus mówi, że ludzie czystego serca otrzymują nagrodę – będą oglądać Boga.

Pomyślmy:

- Jak często modłę się o zachowanie czystości?
- Jakie oglądam filmy i strony internetowe?
- Jak odnoszę się do swojego ciała?

Modlitwa.

„Stwórz, o Boże, we mnie serce czyste
i odnów w mojej piersi ducha niewyciężonego” (Ps 51,12).

PRACA DOMOWA

Napisz, co może pomóc człowiekowi żyć w czystości.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Przygotuję Ci serce, o Chryste”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

36. WPROWADZAĆ POKÓJ – KAPŁAŃSTWO

Cele ogólne

Ukazanie Ośmiu Błogosławieństw jako drogi życia chrześcijanina.
Wychowanie do życia według błogosławieństw.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, czym jest pokój (C.9; B.9),
- definiuje sakrament święceń (C.9; B.9),
- wymienia zadania kapłana (B.9.3; C.9.3; C.9.2),
- przytacza treść omawianego błogosławieństwa (C.9; B.9).

Umiejętności

- wyjaśnia określenie: „wprowadzać pokój”,
- wymienia korzyści jakie płyną z życia w pokoju
- identyfikuje kapłana jako osobę posłaną do wprowadzania pokoju (B.9.3; C.9.3; C.9.2),
- uzasadnia koncepcję szczęścia zawartą w Ośmiu Błogosławieństwach (C.9.5).

Postawy

- uzasadnia potrzebę stosowania Ośmiu Błogosławieństw w swoim życiu (C.9.b),
- świadomie konfrontuje swoje życie z Jezusowymi błogosławieństwami (C.9.c),
- jest przekonany, że kroczenie drogą błogosławieństw prowadzi do szczęścia i zbawienia (C.9.b),
- podejmuje modlitwę w intencji kapłanów.

Metody i formy

Śpiew, techniki multimedialne, pogadanka, niedokończone zdanie, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, pokaz.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblij Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, nagranie z piosenką, plansza ze słowem: POKÓJ, kartki samoprzylepne, prezentacja multimedialna – slajdy z cytatami: Jana Pawła II, kard. Stefana Wyszyńskiego, św. Matki Teresy z Kalkuty, tekst wypowiedzi Jana Marii Vianneya.

MODLITWA

Śpiew: „Abyśmy byli jedno”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

WPROWADZENIE

Umieszczenie na tablicy planszy ze słowem:

POKÓJ

Pogadanka na temat istoty i potrzeby pokoju w świecie.

Pokój jest opanowaniem siebie, rozumu i woli. Jest trudem, dziełem człowieka i darem Bożym. Pokój ma trzy wymiary: pokój z Bogiem, z drugim człowiekiem i z samym sobą. Przynosi on ludziom: spokój, ład, wolność, szacunek, dobro.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Jezus jest orędownikiem pokoju i zachęca do wprowadzania pokoju.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Pokój zostawiam wam, pokój mój daję wam. Nie tak jak daje świat, Ja wam daję. Niech się nie trwoży serce wasze ani się lęka!” (J 14,27).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co zostawił nam Pan Jezus?
- Do czego wzywa nas Pan Jezus?

„Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazwani synami Bożymi” (Mt 5,9).

- Jak Jezus nazywa osoby wprowadzające pokój?
- Kiedy ludzie wprowadzają pokój?

Jezus mówi, że pokój nie jest dziełem człowieka, lecz darem od Boga. Nigdy sami nie zbudujemy pokoju. Prawdziwy pokój może dać nam Bóg, a naszym zadaniem jest wprowadzać go tam, gdzie żyjemy – do naszego otoczenia. Ci, którzy dbają o pokój są przez Jezusa nazwani synami Bożymi. Świadomość przybrania za synów Bożych staje się istotnym elementem kształtowania relacji między Bogiem a ludźmi.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Do wprowadzania pokoju, rozumianego jako ład i harmonia w życiu człowieka, posłani są kapłani. Ich życie to posługa Bogu i Kościołowi. Wprowadzają pokój w nasze serca, naprawiają nasze zerwane relacje z Panem Bogiem.

Katechizm Kościoła Katolickiego wymienia, jakie zadania stawia Kościół przed kapłanami:

„Dwa inne sakramenty: święcenia (kapłaństwo) i małżeństwo są nastawione na zbawienie innych ludzi. Przez służbę innym przyczyniają się także do zbawienia osobistego. Udzielają one szczególnego posłania w Kościele i służą budowaniu Ludu Bożego” (KKK 1534).

„Przez łaskę Ducha Świętego, która jest właściwa dla sakramentu święceń, wyświęcony zostaje upodobniony do Chrystusa Kapłana, Nauczyciela i Pasterza, którego jest sługą” (KKK 1585).

- Co jest celem sakramentu kapłaństwa?
- Co kapłani osiągają przez służbę innym ludziom?
- Jakie funkcje pełnią kapłani?

Człowiek w swoim życiu doświadcza obecności kapłanów. Przez ich słowa i gesty obecny jest sam Chrystus, ponieważ kapłan spełnia Jego misję. Człowiek pragnie życia w zjednoczeniu z Bogiem i w pokoju. Powołania do kapłaństwa są otoczone szczególną troską Kościoła.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Pokój jest dobrem wszystkich ludzi i dlatego każdy człowiek powinien się o niego troszczyć. Wiele osób wypowiada się na temat pokoju.

Prezentacja multimedialna.

Pokaz slajdów z cytatami: Jana Pawła II, kard. Stefana Wyszyńskiego, św. Matki Teresy z Kalkuty.

„Wojna jest zawsze porażką ludzkości”.

(św. Jan Paweł II)

„Pokój światowy zaczyna się od pokoju naszego serca”.

(kard. Stefan Wyszyński)

„Pokój zaczyna się od uśmiechu”.

(św. Matka Teresa z Kalkuty)

- Co na temat pokoju mówią: Jan Paweł II, kard. Stefan Wyszyński, św. Matka Teresa z Kalkuty?

Jan Maria Vianney, proboszcz z Ars, tłumaczy, dlaczego kapłaństwo jest tak ważne:

„Gdyby nie było sakramentu kapłaństwa, nie mielibyśmy Pana pośród nas. Kto bowiem włożył Go do tabernakulum? Kapłan. Kto

przyjął wasze dusze do Kościoła, kiedyście się narodzili? Kapłan. Kto karmi je, by miały siłę do ziemskiego pielgrzymowania? Kapłan. Kto przygotowuje je, aby mogły stanąć przed Bogiem wykąpane we Krwi Jezusa Chrystusa? Kapłan. Zawsze kapłan. A kiedy dusza popadnie w grzech śmiertelny, kto wskrzesi ją do życia? Kto przywróci jej spokój sumienia? Tylko kapłan. Nie znajdziecie żadnego dobra, które pochodzi od Boga, żeby za nim nie stał kapłan. Spróbujcie wyspowiadać się przed Matką Boską, albo przed którymś z aniołów. Rozgrzeszą was? Nie. Najświętsza Maryja Panna nie ma władzy sprowadzenia Swego Syna do hostii. Choćby stanęło przed wami dwustu aniołów, nie mają oni władzy odpuszczenia wam grzechów. Jedynie kapłan ma władzę powiedzieć wam: Idź w pokoju, przebaczam ci (...) Kapłan nie jest jednak kapłanem sam dla siebie. Sam sobie nie może udzielić rozgrzeszenia. Nie może sam sobie udzielić żadnego sakramentu. Kapłan nie żyje dla siebie, żyje dla was" (*O kapłanach*).

– Dlaczego kapłaństwo jest ważne?

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak wprowadzam pokój w swoim sercu?
- Co robię, aby w moim otoczeniu panował pokój?
- Jak odnoszę się do kapłanów?

„Jezu, proszę Cię za Kościół, udziel mu miłości i pokoju. Daj moc słowom kapłańskim, aby kruszyły zatwardziałe serca”.

PRACA DOMOWA

Napisz list do przyjaciela, w którym zachęcisz go do wprowadzania w życie pokoju.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Pomódl się za kapłanów.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

37. ZIEMIA OBIECANA – SZCZĘŚCIE CICHYCH I POKORNYCH

Cele ogólne

Ukazanie pokory i cichości jako drogi do osiągnięcia życia wiecznego.
Wychowanie do życia według błogosławieństw.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje, czym jest cichość i pokora,
- identyfikuje ziemię obiecaną z Królestwem Niebieskim (C.9).

Umiejętności

- przytacza sposoby osiągnięcia ziemi obiecanej – nieba,
- wyjaśnia określenia: „ludzie cisi” i „ludzie pokorni”,
- uzasadnia koncepcję szczęścia zawartą w błogosławieństwach (C.9.5),
- uzasadnia znaczenie Ośmiu Błogosławieństw w drodze do zbawienia (C.9.4).

Postawy

- jest przekonany, że kroczenie drogą błogosławieństw prowadzi do szczęścia i zbawienia (C.9.b),
- świadomie konfrontuje swoje życie z Jezusowymi błogosławieństwami (C.9.c),
- podejmuje działania zmierzające do osiągnięcia zbawienia.

Metody i formy

Rozmowa kierowana, uroczyste odczytanie Pisma Świętego, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstu źródłowego, praca w grupach, śpiew, techniki multimedialne, techniki plastyczne, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, schemat drogi do nieba, slajd ze słowami św. Augustyna, mapa z zaznaczoną trasą wędrówki Abrahama, kartki formatu A5 – droga do nieba, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Akt wiary”.

WPROWADZENIE

Ziemia obiecana to ziemia, którą Jahwe obiecał Abrahamowi, a on podążał do niej z całą swoją rodziną i dobytkiem. Izraelici uważali ziemię obiecaną za kraj „mlekiem i miodem płynącą”, czyli ziemię, w której panuje dobrobyt.

Analiza trasy wędrówki Abrahama przedstawionej na mapie.

Ziemia obiecana to miejsce szczęścia, raj – niebo.

(Zeszyt ćwiczeń - ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Jezus również obiecuje ziemię – Królestwo Niebieskie ludziom cichym i pokornym.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Błogosławieni jesteście, gdy [ludzie] wam urągają i prześladowają was, i gdy z mego powodu mówią kłamliwie wszystko złe na was. Cieszcie się i radujcie, albowiem wasza nagroda wielka jest w niebie. Tak bowiem prześladowali proroków, którzy byli przed wami” (Mt 5,11-12).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jak Pan Jezus nazywa ludzi prześladowanych z Jego powodu?
- Jaka jest przewidziana dla nich nagroda?
- Kto jeszcze był w ten sposób prześladowany?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Cisi to ludzie, którzy nie chcą uciekać się do przemocy. Człowiek cichy panuje nad uczuciami gniewu i zemsty. Cichość ma swoje

korzenie w miłości. Człowiek cichy potrafi odnieść zwycięstwo nad samym sobą, zapanować nad złymi emocjami, załagodzić konflikt i rozwiązać problem.

Jezus obiecuje szczęście wieczne także ludziom pokornym. Święta Teresa od Dzieciątka Jezus w swojej książce: *Droga do doskonałości* pisze, że prawdziwa pokora polega na tym, byśmy gotowi byli wszystko, cokolwiek Pan zechce zrobić w naszym życiu. Codziennie w czasie modlitwy wypowiadamy słowa: „bądź wola Twoja”.

Cichość i pokora to cnoty, która są nam pomocne w czasie naszej wędrówki do ziemi obiecanej – nieba.

„(...) zapowiedziane przez Chrystusa Królestwo zostaje otwarte dla tych, którzy w Niego wierzą; w pokorze ciała i w wierze uczestniczą oni już w komunii Trójcy Świętej (...)” (KKK 732).

– Kto może wejść do Królestwa Bożego?

Człowiek, którego charakteryzuje cichość i pokora, całkowicie ufa Bogu i realizuje Jego wolę – ten właśnie osiągnie Królestwo Boże.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Ziemia obiecana – dla nas to Królestwo Niebieskie, wieczne szczęście bez bólu, gniewu, nienawiści i cierpienia.

– Co pomaga nam w osiągnięciu Królestwa Niebieskiego?

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Zadanie polega na zaprojektowaniu drogi do Królestwa Niebieskiego. Czas pracy: 10 minut.

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

Śpiew: „Królestwo Boże jest wśród nas”.

(odtworzenie nagrania z piosenką)

W osiągnięciu Królestwa Niebieskiego pomaga nam: czytanie Pisma Świętego, codzienna modlitwa, uczestnictwo w Eucharystii,

przystępowanie do sakramentów świętych, dobre uczynki, pomoc bliźniemu, pogłębianie swojej wiary, przyjaźń z Jezusem, czytanie prasy i książek o tematyce religijnej.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Cichość i pokora to dwie cnoty, o których mówi św. Augustyn.

Pokaz slajdów.

„To duma zmieniła anioły w diabły; to pokora czyni ludzi aniołami”.
(św. Augustyn)

„Chcesz się wznieść? Zaczynij od zejścia. Planujesz wieżę, która przeżyje chmury? Najpierw połóż fundamenty pokory”.
(św. Augustyn)

– Co o pokorze mówi św. Augustyn?

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak zachowuję się w czasie konfliktu?
- Jak odnoszę się do innych?
- Jak troszczę się o swoje zbawienie?

„Akt nadziei”.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę o rozwój cnoty pokory i cichości w swoim życiu.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Zwróćmy się o pomoc w pokonywaniu przeszkód w naszej wędrówce do Anioła Stróża.

„Aniele Boży”.

38. WARTOŚĆ I ZAGROŻENIA LUDZKIEGO ŻYCIA

Cele ogólne

Ukazanie prawdy o wartości i zagrożeniach dla ludzkiego życia.

Zachęcenie do budowania własnego życia w oparciu o wartości płynące z nauczania Chrystusa i ochrony życia.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia zagrożenia ludzkiego życia (C.6).

Umiejętności

- identyfikuje życie ludzkie z Bożym darem,
- wyjaśnia, dlaczego należy chronić życie ludzkie na każdym etapie jego istnienia (C.6.3),
- przedstawia nauczanie Kościoła na temat ludzkiego życia (C.6.4).

Postawy

- jest przekonany o wartości życia każdego człowieka (C.6.a),
- podejmuje inicjatywy w obronie ludzkiego życia (C.6.b).

Metody i formy

Krzyżówka, pogadanka, tekst luk, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, autorefleksja, techniki multimedialne, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Jan Paweł II, *Ecclesia in Europa*, karty pracy, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Krzyżówka.

1.	M	A	Ł	Ż	E	Ń	S	T	W	O						
2.	E	U	C	H	A	R	Y	S	T	I	A					
				3.	C	H	R	Z	E	S	T					
				4.	B	I	E	R	Z	M	O	W	A	N	I	E
5.	S	P	O	W	I	E	D	Ż								

1. Sakrament jedności, nierozzerwalności.
2. Jest pokarmem w drodze do nieba.
3. Sakrament, który włącza do wspólnoty Kościoła.
4. Sakrament Ducha Świętego.
5. Szczera ... – jeden z warunków sakramentu pokuty.

Hasło: ŻYCIE

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Pogadanka na temat wartości życia.

- Czym jest ludzkie życie?
- Co zagraża ludzkiemu życiu?

ROZWINIĘCIE

Bóg umiłował każdego człowieka do tego stopnia, że oddał za niego swojego jedyne Syna. Troska o ludzkie życie jest powinnością człowieka. Na górze Synaj Bóg dał Mojżeszowi przykazania. Jedno z nich mówi o tym, jak traktować życie.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Nie będziesz zabijał” (Wj 20,13).

Analiza tekstu biblijnego.

- Które przykazanie Dekalogu mówi o trosce o życie?
- Kiedy człowiek wypełnia piąte przykazanie Boże?

„Zanim ukształtowałem cię w łonie matki, znałem cię, nim przyszedłeś na świat, poświęciłem cię” (Jr 1,5).

- Co o życiu ludzkim mówi słowo Boże?

Życie ludzkie ma ogromną wartość. Pochodzi od samego Boga i zawsze należy je chronić.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2, 3)

W Katechizmie Kościoła Katolickiego czytamy:

„Życie ludzkie jest święte, ponieważ od samego początku domaga się «stworczego działania Boga» i pozostaje na zawsze w specjalnym odniesieniu do Stwórcy, jedynego swego celu. Sam Bóg jest Panem życia, od jego początku aż do końca. Nikt, w żadnej sytuacji, nie może rościć sobie prawa do bezpośredniego niszczenia niewinnej istoty ludzkiej” (KKK 2258).

„Osoby, których sprawność życiowa jest ograniczona lub osłabiona, domagają się szczególnego szacunku. Chorzy lub upośledzeni powinni być wspierani, by mogli prowadzić, w takiej mierze, w jakiej to możliwe, normalne życie” (KKK 2276).

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Każda grupa otrzymuje tekst Katechizmu Kościoła Katolickiego. Zadaniem jest wypisanie zagrożeń życia i wyjaśnienie jego znaczenia. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Samobójstwo zaprzecza naturalnemu dążeniu istoty ludzkiej do zachowania i przedłużenia swojego życia. Pozostaje ono w głębokiej sprzeczności z należytą miłością siebie. Jest także zniewagą miłości bliźniego, ponieważ w sposób nieuzasadniony zrywa więzy solidarności ze społecznością rodzinną, narodową i ludzką, wobec których

mamy zobowiązania. Samobójstwo sprzeciwia się miłości Boga żywe” (KKK 2281).

Grupa II

„«(...) akty homoseksualizmu z samej swojej wewnętrznej natury są nieuporządkowane». Są one sprzeczne z prawem naturalnym; wykluczają z aktu płciowego dar życia. Nie wynikają z prawdziwej komplementarności uczuciowej i płciowej. W żadnym wypadku nie będą mogły zostać zaaprobowane” (KKK 2357).

Grupa III

„Eutanazja bezpośrednia, niezależnie od motywów i środków, polega na położeniu kresu życiu osób upośledzonych, chorych lub umierających. Jest ona moralnie niedopuszczalną” (KKK 2277).

Grupa IV

„Kościół od początku twierdził, że jest złem moralnym każde spowodowane przerwanie ciąży. Nauczanie na ten temat nie uległo zmianie i pozostaje niezmiennie. Bezpośrednie przerwanie ciąży, to znaczący zamierzone jako cel lub środek, jest głęboko sprzeczne z prawem moralnym” (KKK 2271).

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

ZAKOŃCZENIE

– W jaki sposób należy chronić ludzkie życie?

Życie ludzkie jest bezcenną wartością, dlatego zadaniem wszystkich ludzi jest jego ochrona. Każdy na swój sposób może się do tego przyczynić. Powstają organizacje mające wspomagać kobiety, spodziewające się dziecka, które znalazły się w trudnej sytuacji. Powstają domy samotnych matek, hospicja, Domy Pomocy Społecznej. Wiele z tych instytucji istnieje tylko i wyłącznie dzięki darczyńcom, dzięki ludziom dobrej woli, którzy pragną ochraniać ludzkie życie.

Dzień Świętości Życia – święto obchodzone 25 marca w dzień święta Zwiastowania Pańskiego, w celu przypomnienia o nadrzędnej wartości życia ludzkiego. Wiele osób w tym dniu rozpoczyna duchową adopcję dziecka nienarodzonego. Polega ona na codziennym odmówianiu jednej dziesiątki różańca świętego oraz modlitwy: „Panie Jezu za wstawiennictwem Twojej Matki – Maryi, która urodziła Cię z miłością oraz za wstawiennictwem świętego Józefa, «Człowieka Zawierzenia», który opiekował się Tobą, proszę Cię w intencji tego nienarodzonego dziecka, które znajduje się w niebezpieczeństwie zagłady i które duchowo adoptowałem. Proszę, daj rodzicom tego dziecka miłość i odwagę, aby zachowali je przy życiu, które Ty sam mu przeznaczyłeś. Amen”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak dbam o swoje zdrowie i życie?
- Jaką wartość ma dla mnie ludzkie życie?
- W jaki sposób chronię życie innych?

*Śpiew: „Ja jestem” zespołu Arka Noego.
(odtworzenie nagrania z piosenką)*

W DOMU

Ułóż modlitwę w intencji dziecka, które ma przyjść na świat.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 6)

MODLITWA

Poprośmy Boga który jest dawcą życia o ochronę każdego poczętego istnienia.

„Ojcze nasz”.

VI. BÓG NIEUSTANNIE POSYŁA

39. MISYJNA DZIAŁALNOŚĆ KOŚCIOŁA

Cele ogólne

Ukazanie nakazu misyjnego Chrystusa jako zadania dla każdego chrześcijanina.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za dzieło misyjne Kościoła.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje pojęcia: „misjonarz”, „misje”,
- podaje, czym jest ewangelizacja.

Umiejętności

- przytacza słowa nakazu misyjnego (F.1.2),
- wymienia zadania misjonarzy (F.1.3),
- wymienia organizacje, które wspierają prace misjonarzy (F.2.4),
- podaje propozycje, jak może wypełniać nakaz misyjny (F.2.1),
- uzasadnia potrzebę włączenia się w dzieło misyjne Kościoła (F.2.2),
- podaje przykłady ludzi zaangażowanych w misje (F.2.4).

Postawy

- angażuje się w ewangelizacyjną działalność Kościoła (F.2.b),
- włącza się w różne formy pomocy misjonarzom (F.1.a),
- przejawia postawę misyjną (F.1.c),
- modli się w intencji dzieł misyjnych.

Metody i formy pracy

Śpiew, pogadanka, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Sobór Watykański II, *Ad gentes divinitus*, Jan Paweł II, *Redemptoris missio*, plansze (slajdy) z zadaniami misjonarzy, prezentacja multimedialna, tekst świadectwa, nagrania z pieśnią i piosenką.

MODLITWA

Śpiew: „Wiele jest serc”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)

WPROWADZENIE

Pokaz księgi Pisma Świętego.

- Czym jest Pismo Święte?
- Na jakie części dzieli się Pismo Święte?
- Jakie imiona mają czterej Ewangelisci?
- Czyje życie opisane jest w Ewangelii?
- Jakie najważniejsze zadanie miał do wykonania Pan Jezus?

Aby ludzie mogli osiągnąć zbawienie muszą wiedzieć, jak postępować, jaką drogą podążać. Jezus pozostawił nam wskazówki poprzez naukę, którą przekazywał podczas swojej trzyletniej działalności. Wybrał Dwunastu Apostołów, aby kontynuowali Jego nauczanie.

Na dzisiejszej lekcji będziemy mówili o potrzebie ewangelizacji – czyli przekazywania nauki Jezusa. Ludźmi, którzy w sposób szczególny poświęcają się ewangelizacji są misjonarze.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„I rzekł do nich: «Idźcie na cały świat i głoście Ewangelię wszelkiemu stworzeniu! Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony. Te zaś znaki towarzyszyć będą

tym, którzy uwierzą: w imię moje złe duchy będą wyrzucać, nowymi językami mówić będą; węże brać będą do rąk, i jeśli by co zatrutego wypili, nie będzie im szkodzić. Na chorych ręce kłaść będą, a ci odzyskają zdrowie»” (Mk 16,15-18).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co Jezus polecił czynić Apostołom?
- Jakie znaki będą towarzyszyć tym, którzy uwierzą?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Jezus wysłał Apostołów na misję, dał im ważne zadanie do wypełnienia, aby szli i nauczali inne narody.

Wyruszyli w różne strony świata, aby ewangelizować, czyli głosić Dobrą Nowinę o miłości Boga do każdego człowieka. Mocą Ducha Świętego głosili Ewangelię, prowadzili ludzi do nawrócenia, udzielali chrztu i tworzyli nowe wspólnoty Kościoła. Z wielką mocą i odwagą świadczyli o Chrystusie, oddając za Niego życie. Byli pierwszymi misjonarzami.

Misja Apostołów trwa nadal. Dalej przekazywana jest Ewangelia – w kościele, w szkole. Wielu kapłanów, zakonników, sióstr zakonnych i ludzi świeckich wyruszyło w odległe miejsca na świecie, aby iść i nauczać, tak, jak nakazał Jezus.

„**Misje** to specjalne przedsięwzięcia, które podejmują osoby wysłane przez Kościół, celem wykonania zadań głoszenia Ewangelii i zakładania Kościoła wśród narodów lub grup społecznych niewierzących jeszcze w Chrystusa” (Sobór Watykański II, *Ad gentes divinitus*, 6).

- Kto to jest misjonarz?

Misjonarz to człowiek, który głosi Dobrą Nowinę o Jezusie.

Misjonarz to człowiek, który opuszcza swój dom, kraj i udaje się tam, gdzie żyją ludzie nie znający Ewangelii, aby nauczać o Bogu i pomagać innym.

Prezentacja multimedialna.

„Misjonarze na misji”.

(<http://slideplayer.pl/slide/15214503/>)

– Jakie zadania wypełniają misjonarze?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

MISJONARZE:

- udzielają chrztu świętego,
- odprawiają Mszę Świętą,
- budują studnie,
- leczą chorych, dają lekarstwa,
- opiekują się dziećmi,
- uczą dzieci,
- budują kościoły, szkoły, szpitale.

Praca misjonarza jest bardzo trudna – musi on opuścić swoją rodzinę, Ojczyznę, nauczyć się nowego języka, poznać obyczaje ludu czy plemienia do którego jedzie, przyzwyczaić się do życia w innej kulturze, często mieszkać w trudnych warunkach, a nawet w krajach, w których toczy się wojna.

Misyjna działalność Kościoła polega na głoszeniu Ewangelii w celu nawrócenia i pełnego przyłgnięcia człowieka do Chrystusa poprzez wiarę. Poucza o tym *Katechizm Kościoła Katolickiego*:

„Od najdawniejszych czasów Kościół czerpie zobowiązanie i zapal misyjny z miłości Boga do wszystkich ludzi: «Albowiem miłość Chrystusa przynagla nas...» (2 Kor 5,14). Istotnie, Bóg «pragnie, by wszyscy ludzie zostali zbawieni i doszli do poznania prawdy» (1 Tm 2,4). Bóg pragnie, zbawienia wszystkich przez poznanie prawdy. Zbawienie znajduje się w prawdzie. Ci, którzy są posłuszni natchnieniom Ducha Prawdy, znajdują się już na drodze zbawienia;

Kościół jednak, któremu ta prawda została powierzona, musi wychodzić naprzeciw ich pragnieniu, aby im ją zanieść. Właśnie dlatego, że Kościół wierzy w powszechny zamysł zbawienia, musi on być misyjny” (KKK 851).

– Dlaczego Kościół ?

Katechizm Kościoła Katolickiego poucza:

„Ponieważ świeccy, jak wszyscy wierni, wezwani są przez Boga do apostołstwa na mocy chrztu i bierzmowania, dlatego mają obowiązek i prawo, indywidualnie lub zjednoczeni w stowarzyszeniach, starania się, by orędzie zbawienia zostało poznane i przyjęte przez wszystkich ludzi na całej ziemi. Obowiązek ten jest tym bardziej naglący tam, gdzie jedynie przez nich inni ludzie mogą usłyszeć Ewangelię i poznać Chrystusa. Ich działalność we wspólnotach eklezjalnych jest tak konieczna, że bez niej w większości przypadków apostołstwo pasterzy nie może być w pełni skuteczne” (KKK 900).

– Jaki obowiązek mają wszyscy ochrzczeni?

Każdy z nas, jako członek Kościoła, wezwany jest do działalności misyjnej.

POLSCY MISJONARZE NA ŚWIECIE

Aktualnie posługuje na misjach 1883 polskich misjonarzy i misjonarek. Przebywają oni w 99 krajach na 5 kontynentach.

Prezentacja – placówki misyjne na świecie.

Wielkim polskim misjonarzem był papież święty Jan Paweł II. Podczas swojego pontyfikatu (sprawowanie władzy jako papieża), który trwał 27 lat odbył 104 pielgrzymki zagraniczne do 129 krajów. Wyruszał do różnych zakątków świata na wszystkich kontynentach, aby ludziom mówić o Bogu, nieść miłość i dawać nadzieję na życie wieczne.

W czasie każdej pielgrzymki starał się przemawiać w języku ludzi, którzy go słuchali. Wygłosił około 2500 homilii i przemówień. On sam tak powiedział o swoich podróżach:

„Odbywam sam wiele podróży po świecie, aby głosić Ewangelię, utwierdzać braci w wierze, umacniać Kościół i spotykać człowieka. Są to pielgrzymki wiary. (...) Są to równocześnie okazje do wędrownej katechezy, do ewangelicznego przepowiadania, jako przedłużenie na wszystkie szerokości geograficzne nauczania apostołskiego” (*Redemptoris missio*, 63).

– W jakim celu Jan Paweł II pielgrzymował po świecie?

Każda pielgrzymka papieża była okazją do ewangelicznego przepowiadania.

Papież przekazywał wiele funduszy na pomoc potrzebującym, szczególnie tam, gdzie brakowało wody, żywności, gdzie panował głód. Dzięki Niemu powstało wiele dzieł charytatywnych, medycznych, edukacyjnych.

Prezentacja.

W naszym kraju jest wiele organizacji, które wspierają pracę misjonarzy. Należą do nich:

- Papieskie Dzieła Misyjne,
- Pomoc Kościołowi w Potrzebie,
- Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci,
- Uniwersytet im. Wyszyńskiego Misjologia,
- Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary,
- Fundacja Polska Raoula Follereau,
- Papieska Unia Misyjna,
- Papieskie Dzieło Piotra Apostoła,
- Sekretariat Misyjny Jeevodaya,
- Stowarzyszenie Misjologów Polskich.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Odczytanie świadectwa.

„Na imię mam siostra Cecylia Slebzak ze Zgromadzenia Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim. W Boliwii pracuję od 2004 roku. W Ivirgarzama pracują trzy siostry i naszą pracę obejmujemy dzieci, młodzież i dorosłych przygotowując ich do sakramentów świętych

Prowadzimy projekt «Adopcji na odległość» dla ponad 100 biednych dzieci. Mają one spotkania raz w tygodniu. Uzupełniamy im braki wiedzy religijnej. Pomagamy w kształtowaniu osobowości i życia wartościami ludzkimi. Dzieci bawią się, grają w różne gry i przygotowują kartki dla swoich przybranych rodziców. Z księdzem proboszczem wyjeżdżamy do wiosek ze Mszą św. i w międzyczasie przygotowujemy ludzi do sakramentów świętych. Na plantacji bananów, gdzie mieszka ponad 100 młodych rodzin przygotowywałyśmy dzieci i dorosłych do sakramentów przez cały rok. Wyjazdy nas kosztowały wiele trudu, gdyż drogą dojazdu była rzeka lub pewną część można było pokonać łodem, ale to oznaczało grzęźnięcie w błocie dobrych kilka godzin. Rzeką dopływało się szybciej, jednak nie zawsze bezpieczniej. Woda jest bardzo głęboka, rwąca i płynie nią wiele kłód drzewa. Nie wspomnę już o gadach, które w niej żyją. Pomagamy wielu osobom przychodzącym do naszego domu, dając im posiłki, ubranie, czasami pomagamy opłacić wypis ze szpitala, operacje, kupić leki czy bilet na powrót do domu. Wiele osób przyjeżdża do Ivirgarzama za pracą i nie zawsze idzie im dobrze. Zdarza się, że zostają bez pieniędzy, więc przychodzą do nas prosić o pomoc. Duża grupa dzieci z Plemienia Yukis przychodzi prosić o pomoc, jedzenie, ubranie i leczenie. Jest to plemię żyjące w dżungli. Są bardzo zaniedbani, nie nauczeni pracy lub leniwi. Niewielka część Yukis pracuje przy wyrębie drzewa. Mają małe uprawy Yuki (manika) i żyją z łowiectwa, dzikich zwierząt i połowu ryb. Duża grupa Yukis choruje na gruźlicę, jednak nie podejmują leczenia, mimo objęcia ich projektem z Ministerstwa Zdrowia. Wiele razy proszono nas, byśmy udali się z pomocą do wiosek indígenas, które znajdują się w głębi dżungli lub na brzegach rzeki, daleko od terenów zamieszkałych. Taka wyprawa kosztuje, i nie mamy na to środków.

W roku 2012, dzięki Dziełu Pomocy «Ad Gentes» mogliśmy zorganizować taką wyprawę do Santa Isabel, wioski do której dociera się jedynie rzeką. Udzieliliśmy im pomocy medycznej, dentystycznej i dostarczyliśmy dla dzieci przybory szkolne, piłki i inne gry do zabawy. Wspólnie przeżyliśmy Mszę Świętą i wspaniałe chwile gościnności ze strony tubylczej ludności. Po drodze odwiedziliśmy internat dla młodzieży z plemienia Yukis i Yuracares zostawiając im leki, przybory szkolne, słodyczne i piłki do gry” (Siostra Cecylia, albertynka z Bo-liwii).

– Jaką prawdę przekazuje nam siostra Cecylia?

ZAKOŃCZENIE

Każdy z nas może być misjonarzem w swoim środowisku. Na mocy chrztu świętego jest wezwany do głoszenia Ewangelii.

– Jakie działania możemy podejmować, aby wypełniać nakaz misyjny Chrystusa?

Nakaz misyjny Chrystusa możemy wypełniać w różny sposób – rozmawiać o Bogu w szkole, w rodzinie, pocieszać smutnych, upominać grzeszących, przebaczać, zachęcać do udziału w Eucharystii, modlić się za misjonarzy, pomagać potrzebującym na różnych płaszczyznach, angażować się w pracę wolontariacką.

Możemy pomagać finansowo, materialnie – złożyć ofiarę na rzecz misji, wziąć udział w akcjach charytatywnych np. zbiórka makulatury na budowę studni w Sudanie.

Istnieje Dzieło Pomocy Misjonarzom „Ad Gentes” i wraz z tym dziełem możemy wspomagać pracę misjonarzy.

Dzieło Pomocy Ad Gentes prowadzi: dzieła ewangelizacyjne, charytatywne, edukacyjne, medyczne.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Autorefleksja.

Pomyśl:

- Jak głoszę Ewangelię w swoim środowisku?
- Jak często modlę się w intencji misji?
- W jaki sposób pomagam misjonarzom?

Modlitwa.

„Panie Jezu, który kiedyś wezwałeś pierwszych uczniów, aby stali się rybakami ludzi, niech także i dziś rozbrzmiewa Twoje wezwanie: «Pójdź za mną». Udziel nam łaski, byśmy radośnie odpowiedzieli na Twój głos”.

PRACA DOMOWA

Napisz, jak rozumiesz słowa bł. Pawła Manny: „Nie jest rzeczą konieczną, abyśmy wszyscy wyjechali jako misjonarze: jest natomiast konieczne, abyśmy wszyscy byli misjonarzami!”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Potrzebuje Cię Chrystus”.

(odtworzenie nagrania z piosenką)

Zdjęcia do wykorzystania na slajdach można znaleźć na stronach: www.misje.pl lub www.adgentes.misje.pl oraz na stronach internetowych zgromadzeń zakonnych, które prowadzą placówki misyjne w Afryce. Materiały do wykorzystania przy przygotowaniu prezentacji znajdują się na stronie: www.adgentes.misje.pl w zakładce: „Materiały”.

Prezentacje.

„Misyjna działalność Kościoła”.

(<https://view.genial.ly/6034ab5410faa70d10e705fc/presentation-misyjna-dzialalnosc-kosciola>)

„Misyjna działalność Kościoła”.

(<https://view.genial.ly/604f8bde773ce80da33e377a/presentation-kl5-misyjna-dzialalnosc-kosciola-copy>)

40. BIBLIJNI ŚWIADKOWIE WIARY

Cele ogólne

Zapoznanie z wybranymi biblijnymi świadkami wiary.

Kształtowanie postawy bycia świadkiem Chrystusa w codziennym życiu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje pojęcie: „świadectwa”,
- przedstawia biblijne przykłady osób powoływanych przez Boga oraz ich zadania (A.11; E.3).

Umiejętności

- przedstawia biblijne przykłady osób powołanych przez Boga oraz ich zadania (A.11.4),
- opowiada o wybranych świadkach wiary Starego i Nowego Testamentu (A.11).

Postawy

- pogłębia swoją relację z Bogiem, starając się naśladować postaci biblijne (A.11.d),
- podejmuje gotowość do dawania świadectwa swoim życiem, kierując się przykładem postaci biblijnych (F.2.e),
- wykazuje troskę o dobre imię chrześcijanina w najbliższym otoczeniu.

Metody i formy

Metoda skojarzeń, techniki multimedialne, analiza tekstów biblijnych, tekst opowiadania, rozmowa kierowana, praca w grupach, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, karty pracy, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, prezentacja multimedialna – wybrani świadkowie wiary, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

- Co wyznaliśmy odmawiając *Skład Apostolski*?

Wyznawana wiara w Chrystusa powinna być stale potwierdzana w codziennym życiu. Chrześcijaństwo możemy bowiem nazwać przede wszystkim religią świadectwa.

- Co kojarzy się ze słowem: „świadectwo”?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ŚWIADECTWO TO:

- ważny dokument;
- potwierdzenie tego, co się widziało;
- mówienie prawdy;
- wierne przekazanie tego, o czym się słyszało;
- udowodnienie, że coś jest prawdą;
- opiniowanie czegoś;
- życie według zasad, które się głosi;
- autentyzm;
- oddanie życia za wyznawaną prawdę;
- wierne zdawanie relacji;
- odwaga nawet za cenę ośmieszenia, odrzucenia;
- relacja z własnych doświadczeń.

Świadectwo – to życie według zasad, które się głosi, autentyzm, oddanie życia za wyznawaną prawdę. Szczytem chrześcijańskiego świadectwa jest męczeństwo.

ROZWINIĘCIE

Jako ludzie wierzący jesteśmy zaproszeni przez Boga do odważnego wyznawania wiary. Świadek wiary jest autentyczny, gdy potwierdza słowa Ewangelii czynem.

Prezentacja multimedialna – biblijni świadkowie wiary.

ABRAHAM

Pierwotnie zwany Abramem, pierwszy z hebrajskich patriarchów. Żył ok. II tysiąclecia przed Chrystusem. Gdy Abram miał 99 lat, ponownie objawił mu się Jahwe i obiecał niezmiennie liczne potomstwo. Nadał mu imię Abraham, gdyż zamierzał uczynić go ojcem narodów. W późnym wieku Bóg obdarował Go synem, którego pragnął z całych sił. Nadał mu imię Izaak. Swoje wielkie oddanie i zaufanie Bogu oraz heroiczną wiarę udowodnił składając w ofierze jedyne syna.

PROROK ELIASZ

Eliasz to prorok, człowiek posłany przez Boga. Jego imię oznacza „moim Bogiem jest Jahwe”. Eliasz działał w czasach, gdy Izraelitami rządził król Achab, który ulegając wpływom żony, wprowadził w kraju kult pogańskiego bożka Baala. Zmuszał swych poddanych do składania ofiar bożkowi i pozwalał na prześladowanie proroków Jahwe. Lekceważył Boże przykazania i krzywdził poddanych. Wielu Izraelitów poszło za złym przykładem króla, odstępując od prawdziwego Boga. Bóg posłał wówczas proroka Eliasza, by upomniał króla i przypomniawswoim rodakom, że jedynym Panem jest Bóg i że postępują źle, wiążąc się z poganami i oddając cześć ich bożkom. Działalność proroka spotkała się z niezrozumieniem i oporem z ich strony. Eliasz był prześladowany i musiał ukrywać się na pustkowiu. Decydującym momentem było spotkanie z prorokami bożka Baala i sąd Boży nad nimi. To wtedy wielką potęgę okazał żywy i prawdziwy Bóg. Jest wzorem wszystkich ludzi wiary, którzy doznają pokusy i cierpienia, ale nieustannie żyją zgodnie z ideałem, dla którego się urodzili.

JAN CHRZCICIEL

Jan Chrzciciel – ostatni prorok Starego Testamentu. Pochodził z rodziny kapłańskiej. Był synem Zachariasza i Elżbiety, krewnej Maryi. Przygotowywał ludzi na przyjście Mesjasza. Wzywał ludzi do nawrócenia, do skierowania swego serca ku Niemu, do „prostowania dróg” własnego życia. Każdy, kto chciał zmienić swoje życie, mógł od Jana przyjąć chrzest pokuty w rzece Jordan. Odznaczał się wielkim męstwem i odwagą w głoszeniu prawdy. Dla niego służba Bogu i ludziom była ważniejsza niż własne życie.

PIOTR APOSTOŁ (SZYMON)

Był synem Jana (Jony), a bratem Andrzeja. Pochodził z Betsaidy nad Jeziorem Genenezaret. Do ok. 31 roku był rybakiem w Kafarnaum w Galilei, a następnie uczniem i Apostołem Jezusa. Na imię miał Szymon, jednak Jezus zmienia Jego imię na Piotr, po jego wyznaniu wiary w Nauczyciela jako Chrystusa, Syna Boga Żywego (Mt 16,18). Jezus ustanowił Go „filarem całego Kościoła Chrystusowego”. Był pierwszym apostołem, który uznał Jezusa za Mesjasza. Chociaż w chwili pojmania Jezusa zaparł się Go, to po Jego śmierci stał się Jego gorliwym świadkiem. Został ukrzyżowany w Rzymie za panowania cesarza Nerona. Jest uznawany za pierwszego biskupa Rzymu.

PAWEŁ APOSTOŁ (SZAWEL Z TARSU)

Apostoł, głosiciel Ewangelii, męczennik. Pochodził z Tarsu w Cylicji. Początkowo nazywał się Szaweł, był dobrze wykształconym Żydem. Jako gorliwy zwolennik Prawa prześladował chrześcijan. Będąc w drodze do Damaszku, pod wpływem spotkania z Chrystusem Zmartwychwstałym Paweł nawrócił się. Z prześladowcy wyznawców Chrystusa stał się Jego Apostołem, wiernym głosicielem Ewangelii. Odbył trzy wielkie wyprawy misyjne, dlatego nazywamy go Apostołem Narodów. Jest też autorem 14 Listów. Poniósł śmierć męczeńską za panowania cesarza Nerona.

MARYJA

Maryja – Matka Jezusa Chrystusa, żona Józefa z Nazaretu. Powołanie i misję Maryi najlepiej streszczają słowa wypowiedziane w chwili Zwiastowania: „Oto ja służebnica Pańska. Niech mi się stanie według twego słowa” (Łk 1,38). Tym słowom pozostała wierna do końca. Całe Jej życie było trwaniem przy Bogu i służbą Jezusowi. Zwłaszcza w chwilach trudu i cierpienia pozostała wierna wypowiedzianym w Nazarecie słowom. Szczytowym momentem wiary Maryi jest Jej trwanie przy konającym Jezusie pod krzyżem. To wtedy Jezus oddał wszystkich ludzi opiece Maryi. Jako Dziewica uczy Kościół dochowywać wierności Chrystusowi – Oblubieńcowi, a jako Matka zachęca Kościół do gorliwości apostołskiej. Ale przede wszystkim uczy tego, że jako Kościół i jako poszczególni chrześcijanie mamy zawsze być

sługami naszego Pana. To jest podstawowy wymiar świadectwa: pokazywać, czym jestem Sługą, kto jest moim Panem, komu naprawdę służę. Uczy nas wiary w to, że dla Boga nie ma nic niemożliwego.

Praca w grupach

Podział uczniów na sześć grup. Uczniowie otrzymuje teksty Pisma Świętego i przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Pan rzekł do Abrama: «Wyjdź z twojej ziemi rodzinnej i z domu twego ojca do kraju, który ci ukaze. Uczynię bowiem z ciebie wielki naród, będę ci błogosławił i twoje imię rozstawię: staniesz się błogosławieństwem*. Będę błogosławił tym, którzy ciebie błogosławić będą, a tym, którzy tobie będą złorzeczyli, i ja będę złorzeczył. Przez ciebie będą otrzymywały błogosławieństwo ludy całej ziemi»” (Rdz 12,1-3).

„A po tych wydarzeniach Bóg wystawił Abrahama na próbę. Rzekł do niego: «Abrahamie!» A gdy on odpowiedział: «Oto jestem» – powiedział: «Weź twego syna jedynego, którego miłujesz, Izaaka, idź do kraju Moria i tam złóż go w ofierze na jednym z pagórków, jakie ci wskażę». Nazajutrz rano Abraham osiodłał swego osła, zabrał z sobą dwóch swych ludzi i syna Izaaka, narąbał drzewa do spalania ofiary i ruszył w drogę do miejscowości, o której mu Bóg powiedział. Na trzeci dzień Abraham, spojrzawszy, dostrzegł z daleka ową miejscowość. I wtedy rzekł do swych sług: «Zostańcie tu z osłem, ja zaś i chłopiec pójdziemy tam, aby oddać pokłon Bogu, a potem wrócimy do was». Abraham, zabrawszy drwa do spalania ofiary, włożył je na syna swego Izaaka, wziął do ręki ogień i nóż, po czym obaj się oddalili. Izaak odezwał się do swego ojca Abrahama: «Ojcze mój!» A gdy ten rzekł: «Oto jestem, mój synu» – zapytał: «Oto ogień i drwa, a gdzież jest jagnię na całopalenie?» Abraham odpowiedział: «Bóg upatrzy sobie jagnię na całopalenie, synu mój». I szli obydwaj dalej. A gdy przyszli na to miejsce, które Bóg wskazał, Abraham zbudował tam ołtarz, ułożył na nim drwa i związawszy syna swego Izaaka położył go na tych drwach na ołtarzu. Potem Abraham sięgnął ręką po nóż, aby zabić swego syna. Ale wtedy Anioł Pański zawołał na niego z nieba i rzekł: «Abrahamie, Abrahamie!» A on rzekł: «Oto jestem». [Anioł] powiedział mu: «Nie podnoś ręki na chłopca i nie czyń mu nic złego! Teraz

poznałem, że boisz się Boga, bo nie odmówiłeś Mi nawet twego jedy-
nego syna». Abraham, obejrzawszy się poza siebie, spostrzegł barana
uwikłanego rogami w zaroślach. Poszedł więc, wziął barana i złożył
w ofierze całopalnej zamiast swego syna. I dał Abraham miejscu
temu nazwę <Pan widzi>. Stąd to mówi się dzisiaj: «Na wzgórzu Pan
się ukazuje». Po czym Anioł Pański przemówił głośno z nieba
do Abrahama po raz drugi: «Przysięgam na siebie, wyrocznia Pana,
że ponieważ uczyniłeś to, a nie oszczędziłeś syna twego jedyne-
go, będę ci błogosławił i dam ci potomstwo tak liczne jak gwiazdy na nie-
bie i jak ziarnka piasku na wybrzeżu morza; potomkowie twoi zdo-
będą warownie swych nieprzyjaciół. Wszystkie ludy ziemi będą so-
bie życzyć szczęścia [takiego, jakie jest udziałem] twego potomstwa,
dlatego że usłuchałeś mego rozkazu». Abraham wrócił do swych sług
i wyruszywszy razem z nimi w drogę, poszedł do Beer-Szeby. I miesz-
kał Abraham nadal w Beer-Szebie” (Rdz 22,1-19).

- Czego Bóg zażądał od Abrahama?
- Jak postąpił Abraham?
- Co Bóg obiecał Abrahamowi?

Grupa II

„Eliasz przybliżył się do całego narodu i rzekł: «Jak długo będzie-
cie chwiać się na obie strony? Jeżeli Jahwe jest prawdziwym Bogiem,
to Jemu służcie, a jeżeli Baal, to służcie jemu! Tylko ja sam ocalałem
jako prorok Pański, proroków zaś Baala jest czterystu pięćdziesięciu.
Wobec tego niech nam dadzą dwa młode cielce. Oni niech wybiorą so-
bie jednego cielca i porąbią go oraz niech go umieszczą na drwach,
ale ognia niech nie podkładają! Ja zaś oprawię drugiego cielca oraz
umieszczę na drwach i też ognia nie podłożę. Potem wy będziecie
wzywać imienia waszego boga, a następnie ja będę wzywać imienia
Pana, aby okazało się, że ten Bóg, który odpowie ogniem, jest napraw-
dę Bogiem». Cały lud, odpowiadając na to, zawołał: «Dobry pomysł!».
Wzięli więc cielca i oprawili go, a potem wzywali imienia Baala od rana
aż do południa, wołając: «O Baalu, odpowiedz nam!». Ale nie było
ani głosu, ani odpowiedzi. Kiedy zaś nastało południe, Eliasz szydził
z nich, mówiąc: «Wołajcie głośniejsze, bo to bóg! Więc może jest zamy-
ślony albo zajęty, albo udaje się w drogę. Może on śpi, więc niech

się obudzi!». Ale nie było ani głosu, ani odpowiedzi, ani też dowodu uwagi” (1 Krl 18,20-30).

„Eliasz przemówił do ludu: «Przybliżcie się do mnie!» (...) Eliasz wziął dwanaście kamieni według liczby pokoleń potomków Jakuba (...). Następnie ułożył kamienie na kształt ołtarza ku czci Pana i wykopał dokoła ołtarza rów (...). Potem ułożył drwa i porąbawszy młodego cielca, położył go na tych drwach i rozkazał: «Napełnijcie cztery dzbany wodą i wylejcie do rowu oraz na drwa!» Potem polecił: «Wykonajcie to drugi raz!» Oni zaś to wykonali. I znów nakazał: «Wykonajcie trzeci raz!» Oni zaś wykonali to po raz trzeci, aż woda oblała ołtarz dokoła i napełniła też rów. Następnie w porze składania ofiary (...) prorok Eliasz wystąpił i rzekł: «O Panie, Boże Abrahama, Izaaka oraz Izraela! (...) Wysłuchaj mnie, o Panie! Wysłuchaj, aby ten lud zrozumiał, że Ty, o Panie, jesteś Bogiem i Ty znów nawracasz ich serca». A wówczas spadł ogień od Pana i strawił żertwę i drwa oraz kamienie i muł, jak i też pochłoniął wodę z rowu. Cały lud to ujrzał i upadł na twarz, a potem rzekł: «Naprawdę Pan jest Bogiem! Naprawdę Pan jest Bogiem!»” (1 Krl 18,30-39).

- Jakie zadanie mieli do wykonania prorocy Baala?
- Co wydarzyło się po modlitwie Eliasza?

Grupa III

„[Jan] obchodził więc całą okolicę nad Jordanem i głosił chrzest nawrócenia dla odpuszczenia grzechów, jak jest napisane w księdze mów proroka Izajasza: Głos wołającego na pustyni: Przygotujcie drogę Panu, prostujcie ścieżki dla Niego! Każda dolina zostanie wypełniona, każda góra i pagórek zrównane, drogi kręte staną się prostymi, a wyboiste drogami gładkimi! I wszyscy ludzie ujrzą zbawienie Boże” (Łk 3,3-6).

- O co prosił ludzi Jan Chrzciciel?

„(...) [Jan] mówił im: (...) «Ja was chrzczę wodą dla nawrócenia; lecz Ten, który idzie za mną, mocniejszy jest ode mnie; ja nie jestem godzien nosić Mu sandałów. On was chrzcić będzie Duchem Świętym i ogniem” (Mt 3,7a.11).

– Kogo zapowiada Jan Chrzciciel?

Grupa IV

„Pewnego razu – gdy tłum cisnął się do Niego [Jezusa], aby słuchać słowa Bożego, a On stał nad Jeziorem Genenezaret – zobaczył dwie łodzie stojące przy brzegu; rybacy zaś wyszli z nich i płukali sieci. Wszedłszy do jednej łodzi, która należała do Szymona, poprosił go, żeby nieco odbił od brzegu. Potem usiadł i z łodzi nauczał tłumy. Gdy przestał mówić, rzekł do Szymona: «Wypłyn na głębię i zarzućcie sieci na połów!» A Szymon odpowiedział: «Mistrzu, całą noc pracowaliśmy i nic nie ułowiliśmy. Lecz na Twoje słowo zarzucę sieci». Skoro to uczynili, zagarnęli tak wielkie mnóstwo ryb, że sieci ich zaczynały się rwać. Skinęli więc na współtowarzyszy w drugiej łodzi, żeby im przyszli z pomocą. Ci podpłynęli; i napełnili obie łodzie, tak że się prawie zanurzyły. Widząc to, Szymon Piotr przypadł Jezusowi do kolan i rzekł: «Wyjdź ode mnie, Panie, bo jestem człowiek grzeszny». I jego bowiem, i wszystkich jego towarzyszy w zdumienie wprowadził połów ryb, jakiego dokonali; jak również Jakuba i Jana, synów Zebedeusza, którzy byli współnikami Szymona. A Jezus rzekł do Szymona: «Nie bój się, odtąd ludzi będziesz łowił». I wciągnąwszy łodzie na ląd, zostawili wszystko i poszli za Nim” (Łk 5,1-11).

- O co Jezus poprosił Szymona Piotra?
- Jaki był skutek zarzucenia sieci na polecenie Jezusa?
- Jakie zadanie od Jezusa otrzymał Piotr?

„Jezus zapytał ich: «A wy za kogo Mnie uważacie?» Odpowiedział Szymon Piotr: «Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego». Na to Jezus mu rzekł: «Błogosławiony jesteś, Szymonie, synu Jony. Albowiem nie objawiły ci tego ciało i krew, lecz Ojciec mój, który jest w niebie. Otóż i Ja tobie powiadam: Ty jesteś Piotr [czyli Skalą], i na tej Skale zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne go nie przemogą. I tobie dam klucze królestwa niebieskiego; cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane w niebie»” (Mt 16,15-19).

- Jaką prawdę o Jezusie wypowiedział Piotr?
- Jak Jezus nazywa Piotra i jakie zadanie mu zleca?

Grupa V

„Szawel ciągle jeszcze siał grozę i dyszał żądzą zabijania uczniów Pańskich. Udał się do arcykapłana i poprosił go o listy do synagog w Damaszku, aby mógł uwięzić i przyprowadzić do Jeruzalem mężczyzn i kobiety, zwolenników tej drogi, jeśliby jakichś znalazł. Gdy zbliżał się już w swojej podróży do Damaszku, olśniła go nagle światłość z nieba. A gdy upadł na ziemię, usłyszał głos, który mówił: «Szawle, Szawle, dlaczego Mnie prześladujesz?» «Kto jesteś, Panie?» – powiedział. A On: «Ja jestem Jezus, którego ty prześladujesz. Wstań i wejdź do miasta, tam ci powiedzą, co masz czynić».

Ludzie, którzy mu towarzyszyli w drodze, oniemieli ze zdumienia, słyszeli bowiem głos, lecz nie widzieli nikogo. Szawel podniósł się z ziemi, a kiedy otworzył oczy, nic nie widział. Zaprowadzili go więc do Damaszku, trzymając za ręce. Przez trzy dni nic nie widział i ani nie jadł, ani nie pił.

W Damaszku znajdował się pewien uczeń, imieniem Ananiasz. «Ananiaszu!» – przemówił do niego Pan w widzeniu. A on odrzekł: «Jestem, Panie!» A Pan do niego: «Idź na ulicę Prostą i zapytaj w domu Judy o Szawła z Tarsu, bo właśnie się [tam] modli». (I ujrzał [Szawel] w widzeniu, jak człowiek imieniem Ananiasz wszedł i położył na niego ręce, aby przejrzeć). «Panie – odpowiedział Ananiasz – słyszałem z wielu stron, jak dużo złego wyrządził ten człowiek świętem Twoim w Jerozolimie. I ma on tutaj władzę od arcykapłanów, aby więzić wszystkich, którzy wzywają Twego imienia». «Idź – odpowiedział mu Pan – bo wybrałem sobie tego człowieka jako narzędzie. On zanieś imię moje do pogan i królów, i do synów Izraela. I pokażę mu, jak wiele będzie musiał wycierpieć dla mego imienia».

Wtedy Ananiasz poszedł. Wszedł do domu, położył na niego ręce i powiedział: «Szawle, bracie, Pan Jezus, Ten, co ukazał ci się na drodze, którą szedłeś, przysłał mnie, abyś przejrział i został napełniony Duchem Świętym». Natychmiast jakby łuski spadły z jego oczu i odzyskał wzrok, i został ochrzczony. A gdy spożył posiłek, wzmocnił się” (Dz 9,1-19).

- Z kim spotkał się Szawel w drodze do Damaszku?
- Jakie zadanie przeznaczył dla niego Jezus?

Grupa VI

„W szóstym miesiącu posłał Bóg anioła Gabriela do miasta w Galilei, zwanego Nazaret, do Dziewicy poślubionej mężowi imieniem Józef, z rodu Dawida; a Dziewicy było na imię Maryja. Wszedłszy do Niej, [anioł] rzekł: «Bądź pozdrowiona, łaski pełna, Pan z Tobą». Ona zmieszała się na te słowa i rozważała, co by miało znaczyć to pozdrowienie. Lecz anioł rzekł do Niej: «Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga. Oto poczniesz i porodysz Syna, któremu nadasz imię Jezus. Będzie On wielki i zostanie nazwany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu tron Jego praojca, Dawida. Będzie panował nad domem Jakuba na wieki, a Jego panowaniu nie będzie końca». Na to Maryja rzekła do anioła: «Jakże się to stanie, skoro nie znam męża?» Anioł Jej odpowiedział: «Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego okryje Cię cieniem. Dlatego też Święte, które się narodzi, będzie nazwane Synem Bożym. A oto również krewna Twoja, Elżbieta, poczęła w swej starości syna i jest już w szóstym miesiącu ta, którą miano za nieplodną. Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego». Na to rzekła Maryja: «Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego». Wtedy odszedł od Niej anioł” (Łk 1,26-38).

- Jakie zadanie powierzył Bóg Maryi?
- Jakimi słowami Maryja uczy nas wiary i posłuszeństwa Bogu?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Świadkowie wiary byli powoływani w różnym czasie, w różnych miejscach i różnorodnych okolicznościach byli dla ludzi sobie współczesnych głosem Boga, zwiastunami Jego woli. To oni uczyli wierności Bogu, przypominali o konieczności przygotowania serca na spotkanie z Mesjaszem, wyjaśniali jak przestrzegać przepisów Prawa Bożego.

Na mocy chrztu każdy chrześcijanin jest wezwany do ewangelizacji, aby wszyscy ludzie usłyszeli i poznali Dobrą Nowinę o zbawieniu. Chcąc głosić Jezusa musimy najpierw stać się Jego uczniami. Jezus zaprasza nas by dzielić z Nim życie.

O potrzebie dawania świadectwa wiary mówił w czasie jednej z pielgrzymek św. Jan Paweł II:

„W naszych czasach, gdy nie potrzeba już świadectwa krwi, tym bardziej czytelne musi być świadectwo codziennego życia. O Bogu winno się świadczyć słowem i czynem, wszędzie, w każdym środowisku: w rodzinie, w zakładach pracy, w urzędach, w szkołach, biurach. W miejscach, gdzie człowiek się trudi i gdzie odpoczywa. Winniśmy wyznawać Boga przez gorliwe uczestniczenie w życiu Kościoła; przez troskę o słabych i cierpiących, a także poprzez podejmowanie odpowiedzialności za sprawy publiczne, w duchu troski o przyszłość narodu budowaną na prawdzie Ewangelii. Taka postawa wymaga dojrzałej wiary, osobistego zaangażowania. Winna wyrażać się w konkretnych czynach. Za taką postawę trzeba nieraz płacić ogromnym poświęceniem. Czyż i w naszych czasach, w naszym życiu nie doświadczaliśmy różnego rodzaju upokorzeń, starając się dochować wierności Chrystusowi i w ten sposób zachować chrześcijańską godność? Każdy chrześcijanin jest powołany, by zawsze i wszędzie tam, gdzie go Opatrzność postawi, przyznawać się do Chrystusa przed ludźmi (por. Mt 10,32)” (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej, Gorzów Wielkopolski, 2 czerwca 1997 r.*).

– W jaki sposób możemy dawać świadectwo wiary?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Jako chrześcijanie jesteśmy zobowiązani do odważnego wyznawania naszej wiary. Mamy stanowić dla innych ludzi przykład wiary, pobożności i sumiennego wypełniania swoich obowiązków. Zawsze też w modlitwie możemy prosić Boga o siłę potrzebną do obrony wiary.

– W jaki sposób możesz świadczyć o Chrystusie w swoim środowisku?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób świadczę o Chrystusie?
- Jak realizuję przykazanie miłości Boga i bliźniego?

PRACA DOMOWA

Napisz i uzasadnij, kto jest dla Ciebie świadkiem wiary.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „My jesteśmy na ziemi światłem Twym”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

41. ŚWIADKOWIE WIARY W KOŚCIELE

Cele ogólne

Ukazanie znaczenia świadectwa chrześcijańskiego.

Wychowanie do dawania świadectwa wiary w codziennym życiu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje znaczenie słów: „świadek wiary”,
- wymienia przykłady świadków wiary (E.3),
- wymienia cechy świadka Chrystusa.

Umiejętności

- wyjaśnia, na czym polega świadectwo chrześcijańskiego życia,
- wskazuje na aktualne możliwości realizacji świadectwa chrześcijańskiego życia.

Postawy

- uzasadnia potrzebę troski o rozwój wiary, by coraz pełniej świadczyć o Bogu,
- dowodzi potrzeby dawania świadectwa wiary,
- angażuje się w ewangelizacyjną działalność Kościoła (F.2.b).

Metody i formy

Krzyżówka, rozmowa kierowana, techniki multimedialne, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, Franciszek, *Lumen fidei*, teksty przemówienia papieża Franciszka, prezentacja multimedialne – współcześni świadkowie wiary, teksty z życiorysami świętych do pracy w grupach, świadectwa wiary sportowców, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Akt wiary”.

Krzyżówka.

1.	K	O	Ś	C	I	Ó	Ł												
		2.	W	I	A	R	A												
			3.	B	I	E	R	Z	M	O	W	A	N	I	E				
				4.	T	A	R	S											
					5.	D	E	K	A	L	O	G							
						6.	N	I	E	D	Z	I	E	L	A				
							7.	K	R	Z	Y	Ż							

1. Inaczej Owczarnia Chrystusa.
2. Otrzymujesz ją na chrzcie.
3. Sakrament Ducha Świętego.
4. Miejsce pochodzenia Świętego Pawła.
5. Inaczej dziesięć przykazań Bożych.
6. Dzień Zmartwychwstania Pańskiego.
7. Znak wiary chrześcijańskiej.

Hasło: ŚWIADEK

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

- Kim jest świadek?
- Kogo można nazwać świadkiem wiary?

Każda epoka ma swoich świętych i błogosławionych, których Kościół stawia nam za wzór. Pomagają nam zrozumieć, że świętość jest możliwa również dziś. Do świadków wiary, ukazanych nam, jako wzór do naśladowania należą między innymi bł. Karolina Kózkówna, bł. Carlo Acutis, bł. Piotr Frassati, św. Matka Teresa z Kalkuty.

ROZWINIĘCIE

Każdy z nas powinien dbać o rozwój własnej wiary i dzielić się nią z innymi. Do tego zachęca nas sam Jezus Chrystus.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Co mówię wam w ciemności, powtarzajcie na świetle, a co słyszy-cie na ucho, rozgłaszajcie na dachach! Nie bójcie się tych, którzy zabi-jają ciało, lecz duszy zabić nie mogą. Bójcie się raczej Tego, który duszę i ciało może zatracić w piekle. Czyż nie sprzedają dwóch wróbli za asa? A przecież żaden z nich bez woli Ojca waszego nie spadnie na ziemię. U was zaś nawet włosy na głowie wszystkie są policzone. Dlatego nie bójcie się: jesteście ważniejsi niż wiele wróbli. Do każdego więc, który się przyzna do Mnie przed ludźmi, przyznam się i Ja przed moim Ojcem, który jest w niebie. Lecz kto się Mnie zaprze przed ludźmi, tego zaprę się i Ja przed moim Ojcem, który jest w niebie” (Mt 10,27-33).

Analiza tekstu biblijnego.

- Do czego zachęca nas Jezus?
- Co obiecuje Jezus tym, którzy będą w Niego wierzyć?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

„Na koniec bądźcie mocni w Panu – siłą Jego potęgi. Przyobleczcie pełną zbroję Bożą, byście mogli się ostać wobec podstępnych zakusów diabła. Nie toczymy bowiem walki przeciw krwi i ciału, lecz przeciw Zwierzchnościom, przeciw Władzom, przeciw rządcom świata tych ciemności, przeciw duchowym pierwiastkom zła na wyżynach nie-bieskich. Dlatego przywdziejcie pełną zbroję Bożą, abyście się zdoła-li przeciwstawić w dzień zły i ostać, zwalczwszy wszystko. Stańcie więc [do walki], przepasawszy biodra wasze prawdą i przyoblókszy pancerz, którym jest sprawiedliwość, a obuwszy nogi w gotowość [głoszenia] dobrej nowiny o pokoju. W każdym położeniu bierzcie wiarę jako tarczę, dzięki której zdołacie zgasić wszystkie rozżarzone pociski Złego. Weźcie też hełm zbawienia i miecz Ducha, to jest słowo Boże – wśród wszelakiej modlitwy i błagania. Przy każdej sposobności módlcie się w Duchu! Nad tym właśnie czuwajcie najusilniej i proście

za wszystkich świętych i za mnie, aby dane mi było słowo, gdy usta otworzę, by jawnie i swobodnie głosić tajemnicę Ewangelii, dla której sprawuję poselstwo jako więzień – żebym jawnie ją wypowiedział, tak jak winienem” (Ef 6,10-11.14-17).

- Do czego wezwany jest wierzący w Chrystusa?
- Jakie cechy powinien posiadać prawdziwy świadek Chrystusa?

Całe nasze życie chrześcijańskie to swego rodzaju zawody, biegu ku życiu wiecznemu, biegu, w którym wszyscy mogą być zwycięzcami. Musimy tylko dobrze wybierać, umieć odrzucić pokusy szatana. Prawda, sprawiedliwość, słowo Boże, Eucharystia, modlitwa, sakramenty zapewnią nam dotarcie do „mety”, jaką jest niebo.

Poznając bliżej życie świętych i błogosławionych możemy się przekonać, że skorzystali z nauki Chrystusa, choć w różny sposób osiągnęli swoją doskonałość. Są dla nas wzorem wielkiego oddania Bogu i głębokiej wiary.

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Na podstawie życiorysów świętych i błogosławionych uczniowie przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 8 minut.

Grupa I

BŁOGOSŁAWIONA KAROLINA KÓZKÓWNA

Karolina urodziła się 2 sierpnia 1898 r. Była czwartym z jedenaściorga dzieci. Od urodzenia była wychowywana w duchu chrześcijańskim, w ubogiej, prostej rodzinie, odznaczającej się szczerą pobożnością i prawością. To właśnie atmosfera domu rodzinnego miała największy wpływ na jej postawę. Cała rodzina Karoliny codziennie klękała do modlitwy wieczornej, zawsze modlono się przed i po posiłku. Codziennie też śpiewali Godzinki. Karolina często przystępowała do sakramentów, uczestniczyła we Mszy nie tylko w niedzielę, ale także w dzień powszedni i długo, jak było możliwe, adorowała Jezusa w tabernakulum. Ich uboga chata była nazywana „kościółkiem”. Krewni i sąsiedzi gromadzili się tam często na wspólne czytanie Pisma Świętego, żywotów świętych i religijnych czasopism. W Wielkim

Poście śpiewano tam Gorzkie Żale, a w okresie Bożego Narodzenia – kolędy. W każdy pierwszy piątek miesiąca czciła Najświętsze Serca Pana Jezusa, przystępując do spowiedzi i przyjmując Komunię Świętą wynagradzającą. Na formację duchową młodej Karoliny duży wpływ miał także Franciszek Borzęcki, który był jej wujem. Udostępniał jej katolicką prasę i książki.

Zdobytą wiedzę dzieliła się z innymi. Katechizowała swoje rodzeństwo i okoliczne dzieci, śpiewała z nimi pieśni religijne, odmawiała różaniec i zachęcała do życia według Bożych przykazań. Wrażliwa na potrzeby bliźnich, chętnie zajmowała się chorymi i starszymi. Odwiedzała ich, oddając im różne posługi i czytając pisma religijne. Przygotowywała w razie potrzeby na przyjęcie Wiatyku. W swojej parafii była członkiem Towarzystwa Wstrzemięźliwości oraz Apostolstwa Modlitwy i Arcybractwa Wiecznej Adoracji Najświętszego Sakramentu.

Zginęła w 17. roku życia 18 listopada 1914 roku, na początku I wojny światowej. Carski żołnierz uprowadził ją przemocą i bestialsko zamordował, gdy broniła się pragnąc zachować dziewictwo.

Jan Paweł II beatyfikował Karolinę 10 czerwca 1987 r. w Tarnowie. W czasie Mszy beatyfikacyjnej powiedział: „Święci są po to, ażeby świadczyć o wielkiej godności człowieka. Świadczyć o Chrystusie ukrzyżowanym i zmartwychwstałym dla nas i dla naszego zbawienia – to znaczy równocześnie świadczyć o tej godności, jaką człowiek ma wobec Boga. Świadczyć o tym powołaniu, jakie człowiek ma w Chrystusie”. Bł. Karolina Kózka jest patronką polskiej młodzieży, Ruchu Czystych Serc oraz osób molestowanych.

- W czym przejawiała się świętość Błogosławionej Karoliny Kózkówny?
- Które cechy jej życia są najbardziej aktualne do naśladowania we współczesnym świecie?

Grupa II

BŁOGOSŁAWIONY PIOTR JERZY FRASSATI

Piotr Jerzy urodził się 6 kwietnia 1901 roku w Turynie. Pochodził z zamożnej rodziny. Swoje wychowanie religijne zawdzięczał przede

wszystkim wychowawcom, nauczycielom i spowiednikom, ponieważ rodzice byli raczej obojętni wobec wiary. Tymczasem dla niego wiara bardzo szybko stała się wartością podstawową. Czasami wywoływało to bolesne nieporozumienia rodzinne, które starał się znosić – tak jak wszelkie życiowe niepowodzenia – pogodnie. Już jako uczeń Piotr należał do wielu szkolnych stowarzyszeń religijnych, m.in. do Sodalicii Mariańskiej, do Koła Różańcowego, Apostolstwa Modlitwy, Stowarzyszenia Najświętszego Sakramentu. Codziennie uczestniczył we Mszy Świętej i przyjmował Komunię Świętą. W 1919 roku rozpoczął studia na wydziale inżynierii górniczej na politechnice w Turynie. 28 maja 1922 r. – myśląc o apostolstwie wśród górników – został tercjarzem Zakonu Dominikańskiego i przyjął imię Girolamo.

Był człowiekiem ascezy i modlitwy, w której osiągnął wysoki stopień doskonałości. Jego duchowość kształtowały Listy św. Pawła Apostoła oraz dzieła św. Augustyna, św. Katarzyny ze Sieny i św. Tomasza z Akwinu, nieustanna – także nocna – adoracja Najświętszego Sakramentu, nabożeństwo do Matki Bożej i Słowo Boże. Miłował Jezusa w braciach, zwłaszcza tych cierpiących, zepchniętych na margines i opuszczonych. W tajemnicy przed najbliższymi opiekował się i spieszył z pomocą, tak duchową, jak i materialną, ubogim swojego miasta. Kwestował na ulicach na rzecz potrzebujących, rozdawał wszystkie swoje oszczędności, a nawet własną garderobę. Korzystał z wpływów, aby załatwić pracę bezrobotnym. Organizował manifestacje, aby przeciwstawić się faszystowskiej wizji państwa totalitarnego. Umarł nagle, w wieku 24 lat, 4 lipca 1925 roku, krótko przed ukończeniem studiów, na skutek infekcji chorobą Heinego-Medina, którą zaraził się od podopiecznych. Wiadomość o śmierci Piotra obiegła dosłownie całe Włochy. Dzień pogrzebu 6 lipca zgromadził na ulicach Turynu olbrzymie rzesze ludzi: kolegów, przyjaciół, biedaków, polityków. Dopiero wtedy zdziwiona rodzina dowiedziała się, kim był ich syn i brat.

Św. Jan Paweł II podczas Mszy Świętej beatyfikacyjnej odprawionej na placu św. Piotra 20 maja 1990 r. wyniósł go na ołtarze, stawiając za wzór współczesnej młodzieży świata. Określił Go „nadzwyczajną zwyczajnością” i „człowiek ośmiu błogosławieństw”. Był młodzieńcem, który przekuł bogactwo młodości w świętość. Jest Patronem Ruchu Apostolstwa Młodzieży Archidiecezji Przemyskiej.

- W czym przejawiała się świętość Błogosławionego Piotra Jerzego Frassati?
- Które cechy jego życia są najbardziej aktualne do naśladowania we współczesnym świecie?

Grupa III

BŁOGOSŁAWIONY CARLO ACUTIS

Carlo Acutis urodził się 3 maja 1991 roku w Londynie. W wieku dwunastu lat przeprowadził się wraz z rodzicami do Mediolanu. Ten młody Włoch ochrzcił świat cyfrowy. Boga zaprosił do Internetu, Internet do Kościoła, a jedno i drugie wykorzystywał do robienia dobra. W wieku czternastu lat rozpoczął naukę w Liceum Klasycznym przy Instytucie Leona XIII w Mediolanie, prowadzonym przez Ojców Jezuitów. Tam w pełni rozwinął swoją osobowość. Wraz ze studentami informatyki uczestniczył w tworzeniu strony internetowej mediolańskiej parafii Santa Maria Segreta. Pomimo, że nauka w liceum była niezwykle absorbująca, z własnej inicjatywy postanowił poświęcić część wolnego czasu na przygotowywanie młodzieży do bierzmowania, nauczając katechizmu w parafii Santa Maria Segreta. W tym samym roku zaprojektował nową stronę internetową poświęconą wolontariatowi prowadzonemu przez Instytut Leona XIII. Był również autorem strony internetowej Papieskiej Akademii Cultorum Martyrum. Carlo uzyskał wiele dyplomów uznania oraz certyfikatów poświadczających posiadane przez Niego umiejętności w zakresie obsługi komputera oraz fakt, że chętnie dzielił się posiadaną wiedzą nie tylko z członkami rodziny, ale również z kolegami i osobami zwracającymi się do Niego o taką pomoc. Fascynował się postaciami św. Franciszka i św. Antoniego z Padwy. To od Nich nauczył się szacunku dla wszelkiego Stworzenia oraz miłosierdzia wobec ubogich.

Chętnie angażował się w działalność charytatywną na rzecz potrzebujących, bezdomnych i imigrantów, których wspierał również finansowo, przeznaczając na ten cel pieniądze zaoszczędzone z otrzymywanej tygodniówki.

Trzonem duchowości Carla był codzienny udział w Eucharystii. Często powtarzał: „Eucharystia jest autostradą do nieba!”. Zdanie to jest syntezą Jego duchowości i całego życia spędzonego w przyjaźni

z Bogiem. Podczas wizyty w jednym z muzeów Carlo trafił na wystawę mówiącą o cudach eucharystycznych. Było to dla niego odkrycie, bo nie zdawał sobie wcześniej sprawy, że takie cuda istnieją. Uświadomił sobie, że skoro on, wierzący chłopak wychowany z Internetem, nie wiedział o tym, to ile więcej takich osób jest na świecie. Założył portal o cudach eucharystycznych uznanych przez Kościół. Strona cieszyła się bardzo dużym zainteresowaniem również poza Włochami. Jego osobistym odkryciem było również to, że Internet może służyć ewangelizacji. Zaczął tworzyć inne strony i wspomagać swoimi zdolnościami różne środowiska.

Carlo był również niezwykle mocno oddany Madonnie, codziennie odmawiał różaniec. Kilka razy poświęcił się Maryi, aby wyrazić Jej swoje oddanie i błagać o wsparcie.

W październiku 2006 roku zachorował na białaczkę.

Kilka dni przed przyjęciem do szpitala, ofiarował swoje życie Bogu za Papieża, za Kościół oraz o to, aby po śmierci poszedł prosto do Nieba. Zmarł 12 października 2006 roku. Dzięki kolegom z klasy wiadomość o śmierci Carla szybko obiegła lokalną społeczność. Po sprowadzeniu Jego ciała do domu, nieustannie napływały tłumy ludzi, którzy chcieli pożegnać się z Nim po raz ostatni. Ciało Sługi Bożego pochowano w rodzinnym grobowcu w Ternengo (Biella), a następnie w lutym 2007 r. jego doczesne szczątki przeniesiono na cmentarz komunalny w Asyżu, spełniając w ten sposób jego pragnienie, aby spocząć w mieście św. Franciszka.

Od śmierci Sługi Bożego Carla Accutiego, wiedza na temat Jego świętości i znaków nieustannie rośnie na wszystkich kontynentach. Był autentycznym świadkiem Chrystusa we wszystkich środowiskach. Jego życie dla współczesnej młodzieży jest jak świecąca latarnia morska. Był przykładem wartości ewangelicznych, głosił Chrystusa nie tylko słowem, ale przede wszystkim świadectwem swojego życia.

Mówił współczesnej młodzieży, że Eucharystia jest jedynym lekarstwem na rozwiązanie problemów ludzkości, ponieważ w Przybytku znajdujemy Chrystusa.

Carlo Acutis został ogłoszony błogosławionym 10 października 2020 r. w bazylice św. Franciszka w Asyżu. Jego wspomnienie liturgiczne obchodzone jest 12 października.

Jego życiowym mottem były słowa: „Wszyscy rodzą się jako oryginały, ale wielu umiera jako kserokopie”.

- W czym przejawiała się świętość Błogosławionego Carla Acutisa?
- Które cechy jego życia są najbardziej aktualne do naśladowania we współczesnym świecie?

Grupa IV

ŚWIĘTA MATKA TERESA Z KALKUTY

Matka Teresa – właściwie Agnes Gonxha Bojaxhiu – urodziła się 26 sierpnia 1910 r. w Skopje (dzisiejsza Macedonia). Z domu rodzinnego czerpała wzór miłosierdzia wobec bliźnich. Choć jej rodzina żyła bardzo biednie, potrafiła podzielić się posiłkiem z głodującymi. Mając 18 lat Agnes wstąpiła do Sióstr Misjonarek Naszej Pani z Loreto i wyjechała do Indii. Składając pierwsze śluby zakonne w 1931 r., przyjęła imię Maria Teresa od Dzieciątka Jezus. Sześć lat później złożyła śluby wieczyste. Przez dwadzieścia lat w kolegium sióstr w Entally, na wschód od Kalkuty, uczyła historii i geografii dziewczęta z dobrych rodzin.

W 1946 r. zetknęła się z wielką biedą w Kalkucie i postanowiła założyć nowy instytut zakonny, który zająłby się opieką nad najuboższymi. W 1948 roku po 20 latach życia zakonnego, postanowiła opuścić mury klasztorne. Chciała pomagać biednym i umierającym w slumsach Kalkuty. Założyła Zgromadzenie Misjonarek Miłości, by opiekować się bezdomnymi, odrzuconymi przez społeczeństwo z powodu nędzy, starości, choroby, uzależnień. Otrzymała wiele nagród i odznaczeń międzynarodowych, m.in. Pokojową Nagrodę Nobla w 1979 r. Dzięki temu wiele krajów otworzyło drzwi dla sióstr Jej zgromadzenia.

W ciągu swojego życia udało się jej założyć wiele placówek, które służą pomocą najuboższym. Obecnie w ponad 560 domach w 130 krajach pracuje prawie 5 tys. sióstr. Natomiast gałąź męska zgromadzenia liczy ok. 500 członków w 20 krajach.

Matka Teresa zmarła w opinii świętości w wieku 87 lat na zawał serca w domu macierzystym swego zgromadzenia w Kalkucie 5 września 1997 r. Służąc chorym i umierającym żebrakom stała się największym świadkiem miłości chrześcijańskiej i wrażliwości na ludzkie nieszczęście i biedę.

- W czym przejawiała się świętość Matki Teresy z Kalkuty ?
- Które cechy Jej życia są najbardziej aktualne do naśladowania we współczesnym świecie?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Propozycja.

Wspomnienie o 108 polskich męczennikach. Także w czasach nam bliższych znaleźli się ludzie, którzy mężnie wyznawali swoją wiarę. W tym gronie znajduje się 108 polskich męczenników czasu II wojny światowej.

*(„Bł. ks. Roman Sitko – odkryć na nowo heroicznego kapłana”,
<https://youtu.be/nWH-pXSmsus>)*

Poznaliśmy zwykłych ludzi, którzy realizowali wiarę w sytuacjach codziennego życia, ukazując, że nie każdy, kto chce zostać świętym, musi dokonywać czynów heroicznych. Świętość wyraża się poprzez wykonywanie zwykłych czynności, ale z zachowaniem Bożych przykazań.

Papież Franciszek w encyklice *Lumen fidei* pisze:

„Ten, kto się otworzył na miłość Boga, usłyszał Jego głos i otrzymał Jego światło, nie może zatrzymać tego daru dla siebie. Skoro wiara jest słuchaniem i widzeniem, to przekazywana jest również jako słowo i jako światło (...). Przyjęte słowo staje się odpowiedzią, wyznaniem i w ten sposób rozbrzmiewa dla innych, zachęcając ich, by uwierzyli” (LF 37).

– Do czego zobowiązuje wiara w Boga?

Papież Franciszek zachęca:

„Przyjaciele, Jezus jest Panem ryzyka, tego wychodzenia zawsze poza. Jezus nie jest Panem komfortu, bezpieczeństwa i wygody. Aby pójść za Jezusem, trzeba mieć trochę odwagi, trzeba zdecydować się na zamianę kanapy na parę butów, które pomogą ci chodzić po drogach, które mogą otworzyć nowe horyzonty, nadających się do zarażenia radością, tą radością, która rodzi się z miłości Boga, radością, która pozostawia w twoim sercu każdy gest, każdą postawę miłosierdzia” (*Przemówienie wygłoszone w czasie nocnego czuwania modlitewnego podczas XXXI Światowych Dni Młodzieży, Kraków, 30 lipca 2016 r.*).

– Do czego zachęca nas Papież Franciszek?

Bycie świadkiem wiary i głosicielem Ewangelii wymaga odwagi i trudu, ale warto go podejmować. Daru wiary nie wolno zachować tylko dla siebie, należy się nim dzielić dla zbawienia innych.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

ZAKOŃCZENIE

Każdy może zostać świadkiem wiary i zwiastunem Bożej woli.

Odczytanie świadectw lub prezentacja multimedialna.

„Codziennie się modlę. Tak zostałem wychowany. Jeżeli pragnę iść do nieba, muszę się modlić. Praktykuję, uczestniczę w Mszy Świętej, czyli największym cudzie na ziemi. Ta wiara została mi przekazana w domu rodzinnym, a teraz ja i żona przekazujemy ją naszym córkom. Nie zawsze dostajemy to, co chcemy. Nie wiemy, co by się stało, gdybyśmy to dostali, nie znamy przyszłości. Tylko Bóg ją zna. Czasami nie dostajemy tego, o co prosimy, bo Bóg widzi, że nie jest to dobre dla naszego życia, dla naszej przyszłości. Trzeba się poddać woli bożej. Zaufać. I ja to robię. Ja i moja rodzina. Są w życiu upadki, ale są i wzloty.

Dlatego wiara, łączność z Panem Bogiem sprawia, że staramy się być mocni. Aczkolwiek przychodzą dni słabości, wtedy upadamy. I to Bóg daje nam siły, by się podnieść” (Tomasz Adamek, 37 lat, bokser, były mistrz świata w dwóch kategoriach).

„Podczas wizyty św. Jana Pawła II w Zakopanem usłyszałem słowa: «Nie wstydzmy się naszego krzyża». Dopiero po jakimś czasie zrozumiałem ich znaczenie. Bóg pomaga nam w każdej sytuacji, nawet wtedy, kiedy myślimy, że nie. Przed każdymi zawodami modlę się o bezpieczne lądowanie dla mnie i rywali” (Kamil Stoch, 25 lat, mistrz świata w skokach narciarskich).

„Robiłem wiele złych rzeczy. Nawróciłem się po walce z Meksykaninem Juanem Manuelem. We śnie zobaczyłem jasne światło i usłyszałem głos, który mnie zapytał: «Dlaczego ode mnie odchodzisz?». Obudziłem się, płacząc. Moja poduszka była mokra od łez” (Manny Pacquiao, 34 lata, filipiński bokser, były mistrz świata w sześciu wagach).

„Wierzę w Boga, kocham Go, jestem Mu oddana. Wierzę, że moje istnienie ma sens i nie skończy się śmiercią fizyczną. W moim życiu było wiele sytuacji, w których szczególnie odczuwałam obecność Boga i w wielu przypadkach wiedziałam, że mi pomógł” (Anita Włodarczyk, 27 lat, była mistrzyni i rekordzistka świata, wicemistrzyni olimpijska w rzucie młotem).

„Byłem normalnym chłopakiem, który wierzył w Boga, tak jak większość świata. Pewnego dnia powiedziano mi o Jezusie i zacząłem czytać Pismo Święte. Kiedy tylko zrozumiałem, jak wielką miłością darzy mnie Bóg, zaakceptowałem Pana jako mojego Zbawiciela bez cienia wątpliwości. Oddaję całe swoje życie Jezusowi. Kocham Boga” (Juan Carlos Valerón, 37 lat, piłkarz, były reprezentant Hiszpanii, należy do grupy szerzącej wiarę katolicką – „Evangelistas de Cristo”).

Cieszą nas sukcesy bohaterów sportu, choć nietrudno zauważyć, ile za tym się kryje determinacji, wytrwałości, hartu ducha. Wielu przegrywa i jest to w jakiś sposób losem adeptów różnych dyscyplin, nie każdy też ma odpowiednie predyspozycje. Co innego, jeśli chodzi o życie. Tu każdy z nas w jakimś stopniu jest sportowcem. Tu przegrać nie można, bo stawka jest zbyt wysoka – chodzi o nasze zbawienie.

– Jak na co dzień możemy dawać świadectwo wiary?

Możemy dawać świadectwo wiary wobec swoich rówieśników w kinie i dyskotecie, na portalach społecznościowych. Włączyć się w grupy młodzieżowe w parafii i diecezji. Być na co dzień radosnym świadkiem tego, że Bóg nas kocha, że z Nim życie jest piękne i nigdy się nie skończy.

Są jeszcze inne, proste, ale ważne sposoby świadczenia o Chrystusie:

- **Krzyżyk na szyi** – zewnętrzny znak przynależności do Jezusa, noszenie go jest odważnym przyznawaniem się do Boga.
- **Modlitwa przed posiłkiem** – jest znakiem naszego zaufania do Stwórcy.
- **Znak krzyża przy kościele** – wyraża hołd oddawany naszemu Panu.
- **Piątkowy post** – jest nauką rezygnowania z siebie.
- **Pamiętanie o Bogu w wakacje** – niedzielna obecność na Mszy Świętej także w czasie urlopu, jest czerpaniem łask.
- **Stawanie w obronie Kościoła** – bronienie wartości chrześcijańskich i dobrego imienia naszej wiary, jest byciem prawdziwym mężczyzną i prawdziwą kobietą.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jakim jestem świadkiem wiary dla swoich rówieśników?
- Jak zachowuję się w sytuacjach, w których mam okazję przyznać się do swojej wiary?

*Śpiew: „Wierzę w Ciebie, Panie”
(odtworzenie nagrania z pieśnią)*

PRACA DOMOWA

Napisz, dlaczego warto dawać świadectwo wiary.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Pokaz slajdu z tekstem modlitwy.

„Panie Jezu, błagam o łaskę jeszcze głębszego nawrócenia dla mnie i każdego, kto odwraca się od Ciebie, idąc przez życie po swojemu, odrzucając całkowicie Twoją wolę. Pomóż nam całym sercem przyłączyć się do Ciebie i głosić innym Ewangelię, aby ludzie pragnęli szukać Ciebie – jedynej prawdziwej drogi do Ojca w niebie. Amen”.

42. FORMY APOSTOLSTWA ŚWIECKICH

Cele ogólne

Ukazanie roli świeckich oraz form apostołstwa w Kościele.

Zachęta do włączenia się w różne formy apostołstwa w Kościele.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, czym jest: „apostołstwo świeckich” (F.2),
- wskazuje na miejsce świeckich we wspólnocie Kościoła (F.2).

Umiejętności

- opisuje i podaje przykłady zaangażowania osób świeckich w Kościele, rodzinie, szkole, różnych środowiskach rówieśniczych i na portalach społecznościowych (F.2.1),
- proponuje konkretne formy zaangażowania ludzi świeckich w życie Kościoła lokalnego – parafii, diecezji (F.2.3).

Postawy

- ocenia swoje zaangażowanie w życie Kościoła,
- przyjmuje odpowiedzialność za zaangażowanie w życie Kościoła,
- włącza się w różne formy apostołstwa (F.2.a).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, niedokończone zdanie, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, praca w grupach, techniki multimedialne, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, Sobór Watykański II, *Apostolicam actuositatem*, M. Quiost, *Modlitwa i czyn*, Warszawa 1984, „Głos Ojca Pio” 2021, t. 129, nr 3, arkusze papieru A3 do pracy w grupach, plansza (slajd) ze słowami: ZADANIA I FORMY APOSTOLSTWA ŚWIECKICH.

MODLITWA

„Ojcie nasz”.

WPROWADZENIE

Odczytanie tekstu.

„Kościół jest zgromadzeniem ludzi – bliskich i dalekich – z którymi przeżywam moją wiarę. Spotykam w nim również tych, których zupełnie nie rozumiem i uczę się ich kochać. Otwiera zatem perspektywę miłości – bezgranicznej, darmowej, na którą nie musimy starać się zasłużyć.

Jednak jest też miejscem, gdzie każdy z nas upada, ale zostaje zaproszony, by z Bogiem i wspólnotą powstać. Tak więc Kościół to moja historia nawracania się i próba miłości. Paulina Dzieciół, 21 lat, Kraków” („Głos Ojca Pio” 2021, t. 129, nr 3).

– Czym jest Kościół?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Kościół jest wspólnotą założoną przez Jezusa Chrystusa w celu prowadzenia ludzi do zbawienia. Jest Mistycznym Ciałem Chrystusa, społecznością wyposażoną w strukturę hierarchiczną, zgromadzeniem widzialnym i wspólnotą duchową. Tworzą go osoby konsekrowane i świeckie.

Wyjaśnienie znaczenia pojęć: „świecki”, „apostolstwo świeckich”.

Świecki – oznacza wierzącego, który mocą chrztu przynależy do Kościoła, nie będąc członkiem hierarchii kościelnej.

Apostolstwo świeckich – uczestnictwo świeckich w zbawczym posłannictwie Chrystusa, przybliżanie przez ludzi wierzących innych osób do Boga i wiary oraz realizowanie apostolstwa w świecie.

Każdy z nas jest odpowiedzialny za wspólnotę Kościoła i ma prawo do zaangażowania apostolskiego, aby przyczynić się do jej rozwoju. Możemy realizować to zadanie indywidualnie, jak i w różnych stowarzyszeniach. Wielu ludzi młodych jest zaangażowanych w apostołstwo, przynależąc do różnych grup i stowarzyszeń katolickich.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Podobnie jak jedno jest ciało, choć składa się z wielu członków, a wszystkie członki ciała, mimo iż są liczne, stanowią jedno ciało, tak też jest i z Chrystusem. Wszyscyśmy bowiem w jednym Duchu zostali ochrzczeni, [aby stanowić] jedno Ciało: czy to Żydzi, czy Grecy, czy to niewolnicy, czy wolni. Wszyscyśmy też zostali napojeni jednym Duchem. Ciało bowiem to nie jeden członek, lecz liczne [członki]. (...) Tak więc, gdy cierpi jeden członek, współcierpią wszystkie inne członki; podobnie, gdy jednemu członkowi okazywane jest poszanowanie, współwesela się wszystkie członki. Wy przeto jesteście Ciałem Chrystusa i poszczególnymi członkami. I tak ustanowił Bóg w Kościele najprzód apostołów, po wtóre proroków, po trzecie nauczycieli, a następnie tych, co mają dar czynienia cudów, wspierania pomocą, rządzenia oraz przemawiania rozmaitymi językami” (1 Kor 12,12-14.26-28).

Analiza tekstu biblijnego.

- Do czego św. Paweł porównuje Kościół?
- Jakie są zadania członków Kościoła?

„Wy jesteście solą dla ziemi. Lecz jeśli sól utraci swój smak, czymże ją posolić? Na nic się już nie przyda, chyba na wyrzucenie i podeptanie przez ludzi. Wy jesteście światłem świata. Nie może się ukryć miasto położone na górze. Nie zapala się też światła i nie stawia pod korcem, ale na świeczniku, aby świeciło wszystkim, którzy są w domu. Tak niech świeci wasze światło przed ludźmi, aby widzieli wasze dobre uczynki i chwalili Ojca waszego, który jest w niebie” (Mt 5,13-16).

- Do czego Jezus porównał członków Kościoła?
- Co to znaczy być „solą” i „światłem” dla świata?

Pracując w grupach, spróbujemy znaleźć odpowiedź na pytanie, jakie są zadania i formy apostołstwa świeckich we współczesnym świecie.

Umieszczenie na tablicy planszy ze słowami:

ZADANIA I FORMY APOSTOLSTWA ŚWIECKICH

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Każda grupa otrzymuje arkusz papieru A3 i teksty nauczania Kościoła, na podstawie których przygotowuje odpowiedzi na pytanie:

- Jakie są zadania i formy apostołstwa świeckich?
- Odpowiedzi zapisują na arkuszach. Czas pracy 3-4 minuty.*

Grupa I

„Ludzie świeccy zrzeszeni w Ludzie Bożym i ustanowieni w jednym Ciele Chrystusowym pod jedną Głową, kimkolwiek są, powołani są do tego, aby jako żywe członki ze wszystkich sił swoich, jakie otrzymali z dobrodziejstwa Stworzyciela i z łaski Odkupiciela, przyczyniali się do wzrastania Kościoła i do ustawicznego uświęcania.

Apostołstwo świeckich jest uczestnictwem w samej zbawczej misji Kościoła i do tego właśnie apostołstwa sam Pan przeznacza wszystkich przez chrzest i bierzmowanie. Dzięki sakramentom, a szczególnie dzięki świętej Eucharystii, udzielana jest i podtrzymywana owa miłość Boga i ludzi, która jest duszą całego apostołstwa. Ludzie świeccy zaś szczególnie powołani są do tego, aby czynić obecnym i aktywnym Kościół w takich miejscach i w takich okolicznościach, gdzie jedynie przy ich pomocy stać się on może solą ziemi. Tak oto każdy świecki na mocy samych darów, jakie otrzymał staje się świadkiem i zarazem żywym narzędziem posłannictwa samego Kościoła «według miary daru Chrystusowego» (Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, 33).

Grupa II

„Najwyższy i przedwieczny Kapłan Jezus Chrystus pragnąc, aby Jego świadectwo i Jego posługa trwały nieprzerwanie także za pośrednictwem ludzi świeckich, ożywia ich Duchem swoim i nieustannie zachęca do wszelkiego dzieła szlachetnego i doskonałego.

Tym bowiem, których wiąże ściśle z życiem i posłannictwem swoim, daje również udział w swej funkcji kapłańskiej (*munus sacerdotale*) dla sprawowania kultu duchowego, aby Bóg był wielbiony, a ludzie zbawieni. Toteż ludzie świeccy, jako poświęceni Chrystusowi i namaszczeni Duchem Świętym, w przedziwny sposób są powołani i przygotowani do tego, aby rodziły się w nich zawsze coraz obfitsze owoce Ducha. Wszystkie bowiem ich uczynki, modlitwy i apostołskie przedsięwzięcia, życie małżeńskie i rodzinne, codzienna praca, wypoczynek ducha i ciała, jeśli odbywają się w Duchu, a nawet utrapienia życia, jeśli cierpliwie są znoszone, stają się duchowymi ofiarami, miłymi Bogu przez Jezusa Chrystusa, ofiary te składane są zbożnie Ojcu w eucharystycznym obrzędzie wraz z ofiarą Ciała Pańskiego. W ten sposób i ludzie świeccy, jako zbożnie działający wszędzie czciciele Boga, sam świat Jemu poświęcają” (Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, 34).

Grupa III

„Każdy człowiek świecki winien być wobec świata świadkiem zmartwychwstania i życia Pana Jezusa i znakiem Boga żywego. Wszyscy razem i każdy z osobna winni żywić świat owocami duchowym i napełniać go takim duchem, jakim ożywieni są owi ubodzy, łagodni i pokój czyniący, których Pan nazwał w Ewangelii błogosławionymi. Słowem «czym dusza jest w ciele, tym niechaj będą w świecie chrześcijanie»” (Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, 38).

Grupa IV

„Świeccy prowadzą różnorodną działalność apostołską tak w Kościele, jak i w świecie. W obydwu tych dziedzinach otwierają się różne pola pracy apostołskiej, spośród których pragniemy tu wymienić główne. Są to: wspólnoty kościelne, rodzina, młodzież, środowisko społeczne, sprawy narodowe i międzynarodowe. Ponieważ zaś

w naszych czasach kobiety biorą coraz żywszy udział w całym życiu społeczeństwa, dlatego jest sprawą wielkiej wagi większe ich uczestnictwo także w różnych dziedzinach działalności apostolskiej Kościoła” (Sobór Watykański II, *Apostolicam actuositatem*, 9).

Prezentacja pracy w grupach (umieszczenie arkuszy pod planszą ze słowami: „Zadania i formy apostolstwa świeckich”) i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Kościół pragnie, aby wierni świeccy, dając przykład swojej wiary w życiu codziennym, uświęcali świat i swoją postawą oraz nauczaniem zgodnym z prawdami Ewangelii prowadzili ludzi do Chrystusa. Oznacza to, iż nie tylko osoby konsekrowane są posłane nauczać i krzewić wiarę w różnych środowiskach. Świeccy mogą, a nawet powinni aktywnie włączać się w ewangelizacyjną misję Kościoła poprzez dawanie dobrego przykładu własnego życia chrześcijańskiego, który może pociągnąć innych ludzi do Chrystusa.

Pokaz slajdów.

FORMY APOSTOLSTWA ŚWIECKICH

a) INDYWIDUALNE

- świadectwo życia,
- świadectwo słowa,
- świadectwo czynnej miłości,
- szukanie wyższych pobudek w codziennym życiu,
- modlitwa,
- kult publiczny,
- pokuta, dobrowolne podejmowanie utrapień i trudów.

b) ZESPOŁOWE

- rodzina,
- parafia, diecezja,
- zrzeszenia (stowarzyszenia, ruchy, wspólnoty).

**ZADANIA APOSTOLSKIE ŚWIECKICH
W OGÓLNYM ZNACZENIU**

- Być obecnym w sposób twórczy w uprzywilejowanych miejscach kultury (szkoły, uniwersytety, ośrodki badań naukowych, środowiska twórczości artystycznej i humanistycznej).
- Uznać wartości kultury, oczyszczać ją, gdy jest niezgodna z Ewangelią ukazywać związki kultury i chrześcijaństwa.
- Promować czytelnictwo religijne (książki, czasopisma, biblioteki).
- Organizować Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej (teatr, film, koncerty, wystawy, odczyty, konkursy itp.).
- Promować wartościowe formy spędzania wolnego czasu.
- Troszczyć się o sztukę sakralną.
- Troszczyć się o piękno liturgii, o muzykę kościelną i śpiew religijny (chór, schola, zespół muzyczny).
- Angażować się na polu mediów masowych, wykorzystywać je jako środki głoszenia Ewangelii, obronę wolności i godności człowieka oraz obronę zasad etycznych.
- Prowadzić strony internetowe parafii, pisać artykuły do gazetek parafialnych.
- W środowisku społecznym ukazywać życie zgodne z wiarą.
- Rzetelnie wypełniać swoje obowiązki domowe, społeczne i zawodowe.
- Okazywać miłość braterską innym ludziom.
- Tworzyć grupy religijne i w nich działać.

Kościół pragnie, aby wierni świeccy, dając przykład swojej wiary w życiu codziennym, uświęcali świat i swoją postawą prowadzili ludzi do zbawienia.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co czynię dla dobra wspólnoty Kościoła?
- Jakie podejmuję apostolskie działania w parafii?

PRACA DOMOWA

Wypisz działania apostolskie, jakie podejmują ludzie świeccy w Twojej parafii.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Pokaz slajdu z tekstem modlitwy.

„O Panie!

Ty powierzyłeś w nasze dłonie budowanie świata i rozszerzanie Kościoła.

Ty zleciłeś nam głoszenie radosnej nowiny zbawienia,

Ty chcesz, byśmy widzieli Ciebie w każdym człowieku,

Także ubogim i cierpiącym.

Ty czekasz na naszą zdecydowaną odpowiedź i czyn.

Twoje wezwanie jest zaproszeniem wielkim.

Pójście za Twoim głosem bez oglądania się wstecz daje radość i szczęście.

Nasze pójście za Twoim głosem jest trudne, Panie.

Pragniemy jednak prawdy i dobra.

Niech każdy z nas na wskazanym przez Ciebie miejscu zapragnie i faktycznie daje z miłością całego siebie ludziom, którzy są Twoim obrazem i Twoją własnością. Amen”.

(Modlitwa młodych,

w: Modlitwa i czyn, M. Quiost, Warszawa 1984, s. 396)

43. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ŚWIECKICH ZA KOŚCIÓŁ

Cele ogólne

Przybliżenie nauczania Kościoła na temat apostołstwa świeckich.
Wychowanie do odpowiedzialności za wspólnotę Kościoła.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje istotę apostołstwa świeckich (F.2),
- wskazuje na odpowiedzialność świeckich za Kościół (F.2).

Umiejętności

- wyjaśnia, na czym polega odpowiedzialność za Kościół,
- opisuje możliwości i podaje przykłady apostołstwa w Kościele (F.2.1),
- podaje przykłady ludzi zaangażowanych w apostołstwo (F.2.4).

Postawy

- angażuje się w ewangelizacyjną działalność Kościoła (F.2.b),
- odpowiedzialnie uczestniczy w różnych formach wolontariatu (F.2.d),
- jest przekonany, że jego zaangażowanie ma wpływ na przyszłość Kościoła (E.3.b).

Metody i formy

Śpiew, techniki multimedialne, rozmowa kierowana, metoda „słoneczko”, analiza tekstu biblijnego, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *YOUCAT. Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, Sobór Watykański II, *Apostolicam actuositatem*, kartki samoprzylepne, plansza z hasłem: ODPOWIEDZIALNOŚĆ, film: *Czym dla Ciebie jest? – Kościół*, nagranie z pieśnią, slajd z tekstem modlitwy, prezentacja multimedialna – ruchy, stowarzyszenia i wspólnoty kościelne.

MODLITWA

Śpiew: „Barka”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)

WPROWADZENIE

Odtworzenie filmu: „CZYM DLA CIEBIE JEST? – KOŚCIÓŁ”.
(<https://youtu.be/ADU3Fupc7X8>)

Wybierając Chrystusa, uznając w Nim jedyne Zbawiciela, włączając się do wspólnoty Jego uczniów, obraliśmy najlepszy kierunek życiowej drogi. Jezus powołał każdego z nas i wyznaczył rolę do spełnienia, dlatego powinniśmy trwać i wzrastać w Nim, w ramach Jego Kościoła i służąc Mu w Kościele.

– Co to jest odpowiedzialność?

Metoda „słoneczko”.
Umieszczenie na tablicy planszy ze słowem:

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Uczniowie otrzymują kartki samoprzylepne i zapisują na nich swoje skojarzenia ze słowem: „odpowiedzialność”. Następnie umieszczają kartki promieniście wokół planszy.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Prezentacja pracy uczniów i podsumowanie.

Odpowiedzialność – to obowiązek moralny lub prawny odpowiadania za swoje lub czyjeś czyny, przyjęcie na siebie obowiązku zadbania o kogoś lub o coś.

Odpowiedzialność to postawa, która służy innym. Jej źródłem jest wrażliwość na drugiego człowieka i płynące ku niemu dobro. Odpowiedzialnym jest człowiek, który działa w sposób wolny, świadomy i kompetentny. Odpowiedzialność dotyczy różnych aspektów naszego życia. Jednym z nich jest odpowiedzialność za Kościół.

ROZWINIĘCIE

Jezus Chrystus poucza nas o odpowiedzialności za cały Kościół, który tworzymy – za siebie, za wiarę, za drugą osobę, za czyny, za krzewienie Ewangelii.

Odczytanie tekstów Pisma Świętego.

„Nie jesteście już obcymi i przychodniami, ale jesteście współobywatelami świętych i domownikami Boga – zbudowani na fundamencie apostołów i proroków, gdzie kamieniem węgielnym jest sam Chrystus Jezus. W Nim zespalana cała budowla rośnie na świętą w Panu świątynię, w Nim i wy także wznosicie się we wspólnym budowaniu, by stanowić mieszkanie Boga przez Ducha” (Ef 2,19-22).

„Jak bowiem w jednym ciele mamy wiele członków, a nie wszystkie członki spełniają tę samą czynność – podobnie wszyscy razem tworzymy jedno ciało w Chrystusie, a każdy z osobna jesteśmy nawzajem dla siebie członkami. Mamy zaś według udzielonej nam łaski różne dary: bądź dar proroctwa – [do stosowania] zgodnie z wiarą; bądź to urząd diakona – dla wykonywania czynności diakońskich; bądź urząd nauczyciela – dla wypełniania czynności nauczycielskich; bądź dar upominania – dla karcenia” (Rz 12,4-8a).

Analiza tekstów biblijnych.

- Co to znaczy, że jesteśmy współobywatelami świętych i domownikami Boga?
- Jakie zadania spełniają członkowie Kościoła?

Stanowimy wielką wspólnotę odkupioną przez Chrystusa, dążącą do świętości.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

„Miłością braterską jedni drugich miłujcie, wyprzedzajcie się wzajemnie w okazywaniu szacunku, (...) wspierajcie świętych w potrzebach, okazujcie gościnność. (...) Weselcie się z weselącymi się, płaczcie z płaczącymi. Bądźcie wobec siebie jednakowo usposobieni; nie bądźcie wyniośli, lecz się do niskich skłaniajcie; nie uważajcie sami siebie za mądrych” (Rz 12,10-16).

– Do czego zachęca nas święty Paweł?

To jest opis społeczności, która bierze odpowiedzialność za swoich członków.

Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych dokładnie precyzuje, na czym polega powołanie ludzi świeckich.

„Świeccy są posłani, by angażując się w życie społeczne, przyczyniali się do wzrastania królestwa Bożego wśród ludzi. Osoba świecka nie jest chrześcijaninem drugiej kategorii, ponieważ ma udział w kapłaństwie Chrystusa (powszechne kapłaństwo wiernych). Zabiega o to, żeby ludzie w jej otoczeniu (w szkole, na studiach, w rodzinie, miejscu pracy) poznali Ewangelię i nauczyli się kochać Chrystusa. Swoją wiarą wpływa na kształt społeczeństwa, gospodarki i polityki. Świecki czynnie uczestniczy w życiu Kościoła, podejmując się chociażby posługi ministranta czy lektora, jest gotowy być animatorem, angażuje się w prace gremiów i rad kościelnych (np. Rady Parafialnej). Właśnie młodzi ludzie powinni intensywnie zastanawiać się nad tym, gdzie jest ich miejsce zamierzone przez Boga” (YOUCAT 139).

– Jakie zadania spełnia osoba świecka w Kościele?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Uczestnicząc w życiu Kościoła, tworzymy go i rozwijamy przez wierne przestrzeganie przykazań Bożych i zasad Ewangelii Chrystusowej. Odpowiedzialność za Kościół obejmuje takie aspekty jak: świadomość

bycia chrześcijaninem, modlitwa za Kościół, trwanie w nauce Chrystusa i obrona nauki Kościoła.

„Jako uczestnicy funkcji Chrystusa – Kapłana, Proroka i Króla, mają świeccy swój czynny udział w życiu i działalności Kościoła.

Świeccy bowiem, ożywieni duchem prawdziwie apostołskim, czerpiąc siły z czynnego udziału w życiu liturgicznym swojej wspólnoty, gorliwie uczestniczą w jej pracach apostołskich, pociągają do Kościoła ludzi trzymających się może z dala od niego; współpracują usilnie w głoszeniu słowa Bożego, zwłaszcza przez katechizację; oddając na usługi Kościoła swoją wiedzę fachową, usprawniają pracę duszpasterską. (...) by zadośćuczynić potrzebom miast i okęgów wiejskich, niech nie zacieśniają swej współpracy do granic parafii czy diecezji, ale niech usiłują rozszerzyć ją na tereny międzyparafialne, międzydiecezjalne, narodowe i międzynarodowe. (...) W ten sposób niech troszczą się o potrzeby Ludu Bożego rozsianego po całym świecie; przede wszystkim niech za własną sprawę uważają dzieła misyjne, służąc im pomocą materialną lub nawet własną osobą” (Sobór Watykański II, *Apostolicam actuositatem*, 10).

– Do czego zachęca nas Sobór Watykański II?

Wierność nauce Chrystusa, odpowiedzialne przyjmowanie Jego słów i realizowanie ich w życiu prowadzi do odkrycia swojego miejsca i roli w Kościele. Każdy z nas na miarę swoich możliwości może być świadkiem i żywym narzędziem posłannictwa Kościoła.

Wierni świeccy są członkami Kościoła, a jednocześnie aktywnie i bez żadnych ograniczeń mogą uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym, gospodarczym i kulturalnym współczesnego świata, zajmować istotne stanowiska i pełnić określone funkcje w społeczeństwie. Ta obecność we wszystkich środowiskach daje im możliwość wypełniania misji głoszenia Królestwa Bożego, powierzonej wszystkim wierzącym.

Wierni świeccy na swój sposób stają się uczestnikami kapłańskiej, prorockiej i królewskiej misji Chrystusa i sprawują właściwe całemu ludowi chrześcijańskiemu posłanie w Kościele i świecie. Mają swój udział w Chrystusowym kapłaństwie, którego istotą jest składanie

ofiary. Świeccy, chociaż nie sprawują eucharystycznej Ofiary, to przecież czynnie w niej uczestniczą. W jej trakcie polecają Bogu swoje cierpienia, trudy, czyny, pracę, życie rodzinne i małżeńskie. Wszystko to ma wartość ofiary duchowej. Wierni świeccy uczestniczą także w funkcji prorockiej Chrystusa. Mogą ją realizować poprzez dawanie świadectwa o Bogu swoimi czynami i słowami. Potrzebna jest pogłębiona świadomość religijna, znajomość Pisma Świętego i zawartych w nim prawd wiary. Tę duchową formację może otrzymać wierny świecki w różnych ruchach, stowarzyszeniach i wspólnotach kościelnych. Uczestnicząc w nich, służy także Kościołowi powszechnemu i lokalnemu swoimi umiejętnościami i darami. Tym samym współdziała ze swoimi duszpasterzami na rzecz wspólnoty kościelnej i spełnia w ten sposób królewską funkcję Chrystusa.

ZAKOŃCZENIE

Prezentacja multimedialna – ruchy, stowarzyszenia i wspólnoty kościelne.

– W jaki sposób możemy działać na rzecz wspólnoty Kościoła?

Kościół Chrystusowy potrzebuje autentycznych świadków. Naszym zadaniem jest służyć innym ludziom tak, by odnaleźli Chrystusa.

Jako członkowie Kościoła mamy dawać świadectwo swej przynależności do Chrystusa. Czynimy to, gdy nie wstydzimy się własnej wiary i w sytuacjach próby, doświadczeń potrafimy bronić Kościoła i wiernie stać na straży Jego nauki.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co czynię dla dobra wspólnoty Kościoła?
- Jakie podejmuję działania apostolskie?
- W jaki sposób wspieram inicjatywy ruchów kościelnych?

PRACA DOMOWA

Napisz, jak rozumiesz słowa Jana Pawła II: „Nie trwajcie w bezczynności, podejmujcie odpowiedzialne zadania na wszystkich dostępnych Wam polach w naszym świecie”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Pokaz slajdu z tekstem modlitwy.

„Ojcze, dziękuję Ci, że od chrztu świętego przynależę do Twojego Kościoła i mogę troszczyć się o jego rozwój. Spraw, abym odkrywając swoje miejsce i rolę w Kościele, umiał wiernie trwać w jego nauce i w poczuciu odpowiedzialności za Jego tożsamość, dawać świadectwo prawdziwego chrześcijaństwa. Amen”.

44. WSPÓŁCZEŚNI POLSCY MISJONARZE MĘCZENNICY

Cele ogólne

Przybliżenie nauczania Kościoła na temat apostołstwa w świecie współczesnym.

Wychowanie do odpowiedzialności za wspólnotę Kościoła.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje przykłady świadków wiary w historii Kościoła (E.3),
- wskazuje kraje, gdzie obecnie posługują misjonarze polscy,
- podaje, kim jest: „męczennik” (F.2).

Umiejętności

- podaje i opisuje przykłady apostołstwa w Kościele (F.2.1),
- wyjaśnia, na czym polega misyjna natura Kościoła (F.1.1),
- podaje przykłady współczesnych męczenników na misjach (F.1.3).

Postawy

- angażuje się w misyjne dzieło Kościoła (F.1.b),
- w świadectwie świętych szuka wskazówek dla siebie (F.2.e).

Metody i formy

Praca w grupach, analiza tekstu biblijnego, rozmowa kierowana, tekst luk, niedokończone zdanie, techniki multimedialne, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, karty pracy (teksty + kontury mapy świata), prezentacja multimedialna, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

W sposób szczególny prosimy Boga w intencji młodych Kościołów misyjnych, aby wzrastały w świętości.

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Praca w grupach.

Podział uczniów na pięć grup. Każda grupa otrzymuje teksty oraz kontury mapy politycznej świata, atlas geograficzny i wyznaczone państwa. Zadaniem jest zaznaczenie na mapie wymienionych w tekście krajów, w których pracują polscy misjonarze. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

W Ameryce Łacińskiej i na Karaibach – to 766 misjonarzy i misjonek z Polski. Krajami, w których jest najwięcej polskich misjonarzy, są: Brazylia – 238, Boliwia – 122, Argentyna – 119, Peru – 57 i Paragwaj – 44. W Ameryce Łacińskiej i na Karaibach przebywa 168 księży diecezjalnych, 403 zakonników, 178 sióstr zakonnych i 17 osób świeckich.

Grupa II

W Azji jest 328 polskich misjonarzy. Już od wielu lat najwięcej polskich misjonarzy pracuje w Kazachstanie – 115, na Filipinach – 29, w Japonii – 28, Uzbekistanie 14 osób i w Tajwanie – 15. W Azji przebywa 44 księży diecezjalnych, 145 zakonników, 133 siostry zakonne i 6 osób świeckich.

Grupa III

W Afryce i na Madagaskarze pracuje 730 misjonarzy. Kraje, w których już od wielu lat znajduje się najwięcej polskich misjonarzy, to: Kamerun – 109, Zambia – 63, Tanzania – 60, Madagaskar – 47, Republika Południowej Afryki – 40, Republika Centralnej Afryki – 38 i Rwanda – 29. W Afryce i na Madagaskarze przebywa 73 księży diecezjalnych, 291 zakonników, 349 sióstr zakonnych i 17 osób świeckich.

Grupa IV

W Oceanii pracuje 62 misjonarzy. Wszyscy pracują w Papui Nowej Gwinei. W Oceanii przebywa 11 księży diecezjalnych, 43 zakonników, 7 sióstr zakonnych i 1 osoba świecka.

Grupa V

W Ameryce Północnej pracuje 17 misjonarzy. Większość osób pracuje w Kanadzie – 11, na Alasce – 4 i Bermudy – 2. W Ameryce Północnej przebywa 4 księży diecezjalnych, 12 zakonników i 1 osoba świecka.

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

ROZWINIĘCIE

Polscy misjonarze pracują w 99 krajach na 5 kontynentach; najwięcej w Ameryce Łacińskiej i na Karaibach. Ich praca wymaga wielu trudów i poświęceń. Znajdują się na pierwszej linii walki z nędzą, głodem, skutkami wojen i konfliktów plemiennych. Narażeni są na różnego rodzaju niebezpieczeństwa, a nawet śmierć.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Jeżeli was świat nienawidzi, wiedzcie, że Mnie pierwaj znenawidził. Gdybyście byli ze świata, świat by was kochał, jako swoją własność. Ale ponieważ nie jesteście ze świata, bo Ja was wybrałem sobie ze świata, dlatego was świat nienawidzi. Jeżeli Mnie prześladowali, to i was będą prześladować. Jeżeli moje słowo zachowali, to i wasze będą zachowywać” (J 15,18-20).

Analiza tekstu biblijnego.

- Do kogo zwraca się Jezus?
- Co Chrystus zapowiada?

Chrystus zapowiedział prześladowanie swoich uczniów, którzy będą głosicielami Jego nauki. Przynależność do Niego przysporzy im wiele cierpienia.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Chrystus doznawał prześladowań z powodu wierności głoszonej Ewangelii. Prześladowania towarzyszyły Mu od początku Jego ziemskiego życia – ucieczka do Egiptu, kiedy Herod wydaje wyrok po spotkaniu z Mędrcami, nazwany jest przyjacielem celników i grzeszników, posądzony o kontakty z szatanem, uwięzienie, ubiczowanie, śmierć na krzyżu, bo staje się niewygodny dla arcykapłanów żydowskich.

Chrystus uprzedza o ucisku tych, którzy trwają w wierności Jego Ewangelii, bo chce chronić ich przed pokusą zwątpienia i rezygnacji, gdy przyjdą takie trudne chwile. Przygotowuje swoich uczniów na prześladowania. Historia Kościoła naznaczona jest krwią męczenników. Początki chrześcijaństwa niosą za sobą wielkie żniwo męczenników za wiarę.

Nie brakuje ich również w czasach współczesnych.

– Kto to jest męczennik?

Męczennik – to osoba, która oddała swoje życie za wiarę w Chrystusa, oddała życie, broniąc wartości, na które wskazywał Jezus.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Poznamy pierwszych polskich męczenników – misjonarzy, którzy ponieśli śmierć męczeńską, posługując ludności peruwiańskiej – błogosławiony ojciec Zbigniew Strzałkowski oraz błogosławiony ojciec Michał Tomaszek.

Prezentacja multimedialna – życiorysy bł. o. Z. Strzałkowskiego i bł. o. M. Tomaszka.

BŁOGOSŁAWIONY OJCIEC ZBIGNIEW STRZAŁKOWSKI

Urodził się w 1958 w Tarnowie i został ochrzczony w miejscowej katedrze. Od 1965 do 1973 chodził do szkoły podstawowej w Zawadzie. W roku 1978 ukończył szkołę średnią w Tarnowie i przez rok zajął się pracą zawodową.

Następnie (rok 1979) Zbigniew rozpoczął nowicjat w zakonie Ojców Franciszkanów Konwentualnych w Smardzewicach. Pod koniec

1986 ukończył studia filozoficzno-teologiczne w Krakowie, a święcenia kapłańskie otrzymał we Wrocławiu 7 czerwca 1986 roku. W latach 1986-1988 pracował jako wicerektor Niższego Seminarium Duchownego Ojców Franciszkanów w Legnicy. Na misję do Peru ruszył w 1988, której celem była położona w Andach wioska Pariacoto. W dniu 9 sierpnia 1991 roku został zabity przez terrorystów z organizacji „Świetlisty Szlak” (*Sendero Luminoso*). Ojciec Zbigniew został pochowany w kościele w Pariacoto. Dnia 5 grudnia 2015 roku owocem jego męczeńskiej śmierci, była beatyfikacja w leżącym na północy Peru mieście Chimbote. Ma dwóch braci.

BŁOGOSŁAWIONY OJCIEC MICHAŁ TOMASZEK

Michał Tomaszek urodził się w 1960 w Łękawicy koło Żywca. Przyjął tam chrzest w kościele parafialnym oraz wychowywał się w towarzystwie brata bliźniaka oraz dwóch sióstr. Do 1975 był uczniem szkoły podstawowej w Łękawicy, następnie przeniósł się do Lednicy, gdzie ukończył szkołę średnią w 1980 roku.

W roku 1980 (czyli rok po Zbigniewie Strzałkowskim) rozpoczął nowicjat w zakonie Ojców Franciszkanów Konwentualnych w Smardzewicach. Z kolei w 1987 ukończył studia filozoficzno-teologiczne w Krakowie i w tym samym roku przyjął święcenia kapłańskie w Krakowie. Od 1987 do 1989 pracował jako duszpasterz w Pieńsku. Misja Ojca Michała w Peru rozpoczęła się w 1989 roku, kiedy jako młody kapłan dostał zgodę na wyjazd do miejscowości Pariacoto. 9 sierpnia 1991 roku miała miejsce tragiczna śmierć męczeńska z rąk terrorystów z organizacji „Świetlisty Szlak” (*Sendero Luminoso*). Ojciec Michał Tomaszek został pochowany w kościele w Pariacoto, a 5 grudnia 2015 roku, w mieście Chimbote, miała miejsce jego beatyfikacja.

Kościół w Peru ma swoich pierwszych błogosławionych. 5 grudnia 2015 roku w Chimbote zostali ogłoszeni błogosławionymi dwaj polscy franciszkanie, misjonarze z Pariacoto oraz włoski ks. Alessandro Dordi. Zostali oni zamordowani przez terrorystów ze „Świetlistego Szlaku” z powodu nienawiści do wiary. Uroczystość beatyfikacyjna była wielkim świętem zarówno misjonarzy, którzy nadal pracują w tym kraju, jak i miejscowego Kościoła, który cieszy się z wyniesienia na ołtarze głosicieli Ewangelii.

„Pariacoto – niewielka miejscowość w Peru, położona w Andach na wysokości 1200 m n.p.m. – to właśnie tutaj rozpoczęła się historia obecności franciszkanów. Parafia obejmowała swoim zasięgiem ponad 70 wiosek, rozsianych na wysokościach do 4000 m n.p.m. Misjonarze przepowiadali tam Dobrą Nowinę zarówno słowem, jak i czynem. Franciszkanie w Pariacoto głosili katechezy, sprawowali sakramenty, a także organizowali szkolenia w zakładaniu sieci wody pitnej i uczyli profilaktyki zdrowotnej. Wraz z Caritasem dostarczali pomoc żywieniową w parafii. Jednak przede wszystkim byli do dyspozycji tamtejszych ludzi, gotowi by ich wysłuchać i im towarzyszyć. Początki obecności misyjnej franciszkanów z Polski w Pariacoto przebiegały w czasie, gdy terrorystyczna organizacja «Świetlisty Szlak» prowadziła w Peru wojnę domową przeciwko siłom rządowym. Działania duszpastersko-charytatywne misjonarzy zostały uznane przez terrorystów jako szkodliwe dla rozwoju planowanej przez nich rewolucji. 9 sierpnia 1991 r. partyzanci zamordowali o. Zbigniewa i o. Michała. To tragiczne wydarzenie na pewien czas przerwało regularne duszpasterstwo w Pariacoto. Franciszkanie sporadycznie, i najczęściej w tajemnicy, przyjeżdżali do misji ze stolicy Peru, z Limy, gdzie półtora roku wcześniej, w lutym 1990 r. przyjęli parafię i rozpoczęli pracę. Pierwszym proboszczem w Limie został o. Szymon Chapiński. Męczeńska krew przelana przez o. Michała i o. Zbigniewa zaczęła wydawać pierwsze owoce. Do Peru zaczęli przyjeżdżać franciszkańscy misjonarze, którzy poruszeni przykładem życia zamordowanych współbraci, zapragnęli pracować w tym kraju. Wiosną 1994 r. do Pariacoto przybył z Boliwii o. Stanisław Olbrycht. Był pierwszym franciszkaninem, który zaczął tam regularną pracę po śmierci męczenników” (za: www.meczennicy.franciszkanie.pl/franciszkanie-w-kraju-inkow/).

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Każda otrzymuje tekst i przygotowuje odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 8 minut.

Grupa I

Świadectwo o. Jarosława Zachariasza, prowincjała franciszkanów

Pamiętam, jak o. Tomaszek wyjeżdżał na misję. Był pełen nadziei i ciekawości tego, co go tam spotka. Bardzo się cieszył, powtarzał,

że to spełnienie woli Bożej. Parafia, do której trafili polscy zakonnicy, okazała się bardzo rozległa. Składa się z 73 wiosek rozsianych na powierzchni odpowiadającej mniej więcej polskiemu Tatrom razem z Podhalem. Niektóre z tych wiosek położone są na znacznych wysokościach i można do nich dotrzeć tylko piechotą lub na koniu. Do najdalszych – jedzie się konno całą dobę, więc kapłan zjawia się tam średnio raz w roku. A przed przybyciem Polaków nie było go na terenie parafii wcale – nabożeństwa prowadziły siostry zakonne. „Teraz chcemy kapłana, bo kapłan podnosi i pokazuje nam Pana Jezusa” – mówili mieszkańcy Pariacoto. Misjonarze docierali więc z chlebem – eucharystycznym i powszednim – dokąd tylko mogli, równocześnie tworząc szkołę dla katechistów, którzy mogliby w soboty i niedziele gromadzić ludzi wokół słowa Bożego nawet w najdalszych zakątkach parafii. Nie było to jedyne zadanie, jakie czekało na franciszkanów. W tym czasie w Peru panowały susza i epidemia cholery, misjonarze musieli więc zająć się działalnością charytatywną. Z miejscową Caritas prowadzili programy żywnościowe, koordynowali budowę instalacji wodnej, kanalizacji, dróg, uruchomili agregat prądotwórczy. Sprowadzili lekarzy i pielęgniarki, by uczyli Indian, jak ustrzec się cholery. Organizowali leki i transportowali chorych do szpitala (za: www.gosc.pl/doc/2352393.Meczennicy-z-Pariacoto).

- Czym zajmowali się misjonarze franciszkańscy w Pariacoto?
- Na czym polegała działalność charytatywna misjonarzy?

Grupa II

Świadectwo o. Jarosława Wysoczańskiego, przełożonego z Pariacoto

W służbę chorym zaangażował się zwłaszcza o. Zbigniew Strzałkowski, pochodzący z Zawady koło Tarnowa. W Peru chory często skazany był na leczenie ziołami czy innymi tradycyjnymi sposobami. Zbyszek, o czym dowiadywałem się później, służył w ukryciu wielu z nich. Nigdy nie zapomnę, jak po jego śmierci jeden z Indian mówił do mnie ze łzami w oczach: „Proszę ojca, on mi uratował nogę, która była cała w gangrenie. Ja przeżyłem, a jego dzisiaj nie ma wśród nas. Dlaczego?”. Z kolei pochodzący z Łękawicy na Żywiecczyźnie o. Michał Tomaszek chodził od domu do domu, organizując duszpasterstwo

dzieci i młodzieży. Musiał najpierw przekonać ich rodziców, którzy nigdy nie mieli na stałe kapłanów, że jest czymś ważnym tworzenie wspólnoty i spotkanie się, zwłaszcza w niedzielę na Eucharystii. Kiedy kończył swoje życie, kościół był pełen dzieci, z którymi wcześniej celebrował Eucharystię, którym czytał Biblię i które nauczył śpiewać. Za to mieszkańcy bezskutecznie próbowali nauczyć o. Michała innych rzeczy: „Ciągłe jestem «dziwakiem» w dobrym znaczeniu, bo alkohol nadal mi nie smakuje, papierosów nie palę i dochodzi problem peruwiański: nie tańczę. Tutejsi ludzie chcą mnie przekonać, że powinienem tańczyć, ale im wiele razy tłumaczyłem, że bez tego można się zbawić” – pisał w liście do rodziny. Zamiast tańca proponował Peruwiańczykom różaniec (za: www.gosc.pl/doc/2352393.Meczennicy-z-Pariacoto).

- Jak zapisali się w pamięci miejscowej ludności franciszkanie?
- Na co zwracał szczególną uwagę o. Michał?

Grupa III Oskarżenia

Zakonnicy, wyjeżdżając z komunistycznej Polski pod koniec lat 80 ubiegłego wieku, nie mogli wziąć niczego ze sobą do Peru. Indianie szybko ich ubóstwo zauważyli i zaczęli dzielić się wszystkim, co mieli. Tak tworzyła się wspólnota. Nie było to w smak terrorystom ze Świetlistego Szlaku (*Sendero Luminoso*), maoistowskiej partyzantki działającej na terenie Peru. Ta istniejąca od późnych lat 60. organizacja była zlepkim różnych lewicowych urojeń. Czerpała z dorobku Mariátegui, Marksa, Lenina i Mao Tse-tunga, stawiając sobie za cel zastąpienie „burżuazyjnych” instytucji peruwiańskich chłopskimi rządami rewolucyjno-komunistycznymi. Chciała tego dokonać na drodze zbrojnej. Dlatego w 1980 r. członkowie ugrupowania pod wodzą Abimaela Guzmána wywołali w kraju krwawy konflikt, w którym przez dwanaście lat uczestniczyli jako główny przeciwnik rządu. W tym czasie organizowali ataki na infrastrukturę krajową, policję, wojsko, ale także na cywilów, których zastraszali. W rezultacie „wojny ludowej” śmierć poniosło blisko 70 tys. Peruwiańczyków, a kraj pogrążył się w ogromnym kryzysie. Nic więc dziwnego, że Guzmána nazywano odtąd Pol Potem Andów. Członkowie *Sendero Luminoso*

starali się podporządkować sobie ludność, tak by była gotowa do wywołania wielkiej rewolucji, która miała ogarnąć najpierw Peru, potem Amerykę Południową, a na końcu cały świat. Natomiast o. Zbigniew i o. Michał swoją działalnością duszpasterską i charytatywną „usypiali świadomość rewolucyjną”. Właśnie posługując się takim oskarżeniem, zbrodniarze z *Sendero Luminoso* otoczyli klasztor, związali ojców i wywieźli samochodami za miasteczko. Tam zabili ich dwoma strzałami w tył głowy. Przy ich ciałach zostawili informację: „Tak umierają lizusy imperializmu. Niech żyje Ludowe Wojsko Partyzanckie”. O. Zbigniew miał wówczas 33 lata, o. Michał – 31 (za: www.gosc.pl/doc/2352393. Meczennicy-z-Pariacoto).

- Kim byli oprawcy misjonarzy i jakimi zasadami się kierowali?
- O co oskarżano misjonarzy?

Grupa IV

Męczeństwo

Polscy zakonnicy byli kilka razy ostrzegani wprost, w sposób nie pozostawiający wątpliwości: albo się wyniesiecie z Pariacoto, albo was zabijemy. Mieli świadomość zagrożenia, nie chcieli się jednak wycofać. 9 sierpnia 1991 roku w Pariacoto pojawili się uzbrojeni, zamaskowani terroryści: „Jesteśmy towarzysze, chcemy rozmawiać z ojcami”. Wyszedł do nich Zbigniew. – Z relacji świadków wynika, że dalej potoczył się dialog zdumiewająco podobny do tego, jaki miał miejsce podczas przesłuchania Pana Jezusa. Zbyszek z wielkim męstwem, z niezwykłą stanowczością odpowiadał na pytania terrorystów. Przykładowo, kiedy chcieli oni zabrać ze sobą także dwóch postulików, czyli kandydatów do zakonu, Zbyszek zdecydowanie odpowiedział: „Nas przyszliście wziąć, nas weźcie, ich zostawcie”. Tamci nalegali dalej. Zbyszek na to: „Nie, oni nie”. Ostatecznie terroryści ustąpili. Takich momentów było jeszcze kilka – opisuje tamte dramatyczne chwile ojciec Pobiedziński. W końcu terroryści związali obu franciszkanów i wywieźli ich za miasto. – Od chwili porwania do momentu śmierci minęły ponad trzy godziny. Przez cały ten czas toczyła się rozmowa. Terroryści nakłaniali zakonników do rezygnacji z misji i przekonywali ich, że religia to opium dla ludu. Michał i Zbyszek katechizowali ich zaś pod lufami. I jestem mocno przekonany, że oni tym terrorystom zdążyli

jeszcze przekazać dużo dobrego – uważa ojciec Pobiedziński. W końcu odczytano sentencję wyroku. Zakonników nazwano w nim „sługusami imperializmu” i oskarżono o opóźnianie rozwoju rewolucji. Dowód? Z Chrystusem i wiarą ojcowie głosili pokój i czynili dzieła miłosierdzia, czym usypiali świadomość rewolucyjną Indian, a także upokarzali ich, rozdając żywność imperialistycznego pochodzenia. Około godziny 9 wieczorem dokonano pospiesznej egzekucji. Ojcowie wraz z wójtem z Pariacoto zostali zabici w pozycji leżącej twarzą do ziemi w następującej kolejności: o. Michał, wójt, o. Zbigniew. O. Michał otrzymał dwa strzały w tył głowy, podobnie wójt, natomiast o. Zbigniew jeden strzał w okolicę ucha i drugi w środkową część kręgosłupa. Na plecach o. Zbigniewa, który był związany, terroryści pozostawili napis w języku hiszpańskim: „W ten sposób umierają pupilkowie imperializmu” (za: www.opoka.org.pl/biblioteka/Z/ZM/franciszkanscy_m1991.html).

– Dlaczego misjonarze nie uciekli z Pariacoto?

– Jak zachowywali się zakonnicy w ostatnich godzinach swego życia?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

Dwaj męczennicy-misjonarze z Pariacoto do końca ukochali Boga i ludzi, do których zostali posłani. Wykazali się wielkim męstwem pozostając wśród ludności i nie uciekając przed zagrożeniem. Ich śmierć można postrzegać w kategoriach ofiary za zbawienie Peruwiańczyków. Byli świadkami miłości Chrystusa, tak wielkiej, że ogarniającej nawet nieprzyjaciół.

Na grobie dwóch męczenników mieszkańcy umieścili napis:

„Firmes en la Fe – Mocni w wierze,
Ardientes en la Caridad – Płonący miłością,
Mensajeros de la Paz – Posłańcy pokoju,
Hasta el martirio – Aż do męczeństwa”.

Dla każdego mogą być przykładem wytrwałości wiary i całkowitego oddania się Bogu, ale też czegoś więcej: tego, że dobro uczynione innym ludziom, zostaje na zawsze. Franciszkanie nadal pracują w Peru, w Pariacoto.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3, 4)

Święty Jan Paweł II powiedział:

„W naszej epoce bardziej niż kiedykolwiek Kościół i świat potrzebują „misjonarzy”, którzy by potrafili słowem i przykładem głosić tę zasadniczą i pocieszającą pewność. Świadomi tego, wy młodzi dnia dzisiejszego a dorośli nowego tysiąclecia, pozwólcie «kształcić się» w szkole Jezusa. Bądźcie wiarygodnymi świadkami miłości Ojca w Kościele i w różnych środowiskach, w których toczy się wasze życie! Sprawcie, ażeby ona była widoczna w wyborach, postawach, w sposobie traktowania osób i oddania się ich służbie, w wiernym poszanowaniu woli Boga i Jego Przykazań” (*Orędzie na XIV Światowy Dzień Młodzieży*, Watykan, 6 stycznia 1999 r.).

– Do czego wzywa młodych św. Jan Paweł II?

ZAKOŃCZENIE

Każdy z nas ma obowiązek głoszenia Ewangelii. Każdy ma obowiązek być apostołem Jezusa. Mamy głosić wszystkim ludziom Dobrą Nowinę o Bogu, który jest Miłością. Przede wszystkim jesteśmy odpowiedzialni za głoszenie Ewangelii w środowisku, w którym żyjemy, choć na miarę naszych możliwości, powinniśmy brać też odpowiedzialność za głoszenie Ewangelii w całym świecie. Ewangelizować należy słowem i czynem.

– Jak możemy pomóc misjonarzom?

Autorefleksja.

Pomyśl:

- Jak staram się być apostołem Chrystusa w swoim środowisku?
- Jak często modłę za misjonarzy?
- W jaki sposób angażuję się w pomoc misjonarzom?

Śpiew: „Idźcie na cały świat”.

(odtworzenie nagrania z pieśnią)

PRACA DOMOWA

Napisz, w jaki sposób możesz być misjonarzem w swoim środowisku.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

W intencji misjonarzy.

„Zdrowaś Maryjo”.

VII. ŚWIADKOWIE EWANGELII W NASZEJ HISTORII

45. KOŚCIÓŁ W CZASIE II WOJNY ŚWIATOWEJ

Cele ogólne

Ukazanie sytuacji Kościoła katolickiego w Polsce w okresie II wojny światowej.

Wychowanie do bycia świadkiem Ewangelii we własnym środowisku.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- formuje definicję: „bohaterstwa” i „męczeństwa”,
- wymienia duchownych i osoby konsekrowane, zasłużonych dla Ojczyzny i Kościoła podczas II wojny światowej (E.3).

Umiejętności

- opowiada o roli Kościoła w czasach II wojny światowej (E.3.10),
- dostrzega związki między bohaterstwem, męczeństwem i świętością,
- uzasadnia potrzebę szacunku wobec duchownych – ofiar II wojny światowej.
- wskazuje, że historia Kościoła jest świadectwem prowadzenia ludzi do zbawienia (E.3.11).

Postawy

- okazuje szacunek do historii Kościoła w Polsce (E.5.a),
- przejawia postawę wdzięczności za świadków wiary (E.1.g),
- jest przekonany, że jego zaangażowanie ma wpływ na przyszłość Kościoła (E.3.b).

Metody i formy

Pogadanka, pokaz, rozmowa kierowana, praca w grupach, techniki multimedialne, analiza tekstu biblijnego, niedokończone zdanie, tekst luk, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne:

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Z. Fijałkowski, *Kościół katolicki na ziemiach polskich w latach okupacji hitlerowskiej*, Warszawa 1983, karty pracy z biogramami wybranych osób, prezentacja multimedialna – portrety (fotografie): ks. Marcelego Godlewskiego, m. Matyldy Getter, św. Maksymiliana Kolbe, kard. Adama Sapiehy, mapa Polski w okresie II wojny światowej i okupacji niemieckiej (Generalne Gubernatorstwo), nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Pogadanka na temat znaczenia pokoju we współczesnym świecie.

- Jakie uczucia wzbudza pokój, a jakie wojna?
- Dlaczego pokój jest tak ważny dla współczesnego świata?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

W historię naszego Narodu wpisują się wydarzenia tragiczne, miniony wiek to dwie wojny światowe, przez szereg lat dominacja komunizmu. Czasy te nacechowane były terrorem i nienawiścią wrogów względem naszego społeczeństwa. Najtragiczniejszy okres to lata II wojny światowej, która przyniosła ogromne spustoszenie w naszym kraju i Europie. Kościół katolicki również poniósł niemałe straty, ludzie Kościoła byli prześladowani i męczeni. W czasach wojny Kościół odegrał istotne znaczenie, dodawał otuchy, udzielał pomocy i schronienia ofiarom i prześladowanym. Sam był prześladowany, a świadkami tego są błogosławieni i święci męczennicy.

Odczytanie tekstu.

„Druga wojna światowa rozpoczęła się 1 września 1939 r. od ataku Niemiec na Polskę, która w krótkim czasie została pokonana. Zgodnie z ustaleniami tajnego protokołu do paktu Ribbentrop-Mołotow kraj został podzielony między Niemcy i Związek Radziecki. Niemcy, uznając upadek państwa polskiego za ostateczny i nieodwracalny, włączyli część opanowanych polskich terenów w granice III Rzeszy, z pozostałej części tworząc tzw. Generalne Gubernatorstwo ze stolicą w Krakowie. Zarządzał nim generalny gubernator Hans Frank. Niemcy prowadzili na zajętych terenach politykę terroru wobec ludności polskiej i żydowskiej. Zwalczali też Kościół, który uznawali za instytucję podtrzymującą ducha narodu i wolę oporu. Było to zgodne z ideologią narodowego socjalizmu (nazizmu), która była programowo ateistyczna – nie uznawała Boga. Przywódca III Rzeszy Adolf Hitler tak wspominał w swoim dziele pt. *Mein Kampf* utratę wiary w Boga: «Mając trzynaście, czternaście, piętnaście lat nie wierzyłem już w nic, zresztą żaden z moich kolegów nie wierzył już w tak zwaną komunę, poza paroma zupełnie głupimi prymusami». Jego sekretarka Christa Schröder wspominała: «Zawsze, gdy rozmowa schodziła na tematy duchowe, w sposób cyniczny występował przeciwko chrześcijaństwu, którego dogmaty zwalczał z gwałtowną wulgarnością».

Generalny gubernator Hans Frank, zarządzający okupowanymi terenami polskimi, wypowiadał się o Kościele, jego doktrynie i duchowieństwie z daleko posuniętym cynizmem. Katolicyzm uważał za największy grzech, za truciznę, Ewangelię nazywał bajeczkami, duchownych zaś «bezczelnymi łobuzami» (Z. Fijałkowski, *Kościół katolicki na ziemiach polskich w latach okupacji hitlerowskiej*, Warszawa 1983, s. 66).

– Jak władze III Rzeszy postrzegały Kościół katolicki?

Kościół w okupowanej Polsce był przez Niemców traktowany jako ostoja polskości i narodowych dążeń, podpora patriotyzmu. W czasie II wojny światowej zginęło około 3 tys. polskich duchownych, a więc prawie 20% przedwojennego duchowieństwa. Symbolem męczeństwa polskiego duchowieństwa jest obóz koncentracyjny Dachau pod Monachium, w którym przebywało ogółem 2794 duchownych,

w tym 1773 z Polski. Zginęło tam łącznie 1034 duchownych, w tym 868 Polaków. Duchowni byli zsyłani też do innych obozów koncentracyjnych, trafiali do więzień, byli rozstrzeliwani. Co roku 29 kwietnia jest obchodzony w Polsce Dzień Męczeństwa Duchowieństwa Polskiego w czasie II wojny światowej.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Pokaz mapy Generalnego Gubernatorstwa. Wskazanie diecezji znajdujących się w jego granicach, a także obozów koncentracyjnych oraz części Polski, która została włączona w granice III Rzeszy i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich.

ROZWINIĘCIE

Ojczyzną Pana Jezus była Palestyna. Przebywając w Jerozolimie – stolicy kraju, powiedział:

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Gdy był już blisko, na widok miasta zapłakał nad nim i rzekł: «O gdybyś i ty poznało w ten dzień to, co służy pokojowi! Ale teraz zostało to zakryte przed twoimi oczami. Bo przyjdą na ciebie dni, gdy twoi nieprzyjaciele otoczą cię wałem, oblegną cię i ścisną zewsząd. Powalą na ziemię ciebie i twoje dzieci z tobą, a nie zostawią w tobie kamienia na kamieniu za to, żeś nie rozpoznało czasu twojego nawiedzenia»” (Łk 19,41-43).

Analiza tekstu biblijnego.

- Na jaki widok zapłakał Pan Jezus?
- Dlaczego Pan Jezus zapłakał?

Pan Jezus zapowiada, co spotka Jerozolimę. Czterdzieści lat później Rzymianie zapoczątkują zniszczenia w tym mieście. On sam – Mesjasz przyniesie ludziom Boży pokój, oddając życie za wszystkich.

Kościół zwraca uwagę na niebezpieczeństwo, jakie niesie wojna.

Odczytanie i analiza tekstu Katechizmu Kościoła Katolickiego.

„Wszelkie działania wojenne, zmierzające bez żadnej różnicy do zniszczenia całych miast lub też większych połaci kraju z ich mieszkańcami, są zbrodnią przeciw Bogu i samemu człowiekowi, zasługującą na stanowcze i natychmiastowe potępienie. Ryzykiem nowoczesnej wojny jest stwarzanie okazji posiadaczom broni masowej zagłady, zwłaszcza atomowej, biologicznej lub chemicznej, do popełniania takich zbrodni” (KKK 2314).

– Czym są działania wojenne?

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Wszelkie działania wojenne, (...) są zbrodnią przeciw Bogu i samemu człowiekowi (...).”

(KKK 2314)

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Błogosławieni, którzy wprowadzają pokój, albowiem oni będą nazywani synami Bożymi”.

(Mt 5,9)

– Co obiecuje Jezus tym, którzy wprowadzają pokój?

Pokój jest ogromną wartością. Daje przebaczenie, bezpieczeństwo, służbę bliźnim, a przede wszystkim miłość, która prowadzi do zbawienia.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Każda grupa otrzymuje teksty z życiorysami osób duchownych i konsekrowanych. Po zapoznaniu się z nimi, przygotowują odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 8 minut.

Grupa I

KS. MARCELI GODLEWSKI

(ur. 15 stycznia 1865 r., zm. 25 grudnia 1945 r.)

W latach 1915-1945 był proboszczem parafii Wszystkich Świętych w Warszawie. Kościół znajdował się na terenie warszawskiego getta, w którym Niemcy zamknęli ludność żydowską. Przed wojną ks. Godlewski słynął z antysemickich poglądów, popierał Stronnictwo Narodowe, nawoływał chrześcijan, by omijali żydowskie sklepy, uważał, że Żydzi wyzyskiwali Polaków. Podczas okupacji niemieckiej, widząc cierpienie Żydów, których Niemcy skazali na śmierć głodową w getcie warszawskim, radykalnie zmienił swoje nastawienie. Ks. Godlewski przemycał żywność i leki do getta, pomagał ukrywać żydowskie dzieci za murami getta, zdobywał fałszywe dokumenty dla Żydów. W jego parafii wydawano setki fałszywych metryk dla Żydów. W lipcu 1942 r., podczas akcji likwidacji getta, ks. Godlewski musiał opuścić jego granice. Żydzi zostali wywiezieni przez Niemców do obozu zagłady w Treblince i zamordowani. Zginęła też większość Żydów, którym pomógł ks. Godlewski. Uratował on m.in. wybitnego uczonego prof. Ludwika Hirszfelda (odkrywcę prawa dziedziczenia grupy krwi, twórcę oznaczeń grupy krwi: 0, A, B i AB, przyjętych na całym świecie) i rodzinę esperantysty Ludwika Zamenhofs – Krzysztofa Zamenhofs i Wandę Zamenhof. Profesor Ludwik Hirszfeld tak pisał na temat ks. Godlewskiego: „Gdy wspominam jego nazwisko, ogarnia mnie wzruszenie. Namiętność i miłość w jednej duszy. Ongiś bojowy antysemita, kapłan wojujący w piśmie i słowie. Ale gdy los go zetknął z dnem nędzy, odrzucił precz swoje nastawienie i cały żar swojego kapłańskiego serca poświęcił Żydom”. W 2009 r. został pośmiertnie odznaczony medalem Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata.

- Jaka przemiana dokonała się w życiu ks. Marcelego Godlewskiego?
- Co miało wpływ na tę przemianę?

Grupa II

MATKA MATYLDĄ GETTER

(ur. 25 lutego 1870 r., zm. 8 sierpnia 1968 r.)

Była zakonnicą, od 1936 r. przełożoną Prowincji Warszawskiej Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi. Siostry prowadziły podczas wojny punkt sanitarny i kuchnię dla najbiedniejszych w swoim domu przy ul. Hożej 53 w Warszawie. Przyjmowały tu dzieci żydowskie wyprowadzone z warszawskiego getta. Matka Matylda Getter załatwiała dla żydowskich dzieci chrześcijańskie metryki urodzenia. Ukrywała Żydów w zakładach wychowawczych Zgromadzenia. Lili Goldschmidt i jej siostra Mary, Żydówki z getta, znalazły tu schronienie. „Tak długo jak będę żyła, nie zapomnę tego momentu” – wspominała pierwsze spotkanie z matką Matyldą Lili Goldschmidt – „Matka Getter stała w ogrodzie przy Hożej. Podeszłam do niej i powiedziałam, że nie mam dokąd pójść, że jestem Żydówką, jestem poza prawem. A ona odpowiedziała: »Moje dziecko, ktokolwiek wchodzi na nasz dziedziniec i prosi o pomoc, w imię Chrystusa, nie może zostać odesłany«”. Matka Matylda Getter została odznaczona tytułem Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata. Ocenia się, że razem z innymi siostrami podczas wojny uratowała ponad 750 Żydów, w tym ponad 500 dzieci. Dziś w domu prowincjalnym Zgromadzenia przy ul. Hożej w Warszawie jest prowadzone tzw. Okno Życia dla dzieci porzuconych przez rodziców.

– Jakie przykazanie Chrystusa matka Matylda Getter realizowała poprzez swoją okupacyjną działalność?

Grupa III

OJCIEC MAKSYMILIAN MARIA KOLBE

(ur. 8 stycznia 1894 r., zm. 14 sierpnia 1941 r.)

Był zakonnikiem, franciszkaninem, przed wojną założył klasztor w Niepokalanowie, jeden z największych klasztorów franciszkańskich na świecie, prowadził też działalność w Japonii (założył klasztor w Nagasaki). Był twórcą Rycerstwa Niepokalanej – stowarzyszenia ludzi oddanych apostołstwu pod patronatem Maryi. Był też redaktorem „Rycerza Niepokalanej” – jednego z najpopularniejszych wówczas czasopism religijnych w Polsce. 17 lutego 1941 r. został aresztowany

przez Niemców i umieszczony w więzieniu w Warszawie na Pawiaku. Wywieziono go do obozu koncentracyjnego w Auschwitz. Pod koniec lipca 1941 r., gdy z jego bloku uciekł pewien więzień, komendant Karl Fritsch skazał za to dziesięciu innych na śmierć głodową. Ojciec Maksymilian ofiarował się dobrowolnie pójść na śmierć za jednego ze skazanych więźniów – Franciszka Gajowniczką. Przeszło dwa tygodnie przebywał bez pożywienia i wody w bunkrze głodowym. 14 sierpnia 1941 r. został dobity przez Niemców zastrzykiem fenolu, następnego dnia jego ciało spalono w krematorium. W 1982 r. został kanonizowany, czyli ogłoszony świętym.

– W czym przejawiał się heroizm św. Maksymiliana?

Grupa IV

ARCYBISKUP ADAM STEFAN SAPIEHA

(ur. 14 maja 1867 r., zm. 23 lipca 1951 r.)

Pochodził z arystokratycznego rodu Sapiehów z Krasiczyna, od 1912 r. był biskupem krakowskim i członkiem austriackiej Izby Panów; przysługiwał mu tytuł książęcy. W czasie I wojny światowej założył Książęco-Biskupi Komitet Pomocy dla Dotkniętych Klęską Wojny. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, od 1926 r. był arcybiskupem metropolitą krakowskim. W czasie okupacji niemieckiej, po opuszczeniu Polski przez prymasa Augusta Hlonda, faktycznie kierował polskim episkopatem. Protestował, m.in. w pismach do najwyższych władz niemieckich, przeciwko polityce eksterminacji narodu polskiego i Żydów. Ze względu na jego międzynarodowe koneksje, powiązania rodzinne i autorytet, Niemcy nie odważyli się go aresztować. Potrafił otwarcie sprzeciwić się Niemcom, gdy np. generalny gubernator Hans Frank, najwyższy rangą przedstawiciel władz niemieckich w okupowanej Polsce, rezydujący na Wawelu, zaprosił go na spotkanie w dniu 20 kwietnia 1940 r. (był to dzień urodzin Hitlera). „Usłyszawszy to – czytamy w relacji naocznego świadka – ks. arcybiskup skierował do nas pytanie: «Co myślicie o tym?» Jednomyślnie odpowiedzieliśmy: «Trzeba iść» [...]. Tymczasem ks. metropolita skierował swój wzrok ku górze, ponad nami i po krótkiej chwili namysłu głosem stanowczym i nieco podniesionym rzekł: «Nie! Nie, oni i tak nic nie zmieniają, natomiast sfotografują mnie i napiszą w dziennikach, że polski biskup w dniu urodzin Hitlera przybył z życzeniami». [...]

Gość [niemiecki urzędnik, który przyszedł z zaproszeniem] zdumiał się bardzo negatywną odpowiedzią ks. arcybiskupa, oświadczając, że nie chce jej przyjąć do wiadomości, że nie wyobraża sobie tego, jakie groźne następstwa może spowodować zajęcie takiego stanowiska” (*Księga Sapieżyńska*, t. II, Kraków 1986, s. 247). W grudniu 1942 r., podczas spotkania z przedstawicielami niemieckiego rządu, arcybiskup Sapieha przedstawił Niemcom przykłady ich samowoli. Świadek tego spotkania tak je opisał: „Wprost zdrętwiałem, gdy Księżę Metropolita w sposób najbardziej odważny, punkt po punkcie, przedstawiał całe potworne wyniszczenie narodu polskiego. Wypowiedź Księcia Metropolity była tak odważna i stanowcza, że Niemcy zniecierpliwieni wstawali, dodając w końcu, że żaden z Polaków tak do nich nie przemawiał” (*Księga Sapieżyńska*, t. II, s. 281). Arcybiskup Sapieha, mianowany po wojnie kardynałem, przeszedł do historii jako „księżę niezłomny”.

- Dlaczego arcybiskupa Adama Sapiehę nazywamy księciem niezłomnym?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

ZAKOŃCZENIE

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Każdy obywatel i wszyscy rządzący są zobowiązani do działania na rzecz unikania wojen”.

(KKK 2308)

- Do czego zobowiązani są obywatele i rządzący?
- Jakie działania należy podejmować, aby zachować pokój na świecie?

Wszyscy możemy modlić się o pokój na świecie, wspierać akcje na rzecz pokoju i troszczyć się o dobre relacje z ludźmi.

Autorefleksja.

W Ewangelii według św. Łukasza (Łk 21,12-13) są zapisane takie słowa Pana Jezusa skierowane do uczniów: „Podniosą na was ręce i będą was prześladować. Wydadzą was do synagog i do więzień oraz z powodu mojego imienia wlec was będą do królów i namiestników. Będzie to dla was sposobność do składania świadectwa”.

Pomyśl:

- Jak troszczyć się o pokój w swoim otoczeniu?
- Jakie daję świadectwo wiary w Chrystusa wobec innych ludzi?

„Modlitwa o dar pokoju” św. Jana Pawła II.

„Boże ojców naszych, wielki i miłosierny! Panie życia i pokoju, Ojciec wszystkich ludzi. Twoją wolą jest pokój, a nie udręczenie. Potęp wojny i obal pychę gwałtowników. Wysłałeś Syna swego Jezusa Chrystusa, aby głosił pokój bliskim i dalekim i zjednoczył w jedną rodzinę ludzi wszystkich ras i pokoleń.

Niech już nie będzie więcej wojny – złej przygody, z której nie ma odwrotu, niech już nie będzie więcej wojny – kłębowa walki i przemocy. Spraw, niech ustanie wojna (...), która zagraża Twoim stworzeniom na niebie, na ziemi i w morzu.

Z Maryją, Matką Jezusa i naszą, błagamy Cię, przemów do serc ludzi odpowiedzialnych za losy narodów. Zniszcz logikę odwetów i zemsty, a poddaj przez Ducha Świętego nowe rozwiązania wielkoduszne i szlachetne, w dialogu i cierpliwym wyczekiwaniu – bardziej owocne niż gwałtowne działania wojenne.

Ojciec, obdarz nasze czasy dniami pokoju. Niech już nie będzie więcej wojny. Amen”.

W DOMU

Ułóż hasło promujące pokój na świecie.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew pieśni: „Boże, coś Polskę”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)

46. ŚW. MAKSYMILIAN KOLBE I INNI MĘCZENNICY II WOJNY ŚWIATOWEJ

Cele ogólne

Ukazanie świadków Ewangelii w XX i XXI wieku.

Wychowanie do bycia świadkiem Ewangelii we własnym środowisku.

Cele szczegółowe

Uczeń

Wiedza

- wskazuje najważniejsze fakty z życia św. Maksymiliana Marii Kolbego oraz innych wybranych świętych z czasów II wojny światowej (E.4.1; E.5.8),
- wymienia męczenników II wojny światowej z diecezji radomskiej (E.4; E.5).

Umiejętności

- określa, czym jest męczeństwo,
- wyjaśnia, na czym polega męczeństwo św. Maksymiliana Marii Kolbego i błogosławionych (E.3).

Postawy

- wzoruje się na przykładach życia świętych (E.4.a),
- przejawia postawę wdzięczności za świadków wiary (E.1.g),
- stara się naśladować przykład świętych polskich (E.5.c).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, techniki multimedialne, praca w grupach, analiza tekstu biblijnego, ekspozycja, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, *YOUCAT*, *Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, nagranie z piosenką, ilustracje (slajdy) przedstawiające wybranych męczenników i św. Maksymiliana Kolbe, karty pracy.

MODLITWA

„Akt wiary”.

WPROWADZENIE

Rozmowa kierowana na temat wiary. Katecheta rozmawia z uczniami na podstawie pytań:

- Jakie wartości są w życiu najważniejsze?
- Czym jest wiara?
- Do czego jest ona potrzebna?
- Jaki wpływ ma na nasze życie?

II wojna światowa to kres w historii Kościoła, kiedy to wielu ludzi dawało świadectwo swojej wiary i miłości wobec Ojczyzny. Pamięć o męczennikach, ofiarach wojny, prześladowań za wiarę jest obowiązkiem każdego człowieka, a dla chrześcijanina staje się szczególnym wezwaniem.

Każdy z nas spotkał się ze słowami: „świadectwo życia”, „męczeństwo”.

- Co oznaczają te sformułowania?

Świadectwo – to stwierdzenie rzeczywistości jakiegoś faktu, wypowiedź poświadczająca fakt bezpośrednio zaobserwowany.

Męczeństwo – w chrześcijaństwie jest rozumiane jako poświęcenie własnego życia dla Chrystusa, jako mężne i dobrowolne przyjęcie śmierci dla poświadczenia wyznawanej prawdy.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Odczytanie i analiza tekstów Pisma Świętego oraz nauczania Kościoła. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Potem przywołał do siebie tłum razem ze swoimi uczniami i rzekł im: «Jeśli kto chce pójść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech weźmie krzyż swój i niech Mnie naśladowuje! Bo kto chce zachować swoje życie, straci je; a kto straci swe życie z powodu Mnie i Ewangelii, zachowa je. Cóż bowiem za korzyść stanowi dla człowieka zyskać świat cały, a swoją duszę utracić?» (Mk 8,34-36).

– Na czym polega naśladowanie Chrystusa?

Grupa II

„Któż nas może odłączyć od miłości Chrystusowej? Utrapienie, ucisk czy prześladowanie, głód czy nagość, niebezpieczeństwo czy miecz? Jak to jest napisane:

Z powodu Ciebie zabijają nas przez cały dzień, uważają nas za owce przeznaczone na rzeź.

Ale we wszystkim tym odnosimy pełne zwycięstwo dzięki Temu, który nas umiłował. I jestem pewien, że ani śmierć, ani życie, ani aniołowie, ani Zwierzchności, ani rzeczy teraźniejsze, ani przyszłe, ani Moce, ani co wysokie, ani co głębokie, ani jakiegokolwiek inne stworzenie nie zdoła nas odłączyć od miłości Boga, która jest w Chrystusie Jezusie, Panu naszym” (Rz 8,35-39).

– O czym przekonuje św. Paweł?

– Czym jest dla człowieka prawdziwa i silna wiara?

Grupa III

„To jest moje przykazanie, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowalem. Nikt nie ma większej miłości od tej, gdy ktoś życie swoje oddaje za przyjaciół swoich” (J 15,12-13).

– Jakie jest największe przykazanie w Królestwie Bożym?

„Sensem naszego życia jest zjednoczenie się w miłości z Bogiem, pełnienie Jego woli” (YOUCAT 342).

„Męczeństwo jest najwyższym świadectwem złożonym prawdzie wiary; oznacza ono świadectwo aż do śmierci” (KKK 2473).

– Co jest najwyższym świadectwem wiary?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Historia Kościoła zna wielu świadków wiary. Są to ludzie, którzy kochali Boga i bliźniego, są nimi błogosławieni i święci, spośród których wielu było męczennikami.

Przykładem pójścia za Chrystusem, ofiarnej miłości i świadectwa wiary są: św. Maksymilian Maria Kolbe oraz 108 męczenników z okresu II wojny światowej. Grono 108 błogosławionych męczenników II wojny światowej to ludzie, którzy na pierwszym miejscu stawiali Boga. Ponieśli śmierć męczeńską, publicznie opowiedzieli się za wiernością Prawu Bożemu i za tym wszystkim, co oznacza być chrześcijaninem. Byli wielkimi patriotami. W gronie 108 męczenników, beatyfikowanych przez Papieża Jana Pawła II 13 czerwca 1999 r. w Warszawie, jest pięciu kapłanów z diecezji radomskiej.

Ekspozycja ilustracji (slajdu) przedstawiającej św. Maksymiliana. Omówienie życiorysu błogosławionych. Ekspozycja ilustracji (slajdów) przedstawiających męczenników diecezji radomskiej.

Praca w grupach.

Podział uczniów na pięć grup. Uczniowie na podstawie otrzymanych tekstów uzupełniają tabelę. Czas pracy: 10 minut.

MĘCZENNIK II WOJNY ŚWIATOWEJ		
Imię i nazwisko	Kim był?	Najważniejsze fakty z życia

Grupa I

ŚW. MAKSYMILIAN MARIA KOLBE (1894-1941)

Urodził się w Zduńskiej Woli. Rodzice Juliusz Kolbe i Marianna z Dąbrowskich. Miał czterech braci, z których dwóch zmarło w dzieciństwie. Na chrzcie otrzymał imię Rajmund.

Pierwsze nauki pobierał w domu, później w miejscowej szkole handlowej. Kiedy rodzice w poszukiwaniu pracy przeprowadzili się do Pabianic został ministrantem.

W wieku 12 lat przeżył niezwykle wydarzenie, które później sam opisał: „Prosiłem Matkę Bożą, żeby mi powiedziała, co ze mną będzie. Wtedy Matka Boża pokazała mi się trzymając dwie korony: jedną białą a drugą czerwoną. Spytała, czy chce tych koron; biała miała oznaczać, że wytrwam w czystości, a czerwona, że będę męczennikiem. Odpowiedziałem, że chcę. Wówczas Matka Boża mile na mnie spojrzała i znikła”.

Pod wpływem misji franciszkańskich prowadzonych w parafii pabianickiej, Rajmund z bratem Franciszkiem wstąpili do małego seminarium franciszkańskiego we Lwowie. Po nowicjacie i ukończeniu gimnazjum udał się na studia filozoficzne do Krakowa, a następnie na dalsze studia do Rzymu skąd wrócił z podwójnym doktoratem z filozofii i teologii.

Po złożeniu wieczystej profesji zakonnej (1 XI 1914 r.) przybrał imię Maria (na cześć Matki Bożej) i przyjął święcenia kapłańskie (28 IV 1918 r.).

Ojciec Maksymilian oddał się całkowicie we władanie Matce Bożej i dla Niepokalanej pragnął zdobyć wszystkich ludzi. Już jako ksiądz, w 1917 r. założył dzieło swojego życia – Rycerstwo Niepokalanej. W styczniu 1922 r. rozpoczął wydawanie miesięcznika „Rycerz Niepokalanej”. W Teresinie, w 1927 r. zbudował klasztor i nazwał go Niepokalanowem. Na terenie klasztoru zorganizował jednostkę straży pożarnej, drukarnię, w której wydawano nowe czasopiśma: „Rycerzyk Niepokalanej”, „Informator Rycerstwa Niepokalanej” i „Mały dziennik” oraz radiostację.

W lutym 1930 r. wraz z braćmi zakonnymi udał się do Japonii, do Nagasaki. We współpracy z miejscowym biskupem założył klasztor – „Ogród Niepokalanej”, małe seminarium i wydawał „Rycerza Niepokalanej” w języku japońskim.

Po powrocie do Polski pracował w Niepokalanowie. Kiedy wybuchła II wojna światowa w 1939 r. był to największy klasztor na świecie (liczył 622 braci, 13 ojców, 15 nowicjuszy i 122 uczniów małego seminarium). Hitlerowcy zawiesili działalność klasztoru. Pierwszy raz aresztowano Ojca Maksymiliana 19 IX 1939 r. Po uwolnieniu powrócił

do Niepokalanowa i kontynuował swoją działalność, m.in. organizował pomoc dla wysiedlanych z okolic poznania Polaków i ukrywających się Żydów.

16 II 1941 r. gestapo po raz drugi aresztowało ojca Kolbego i umieściło go w więzieniu na Pawiaku. Następnie został wywieziony do obozu w Oświęcimiu, gdzie otrzymał numer obozowy 16670.

Ojciec Maksymilian dobrowolnie ofiarował się na śmierć głodową za współwięźnia Franciszka Gajowniczką. Dobity zastrzykiem truciźny, zmarł 14 VIII 1941 r. w wigilię Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Do ostatnich chwil życia podtrzymywał innych na duchu, dzielił się tym co posiadał, był świadkiem Bożej miłości i wiary. Kanonizowany jako pierwszy polski męczennik okresu II wojny światowej przez papieża Jana Pawła II w Rzymie 10 X 1982 r.

Grupa II

BŁ. KS. KAZIMIERZ GRELEWSKI (1898-1941)

Był prefektem – katechetą szkół radomskich. Kochał dzieci i młodzież. Prowadził wzorowo organizacje religijne, mocno przywiązany do parafii i gorliwie pracujący dla niej. Bardzo skromny i pokorny. W czasie wojny nauczał na tajnych kompletach, pracował charytatywnie na rzecz dzieci – ofiar wojny. Pomagał więźniom radomskim. Za działalność został aresztowany i wywieziony do Oświęcimia. Będąc tam pełnił posługę kapłańską wśród więźniów – spowiadał, podtrzymywał na duchu, modlił się. Zginął powieszony w Oświęcimiu za kuchnią obozową. Przed śmiercią zawołał do oprawców: „Kochajcie Pana Boga”.

BŁ. KS. STEFAN GRELEWSKI (1889-1942)

Wzorowy kapłan, doktor prawa kanonicznego, duszpasterz robotników polskich we Francji i w Radomiu, prezes Związku Inteligencji polskiej w Radomiu, diecezjalny korespondent, dziennikarz, publicysta, tłumacz z języka niemieckiego, nauczyciel, katecheta, działacz, organizator. W czasie wojny uczył religii w tajnych szkołach gimnazjalnych i opiekował się obozami jeńców polskich w Radomiu (odprawiał Msze Święte, głosił kazania, zbierał żywność i odzież). Aresztowany na zlecenie gestapo i torturowany. Przewieziony do obozu w Oświęcimiu, gdzie zmarł z głodu i wycieńczenia. Ks. Stefan w życiu

kapłańskim był przykładny i gorliwy, sprawie Bożej i swemu powołaniu oddany całym sercem.

Grupa III

BŁ. KS. FRANCISZEK ROSŁANIEC (1889-1941)

To kapłan i naukowiec. Będąc uczniem Miejskiego Gimnazjum Rządowego w Radomiu (w czasie nasilonej rusyfikacji – zwłaszcza w szkołach), wykazał się odważnym patriotyzmem, przyłączając się wraz z kolegami do robotniczych protestów i strajków w Radomiu. Za opuszczenie zajęć szkolnych został (wraz z innymi) karnie usunięty z piątej klasy gimnazjum. Studiował na Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie, gdzie uzyskał tytuł doktora teologii. Ukończył trzyletnie studia specjalistyczne na Papieskim Instytucie Biblijnym w Rzymie, gdzie był wykładowcą przez 19 lat. Ks. Franciszek to wielki znawca teologii biblijnej i czołowy biblista polski. Będąc cenionym kapłanem i naukowcem został aresztowany przez gestapo już 4 X 1939 r. jako zakładnik. Był więziony w warszawskich więzieniach (m.in. na Pawiaku), a potem wywieziony do obozu zagłady w Sachsenhausen k. Berlina i do Dachau. W obozie głosił więźniom konferencje biblijne i podtrzymywał ich na duchu. Pomimo straszliwych warunków obozowych, zachował pogodę ducha, nie skarżył się wcale. Zawsze skromny, cichy, uprzejmy, co było bardzo trudne w warunkach obozowego życia. Według Świadcstwa księży – współwięźniów zmarł zagazowany spalinami samochodowymi, a ciało jego spalono w Hartheim k. Linzu.

Grupa IV

BŁ. KS. BOLESŁAW STRZELECKI (1896-1941)

To kapłan wielkiej gorliwości i niezwyklej dobroci serca, opiekun biednych i nieszczęśliwych. Posiadał tytuł doktora prawa kanonicznego. To gorliwy prefekt (ks. katecheta) wielu radomskich szkół i założyciel oraz opiekun Sodalicji Mariańskiej i Koła św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Założył też szkolną bibliotekę wiedzy religijnej. Sprawował opiekę duchową nad dziećmi w Ochronie nr 3 Towarzystwa Dobroczynności w Radomiu. Pełnił posługę kapelana więziennego w Radomiu i Rajcu (odprawiał niedzielną Mszę Świętą, głosił nauki i rekolekcje, spowiadał w każdym tygodniu). Ponadto był diecezjalnym kapłanem Harcerstwa i kapłanem Oddziału Radomskiego Związku Harcerstwa

Polskiego oraz członkiem Ogólnego Zarządu Polskiego Czerwonego Krzyża. Udzielał się społecznie w Towarzystwie Pracowniczym i Towarzystwie Chemiczno-Garbarskim. Poświęcił się całkowicie pracy duszpasterskiej i społecznej, dlatego porzucił pracę naukową. Po wybuchu wojny podtrzymywał na duchu ludzi załamanych psychicznie. Dlatego prawie każdą rozmowę rozpoczynał od słów: „Niech żyje Polska”. Zawsze wskazywał na Boga jako niezawodnego Opiekuna, a jego ulubionym powiedzeniem były słowa: „Jak Bóg zażąda”. Za swoją działalność w czasie wojny, hitlerowcy osadzili go w więzieniu radomskim i torturowali, a potem przewieźli do obozu zagłady w Oświęcimiu. W głodnej, obozowej społeczności rozwinął opiekę charytatywną, podtrzymywał na duchu i głosił więźniom, że Bóg ich kocha, a teraz doświadcza ich miłości w obozie. Wyczerpany torturami i ciężką pracą, biciem, zmarł w Oświęcimiu w opinii świętości i męczeństwa.

Grupa V

BŁ. KS. KAZIMIERZ SYKULSKI (1882-1941)

To gorliwy i odważny duszpasterz, który słynął jako znakomity kaznodzieja, przyciągający rzesze wiernych. Ukończył studia w Cesarskiej Rzymskokatolickiej Akademii w Sankt Petersburgu, otrzymując dyplom kandydata świętej Teologii. Jako kapelan wojskowy brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej w 1920 r., był też wybrany na posła do Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej, pracując przez dwie kadencje. Pracował w wielu parafiach diecezji sandomierskiej, między innymi jako proboszcz nowo powstałej parafii Opieki Najświętszej Maryi Panny w Radomiu (dzisiejsza katedra), a później i parafii św. Mikołaja w Końskich. Prowadził Sodalicję Mariańską i Trzeci Zakon św. Franciszka. Był przyjacielem robotników i ich rodzin. Niezwykłe aktywnie pracował na polu charytatywnym i społecznym. W 1938 r. został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi. Po wybuchu wojny natychmiast włączył się w dzieło pomocy ofiarom, pocieszał, pomagał w przenoszeniu chorych, spowiadał, udzielał wiatyku (Komunia Święta przed śmiercią). Ponadto niósł pomoc uciekinierom i wysiedleńcom. Wyjednał pozwolenie na działalność Komitetu Pomocy Ofiarom Wojny. Tworzył oddziały Komitetu Pomocy w okolicznych

gminach. Założył także dwie darmowe kuchnie. Utworzył stacje opieki nad Matką i Dziećmi. Opiekował się więźniami. Trzykrotnie aresztowany, torturowany i więziony, a na koniec przewieziony do obozu zagłady w Oświęcimiu. Był bardzo lubiany wśród współwięźniów. Dzielił z nimi swoje skromne porcje żywnościowe. Nie dostrzegano w nim zwątpienia, ani załamania. Krzepił ludzi nad duchu. Do parafian przy aresztowaniu mówił: „Nie płaczcie, Bóg jest z nami”. Został rozstrzelany w obozie oświęcimskim. Mieszkańcy Końskich, gdzie się urodził i pracował jako kapłan, wyrażają przekonanie, że zmarł jako męczennik za wiarę i Ojczyznę.

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

– Czego uczą nas męczennicy II wojny światowej?

Życie św. Maksymiliana i błogosławionych kapłanów męczenników diecezji radomskiej było pełne miłości do Boga i ludzi. Ta miłość przejawiała się w ofiarnej służbie wobec każdego człowieka. Uczą nas, jak zachować niezłomną wiarę w człowieczeństwo. Ukazują, że „bardziej trzeba słuchać Boga niż ludzi”, być do końca wiernym Chrystusowi i Jego Ewangelii.

ZAKOŃCZENIE

Męczennicy „stanowią dla nas wzór do naśladowania, z ich krwi winniśmy czerpać moce do codziennej ofiary, jaką mamy składać Bogu z naszego życia. Są dla nas przykładem, byśmy tak jak oni odważnie dawali świadectwo wierności krzyżowi Chrystusa” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej, Bydgoszcz, 7 czerwca 1999 r.*).

– Kto jest dla nas przykładem niezłomnej wierności Chrystusowi?

Naszym chrześcijańskim zadaniem jest troska o to, aby być wiarygodnym świadkiem Chrystusa, tak jak byli nimi męczennicy i wielu innych wytrwałych w wierze chrześcijan. Kościół wskazuje błogosławionych i świętych i wzywa nas do naśladowania ich na drodze do świętości.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób rozwijam i umacniam wiarę?
- Jak często proszę Boga o umocnienie swojej wiary?
- W czym naśladowuję błogosławionych i świętych?

PRACA DOMOWA

Pomódl się o umocnienie swojej wiary.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Nie zdejmę krzyża”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

47. ŚWIADKOWIE WIARY CZASÓW STALINOWSKICH

Cele ogólne

Ukazanie heroicznej postawy świadków wiary w obliczu represji w okresie stalinizmu.

Wychowanie do bycia świadkiem wiary we własnym środowisku.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia postaci duchownych represjonowanych w okresie stalinizmu, którzy złożyli wówczas świadectwo wiary (E.3),
- charakteryzuje przykłady świadków wiary (E.3),
- podaje znaczenie pojęcia: „stalinizm”.

Umiejętności

- przedstawia stosunek komunizmu do religii i Kościoła.
- dostrzega znaczenie wierności przekonaniom w życiu poznanych świadków wiary (E.4.1),
- opowiada o roli Kościoła w czasach stalinowskich (E.3.10).

Postawy

- przejawia postawę wdzięczności za świadków wiary (E.1.g),
- stara się naśladować świadków wiary (E.5.c).

Metody i formy

Wykład, wywiad, techniki multimedialne, niedokończone zdanie, tekst luk, praca w grupach, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, kartki z życiorysami biskupa Czesława Kaczmarka, prymasa Polski Stefana Wyszyńskiego, biskupa Antoniego Baraniaka, fotografie (slajdy) wymienionych duchownych oraz Józefa Stalina, prezydenta Bolesława Bieruta, ilustrowane albumy poświęcone prymasowi Wyszyńskiemu i biskupowi Baraniakowi, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Wykład.

Po zakończeniu II wojny światowej i klęsce Niemiec, zgodnie z decyzją Wielkich Mocarstw, Polska nie odzyskała pełnej suwerenności i znalazła się w strefie wpływów Związku Radzieckiego. Pełnię władzy w kraju przejęła partia komunistyczna. Komunizm, podobnie jak niemiecki nazizm, był programowo ateistyczny, to znaczy nie uznawał istnienia Boga. Jako doktryna chciał zbudować społeczeństwo równych obywateli dysponujących wspólną własnością, natomiast jako ustrój polityczny dążył do objęcia kontrolą wszystkich aspektów życia społecznego. Komuniści, którzy dzięki poparciu Związku Radzieckiego objęli władzę w Polsce po II wojnie światowej, początkowo liczyli się z wpływem społecznym Kościoła i tworzyli pozory tolerancji i szacunku dla tej instytucji, duchowieństwa i wiernych. Tuż po wojnie uczestniczyli we wszystkich ważniejszych uroczystościach kościelnych oraz w procesjach Bożego Ciała. Oprawę religijną miały także niektóre imprezy państwowe. Dochodziło do sytuacji absurdalnych, gdy komunistyczni działacze, wojskowi i urzędnicy, znani z ateistycznych przekonań, udawali praktyki religijne. Zachowały się fotografie, na których widać klęczących dygnitarzy komunistycznych, z prezydentem Bolesławem Bierutem na czele. Tymczasem, jak pisał sekretarz Bieruta Stanisław Łukasiewicz: „Bierut bardzo ostro osądzał kler. Mówił, że proboszcz wiejski jest główną podporą ciemnogrodu w naszym kraju. [...] O klerze wypowiadał się zawsze z prawdziwą złością”.

Prezentacja fotografii (slajdu) Bolesława Bieruta (1892-1956), przywódcy partii komunistycznej w Polsce, komunistycznego prezydenta RP oraz zdjęcia przedstawiające udział komunistów w uroczystościach kościelnych w pierwszych latach powojennych, np. w procesji Bożego Ciała (do pobrania z Internetu).

Udawanie praktyk religijnych i fasadowe sprzyjanie Kościołowi zakończyło się, gdy komuniści dwa lata po wojnie umocnili swoją władzę. Rozpoczął się okres, który nazywamy stalinizmem i równocześnie rozpoczęły się represje wobec Kościoła. Komuniści aresztowali wielu duchownych, którzy prowadzili aktywną działalność społeczną, zaczęli kontrolować seminaria, usuwać z bibliotek kościelnych książki krytyczne wobec ideologii komunistycznej, ograniczać prawa wierzących, rugować obecność religii w przestrzeni publicznej.

Wyjaśnienie pojęcia: „stalinizm”.

Stalinizm – był systemem poglądów ideologicznych i sposobem władania państwem komunistycznym, ukształtowanym, gdy w Związku Radzieckim rządził jako dyktator Józef Stalin (1879-1953), szczególnie po 1929 r. Po II wojnie światowej został narzucony innym państwom tzw. Bloku Wschodniego, w tym Polsce. Dążył do całkowitej kontroli państwa nad jednostką poprzez działania biurokracji partii komunistycznej i aparatu bezpieczeństwa. Okres stalinizmu trwał do 1956 r.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Kto chce znaleźć swe życie, straci je, a kto straci swe życie z mego powodu, znajdzie je” (Mt 10,39).

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Kto chce znaleźć swe życie, straci je, a kto straci swe życie z mego powodu, znajdzie je”.

(Mt 10,39)

Analiza tekstu biblijnego.

- O kim mówi Pan Jezus?
- Co zyskują ludzie wierni Jezusowi?

Pan Jezus wiele razy mówił Apostołom o prześladowaniach z powodu wiary w Niego oraz wierności Ewangelii. Ten, kto jest świadkiem wiary otrzyma nagrodę w niebie – życie wieczne.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Praca w grupach – wywiad.

Podział uczniów na trzy grupy. Uczniowie otrzymują kartki z życiorysami duchownych – świadków wiary okresu stalinizmu. Zapoznają się z nimi. Następnie dzielą role na dziennikarzy i świadka wiary. Układają pytania do życiorysu świadka wiary, które będą zadawane w czasie prezentacji pracy w grupach. Czas pracy: 8 minut.

Grupa I

BISKUP CZESŁAW KACZMAREK

(ur. 16 kwietnia 1895 r., zm. 26 sierpnia 1963 r.)

Od 1938 r. był biskupem kieleckim, podczas II wojny światowej prowadził działalność charytatywną. Został aresztowany przez władze komunistyczne w styczniu 1951 r., był sądzony we wrześniu 1953 r. w pokazowym procesie, który miał skompromitować Kościół. Oskarżono go o kolaborację z Niemcami, usiłowanie obalenia ustroju Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i propagandę na rzecz „waszyngtońsko-watykańskich mocodawców”, czyli na rzecz państw Zachodu. Zarzucono mu szpiegostwo na rzecz Stanów Zjednoczonych. W śledztwie stosowano brutalne metody. Sterroryzowany biskup przyznał się do zarzucanych mu czynów. Został skazany na 12 lat więzienia. Podczas pobytu w więzieniu w ciężkich warunkach stracił zdrowie. Zwolniony w 1957 r., powrócił do diecezji kieleckiej, szykanowano go jednak na różne sposoby do końca życia, m.in. pomówieniami i oszczerstwami. Oficjalnie został uniewinniony dopiero po zmianach ustrojowych w 1990 r.

Grupa II

PRYMAS POLSKI STEFAN WYSZYŃSKI

(ur. 3 sierpnia 1901 r., zm. 28 maja 1981 r.)

Od 1946 r. był biskupem diecezji lubelskiej, od 1948 r. arcybiskupem gnieźnieńskim i warszawskim oraz prymasem Polski. W obliczu

walki komunistów z religią był zwolennikiem wypracowania porozumienia, na którym miały opierać się relacje państwa i Kościoła. Porozumienie to zostało zawarte 14 kwietnia 1950 r., na jego mocy, np. utrzymano nauczanie religii w szkołach. W sytuacji ciągłego łamania tego porozumienia przez komunistów w czerwcu 1953 r. zaprotestował przeciw polityce władz. Został w związku z tym protestem pozbawiony przez komunistów prawa do pełnienia funkcji kościelnych i aresztowany 25 września 1953 r. Był więziony kolejno w Rywałdzie, Stoczku Warmińskim, Prudniku i Komańczy. W areszcie napisał dziennik pt. *Zapiski więzienne*. Nieustannie był inwigilowany i podsłuchiwany. W październiku 1956 r., po zmianach politycznych w Polsce i chwilowym złagodzeniu kursu politycznego władz wobec Kościoła, został zwolniony z aresztu i powrócił do Warszawy. Doprowadził do zawarcia nowego, korzystnego dla Kościoła porozumienia z władzami, na mocy którego np. w szkołach przywrócono naukę religii. Od 1953 r. był kardynałem, przeszedł do historii jako Prymas Tysiąclecia. Został uznany za jednego z największych Polaków XX wieku, jego imię nosi jeden z uniwersytetów w Warszawie.

Grupa III

BISKUP ANTONI BARANIAK

(ur. 1 stycznia 1904 r., zm. 13 sierpnia 1977 r.)

Od 1933 r. pełnił funkcję sekretarza prymasa Polski Augusta Hlonda, a następnie prymasa Stefana Wyszyńskiego, od 1951 r. był biskupem pomocniczym gnieźnieńskim. Jako bliski współpracownik prymasa Wyszyńskiego został uwięziony przez komunistów we wrześniu 1953 r., następnego dnia po aresztowaniu prymasa. Był więziony bez procesu 27 miesięcy. Przetrzymywano go w celi np. z hitlerowskimi zbrodniarzami w więzieniu przy ul. Rakowieckiej w Warszawie. Usiłowano wymusić na nim zeznania, które później komuniści chcieli wykorzystać w planowanym procesie przeciwko prymasowi Wyszyńskiemu. W celu wymuszenia zeznań stosowano wobec niego różne tortury, np. przetrzymywano go bez ubrania w wilgotnej celi, w której z sufitu nieustannie kapłała woda, umieszczano w tzw. mokrym karcerze, tzn. w celi z fekaliami, dawano mu zastrzyki (miał później do nich uraz, nie lubił także, gdy ktoś za nim stał). Był przesłuchiwany 145 razy. Nie ugiął się jednak, ale w ciężkich warunkach

więziennych bezpowrotnie stracił zdrowie. Jego niezłomna postawa prawdopodobnie uchroniła prymasa Wyszyńskiego przed pokazowym procesem sądowym. Ponieważ nie dał się złamać mimo tortur, komuniści nie zdobyli zeznań, którymi mogli obciążyć prymasa. Odyzyskał wolność w październiku 1956 r. Ogromne wyczerpanie psychiczne podczas pobytu w więzieniu sprawiło, że do końca życia miał problemy z koncentracją. Od 1957 r. był arcybiskupem poznańskim.

Prezentacja fotografii (slajdów) opisanych osób – portretowe i sytuacyjne.

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Kościół katolicki w Polsce w okresie stalinowskim musiał zmierzyć się z polityką władz państwowych, zmierzających do ateizacji polskiego społeczeństwa. Zamiaru tego nie udało się władzom zrealizować dzięki niezłomnej postawie wielu duchownych – świadków wiary. Podczas lekcji poznaliśmy jedynie wybrane sylwetki takich duchownych – więzionych i szykanowanych. Lista duchownych w różny sposób wtedy represjonowanych jest o wiele większa. Zastanów się, jakie znaczenie może mieć ich postawa dla kolejnych pokoleń ludzi wierzących.

Katechizm Kościoła Katolickiego poucza:

„Nienawiść zamierzona jest przeciwna miłości. Nienawiść do bliźniego jest grzechem, gdy człowiek dobrowolnie chce dla niego zła. Nienawiść jest grzechem ciężkim, gdy dobrowolnie życzy się bliźniemu poważnej szkody. «A Ja wam powiadam: Miłujcie waszych nieprzyjaciół i módlcie się za tych, którzy was prześladują; tak będziecie synami Ojca waszego, który jest w niebie...» (Mt 5,44-45)” (KKK 2303).

Autorefleksja.

Pomyślmy, w jaki sposób możemy dawać świadectwo wiary we współczesnym, coraz bardziej zlaicyzowanym, tzn. pozbawionym odniesień do Boga, świecie.

Pomyślmy:

- W jaki sposób daję świadectwo wiary we współczesnym świecie?
- W czym mogę naśladować świadków wiary?

„Modlitwa za prześladowanych chrześcijan”.

„Boże, poprzez tajemnicze zrządzenie Twej Miłości, pozwoliłeś swemu Kościołowi uczestniczyć w cierpieniu Twego Syna, wzmocnij nasze Siostry i Braci, którzy z powodu swej wiary są prześladowani.

Obdarz ich swoją mocą i wytrwałością, aby w każdym ucisku pokładali w Tobie całą swą ufność, a w cierpieniu wiernie świadczyli o Tobie.

Podaruj im radość z uczestnictwa w ofierze Chrystusa i obdarz pewnością, że ich imiona są zapisane w Księdze Życia.

Daj im siłę do naśladowania Chrystusa, która wesprze ich w dźwiganii Krzyża, a w utrapieniu ustrzeże ich chrześcijańską wiarę.

Przez Chrystusa Pana naszego. Amen”.

W DOMU

Napisz, jakie znaczenie może mieć postawa bł. Kardynała Stefana Wyszyńskiego dla kolejnych pokoleń ludzi wierzących.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Wierzę w Ciebie, Panie”.

(odtworzenie nagrania z pieśnią)

48. „UBOGICH ZAWSZE U SIEBIE MIEĆ BĘDZIECIE” – ŚW. MATKA TERESA Z KALKUTY

Cele ogólne

Ukazanie świadków Ewangelii w XX i XXI wieku na przykładzie św. Matki Teresy z Kalkuty.

Kształtowanie postawy miłości wobec bliźnich.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, czym jest miłość i miłosierdzie,
- opowiada o życiu św. Matki Teresy z Kalkuty (E.4),
- wykazuje aktualność myśli św. Matki Teresy z Kalkuty, opowiada o roli założonych przez nią wspólnot (E.4.1).

Umiejętności

- analizuje teksty źródłowe mówiące o postawie wobec bliźnich,
- wskazuje, jaką postawę powinien przyjąć człowiek wobec bliźniego,
- uzasadnia, że działalność św. Matki Teresy z Kalkuty jest świadectwem prowadzenia ludzi do zbawienia (E.3.1; E.3.11).

Postawy

- podaje sposoby pomocy bliźniemu,
- ocenia swoją postawę wobec bliźnich,
- wzoruje się na przykładach życia św. Matki Teresy z Kalkuty (E.4.a).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, katalog pytań, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstu źródłowego, pogadanka, techniki multimedialne, praca w grupach, katalog pytań, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, Jan Paweł II, *Dies Domini*, prezentacja multimedialna, ilustracja i życiorys św. Matki Teresy z Kalkuty, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Skład Apostolski”.

WPROWADZENIE

Rozmowa kierowana na temat: miłości, miłosierdzia, świętości.

- Czym jest miłość?
- Wobec kogo okazujemy miłość?
- Jakie są przymioty miłości?
- Co to jest miłosierdzie?
- Kto jest naszym bliźnim?

Miłość to jedna z trzech cnót Boskich – cnota kardynalna. Jest to postawa, w której pragniemy dobra dla drugiej osoby. Miłość to dar nadany przez Pana Boga. Stanowi zasadniczą potrzebę ludzkiego serca, gdyż każdy człowiek został stworzony z miłości i do miłości. Dlatego też każdy z nas, chce kochać i pragnie być kochanym.

Przymioty miłości (*możemy wykorzystać tekst Listu św. Pawła do Koryntian*): bezinteresowna, cierpliwa, hojna, wierna, przebacząca, darmowa, bez zazdrości.

Miłosierdzie to miłość, która przejawia się w działaniu na rzecz drugiego człowieka.

Miłość do Boga i miłosierdzie względem człowieka prowadzą do świętości.

ROZWINIĘCIE

O miłosierdziu uczy Jezus. Zastanówmy się nad postawą osób, o których Jezus mówi w przypowieści.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Powstał jakiś uczony w Prawie i wystawiając Go na próbę, zapytał: Nauczycielu, co mam czynić, aby osiągnąć życie wieczne? Jezus mu odpowiedział: Co jest napisane w Prawie? Jak czytasz? On rzekł: Będiesz miłował Pana, Boga swego, całym swoim sercem, całą swoją duszą, całą swoją mocą i całym swoim umysłem; a swego bliźniego jak

siebie samego. Jezus rzekł do niego: Dobrześ odpowiedział. To czyń, a będziesz żył. Lecz on, chcąc się usprawiedliwić, zapytał Jezusa: A kto jest moim bliźnim? Jezus nawiązując do tego, rzekł: Pewien człowiek schodził z Jerozolimy do Jerycha i wpadł w ręce zbójców. Ci nie tylko że go obdarli, lecz jeszcze rany mu zadali i zostawiwszy na pół umarłego, odeszli. Przypadkiem przechodził tą drogą pewien kapłan; zobaczył go i minął. Tak samo lewita, gdy przyszedł na to miejsce i zobaczył go, minął. Pewien zaś Samarytanin, będąc w podróży, przechodził również obok niego. Gdy go zobaczył, wzruszył się głęboko: podszedł do niego i opatrzył mu rany, zalewając je oliwą i winem; potem wsadził go na swoje bydlę, zawiózł do gospody i pielęgnował go. Następnego zaś dnia wyjął dwa denary, dał gospodarzowi i rzekł: Miej o nim staranie, a jeśli co więcej wydasz, ja oddam tobie, gdy będę wracał. Któryż z tych trzech okazał się, według twego zdania, bliźnim tego, który wpadł w ręce zbójców? On odpowiedział: Ten, który mu okazał miłosierdzie. Jezus mu rzekł: Idź, i ty czyń podobnie!" (Łk 10,25-37).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jak wobec poszkodowanego postąpili: kapłan, lewita i Samarytanin?
- Do czego wzywa Pan Jezus słowami: „Idź, i ty czyń podobnie!”?

Każdy człowiek ma wybór i w określonej sytuacji może się w różny sposób zachować.

Miłość do bliźniego jest sprawdzianem tego, czy nasza miłość do Boga jest prawdziwa. W drugim człowieku powinniśmy widzieć obecność Boga. Służba bliźniemu jest zawsze odpowiedzią na miłość Boga.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Zaprawdę, powiadam wam: Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili”.

(Mt 25,40)

- O czym poucza nas Pan Jezus?

Z miłości do Pana Boga wynikają nasze dobre uczynki.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Ojciec święty Jan Paweł II mówi, że troska o innych musi być konkretna, wyrażająca się w czynach.

„Niech rozejrzy się dokoła, aby odszukać ludzi, którzy mogą potrzebować jego solidarności. Może się zdarzyć, że w jego najbliższym sąsiedztwie albo w kręgu znajomych są ludzie chorzy, starzy, dzieci, imigranci, którzy (...) boleśnie odczuwają swoją samotność, ubóstwo i cierpienie. (...) troska o innych nie może się wyrażać w sporadycznych działaniach” (*Dies Domini*, 72).

– Do czego zachęca św. Jan Paweł II?

Poznając żywoty świętych, dowiadujemy się jak wiele dobrego uczynili z miłości do Boga i człowieka.

Prezentacja ilustracji (slajdu) przedstawiającej św. Matkę Teresę z Kalkuty.

Projekcja filmu: „Skarby Kościoła 5 września | Św. Matka Teresa z Kalkuty”.

(<https://youtu.be/kyx2EnN2zu0>)

Praca w grupach – katalog pytań.

Podział uczniów na cztery grupy. Uczniowie otrzymują tekst życiorysu św. Matki Teresy z Kalkuty i układają do niego pytania. Czas pracy: 7 minut.

Matka Teresa z Kalkuty urodziła się 26 sierpnia 1910 r. w należą-
cym wówczas do Serbii mieście Skopje (obecnie stolica Macedonii),
jako Ganxhe – Agnieszka Bojaxhiu (czyt. Ganż Bojadziu) – trzecie, naj-
młodsze dziecko Albańczyków Kole (Mikoiaj) i Drane Bojaxhiu.

Ojciec pouczał: „moje dzieci, nie bierzcie do ust nawet kęsa, jeśli wcześniej nie podzielicie się z innymi”. Matka Drane miała bardzo tradycyjne poglądy na rolę kobiety w rodzinie. Bardzo wierząca, uczyła dzieci wiary i czynnej miłości, życia chrześcijańskiego popartego czynami miłosierdzia.

W 1928 r. złożyła prośbę o przyjęcie do Zgromadzenia Sióstr Loretanek. Wyjechała do Irlandii gdzie uczyła się języka angielskiego. 12 października 1928 r. otrzymała habit, wstąpiła do postulatu i przybrała imię: Maria Teresa od Dzieciątka Jezus – na cześć małej Teresy z Lisieux, wskazującej drogę do świętości przez wierność w małych sprawach.

23 maja 1929 r. rozpoczęła nowicjat w Kalkucie w Indiach. Po pierwszych ślubach zakonnych rozpoczęła pracę jako nauczycielka geografii i historii w przyklasztornej szkole sióstr Loretanek w zamkowej dzielnicy Kalkuty. Uczyła też w szkole z internatem dla dziewcząt z rozbitych rodzin i sierot – tu zobaczyła nędzę i głód. 24 maja 1937 r. złożyła śluby wieczyste – ubóstwa, posłuszeństwa i czystości. W 1943 r. w Indiach wybuchła wojna. Szkoły były wykorzystywane jako szpitale. Loretanki zajmowały się rannymi i chorymi. W 1946 r. Hindusi walczyli o uwolnienie spod panowania brytyjskiego. Na ulicach Kalkuty trwały walki. Siostra Teresa, mimo niebezpieczeństw, często opuszczała mury klasztoru, by zdobyć pożywienie dla uczniów i innych przebywających w szkole. Wkrótce zachorowała na gruźlicę. Nie była w stanie dalej pracować i dlatego została wysłana do miejscowości Darjeeling u podnóża Himalajów. Kiedy 10 września 1946 r. jechała pociągiem do Darjeeling przeżyła coś, co nazwała potem powołaniem w powołaniu. Usłyszała wyraźnie wewnętrzny głos, by porzucić wszystko i naśladować Jezusa zamieszkać na ulicach Kalkuty razem z nędzarzami, by im służyć.

„Miałam opuścić klasztor i pomagać biednym, żyjąc pośród nich, lecz dotrzymać ślubów; założyć nowe zgromadzenie pracując w duchu ubóstwa i radości na rzecz najbiedniejszych z biednych, mieszkających w dzielnicach nędzy”.

16 sierpnia 1948 r. udała się do Patny na kurs pielęgniarski, do sióstr misji medycznej pracujących przy szpitalu Świętej Rodziny.

Po kilku tygodniach wróciła do Kalkuty. Założyła tu szkołę dla biednych dzieci. W marcu 1949 r. dołączyły do niej pierwsze współtowarzyszki, wywodzące się z dawnych uczennic. Mottem ich posługi stały się słowa zaczerpnięte z Ewangelii św. Mateusza: „Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniejszych, Mnieście uczynili”. Źródłem duchowej siły Matki Teresy była żarliwa modlitwa i wielogodzinna adoracja Jezusa ukrytego w Najświętszym Sakramencie.

Przez dziesięć lat siostry założyły: Dom Czystego Serca dla Umierających, Dom dla Dzieci Opuszczonych, Przychodnię dla Trędowatych.

Od 1965 r. rozpoczęły pracę na całym świecie. Pierwsza placówka poza Indiami powstała w Wenezueli. W 1968 r., odpowiadając na prośbę papieża Pawła VI, założyły dom w Rzymie, w biednej dzielnicy imigrantów z Sycylii i Sardynii. W tym samym roku założyły domy w Afryce (Tanzania), Australii, w 1970 r. – w Jerozolimie i Londynie. Pod koniec życia Matki Teresy jej dzieło liczyło 4000 sióstr, ok. 400 braci, 20 kapłanów, 35 seminarzystów, ponad 600 domów w 127 krajach, niezliczone rzesze współpracowników i wolontariuszy. Matka Teresa z Kalkuty za swą działalność otrzymała w 1979 r. Pokojową Nagrodę Nobla.

Zmarła 5 września 1997 r. Kanonizowana przez papieża Franciszka 4 września 2016 r.

Prezentacja pracy w grupach – uczniowie zadają pytania pozostałym grupom.

Podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ZAKOŃCZENIE

Św. Matka Teresa z Kalkuty napisała:

„Jesteśmy tacy mali i wszystko wydaje się nam małe. Lecz Bóg, który jest wszechmogący, wszystko widzi wielkie. Nawet jeśli tylko napiszesz list ślepcowi, albo chociażby siądziesz i wysłuchasz go,

albo przyniesiesz mu pocztę, bądź kogoś odwiedzisz lub przyniesiesz komuś kwiaty – drobne rzeczy – zrobisz komuś pranie czy posprzątasz w mieszkaniu. Bardzo skromne dzieło, oto gdzie muszę być ja i musisz być ty. Gdyż wielu jest ludzi, którzy potrafią czynić wielkie rzeczy. Ale jest tak niewielu, którzy robią małe” (*„Wszystko zaczyna się od modlitwy”. Rozważania Matki Teresy o życiu duchowym dla wyznawców wszystkich wiar*, Warszawa 1998).

– O jakich czynach miłosierdzia mówi Matka Teresa?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Autorefleksja.

Matka Teresa uczy, jak dzielić się miłością. Przykład jej życia wzywa nas do refleksji nad tym, jaka jest nasza postawa wobec drugiego człowieka.

Pomyślmy:

- Jak postępuję wobec bliskich, rodziców i rodzeństwa?
- Jak zachowuję się wobec nauczycieli?
- Jak odnoszę się do swoich kolegów?
- Jak traktuję ludzi, których spotykam w swoim otoczeniu?

*Śpiew: „Miłość Bożą w sercu swym dzisiaj mam”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)*

PRACA DOMOWA

Włącz się w pracę szkolnej grupy wolontariatu lub zrób dobry uczynek dla Twoich bliskich.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Pokaz slajdu z tekstem modlitwy.

„Panie, otwórz nasze oczy, abyśmy w naszych braciach i siostrach Ciebie rozpoznali.

Panie, otwórz nasze uszy, abyśmy usłyszeli płacz i wołanie głodnych, zmarzniętych, przerażonych i zgnębionych.

Panie, otwórz nasze serca, abyśmy potrafili kochać siebie tak, jak Ty nasz kochasz.

O Boże, daj nam prośbę, dar z wszystkich, jakie znamy, najcenniejszy: serce przepełnione miłością do Chrystusa”.

(Modlitwa Matki Teresy z Kalkuty)

49. ROLA MARYI W HISTORII POLSKI XX WIEKU

Cele ogólne

- Ukazanie Maryi i Jej roli w historii Polski w XX wieku.
- Kształtowanie postawy wdzięczności i zawierzenia Maryi.

Cele szczegółowe

Uczeń

Wiedza

- określa rolę Maryi w historii naszego Narodu (E.5),
- podaje wydarzenia i ich daty, które doprowadziły do uznania, że Maryja jest Królową Polski.

Umiejętności

- wymienia wydarzenia historii Polski XX wieku, w których Maryja odgrywa szczególną rolę (E.5.7),
- wskazuje na wydarzenia, które wpłynęły na budowanie tożsamości narodowej Polaków w XX w. (E.5.9),

Postawy

- wyraża wdzięczność Maryi za Jej obecność w dziejach narodu polskiego,
- przyjmuje postawę zawierzenia i wdzięczności Maryi,
- przyjmuje postawę troski o dobro Ojczyzny (E.1.h),
- kształtuje postawę patriotyzmu i odpowiedzialności za losy Narodu (E.5.b).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, analiza tekstu źródłowego, ekspozycja, pogadanka, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, prezentacja multimedialna – obrazy przedstawiające: Matkę Bożą Królową Polski, „Cud nad Wisłą”, slajdy z tekstem *Ślubów Jasnogórskich* i informacjami, nagranie z *Apelem Jasnogórskim*.

MODLITWA

„Pod Twoją obronę...”

WPROWADZENIE

Przypomnienie wydarzeń z życia Maryi.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Maryja urodziła się w Nazarecie, Jej rodzice to Joachim i Anna. Życie Maryi opisują księgi Pisma Świętego. Stary Testament w Księdze Rodzaju zapowiada Jej przyjście, a najważniejsze wydarzenia Jej życia znajdujemy na kartach Nowego Testamentu: zwiastowanie, nawiedzenie św. Elżbiety, zaślubiny z Józefem, narodziny Jezusa, ucieczka do Egiptu, życie ukryte w Nazarecie i towarzyszenie Jezusowi w czasie Jego publicznej działalności, obecność w czasie męki, śmierci i zmartwychwstania, obecność w czasie zesłania Ducha Świętego, wniebowzięcie. Bóg przygotowując Maryję do roli Bożej Rodzicielki zachował Ją od grzechu pierworodnego, obdarzył łaską Wieczystego Dziewictwa, a Jej dusza i ciało zostały wzięte do nieba.

ROZWINIĘCIE

Od początku chrześcijaństwa ludzie w szczególny sposób oddawali cześć Maryi.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Wtedy Maryja rzekła:
«Wielbi dusza moja Pana,
i raduje się duch mój w Bogu, moim Zbawcy.
Bo wejrzał na uniżenie Służebnicy swojej.
Oto bowiem błogosławić mnie będą odtąd wszystkie pokolenia,
gdyż wielkie rzeczy uczynił mi Wszechmocny.
Święte jest Jego imię” (Łk 1,46-49).

Analiza tekstu biblijnego.

- O czym mówi Maryja w hymnie *Magnificat*?
- Co wyraża Maryja słowami hymnu?

Maryja pokornie przyjęła wolę Boga i wyraziła Mu swoje uwielbienie.

W historii naszego Narodu Maryja wielokrotnie przychodziła z pomocą.

W XX wieku kult Maryi i wiara w Jej wstawiennictwo jest szczególnie widoczna. Mają miejsce wydarzenia, które są ukoronowaniem wielowiekowego zawierzenia i oddania. Aby zrozumieć rolę Maryi w historii Polski XX w. trzeba sięgnąć do wydarzeń z przeszłości.

Propozycja 1

Praca w grupach lub zastosowanie elementów lekcji odwróconej (podajemy uczniom link do artykułu; uczniowie zapoznają się z tekstem w domu; na katechezie, podzieleni na grupy, wypisują jak najwięcej informacji zapamiętanych z tekstu).

Propozycja 2

Katecheta odczytuje tekst. Uczniowie tworzą kalendarium wydarzeń, które doprowadziły do uroczystego ogłoszenia Maryi Królową Polski i innych wydarzeń XX w. w naszym kraju.

Wydarzenia, które miały miejsce w XX wieku historii naszego kraju są potwierdzeniem, że Maryja w szczególny sposób opiekuje się naszą Ojczyzną.

Prezentacja multimedialna – obrazy przedstawiające: „Cud nad Wisłą”, wizerunek Maryi Królowej Polski, slajd z tekstem „Ślubów Jasnogórskich”, slajdy z informacjami.

„CUD NAD WISŁĄ”

W 1920 roku do Polski wkroczyła Armia Czerwona. Wobec ogromnego zagrożenia, gdy oddziały bolszewików znalazły się niedaleko Warszawy, Episkopat Polski ponownie, 27 lipca 1920 r., wybiera Maryję Królową Polski. Według świadków, Matka Boska w czasie najbardziej

zgorzałych walk dwa razy ukazała się nad polem bitwy. Pierwszy raz 14 sierpnia pod Ossowem, kiedy bohaterski ks. Ignacy Skorupka prowadził żołnierzy do ataku. Drugi raz Maryja ukazała się 15 sierpnia 1920 r. w Uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, w czasie decydującej bitwy pod Wólką Radzymińską, gdzie porucznik Pogonowski w brawurowym natarciu rozbił znacznie silniejszego przeciwnika. Na niebie pojawiła się Matka Boża z połamanymi strzałami w rękach. Żołnierze polscy nie widzieli swojej Królowej unoszącej się bezpośrednio nad polem bitwy. Ze zdumieniem obserwowali paniczną ucieczkę „czerwonych”. Dopiero po walce dowiedzieli się od miejscowej ludności, co było przyczyną nieoczekiwanego odwrotu bolszewików. Jeńcy-Rosjanie otwarcie przyznawali, że ukazanie się Bogurodzicy było przyczyną ucieczki z pola walki. „Was się nie boimy, ale z Nią walczyć nie będziemy!” – mówili. Bolszewicy ustąpili, bóg, który przeszedł do historii, nazywano: „Cudem nad Wisłą”.

MARYJA KRÓLOWĄ POLSKI

12 października 1923 r. Kongregacja Obrzędów oficjalnie wyznaczyła święto Matki Bożej Królowej Polski. Zostało ono wyznaczone na dzień 3 maja (w nawiązaniu do uchwalonej 3 maja 1791 r. Konstytucji Polski). Do *Litanii Loretańskiej* dodano wezwanie: „Królowo Polski – módl się za nami”. W 1962 r. Jan XXIII ogłosił Najświętszą Maryję Pannę Królową Polski główną patronką. Święto Matki Bożej Królowej Polski jest wyrazem wiary Polaków w szczególną opiekę Bożą, jakiej nasz naród doświadczał za pośrednictwem Maryi.

ŚLUBY JASNOGÓRSKIE

(można odtworzyć nagranie z odnowionymi „Ślubami Jasnogórskimi” przez Prymasa Stefana Wyszyńskiego)

Odczytane zostały na Jasnej Górze 26 sierpnia 1956 r. w 300 rocznicę Ślubów lwowskich Jana Kazimierza. Autorem tekstu ślubowania był uwięziony jeszcze wówczas w Komańczy Prymas Polski kard. Stefan Wyszyński.

Tekst ślubowania Prymas napisał w więzieniu, 16 maja 1956 r.:

„Królowo Polski! Odnawiamy dziś śluby Przodków naszych i Ciebie za Patronkę naszą i za Królową Narodu polskiego uznajemy.

Zarówno siebie samych, jak i wszystkie ziemie polskie i wszystkich lud polecamy Twojej szczególnej opiece i obronie.

Wzywamy pokornie pomocy i miłosierdzia w walce o dochowanie wierności Bogu, Krzyżowi i Ewangelii, Kościołowi świętemu i jego Pasterzom, Ojczyźnie naszej świętej, chrześcijańskiej przedniej straży, poświęconej Twojemu Sercu Niepokalanemu i Sercu Syna Twego. Pomnij, Matko Dziewico, przed obliczem Boga, na oddany Tobie Naród, który pragnie nadal pozostać Królestwem Twoim, pod opieką najlepszego Ojca wszystkich narodów ziemi.

Przyrzekamy uczynić wszystko, co leży w naszej mocy, aby Polska była rzeczywistym królestwem Twoim i Twojego Syna, poddanym całkowicie pod Twoje panowanie, w życiu naszym osobistym, rodzinnym, narodowym i społecznym.

Lud mówi: Królowo Polski, przyrzekamy!

Matko Łaski Bożej! Przyrzekamy Ci strzec w każdej duszy polskiej daru łaski, jako źródła Bożego życia.

Pragniemy, aby każdy z nas żył w łasce uświęcającej i był świątynią Boga, aby cały Naród żył bez grzechu ciężkiego, aby stał się Domem Bożym i Bramą Niebios, dla pokoleń wędrujących poprzez polską ziemię – pod przewodem Kościoła katolickiego – do Ojczyzny wiecznej.

Lud mówi: Królowo Polski, przyrzekamy!

Święta Boża Rodzicielko i Matko Dobrej Rady! Przyrzekamy Ci z oczyma utkwionymi w Żłóbek Betlejemski, że odtąd wszyscy stanemy na straży budzącego się życia.

Walczyć będziemy w obronie każdego dziecka i każdej kołyski, równie mężnie, jak Ojcowie nasi walczyli o byt i wolność Narodu, płacąc obficie krwią własną. Gotowi jesteśmy raczej śmierć ponieść, aniżeli zadać śmierć bezbronnym.

Dar życia uważać będziemy za największą łaskę Ojca wszelkiego życia i za najcenniejszy skarb Narodu.

Lud mówi: Królowo Polski, przyrzekamy!

Matko Chrystusowa i Domie Złoty! Przyrzekamy Ci stać na straży nierozzerwalności małżeństwa, bronić godności kobiety, czuwać na progu ogniska domowego, aby przy nim życie Polaków było bezpieczne.

Przyrzekamy Ci umacniać w rodzinach królowanie Syna Twego Jezusa Chrystusa, bronić czci Imienia Bożego, wszczepiać w umysły i serca dzieci ducha Ewangelii i miłości ku Tobie, strzec prawa Bożego, obyczajów chrześcijańskich i ojczystych. Przyrzekamy Ci wychować

młode pokolenie w wierności Chrystusowi, bronić je przed bezbożnictwem i zepsuciem i otoczyć czujną opieką rodzicielską.

Lud mówi: Królowo Polski, przyrzekamy!

Zwierciadło Sprawiedliwości! Wsłuchując się w odwieczne tęsknoty Narodu, przyrzekamy Ci kroczyć za Słońcem Sprawiedliwości, Chrystusem, Bogiem naszym.

Przyrzekamy usilnie pracować nad tym, aby w Ojczyźnie naszej wszystkie dzieci Narodu żyły w miłości i sprawiedliwości, w zgodzie i pokoju, aby wśród nas nie było nienawiści, przemocy i wyzysku.

Przyrzekamy dzielić się między sobą ochotnie plonami ziemi i owocami pracy, aby pod wspólnym dachem domostwa naszego nie było głodnych, bezdomnych i płaczących.

Lud mówi: Królowo Polski, przyrzekamy!

Zwycięska Pani Jasnogórska! Przyrzekamy stoczyć pod Twoim sztandarem najświętszy i najcięższy bój z naszymi wadami narodowymi.

Przyrzekamy wypowiedzieć walkę lenistwu i lekkomyślności, marnotrawstwu, pijaństwu, rozwiązłości.

Przyrzekamy zdobywać cnoty: wierności i sumienności, pracowitości, oszczędności, wyrzeczenia się siebie i wzajemnego poszanowania, miłości i sprawiedliwości społecznej.

Lud mówi: Królowo Polski, przyrzekamy!

Królowo Polski! Ponawiamy śluby Ojców naszych i przyrzekamy, że z wielką usilnością umacniać i szerzyć będziemy w sercach naszych i w polskiej ziemi cześć Twoją i nabożeństwo do Ciebie, Bogurodzico Dziewico, wsławiona w tylu świątyniach naszych, a szczególnie w Twej Jasnogórskiej Stolicy.

Oddajemy Tobie szczególnym aktem miłości każdy polski dom i każde polskie serce, aby chwała Twoja nie ustawała w ustach naszych dnia każdego, a zwłaszcza w dni Twoich świąt.

Przyrzekamy iść w ślady Twoich cnót, Matko Dziewico i Panno Wierna, i z Twoją pomocą wprowadzać w życie nasze przyrzeczenia.

Lud mówi: Królowo Polski, przyrzekamy!”

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2, 3)

ZAKOŃCZENIE

Maryja w sposób szczególny opiekuje się naszą Ojczyzną. Oddajemy Jej cześć pielgrzymując do największego polskiego sanktuarium na Jasnej Górze. Czcimy tam cudowny obraz Matki Bożej Królowej Polski, modlimy się *Apelem Jasnogórskim*.

„Boże, dzięki Ci składamy, że mamy Królową, Która jest Matką, że mamy Matkę, która jest Królową. Dzięki Ci składamy za Jej niezmierzoną dobroć, której doznawały i doznają całe pokolenia naszych rodaków(...)”.

Dzięki Ci składamy za Jej męstwo wówczas, gdy brakowało męstwa najmężniejszym. Ona była Niewiastą mężną i była źródłem męstwa w najcięższych chwilach naszych dziejów. Dlatego też Matka jest naszą Królową, Królową naszych dusz (...)” (Jan Paweł II, *Modlitwa dziękczynna*, Częstochowa – Jasna Góra, 3 maja 1979 r.).

– Dlaczego Jan Paweł II nazywa Maryję naszą Matką i Królową?

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak dziękuję Maryi za opiekę nad naszą Ojczyzną?
- W jaki sposób Maryja jest obecna w moim życiu?

*Śpiew: „Apel Jasnogórski”
(odtworzenie nagrania z apelem)*

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę za Ojczyznę.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”.

50. KS. FRANCISZEK BLACHNICKI – DUSZPASTERZ MŁODZIEŻY

Cele ogólne

Ukazanie ks. Franciszka Blachnickiego jako duszpasterza młodzieży i założyciela Ruchu Światło-Życie.

Wychowanie do uczestnictwa we wspólnocie Ruchu Światło-Życie.

Cele szczegółowe

Uczeń

Wiedza

- wymienia zadania ucznia Chrystusa,
- opowiada o życiu i działalności ks. Franciszka Blachnickiego (E.1),
- identyfikuje Ruch Światło-Życie spośród innych wspólnot Kościoła katolickiego.

Umiejętności

- podaje, że ks. Franciszek Blachnicki to duszpasterz młodzieży, założyciel Ruchu Światło-Życie (E.4.1),
- charakteryzuje Ruch Światło-Życie (E.5.9).

Postawy

- planuje osobisty rozwój wiary we wspólnocie,
- analizuje własne zaangażowanie we wspólnocie Kościoła (E.3.a; E.3.b),
- modli się za wspólnotę oazową (E.3.c).

Metody i formy

Pogadanka, analiza tekstu biblijnego, techniki multimedialne, rozmowa kierowana, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, prezentacja multimedialna – ilustracja przedstawiająca ks. Franciszka Blachnickiego, logo Ruchu Światło-Życie, tekst piosenki, tekst świadectwa.

MODLITWA

„Akt wiary”.

WPROWADZENIE

Pogadanka na temat wspólnoty, życia we wspólnocie, budowania relacji z innymi ludźmi.

– Jakie są zasady budowania właściwych relacji?

ZASADY BUDOWANIA RELACJI:

Szanuj każdego, słuchaj, próbuj zrozumieć, spokojnie wyrażaj swoje zdanie, mów prawdę, szukaj kompromisu, pomagaj w potrzebie, powstrzymaj się przed osądzaniem, doceniaj innych.

Każdy z nas potrzebuje przyjaźni, obecności drugiego człowieka. Pragniemy akceptacji, zrozumienia, miłości, tego co sprawia, że czujemy się ważni i potrzebni. Życie ma sens, kiedy żyjemy z innymi i dla innych.

Podstawą naszej relacji z innymi powinna być miłość.

ROZWINIĘCIE

Każdy z nas w Kościele może służyć swoimi darami i charyzmatami.

Odczytanie tekstów Pisma Świętego.

„Jako więc wybrańcy Boży – święci i umiłowani – obleczcie się w serdeczne miłosierdzie, dobroć, pokorę, cichość, cierpliwość, znosząc jedni drugich i wybacząc sobie nawzajem, jeśliby miał ktoś zarzut przeciw drugiemu; jak Pan wybaczył wam, tak i wy! Na to zaś wszystko [przyobleczcie] miłość, która jest więzią doskonałości. A sercami waszymi niech rządzi pokój Chrystusowy, do którego też zostaliście wezwani w jednym Ciele. I bądźcie wdzięczni!” (Kol 3,12-15).

„Jako dobrzy szafarze różnorodnej łaski Bożej służcie sobie nawzajem tym darem, jaki każdy otrzymał” (1 P 4,10).

Analiza tekstów biblijnych.

- Jakie cechy powinny posiadać wierzący w Chrystusa?
- Do czego zachęca nas św. Piotr?

W budowaniu wspólnoty bardzo ważną rolę odgrywają małe grupy. Dzięki nim nawiązują się nowe przyjaźnie. Kościół to żywa wspólnota, w której każdy jest ważny i potrzebny.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Jedną ze wspólnot działających w Kościele katolickim jest Ruch Światło-Życie. Jej założyciel to ks. Franciszek Blachnicki.

Prezentacja multimedialna – zdjęcia i życiorys ks. Franciszka Blachnickiego.

SŁUGA BOŻY KS. FRANCISZEK BLACHNICKI

Urodził się 24 marca 1921 roku w Rybniku na Śląsku w wielodzietnej rodzinie Józefa Blachnickiego i Marii z domu Miller. Do gimnazjum uczęszczał w Tarnowskich Górach; był bardzo aktywny w harcerstwie. W 1938 roku zdał maturę; we wrześniu podjął służbę wojskową. Brał udział w kampanii wrześniowej 1939 roku, aż do kapitulacji. W październiku w Tarnowskich Górach rozpoczął działalność konspiracyjną. W marcu 1940 roku musiał uciekać przed gestapo. Ujęty w Zawichocie i aresztowany, po kilku tygodniach przesłuchań został wywieziony do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu. We wrześniu 1941 roku przewieziony z Oświęcimia do więzienia śledczego w Zabrze, potem w Katowicach. W marcu 1942 roku został skazany na karę śmierci przez ścięcie za działalność konspiracyjną przeciw hitlerowskiej Rzeszy. Po ponad 4,5 miesiącach oczekiwania na wykonanie wyroku został ułaskawiany, a karę śmierci zamieniono mu na 10 lat więzienia. Po zakończeniu wojny wstąpił do Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie. Studiował na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego. Uzyskawszy magisterium z teologii, 25 czerwca 1950 roku otrzymał święcenia kapłańskie. Jako wikariusz pracował kolejno w kilku parafiach diecezji katowickiej. Jako kapłan organizował prace duszpasterskie wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Od 1952 roku prowadzi pierwsze rekolekcje dla dzieci oparte na tajemnicach różańca świętego (Oaza Dzieci Bożych). Zapoczątkował akcję przeciwalkoholową – Krucjata Trzeźwości (Krucjata Wstrzemięźliwości). Za swoją działalność został aresztowany. Od 1963 roku podjął na nowo prowadzenie rekolekcji oazowych. Praca formacyjna zapoczątkowana w oazie rekolekcyjnej, była kontynuowana w małej grupie

w parafii. W ten sposób oazy rozwinęły się w ruch, zwany dziś Ruchem Światło-Życie. 10 grudnia 1981 roku ks. F. Blachnicki wyjechał do Rzymu. Tam zastał go stan wojenny. W roku 1982 osiadł w ośrodku polskim Marianum w Carlsbergu w RFN i rozpoczął organizowanie Międzynarodowego Centrum Ewangelizacji Światło-Życie. Zmarł nagle w Carlsbergu 27 lutego 1987 roku.

– Jakie działania podejmował ks. Franciszek Blachnicki?

Umieszczenie na tablicy (lub pokaz slajdu) symbolu Ruchu Światło-Życie.

Pogadanka.

RUCH ŚWIATŁO-ŻYCIE – TZW. OAZA

To wspólnota ludzi, którzy chcą razem iść drogami wiary. Gromadzi wszystkich: dzieci, młodzież, dorosłych, rodziny, księży, osoby konsekrowane. Założycielem jest Sługa Boży ks. Franciszek Blachnicki. Znakiem tej wspólnoty są greckie słowa: *fos – zoe* (światło – życie) wpisane w krzyż. Wyraża on nasze pragnienie, by światło Boże przemieniało nasze życie, by nasza wiara nie była tylko zbiorem wiadomości o Bogu, ale żywym spotkaniem z Jezusem. Litera „omega” na skrzyżowaniu tych słów symbolizuje Ducha Świętego, który prowadzi nas drogami wiary, czyli wzrastania w wierze. Cotygodniowe spotkania w grupie przybliżają członków do Boga i innych ludzi. Pozwalają poznać siebie, innych, nawiązać przyjaźnie, odkryć talenty, rozwijać pasje.

Celem Ruchu jest wychowanie dojrzałych chrześcijan i zrealizowanie soborowej wizji Kościoła – wspólnoty wspólnot. Ruch rozwijał się w Polsce mimo różnych trudności zewnętrznych. Przenikał też na Słowację i do Czech, a nawet do Boliwii. Podejmował nowe inicjatywy ukazywane przez ks. Blachnickiego: w roku 1979 – Krucjatę Wyzwolenia Człowieka w celu przewyciężenia alkoholizmu i innych zniewoleń współczesnego człowieka, w roku 1980 – plan Wielkiej Ewangelizacji „Ad Christum Redemptorem” dla dotarcia z Ewangelią do każdego człowieka w Polsce. Współcześnie działa w ponad 30 krajach, co czyni go ruchem międzynarodowym.

- Czym jest Ruch Światło-Życie?
- Kto jest założycielem Ruchu Światło-Życie?
- Co jest znakiem tej wspólnoty?
- Co oznacza ten symbol?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Jeżeli w klasie są uczniowie, którzy należą do oazy możemy poprosić o świadectwo pracy we wspólnocie lub odczytać świadectwo:

Odczytanie świadectwa.

„Dzisiaj, kiedy spotykam ludzi, z którymi jeździłem na oazy jako młody chłopak, jest mi strasznie wstyd. Dałem się wtedy poznać jako straszny burak i samochwała... Do Ruchu Światło-Życie trafiłem przypadkiem. W mojej rodzinnej parafii nie było innej formy duszpasterstwa dla młodzieży niż dzieło ks. Franciszka Blachnickiego. Mając 16 lat nie wiedziałem, że przychodząc na spotkanie do salki na plebanii, zaczynam przygodę, która zmieni moje życie.

1. Wrażliwość na piękno liturgii

Zanim pierwszy raz pojechałem na rekolekcje wakacyjne, wydawało mi się, że o liturgii wiem już wszystko – myliłem się. Dopiero regularnie jeżdżąc na 15-dniowe rekolekcje, odkryłem ten skarb, jaki Jezus złożył w ręce Kościoła. Od takich prozaicznych spraw,

jak np. to, że w mszale jest więcej modlitw eucharystycznych niż druga i trzecia, przez odkrycie, że «Panie, dobry jak chleb» to nie szczyt możliwości współczesnej muzyki sakralnej, aż do pogłębienia swojej własnej pobożności liturgicznej. Na oazie pierwszy raz spotkałem się z Liturgią godzin odmawianą wspólnie i uroczyście. Nic nie smakuje tak jak poranne śpiewanie psalmów z jutrzni w świetle wschodzącego słońca.

2. Miłość to służba

Aby ogarnąć 40-, 50-osobową grupę nastolatków w jednym budynku, potrzeba wprowadzenia pewnych reguł funkcjonowania. Jedną z nich jest podejmowanie różnych dyżurów: sprzątanie, pomoc w kuchni, zmywanie naczyń, przygotowanie liturgii etc. Kiedyś miałem poczucie, że zlecanie mi różnych zadań w czasie, gdy mógłbym np. z kimś porozmawiać albo pograć w nogę, jest próbą upokorzenia mnie. Pewnego letniego dnia stojąc przy zlewie i myjąc talerze po hordzie takich jak ja, doznałem olśnienia, po co ja to w ogóle robię – robię, bo kocham. Jestem częścią wspólnoty. Dzisiaj ktoś na mój obiad obiecał ziemniaki, jutro zrobię to ja – i będę to robił nie dlatego, że ksiądz mi kazał, tylko dlatego, że kocham tych ludzi, którzy służyli mi wczoraj i będą służyć jutro.

3. Potęga wspólnoty

Dzisiaj, kiedy spotykam ludzi, z którymi jeździłem na oazy jako młody chłopak, jest mi strasznie wstyd. Dałem się wtedy poznać jako straszny burak i samochwała. Ale stopniowo, dzięki przebywaniu z nimi, wielu rozmowom i ich świadectwu życia temperowałem swój charakter. Dzięki życzliwym ludziom, którzy z miłością i troską mówili mi o moich wadach i zaletach, potrafiłem pracować nad sobą i chociaż trochę wyzbyć się paru negatywnych cech. Wspólnota jest jak biblijny tygiel: wypala się w niej to, co niepotrzebne, a zostaje tylko to, co trwałe.

4. Nie piję i żyję

Jednym z charyzmatów Ruchu Światło-Życie jest walka o wolność od nałogów. Dlatego wielu oazowiczów podejmuje Krucjatę Wyzwolenia Człowieka – dobrowolny post w formie abstynencji w intencji walki z alkoholizmem w Polsce. To, że jako nastolatek regularnie co roku «podpisywałem» Krucjatę, prawdopodobnie uchroniło

mnie od przedwczesnego picia. Dopiero na I roku studiów pierwszy raz piłem alkohol. Nigdy też nie upiłem się, nie urwał mi się film ani nie miałem kaca. Od kilku lat trwam w abstynencji, a mimo to prowadzę normalne życie: spotykam się ze znajomymi czy uczestniczę w rodzinnych imprezach. Kiedy inni zamawiają piwo albo stawiają na stół coś mocniejszego, ja grzecznie odmawiam. Trwanie w Krucjacie nauczyło mnie asertywności, a argument «ze mną się nie napijesz?» na mnie nie działa.

5. Troska o innych

Formacja w oazie jest przygotowana w taki sposób, że w pewnym momencie z formowanego stajesz się formatorem, czyli tzw. animatorem. Wtedy to na twojej głowie jest organizowanie spotkań w parafii czy odpowiedzialność za uczestników rekolekcji wakacyjnych. Dobry animator jest jak starsze rodzeństwo: współtowarzyszy, pomaga, radzi, ale kiedy trzeba, to wymaga i karci. Jestem najmłodszy z rodzeństwa i zawsze byłem oczkiem w głowie rodziców. Dopiero jako animator nauczyłem się odpowiedzialności za młodszych, którzy pewnego dnia zajmą moje miejsce.

6. Bóg nie gryzie

Dawno temu, po wieczornej Eucharystii, razem ze wspólnotą oazową z mojej parafii zamknęliśmy się w kościele, przed prezbiterium rozłożyliśmy dywany, wygasiliśmy światła, a ksiądz moderator wystawił nam Najświętszy Sakrament, abyśmy mogli adorować Go w ciszy. Jako gimnazjalista starający się traktować wiarę turboracjonalnie, trochę zżymałem się na ten sposób modlitwy, bo przecież mogliśmy zorganizować to wszystko inaczej, bardziej liturgicznie. Kiedy już pogodziłem się z narzuconą mi formą, usiadłem na dywanie i zacząłem wpatrywać się w środek monstrancji, opowiadając Bogu, jak mi źle, bo zostałem zignorowany. W pewnym momencie potok myśli zamienił się w ciszę, a mnie samego napełniało dziwne ciepłe uczucie miłości i zrozumienia. Spędziłem tak ponad dwie godziny. To małe doświadczenie uświadomiło mi, że Bóg nie jest pradawną mitologią, a prawdziwą żywą Osobą, do której zawsze mogę przyjść i pogadać” (D. Burdzań, *6 rzeczy, których nauczyłem się dzięki oazie*, <https://pl.aleteia.org/2017/01/08/6-rzeczy-ktorych-nauczylem-sie-bedac-w-ruchu-swiatlo-zycie/>).

Wielkie dzieła Boże dokonują się dzięki aktywności ludzi. Bez zaangażowania nie moglibyśmy wypełniać zadań, które Jezus postawił przed Kościołem. Wszyscy powinniśmy włączyć się do wspólnot religijnych.

W *Katechizmie Kościoła Katolickiego* czytamy o naszym zaangażowaniu w życie Kościoła:

„Uczeń Chrystusa powinien nie tylko zachowywać wiarę i żyć nią, ale także wyznawać ją, odważnie świadczyć o niej i szerzyć ją” (KKK 1816).

„Świeccy, jako poświęceni Chrystusowi i namaszczeni Duchem Świętym, w przedziwny sposób powołani i przygotowani do tego, by rodziły się w nich zawsze coraz obfitsze owoce Ducha” (KKK 901).

– Jakie są zadania ucznia Chrystusa?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Autorefleksja.

Od chwili chrztu świętego należysz do Kościoła i jesteś za niego odpowiedzialny.

Pomyślmy:

– Jak angażuję się w życie Kościoła?

– Jak swoim życiem i słowem świadczę o Chrystusie?

PRACA DOMOWA

Pomódl się za osoby należące do oazy w Twojej parafii.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. ...)

MODLITWA

Śpiew: „Serce wielkie nam daj”.

(odtworzenie nagrania z piosenką)

51. WSPÓŁCZEŚNI ŚWIECCY ŚWIADKOWIE EWANGELII

Cele ogólne

Ukazanie bł. Chiary Badano, św. Joanny Beretta-Moli, Heleny Kmiec jako współczesnych świeckich świadków Ewangelii.

Wychowanie do dawania świadectwa Ewangelii.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wyjaśnia, kim są świeccy w Kościele,
- wymienia świeckich świadków Ewangelii (E.1).

Umiejętności

- charakteryzuje rolę świeckich w Kościele (E.3.11),
- wskazuje na wiarę jako największą wartość w życiu człowieka.

Postawy

- przejawia postawę wdzięczności za świadków wiary (E.1.g),
- uzasadnia potrzebę dawania świadectwa Ewangelii (E.3.b).

Metody i formy

Pogadanka, techniki multimedialne, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstów źródłowych, praca w grupach, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, zdjęcia (slajdy) przedstawiające współczesnych świadków Ewangelii, teksty z życiorysami: bł. Chiary Badano, św. Joanny Beretta-Moli, Heleny Kmiec, plansza (slajd) z hasłem: LAIKAT.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

Laikat – ogół świeckich członków Kościoła katolickiego.
--

Laikat (gr. „lud”) – ludzie świeccy, którzy nie otrzymali święceń i nie są duchownymi, zostali w pełni włączeni do Kościoła poprzez sakrament chrztu, bierzmowania i Eucharystii.

– Jakie jest najważniejsze zadanie świeckich w Kościele?

Zadaniem świeckich w Kościele jest ich powołanie do świętości, obowiązek apostołstwa i odpowiedzialność za Kościół i cały świat.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Poznamy dzisiaj również ludzi, którzy we współczesnym świecie postawili na Chrystusa.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Ale to wszystko, co było dla mnie zyskiem, ze względu na Chrystusa uznałem za stratę. I owszem, nawet wszystko uznaję za stratę ze względu na najwyższą wartość poznania Chrystusa Jezusa, Pana mojego. Dla Niego wyzułem się ze wszystkiego i uznaję to za śmieci, bylebym pozyskał Chrystusa i znalazł się w Nim – (...) – przez poznanie Jego: zarówno mocy Jego zmartwychwstania, jak i udziału w Jego cierpieniach – w nadziei, że upodabniając się do Jego śmierci, dojdę jakoś do pełnego powstania z martwych” (Flp 3,7-9a.10-11).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co jest największą wartością dla człowieka?
- Dokąd prowadzi zjednoczenie człowieka z Chrystusem?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Wiara nadaje sens ludzkiemu życiu. Jest łaską Boga, którą nam daje.

CECHY WIARY:

- **Boskie pochodzenie** – człowiek przyjmuje prawdy objawione oraz samego Boga.
- **Pewność** – ten, kto prawdziwie wierzy, jest pewny obecności i miłości Boga.
- **Wolność** – Bóg nikogo nie zmusza do przyjęcia prawdy o Nim.
- **Rozumność** – wiara jest aktem rozumu, a nie bezkrytycznym przyjęciem prawd o Bogu.
- **Konieczna do zbawienia** – aby je osiągnąć trzeba wytrwać w wierze.

Wiara i cierpienie to dary łaski Bożej, które mogą pomóc człowiekowi w pełnym zjednoczeniu z Bogiem.

Św. Jan Paweł II był człowiekiem wiary. W swoim nauczaniu często wskazywał na zadanie, które stoi przed każdym z nas.

„Nie ma czasu, aby wstydzić się Ewangelii, ale raczej ją głosić (...)”
(*Przemówienie wygłoszone do młodzieży, Berno, 5 czerwca 2004 r.*).

„(...) Apostołowie łowili najpierw ryby, potem zostawili ryby i poszli szukać ludzi. I znajdowali ludzi, i doprowadzali ich do Chrystusa. I dziś tak samo trzeba. (...) I trzeba będzie szukać ludzi, nowych ludzi i doprowadzić ich do Chrystusa” (*Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania z młodzieżą przed budynkiem Kurii Metropolitalnej, Kraków, 22 czerwca 1983 r.*).

– O jakim zadaniu przypomina nam św. Jan Paweł II?

Mamy prowadzić innych ludzi do Boga przez głoszenie Ewangelii całym swoim życiem.

To zadanie wypełniają ludzie, którzy naśladują Chrystusa w miłości do człowieka, a nawet ofiary ze swojego życia.

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Uczniowie otrzymują życiorys danej postaci, z którym się zapoznają. Następnie udzielają odpowiedzi na pytanie. Czas pracy: 10 minut.

Prezentacja zdjęć przedstawiających omawiane postacie.

Grupa I

BŁ. CHIARA BADANO

Urodziła się 29 października 1971 r. w Sassello, na Północy Włoch. Jedynaczka. Ojciec – kierowca ciężarówki. Mama – gospodyni domowa. Jedenaście lat modlili się i z tęsknotą czekali na dziecko. Jako dziecko wyróżniała się postawą pomocy innym. Gdy miała 9 lat włączyła się wraz z rodzicami do chrześcijańskiego ruchu Focolari. Do swojej przyjaciółki pisze: „Odkryłam na nowo Ewangelię, w nowym świetle. Zrozumiałam, że nie byłam autentyczną chrześcijanką, ponieważ nie żyłam Nią do końca. Teraz chcę uczynić tę wspaniałą Księgę moim jedynym celem. Nie chcę i nie mogę pozostać analfabetką tak nadzwyczajnego przesłania. Tak, jak łatwo mi przychodzi nauczyć się alfabetu, tak samo łatwo powinnam nauczyć się żyć Ewangelią”.

Elegancka, energiczna, delikatna, wysportowana. Lubiła śnieg i morze.

W wieku 17 lat, podczas gry w tenisa, nagle odczuwa bardzo silny ból w ramieniu. Nawroty bólu skłaniają ją jednak do przeprowadzenia dokładniejszych badań. Diagnoza: rak kości z przerzutami, jedna z najcięższych i bolesnych postaci nowotworu. Leczenie nie przynosi rezultatu. Wszystkie cierpienia oddaje Jezusowi, modli się za Kościół i za niewierzących, powtarzając: „Jeśli Ty, Jezu, tego chcesz, ja też tego chcę”.

Szczególnie modliła się za młodzież, mówiąc: „Młodzi mają tylko jedno życie. Warto, żeby je przeżyli dobrze!”.

Jeden z lekarzy, Antonio Delogu wyznaje: „Swoim uśmiechem i wielkimi, pełnymi światła oczyma pokazuje, że śmierci nie ma, a jest tylko Życie”. Umiera w otoczeniu rodziny i przyjaciół 7 października 1990 roku. Beatyfikowana 25 września 2010 roku (por. *Błogosławiona Chiara Luce Badano*, <https://www.focolare.org/polska/1990/10/08/blogoslawiona-chiara-luce-badano/>).

- Jakie prawdy ewangeliczne realizowała w swoim życiu Chiary Badano?

Grupa II

ŚW. JOANNA BERETTA-MOLA

Joanna Beretta urodziła się 4 października 1922 roku w Magneta, w Lombardii. Była 10 dzieckiem gorliwych chrześcijańskich rodziców, którzy jako świeccy należeli do III Zakonu św. Franciszka z Asyżu. Ojciec był kasjerem, matka zajmowała się domem. Cała rodzina dzień zaczynała od porannej Mszy Świętej a wieczorem zbierała się na modlitwę odmawiając Różaniec. Joanna w wieku 5 lat przyjęła Pana Jezusa w Eucharystii. Mając 8 lat przyjęła sakrament bierzmowania. Była dzieckiem przeciętnie uzdolnionym, ale wiele zdobyła przez codzienną pilność. Od roku 1934 Joanna zapisała się do włoskiej Akcji Katolickiej, w której uczyła się chrześcijańskiego działania, modlitwy i ofiary. Podczas rekolekcji prowadzonych przez jezuitę, poruszona pragnieniem naśladowania Jezusa i unikania grzechu ciężkiego, postanawia codziennie odmawiać *Zdrowaś Maryjo* z prośbą o dobrą śmierć.

Joanna studiowała medycynę w Mediolanie i Padwie. Po ukończeniu studiów została lekarzem pediatrii. Dnia 24 września 1955 roku poślubiła Piotra. Na świat przychodziły kolejne dzieci: Piotr-Ludwik, Maria Zyta, Laura. O kolejnym poczęciu dziecka dowiedziała się w sierpniu 1961 roku. W dwa miesiące później lekarz poinformował ją o nowotworze. Jej życie oraz życie jej dziecka były śmiertelnie zagrożone. Joanna pragnęła ocalić swoje dziecko nawet za cenę swego życia. Dnia 28 kwietnia 1962 roku o godzinie 8 rano w obecności męża i czworga braci i siostr Joanna odeszła do Pana. Jej ocalała córka jest obecnie lekarzem w Mediolanie. Kanonizowana 16 maja 2004 r. (por. *Św. Joanna Beretta-Molla – niewiasta dzielna*, <https://deon.pl/wiara/sw-joanna-beretta-molla-niewiasta-dzielna,53439>).

– Jakie prawdy ewangeliczne realizowała w swoim życiu Joanna Beretta-Mola?

Grupa III

HELENA KMIEĆ

Helena Agnieszka Kmiec urodziła się 9 lutego 1991 roku w Krakowie. Pochodziła z Libiąża. W 1998 roku rozpoczęła edukację w Szkole Podstawowej Katolickiego Stowarzyszenia Wychowawców w Libiążu. Tam też uczęszczała do Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego,

ale tylko przez rok, gdyż po pierwszej klasie liceum wyjechała na dwuletnie stypendium do Wielkiej Brytanii do Leweston School w Sherborne. Szkołę ukończyła w 2009 roku i w październiku rozpoczęła studia na Politechnice Śląskiej na kierunku inżynieria i technologia chemiczna prowadzonym w języku angielskim. Po obronie dyplomu magistra inżyniera w 2014 roku rozpoczęła pracę w zupełnie innej branży – jako stewardessa w liniach lotniczych.

W szkolnych czasach odnosiła sukcesy artystyczne. Brała udział w wielu konkursach recytatorskich. Będąc już na studiach, rozpoczęła naukę w Państwowej Szkole Muzycznej w klasie śpiewu solowego. Śpiew był bardzo mocno obecny w jej życiu, na stałe śpiewała w scholi Duszpasterstwa Akademickiego w Gliwicach oraz w różnych innych projektach.

Dużo radości dawała jej możliwość pomocy i tworzenia czegoś dla innych, dlatego też angażowała się w pomoc w nauce dzieciom w świetlicy Caritas i działalność w Katolickim Związku Akademickim w Gliwicach. W 2012 roku znalazła swoje miejsce w Wolontariacie Misyjnym „Salvator” WMS, działającym przy zgromadzeniu zakonnym salwatorianów. Z ramienia wolontariatu dwukrotnie była posłana na krótkie kilkunastodniowe wyjazdy, podczas których w kilkuosobowej grupie prowadziła półkolonie dla dzieci przy salwatoriańskich parafiach – pierwszy raz w Galgahévíz na Węgrzech, za drugim razem w Timisoarze w Rumunii. W 2013 roku pojechała na misję do Zambii, gdzie przez dwa miesiące pracowała z dziećmi ulicy, między innymi ucząc ich czytania, pisania, angielskiego i matematyki.

8 stycznia 2017 roku rozpoczęła służbę na placówce misyjnej sióstr służebniczek dębickich w Cochabambie w środkowej Boliwii. 24 stycznia, nad ranem polskiego czasu, miał miejsce napad na ochronkę dla dzieci, w której Helena przebywała wraz z drugą wolontariuszką Anitą. Podczas zdarzenia napastnik ugodził nożem Helenkę, która, pomimo prób ratowania życia, zmarła. Dekretem biskupa Marka Jędraszewskiego rozpoczął się proces beatyfikacyjny Heleny Kmiec (por. *Życiorys Heleny Kmiec*, <https://helenakmiec.pl/zyciorys/>).

– Jakie prawdy ewangeliczne realizowała w swoim życiu Helena Kmiec?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Poznaliśmy postacie ludzi godnych naśladowania. Wiara w Boga i miłość do Niego skłaniała ich do wielkich dzieł na miarę powołania, czasów i miejsca, w którym żyli.

O świętość troszczymy się poprzez modlitwę i życie sakramentalne, sumienne wypełnianie naszych obowiązków związanych z nauką, świadectwo naszej wiary, naszą postawę wobec cierpienia oraz dobro, które czynimy wobec innych. Świętość to dążenie do doskonałości.

Autorefleksja.

Każdy chrześcijanin jest powołany do bycia świadkiem Ewangelii.

Pomyślmy:

- Jak troszczę się o rozwój swojej wiary?
- Jakie działania mogę podjąć, aby umacniać swoją wiarę?

„Akt wiary”.

PRACA DOMOWA

Przedstaw graficznie hasło: „Jestem świadkiem Ewangelii”.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. ...)

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”.

VIII. UMOCNIEŃ DUCHEM MIŁOŚCI – ROK LITURGICZNY

52. CHRYSZTUS UOBECNIA SWOJE DZIEŁO ZBAWIENIA W CIĄGU ROKU LITURGICZNEGO

Cele ogólne

Ukazanie nauczania Kościoła na temat roku liturgicznego w kontekście wydarzeń zbawczych oraz życia chrześcijanina.

Kształtowanie chrześcijańskiej postawy szacunku wobec uroczystości i świąt kościelnych.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- aktualizuje historię zbawienia w roku liturgicznym (B.2; A.10),
- definiuje pojęcie: „roku liturgicznego”,
- objaśnia, czym różni się rok liturgiczny od kalendarzowego (A.10).

Umiejętności

- ukazuje związek wydarzeń biblijnych z rokiem liturgicznym, prawdami wiary i moralności chrześcijańskiej oraz życiem chrześcijanina (A.10.5),
- opisuje strukturę i wyjaśnia znaczenie roku liturgicznego (B.1.5),
- charakteryzuje poszczególne okresy roku liturgicznego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1).

Postawy

- planuje brać udział w obchodach okresów i uroczystości roku liturgicznego (B.2.b),
 - ocenia swoją chrześcijańską postawę wobec przeżywania uroczystości i świąt kościelnych (A.10.b),
 - przyjmuje odpowiedzialność za chrześcijańską postawę wobec uroczystości i świąt kościelnych (B.2.a),
 - identyfikuje się ze wspólnotą Kościoła (E.2.b).
-

Metody i formy

Rozmowa kierowana, techniki multimedialne, tekst luk, analiza tekstów biblijnych, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz Biblii Tysiąclecia, *YOUCAT. Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, prezentacja multimedialna: *Jak wygląda rok liturgiczny?*, wykres (slajd) roku liturgicznego.

MODLITWA

„Akt wiary”.

WPROWADZENIE

Bóg Ojciec zesłał swojego Syna na ziemię, abyśmy mogli mieć życie wieczne. Temu celowi służyło nauczanie Pana Jezusa potwierdzone Jego czynami, zwłaszcza cudami. Dlatego we wspólnocie Kościoła wspominamy i przeżywamy wydarzenia z życia Jezusa w ciągu roku nazywanego rokiem liturgicznym. Jego rytm jest streszczeniem historii zbawienia zawartej w Biblii.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Historia zbawienia to działanie Boga w życiu ludzi. Bóg przez konkretne wydarzenia w dziejach świata prowadzi nas do zbawienia. Ważnymi krokami na tej drodze były wydarzenia opisane

w Piśmie Świętym. Ich centralnym punktem jest życie Jezusa, a szczególnie Jego śmierć na krzyżu i zmartwychwstanie, przez które uwolnił świat od grzechu.

Bóg działa również w historii naszego życia. Pomocą w przyjęciu Bożego zbawienia jest świadome przeżywanie roku liturgicznego.

ROZWINIĘCIE

Liturgia uobecnia tajemnice zbawienia, czyni je dla nas aktualnymi.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Dlatego to nie poddajemy się zwątpieniu, chociaż bowiem niszczeje nasz człowiek zewnętrzny (to znaczy ciało), to jednak ten, który jest wewnątrz, odnawia się z dnia na dzień. Niewielkie bowiem utrażenia naszego obecnego czasu gotują bezmiar chwały przyszłego wieku dla nas, którzy się wpatrujemy nie w to, co widzialne, lecz w to, co niewidzialne. To bowiem, co widzialne, przemija, to zaś, co niewidzialne, trwa wiecznie” (2 Kor 4,16-18).

Analiza tekstu biblijnego.

- Dlaczego nie poddajemy się zwątpieniu?
- Co przemija w życiu?
- Co trwa wiecznie?

Liturgia jest zapowiedzią życia wiecznego. Święta kościelne w ciągu roku uwypuklają to, co Bóg uczynił dla ludzi przez Jezusa Chrystusa. Liturgia uobecnia wierzącym zbawcze dzieło życia, śmierci i uwielbienia Jezusa Chrystusa. Uczestnicy liturgii całego roku kościelnego zostają włączeni we wspólnotę z Chrystusem, mają udział w Jego zbawczej rzeczywistości.

Odczytanie i analiza tekstu Katechizmu Kościoła Katolickiego dla młodych.

„Rok liturgiczny albo rok kościelny to rok tajemnic życia Chrystusa (...). Rok liturgiczny, zaczynający się Adwentem, czasem oczekiwania

na przyjście Pana, swój pierwszy ważny punkt ma w (...) uroczystości Bożego Narodzenia, a drugi, najważniejszy, podczas Świąt Wielkanocnych (...)” (YOUCAT 186).

- Jak inaczej nazywamy rok liturgiczny?
- Czym jest rok liturgiczny?
- Wokół których świąt się skupia?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Prezentacja multimedialna – „Jak wygląda rok liturgiczny?”
(<https://youtu.be/jp4XGMgrmWo>)

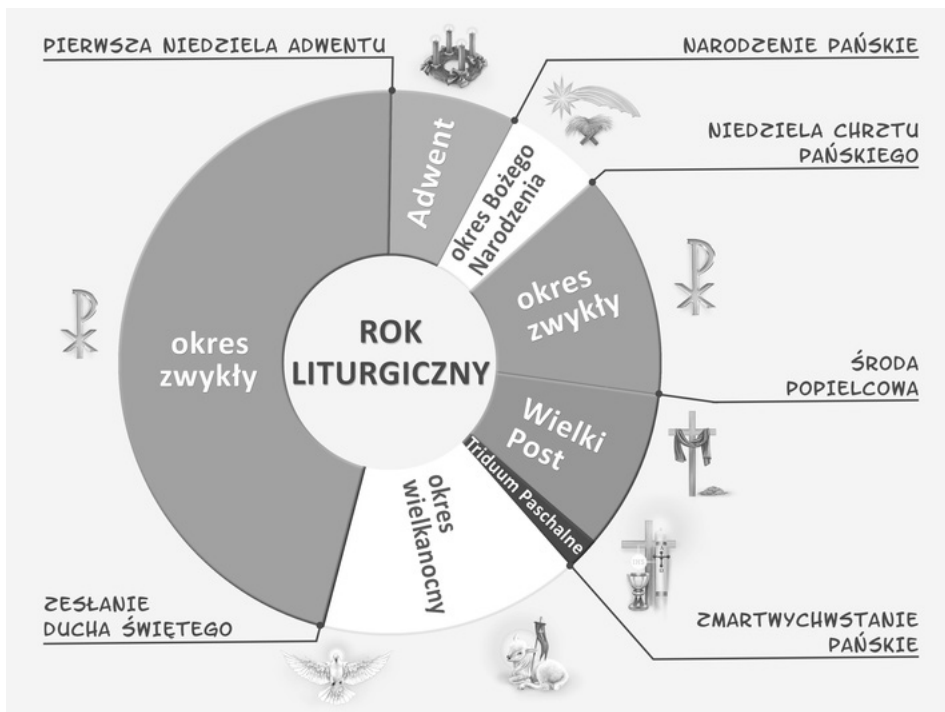

W kalendarzu roku liturgicznego wyróżnia się w ustalonej kolejności kilka okresów: Adwent, okres Bożego Narodzenia, okres zwykły, okres Wielkiego Postu, okres wielkanocny i drugą część okresu zwykłego.

Poszczególnym okresom towarzyszą uroczystości i święta przypominające konkretne wydarzenia z historii zbawienia, np. uroczystości Narodzenia Pańskiego, Zesłania Ducha Świętego, Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata. Ich układ w roku liturgicznym pomaga nam przeżywać po kolei najważniejsze wydarzenia z historii zbawienia.

Temu też służą nabożeństwa odprawiane w niektórych okresach czy miesiącach roku: w maju nabożeństwo ku czci Najświętszej Maryi Panny, w czerwcu nabożeństwo ku czci Najświętszego Serca Pana Jezusa i w październiku nabożeństwo różańcowe. Ubogacają one rok liturgiczny, uczą modlitwy i umacniają wiarę.

Ekspozycja (lub pokaz slajdu) i omówienie wykresu roku liturgicznego.

- Jakie są okresy liturgiczne? (zaznaczamy na wykresie)
- Jaki jest kolor poszczególnych okresów? (zaznaczamy na wykresie)
- Jakie są najważniejsze święta i uroczystości liturgiczne?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Każdego roku przypada to samo święto, co trzy lata słyszymy te same czytania. Te same Boże słowa, czytane w czasie Mszy Świętej, mają coraz to inny, głębszy wydźwięk. Stawiają nam inne zadania.

ZAKOŃCZENIE

Odczytanie i analiza tekstu Katechizmu Kościoła Katolickiego dla młodych.

„Obchodzenie z wiarą roku kościelnego czyni nas współczesnymi Jezusa. (...) Chodzi o to, (...) żeby On, kiedy zrobię Mu miejsce, wszedł

w mój czas i moje życie wraz ze swoją mocą uzdrowienia i przebaczenia, potęgą swojego zmartwychwstania” (YOUCAT 185).

– Jak powinniśmy obchodzić rok liturgiczny?

Każdego roku na nowo przeżywamy wydarzenia zbawcze z życia Jezusa. Z biegiem lat powinniśmy przeżywać je w głębszy sposób. Inaczej przeżywaliście Adwent czy Wielki Post, mając sześć lat, a inaczej będziecie go przeżywać w obecnej klasie. Przygotowanie do świąt powinno łączyć się z przystąpieniem do sakramentu pokuty i pojednania, by każdy mógł radośnie przyjąć Jezusa w Komunii Świętej. Razem z Nim łatwiej nam będzie przebaczyć krzywdy, jakie nas spotkały ze strony innych ludzi, a nasze serca chętniej będą się skłaniały ku dobru.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak uczestniczę we Mszy Świętej?
- Jak przygotowuję się do przeżywania najważniejszych wydarzeń z życia Pana Jezusa?

Pokaz slajdu z tekstem modlitwy.

Panie Boże, dziękujemy Ci za Twoją miłość i plan zbawienia każdego człowieka. Dziękujemy za Twojego Syna, który przyszedł na świat, aby nas odkupić i dać życie wieczne. Dziękujemy za to, że możemy w liturgii przypominać Twoje zbawcze dzieła.

Chwała Ojcu...

PRACA DOMOWA

Napisz, jak rozumiesz słowa: „Obchodzenie z wiarą roku kościelnego czyni nas współczesnymi Jezusa” (YOUCAT 185).

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Jezus daje nam zbawienie”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

Jezus daje nam zbawienie,
Jezus daje pokój nam.
Jemu składam dziękczynienie,
chwałę z serca mego dam. /x2

Jezus siłą mą, Jezus pieśnią mego życia,
Królem wiecznym On, niepojęty w mocy swej.
W Nim znalazłem to, czego szukałem do dzisiaj,
sam mi podał dłoń, bym zwyciężał w każdy dzień.

W Jego ranach uzdrowienie,
w Jego śmierci życia dar.
Jego krew to oczyszczenie,
Jego życie chwałą nam.

53. PAŹDZIERNIK – MIESIĄC RÓŻAŃCOWY

Cele ogólne

Ukazanie tajemnic naszego zbawienia zawartych w różańcu.

Budzenie i umacnianie pragnienia naśladowania Jezusa i Maryi przez odmawianie różańca.

Zachęcenie do częstej modlitwy różańcowej.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie nabożeństwa różańcowego (B.2),
- podaje, że październik to miesiąc różańcowy (D.5),
- potrafi modlić się na różańcu (D.5).

Umiejętności

- opisuje strukturę i wyjaśnia znaczenie tajemnic różańca (B.1.5),
- charakteryzuje różaniec w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- wymienia i opisuje tajemnice różańca (B.2.2),
- omawia liturgiczne formy świętowania nabożeństwa różańcowego (B.2.3),
- charakteryzuje istotę kultu Maryi (B.2.4),
- uzasadnia związek modlitwy różańcowej z życiem chrześcijanina (D.5.3).

Postawy

- angażuje się w modlitwę różańcową (B.2.a),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach różańca (B.2.c),
- stara się naśladować przykład Maryi i Jezusa (B.2.d).

Metody i formy

Rozmowa kierowana, techniki multimedialne, analiza tekstu biblijnego, ekspozycja, analiza tekstu źródłowego, praca w grupach, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, Jan Paweł II, *Rosarium Virginis Mariae*, prezentacja multimedialna – tajemnice różańca, filmik: *Różaniec. Film o różańcu*, plansza z tekstem modlitwy ze święta Matki Bożej Różańcowej, ilustracje z objawieniami maryjnymi, nagranie ze świadectwem.

MODLITWA

„Zdrowaś Maryjo”.

WPROWADZENIE

Różaniec to zwykła modlitwa o niezwyklej mocy. Nazwa: „różaniec” wywodzi się ze średniowiecza, kiedy to modlitwy traktowano jak duchowe kwiaty. Odmawianie różańca porównywano z ofiarowaniem róż Matce Boskiej i dlatego tę modlitwę nazwano: „różańcem”, czyli wieńcem róż. Pierwotna nazwa różańca to *Psalterz Najświętszej Maryi Panny*. Za ojca różańca uważa się św. Dominika, który podczas swoich kazań wielokrotnie odmawiał *Pozdrowienie anielskie*, przeplatając je *Modlitwą Pańską*.

Obecny kształt modlitwie różańcowej nadał dominikanin Alan de la Roche (czyt. Rosz). Ustalił on liczbę 150 *Zdrowaś Maryjo* na wzór 150 psalmów i podzielił je na dziesiątki przeplatane modlitwą *Ojciec nasz*.

Modlitwa różańcowa jest potężną bronią przeciwko złu. Jednym z wielu przykładów jest bitwa morska pod Lepanto, która rozegrała się 7 października 1571 r. Przed bitwą papież Pius V wezwał wszystkich katolików do modlitwy różańcowej. Flota chrześcijańska zwyciężyła flotę turecką i dzięki temu zatrzymała inwazję muzułmanów na Europę. Papież Pius V uczynił dzień 7 października świętem Matki Bożej Różańcowej. W 1885 r. papież Leon XIII polecił odmawiać różaniec przez cały październik.

Prezentacja multimedialna – przypomnienie tajemnic – wydarzeń zbawczych – z życia Zbawiciela i Jego Matki.

Podsumowanie prezentacji i odniesienie do tekstu modlitwy liturgicznej z 7 października – święta Matki Bożej Różańcowej.

Modlitwa o umocnienie pragnienia naśladowania Jezusa i Maryi w codziennym życiu.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu) z tekstem:

„Boże, spraw abyśmy rozważając tajemnice w różańcu, według nich kształtowali nasze życie”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Jezus opowiadał uczniom o tym, że zawsze powinni się modlić i nie ustawać” (Łk 18,1).

Analiza tekstu biblijnego.

- O czym przypominał Jezus uczniom?
- W czym nie powinni ustawać?

„Zawsze się modlić” – to znaczy każdego dnia, w każdej sytuacji, wesołej i smutnej.

*Odtworzenie filmiku: „Różaniec. Film o różańcu”
(<https://youtu.be/Ub4AdJfdLXE>)*

W modlitwie różańcowej rozważamy tajemnice: radosne, światła, bolesne i chwalebne, dzięki czemu łatwiej jest nam zrozumieć Ewangelię. Życie Pana Jezusa rozważane w różańcu dzielimy na cztery części. W części radosnej przypominamy dzieciństwo Jezusa, w tajemnicach światła poznajemy Jego cuda i nauczanie, w tajemnicach bolesnych

przeżywamy Jego mękę i śmierć, a w tajemnicach chwalebnych rozważamy wydarzenia związane z chwałą Jezusa i Maryi.

Odczytanie i analiza tekstu.

Różaniec był ulubioną modlitwą św. Jana Pawła II, który złożył takie świadectwo:

„Od mych lat młodzieńczych modlitwa różańcowa miała ważne miejsce w moim życiu duchowym (...) Różaniec towarzyszył mi w chwilach radości i doświadczenia. Zawierzyłem mu wiele trosk. Dzięki niemu zawsze doznawałem otuchy (...) różaniec «to modlitwa, którą bardzo ukochałem. Przedziwna modlitwa! Przedziwna w swej prostocie i głębi zarazem. (...) w te same dziesiątki Różańca serce nasze może wprowadzić wszystkie sprawy, które składają się na życie człowieka, rodziny, narodu, Kościoła, ludzkości. Sprawy osobiste, sprawy naszych bliźnich, zwłaszcza tych, którzy nam są najbliżsi, tych, o których najbardziej się troszczymy. W ten sposób ta prosta modlitwa różańcowa pulsuje niejako życiem ludzkim. Odmawiać różaniec bowiem to nic innego, jak kontemplować z Maryją oblicze Chrystusa” (*Rosarium Virginis Mariae*, 2-3).

- W jakich wydarzeniach towarzyszyła św. Janowi Pawłowi modlitwa różańcowa?
- Jak Jan Paweł II nazywa modlitwę różańcową?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ZAKOŃCZENIE

W modlitwie różańcowej składamy nasze potrzeby na ręce Maryi, a Ona zanoszi je Panu Bogu i wstawia się za nami. Miłość Maryi sprawia, że różaniec ma większą siłę niż jakakolwiek broń wykonana przez człowieka. Jest to moc miłości i dobra, która może pokonać całe zło.

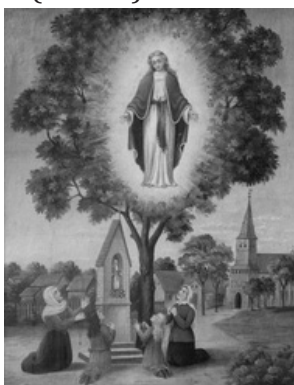
Maryja zachęcała w swoich objawieniach do odmawiania różańca.

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy, Uczniowie otrzymują ilustrację jednego z objawień maryjnych oraz krótką historię, na podstawie których odpowiadają na pytania. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

GIETRZWAŁD 1877 r. (Polska) – dwie dziewczynki Justyna i Basia

„W dniu parafialnego odpustu Maryja ukazała się dziewczynom z Gietrzwałdu – Justynie i Barbarze, a kiedy, z polecenia proboszcza parafii, zapytały, czego od nich żąda, odpowiedziała po polsku: «Chcę, abyście codziennie odmawiały różaniec». Podczas objawień, które trwały przez pewien czas, Matka Boża przekazywała wizjonerkom ważne sprawy. Wciąż jednak powtarzała: «Życzę sobie, abyście codziennie odmawiali różaniec. [Chorzy] powinni modlić się na różańcu»... Gdy Justyna zapytała, czy dziewczynki mają przychodzić rano na różaniec, a dopiero potem uczestniczyć we Mszy Świętej, Maryja powiedziała, że należy «najpierw wysłuchać Mszy Świętej, a potem odmówić różaniec, ponieważ tamta jest ważniejsza od niego»...

Maryja wiele razy odwoływała się do mocy modlitwy, szczególnie różańcowej. Na pytanie, czy osierocone parafie otrzymają kapłanów, dzieci usłyszały odpowiedź: «Jeśli gorliwie będą się modlić, wówczas Kościół nie będzie prześladowany, a osierocone parafie otrzymają kapłanów». Podobnie było z zamkniętym klasztorem w Łąkach: «Jeśli gorliwie będziecie się modlić, zostanie znowu otwarty». Także ukazując się po raz ostatni, zostawiła tylko jedno polecenie: «Odmawiajcie gorliwie różaniec».

Objawienia te, jako jedyne z polskich objawień maryjnych, zostały uznane przez Kościół” (<https://armiaboga.com.pl/objawienia/>).

- Gdzie nastąpiło objawienie?
- Komu objawiła się Maryja?
- O co prosiła Maryja?

Grupa II

FATIMA 1917 r. (Portugalia) – trójka pastuszków: Hiacynta, Franek, Łucja

„Różaniec był codzienną modlitwą trojga małych pastuszków, o której zawsze pamiętały pasąc owce w górach; był nieodstępnym ich towarzyszem, nieomal przyjacielem ich zabaw dziecięcych, toteż Matka Najświętsza 13 maja 1917 r. objawiła się im z różańcem. «Ręce trzymała pobożnie złożone na piersiach. Spadał z nich różaniec z ziaren podobnych do pereł. Na jego końcu był krzyżyk, jakby ze szczerbatego srebra». Nie wyznała im jednak kim jest, mówiąc jedynie, że «przybywa z nieba». Po krótkiej rozmowie z dziećmi, w której przedstawiła również pewne sprawy sprowadzające Ją na ziemię oraz warunki następnych Jej objawień – przed odejściem, powiedziała jeszcze: «Odmawiajcie codziennie różaniec, aby uprosić pokój dla świata i zakończenie wojny»...

W czerwcowym objawieniu, Pani, między innymi, znowu powiedziała do Łucji: «Chcę... żebyś codziennie odmawiała różaniec...». Podobnie w lipcu powiedziała: «Chcę, żebyście nadal codziennie odmawiali różaniec na cześć Matki Bożej Różańcowej dla uproszenia pokoju na świecie i w intencji zakończenia wojny, bo tylko Ona może te łaski

dla ludzi uzyskać... W październiku powiem, kim jestem i czego chcę»... Po dłuższych zapowiedziach, po przekazaniu pewnych tajemnic i ukazaniu dzieciom wizji piekła, dodała jeszcze: «Gdy będziecie odmawiać różaniec, mówcie po każdej części: <O mój Jezu, wybaczone nam nasze winy, zachowaj nas od ognia piekielnego, zaprowadź wszystkie dusze do nieba, a szczególnie te, które najbardziej potrzebują Twojego miłosierdzia>». Także wtedy, już wcześniej, przed objawieniem niektórym «pobożni polecili Łucji by poprosiła Piękną Panią o pewne łaski dla swoich znajomych... Pani przychyliła się do ich wysłuchania, pod warunkiem jednak, że zainteresowani będą odmawiać różaniec»...

W dniu 13 sierpnia dzieci nie mogły przyjść na miejsce spotkania z Panią, gdyż je aresztowano, ale gdy już je wypuszczono, Ona, niespodziewanie, spotkała się z nimi w najbliższą niedzielę, 19 sierpnia. I znów, kiedy Łucja spytała, czego Pani żąda od niej, otrzymała odpowiedź: «Chcę, żebyście nadal chodzili do Cova da Iria trzynastego dnia miesiąca, żebyście nadal codziennie odmawiali różaniec». A na pytanie: co mają zrobić z pieniędzmi, które składają pielgrzymi? – Pani odrzekła im: «Zanieście je do kościoła. Niech ich część pójdzie na uświetnienie uroczystości różańcowych, zaś część na zbudowanie kaplicy w Iria»... Podczas wrześniego objawienia, Piękna Pani znowu powtórzyła: «Odmawiajcie nadal różaniec, żeby uzyskać zakończenie wojny...». Tutaj widać wyraźnie, jak zakończenie wojny, a przez to również los nawet całego świata, Piękna Pani uzależnia od wielkiej mocy, jaką ma pobożne odmawianie różańca.

Zgodnie z zapowiedzią, w październiku, ukazując się małym wizjonerom, Pani zwróciła się do Łucji w słowach: «Chcę ci powiedzieć, że mają zbudować tutaj kaplicę na moją cześć, bo jestem Matką Boską Różańcową, żeby nadal odmawiali codziennie różaniec... Niech nie znieważają więcej naszego Pana Boga, bo już tak bardzo został znieważony»...

W pierwszej rozmowie Maryi z dziećmi, na zadane pytanie: Czy Franciszek pójdzie do nieba? – usłyszały odpowiedź: «Tak, ale musi odmówić jeszcze wiele różańców». W ten sposób Matka Boża dała nam wszystkim do zrozumienia, iż «jednostką czasu mierzoną przez niebieskie zegary nie są godziny i dni, ale... różańce!... że niebo otwiera <wiele różańców>» (Wincenty Łaszewski). Objawienia zostały uznane przez Kościół” (<https://armiaboga.com.pl/objawienia/>).

- Gdzie nastąpiło objawienie?
- Komu objawiła się Maryja?
- O co prosiła Maryja?

Grupa III

LOURDES 1858 r. (Francja) – Św. Bernadetta

„Czternastoletnia Bernadetta Soubirous, nagle ujrzała w lesie «piękną, niezwykle piękną Panią». Kiedy Pani uśmiechnęła się do niej, Bernadetta wzięła do ręki różaniec, upadła na kolana i zaczęła się modlić. Dziewczynka miała bowiem zwyczaj odmawiać różaniec, nosiła go ze sobą i żyła nim. Może dlatego Maryja wybrała właśnie ją jako wizjonerkę? Może dlatego Lourdes i różaniec są ze sobą tak ściśle powiązane...?

«Pierwsze spotkanie było wspólnym odmówieniem Różańca. Matka Najświętsza przesuwała w milczeniu paciorki swojego różańca, głośno wypowiadając jedynie słowa: <Chwała Ojcu...>. Zakończenie Różańca było końcem wizji»... W kolejnych objawieniach, Niepokalana wraz z Bernadettą wspólnie odmawiały Różaniec «podczas wszystkich osiemnastu objawień, w czasie których Matka Boska przemawiała bardziej przez symboliczne gesty, niż słowami. Najświętsza Maryja Panna przesuwała paciorki różańca, w miarę jak dziewczyna odmawiała go. W ten cudowny sposób została uświęcona modlitwa na różańcu» (wg Antonio A. Borellego). Poza tym, w trakcie objawień Maryja uczyła ją modlitw i przekazywała różne przesłania...

Podczas dwunastego objawienia pewna znajoma dała Bernadecie swój różaniec. Kiedy dziewczyna zaczęła modlić się na nim, usłyszała głos «Pani»: «Ach, pomyliłaś się. To nie jest przecież ten twój». Tym razem obecny był kapłan, na którym zrobiło to głębokie wrażenie i który natychmiast uwierzył w prawdziwość objawienia... «Zupełną nowością w Maryjnych objawieniach różańcowych stało się to, że Matka Boża [jakby] wyraźnie wzywała swoich czcicieli, by mieli – jak Bernadetta – własny różaniec».

Objawienia w Lourdes zostały uznane przez Kościół” (<https://armiaboga.com.pl/objawienia/>).

- Gdzie nastąpiło objawienie?
- Komu objawiła się Maryja?
- O co prosiła Maryja?

Grupa IV

LICHEŃ 1850 r. (Polska) – Mikołaj Sikatka

„Pasterz, Mikołaj Sikatka, często modlił się przed leśną kapliczką, w której znajdował się obraz Maryi odnaleziony przez byłego żołnierza Tomasza Kłosowskiego, przedstawiający Jej wizerunek w takiej postaci, w jakiej sobie życzyła. W maju 1850 roku, kiedy Mikołaj klęcząc na trawie odmawiał różaniec, zbliżyła się do niego nieznana mu, piękna niewiasta. Była to Najświętsza Maryja Panna, która pochwaliwszy Boga przekazała mu swoje orędzie do ludu, mówiąc między innymi: «Zachęcaj ludzi do pokuty i modlitwy... Zwłaszcza niech ludzie modlą się na różańcu, rozważając życie i mękę Pana Jezusa»... Po tych słowach Pani ukazała Mikołajowi długi różaniec składający się

z piętnastu tajemnic. Podczas drugiego objawienia powtórzyła to polecenie...

«Pasterz nie rozstawał się z różańcem ani na chwilę. Jego palce przebierały paciorki, usta szeptały Ojcze nasz i Zdrowaś, a serce zatapiało się w niezgłębionych tajemnicach Wcielenia, Odkupienia i Chwały Bożego Syna i Jego Przeczystej Matki». Po pewnym czasie, gdy odmawiał różaniec klęcząc przed kapliczką, znowu podeszła do niego Matka Boża i znów zaczęła przepowiadać o nadchodzącym Bożym gniewie na «zepsuty» naród polski i całą Europę. «niech ludzie – mówiła – odmawiają różaniec i błagają Boga o miłosierdzie»...

Podanie o pochodzeniu kultu zostało uznane przez Kościół” (<https://armiaboga.com.pl/objawienia/>).

- Gdzie nastąpiło objawienie?
- Komu objawiła się Maryja?
- O co prosiła Maryja?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw.3)

Odtworzenie świadectwa Marcina Mrocza: „Maryja daje mi siłę”
(<https://youtu.be/zLbcEo3BAJ4>)

- Czym jest modlitwa różańcowa dla Marcina Mrocza?

Autorefleksja.

Maryja podczas objawień w Fatimie skierowała do dzieci słowa: „Odmawiajcie różaniec”.

Pomyślmy:

- Jak staram się odpowiadać na słowa Maryi?
- W jaki sposób modlitwa różańcowa kształtuje moje życie?

Dziesiątek różańca świętego.

Przypomnienie, o której godzinie odprawia się nabożeństwo różańcowe w kościele parafialnym – zachęcenie do udziału w nabożeństwie.

PRACA DOMOWA

Napisz rozprawkę: „Dlaczego modlitwa różańcowa jest ważna dla rozwoju wiary?”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Zawitaj, Królowo różańca świętego” .

Zawitaj, Królowo różańca świętego,
jedyna nadziejo człowieka grzesznego!
Zawitaj, bez zmazy lilijo,
Matko Różańcowa, Maryjo!

Panno nad pannami, Święta nad Świętymi,
Najświętsza Królowo, Pani nieba, ziemi,
Najśliczniejszy kwiecie, lilijo,
Matko Różańcowa, Maryjo!

Matko Różańcowa, jasna Gwiazdo morska,
Anielska Królowo, śliczna Matko Boska;
Raju rozkosznego lilijo!
Matko Różańcowa, Maryjo!

54. ŚW. JAN PAWEŁ II – ŚWIADEK EWANGELII

Cele ogólne

Przybliżenie postaci św. Jana Pawła II.

Budzenie i umacnianie pragnienia życia Ewangelią na co dzień.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie pontyfikatu św. Jana Pawła II dla Kościoła, świata, Polski (B.2),
- wymienia najważniejsze wydarzenia z życia Karola Wojtyły – św. Jana Pawła II (E.4.2).

Umiejętności

- wskazuje datę wspomnienia św. Jana Pawła II (B.2.2),
- charakteryzuje pontyfikat św. Jana Pawła II w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- charakteryzuje działalność św. Jana Pawła II (B.2.2).

Postawy

- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d),
- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- stara się naśladować przykład św. Jana Pawła II (B.2.d).

Metody i formy

Śpiew, techniki multimedialne, ekspozycja, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, tekst luk, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, wpis papieża Franciszka na Twitterze, ilustracja przedstawiająca św. Jana Pawła II, prezentacja multimedialna – życiorys św. Jana Pawła II, film: *Skarby Kościoła 22 października / Św. Jan Paweł II*, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

Śpiew: „Bohater” zespołu Małe TGD.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

WPROWADZENIE

Ekspozycja i omówienie ilustracji przedstawiającej św. Jana Pawła II.

Jednym ze współczesnych świadków Ewangelii jest wielki Polak – papież św. Jan Paweł II – Karol Wojtyła.

*Zapoznanie uczniów z życiorysem św. Jana Pawła II.
lub*

Prezentacja multimedialna przedstawiająca życiorys św. Jana Pawła II.

KALENDARIUM

- Wadowice
 - 18.05.1920 – narodziny Karola Wojtyły
 - 20.06.1920 – chrzest Karola Józefa Wojtyły w kościele Ofiarowania Najświętszej Maryi Panny w Wadowicach
 - 1926-1930 – nauka w szkole powszechnej
 - 13.04.1929 – śmierć mamy Emilii
 - 25.05.1929 – Pierwsza Komunia Święta
 - 1930-1938 – nauka w gimnazjum
 - 1932 – śmierć brata Edmunda, który był lekarzem
 - 1938 – sakrament bierzmowania
- Kraków
 - 1938 – przeprowadzka do Krakowa
 - 1938-1939 – studia polonistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie
 - 1939 – wybuch II Wojny Światowej
 - 1940-1944 – praca w zakładach chemicznych
 - 1941 – śmierć ukochanego taty Karola
 - 1942-1946 – studia w konspiracyjnym Seminarium Duchownym w Krakowie

- Kapłaństwo
 - 01.11.1946 – święcenia kapłańskie
 - 1946-1948 – studia doktoranckie w Rzymie
 - 28.07.1948 – wikariusz w Niegowici
 - 17.03.1949 – wikariusz w parafii św. Floriana w Krakowie
 - od 1956 – wykładowca etyki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim
- Biskup
 - 28.09.1958 – święcenia biskupie; zawołanie: *Totus Tuus* (Cały Twój)
 - 08.03.1964 – arcybiskup krakowski
- Kardynał
 - 27.06.1967
- Papież
 - 16.10.1978 (ok. godz. 17¹⁵) – biskup Rzymu i następca św. Piotra; przyjmuje imię Jan Paweł II
 - Podczas pontyfikatu Jan Paweł II, według oficjalnych danych odbył 104 zagraniczne pielgrzymki oraz ok. 145 podróży na terenie Włoch. Podczas podróży zagranicznych Jan Paweł II odwiedził 130 krajów i ok. 900 miejscowości. Niektóre kraje odwiedził kilkakrotnie m.in. Polskę, Francję, USA, Meksyk, Hiszpanię, czy Portugalię. Łączna długość pielgrzymkowych dróg Jana Pawła II wynosi ok. 1 mln 700 tys. km
 - I pielgrzymka do Polski 2-10.06.1979 – 2 czerwca 1979 r. na Placu Zwycięstwa (dzisiejszym Placu Piłsudskiego) w Warszawie Papież wygłosił pamiętne słowa: „Niech zstąpi Duch Twój! Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!”
 - Ustanowił Światowy Dzień Chorego i zapoczątkował tradycję Światowych Dni Młodzieży.
 - Jako pierwszy napisał listy skierowane do dzieci, kobiet i osób starszych. Spotykał się z chorymi, cierpiącymi, ubogimi, młodzieżą, dziećmi, naukowcami, duchowieństwem, rządzącymi, przedstawicielami innych wyznań
 - 13 maja 1981 r. – (Plac św. Piotra) zamach na papieża przez Mehmeta Ali Agcę

- w czasie swego pontyfikatu ogłosił 1338 błogosławionych, w tym 160 Polaków, 482 świętych, w tym 11 Polaków
- Śmierć
 - 02.04.2005 (godzina 21³⁷)
 - 08.04.2005 – pogrzeb
- Beatyfikacja i kanonizacja
 - 13.05.2005 – rozpoczęcie procesu beatyfikacyjnego
 - 01.05.2011 – beatyfikacja przez papieża Benedykta XVI
 - 27.04.2014 – kanonizacja przez papieża Franciszka
 - 22.10 – dzień wspomnienia w Kościele powszechnym

Odtworzenie filmu: „Skarby Kościoła 22 października / Św. Jan Paweł II”

(https://youtu.be/hO_Oqph4nfA)

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Kto nie wchodzi do owczarni przez bramę, ale wdziera się inną drogą, ten jest złodziejem i rozbójnikiem. Kto jednak wchodzi przez bramę, jest pasterzem owiec. Temu otwiera odzwierny, a owce słuchają jego głosu; woła on swoje owce po imieniu i wyprowadza je. A kiedy wszystkie wyprowadzi, staje na ich czele, a owce postępują za nim, ponieważ głos jego znają. Natomiast za obcym nie pójda, lecz będą uciekać od niego, bo nie znają głosu obcych»” (J 10,1-5).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jak Jezus nazywa siebie?
- Jak postępują ludzie kroczący za Jezusem – Dobrym Pasterzem?

Jezus jest jedynym Pasterzem, który zna nas, strzeże i daje życie wieczne. Z bliskości z naszym Pasterzem wypływa radość naśladowania Go.

Życie i pontyfikat św. Jana Pawła II to naśladowanie Jezusa – Dobrego Pasterza.

Papież Franciszek nazwał św. Jana Pawła II nadzwyczajnym darem Boga dla Kościoła:

„Święty Jan Paweł II, pełen pasji dla życia i podziwu dla tajemnicy Boga, świata i człowieka, był nadzwyczajnym darem Pana dla Kościoła. Pamiętajmy o jego wierze: niech będzie przykładem dla przeżywania naszego świadectwa dzisiaj” (wpis na Twitterze, 22.10.2020, <https://twitter.com/Pontifex/status/1319233286548320259>).

- Co o św. Janie Pawle II napisał papież Franciszek?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ZAKOŃCZENIE

22 października to dzień wspomnienia św. Jana Pawła II w Kościele.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Osobiste spotkanie z Chrystusem – Dobrym Pasterzem wprowadza nas na właściwą drogę i zobowiązuje, abyśmy byli Jego świadkami.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Czym jest dla mnie Ewangelia?
- W czym mogę naśladować św. Jana Pawła II?

*Śpiew: „Barka”.
(odtworzenie nagrania z pieśnią)*

PRACA DOMOWA

Napisz CV św. Jana Pawła II.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Litania do św. Jana Pawła II”.
(pokaż slajdu z tekstem modlitwy i wspólne odczytanie)

Kyrie eleison, Chryste eleison, Kyrie eleison.
Chryste usłysz nas, Chryste wysłuchaj nas.

Ojcze z nieba, Boże – *zmiłuj się nad nami.*
Synu Odkupicielu świata, Boże – *zmiłuj się nad nami.*
Duchu Święty, Boże – *zmiłuj się nad nami.*
Święta Trójco, Jedyny Boże – *zmiłuj się nad nami.*

Święta Maryjo – *módl się za nami.*

Święty Janie Pawle – *módl się za nami.*
Zanurzony w Ojcu, bogatym w miłosierdzie,
Zjednoczony z Chrystusem, Odkupicielem człowieka,
Napełniony Duchem Świętym, Panem i Ożywicielem,
Całkowicie oddany Maryi,
Przyjacielu Świętych i Błogosławionych,
Następco Piotra i Sługi sług Bożych,
Stróżu Kościoła nauczający prawd wiary,
Ojcze Soboru i wykonawco jego wskazań,
Umacniający jedność chrześcijan i całej rodziny ludzkiej,
Gorliwy Miłośniku Eucharystii,
Niestrudzony Pielgrzymie tej ziemi,
Misjonarzu wszystkich narodów,
Świadku wiary, nadziei i miłości,
Wytrwały Uczestniku cierpień Chrystusowych,

Apostole pojednania i pokoju,
Promotorze cywilizacji miłości,
Głosicielu Nowej Ewangelizacji,
Mistrzu wzywający do wypłynięcia na głębię,
Nauczycielu ukazujący świętość jako miarę życia,
Papieżu Bożego Miłosierdzia,
Kapłanie gromadzący Kościół na składanie ofiary,
Pasterzu prowadzący owczarnię do nieba,
Bracie i Mistrzu kapłanów,
Ojcze osób konsekrowanych,
Patronie rodzin chrześcijańskich,
Umocnienie małżonków,
Obrońco nienarodzonych,
Opiekunie dzieci, sierot i opuszczonych,
Przyjacielu i Wychowawco młodzieży,
Dobry Samarytaninie dla cierpiących,
Wsparcie dla ludzi starszych i samotnych,
Głosicielu prawdy o godności człowieka,
Mężu modlitwy zanurzony w Bogu,
Miłośniku liturgii sprawujący Ofiarę na ołtarzach świata,
Uosobienie pracowitości,
Zakochany w krzyżu Chrystusa,
Przykładnie realizujący powołanie,
Wytrwały w cierpieniu,
Wzorze życia i umierania dla Pana,
Upominający grzeszników,
Wskazujący drogę błędzącym,
Przebaczający krzywdzicielom,
Szanujący przeciwników i prześladowców,
Rzeczniku i obrońco prześladowanych,
Wspierający bezrobotnych,
Zatroskany o bezdomnych,
Odwiedzający więźniów,
Umacniający słabych,
Uczący wszystkich solidarności,

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata – *przepuść nam, Panie.*
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata – *wysłuchaj nas, Panie.*
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata – *zmiłuj się nad nami.*

Katecheta: Módl się za nami święty Janie Pawle.

Wszyscy: Abyśmy życiem i słowem głosili światu Chrystusa, Odkupiciela człowieka.

Módlmy się: Miłosierny Boże, przyjmij nasze dziękczynienie za dar apostołskiego życia i posłannictwa świętego Jana Pawła II i za jego wstawiennictwem pomóż nam wzrastać w miłości do Ciebie i odważnie głosić miłość Chrystusa wszystkim ludziom. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

55. UROCZYSTOŚĆ WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH I DZIEŃ ZADUSZNY

Cele ogólne

Przedstawienie uroczystości Wszystkich Świętych oraz Dnia Zaduszných w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji uroczystości Wszystkich Świętych i Dnia Zaduszných.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens, przesłanie i liturgię uroczystości Wszystkich Świętych oraz Dnia Zaduszných (B.2),
- podaje, kiedy Kościół obchodzi uroczystość Wszystkich Świętych oraz Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych (A.8).

Umiejętności

- charakteryzuje uroczystość Wszystkich Świętych oraz Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- uzasadnia religijny wymiar uroczystości Wszystkich Świętych oraz Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych (B.2.4).

Postawy

- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- angażuje się w obchody uroczystości Wszystkich Świętych i Dnia Zaduszných (B.2.a),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego (B.2.c),
- stara się naśladować świętych (B.2.d).

Metody i formy

Śpiew, techniki multimedialne, pokaz, tekst luk, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *YOUCAT. Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, nagranie piosenki z teledyskiem, kartki kalendarza: 1 i 2 listopada, film: *Skarby Kościoła 1 listopada / Uroczystość Wszystkich Świętych*, filmik: *3MC – Trzyminutowy Katechizm – 62. Co będziemy robić w niebie?*, filmik: *3MC – Trzyminutowy Katechizm – 63. Co to jest czyścić?*, slajd z tekstem *Litanii do Wszystkich Świętych*.

MODLITWA

Śpiew: „W niebie mój dom” zespołu Mocni w Duchu.
(odtworzenie nagrania z piosenką [teledyskiem] – <https://youtu.be/6PcBClrQleM>)

WPROWADZENIE

Listopad to czas zadumy. Miesiąc pochmurnego nieba, chłodu i wiatru. Jest to czas spotkań w gronie rodziny, wizyt na cmentarzach, modlitwy za zmarłych i wspominania tych którzy odeszli.

Pokaz kartki z kalendarza.

1

Listopad

Uroczystość Wszystkich Świętych, czyli tych którzy osiągnęli niebo.

Odtworzenie filmu: „Skarby Kościoła 1 listopada | Uroczystość Wszystkich Świętych”.

(<https://youtu.be/HEtO7UxpfJk>)

W uroczystość Wszystkich Świętych Kościół wspomina nie tylko oficjalnie uznanych świętych, czyli beatyfikowanych i kanonizowanych wiernych, ale także wszystkich wiernych zmarłych, którzy już osiągnęli zbawienie i przebywają w niebie. Widzi w nich swoich orędowników u Boga i przykłady do naśladowania dla tych, którzy są jeszcze w drodze do Ojca.

A gdy my już zostaniemy świętymi? Co będziemy robić w niebie?

Odtworzenie filmiku: „3MC – Trzyminutowy Katechizm – 62. Co będziemy robić w niebie?”.

(<https://youtu.be/IRNepEnxXa8>)

– Czym jest niebo?

Niebo to przebywanie z Chrystusem, które nigdy się nie kończy. Dostępują go wszyscy zbawieni. Jest to widzenie Boga, poznanie tajemnicy Trójcy Świętej. Niebo jest dla każdego szczęściem indywidualnym, nieprzemijającym, nikt nam go nie odbierze, przebywanie ze zbawionymi, gdzie nie ma – osamotnienia – „świętych obcowanie”. To najwyższy stopień bytowania, nie jest to miejsce ale stan.

Pokaz karki z kalendarza.

2

Listopad

Dzień Zaduszny inaczej Zaduszki, czyli Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych.

Jest to dzień, w którym myślimy o tych, którzy jeszcze nie weszli do chwały nieba, lecz oczekują na nią w czyśćcu.

Odtworzenie filmiku: „3MC – Trzyminutowy Katechizm – 63. Co to jest czyściec?”

(https://youtu.be/ahIAi6_SUxA)

– Czym jest czyściec?

W czyśćcu wszystkie dusze znajdujące się są zbawione. Kara czyścowa to czasowe oddalenie od Boga. Dokonuje się tam oczyszczenie. Dusze, które przejdą oczyszczenie, dojdą do nieba. Dusze w czyśćcu przeżywają radość, bo wiedzą, że będą oglądać Boga.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Uroczystość Wszystkich Świętych wskazuje na hojność Pana Boga i pogłębia nadzieję, że wszyscy są zaproszeni do domu Ojca. Jezus powiedział:

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Niech się nie trwoży serce wasze. Wierzycie w Boga? i we Mnie wierzcie! W domu Ojca mego jest mieszkań wiele. Gdyby tak nie było, to bym wam powiedział. Idę przecież przygotować wam miejsce. A gdy odejdę i przygotuję wam miejsce, przyjdę powtórnie i zabiorę was do siebie, abyście i wy byli tam, gdzie Ja jestem. Znacie drogę, dokąd Ja idę». Odezwał się do Niego Tomasz: «Panie, nie wiemy, dokąd idziesz. Jak więc możemy znać drogę?» Odpowiedział mu Jezus: «Ja jestem drogą i prawdą, i życiem. Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie. Gdybyście Mnie poznali, znalibyście i mego Ojca. Ale teraz już Go znacie i zobaczyliście». Rzekł do Niego Filip: «Panie, pokaż nam Ojca, a to nam wystarczy». Odpowiedział mu Jezus: «Filipie, tak długo jestem z wami, a jeszcze Mnie nie poznałeś? Kto Mnie widzi, widzi także i Ojca. Dlaczego więc mówisz: <Pokaż nam Ojca>? Czy nie wierzysz, że Ja jestem w Ojcu, a Ojciec we Mnie? Słów tych, które wam mówię, nie wypowiadam od siebie. To Ojciec, który trwa we Mnie, On sam dokonuje tych dzieł. Wierzcie Mi, że Ja jestem w Ojcu, a Ojciec we Mnie. Jeżeli zaś nie – wierzcie przynajmniej ze względu na same dzieła! Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Kto we Mnie wierzy, będzie także dokonywał tych dzieł, których Ja dokonuję, a nawet większe od tych uczyni, bo Ja idę do Ojca. A o cokolwiek prosić będziecie w imię moje, to uczynię, aby Ojciec był otoczony chwałą w Synu. O cokolwiek prosić Mnie będziecie w imię moje, Ja to spełnię (...)» (J 14,1-14).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co znajduje się w domu Ojca Pana Jezusa?
- O czym zapewnia Jezus?
- Kogo poznamy przez Chrystusa?

Bramą do domu Ojca jest świętość naszego życia.

Uroczystość Wszystkich Świętych zawiera w sobie prawdę o „świętych obcowaniu”, czyli wymianie łask i modlitwy płynącej z miłości Boga i bliźniego. W tym wspólnym obcowaniu uczestniczy: Kościół pielgrzymujący (tu na ziemi), Kościół oczyszczający się (w czyśćcu) oraz Kościół uwielbiony (w niebie, przed Bogiem).

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Jezus Chrystus, uwalniając nas od grzechu i śmierci, uzdolnił nas do życia dla Boga. Żyjemy przede wszystkim dla Tego, który dał nam życie.

Odczytanie Pisma Świętego.

„Nikt zaś z nas nie żyje dla siebie i nikt nie umiera dla siebie: jeżeli bowiem żyjemy, żyjemy dla Pana; jeżeli zaś umieramy, umieramy dla Pana. I w życiu więc i w śmierci należymy do Pana. Po to bowiem Chrystus umarł i powrócił do życia, by zapanować tak nad umarłymi, jak nad żywymi. Dlaczego więc ty potępiasz swego brata? Albo dlaczego gardzisz swoim bratem? Wszyscy przecież staniemy przed trybunałem Boga. Napisane jest bowiem: Na moje życie – mówi Pan – przede Mną klęknie wszelkie kolano, a każdy język wielbić będzie Boga. Tak więc każdy z nas o sobie samym zda sprawę Bogu” (Rz 14,7-12).

Analiza tekstu biblijnego.

- Kim jest Jezus dla każdego człowieka?
- Co dzieje się z człowiekiem po śmierci?

Przez nasze życie i przez śmierć wielbimy Boga.

Odczytanie tekstu Katechizmu Kościoła Katolickiego dla młodych:

„Chrześcijanie to ludzie, którzy wiedzą, że nigdy nie widzą się po raz ostatni” (YOUCAT 40).

- Co wiedzą chrześcijanie na temat śmierci?

Listopad to czas, kiedy odżywają wspomnienia o tych, którzy odeszli, o naszych najbliższych zmarłych. Zapalamy znicze na ich grobach jako symbol pamięci.

Każdy z nas już od dziecka wie i pamięta, że listopad jest «miesiącem pamięci o zmarłych», dlatego w naszej modlitwie pamiętamy o zmarłych, szczególnie «wypominki» stanowią nieodzowny element listopadowego klimatu. Zmarli potrzebują od nas pomocy, ponieważ

sami nie są w stanie już sobie pomóc. Możemy ofiarować w ich intencjach modlitwę, Mszę Świętą, odpusty i dobre uczynki.

Kościół 2 listopada wspomina zmarłych pokutujących za grzechy w czyśćcu. Tych, którzy nie mogą wejść do nieba, gdyż mają pewne długi do spłacenia Bożej sprawiedliwości. Wspólnota Kościoła przychodzi z pomocą душom czyścicowym zanosząc, w tym dniu prośby przed tron Boży. Aby przyjąć z pomocą zmarłym pokutującym w czyśćcu, żyjący mogą w tych dniach uzyskać i ofiarować odpusty zupełne.

W dniach od 1 do 8 listopada, modląc się na cmentarzu za zmarłych, można w ich intencji zyskać odpust zupełny.

Odpust zupełny – jest darowaniem wobec Boga kary doczesnej za grzechy odpuszczone już, co do winy (w Sakramencie Pokuty). W tych dniach można go ofiarować w intencji zmarłych.

Warunki uzyskania odpustu za zmarłych:

1. Przystąpić do sakramentu pokuty.
2. Przyjąć Komunię Świętą.
3. Nawiedzić cmentarz i pomodlić się za zmarłych.
4. Odmówić *Ojcze nasz* i *Wierzę w Boga* w intencjach wyznaczonych przez Ojca Świętego.
5. Wymaga się też wykluczenia wszelkiego przywiązania do grzechu nawet powszedniego (lekkiego).

Jeśli brakuje pełnej tego rodzaju dyspozycji albo nie zostaną spełnione wyliczone warunki, wtedy będzie odpust częściowy (uwolnienie od kary za grzechy będzie tylko w części). Wielkość odpustu częściowego zależy od gorliwości osoby zyskującej go.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Listopadowa zaduma przy grobach zmarłych skłania do refleksji nad naszym losem, nad życiem człowieka i przemijaniem. Tak bardzo ważna jest pamięć o zmarłych.

– W jaki sposób ludzie wyrażają pamięć o zmarłych?

Zewnętrznym przejawem tej pamięci jest troska o groby, zapalenie zniczy, złożenie kwiatów. Potrzeba jednak, aby ta pamięć była połączona z modlitwą – bo to przez nią pomagamy cierpiącym w czyśćcu szybciej otrzymać zbawienie. Czyściec to czas oczyszczania się duszy, aby mogła wejść do nieba.

Z czyśćca jest tylko jeden kierunek wyjścia i jest nim niebo. Możemy pomóc osobom w czyśćcu, aby szybciej były w niebie.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co robię, aby spotkać się z Bogiem w niebie?
- Jak często modlę się za zmarłych?

Modlitwa za zmarłych.

„Wieczny odpoczynek racz im dać Panie, a światłość wiekuista niechaj im świeci na wieki wieków. Amen”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

PRACA DOMOWA

Zilustruj hasło: „Jestem katolikiem. Obchodzę uroczystość Wszystkich Świętych”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

„Litania do Wszystkich Świętych” .

(pokaż slajdu z tekstem modlitwy i wspólne odczytanie)

Kyrie elejson, Chryste elejson, Kyrie elejson.
Chryste usłysz nas, Chryste wysłuchaj nas.

Ojcze z nieba Boże – *zmiłuj się nad nami.*

Synu Odkupicielu świata Boże – *zmiłuj się nad nami.*

Duchu Święty Boże – *zmiłuj się nad nami.*

Święta Trójco, Jedyny Boże – *zmiłuj się nad nami.*

Święta Maryjo, – *módl(cie) się za nami.*
Święta Boża Rodzicielko,
Święta Panno nad pannami,
Święty Michale,
Święty Gabrielu,
Święty Rafale,
Wszyscy święci Aniołowie i Archaniołowie,
Wszystkie święte Duchy niebieskie,
Święty Janie Chrzcicielu,
Święty Józefie,
Wszyscy święci Patriarchowie i Prorocy,
Święty Piotrze,
Święty Pawle,
Święty Andrzeju,
Święty Janie,
Święty Tomaszu,
Święty Jakubie,
Święty Filipie,
Święty Bartłomieju,
Święty Mateuszu,
Święty Szymonie,
Święty Tadeuszu,
Święty Macieju,
Święty Barnabo,
Święty Łukaszu,
Święty Marku,
Wszyscy święci Apostołowie i Ewangelisci,
Wszyscy święci Uczniowie Pańscy,
Wszyscy święci niewinni Młodziankowie,
Święty Szczepanie,
Święty Wawrzyńcze,
Święty Wincenty,
Święty Wojciechu,
Święty Stanisławie,
Święci Fabianie i Sebastianie,
Święci Janie i Pawle,
Święci Kosmo i Damianie,

Święci Gerwazy i Protazy,
Wszyscy święci Męczennicy,
Święty Sylwestrze,
Święty Grzegorzu,
Święty Ambroży,
Święty Augustynie,
Święty Hieronimie,
Święty Marcinie,
Święty Mikołaju,
Wszyscy święci Biskupi i Wyznawcy,
Wszyscy święci Doktorowie,
Święty Antoni,
Święty Benedykcie,
Święty Bernardzie,
Święty Dominiku,
Święty Franciszku,
Święty Kazimierzu,
Wszyscy święci Kapłani i Lewici,
Wszyscy święci Zakonnicy i Pustelnicy,
Święta Mario Magdaleno,
Święta Agato,
Święta Łucjo,
Święta Agnieszko,
Święta Cecyljo,
Święta Katarzyno,
Święta Anastazjo,
Święta Jadwigo,
Wszystkie święte Dziewice i Wdowy,

Wszyscy Święci i Święte Boże, – *przyczynicie się za nami.*

Bądź nam miłościw, – *przepuść nam, Panie.*

Bądź nam miłościw, – *wysłuchaj nas, Panie.*

Od zła wszelkiego, – *wybaw nas, Panie.*

Od grzechu każdego,

Od gniewu Twego,

Od nagłej i niespodziewanej śmierci,

Od gniewu, nienawiści i wszelkiej złej woli,
Od sideł szatańskich,
Od ducha nieczystości,
Od piorunów i nawałnic,
Od plagi trzęsienia ziemi,
Od zarazy, głodu ognia i wojny,
Od grożących niebezpieczeństw,
Od śmierci wiecznej,
Przez tajemnicę świętego Wcielenia Twego,
Przez Przyjście Twoje,
Przez Narodzenie Twoje,
Przez Chrzest i święty Post Twój,
Przez Krzyż i Mękę Twoją,
Przez Śmierć i Pogrzeb Twój,
Przez święte Zmartwychwstanie Twoje,
Przez cudowne Wniebowstąpienie Twoje,
Przez Przyjście Ducha Świętego Pocieszyciela,
W dzień sądu,
My grzeszni Ciebie prosimy,

Abyś nam grzechy odpuścić raczył, Ciebie prosimy – *wysłuchaj nas Panie.*

Abyś karanie od nas oddalić raczył,
Abyś nas do pokuty prawdziwej doprowadzić raczył,
Abyś Kościołem świętym rządzić i zachować go raczył,
Abyś namiestnika apostołskiego i wszystkie duchowne stany w świętej pobożności zachować raczył,
Abyś nieprzyjaciół Kościoła Świętego upokorzyć raczył,
Abyś panującym i rządowi chrześcijańskiemu pokój i zgodę prawdziwą dać raczył,
Abyś całej społeczności chrześcijańskiej pokój i jedność darować raczył,
Abyś wszystkich błądzących do jedności z Kościołem przywrócić i wszystkich niewiernych do światła Ewangelii doprowadzić raczył,
Abyś nas samych w służbie Twej świętej utwierdzić i zachować raczył,
Abyś umysły nasze ku pożądaniu nieba podnieść raczył,

Abyś dusze nasze, braci, krewnych i dobrodziejów naszych od potępienia wiekuistego uchronić raczył,
Abyś urodzaje ziemskie dać i zachować raczył,
Abyś wszystkim wiernym zmarłym wieczny odpoczynek dać raczył,
Abyś nas wysłuchać raczył Synu Boży.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata – *przepuść nam, Panie.*
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata – *wysłuchaj nas, Panie.*
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata – *zmiłuj się nad nami.*

Chryste, usłysz nas – Chryste, wysłuchaj nas.
Kyrie eleison, Chryste eleison, Kyrie eleison.

„Ojcze nasz”.

Katecheta: I nie wódź nas na pokuszenie.

Wszyscy: Ale nas zbaw ode złego. Amen.

56. ADWENT – CZAS CZUWANIA

Cele ogólne

Przedstawienie okresu Adwentu w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła.

Prowadzenie do świadomego uczestnictwa w obchodach roku liturgicznego – Adwent.

Kształtowanie postawy czuwania na przyjście Jezusa Chrystusa.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie Adwentu (B.2),
- podaje, kiedy Kościół obchodzi Adwent (A.8),
- wymienia postaci Adwentu,
- wymienia symbole adwentowe.

Umiejętności

- charakteryzuje okres Adwentu w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- uzasadnia religijny wymiar Adwentu (B.2.4),
- omawia liturgiczne formy świętowania Adwentu (B.2.3),
- charakteryzuje postawę czuwania.

Postawy

- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- angażuje się w obchody Adwentu (B.2.a),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego – Adwencie (B.2.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d).

Metody i formy

Śpiew z animacją, techniki multimedialne, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, miniwykład, analiza tekstu źródłowego, auto-refleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, nagranie z piosenką (animacją), film: „*Lekcja religii*” – *Adwent*, prezentacja multimedialna – symbole i zwyczaje adwentowe, tekst modlitwy.

MODLITWA

Śpiew: „Przyjdź, Jezu przyjdź!”

(odtworzenie nagrania z piosenką [animacją] – <https://youtu.be/QeLBPPemOfM>)

WPROWADZENIE

Oczekiwanie towarzyszy człowiekowi we wszystkich jego poszukiwaniach i spotkaniach. Mamy nadzieję, że ten, na kogo czekamy przyjdzie, a my będziemy na to spotkanie przygotowani. Kościół każdego roku przeżywa Adwent.

– Co to jest Adwent?

Adwentem Kościół katolicki rozpoczyna rok liturgiczny. Słowo: „**adwent**” pochodzi z łacińskiego słowa: *adventus* i oznacza przyjście. Pierwsza niedziela Adwentu przypada między 27 listopada a 3 grudnia i kończy się w wigilię Bożego Narodzenia. Ma podwójny wymiar oczekiwania: na pamiątkę Bożego Narodzenia w Betlejem i na przyjście Chrystusa w dniu Sądu Ostatecznego. Liturgia Adwentu wysuwa na pierwsze miejsce dwie postacie: Izajasza i Jana Chrzciciela. Pierwszy jest uosobieniem tęsknoty Starego Testamentu, drugi stoi na pograniczu między Starym a Nowym Przymierzem. Adwent charakteryzuje także motyw maryjny, jej miejsce w dziejach zbawienia i rolę, jaką będzie pełnić w rodzącym się Kościele. Jest to czas,

w którym oczekujemy na wielki prezent Boga, narodzenie Jego Syna Jezusa. Dla chrześcijan Adwent jest porą nadziei, czasem nawrócenia i odnowy, dawania świadectwa, a także czuwania.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Jan Chrzciciel wzywając ludzi do nawrócenia, przywołał słowa proroka Izajasza.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„(...) jak jest napisane w księdze mów proroka Izajasza:
Głos wołającego na pustyni:
Przygotujcie drogę Panu,
prostujcie ścieżki dla Niego!
Każda dolina niech będzie wypełniona,
każda góra i pagórek zrównane,
drogi kręte niech się staną prostymi,
a wyboiste drogami gładkimi!
I wszyscy ludzie ujrzą zbawienie Boże” (Łk 3,4-6).

Analiza tekstu biblijnego.

- Na czyje przyjście ludzie mają się przygotować?
- Co to znaczy, że ludzie mają przygotować drogę, prostować ścieżki dla Pana Jezusa?
- Co wszyscy ludzie ujrzą?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Miniwykład.

Czytania pierwszej niedzieli Adwentu przybliżają nam prawdę o paruzji, czyli o powtórny przyjsciu Chrystusa. Wzywają do czuwania, gdyż nasze zbawienie jest bliskie. Musimy pamiętać, że Pan przyjdzie niespodziewanie. Dlatego powinniśmy trwać w stałej gotowości. Stąd wynika obowiązek czuwania.

Czytania z drugiej niedzieli Adwentu ukazują nam postać Jana Chrzciciela, który wzywa do nawrócenia. Adwentowe wołanie Proroka znad Jordanu, o prostowaniu dróg dla Pana, musi dotrzeć do naszego serca. Bowiem prostowanie ścieżek życiowych zakłada spotkanie z Chrystusem. By jednak spotkać na nich Pana musimy prosić Ducha Świętego, aby nas nauczył poznawać i wybierać drogi Boże.

Trzecia niedziela Adwentu znana jest, jako niedziela radości (*gaudete* – radujcie się). Radosny charakter tej niedzieli, podkreśla różowy kolor szat liturgicznych. Warunkiem odczuwania radosnej bliskości Pana jest przemiana naszych serc. Zarówno w Starym, jak i w Nowym Testamencie, serce jest miejscem, w którym człowiek spotyka Boga. Pragnienie czystego serca, wyrażone poprzez czuwanie nad własnymi myślami, czynami, postępowaniem, pozwoli nam z radością oczekiwać Pana.

Czwarta niedziela Adwentu podkreśla wyjątkową rolę Maryi w realizacji przyjścia Syna Bożego na ziemię. Ona najpierw zgodziła się na przyjęcie „Słowa Bożego”, a następnie daje Go światu. Wśród wszystkich uczniów Chrystusa Maryja jest pierwszą „czuwającą”. Dziś czuwa nad nami i wskazuje nam drogę do swojego Syna Jezusa Chrystusa.

W Katechizmie Kościoła Katolickiego czytamy:

„Celebrować co roku liturgię Adwentu, Kościół aktualizuje to oczekiwanie Mesjasza; uczestnicząc w długim przygotowaniu pierwszego przyjścia Zbawiciela, wierni odnawiają gorące pragnienie Jego drugiego Przyjścia” (KKK 524).

– Co aktualizuje celebrowanie liturgii Adwentu?

Adwent ma podwójne zadanie: ma nie tylko przygotować nas do uroczystości Świąt Bożego Narodzenia, ale powinien mieć również wydźwięk eschatologiczny, czyli przygotowanie na powtórne przyjście Jezusa Chrystusa w Dniu Sądu Ostatecznego.

Jan Paweł II wyjaśnia nam, co to znaczy czuwać.

„Co to znaczy: «czuwać?»

To znaczy, że staram się być człowiekiem sumienia. Że tego sumienia nie zagłuszam i nie zniekształcam. Nazywam po imieniu dobro i zło, a nie zamazuję. Wypracowuję w sobie dobro, a ze zła staram się poprawiać, przewycięzać je w sobie. To taka bardzo podstawowa sprawa, której nigdy nie można pomniejszać, zepchnąć na dalszy plan (...). Czuwam – to znaczy dalej: dostrzegam drugiego (...). Czuwam – to znaczy miłość bliźniego – to znaczy: podstawowa międzyludzka solidarność” (*Rozważanie przed „Apelem Jasnogórskim”, Częstochowa – Jasna Góra, 18 czerwca 1983 r.*).

– Co to znaczy czuwać?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Jesteśmy wezwani do czuwania, abyśmy nie ulegali złu, a dawali świadectwo miłości bliźniego.

ZAKOŃCZENIE

*Odtworzenie filmiku: „«Lekcja religii» – Adwent”
(<https://youtu.be/VwWS06ioimA>)*

Adwent ma bogatą symbolikę i zwyczaje.

Prezentacja multimedialna – symbole i zwyczaje adwentowe.

Adwentowe czuwanie uświadamia nam, że trzeba zatrzymać się, by na ścieżkach naszego życia spotykać Chrystusa. Tym zatrzymaniem mogą być rekolekcje adwentowe, spowiedź święta, udział w roratach i modlitwa w gronie rodzinnym.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co uczynię, by być człowiekiem Adwentu – czuwania?
- Co zmienię, by tegoroczne przeżywanie Adwentu zaowocowało pogłębieniem wiary?

Pokaz slajdu z tekstem modlitwy.

„Boże, spraw, byśmy zaszczyteni zaproszeniem do świętowania Twoich Urodzin mogli przynieść Ci w prezencie klucz do każdego zakamarka domu naszego wnętrza. Prosimy, oświeć je przemieniaj i uzdrawiaj według Twojej woli. Amen”.

PRACA DOMOWA

Napisz, jak dziś powinno wyglądać adwentowe oczekiwanie w życiu chrześcijanina.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Świat na Ciebie czeka, Panie”.

57. BOŻE NARODZENIE – TRADYCJE I ZWYCZAJE ŚWIĄTECZNE

Cele ogólne

Przedstawienie istoty i sensu uroczystości Narodzenia Pańskiego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła.

Ukazanie znaczenia, tradycji i zwyczajów uroczystości Narodzenia Pańskiego.

Kształtowanie postawy wdzięczności Bogu za przyjście na świat Zbawiciela i odpowiedzialności za godne przeżywanie uroczystości Narodzenia Pańskiego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie uroczystości Narodzenia Pańskiego (B.2),
- podaje, kiedy Kościół obchodzi uroczystość Narodzenia Pańskiego (A.8),
- wymienia tradycje i zwyczaje związane z Bożym Narodzeniem.

Umiejętności

- charakteryzuje uroczystość Narodzenia Pańskiego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- uzasadnia religijny wymiar uroczystości Narodzenia Pańskiego (B.2.4),
- omawia liturgiczne formy świętowania uroczystości Narodzenia Pańskiego (B.2.3),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6),
- omawia tradycje i zwyczaje świąt Bożego Narodzenia.

Postawy

- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- angażuje się w obchody uroczystości Narodzenia Pańskiego (B.2.a),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego – uroczystość Narodzenia Pańskiego (B.2.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d).

Metody i formy

Pogadanka, pokaz, techniki multimedialne, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, praca w grupach, autorefleksja, modlitwa spontaniczna, śpiew.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, tekst przemówienia papieża Franciszka, kartka z kalendarza – 25 grudnia, J. Twardowski, *Noc Szczęśliwego Rozwiązania*, B. Dunaj (red.), *Popularny słownik języka polskiego*, Warszawa 2001, prezentacja multimedialna – tradycje i zwyczaje Bożego Narodzenia.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Pokaz karki z kalendarza.

25
Grudzień

– Z czym kojarzy się ta kartka z kalendarza?

Boże Narodzenie to przypadające w tradycji chrześcijańskiej na 25 grudnia, święto upamiętniające dzień, kiedy na świat przyszedł Jezus Chrystus. Święta Bożego Narodzenia są poprzedzone czterotygodniowym okresem oczekiwania, który nosi nazwę adwentu. Dzień przed 25 grudnia obchodzona jest Wigilia.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Ksiądz Jan Twardowski w tomiku poezji *Noc Szczęśliwego Rozwiązania* opisuje tradycje związane z wigilią.

„A jak wygląda wigilijny opłatek? Cieniutki, cichy, biały jak śnieg. Czasem pachnie choinką, ale nie zawsze. Kiedy się go połamie, zapach zostaje jeszcze na talerzyku, jak zapach suszonych kwiatów na bibułę. Nieraz na opłatku wytłoczone są święte obrazki, nieraz jest goły, ale przepasany wstążką gwiazdą. W czasie wigilii opłatek jest najważniejszy i zawsze pierwszy. Zanim się opłatkiem podzielimy, nie można skosztować czerwonego barszczu z uszkami, czarnego maku, brązowych orzechów, srebrnych ryb. Jak wygląda chwila dzielenia się opłatkiem? Trudno to wszystko opowiedzieć. Nikt nie siedzi, nawet dziadek staje (...). Mamusia bierze z talerzyka opłatek, łamie rozdaje.

I wszyscy, którzy szukali bardzo wysokiej gwiazdy na najwyższym niebie, nawet nie spostrzegli, że w świętym wzruszeniu spotkali się z łaską Pana Jezusa przy zwykłym stole, na którym tyle razy mamusia stawia zupełną pomidorową” (*Noc Szczęśliwego Rozwiązania*, Poznań-Inowrocław 2000, s. 46-47).

– Jakie tradycje opisał ks. Jan Twardowski?

Święta Bożego Narodzenia to szczególny dla nas czas. Pamiątka narodzin Boga – Człowieka, który pokonał zło i śmierć. Od dziecka kojarzą nam się z zapachem choinki, 12 potraw wigilijnych, z opłatkiem, rodzinnym ciepłem, prezentami. Zachowujemy tradycję nakazującą pozostawić jedno wolne miejsce dla samotnego przybysza, położyć sianko pod obrusem, rozpocząć kolację wigilijną wraz z pojawieniem się pierwszej gwiazdy, śpiewając kolędy.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„A Słowo stało się ciałem
i zamieszkało wśród nas.
I oglądaliśmy Jego chwałę,
chwałę, jaką Jednorodzony otrzymuje od Ojca,
pełen łaski i prawdy” (J 1,14).

Analiza tekstu biblijnego.

- Kiedy Słowo stało się ciałem?
- Co otrzymał Jednorodzony od Ojca?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Najważniejsze dla ludzkości wydarzenie, jakim były narodziny Jezusa, rozpoczęło nową erę w dziejach świata.

„Gdy jednak nadeszła pełnia czasu, zesłał Bóg Syna swego, zrodzonego z niewiasty, zrodzonego pod Prawem, aby wykupił tych, którzy podlegali Prawu, abyśmy mogli otrzymać przybrane synostwo” (Ga 4,4-5).

- Kiedy Bóg zesłał swojego Syna?
- W jakim celu Bóg zesłał swego Syna?

Bóg zesłał swojego Syna, przygotowując ludzi do tego wydarzenia. Pełnia czasu to obecność Boga w naszej historii.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Papież Franciszek poucza o Bożym Narodzeniu:

„Łaską, która ukazała się w świecie, jest Jezus, narodzony z Dziewicy Maryi, prawdziwy człowiek i prawdziwy Bóg. On wszedł w naszą historię, podzielił naszą wędrówkę. Przyszedł, by nas wyzwolić z mroków i obdarować światłem” (*Homilia wygłoszona w czasie Pastarki w Bazylice św. Piotra, Watykan, 24 grudnia 2013 r.*).

- Co o Jezusie mówi papież Franciszek?

Poza religijnym i duchowym wymiarem, święta Bożego Narodzenia znajdują swe odbicie w zwyczajach i różnego rodzaju tradycjach, kultywowanych z wielkim sentymentem przez większość Polaków.

„**Tradycja** to zasady postępowania, obejmujące poglądy, wiadomości przechodzące z pokolenia na pokolenie, przekazywanie tych zasad, obyczajów następnym pokoleniom” (B. Dunaj [red.], *Popularny słownik języka polskiego*, Warszawa 2001).

Prezentacja multimedialna – tradycje i zwyczaje Bożego Narodzenia.

Praca w grupach.

Podział uczniów na pięć grup. Otrzymują karty pracy. Zapoznają się z tekstami i odpowiadają na pytania. Czas pracy: 5 minut.

(teksty zaczerpnięte ze strony: http://www.swzygmunt.knc.pl/aktualnosci/rok_liturgiczny/narodzenie.htm)

Grupa I

CHOINKA

Jednym ze zwyczajów najbardziej kojarzących się nam ze świętami są choinki. Stawiamy je w domu i przystrajamy, a zapach sosny lub jodły nieodłącznie kojarzy się nam ze świętami. Dziś jednak nawet w przybliżony sposób nie można określić, od kiedy iglaste drzewko stało się symbolem świąt. Wiadomo natomiast, że w wielu różnych kręgach kulturowych i religijnych drzewo, zwłaszcza iglaste, jest symbolem życia, odradzania się i trwania. Czasem chciano dla świątecznego zwyczaju znaleźć nawet uzasadnienie biblijne. Drzewko miałoby nawiązywać do „drzewa dobra i zła” z raju, lub do zbawczego drzewa Krzyża z Golgoty. Są to jednak wnioski idące za daleko.

Na pewno więc zwyczaj strojenia na święta choinki sięga XVI w. W następnych stuleciach różne świadectwa historyczne potwierdzają występowanie choinek, także w domach mieszkalnych, wnoszonych właśnie w dzień obchodów Adama i Ewy (24 grudnia). Zwyczaj ten rozpowszechnił się w mieszczańskich rodzinach niemieckich, austriackich promieniując stamtąd, zwłaszcza w wieku XIX, na pozostałe kraje Europy.

Z tradycją drzewka świątecznego nieodłącznie były związane ozdoby. Im również nadawano głębszy sens. W XIX wieku zaczęto na szczycie jodły umieszczać gwiazdę, która przypominała o gwieździe betlejemskiej. W zawieszanych jabłkach dopatrywano się nawiązania do biblijnego owocu z raju, który skusił Adama i Ewę. W papierowych łańcuchach rozpoznawano zniewolenie grzechem. Oświetlenie choinkowe miało wskazywać na Chrystusa, który przyszedł na świat jako „światło na oświecenie pogan”, a żywe, zielone drzewo jodłowe miałoby symbolizować Chrystusa – źródło wszelkiego życia. Warto o tym pamiętać strojąc swoje świąteczne drzewko. A ubiera się je

dopiero w wieczór wigilijny. Aby jednak zapalić świece, trzeba poczekać na pojawienie się na niebie pierwszej gwiazdy.

- Czego symbolem w wielu kręgach kulturowych i religijnych jest drzewo, zwłaszcza iglaste?
- W którym wieku i z jakich krajów rozprzestrzenił się w Europie zwyczaj ubierania choinki?
- O czym przypominają ozdoby choinkowe: gwiazda, łańcuch i oświetlenie choinkowe?

Grupa II

OPŁATEK

Tradycyjnie spożywanie wieczerzy wigilijnej poprzedza dzielenie się białym opłatkiem, czyli bardzo cienkim, praśnym (niekwaszonym) chlebem. Ten prosty, jakże ludzki zwyczaj, zawiera w sobie bardzo głęboką symbolikę. Najpierw mówi ona o „byciu razem”. Zasiadamy do jednego stołu by świętować przyjście Jezusa, a przecież ludzie poróżnieni i skłócenii ze sobą nie mogą razem świętować. Ta wspólnota stołu domaga się wzajemnego zrozumienia, wybaczenia. Przełamany biały opłatek to piękny znak, wyrażający miłość i jedność zebranych uczestników Wigilii ze wspólnotą Kościoła. Wyraża on też poświęcenie się i służbę bliźnim. Łączy ze sobą ludzi nawet najbardziej poróżnionych. Współcześnie praktykuje się też przesyłanie przełamanego opłatka w liście do najbliższych, z którymi nie możemy się spotkać. Dzieląc się opłatkiem, składamy też sobie głębokie życzenia płynące z serca. Sam opłatek przypomina nam o chlebie – darze Boga. Oby tego chleba nam i naszym bliźnim nigdy nie zabrakło. Święty Brat Albert heroiczny opiekun bezdomnych, powiadał często, że należy być „dobrym jak chleb” i podzielnym jak chleb. Opłatek wigilijny jest dla chrześcijanina przede wszystkim nawiązaniem do potrzeby spożywania Chleba biblijnego, z którym utożsamiał się sam Chrystus, czyli do odżywiania się Eucharystycznym chlebem.

Sam zwyczaj dzielenia się chlebem w postaci opłatka był znany od początków Kościoła. Nie miał on jednak początkowo żadnego związku z Bożym Narodzeniem. Powstał on w związku ze Mszą Świętą, gdyż kawałki opłatka posyłano tym, którzy nie mogli być na Mszy.

Dzielono się nimi wyrażając wzajemną miłość, życzliwość, przynależność do tego samego lokalnego kościoła. Przesyłali go sobie biskupi, a kapłani wiernym.

Nie wiadomo dokładnie, kiedy i w jakich okolicznościach ta tradycja zakorzeniła się w Polsce. Najstarsza wzmianka o tej praktyce w polskich rodzinach pochodzi z końca XVIII wieku. Dzisiaj jest to już wyłącznie polski zwyczaj.

- Z czego zrobiony jest opłatek?
- Co wyraża obecnie zwyczaj dzielenia się opłatkiem?
- Nawiazaniem do jakiego chleba jest dla chrześcijan opłatek wigilijny?

Grupa III JASEŁKA

W drugim dniu świąt Bożego Narodzenia, czyli we wspomnienie św. Szczepana, rozpoczynał się okres „jasełek”. Trwał on przez wieki do uroczystości Matki Bożej Gromnicznej (2 lutego), czyli do dnia ofiarowania Pana Jezusa w świątyni jerozolimskiej. Nazwa „jasełka” tematycznie wskazuje na tematykę tych przedstawień. Jasełka po staropolsku to po prostu żłób, rodzaj drabinek, jeszcze dziś stosowanych, które służą do podawania bydłu czy koniom siana. Stawia się je także w lasach, by podkarmiać zwierzynę łowną. W żłóbku został złożony Chrystus po swoim narodzeniu. Zatem „jasełka” prezentują udratyzowane, teatralne sceny na temat przyjścia Chrystusa Pana na świat.

Początków jasełek poszukują historycy w intuicji św. Franciszka z Asyżu, który w 1223 roku zainscenizował pierwszą „żywą” szopkę. Tej nocy niewielka grotta w pobliżu Greccio była miejscem, gdzie na oczach okolicznych wieśniaków po raz pierwszy rozegrała się scena narodzin Jezusa. Pomysł ten został szybko rozpowszechniony przez współbraci św. Franciszka – zakonników franciszkanów, którzy w krótkim czasie rozpowszechnili się po całej Europie niosąc ze sobą zwyczaj budowania żłóbka i wystawiania jasełek. Początkowo miejscem widowisk był budynek kościelny, a dopiero później, gdy niektóre postaci teatralne, jak śmierć, pasterze, czy diabły, zachowywały się coraz swawolniej, przedstawienia jasełkowe prezentowano w szopach czy większych izbach. Od XVIII w. żywych aktorów zaczęły zastępować

kukiełki, którym głosu udzielali ukryci kolędnicy, a z czasem „szkolni” aktorzy, którzy na sposób objazdowy odwiedzali różne dwory szlacheckie, czy nawet profesjonalnie zbudowane pomieszczenia teatralne.

- Co w języku staropolskim oznacza wyraz: „jasełka”?
- Który ze świętych w 1223 r. i gdzie pierwszy przedstawił „żywą szopkę”?
- Gdzie początkowo wystawiane były jasełka?

Grupa IV

WIECZERZA WIGILIJNA

Wigilia jest dniem poprzedzającym Boże Narodzenie. Słowo wigilia pochodzi od łacińskiego *vigilare*, co znaczy: czuwać, być czujnym. W Kościele od starożytności obchodzono wigilie, czyli czuwano, aby o północy godnie powitać nadejście dnia świątecznego. W wigilię Bożego Narodzenia gromadzimy się w gronie najbliższych, by oczekiwać przyścia Jezusa. Polska tradycja nakazuje zasiąść do wieczerzy, gdy zabłyśnie pierwsza gwiazdka na niebie. Gwiazdka ta jest symbolem Gwiazdy Betlejemskiej.

Zgodnie z obowiązującym obecnie prawem kościelnym nie ma w tym dniu obowiązku zachowania postu, jednak dawna tradycja każe powstrzymać się w tym dniu od potraw mięsnych. Na początku wieczerzy wigilijnej odczytuje się fragment Ewangelii mówiący o narodzeniu Jezusa (Łk 2,1-20) i zaczyna wieczerzę modlitwą. Następnie wszyscy dzielą się opłatkiem i składają sobie wzajemnie życzenia. Życzenia te nie powinny być gotowymi formułkami, które się wyrecytuje – powinny one płynąć z serca, być szczere i autentyczne, gdyż składamy je najbliższym sobie osobom.

Były i są różne zwyczaje dotyczące ilości i zawartości potraw wigilijnych. Symbolem wigilii są potrawy z ryby, zwłaszcza karpia. W starożytności ryba symbolizowała Jezusa. Z poszczególnych liter tego słowa, zapisanego w transkrypcji greckiej, chrześcijanie odczytywali: *Jesus Christos Theu Hios, Soter* – Jezus Chrystus Syn Boga, Zbawiciel. Zwyczajowo podaje się także barszcz z uszkami, potem grzyby z kapustą, ryby gotowane lub pieczone, kluski z makiem, kompot z suszonych owoców, itd. Rybą, będącą nieodłącznym symbolem wigilii, stał się karp.

Dodatkowe nakrycie – na stole gospodyni ustawia dodatkowe nakrycie, jedno więcej niż jest uczestników wieczerzy. Jest ono symbolicznie przeznaczone dla niezapowiedzianego gościa. To także wyraz pamięci o naszych bliskich, którzy są nieobecni, którzy nie mogli dotrzeć na wieczerzę np. zza granicy. Puste nakrycie wyraża także pamięć o członku rodziny, który zmarł.

Potrawy – w zależności od regionu i tradycji rodzinnych, zestaw wigilijnych potraw jest różny, ale zwyczajowo na stole powinny znaleźć się wszystkie płody ziemi, a potraw powinno być dwanaście. Spróbowanie każdej ma zapewnić szczęście przez cały rok. Najpopularniejsze polskie potrawy to czerwony barszcz z uszkami, zupa grzybowa, karp (ryba) pod różnymi postaciami, pierogi z kapustą i grzybami, kompot z suszonych owoców.

Siano pod obrusem – jest to nawiązanie do żłóbka, w którym na świat przyszedł Jezus, a także symbol prostoty i skromności.

Po skończonej wieczerzy śpiewa się kolędy i obdarowuje prezentami. Istnieją oczywiście także inne, poza polskie tradycje wspólnego, uroczystego posiłku z okazji świąt Bożego Narodzenia. Mają one jednak miejsce w pierwszy dzień świąt. Poszczególne kraje zachowują wtedy również swoje charakterystyczne potrawy i zwyczaje. Pasterka – pierwsza msza w Boże Narodzenie radośnie oznajmia narodziny Jezusa. Odbywa się o północy lub w godzinach wieczornych. Przypomina nam o gorliwej modlitwie i oczekiwaniu pasterzy, którzy jako pierwsi złożyli mu hołd. Pasterka uroczyście rozpoczyna obchody Bożego Narodzenia.

- Co oznacza wyraz wigilia?
- Od czego powinniśmy rozpocząć wieczerzę wigilijną?
- Dlaczego ryba jest symbolem wigilii?

Grupa V KOŁĘDY

Dzisiaj nazwa „kolędy” kojarzy się przede wszystkim z pieśniami o tematyce bożonarodzeniowej względnie odwiedzinami duszpasterskimi w tymże okresie odbywanymi we wszystkich parafiach polskich. Sama nazwa „kolęda” jest pochodzenia i tradycji rzymskiej. Wyraz kolęda pochodzi od łacińskiego słowa *calendae* oznaczające pierwszy dzień miesiąca. W starożytnym Rzymie uroczyście obchodzono

szczególnie *calendae* styczniowe, kiedy to konsulowie prawnie obejmowali swój urząd w całym imperium rzymskim. Przy reformie kalendarza (46 r. przed naszą erą), zadekretowanym przez Cezara Juliusza (stąd „kalendarz juliański”) potwierdzono 1 stycznia jako początek roku administracyjnego. W Rzymie obchodzono to bardzo uroczyście. Odwiedzano się, obdarowywano podarkami, śpiewano okolicznościowe pieśni. Wraz z przyjęciem chrześcijaństwa zwyczaj ten stopniowo powiązano z początkiem rachuby nowego czasu „nowej ery”, czyli narodzin Chrystusa.

Kolęda w Polsce oznacza przede wszystkim pieśń religijną, związaną tematycznie z narodzinami Chrystusa. Najstarsza polska kolęda *Zdrów bądź królu anielski* pochodzi z 1424 roku, choć sam termin kolęda utrwalił się dopiero w XVII w. W okresie tym powstawało wiele pasteralek i kolęd. Zrozumiałe jest, że kolędy wypełnione były (i są) tematyką nawiązującą do biblijnych opisów narodzin Chrystusa Pana, zwłaszcza do wydarzeń Nocy Betlejemskiej, pokłonu pasterzy, klimatu groty czy stajenki, w której przyszedł na świat Zbawiciel. Stopniowo kolędy zaczęły przypominać inne wydarzenia związane z dzieciństwem Chrystusa: rzeź niemowląt, hołd mędrców (czyli tzw. Trzech Króli), sen św. Józefa (pierwszy i drugi), ucieczkę do Egiptu itd. Z przekazów apokryficznych, do kolęd (a także do żłóbka) „przywędrował” wół i osioł, później dromadery, na których podróżowali Królowie, itd. Inne śpiewali zakonnicy, inne arystokracja, mieli też swoje kolędy kupcy i pozostałe stany. Niektóre kolędy autorskie znane są do dziś: *Przybieżeli do Betlejem pasterze* J. Żabczyca, *Bóg się rodzi* F. Karpińskiego, *Mizerna, cicha* T. Lenartowicza. Jednak kolędy powstawały też dzięki twórcom anonimowym. Tłumaczono je z łaciny czy z języków krajów sąsiedzkich. Ilość znanych i opisanych kolęd osiąga liczbę ponad pół tysiąca.

- Skąd pochodzi nazwa: „kolęda”?
- Jaki nosi tytuł i z którego pochodzi roku najstarsza polska kolęda?
- Jaka jest przybliżona ilość znanych i opisanych kolęd?

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie.

W Boże Narodzenie stajemy przed szopką, by z zachwytem kontemplować: „Słowo, które stało się ciałem”. Uczucia radości i wdzięczności jak co roku odradzają się w naszych sercach, gdy śpiewamy kolędy, uczestniczymy w świątecznych tradycjach i zwyczajach. Tradycje są oprawą ważnych wydarzeń celebrowanych w naszym życiu, pomagają odróżnić te szczególne dni od dni zwyczajnych, tworząc wyjątkową atmosferę.

ZAKOŃCZENIE

Pan Jezus przychodzi na świat, a wraz z Nim pokój i miłość.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Czym są dla mnie święta Bożego Narodzenia?
- Jak kultywuję tradycje i zwyczaje związane ze świętami?

Modlitwa spontaniczna.

Dziękujemy Ci, Boże, nasz dobry Ojciec, za Twojego Syna Jezusa Chrystusa, dziękujemy za miłość do wszystkich ludzi. Tobie chwała na wieki.

PRACA DOMOWA

Zilustruj graficznie tradycje bożonarodzeniowe.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Śpiew: „Wśród nocnej ciszy”.

58. UROCZYSTOŚĆ OBJAWIENIA PAŃSKIEGO

Cele ogólne

Przedstawienie istoty i sensu uroczystości Objawienia Pańskiego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła.

Ukazanie znaczenia, tradycji i zwyczajów uroczystości Objawienia Pańskiego.

Kształtowanie postawy wdzięczności Bogu za przyjście na świat Zbawiciela i odpowiedzialności za godne przeżywanie uroczystości Objawienia Pańskiego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje pojęcie: „epifania”,
- podaje sens i przesłanie uroczystości Objawienia Pańskiego (B.2),
- podaje, kiedy Kościół obchodzi uroczystość Objawienia Pańskiego (A.8).

Umiejętności

- charakteryzuje uroczystość Objawienia Pańskiego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- uzasadnia religijny wymiar uroczystości Objawienia Pańskiego (B.2.4),
- omawia liturgiczne formy świętowania uroczystości Objawienia Pańskiego (B.2.3),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6),
- opisuje zwyczaje i tradycje uroczystości Objawienia Pańskiego.

Postawy

- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- angażuje się w obchody uroczystości Objawienia Pańskiego (B.2.a),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego – uroczystość Objawienia Pańskiego (B.2.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d).

Metody i formy

Śpiew, pogadanka, pokaz, techniki multimedialne, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstu źródłowego, niedokończony zdanie, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, kartka z kalendarza, film: *Święto Epifanii. Święto Trzech Króli*, prezentacja multimedialna – symbole i zwyczaje Ofiarowania Pańskiego, prezentacja multimedialna – ilustracje darów, które przekazali Jezusowi Mędrcy z opisem i symboliką, nagrania z pastorałką i kolędą.

MODLITWA

Kolęda: „Skrzypi wóz”.
(odtworzenie nagrania z pastorałką)

WPROWADZENIE

Pogadanka.

- Co przypomina w domu, w szkole, w kościele o urodzinach Jezusa?
- Kiedy obchodziliśmy uroczystość Narodzenia Pańskiego?
- Gdzie urodził się Jezus?
- Dlaczego Syn Boży przyszedł na świat?
- Kto pierwszy oddał pokłon Jezusowi?
- Kto powiadomił pasterzy o narodzinach Jezusa?

Czas Bożego Narodzenia trwa od Mszy Świętej odprawianej 24 grudnia w godzinach wieczornych (Pasterka) do niedzieli Chrztu Pańskiego.

Pokaz karki z kalendarza.

6
Styczeń

Uroczystość Objawienia Pańskiego, zwane świętem Trzech Króli, obchodzona jest 6 stycznia.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

WPROWADZENIE

Do nowo narodzonego Chrystusa przybyli Trzej Mędrcy Królowie, aby oddać Mu pokłon i ofiarować dary. Kościół Katolicki świętuje dzień Objawienia Pańskiego, czyli moment, w którym Bóg objawił się człowiekowi (nazywa się to epifanią). Symbolicznymi reprezentantami rodzaju ludzkiego są Trzej Królowi, przybywający z całego ówczesnego pogańskiego świata.

Czy Trzej Królowie to postacie historyczne? Prawdopodobnie nie, choć są tradycyjnie uznawani za świętych w chrześcijaństwie. Tradycja o objawieniu się przybyszom ze Wschodu kształtowała się przez wieki: w III w. Orygenes uznał, że było ich trzech, na początku VI w. stwierdzono, że byli królami, w X w. otrzymali imiona Kacper, Melchior i Baltazar. W XV wieku przyporządkowano im ojczyzny: Kacper odtąd reprezentował Afrykę, Melchior pochodził z Azji, a Baltazar z Europy.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Gdy zaś Jezus narodził się w Betlejem w Judei za panowania króla Heroda, oto Mędrcy ze Wschodu przybyli do Jerozolimy i pytali: «Gdzie jest nowo narodzony król żydowski? Ujrzeliśmy bowiem jego gwiazdę na Wschodzie i przybyliśmy oddać mu pokłon». Skoro to usłyszał król Herod, przeraził się, a z nim cała Jerozolima. Zebrał więc wszystkich arcykapłanów i uczonych ludu i wypytywał ich, gdzie ma się narodzić Mesjasz. Ci mu odpowiedzieli: «W Betlejem judzkim, bo tak napisał Prorok:

A ty, Betlejem, ziemio Judy,
nie jesteś zgoła najlichsze spośród głównych miast Judy,
albowiem z ciebie wyjdzie władca,
który będzie pasterzem ludu mego, Izraela».

Wtedy Herod przywołał potajemnie Mędrców i wypytał ich dokładnie o czas ukazania się gwiazdy. A kierując ich do Betlejem,

rzekł: «Udajcie się tam i wypytujcie starannie o Dziecię, a gdy Je znajdziecie, donieście mi, abym i ja mógł pójść i oddać Mu pokłon». Oni zaś wysłuchawszy króla, ruszyli w drogę. A oto gwiazda, którą widzieli na Wschodzie, szła przed nimi, aż przyszła i zatrzymała się nad miejscem, gdzie było Dziecię. Gdy ujrzeli gwiazdę, bardzo się uradowali. Weszli do domu i zobaczyli Dziecię z Matką Jego, Maryją; upadli na twarz i oddali Mu pokłon. I otworzywszy swe skarby, ofiarowali Mu dary: złoto, kadzidło i mirrę. A otrzymawszy we śnie nakaz, żeby nie wracali do Heroda, inną drogą udali się do swojego kraju” (Mt 2,1-12).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jaki znak ujrzeli Mędrcy na niebie?
- Gdzie doprowadziła ich gwiazda?
- Dlaczego Mędrcy chcieli spotkać nowonarodzonego Króla?
- Jakie dary przynieśli Mędrcy?

Mędrcy ze Wschodu uznali w Dzieciątku Zbawiciela świata, oddając Mu cześć i ofiarując dary.

Odtworzenie filmu: „Święto Epifanii. Święto Trzech Króli”
(<https://youtu.be/Tt1L2QQvxqQ>)

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Katechizm Kościoła Katolickiego naucza:

„Objawienie (Epifania) jest ukazaniem się Jezusa jako Mesjasza Izraela, Syna Bożego i Zbawiciela świata. (...) Ewangelia widzi pierwociny narodów, które przyjmują Dobrą Nowinę zbawienia przez Wcielenie. Przybycie mędrców do Jerozolimy, by «oddać [Królowi żydowskiemu] pokłon» (Mt 2,2), pokazuje, że szukają oni w Izraelu,

w mesjańskim świetle gwiazdy Dawida. Objawienie (Epifania) ukazuje, że «wielu pogan wchodzi do rodziny patriarchów» i uzyskuje godność izraelską” (KKK 528).

- Czym jest epifania?
- Co ukazało Objawienie Pańskie?

Prezentacja multimedialna – tradycje i zwyczaje święta Trzech Króli.

W uroczystość Objawienia Pańskiego święci się: **złoto**, **kadzidło** i **mirrę** oraz **kredę**. Kredą zapisuje się na drzwiach wejściowych domu **aktualny rok** oraz litery **K+M+B** lub **C+M+B**. Zapis ten interpretuje się następująco:

K+M+B ...

Najczęściej mówi się, że są to inicjały: Kacpra, Melchiora i Baltazara.

C+M+B

Inne rozwinięcie to *Christus Mansionem Benedicat*, czyli łacińskie życzenie: „Niech Chrystus błogosławi temu domowi”.

Napis ten jest świadectwem, że w tym miejscu mieszka katolicka rodzina. Spalenie kadzidła w domu oznacza, że dom również jest miejscem modlitwy.

Zwyczajem związanym z uroczystością Objawienia Pańskiego są **orszaki Trzech Króli** organizowane w wielu miastach Polski i świata. Orszak, na którego czele idą postacie związane z narodzeniem Pana Jezusa ma charakter ulicznych jasełek. Najdłuższe tradycje mają orszaki w Hiszpanii, a w Polsce zaczęto organizować je dopiero kilkanaście lat temu.

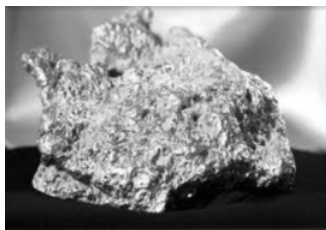
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Trzej królowie złożyli Jezusowi dary: złoto, kadzidło i mirrę.

Prezentacja multimedialna – ilustracje darów, które przekazali Jezusowi Mędrcy z opisem i symboliką.

ZŁOTO – oznacza wszystko, co piękne, bogate i wartościowe. Mędrcy przynieśli w darze Jezusowi złoto uznając w Nim **Króla**.

KADZIDŁO – jest znakiem modlitwy, która wznosi się ku Bogu jako wyraz oddawanej Mu czci i chwały. Mędrcy uznali więc Jezusa jako **Boga**.

Kadzidło to substancje zapachowe uwalniane podczas spalania, pochodzenia naturalnego (głównie żywica aromatycznych roślin). W czasach przed Imperium Rzymskim cena kadzidła była wyższa niż cena złota. Od starożytności kadzidło jest substancją używaną do celów kultu. Podczas spalania w kadzielnicy wydziela przyjemny zapach.

MIRRA – to wonna żywica uzyskiwana z balsamowca mirry. Jest cennym balsamem używanym podczas uroczystości. Namaszczano nią także zmarłych i dodawano ją do wina skazańcom jako środek znieczulający. Ma ona także właściwości lecznicze. Mędrcy ofiarowując mirrę uznają Jezusa jako **Człowieka**, niejako przepowiadają Jego śmierć. Mirra jest gorzka i symbolizuje gorzyc cierpienia i śmierci.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Autorefleksja.

Mędracy są dla nas wskazówką jak łączyć wiedzę o świecie ze słowem Bożym. Podobnie jak Mędracy wskazali nam, kim jest Jezus, również i my możemy wskazać Go innym.

Pomyślmy:

- Komu mogę wskazać drogę, która prowadzi do Jezusa?
- W jaki sposób mogę przybliżyć innym do Boga?

Każde dobro, które uczynimy z miłości do bliźniego, będzie znakiem obecności Boga wśród nas.

PRACA DOMOWA

Napisz, jakie dary mógłby złożyć Jezusowi współczesny człowiek, by uznać w Nim: Boga, Króla i Człowieka.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Mędracy świata Monarchowie”.

59. NIEDZIELA CHRZTU PAŃSKIEGO

Cele ogólne

Przedstawienie istoty i sensu święta Chrztu Pańskiego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła.

Zachęcenie do budowania relacji z Bogiem poprzez zaangażowanie się w wydarzenia roku liturgicznego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie święta Chrztu Pańskiego (B.2),
- podaje, kiedy Kościół obchodzi święto Chrztu Pańskiego (A.8).

Umiejętności

- charakteryzuje święto Chrztu Pańskiego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- uzasadnia religijny wymiar święta Chrztu Pańskiego (B.2.4),
- opowiada o chrzcie Jezusa.

Postawy

- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- angażuje się w obchody uroczystości Objawienia Pańskiego (B.2.a),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego – święto Chrztu Pańskiego (B.2.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d),
- przejawia postawę wdzięczności za swój chrzest święty.

Metody i formy

Rozmowa kierowana, techniki multimedialne, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, tekst przemówienia papieża Benedykta XVI, *YOUCAT. Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, film: *Niezwykły Świat – Jordania – Rzeka Jordan*, film: *Chrzest Pana Jezusa*.

MODLITWA

„Chwała Ojcu....”.

WPROWADZENIE

W niedzielę po uroczystości Objawienia Pańskiego (Trzech Króli) przypada święto Chrztu Pana Jezusa. Wraz ze świętem Chrztu Chrystusa kończy się liturgicznie okres Bożego Narodzenia. W Polsce jednak jest dawny zwyczaj przedłużania tego czasu do święta Ofiarowania Pańskiego obchodzonego 2 lutego. Dlatego do tego dnia można zachować szopkę w kościele i śpiewać kolędy.

Chrystus jako 30-letni mężczyzna przyszedł nad brzeg Jordanu, by z rąk Jana Chrzciciela, swojego Poprzednika, przyjąć chrzest.

Podczas chrztu Jezus został ukazany przez swojego Ojca jako Syn Boży posłany dla dokonania dzieła zbawienia.

Prezentacja multimedialna – film: „Niezwykły Świat – Jordania – Rzeką Jordan” lub pokaz zdjęcia rzeki Jordan.

(https://youtu.be/29_E6uvETW8)

Rzeka Jordan – to rzeka najczęściej wspominana w Piśmie Świętym, choć dla chrześcijan najważniejszym wydarzeniem z nią związanym jest przyjęcie przez Jezusa w jej wodach chrztu z rąk Jana Chrzciciela. To największa rzeka Palestyny – najważniejsza, dająca życie, stanowi bowiem główne źródło wody pitnej na jej terenach. Jordan bierze początek z trzech źródeł w Libanie. Później jej bieg toczy się przez Syrię, Izrael i Jordanię. Teren wokół szerokiego zakola rzeki Jordan, naprzeciwko Jerycha, uważany jest za miejsce chrztu Jezusa.

WPROWADZENIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Wtedy przyszedł Jezus z Galilei nad Jordan do Jana, żeby przyjąć chrzest od niego. Lecz Jan powstrzymywał Go, mówiąc: «To ja potrzebuję chrztu od Ciebie, a Ty przychodzisz do mnie?» Jezus mu odpowiedział: «Pozwól teraz, bo tak godzi się nam wypełnić wszystko, co sprawiedliwe». Wtedy Mu ustąpił. A gdy Jezus został ochrzczony, natychmiast wyszedł z wody. A oto otworzyły Mu się niebiosy i ujrzał Ducha Bożego zstępującego jak gołębicę i przychodzącego na Niego. A głos z nieba mówił: «Ten jest mój Syn umiłowany, w którym mam upodobanie»” (Mt 3,13-17).

Odtworzenie filmu: „Chrzest Pana Jezusa”.

(<https://youtu.be/IC1Gg4zUgjc>)

Analiza tekstu biblijnego.

- Dokąd udał się Jezus?
- W jakim celu przyszedł Jezus nad Jordan?
- Co powiedział Jan Chrzciciel?
- Co wydarzyło się podczas chrztu Jezusa?
- Jakie słowa wypowiedział Bóg?

Nad Jordanem w czasie chrztu Jezusa, objawiła się Trójca Przenajświętsza: Ojciec – głos z nieba, Syn – jest ukazany w Jezusie, Duch Święty – zstępuje w postaci widzialnej gołębicę.

W czasie objawienia Trójcy nad brzegami Jordanu następuje urzędowe nadanie Jezusowi misji Zbawiciela. Ojciec i Duch Święty potwierdzają tożsamość Syna Bożego i przedstawiają Go światu, aby świat przyjął Jego posłannictwo.

Od chrztu w Jordanie Jezus rozpoczął swoją publiczną działalność.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1, 2)

Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych podaje, czym był chrzest Jezusa.

„Chrzest oznacza zanurzenie. W swoim chrzcie Jezus zanurzył się w dzieje grzechu całej ludzkości. Ustanowił przez to znak. Aby zbawić nas od naszych grzechów, pewnego dnia zanurzy się w śmierć, ale dzięki mocy swojego Ojca zostanie wskrzeszony do życia.

Grzesznicy – żołnierze, nierządnicze, celnicy – przychodzili do proroka Jana Chrzciciela, ponieważ pragnęli «chrztu nawrócenia na odpuszczenie grzechów» (Łk 3,3). Właściwie Jezus nie potrzebował tego chrztu, bo był bez grzechu. Przyjęcie jednak chrztu przez Niego uzmysławia nam dwie rzeczy: Jezus bierze na siebie nasze grzechy; pozwalając się zanurzyć zapowiada swoją Mękę i swoje Zmartwychwstanie. Przy tym znaku gotowości do poniesienia za nas śmierci otwiera się niebo: «Ty jesteś moim Synem umiłowanym» (Łk 3,22b)” (YOUCAT 87).

– Dlaczego Pan Jezus przyjął chrzest?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Pan Jezus przyjmując chrzest, wziął na Siebie nasze grzechy i przez zanurzenie w wodzie zapowiedział swoją Mękę i Zmartwychwstanie.

Papież Benedykt XVI o chrzcie Jezusa w Jordanie powiedział:

„Ewangeliczne opowiadanie o chrzcie Jezusa (...), ukazuje drogę uniżenia i pokory, którą Syn Boży wybrał dobrowolnie, aby przyjąć i wypełnić plan Ojca, aby być posłusznym Jego woli miłości do człowieka we wszystkim, aż po ofiarę na krzyżu. Jezus, gdy już dorósł, rozpoczyna swoją działalność publiczną udając się nad rzekę Jordan, aby przyjąć od Jana chrzest pokuty i nawrócenia” (*„Niebo otwarte nad dziećmi”. Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej w niedzielę Chrztu Pańskiego, Watykan, 13 stycznia 2013 r.*).

– Co ukazuje wydarzenie chrztu?

ZAKOŃCZENIE

Święto Chrztu Pańskiego przypomina nam o naszym chrzcie i zadaniach wynikających z niego. W sakramencie chrztu świętego zapraszamy Boga do naszego życia.

Autorefleksja.

Poprzez chrzest, chrześcijanin rodzi się do życia w Chrystusie.

Pomyślmy:

- Jak dziękuję Bogu za chrzest święty?
- W jaki sposób wyrażam wdzięczność, za nowe życie w Chrystusie?

PRACA DOMOWA

Napisz jak rozumiesz słowa: „Poprzez chrzest, chrześcijanin rodzi się do życia w Chrystusie”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

60. WIELKI POST – CZAS POKUTY I OCZYSZCZENIA SERCA

Cele ogólne

Przedstawienie okresu Wielkiego Postu w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła.

Prowadzenie do świadomego uczestnictwa w obchodach roku liturgicznego – Wielki Post.

Kształtowanie postawy religijnego przeżycia Wielkiego Postu i wewnętrznego nawrócenia.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie Wielkiego Postu (B.2),
- podaje, że Wielki Post jest szczególnym czasem pokuty i oczyszczenia serca (B.2),
- podaje, kiedy Kościół obchodzi Wielki Post (A.8),
- wymienia nabożeństwa Wielkiego Postu i wielkopostne środki nawrócenia.

Umiejętności

- charakteryzuje okres Wielkiego Postu w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- uzasadnia religijny wymiar Wielkiego Postu (B.2.4),
- omawia liturgiczne formy świętowania Wielkiego Postu (B.2.3),
- omawia praktyki ascetyczne w Kościele (B.2.6),
- przytacza odpowiedzi Jezusa na pokusy Szatana.

Postawy

- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- angażuje się w obchody Wielkiego Postu (B.2.a),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego – Wielki Post (B.2.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d).

Metody i formy

Śpiew, techniki multimedialne, rozmowa kierowana, ekspozycja, wykład, niedokończone zdania, analiza tekstu biblijnego, tekst luk, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, tekst przemówienia papieża Franciszka, plansza z napisem: WIELKI POST, wykres roku liturgicznego lub slajd, film: „Lekcja religii” – *Wielki Post*, filmik: *Kuszenie Jezusa na pustyni*, prezentacja multimedialna – „recepta” na Wielki Post, teksty piosenek, nagranie z piosenką.

MODLITWA

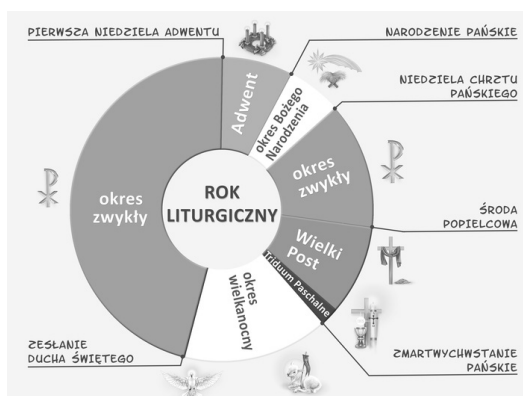
Śpiew: „Ciągłe zaczynam od nowa”.
(można odtworzyć nagranie z piosenką)

WPROWADZENIE

Ludziom wciąż brakuje czasu, za czymś gonią, są zapracowani. W zabieganiu łatwo przeoczyć to, co najważniejsze i zgubić drogę, która prowadzi do wiecznego szczęścia.

Co roku Kościół daje nam wyjątkowy czas, aby doprowadzić do wewnętrznej odnowy naszego życia.

Ekspozycja (lub pokaz slajdu) wykresu roku liturgicznego.

– Jak nazywamy ten czas?

Umieszczenie na tablicy planszy z napisem:

WIELKI POST

– Co wiemy o Wielkim Poście?

Wykład.

Wielki Post to czas wewnętrznej odnowy i przygotowania do świętowania zwycięstwa Chrystusa nad śmiercią, czyli zmartwychwstania. Ma być czasem większego rozmodlenia, słuchania słowa Bożego i naśladowania w naszym życiu Jezusa.

Pojednanie z Bogiem i ludźmi, to szczególne zadanie w tym wyjątkowym okresie.

Najstarsze świadectwa o praktykowaniu przez chrześcijan postu jako przygotowania do Paschy pochodzą z III wieku. Post trwał tylko 40 godzin, w Wielki Piątek i Wielką Sobotę, ale był bardzo surowy.

Pod koniec tego samego wieku wydłużono go do tygodnia. Sobór Nicejski w 325 r. postanowił, że czas pokutny przed pamiątką Zmartwychwstania Pańskiego trwać będzie 40 dni.

Wielki Post rozpoczyna się Środą Popielcową.

Dlaczego właśnie 40 dni? Liczba 40 w Biblii jest „zarezerwowana” dla dzieł oczyszczenia i przygotowania. 40 dni trwał potop, Mojżesz przebywał na Synaju przez 40 dni i 40 nocy, 40 lat Izraelici wędrowali przez pustynię. Chrystus pościł 40 dni na pustkowiu.

Środa Popielcowa to dzień, w którym w kościele słyszymy: „Prochem jesteś i w proch się obrócisz” oraz „Nawracajcie się i wierzcie w Ewangelię”. W tym dniu kapłan sypie nasze głowy popiołem.

Popiół według tradycji symbolizuje znikomość, przemijalność, śmiertelność i ból życia ludzkiego.

W Środę Popielcową, podobnie jak w Wielki Piątek, obowiązuje post ścisły. Post ścisły jest postem ilościowym, który pozwala na spożycie jednego posiłku do syta oraz dwóch skromnych posiłków w ciągu dnia. Obowiązuje wszystkich wiernych Kościoła katolickiego pomiędzy 18 a 60 rokiem życia.

Wszyscy katolicy, którzy ukończyli 14 lat, zobowiązani są także do zachowania wstrzemięźliwości od pokarmów mięsnych w każdy piątek w ciągu roku i w Środę Popielcową.

*Odtworzenie filmu: „Lekcja religii» – Wielki Post”
(<https://youtu.be/vGBEJa2-t4s>)*

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

ROZWINIĘCIE

Czas Wielkiego Postu rozpoczynamy od przypomnienia wydarzeń czterdziestu dni, kiedy Jezus pościł na pustyni na początku swojej publicznej działalności.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Pełen Ducha Świętego, powrócił Jezus znad Jordanu, a wiedziony był przez Ducha na pustyni czterdzieści dni, i był kuszony przez diabła. Nic przez owe dni nie jadł, a po ich upływie poczuł głód. Rzekł Mu wtedy diabeł: «Jeśli jesteś Synem Bożym, powiedz temu kamieniowi, żeby stał się chlebem». Odpowiedział mu Jezus: «Napisane jest: Nie samym chlebem żyje człowiek».

Wówczas powiódł Go [diabeł] w górę, pokazał Mu w jednej chwili wszystkie królestwa świata i rzekł do Niego diabeł: «Tobie dam potęgę i wspaniałość tego wszystkiego, bo mnie są poddane i mogę je dać, komu zechcę. Jeśli więc upadniesz i oddasz mi pokłon, wszystko będzie Twoje». Lecz Jezus mu odrzekł: «Napisane jest: Panu, Bogu swemu, będziesz oddawał pokłon i Jemu samemu służyć będziesz».

Zawiódł Go też do Jerozolimy, postawił na szczycie narożnika świątyni i rzekł do Niego: «Jeśli jesteś Synem Bożym, rzuć się stąd w dół. Jest bowiem napisane: Aniołom swoim da rozkaz co do ciebie, żeby cię strzegli, i na rękach nosić cię będą, byś przypadkiem nie uraził swej

nogi o kamień». Lecz Jezus mu odparł: «Powiedziano: Nie będziesz wystawiał na próbę Pana, Boga swego».

Gdy diabeł dopełnił całego kuszenia, odstąpił od Niego do czasu” (Łk 4,1-13).

*Odtworzenie filmiku: „Kuszenie Jezusa na pustyni”
(<https://youtu.be/6fMPemElM9o>)*

Analiza tekstu biblijnego.

- Dokąd udał się Jezus?
- Ile czasu przebywał na pustyni?
- Kto kusił Jezusa na pustyni?
- Co kazał uczynić Jezusowi diabeł w pierwszym kuszeniu?
- Co odpowiedział mu Jezus?
- Co kazał uczynić Jezusowi diabeł w drugim kuszeniu?
- Co odpowiedział mu Jezus?
- Co kazał uczynić Jezusowi diabeł w trzecim kuszeniu?
- Co odpowiedział mu Jezus?

Doświadczenie Jezusa na pustyni pomaga nam dostrzec, że pokusy mogą odsunąć nas do Boga.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

W rozważaniu przed modlitwą *Anioł Pański* Ojciec Święty Franciszek zachęcił, aby w obliczu pokus szatana odrzucać zło, a przyjmować dobro.

„Po czterdziestu dniach postu Jezus jest trzykrotnie kuszony przez diabła. Najpierw szatan namawiał Go, by zamienił kamień w chleb; następnie pokazał mu z góry królestwa ziemi i obiecał, że stanie się Mesjaszem potężnym i chwalebny; w końcu zaprowadził

go na szczyt świątyni w Jerozolimie i zachęcał, by rzucił się w dół, żeby w spektakularny sposób objawił swoją boską moc. Te trzy pokusy wskazują trzy drogi, które świat proponuje, zawsze obiecując wielkie sukcesy, aby nas zwieść: chciwość posiadania – mieć coraz więcej, ludzką sławę i instrumentalne posługiwanie się Bogiem. (...)

Są to drogi jakie są stawiane przed nami, łudząc nas, że w ten sposób można osiągnąć sukces i szczęście. Ale w istocie są one całkowicie obce sposobowi działania Boga, a wręcz oddzielają nas od Niego, ponieważ są dziełem szatana. Jezus, osobiście stawiając czoła tym próbom, trzykrotnie przezwycięża pokusę, aby w pełni przystać na plan Ojca. I wskazuje nam środki zaradcze: życie wewnętrzne, wiarę w Boga, pewność Jego miłości, pewność, że Bóg nas kocha, że jest ojcem i z tą pewnością przezwyciężymy wszelką pokusę. Ale chciałbym zwrócić uwagę na pewien interesujący aspekt: Jezus odpowiadając kusicielowi nie nawiązuje dialogu, lecz odpowiada na trzy wyzwania jedynie Słowem Bożym. To nas uczy, że z diabłem nie prowadzi się dialogu, nie powinno się prowadzić dialogu.

Trzeba jemu odpowiadać jedynie Słowem Bożym. Wykorzystajmy zatem Wielki Post, jako szczególny czas, aby się oczyścić, aby doświadczyć pocieszającej obecności Boga w naszym życiu” (Watykan, 10 marca 2019 r.).

- Co wskazują pokusy?
- Jakie środki zaradcze daje nam Jezus?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Człowiek potrzebuje nawrócenia. Pomocą w tym może być: modlitwa, post, jałmużna oraz udział w nabożeństwach Wielkiego Postu.

Prezentacja multimedialna – „Recepta na Wielki Post” – trzy dobre uczynki; nabożeństwa wielkopostne.

„RECEPTA” NA WIELKI POST

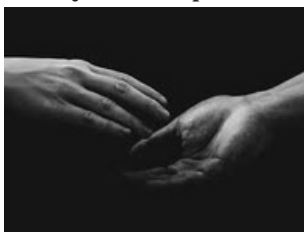
Post – polega na odmówieniu sobie pewnych przyjemności i przyjęciu wyrzeczeń, dzięki czemu uczymy się panowania nad sobą i podporządkowania ciała duchowi. W ten sposób ćwiczysz swego ducha!

Modlitwa – to rozmowa – z kimś kogo kocham. Wielki Post to czas ciszy. Pragniemy w ciszy naszych serc usłyszeć Pana Boga. To idealny czas, aby sięgnąć po Pismo Święte!

Jałmużna – Podczas Sądu Ostatecznego będziemy sądzeni z miłości. Bóg utożsamia się z naszymi bliźnimi. Na sądzie ostatecznym powie „bo byłem głodny, a daliście mi jeść, byłem spragniony, a daliście mi pić...”. Powinniśmy troszczyć się o innych, potrzebujących bardziej od nas. Okazję do kształcenia w sobie miłosierdzia mamy dosłownie na każdym kroku! Miłosierdzie to nie pieniądze – to przede wszystkim styl życia pozwalający bezbłędnie rozpoznać uczniów Pana.

Nabożeństwa wielkopostne:

- **Gorzkie Żale** – to nabożeństwo i zbiór pieśni o męce Pańskiej. Gorzkie żale są tradycją wyłącznie polską. Śpiewa się je w niedzielę Wielkiego Postu. Hymny opisują cierpienia Jezusa od modlitwy w Ogrójcu, przez sąd u Piłata, cierniem ukoronowanie i biczowanie, aż po śmierć na krzyżu. Pomagają zrozumieć, że Jezus umarł na krzyżu z powodu naszych grzechów.
- **Droga Krzyżowa** – to nabożeństwo, które ma przypominać wiernym o męce, którą musiał przeżyć Pan Jezus, aby odkupić ludzkość. Ostatnia droga Jezusa wiodła ulicami Jerozolimy. Do dziś są tam ślady Jego męki – stacje drogi krzyżowej. Droga Krzyżowa odbywa się podczas Wielkiego Postu w każdy piątek. Droga krzyżowa to droga miłości.

Stacje drogi krzyżowej:

Stacja I: Jezus na śmierć skazany.

Stacja II: Jezus bierze krzyż na swoje ramiona.

Stacja III: Pierwszy upadek pod krzyżem.

Stacja IV: Pan Jezus spotyka swoją Matkę.

Stacja V: Szymon z Cyreny pomaga dźwigać krzyż Jezusowi.

Stacja VI: Weronika ociera twarz Jezusowi.

Stacja VII: Drugi upadek pod krzyżem.

Stacja VIII: Jezus spotyka płaczące niewiasty.

Stacja IX: Trzeci upadek pod ciężarem krzyża.

Stacja X: Jezus z szat obnażony.

Stacja XI: Jezus do krzyża przybity.

Stacja XII: Jezus umiera na krzyżu.

Stacja XIII: Jezus z krzyża zdjęty.

Stacja XIV: Jezus do grobu złożony.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Każdy z nas potrzebuje ciągłego nawracania i zaczynania od nowa.

Autorefleksja.

Wielki Post to czas, który szczególnie możemy ofiarować Bogu poprzez naszą modlitwę, rozważanie słowa Bożego, wyrzeczenia, post, uczestnictwo w nabożeństwach wielkopostnych.

Pomyślmy:

- Jak często zastanawiam się nad swoim postępowaniem?
- Co mogę uczynić, aby w Wielkim Poście przybliżyć się do Boga?
- Jakie podejmę postanowienia na czas Wielkiego Postu?

PRACA DOMOWA

Napisz, jak rozumiesz słowa: „40 dni Wielkiego Postu to jeden cel – nasze NAWRÓCENIE”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Przepraszam Cię, Boże, skrzywdzony w człowieku”.

(można odtworzyć nagranie z piosenką)

61. UCZESTNICZYMY W LITURGII TRIDUUM PASCHALNEGO

Cele ogólne

Przedstawienie czasu Triduum Paschalnego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła.

Prowadzenie do świadomego uczestnictwa w obchodach roku liturgicznego – Triduum Paschalne.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie Triduum Paschalnego (B.2),
- podaje, że Triduum Paschalne jest szczególnym czasem pokuty i oczyszczenia serca (B.2),
- podaje, kiedy Kościół obchodzi Triduum Paschalne (A.8),
- wymienia wydarzenia poszczególnych dni Triduum Paschalnego (B.2),
- rozróżnia liturgię poszczególnych dni Triduum Paschalnego (B.2).

Umiejętności

- charakteryzuje Triduum Paschalne w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- uzasadnia religijny wymiar Triduum Paschalne (B.2.4),
- omawia liturgiczne formy świętowania Triduum Paschalnego (B.2.3),
- omawia praktyki ascetyczne w Kościele (B.2.6).

Postawy

- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- angażuje się w obchody Triduum Paschalnego (B.2.a),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego – Triduum Paschalne (B.2.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d).

Metody i formy

Techniki multimedialne, rozmowa kierowana, ekspozycja, analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, analiza tekstu źródłowego, wykład, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

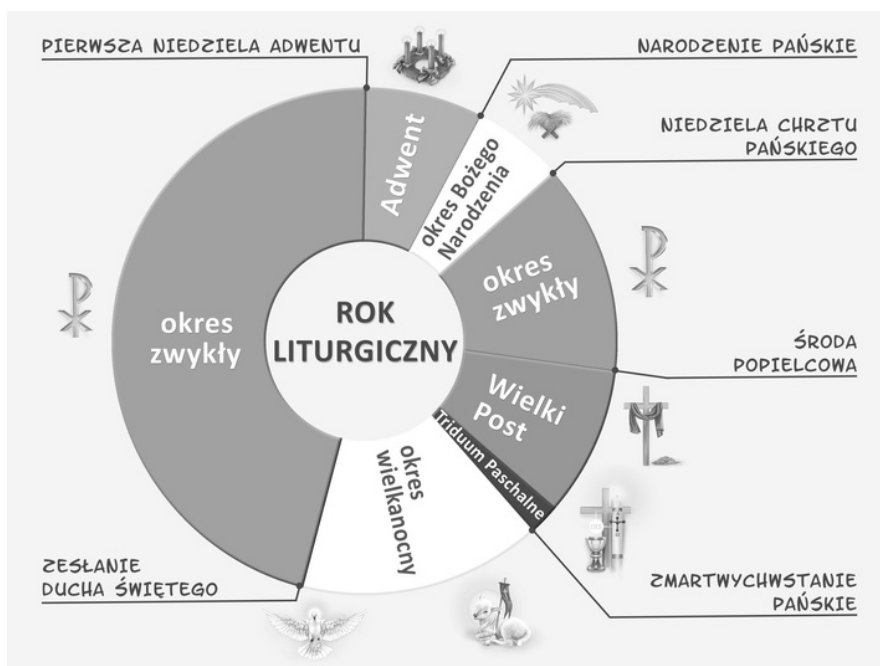
Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, tekst nauczania papieża Jan Paweł II, wykres roku liturgicznego lub slajd, wykres (lub pokaz slajdu) Triduum Paschalne, film: *TRIDUUM PASCHALNE – lekcja religii*, prezentacja multimedialna – liturgia Triduum Paschalnego, nagranie z pieśnią.

MODLITWA

„Któryś za nas cierpiał rany...”.

WPROWADZENIE

Ekspozycja (lub pokaz slajdu) wykresu roku liturgicznego.

Punktem kulminacyjnym Wielkiego Tygodnia jest Triduum Paschalne, którego istotą jest celebrowanie męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa.

Do Triduum Paschalnego należą:

Ekspozycja (lub pokaz slajdu) Triduum Paschalne.

TRIDUUM PASCHALNE

(TRZY DNI PASCHALNE)

WIELKI CZWARTEK

- Ostatnia Wieczerza
- Modlitwa w Ogrójcu

WIELKI PIĄTEK

- Wyrok Pilata
- Droga Krzyżowa
- Śmierć na krzyżu

WIELKA SOBOTA

- Grób
i Wigilia Paschalna
(Zmartwychwstanie
w nocy z soboty
na niedzielę)

Triduum znaczy trzy dni: Wielki Czwartek, Wielki Piątek, Wielka Sobota – Wigilia Paschalna. „Pascha” – oznacza przejście. Pascha jest głównym świętem Izraelitów, pamiątką przejścia z niewoli egipskiej do Ziemi Obiecanej. Pascha Chrystusa oznacza Jego przejście ze śmierci do życia. Te dni stanowią jedno święto. W liturgii uobecnia się tajemnica męki, śmierci i zmartwychwstania Chrystusa. W jedności Triduum Paschalnego kryje się sedno chrześcijańskiego przesłania: życie rodzi się ze śmierci. Celebруюc zbawcze wydarzenia, stajemy się ich uczestnikami. Odkrywamy, że stało się to ze względu na nas, dla naszego zbawienia.

Święte Dni Paschalne rozpoczynają się wieczorną Mszą Świętą Wieczerzy Pańskiej, celebrowaną w Wielki Czwartek, kończą zaś – nabożeństwem nieszpórów, odprawianym w Niedzielę Wielkanocną. Nazwy Triduum Paschalne używa się od 1920 roku. Wcześniej mówiono o *Triduum Sacrum*. Łacińskie słowo: *triduum* oznacza dokładnie „trzy dni”.

Triduum Paschalne stanowi szczyt roku liturgicznego.

ROZWINIĘCIE

Wydarzenia Triduum Paschalnego dają nam możliwość zrozumienia tajemnic naszej wiary oraz odkrycia na nowo miłości Boga do człowieka.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„W tym objawia się miłość Boga ku nam,
że zesłał Syna swego Jednorodzonego na świat,
abyśmy życie mieli dzięki Niemu.
W tym przejawia się miłość,
że nie my umiłowaliśmy Boga,
ale że On sam nas umiłował
i posłał Syna swojego jako ofiarę przebłagalną za nasze grzechy”
(1 J 4,9-10).

Analiza tekstu biblijnego.

- Co uczynił Bóg dla człowieka?
- Po co posłał Bóg swego Syna na ziemię?

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Każda grupa otrzymuje teksty Pisma Świętego i przyporządkowuje poszczególne dni Triduum Paschalnego odpowiednim wydarzeniom. Odpowiada na pytanie:

- O jakim wydarzeniu biblijnym mówi tekst Pisma Świętego?

Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Ja bowiem otrzymałem od Pana to, co wam przekazałem, że Pan Jezus tej nocy, kiedy został wydany wziął chleb i dzięki uczyniwszy połamał i rzekł: «To jest Ciało moje za was wydane. Czyńcie to na moją pamiątkę!» (...) Ilekroć bowiem spożywacie ten chleb albo pijecie kielich, śmierć Pana głosicie, aż przyjdzie” (1 Kor 11,23-26).

„Potem nalał wody do miednicy. I zaczął umywać uczniom nogi i ocierać prześcieradłem, którym był przepasany. Podszedł więc do Szymona Piotra, a on rzekł do Niego: «Panie, Ty chcesz mi umyć

nogi?» Jezus mu odpowiedział: «Tego, co Ja czynię, ty teraz nie rozumiesz, ale później będziesz to wiedział». Rzekł do Niego Piotr: «Nie, nigdy mi nie będziesz nóg umywał». Odpowiedział mu Jezus: «Jeśli cię nie umyję, nie będziesz miał udziału ze Mną». Rzekł do Niego Szymon Piotr: «Panie, nie tylko nogi moje, ale i ręce, i głowę!» Powiedział do niego Jezus: «Wykąpany potrzebuje tylko nogi sobie umyć, bo cały jest czysty. I wy jesteście czyści, ale nie wszyscy». Wiedział bowiem, kto Go wyda, dlatego powiedział: «Nie wszyscy jesteście czyści».

A kiedy im umył nogi, przywdział szaty i znów zajął miejsce przy stole, rzekł do nich: «Czy rozumiecie, co wam uczyniłem? Wy Mnie nazywacie <Nauczycielem> i <Panem> i dobrze mówicie, bo nim jestem. Jeżeli więc Ja, Pan i Nauczyciel, umyłem wam nogi, to i wyście powinni sobie nawzajem umywać nogi. Dałem wam bowiem przykład abyście i wy tak czynili, jak Ja wam uczyniłem (...)» (J 13,5-15).

Grupa II

„Zabrali zatem Jezusa. A On sam dźwigając krzyż wyszedł na miejsce zwane Miejsmem Czaszki, które po hebrajsku nazywa się Golgota. Tam Go ukrzyżowano, a z Nim dwóch innych, z jednej i drugiej strony, pośrodku zaś Jezusa. Wypisał też Piłat tytuł winy i kazał go umieścić na krzyżu. A było napisane: «Jezus Nazarejczyk, Król Żydowski» (J 19,16b-19).

Grupa III

„Pod wieczór przyszedł zamożny człowiek z Arymatei, imieniem Józef, który też był uczniem Jezusa. On udał się do Piłata i poprosił o ciało Jezusa. Wówczas Piłat kazał je wydać. Józef zabrał ciało, owinął je w czyste płótno i złożył w swoim nowym grobie, który kazał wykuć w skale. Przed wejściem do grobu zatoczył duży kamień i odszedł. Lecz Maria Magdalena i druga Maria pozostały tam, siedząc naprzeciw grobu” (Mt 27,57-61).

Grupa IV

„W pierwszy dzień tygodnia poszły skoro świt do grobu, niosąc przygotowane wonności. Kamień od grobu zastały odsunięty. A skoro weszły, nie znalazły ciała Pana Jezusa. Gdy wobec tego były bezradne, nagle stanęło przed nimi dwóch mężczyzn w lśniących szatach.

Przestraszone, pochyliły twarze ku ziemi, lecz tamci rzekli do nich: «Dlaczego szukacie żyjącego wśród umarłych? Nie ma Go tutaj; zmartwychwstał. Przypomnijcie sobie, jak wam mówił, będąc jeszcze w Galilei: <Syn Człowieczy musi być wydany w ręce grzeszników i ukrzyżowany, lecz trzeciego dnia zmartwychwstanie>». Wtedy przypomniały sobie Jego słowa i wróciły od grobu, oznajmiły to wszystko Jedenastu i wszystkim pozostałym. A były to: Maria Magdalena, Joanna i Maria, matka Jakuba; i inne z nimi opowiadały to Apostołom. Lecz słowa te wydały im się czczą gadaniną i nie dali im wiary. Jednakże Piotr wybrał się i pobiegł do grobu; schyliwszy się, ujrzał same tylko płótna. I wrócił do siebie, dziwiąc się temu, co się stało” (Łk 24,1-12).

Prezentacja pracy w grupach i podsumowanie

TRIDUUM PASCHALNE

- **Wielki Czwartek** (wieczór) – Msza Święta Wieczery Pańskiej, ustanowienie sakramentu Eucharystii i kapłaństwa oraz przykazania miłości.
- **Wielki Piątek** – droga krzyżowa Jezusa.
- **Wielka Sobota** – ciało Jezusa w grobie; **Wigilia Paschalna** (wieczór) – Wielka Noc Zmartwychwstania.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Triduum Paschalne jest najważniejszym wydarzeniem roku liturgicznego w Kościele katolickim. Jest ono urzeczywistnieniem w mistyczny sposób męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa. Mówi o tym *Katechizm Kościoła Katolickiego*:

„Misterium Paschalne ma dwa aspekty: przez swoją śmierć Chrystus wyzwala nas od grzechu; przez swoje Zmartwychwstanie otwiera nam dostęp do nowego życia. Jest ono przede wszystkim usprawiedliwieniem, które przywraca nam łaskę Bożą, «abyśmy i my wkroczyli w nowe życie – jak Chrystus powstał z martwych» (Rz 6,4). Polega ono na zwycięstwie nad śmiercią grzechu i na nowym uczestnictwie w łasce. Dokonuje ono przybrania za synów, ponieważ ludzie stają się braćmi Chrystusa, jak sam Jezus nazywał uczniów po Zmartwychwstaniu: «Idźcie i oznajmijcie moim braciom» (Mt 28,10; J 20,17). Stają się oni braćmi nie przez naturę, ale przez dar łaski, ponieważ to przybrane

synostwo udziela rzeczywistego uczestnictwa w życiu jedyne Syna, który objawił się w pełni w swoim Zmartwychwstaniu” (KKK 654).

- Czym jest Triduum Paschalne?
- Jakie aspekty zawiera w sobie misterium paschalne?
- Co daje śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa człowiekowi?

Zmartwychwstanie Jezusa jest nowym życiem dla nas. Przez swoją śmierć Chrystus wyzwala nas od grzechu; przez swoje Zmartwychwstanie otwiera nam dostęp do nowego życia.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Przeżywając co roku pamiątkę zbawczych wydarzeń, na nowo odkrywamy nasze powołanie i umacniamy nadzieję na spotkanie z Odkupicielem.

Św. Jan Paweł II poucza:

„Nasza liturgia zaczyna się zatem od «Hosanna!», a kończy na «Ukrzyżuj go!» Palma triumfu i krzyż męki: nie ma między nimi sprzeczności, ale zawiera się tu raczej sama istota tajemnicy, którą chcemy ogłosić. Jezus wydał się na mękę dobrowolnie, nie został zmiażdżony przez moce większe od Niego. Z własnej woli przyjął śmierć na krzyżu i w śmierci odniósł zwycięstwo” (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej Niedzieli Palmowej Męki Pańskiej, Watykan, 8 kwietnia 2001 r.*).

- O czym przypomina św. Jan Paweł II?

Odtworzenie filmu: „TRIDUUM PASCHALNE – lekcja religii”
(<https://youtu.be/RSJoZNOi5c>)

Liturgia Triduum Paschalnego jest niezwykle bogata.

Wykład.

Prezentacja multimedialna – liturgia Triduum Paschalnego.

WIELKI CZWARTEK

WIECZERNIK – LITURGIA

Msza Wieczerzy Pańskiej to jedyna Msza sprawowana w każdym kościele w tym dniu. Zastępuje ona nieszpory danego dnia i jest uroczystym rozpoczęciem obchodów Triduum Paschalnego. Śpiewamy na niej hymn eucharystyczny autorstwa św. Tomasza z Akwinu pt. *Pange lingua* (pol. *Sław języku tajemnicę*): „W noc ostatnią przy wieczerzy, z tymi, których braćmi zwał, czyniąc wszystko jak należy, czego przepis prawny chciał, sam dwunastu się powierzył i za pokarm z rąk swych dał”.

Symbole w liturgii Mszy Wieczerzy Pańskiej:

1. **Wyciszenie dzwonów i dzwonek w czasie Mszy Świętej** – podczas pieśni *Chwała na wysokości Bogu* zabrzmiały wszystkie dzwony w Kościele, które od tej pory zostaną wyciszone aż do pieśni *Chwała na wysokości Bogu* w czasie Mszy Świętej Wigilii Paschalnej. Dzwonki używane w czasie przeistoczenia zostają zamienione na kołatki, o głuchym i mniej przyjemnym brzmieniu. Kościół wycisza się, ponieważ wie, że Chrystus zostaje zdradzony i uwięziony.

2. **Obmycie nóg** – zwany także „mandatum”, przypomina o geście Jezusa, który wykonał wobec Apostołów. Zwykle obmywa się nogi dwunastu mężczyznom, jednak przypadek papieża Franciszka pokazuje, że nie jest to jedyna opcja. Obmył on bowiem nogi kobiecie, do tego muzulmance. Kongregacja Kultu Bożego orzekła, że lokalny biskup miejsca ma prawo regulować przepisy w tej kwestii. Symbol jest bardzo czytelny i wskazuje na uniżenie Jezusa wobec człowieka i bycie sługą.

3. **Przeniesienie Najświętszego Sakramentu do ciemnicy** – po Komunii Świętej następuje przeniesienie Pana Jezusa do przygotowanego przedtem tabernakulum, znajdującego się w miejscu zwanym „ciemnicą”. To symbol uwięzienia Jezusa w nocy przed męką. Podczas procesji przeniesienia używa się kołatek i śpiewa wspomniany hymn *Sław języku tajemnicę*. Przy ciemnicy do późnych godzin wieczornych trwa adoracja Najświętszego Sakramentu.

4. **Zdjęcie z ołtarza świec, obrusu, mszału i krzyża** – gest ten symbolizuje zakończenie wieczerzy, ale także odarcie Jezusa z szat

i pozostawienie Go w samotności, ponieważ ołtarz jest symbolem Chrystusa i Jego ofiary. Aż do Mszy Świętej Wigilii Paschalnej ołtarz pozostaje pusty.

5. *Otwarcie tabernakulum i pozostawienie go pustym* – wyraźny znak, że Jezus nie przebywa już w tym miejscu, ale cierpi zamknięty w ciemnicy i oczekuje na wyrok. Nie musimy wtedy przyklękać, kiedy obok niego przechodzimy.

WIELKI PIĄTEK

JEZUS SKAZANY I UKRZYŻOWANY

Co działo się z Jezusem w Wielki Piątek?

- ***Głęboka noc*** – pojmanie Pana Jezusa w Ogrodzie Oliwnym.
- Wysoka Rada skazuje Pana Jezusa na śmierć.
- Arcykapłan Kajfasz potwierdza wyrok.
- Jezus zostaje przyprowadzony do Piłata, rzymskiego namiestnika.
- ***Godziny przedpołudniowe*** – Piłat usiłuje uwolnić Jezusa, odsyła go do Heroda, później skazuje na ubiczowanie, stosuje prawo uwolnienia więźnia, wszystko to okazuje się jednak bezskuteczne.
- Piłat skazuje Pana Jezusa na śmierć, następuje droga krzyżowa, którą zwykle skazani pokonywali w ciągu pół godziny.
- Przybicie Pana Jezusa do krzyża.
- ***Ok. 15.00*** – śmierć Pana Jezusa na krzyżu.
- ***Godziny wieczorne*** – złożenie do grobu.

LITURGIA WIELKIEGO PIĄTKU

Liturgia słowa

Wielki Piątek to dzień krzyża. Po południu we wszystkich świątyniach katolickich odprawiana jest niepowtarzalna wielkopiątkowa liturgia Męki Pańskiej. Celebrans i asysta wchodzi w ciszy. Przed ołtarzem przez chwilę leżą krzyżem, a po modlitwie wstępnej czytane jest proroctwo o cierpiącym Słudze Jahwe i tekst *Listu do Hebrajczyków*. Następnie czyta się lub śpiewa, zwykle z podziałem na role, opis Męki Pańskiej według św. Jana.

Po homilii w bardzo uroczystej modlitwie wstawienniczej Kościół poleca Bogu siebie i cały świat, wyrażając w ten sposób pragnienie samego Chrystusa: aby wszyscy byli zbawieni. Szczególnie przejmujące są modlitwy o jedność chrześcijan, za Żydów i za niewierzących.

Adoracja krzyża

Centralnym wydarzeniem liturgii wielkopiątkowej jest adoracja krzyża. Zasłonięty fioletowym suknem krzyż wnosi się przed ołtarz. Celebrans stopniowo odsłania ramiona krzyża i śpiewa trzykrotnie: „Oto drzewo Krzyża, na którym zawisło zbawienie świata”, na co wierni odpowiadają: „Pójdźmy z pokłonem”. Po liturgii krzyż zostaje w widocznym i dostępnym miejscu, tak by każdy wierny mógł go adorować. Jest on aż do Wigilii Paschalnej najważniejszym punktem w kościele. Przykłęka się przed nim, tak, jak przed Najświętszym Sakramentem.

Komunia Święta

Po adoracji krzyża z ciemnicy przynosi się Najświętszy Sakrament i wiernym udziela się Komunii Świętej.

Procesja do grobu

Ostatnią częścią liturgii Wielkiego Piątku jest procesja do grobu Pańskiego. Na ołtarzu umieszczonym przy grobie lub na specjalnym tronie wystawia się Najświętszy Sakrament w monstrancji okrytej białym przejrystym welonem – symbolem całunu, w który owinięto ciało zmarłego Chrystusa. Cały wystrój tej kaplicy ma kierować uwagę na Ciało Pańskie. W wielu kościołach przez całą noc trwa adoracja.

WIELKA SOBOTA

Cisza grobu

To szczególny dzień ciszy całego Kościoła, która koncentruje nas na grobie Chrystusa i przygotowuje na radość Zmartwychwstania. Nawiedzamy w tym dniu grób Pański i czuwamy na modlitwie przed Jezusem obecnym w Najświętszym Sakramencie.

W Wielką Sobotę, podobnie jak w Wielki Piątek, Kościół nie sprawuje Eucharystii. Trwa adoracja przy grobie Pana Jezusa. W tym dniu w wielu kościołach sprawuje się publicznie *Liturgię godzin*, tzw. modlitwę brewiarzową. Ten dzień to także dzień, kiedy wiele osób korzysta z sakramentu pokuty i pojednania.

Wielka Sobota kończy się o zmroku rozpoczęciem Wigilii Paschalnej, która należy już do Niedzieli Zmartwychwstania Pańskiego.

W Wielką Sobotę błogosławione są pokarmy wielkanocne.

WIGILIA PASCHALNA

Liturgia światła

Wygasa się światła w kościele. W odpowiednim miejscu poza kościołem rozpala się ognisko. Gdy lud się zgromadzi, przychodzi kapłan z posługującymi, z których jeden niesie paschał. Kapłan pozdrawia zgromadzony lud i wprowadza wiernych w liturgię Wigilii Paschalnej.

Następnie poświęca się ogień.

Po poświęceniu nowego ognia, przed kapłanem staje akolita lub ministrant, który trzyma paschał.

Procesja

Po zapaleniu paschału wyrusza procesja do kościoła.

W kościele panują ciemności. Jedynym źródłem światła jest paschał. Celebrans w progu świątyni śpiewa: „Światło Chrystusa”, a wszyscy odpowiadają: „Bogu niech będą dzięki”. Czyni to powtórnie w środku nawy świątyni i trzeci raz przy ołtarzu. Wierni odpalają swoje świece od ognia paschału. Kiedy procesja dochodzi do ołtarza, zapalają się wszystkie światła w kościele. Oznacza to, że Chrystus jest światłością świata. Swoim zmartwychwstaniem Chrystus opromienia nasze życie. To jest bardzo mocny, poruszający symbol. Symbolikę światła wyjaśnia śpiewane *Orędzie Wielkanocne*, tzw. *Exsultet* (ozn. weselcie się). Zaczyna się ono słowami: „Weselcie się już zastępy aniołów w niebie. (...) Raduj się ziemio opromieniona tak niezmiernym blaskiem, a oświecona jasnością Króla Wieków pocuj, że wolna jesteś od mroku, co świat okrywał. (...)”.

Liturgia słowa

Na Wigilię Paschalną lekcjonarz podaje dziewięć czytań z Pisma Świętego – siedem ze Starego i dwa z Nowego Testamentu.

Pokazują one całą historię zbawienia: od początku świata, poprzez wyprowadzenie narodu wybranego z Egiptu, aż do czasu, gdy Jednorodzony Boży Syn stał się Barankiem, by zbawić grzechy świata, a zabity za nasze grzechy, trzeciego dnia powstał z martwych. Po ostatnim czytaniu ze Starego Testamentu zapala się świece ołtarzowe, śpiewa się hymn *Chwała na wysokościach Bogu* przy akompaniamencie dzwonów.

Liturgia chrzcielna

Kapłan podchodzi do chrzcielnicy.

Chrześcijanie odnawiają w noc Paschy przymierze z Bogiem, które zawarli przez chrzest. Liturgia chrzcielna rozpoczyna się od śpiewaniem *Litanii do Wszystkich Świętych*. Uświadamiamy sobie,

że przez chrzest zostaliśmy powołani do świętości. Po litanii następuje błogosławieństwo wody chrzcielnej. Kapłan wyjaśnia symboliczną wodę. Następnie prosi, aby Bóg raczył otworzyć nam wszystkim źródło chrztu świętego, tak aby „wszyscy przez chrzest pogrzebani z Chrystusem w śmierci, z Nim też powstałi do nowego życia”.

Podczas śpiewu paschał zostaje zanurzony w wodzie chrzcielnej. Następuje odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych. Pokropienie wodą święconą przypomina nasz chrzest. Znakiem obecności Chrystusa zmartwychwstałego jest paschał.

Liturgia eucharystyczna

Kapłan podchodzi do ołtarza i rozpoczyna, liturgię eucharystyczną.

Rezurekcja

Procesja rezurekcyjna jest uroczystym ogłoszeniem zmartwychwstania Chrystusa i wezwaniem całego stworzenia do udziału w triumfie Zmartwychwstałego.

Procesja rezurekcyjna odprawiana jest po Wigilii Paschalnej albo rano przed pierwszą Mszą Świętą.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw.3)

ZAKOŃCZENIE

Udział liturgii Triduum Paschalnego daje nam możliwość zrozumienia i przeżycia tajemnic naszej wiary oraz odkrycia na nowo miłości Boga do człowieka. Zbawienie przyniesione ludzkości jest utrwalone i uobecniane w sprawowanej Eucharystii i sakramentach.

Chrystusowy czyn Wieczernika i czyn Golgoty, to jeden i ten sam „akt odkupieńczy” – to uczta ofiarna. Postacie chleba i wina, które stają się Ciałem i Krwią Jezusa, są sakramentalnym znakiem ofiary Krzyża. Takie rozumienie Mszy Świętej potwierdza nauka Soboru Trydenckiego: „W Eucharystii tak jak na krzyżu, jest jeden i ten sam kapłan – Jezus Chrystus oraz jeden i ten sam dar, którym jest On sam”.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób mogę dobrze przygotować się do obchodów Triduum Paschalnego?
- Co uczynię, aby zachęcić innych do udziału w liturgii Triduum Paschalnego?

Katecheta podaje uczniom informacje dotyczące godzin sprawowania liturgii Triduum Paschalnego w kościele parafialnym.

PRACA DOMOWA

Połącz strzałkami wydarzenia z życia Pana Jezusa z poszczególnymi elementami liturgii Triduum Paschalnego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

Pomódl się o dobre przeżycie Triduum Paschalnego.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 5)

MODLITWA

Śpiew: „Krzyżu Chrystusa, bądźże pozdrowiony”.

(odtworzenie nagrania z pieśnią)

62. UROCZYSTOŚĆ ZMARTWYCHWSTANIA PAŃSKIEGO

Cele ogólne

Przedstawienie istoty i sensu uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Ukazanie znaczenia, tradycji i zwyczajów świąt Wielkanocnych.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego (B.2),
- podaje, kiedy Kościół obchodzi uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego (A.8).

Umiejętności

- charakteryzuje uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- uzasadnia religijny wymiar uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego (B.2.4),
- omawia liturgiczne formy świętowania uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego (B.2.3),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6).

Postawy

- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- angażuje się w obchody uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego (B.2.a),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego – uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego (B.2.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d).

Metody i formy

Śpiew, techniki multimedialne, ekspozycja, metoda nadawania tytułów ilustracjom, rozmowa kierowana, odczytanie tekstu biblijnego z podziałem na role, ekspozycja, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *YOUCAT. Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodych*, tekst przemówienia papieża Benedykta XVI, ilustracje (slajdy) przedstawiające wydarzenia związane z męką i śmiercią Jezusa, ilustracja (slajd) przedstawiająca Jezusa Zmartwychwstałego, prezentacja multimedialna – symbole i znaki zmartwychwstałego Jezusa, filmik: „Wszędzie, gdzie chodził”.

MODLITWA

Śpiew: „Sekwencja wielkanocna: «Niech w święto radosne Paschalnej Ofiary»”.

(odtworzenie nagrania)

WPROWADZENIE

– Jakie znacie wydarzenia związane z męką i śmiercią Jezusa?

Metoda nadawania tytułów ilustracjom.

Ekspozycja i omówienie ilustracji (lub slajdów) przedstawiających wydarzenia związane z męką i śmiercią Jezusa.

Ostatnia Wieczerza

Modlitwa w Ogrójcu

Proces Jezusa

Skazanie na śmierć Jezusa

Droga krzyżowa

Śmierć na krzyżu

Złożenie do grobu

Jezus bardzo nas kocha. W Wielki Piątek oddał za nas życie na krzyżu. Po tym wydarzeniu uczniowie w obawie przed Żydami pozostawali w ukryciu. Po trzech dniach jednak stało się coś, czego się nie spodziewali, a co Jezus zapowiadał podczas ziemskiego życia.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego z podziałem na role.

„W pierwszy dzień tygodnia poszły skoro świt do grobu, niosąc przygotowane wonności. Kamień zastały odsunięty od grobu. A skoro weszły, nie znalazły ciała Pana Jezusa. Gdy wobec tego były bezradne, nagle stanęło przed nimi dwóch mężczyzn w lśniących szatach. Przestraszone, pochyliły twarze ku ziemi, lecz tamci rzekli do nich: «Dlaczego szukacie żyjącego wśród umarłych? Nie ma Go tutaj; zmartwychwstał. Przypomnijcie sobie, jak wam mówił, będąc jeszcze w Galilei: <Syn Człowieczy musi być wydany w ręce grzeszników i ukrzyżowany, lecz trzeciego dnia zmartwychwstanie>». Wtedy przypomniały sobie Jego słowa, wróciwszy zaś od grobu, oznajmiły

to wszystko Jedenastu i wszystkim pozostałym. A były to: Maria Magdalena, Joanna i Maria, matka Jakuba; i inne z nimi opowiadały to Apostołom. Lecz słowa te wydały im się częścią gadaniną i nie dali im wiary” (Łk 24,1-11).

Ekspozycja i omówienie ilustracji przedstawiającej Jezusa Zmartwychwstałego.

Analiza tekstu biblijnego.

- Kto poszedł do grobu Jezusa?
- Który to był dzień tygodnia?
- Kto nagle pojawił się przy grobie?
- Co powiedzieli mężczyźni kobietom?
- Komu kobiety miały opowiedzieć o zmartwychwstaniu Pana Jezusa?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Wielkanoc to najważniejsze święto w całym roku, gdyż Jezus pokonał śmierć i powstał z grobu, zmartwychwstał. Zmartwychwstanie to największy cud. Każda niedziela jest radosnym świętowaniem zmartwychwstania Jezusa.

Odczytanie tekstu Katechizmu Kościoła Katolickiego dla młodych.

„Odkryły go akurat kobiety, które według ówczesnego prawa nie mogły świadczyć. Chociaż mowa jest o tym, że już Apostoł Jan, zastawszy pusty grób, «ujrzał i uwierzył» (J 20,8), to jednak pewność że Jezus żyje, ugruntowała się dopiero po objawieniach Chrystusa. Ten szereg spotkań ze Zmartwychwstałym zakończyło Jego Wniebowstąpienie. Jednakże do spotkań z żywym Panem dochodziło i później aż po dzień dzisiejszy: Jezus Chrystus żyje” (YOUCAT 106).

- Co odkryły kobiety?
- Kiedy uwierzyli Apostołowie, że Jezus żyje?

Odczytanie tekstu przemówienia papieża Benedykta XVI.

„Wędrując przez życie, może niejednokrotnie nie jesteśmy świadomi obecności Jezusa. Ale właśnie ta obecność, żywa i wierna, obecność w dziele stworzenia, obecność w słowie Bożym i Eucharystii, we wspólnocie ludzi wierzących i w każdym człowieku odkupionym drogocenną Krwią Chrystusa, ta obecność jest niegasnącym źródłem ludzkiej siły. (...) Bądźcie świadkami nadziei, tej nadziei, która nie boi się budować domu swojego życia, bo dobrze wie, że może liczyć na fundament, który nie zawiedzie nigdy: Jezusa Chrystusa, naszego Pana” (Benedykt XVI, *Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania z młodzieżą*, Kraków – Błonie, 27 maja 2006 r.).

– Jak dzisiaj człowiek może spotkać się ze Zmartwychwstałym?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

ZAKOŃCZENIE

– Jakie znaki zmartwychwstałego Jezusa możemy zobaczyć w kościele podczas Świąt Wielkanocnych?

Prezentacja multimedialna – znaki i symbole zmartwychwstałego Jezusa.

Pusty grób – Przyczyną zastania pustego grobu było to, że pochowany tam człowiek powstał z martwych. Jezus nie tylko opuścił swój grób, ale ukazał się wielu ludziom na osobności jak i grupom ludzi. Jego zmartwychwstanie byłoby niepodważalnym dowodem na to, że był On tym, za kogo się podawał – zmartwychwstałym Synem Bożym, naszą jedyną nadzieją zbawienia.

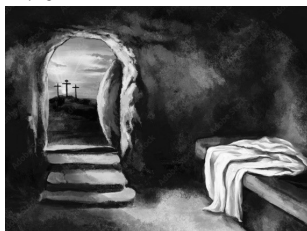

Figura Pana Jezusa trzymającego w ręku chorągiew oznacza, że zwyciężył śmierć.

Stulę noszą tylko księża. Stulę zawieszona na krzyżu oznacza, że Jezus jest pierwszym i najważniejszym kapłanem.

Paschał symbolizuje Chrystusa zmartwychwstałego.

Baranek jest symbolem Pana Jezusa.

Wiele lat przez narodzinami Jezusa składano w ofierze baranka jako ofiarę dla Boga, aby Mu podziękować oraz przebaczyć grzechy. Pan Jezus jest barankiem, który ofiarował samego siebie za nasze grzechy. Powinniśmy o tym pamiętać za każdym razem gdy na Mszy Świętej. Śpiewamy: „Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

Odtworzenie filmiku: „Wszędzie, gdzie chodził”.

(<https://fb.watch/k--GdTA4Kh/>)

- Jakie znaczenie ma dla człowieka zmartwychwstanie Chrystusa?
- Kiedy jesteśmy świadkami Zmartwychwstania?

Być świadkiem Zmartwychwstania to żyć wiarą pełną nadziei i miłości każdego dnia. Zwłaszcza wtedy, gdy doświadczamy wielu cierpień, niesprawiedliwości, gdy zmagamy się z trudami codziennego życia. W świetle Zmartwychwstania nasze wysiłki, starania i wyrzeczenia nabierają sensu i znaczenia. Chrystus żyje i chce być obecny w życiu każdego z nas.

Nasza wiara w Zmartwychwstanie polega z jednej strony na zaakceptowaniu faktu, że Chrystus rzeczywiście zmartwychwstał i żyje, z drugiej strony na „współzmartwychwstaniu” razem z Nim przez świadectwo życia.

Autorefleksja.

Kiedy kobiety ogłosiły apostołom wiadomość o zmartwychwstaniu Jezusa, wszystkich ogarnęła radość.

Pomyślmy:

- W jaki sposób mogę wyrazić radość ze zmartwychwstania Pana Jezusa?
- Co robię, aby być świadkiem zmartwychwstałego Chrystusa?

Zapamiętajmy szczególne wezwanie, którym pozdrawiamy się w czasie Wielkanocy:

„Chrystus zmartwychwstał!
Prawdziwie zmartwychwstał!
Alleluja!”.

PRACA DOMOWA

Napisz, jakie znaczenie ma dla człowieka zmartwychwstanie Chrystusa.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

Z okazji Świąt Wielkiej Nocy
składam najserdeczniejsze życzenia.
Niech zmartwychwstały Jezus
obdarzy Was swoim błogosławieństwem.

Śpiew: „Zmartwychwstał Jezus, nasz Pan”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

63. NIEDZIELA MIŁOSIERDZIA BOŻEGO

Cele ogólne

Przedstawienie Niedzieli Miłosierdzia Bożego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji wydarzeń roku liturgicznego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie Święta Miłosierdzia Bożego (B.2),
- podaje, kiedy Kościół obchodzi Święto Miłosierdzia Bożego (A.8),
- podaje, kim jest Święta Faustyna Kowalska (B.2).

Umiejętności

- charakteryzuje Święto Miłosierdzia Bożego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- charakteryzuje Świętą Faustynę Kowalską (B.2.2),
- omawia liturgiczne formy świętowania Święta Miłosierdzia Bożego (B.2.3),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6).

Postawy

- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego – Święto Miłosierdzia Bożego (B.2.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d).

Metody i formy

Śpiew, techniki multimedialne, rozmowa kierowana, pokaz, analiza tekstu biblijnego, ekspozycja, wykład, analiza tekstu źródłowego, pokaz, auto-refleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, Jan Paweł II, *Dives in misericordia*, nagranie z przemówieniem papieża Jana Pawła II, F. Kowalska, *Dzienniczek*, nagranie z piosenką, film: *Św. Siostra Faustyna – życie i misja*, fotografia (slajd) s. Faustyny Kowalskiej, obraz (slajd) „Jezu, ufam Tobie”, film: *Miłosierdzie Boże: Obraz Jezusa Miłosiernego*, plansza (slajd) z formami kultu miłosierdzia Bożego, plansza (slajd) ze schematem odmawiania *Koronki do Miłosierdzia Bożego*.

MODLITWA

Śpiew: „Jestem Twój. Amen!” zespołu Siewcy Lednicy.
(<https://youtu.be/L0vFWF14aVw>)

WPROWADZENIE

Stary Testament ukazuje nam Boga jako Boga sprawiedliwego.
Nowy Testament objawia Boże miłosierdzie w Jezusie Chrystusie.

– Co oznacza, że Jezus jest miłosierny?

Miłosierdzie – jeden z przymiotów (cech) Boga, który przejawia się w miłości do człowieka, w nieustannym niesieniu pomocy swemu stworzeniu i podnoszeniu go z grzechu.

Jezus nie tylko mówi o miłosierdziu (przypowieści), ale również to miłosierdzie czyni (uzdrowienia). Głównym momentem ukazania Bożego miłosierdzia jest męka, śmierć i zmartwychwstanie Jezusa.

Na dzisiejszej katechezie poznamy „Sekretarkę Bożego Miłosierdzia”. Spróbujemy zgłębić tajemnicę Bożego Miłosierdzia oraz zapoznamy się ze sposobami pełnienia miłosierdzia wobec bliźnich.

Święta Siostra Faustyna Kowalska to polska zakonnica.

Ekspozycja i omówienie fotografii (lub slajdu) s. Faustyny Kowalskiej.

*Odtworzenie filmu: „Św. Siostra Faustyna – życie i misja”
(https://youtu.be/A5i_yUN-5yk)*

– Jaką misję miała do spełnienia św. s. Faustyna?

Święta Siostra Faustyna Kowalska (1905-1938)

Była mistyczką, stygmatyczką i apostołką Bożego Miłosierdzia. Teraz można ją odwiedzić w Krakowie – Łagiewnikach – świątyni zbudowanej ku czci Bożego Miłosierdzia, w której św. Jan Paweł II oddał w opiekę cały świat Bożemu Miłosierdziu.

18 kwietnia 1993 roku Ojciec Święty Jan Paweł II wyniósł ją do chwały ołtarzy, a 30 kwietnia 2000 roku zaliczył do grona świętych Kościoła katolickiego.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

Jezus uczył, jak mamy naśladować miłosierdzie Boże. Powiedział:

„Bądźcie miłosierni, jak Ojciec wasz jest miłosierny” (Łk 6,36).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jaki jest Bóg?
- Do czego wzywa nas Pan Jezus?

Pokaz i omówienie obrazu (lub slajdu): „Jezu, ufam Tobie”.

Obraz Jezusa Miłosiernego nawiązuje do wydarzenia opisanego w Ewangelii św. Jana.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Lecz gdy podeszli do Jezusa i zobaczyli, że już umarł, nie łamali Mu goleni, tylko jeden z żołnierzy włócznią przebił Mu bok i natychmiast wypłynęła krew i woda” (J 19,33-34).

- Co się wydarzyło, gdy Jezus umarł?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Druga Niedziela Wielkanocna nazywana jest Niedzielą Miłosierdzia Bożego. W tym dniu przeżywamy Święto Miłosierdzia Bożego, które zostało ustanowione przez Ojca Świętego Jana Pawła II w 2000 r. dla całego Kościoła. Inspiracją dla ustanowienia tego święta były słowa, które wypowiedział Pan Jezus do św. Faustyny Kowalskiej: „Chcę – powiedział Pan Jezus do siostry Faustyny Kowalskiej – aby ten obraz (...) był uroczyście poświęcony w pierwszą niedzielę po Wielkanocy; ta niedziela ma być Świętem Miłosierdzia” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 49 [dalej: *Dzienniczek*]).

Propozycja.

Odtworzenie filmu: „Miłosierdzie Boże: Obraz Jezusa Miłosiernego”.

(<https://youtu.be/5lyjWOAp4aY>)

Wykład.

Niedziela Miłosierdzia Bożego

Święto ku czci Bożego Miłosierdzia zostało ustanowione w wyniku objawień mistycznych św. Siostry Faustyny Kowalskiej. Według nich sam Jezus Chrystus żądał ustanowienia tego święta i dał obietnice z nim związane. Święto poprzedza nowenna do Miłosierdzia, poczynając od Wielkiego Piątku. Zabiegi o ustanowienie tego święta sięgają roku 1938 roku, które po śmierci św. Faustyny podjął jej spowiednik bł. ks. Michał Sopoćko.

Obraz Jezusa Miłosiernego

Pan Jezus ukazał się Siostrze Faustynie i według tej wizji polecił namalować swój obraz: „Wieczorem, kiedy byłam w celi ujrzałam Pana Jezusa ubranego w szacie białej. Jedną ręką wzniesioną do błogosławieństwa, a druga dotykała szaty na piersiach. Z uchylenia szaty na piersiach wychodziły dwa wielkie promienie, jeden czerwony, a drugi błady (...) Po chwili powiedział mi Jezus: «Wymaluj obraz według rysunku, który widzisz, z podpisem: Jezus, ufam Tobie. Pragnę, aby ten obraz czczono najpierw w kaplicy waszej i na całym świecie»” (*Dzienniczek*, 47).

Obraz powstał więc z woli samego Jezusa. Jest znakiem całego orędzia o Bożym miłosierdziu, które przekazał przez św. Siostrę Faustynę.

Symbolika obrazu

„Jezus jest w białej szacie. Prawą ręką ma wzniesioną do błogosławieństwa, lewą dotyka szaty na piersiach, skąd wychodzą dwa wielkie promienie: czerwony i błady. Na pytanie o znaczenie promieni Jezus powiedział: Te dwa promienie oznaczają krew i wodę. Błady promień oznacza wodę, która usprawiedliwia dusze; czerwony promień

oznacza krew, która jest życiem dusz... – Te dwa promienie wyszły z wnętrzości miłosierdzia Mojego wówczas, kiedy konające serce Moje zostało włócznie otwarte na krzyżu (...). Te dwa promienie symbolizują więc sakramenty święte, Kościół święty zrodzony z przebitego boku Chrystusa i dary Ducha Świętego, którego biblijnym symbolem jest woda. Szczęśliwy, kto w ich cieniu żyć będzie – mówił Pan Jezus – bo nie dosięgnie go sprawiedliwa ręka Boga” (*Dzienniczek*, 299).

„Jezu, ufam Tobie”. Te słowa mówią o pierwszej, podstawowej odpowiedzi człowieka na uprzedzającą miłosierną miłość Boga. Jest nią ufność. Chodzi więc tutaj o postawę dziecka wobec kochającego Ojca, które w sposób bezwarunkowy mu się powierza.

„Spojrzenie Moje z tego obrazu jest takie jako spojrzenie z krzyża” (*Dzienniczek*, 326). Te słowa oznaczają spojrzenie miłosierne, z troskane o człowieka, poszukujące go, które najpełniej objawiło się właśnie na krzyżu Chrystusa. Obraz ukazuje więc zmartwychwstałego Chrystusa, przynoszącego pokój, odpuszczenie grzechów i wszelkie łaski za cenę swej męki i śmierci krzyżowej.

Jeszcze za życia Siostra Faustyna otrzymała zapewnienie od Pana Jezusa, że obraz ten pociągnie wiele dusz do Boga i przez niego miłosierdzie Boże działa w duszach (por. *Dzienniczek*, 1379). W kwietniu 1938 roku zapisała w *Dzienniczku*: „Dziś ujrzałam chwałę Bożą, która płynie z obrazu tego. Wiele dusz doznaje łask, choć o nich głośno nie mówią. Choć różne są koleje jego, Bóg otrzymuje chwałę przezeń, i wysiłki szatana, i złych ludzi rozbijają się i obracają w nicość. Mimo złości szatana, miłosierdzie Boże zatriumfuje nad całym światem i czczone będzie przez wszystkie dusze” (nr 1789).

Odtworzenie nagrania: „św. Jan Paweł II – homilia i akt zawierzenia świata Bożemu Miłosierdziu Kraków-Łagiewniki 17 08 2002”.

(<https://youtu.be/i8qjthv7LIQ>)

O miłosierdziu Bożym z *Dzienniczka* św. siostry Faustyny:

„Jestem miłosierdziem samym dla duszy skruszonej. Największa nędba duszy nie zapala Mnie gniewem, ale się wzrusza serce Moje dla niej miłosierdziem wielkim” (nr 1739).

„Duszo, które uciekać się będą do Mojego miłosierdzia i duszo, które wystawiać i głosić będą innym o Moim wielkim miłosierdziu, w godzinę śmierci postąpię z nimi według nieskończonego miłosierdzia Mojego” (nr 379).

„Im większy grzesznik, tym ma większe prawa do miłosierdzia Mojego. (...) Kto ufa miłosierdziu Mojemu, nie zginie, bo wszystkie sprawy jego Moimi są, a nieprzyjaciele rozbijają się u stóp podnóżka Mojego” (nr 723).

– Co o Bożym miłosierdziu powiedział siostrze Faustynie Pan Jezus?

Święty Jan Paweł II wyjaśnia miłosierdzie jako miłosierną miłość:

„Miłosierdzie określane jako miłosierna miłość posiada wszystkie cechy miłości w najszerszym tego słowa znaczeniu. Zawiera w sobie to wszystko, co składa się na treść miłości ojcowskiej, macierzyńskiej, oblubieńczej, braterskiej, przyjacielskiej i koleżeńskej, która jest łaskawa, cierpliwa, współczująca, ofiarna, uczynna, wybacząca i wierna. Miłosierna miłość koncentruje się przede wszystkim na podstawowej wartości człowieka, jaką stanowi godność jego człowieczeństwa i tę właśnie godność stara się ocalić, oczyścić i podnieść, wydobyć niejako spod wszelkich nawarstwień zła” (zob. *Dives in misericordia*).

– Co Jan Paweł II mówi o miłosierdziu Bożym?

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Jezus, zwracając się do siostry Faustyny, powiedział:

„Miłosierdzie masz okazywać zawsze i wszędzie bliźnim, nie możesz się od tego tego usunąć ani wymówić, ani uniewinnić” (*Dzienniczek*, 742).

– Do czego Pan Jezus zachęcał siostrę Faustynę?

1. **Miłosierny czyn** – to pomoc okazana komuś w zwykłych codziennych sprawach. Nie musimy szukać daleko możliwości dokonania czegoś wyjątkowego. Wystarczy jeśli będziemy umieli pomóc ludziom z najbliższego otoczenia: rodzicom, rodzeństwu, kolegom, sąsiadom a nawet tym, których nie lubimy, gdyż w nich też jest obecny Pan Jezus.
2. **Miłosierne słowo** – to pomoc drugiemu okazana radą, pociechą, pochwałą, zachętą, a nawet przeproszeniem za uczynione zło. Można w ten sposób uczynić wiele dobrego dla koleżanek i kolegów słabszych w nauce, młodszego rodzeństwa lub ludzi, będących w potrzebie.
3. **Modlitwa** – możemy modlić się za innych, za każdego człowieka, nawet tego, którego nie znamy. Nikt z nas nie wie, ile łask otrzymujemy codziennie dzięki temu, że wciąż modlą się za nas inni.

– W jaki sposób możemy szerzyć kult Bożego miłosierdzia?

Kult Bożego miłosierdzia szerzymy przez zaufanie Panu Bogu i dzieła miłosierdzia wobec bliźnich. Możemy to czynić słowem, czynem lub modlitwą.

Podczas objawień Pan Jezus przekazał siostrze Faustynie pewne praktyki, dzięki którym możemy wypraszać miłosierdzie dla siebie i całego świata.

Umieszczenie na tablicy planszy (lub pokaz slajdu):

FORMY KULTU MIŁOSIERDZIA BOŻEGO

1. Obraz Chrystusa z podpisem „Jezu, ufam Tobie”.
2. Święto Bożego Miłosierdzia (pierwsza niedziela po Wielkanocy).
3. Koronka do Miłosierdzia Bożego.
4. Modlitwa w Godzinie miłosierdzia – 15.00.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Jeśli chcemy naśladować Pana Jezusa, powinniśmy kochać bliźnich. Pan Jezus mówił:

„Wszystko, co uczyniliście jednemu z tych braci moich najmniej-szych, Mnieście uczynili” (Mt 25,40).

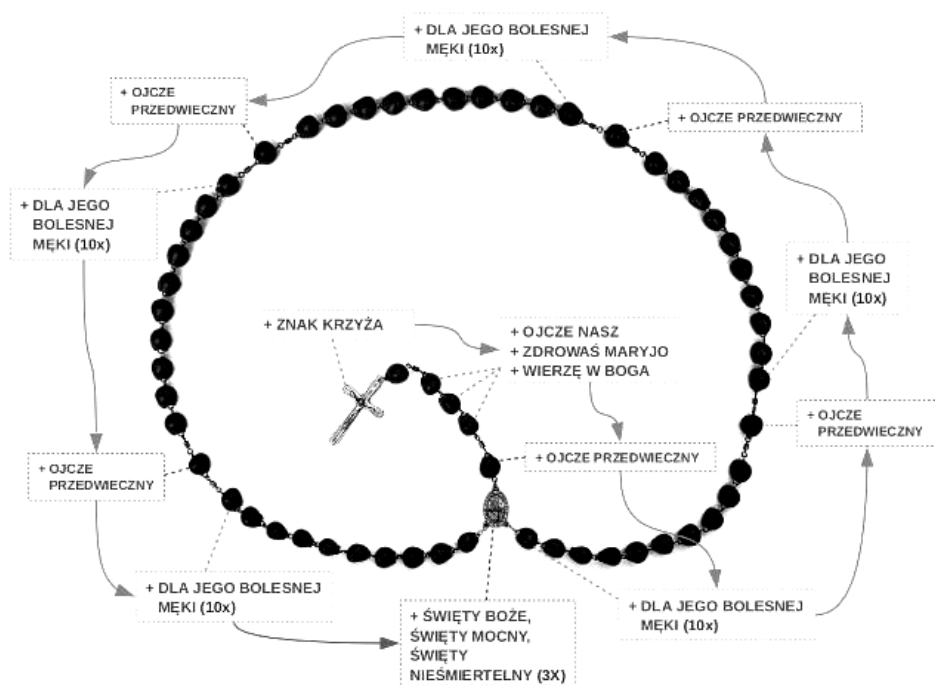
Aby ułatwić nam wypełnienie polecenia Pana Jezusa, Kościół ustalił listę dobrych uczynków, które powinniśmy wypełniać. Nazwano je uczynkami miłosierdzia.

UCZYNKI MIŁOSIERDZIA	
względem duszy	względem ciała
1. Grzeszących upominać.	1. Głodnych nakarmić.
2. Nieumiejętnych pouczać.	2. Spragnionych napoić.
3. Wątpiącym dobrze radzić.	3. Nagich przyodziać.
4. Strapionych pocieszać.	4. Podróżnych w dom przyjąć.
5. Krzywdy cierpliwie znosić.	5. Więźniów pocieszać.
6. Urazy chętnie darować.	6. Chorych nawiedzać.
7. Modlić się za żywych i umarłych.	7. Umarłych pogrzebać.

Zadaniem siostry Faustyny było przekazanie Kościołowi i światu orędzia miłosierdzia, które jest przypomnieniem biblijnej prawdy o miłości miłosiernej Boga do każdego człowieka.

Miłosierdzie Boga wzywa nas do zawierzenia Mu swego życia i okazywania miłości wobec bliźnich. Pan Jezus przekazał siostrze Faustynie formy czczenia Bożego miłosierdzia. Z tymi formami kultu Pan Jezus powiązał wiele obietnic, nawet dla najbardziej zatwardzia-łych grzeszników.

Umieszczenie planszy (lub pokaz slajdu)– schemat odmawiania koronki do Miłosierdzia Bożego.

Koronka do Miłosierdzia Bożego

- *W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Amen /x1*
- *Ojcze nasz /x1; Zdrowaś Maryjo /x1*
- *Wierzę w Boga /x1*
- *Ojcze Przedwieczny, ofiaruję Ci Ciało i Krew, Duszę i Bóstwo najmilszego Syna Twojego, a Pana naszego Jezusa Chrystusa, na przeżłaganie za grzechy nasze i całego świata /x1*
- *Dla Jego bolesnej męki, miej miłosierdzie dla nas i całego świata /x10*
- *Święty Boże, Święty mocny, Święty nieśmiertelny, zmiłuj się nad nami i nad całym światem /x3*
- *O krwi i Wodo, któraś wytrysnęła z Najświętszego Serca Jezusowego jako źródło Miłosierdzia dla nas – ufamy Tobie /x3*
- *Jezu, ufam Tobie /x3*
- *W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Amen /x1*

Autorefleksja.

„O Jezu, Boże utajony, Serce moje Cię czuje, Choć kryją Cię zasłony,
Ty wiesz, że Cię miłuję” (s. Faustyna Kowalska).

Pomyślmy:

- W jaki sposób wypełniam uczynki miłosierdzia?
- Jak okazuję wdzięczność Panu Bogu za Jego miłość?

Modlitwa.

Jezu, ufam Tobie. /x3

PRACA DOMOWA

Zilustruj hasło: „Jezu, ufam Tobie”.
(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Akt nadziei”.

64. UROCZYSTOŚĆ ZESŁANIA DUCHA ŚWIĘTEGO

Cele ogólne

Przedstawienie istoty i sensu uroczystości Zesłania Ducha Świętego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina.

Przygotowanie do świadomego i aktywnego udziału w celebracji uroczystości Zesłania Ducha Świętego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje sens i przesłanie uroczystości Zesłania Ducha Świętego (B.2),
- podaje, kiedy Kościół obchodzi uroczystość Zesłania Ducha Świętego (A.8).

Umiejętności

- charakteryzuje uroczystość Zesłania Ducha Świętego w kontekście wydarzeń zbawczych i nauczania Kościoła oraz życia chrześcijanina (B.2.1),
- uzasadnia religijny wymiar uroczystości Zesłania Ducha Świętego (B.2.4),
- omawia liturgiczne formy świętowania uroczystości Zesłania Ducha Świętego (B.2.3),
- zestawia wydarzenia biblijne ze zwyczajami religijnymi (A.10.6).

Postawy

- pogłębia własną pobożność (B.2.b),
- pielęgnuje tradycje i zwyczaje religijne (A.10.c),
- angażuje się w obchody uroczystości Zesłania Ducha Świętego (B.2.a),
- jednoczy się z Chrystusem w tajemnicach roku liturgicznego – uroczystość Zesłania Ducha Świętego (B.2.c),
- stara się odczytywać i przyjmować wydarzenia życiowe w świetle Objawienia Bożego (A.10.d).

Metody i formy

Śpiew, ekspozycja, techniki multimedialne, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, niedokończone zdania, auto-refleksja.

Środki dydaktyczne

Egzemplarz *Biblii Tysiąclecia*, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Jan Paweł II, *Dominum et Vivificantem*, tekst przemówienia papieża Jana Pawła II, nagranie z piosenką, film: *3MC – Trzyminutowy Katechizm – 51. Kto to jest Duch Święty?*, prezentacja multimedialna – symbole i dary Ducha Świętego, film: *On żyje! – część 49. – Zesłanie Ducha Świętego*, tekst modlitwy (slajd): *Akt poświęcenia się Duchowi Świętemu*, nagranie: *Zesłanie Ducha Świętego – WDSiE*.

MODLITWA

Śpiew: „Niechaj zstąpi Duch Twój”.
(odtworzenie nagrania z piosenką)

Niechaj zstąpi Duch Twój
i odnowi Ziemię,
życiodajny spłynie deszcz
na spragnione serca.
Obmyj mnie i uświęć mnie,
uwielbienia niech popłyną pieśń. /x2

Chwała Jezusowi, który za mnie życie dał.
Chwała Temu, który pierwszy umiłował mnie.
Jezus, tylko Jezus Panem jest.

WPROWADZENIE

Pewnych rzeczy nie widzimy, a one istnieją. O tym, że są poznajemy po ich działaniu.

Wiatr – o wietrze mówimy wtedy, kiedy zaobserwujemy poruszające się gałązki drzew lub unoszące się w powietrzu suche liście.

Powietrze – dzięki niemu możemy oddychać, bez niego się dusimy.

Tak samo jest z Duchem Świętym, nie możemy Go zobaczyć, ale On jest!

Pan Jezus obiecał Apostołom, że kiedy wstąpi do nieba pośle do nich Ducha Świętego.

Odtworzenie filmu: „3MC – Trzyminutowy Katechizm – 51. Kto to jest Duch Święty?”

(<https://youtu.be/v20Sve8ePfA>)

ROZWINIĘCIE

Po wniebowstąpieniu Pana Jezusa apostołowie wraz z Maryją przyszli do Wieczernika. Tam się modlili i oczekiwali na Ducha Świętego, którego obiecał zesłać Jezus.

Odczytanie tekstu Pisma Świętego.

„Kiedy nadszedł wreszcie dzień Pięćdziesiątnicy, znajdowali się wszyscy razem na tym samym miejscu. Nagle dał się słyszeć z nieba szum, jakby uderzenie gwałtownego wiatru, i napełnił cały dom, w którym przebywali. Ukazały się im też języki jakby z ognia, które się rozdzieliły, i na każdym z nich spoczął jeden. I wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym, i zaczęli mówić obcymi językami, tak jak im Duch pozwalał mówić. Przebywali wtedy w Jeruzalem pobożni Żydzi ze wszystkich narodów pod słońcem. Kiedy więc powstał ów szum, zbiegli się tłumnie i zdumieli, bo każdy słyszał, jak [tamci] przemawiali w jego własnym języku. «Czyż ci wszyscy, którzy przemawiają, nie są Galilejczykami?» – mówili pełni zdumienia i podziwu. «Jakżeż więc każdy z nas słyszy swój własny język ojczysty? – Partowie i Medowie, i Elamici, i mieszkańcy Mezopotamii, Judei oraz Kapadocji, Pontu i Azji, Frygii oraz Pamfilii, Egiptu i tych części Libii, które leżą blisko Cyreny, i przybysze z Rzymu, Żydzi oraz prozelici, Kreteńcy i Arabowie – słyszymy ich głoszących w naszych językach wielkie dzieła Boże». Zdumiewali się wszyscy i nie wiedzieli, co myśleć: «Co to ma znaczyć?» – mówili jeden do drugiego” (Dz 2,1-12).

Analiza testu biblijnego.

- Kto znajdował się w Wieczerniku w dzień Pięćdziesiątnicy?
- Kto zstąpił na Maryję i Apostołów w Wieczerniku?
- Jakie znaki towarzyszyły zstąpieniu Ducha Świętego?
- Jakie dary otrzymali Apostołowie?

Odtworzenie nagrania: „On żyje! – część 49. – Zesłanie Ducha Świętego”.

(<https://www.youtube.com/watch?v=TSVoXsPthnk&t=34s>)

Zesłanie Ducha Świętego całkowicie zmieniło życie apostołów. Po śmierci Jezusa, a nawet po Jego zmartwychwstaniu, bali się, że będą prześladowani przez przywódców żydowskich i z tego powodu nie mieli odwagi, aby głosić Ewangelię.

Po zesłaniu Ducha Świętego Apostołowie przestali się bać. Zaczęli odważnie głosić Ewangelię i dokonywać cudów. Mieli odwagę narażać się nawet na więzienie i męczeńską śmierć. Wszyscy, z wyjątkiem świętego Jana, zginęli śmiercią męczeńską.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 1)

Przez zesłanie Ducha Świętego Zmartwychwstały Chrystus objawił światu swój Kościół. 50 dni po Wielkanocy Kościół obchodzi uroczystość Zesłania Ducha Świętego, zwaną Zielonymi Świątkami. Duch Święty obdarza wszystkich swymi darami, umacnia i ożywia wiarę. Msza Święta odprawiana jest w kolorze czerwonym, który symbolizuje miłość i ogień.

Prezentacja multimedialna – symbole Ducha Świętego.

SYMBOLE DUCHA ŚWIĘTEGO

Woda – bo Duch Święty, gdy działa w naszym sercu rozlewa się jak woda na wszystkie sytuacje w naszym życiu.

Wiatr – bo przychodzi jak powiew wiatru – łagodnie i podpowiada, jak postępować.

Jako **gołębica** ukazywał się, np. w scenie chrztu Pana Jezusa nad rzeką Jordan. Przyniosła łagodność, pokój.

Duch Święty jest porównywany do **ognia**, bo rozpala naszą wiarę i miłość do Boga.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 2)

Dary Ducha Świętego są specjalnymi uzdolnieniami, które pozwalają nam żyć w sposób godny ucznia Jezusa Chrystusa.

Prezentacja multimedialna – dary Ducha Świętego.

1. Dar **mądrości** pozwala nam przyjąć punkt widzenia samego Boga, czyli punkt widzenia oparty na fundamencie miłości.
2. Dar **roзумu** uzdalnia do trafnego rozumienia prawd wiary i pojęcia Bożych tajemnic.
3. Dar **rad**y przystosowuje używane przez nas środki do obranych celów (jak czyni to roztropność).
4. Dar **męstwa** obdarza wytrzymałością wobec próby.
5. Dar **umiejętności** pozwala rozeznaczyć wartości: co pochodzi od Boga, co od złego, a co od nas samych.
6. Dar **pobożności** pomaga zachwycać się Bogiem i kochać Go.
7. Dar **bojaźni Bożej** jest pełną miłości obawą, że wciąż mało Go kochamy.

W Katechizmie Kościoła Katolickiego czytamy:

„Duch Święty przez swoją łaskę pierwszy wzbudza naszą wiarę i udziela nowego życia, które polega na tym, abyśmy znali «jedyne-go, prawdziwego Boga oraz tego, którego posłał, Jezusa Chrystusa» (J 17,3). Jest On jednak ostatni w objawieniu Osób Trójcy Świętej” (KKK 684).

„Duch Święty, Sprawca dzieł Bożych, jest Nauczycielem modlitwy: «Duch przychodzi z pomocą naszej słabości. Gdy bowiem nie umiemy się modlić tak, jak trzeba, sam Duch przyczynia się za nami w błaganiach, których nie można wyrazić słowami» (Rz 8,26)” (KKK 741).

– Jak działa w nas Duch Święty?

Od chwili zesłania Duch Święty działa nieustannie w naszym życiu i całego Kościoła. To On, Pan i Ożywiciel, jest Tym, dzięki któremu Kościół żyje i uświęca ludzi. On pierwszy wzbudza naszą wiarę i pozwala

żyć prawdą objawioną przez Jezusa. Przypomina Jego słowa, pomaga zrozumieć Jego życie, śmierć i zmartwychwstanie. To On uczy nas modlitwy i jest obecny w sakramentach, które przyjmujemy, a szczególnie w Eucharystii. Pozwala nam także dawać świadectwo Jezusowi, którego dzisiaj szczególnie potrzebuje świat. To Duch Święty prowadzi do zbawienia i uzdalnia do przemiany świata doczesnego. Porównywany jest do duszy ożywiającej Kościół, dzięki której on żyje.

Ojciec Święty Jan Paweł II w swoim nauczaniu głosił, że Duch Święty przychodzi do serca ludzkiego jako dar. Warunkiem jest modlitwa.

„Duch Święty jest darem, który przychodzi do serca ludzkiego wraz z modlitwą. W modlitwie objawia się On przede wszystkim jako Dar, «przychodzi, bowiem z pomocą naszej słabości». Święty Paweł rozwija wspaniale tę myśl w *Liście do Rzymian*, kiedy pisze: «Gdy bowiem nie umiemy modlić się tak, jak trzeba, sam Duch przyczynia się za nami w błaganiach, których nie można wyrazić słowami» (Rz 8,26). Tak, więc Duch Święty nie tylko sprawia, że się modlimy, ale prowadzi nas wewnętrznie na modlitwie, uzupełniając naszą nieumiejętność modlenia się. Jest On obecny w naszej modlitwie i nadaje ludzkiej czynności modlenia się Boski wymiar. Ten sposób, który przenika serca, zna zamiar Ducha, (wie), że przyczynia się za świętymi zgodnie z wolą Bożą (Rz 8,27). Modlitwa staje się za sprawą Ducha Świętego coraz dojrzalszym wyrazem nowego człowieka, który przez nią uczestniczy w życiu Boga” (*Dominum et Vivificantem*, 65).

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 3)

ZAKOŃCZENIE

Ojciec Święty Jan Paweł II wskazuje drogę i zadania dla każdego, kto otworzy serce na działanie Ducha Świętego.

Z jak wielką siłą i mocą działa Duch Święty w Kościele, mówił Ojciec Święty Jan Paweł II w czasie pierwszej pielgrzymki do Ojczyzny. Na Placu Zwycięstwa:

„I wołam ja, syn polskiej ziemi, a zarazem ja: Jan Paweł II, papież, wołam z całej głębi tego tysiąclecia, wołam w przeddzień Zesłania, wołam wraz z wami wszystkimi: niech zstąpi Duch Twój! Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi. Amen” (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej, Warszawa, 2 czerwca 1979 r.*).

Niech słowa Ojca Świętego będą drogowskazem na ścieżkach naszego życia.

Odtworzenie nagrania: „Zesłanie Ducha Świętego – WDSiE”
(<https://youtu.be/z94dT8LK7rY>)

Autorefleksja.

Duch Święty nieustannie działa w Kościele i życiu każdego chrześcijanina. Szczególnie obecny jest w sakramencie bierzmowania, który niedługo przyjmiecie. Warto się do niego dobrze przygotować i modlić się o to, żeby zmienił życie każdej i każdego z was.

- Jak dostrzegam obecność Ducha Świętego w swoim życiu?
- Jak modłę się do Ducha Świętego?
- Jak proszę o dary Ducha Świętego?
- Jakie postanowienia podejmę, aby Duch Święty był coraz bardziej obecny w moim życiu?

PRACA DOMOWA

Jakie znaczenie dla Polski i Polaków miało zawołanie Ojca Świętego podczas Jego pierwszej pielgrzymki do Polski 2 czerwca 1979 r.: „Niech zstąpi Duch Twój! Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi. Tej ziemi!”.

(Zeszyt ćwiczeń – ćw. 4)

MODLITWA

„Akt poświęcenia się Duchowi Świętemu”.
(*pokaz slajdu z modlitwą*)

„O Duchu Święty, Boski Duchu światła i miłości poświęcam Ci rozum mój, serce moje, wolę moją, całą moją istotę, teraz i na wieki. Niechaj rozum mój zawsze będzie uległy Twoim niebiańskim natchnieniom i nauce św. Kościoła, którego Ty nieomylnym jesteś Przewodnikiem, niechaj serce moje zawsze będzie napełnione miłością Boga i bliźniego, niech wola moja zawsze zgadza się z wolą Bożą i niech całe moje życie będzie wiernym naśladowaniem życia i cnót Pana naszego i Zbawiciela, Jezusa Chrystusa, któremu niech będzie cześć i chwała wraz z Ojcem i Tobą na wieki. Amen”.